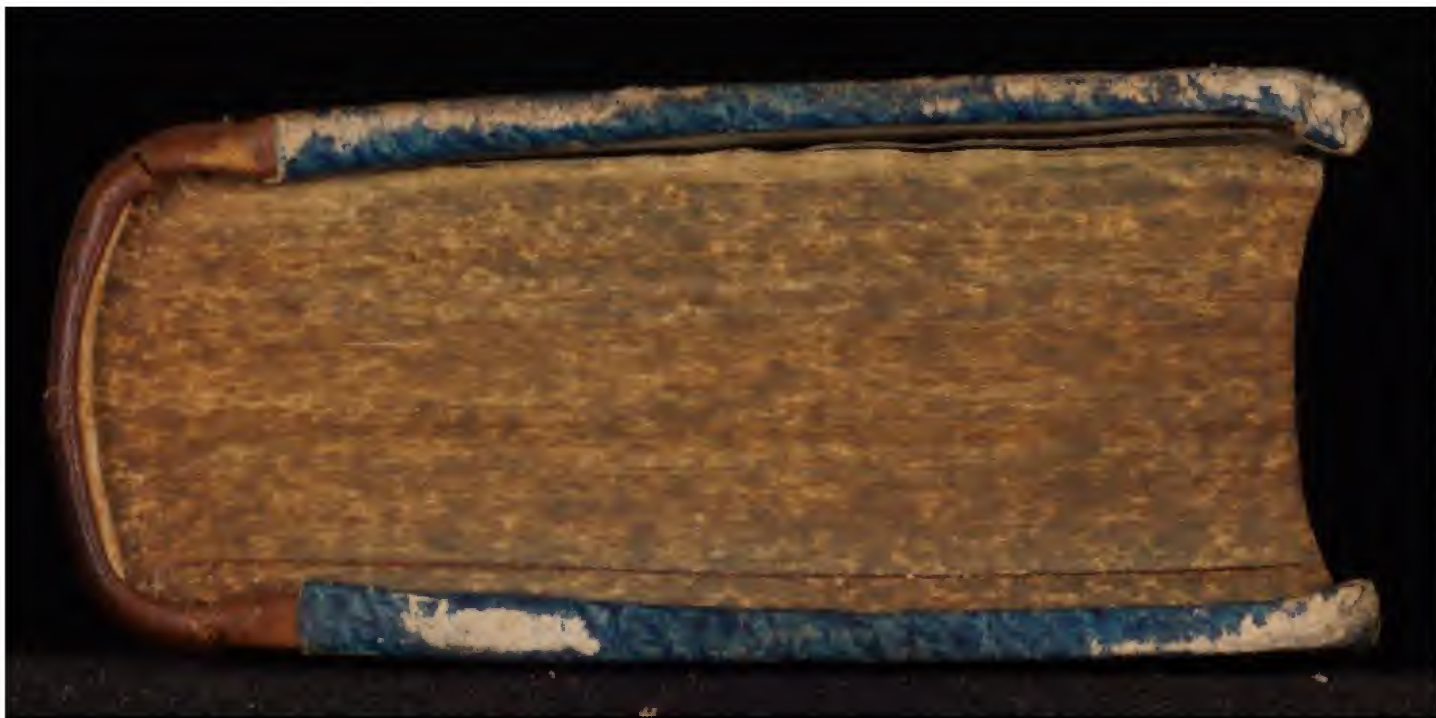

GALENI
PERGAMENI

Dublin
160 ff.
2 nov. '28

CLAVDII

GALENI PERGAMENI DE COMPOSITIONE PHARMACORUM LOCALIUM,

sitione pharmacorum localium,

Libri decem,

IANO CORNARIO medico interprete.

Nunc ad fidem variorum exemplarium perspecti & eorum recentißima collatione ab innumeris mendis emendati.

REM MAXIMAM SIBI

PROMITTIT PRVDENTIA.

LVGDVNI,

Apud Gulielmum Rouillium,

Sub scuto Veneto. 1549

INDEX EORVM QVAE HISCE DECEM LIBRIS CONTINENTVR.

***

A

fug

Capitis

Cro

D

E

F

G

Gi

Hepa

Intem

Men

N

P

Past

Pſydra

Q

R

S

Syco

T

V

FINIS.

CAPITA PRIMI LIBRI.

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE

pharmacorum localium ſiue ſecundum locos, liber primus Iano Cornario medico, interprete.

* * *

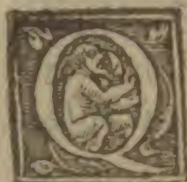
VOD non ſolum affectus qui curatur curationē ipſam indicet, ſed tum ipſius ægri temperamentum, tum affectæ particulæ natura, nō parum illam ſimul demonſtret, idipſum ſanè ante in curandi methodo docuimus: quemadmodum etiam quomodo quis ex ſimplicibus medicamētis per ſe compoſitum aliquod faciat, compendio quidem in illa ipſa methodo, fuſius verò in ſeptem libris ante hunc itē editis, totius diſciplinæ adhibita ratione oſtendimus. Nunc verò quomodo quis per ſe ex methodi ratione pharmacorū compoſitiones præparet, ad ſingulas corporis partes

conuenientes,& quomodo à prioribus medicis inuentis rectè vtatur, percurrere propositũ est,à capite initio facto velut omnes etiam ante nos Medici fecerunt. Accidunt autem capiti plurimæ affectiones cum reliquis omnibus partibus communes: verùm capillorum affectionem cum paucis cõmunẽ habet: propterea quod pilosum esse iuxta primam rationem non multis inest. Generatio enim pilorum eadem est quæ terræ nascentium, quẽadmodum in libris de temperamentis est demonstratum. Quemadmodum enim ex istis quædam arte & arbitrio agricolæ: quædam verò iuxta naturales causas proueniunt: Eodem modo & in animalium corporibus contingit, quũ aruo quidem alicui triticum, aut hordeum, aut aliud quoddam cerealium seminum, in se insita habenti, caput adsimiletur. Aliis verò herbis quæ iuxta humidiores regiões proueniũt, reliqui totius corporis pili similem generationem habeant: non enim secundũ primam rationem, sed per accidens quodam natura eos generare solet. Et pili quidem palpebrarum ac superciliorũ non paruam vtilitatem animalibus exhibent, velut alibi est ostensum: menti verò & pudendorum pili minoris vtilitatis gratia producti videtur. Quapropter etiam affectiones pilo

lorũ in oculis & ſuperciliis, præcipuè nos ad curã ſui ipſarũ impellũt: ſecundũ verò locũ capitis capillorũ affectiones habẽt, deinde menti & pudendorũ. Sunt autẽ pilorũ affectiones, perfecta perditio, & coloris ipſorũ alteratio, velut in vitiligine alba, Leuce græcis appellata, fieri conſueuit. Ad hæc etiã in alopeciis & ophiaſi nõ modicũ atque indecorum detrimentũ ſimul capillis accedit. Quidam igitur promiſerũt veluti has, ſic etiã incipientem caluiciem, ſe ne augeſcant prohibituros: ſunt autem qui hoc impoſsibile eſſe dictitãt, Itaque ad alopeciarũ & ophiaſis curationẽ progreſsi, pharmaca ſcripſerunt per quæ perfectam ipſarũ ſanationẽ pollicentur. At verò plerique medici ex ipſorum vſu aliquando nõ ſolum ſucceſſu longè fruſtrantur, ſed etiam vehementer nocent, vt affectio ipſa incurabilis reddatur: quod ſanè ipſis etiam circa alia pharmaca cõtingit, quibus citra methodi rationem vtũtur. Ego verò id quod Hippocrates præcepit, in artis operibus facere ſemper annitor: nimirũ vt quod auxilii loco adhibetur, velut ille ſcripſit, iuuet vel certè non noceat. Quod verò pharmacorũ citra methodũ vſus nõ ſolũ nõ proſit, ſed frequẽter etiã obſit, ex illo ſanè diſcere, licet, iam verò ordiẽdi, quod propoſuimus tẽpus adeſt.

De Alopecia, Caluicie & Ophiasi.

CAPVT I.

Vemadmodum plantæ aliquæ ob humoris inopiam resiccatæ corrumpuntur, aliquæ verò ob humoris alieni ab ipsarũ natura attractionẽ: eodẽ modo & capilli aut propter humorum ex quibus nutriri consueuerunt inopiam, aut propter eorundem vitiationem corrumpũtur. Et propter inopiã sanè humorũ caluicies contingit, propter vitiatos verò humores Alopecia, & Ophiasis, Vnũ quidẽ ambæ secundũ morbosam affectionem malum, nomina autẽ iuxta figurã habentes diuersa: serpenti enim similis læsa capitis pars in ophiasi apparet. Alopecias autem ob id appellatas fuerũt quod vulpibus frequẽter accidãt. Nos autem propter quid sic appellari contingit non quærimus, vnde verò oriãtur causam quærentes, eam ipsam humorum vitiatorum redundantiam comperimus. Quales autem tandem sint corrupti humores, ex colore cutis capitis cognosces: aliquibus enim mutata albidior apparet, aliquibus nigrior, aut pallidior. Quare in istis primum totius corporis purgationẽ adhibebis, aut pharmaco pituitam ducente exhibito, aut quod bilẽ pallidã, aut nigram trahit, coniectura redundantis humoris ex

col

colore cutis facta. Ego verò semper per hieram purgaui, aliquãdo veratro nigro adiecto, vbi atræ bilis expurgare volui humorem, aliquando scãmonia, si amara bilis purganda esset: si verò pituitosiorẽ exuperare coniecissem humorem, nihil ammiscui. Tales enim presertim ex capite, hiera ex colocynthide purgare consueuit, simulque cum his etiam alios quosdam humores, etiam si scammonia, aut veratrũ nigrũ, aut epithymũ non addatur. Quin & ex aloë catapotia quę tum scammoniam tum colocynthidem admixtam habent, commodius ita affectos purgare solent. Cæterũ post totius corporis purgationẽ, Apophlegmatismis pituitã è capite detrahere præstat, atq; deinde localibus auxiliis vti: de quorũ cõpositione dicturũ me hoc opere recepi. Oportet enim velut in aliis, sic & in his affectioni mederi, cuius accessio siue symptoma est vitiatus capillus. Siquidẽ igitur vitiatus humor circa vnũ locum fuerit collectus, scopus medendi erit vt is quàm celerrimè euacuetur, prius quàm ab ipso cutis in quendã malum habitum deducatur: tãtum vt etiam si quis vitiatum ipsius humorem euacuet, & boni sanguinis influxũ præparet: is adeò etiam à malo in ipsa habitu prius inducto corrumpatur. Si itaque vitiatum humorem in cutę

euacuare volueris, discussoriis pharmacis opus habebis. Atqui contradicet forsan aliquis, communem scopum in omnibus affectionibus quæ ex influxu humorũ fiũt, continẽri ac subuerti ratus: repelli ipsos debere asserens partem refrigerando ac adstringẽdo, nõ attrahi calfaciẽdo: esse autem discussoria omnia facultate calida. Et certè affirmamus nos quoque verè hæc dicta esse: Incipientes enim ophiases & alopecias per huiusmodi pharmaca prohibere oportet ne augescant: non tamen principium ipsorum alopeciam aut ophiasin appellari, sicut neq; psoram aut lepram iam appellamus quæ ex lichene orditur. Ego itaque quẽadmodum nostis, etiam iam factas alopecias aliquãdo sola purgatione sanaui, nullo amplius medicamento post ipsam ad locum affectum admoto vt autem ampliorẽ eius rei experientiam facerem, ex eiusmodi quopiã successu sum impulsus. Adolescens quispiam bonæ habitudinis & exercitiis adsuetus hanc affectionem in capite habebat: erat autem satis familiaris mihi, vt diætam ipsius qua iam per tres aut quatuor menses vsus erat, probè nossem, explebat enim se quotidie fermè fungis. Hunc itaque sola hiera ex colocynthide purgaui, bis in quinque diebus: in prima sanè purgatiõe quatuor ex ea drachmis,

mis,in ſecũda quinq; exhibitis. Prius quàm verò ad has purgationes peruenirem, catapotia ex aloë vndecim ei præbui ciceribus ferè magnitudinem parem habentia. Habent autem catapotia hæc. Colocynthidis partem vnam,aloës & ſcammoniæ vtriuſq; partes duas,his ego vnam partem ſucci abſinthii addo. Antea verò etiam maſtichen chiam & bdellium adieci,Hoc enim modo, Quintus vtebatur. Verùm propter quid ea reiecerim poſtea, alio ſermone explicabitur,quem in compoſitionis purgantiũ pharmacorum libros reſeruo. Quũ igitur poſt has tres purgationes homini pituitam è capite deducere per apophlegmatiſmos vellem, atque deinde pharmacum quoddã ad affectam partem adhibere, contigit ipſum de repente in profectionem quandam ablegari: in qua quũ boni ſucci cibis, de quibus à me inſtructus erat, vteretur, poſt dies fortè viginti rediit ab affectione circa capillos penitus curatus. Ex hoc ſanè ſucceſſu incitatus ego quum in aliis eandem curationẽ feciſſem, expectaui vt viderem quid citra pharmacorũ ad caput adhibitionẽ, eſſet ſequuturũ. Curati ſunt itaq; omnes hoc modo,nõ tamen in iam inueteratis huiuſmodi experientiæ periculũ feci. Difficulter enim eluũtur in his cuti impacti, ſeroſi humores,

multò verò magis in his quibus iam ipſa cu tis ad malum habitum peruenit deſperanda eſt per ſolas purgationes curatio. Atq; hæc quidē neceſſariò præfatus ſum. Cæterùm de pharmacis affectioni huic cōmodis iam dicere incipiam. Euacuatiua igitur omnino eſſe oportet ipſa affligentis humoris, verū euacuare nihil poteſt quod nō diſcutiēdi vi ſit præditū, eam verò vim citra calefactionem habere nō poteſt. Sed ſi quidem ex vehementer calfacientium numero fuerit, cutem exuret: quod ſi verò nō vrat, in principio quidē præclarè iuuabit, progreſſu verò tēporis cuticula capitis ſuper reſiccata talis euadet, qualem in caluis videmus. Nō tamē ſimpliciter moderatè calidū eſſe pharmacum oportet, intra videlicet fines ſcopi propoſiti retentum. Nam & tenuium partium ipſum eſſe conuenit, quod ſanè in altum ſit progreſſurum, vnde radices capillorum generationis ſuæ principiū habent: & vi qualē diximus præditū: propterea quod craſsior ſit & durior capitis cutis, & ob id medicamento opus habeat efficaciore. Itaq; ſi ſupra hoc quòd vitiatos humores diſcutiat, etiā idoneū ſit ad bonū ſanguinē adtrahendum, velut eſt thapſia, optimum ſanè pharmacū eſt cenſendum. At verò quū thapſia lōgè calidior ſit quàm affectioni ſit ex vſu,

mer

meritò eius adhibitionem per ſe vitamus: exulcerationes enim in cute excitare cõſueuit, & omnino quoſdam inflammatos tumores, qua propter neceſſariò quædã quæ eius vehemẽtiã mitigent admiſcemus. Idipſum verò ceratum ex oleo apparatum præſtare poteſt. Sit autem tenuium partium oleum quale eſt Sabinum, præſtat item moderatè eſſe vetuſtum. Ad hanc rem confert item oleum cicinũ, quod mox ab initio eiuſmodi naturam habet, quali præditum eſt Sabinum inueteratum. Quod ſi neutrũ horũ ad manũ ſit, ex reliquis græcis oleis citra olearum germina apparatis quodcunque tandẽ admiſcemus, præſertim ſi ſit vetuſtũ. Perſpicuum itaque eſſe opinor oleum ex Iberia, aut Hiſpania, aut quomodocũque quis eam appellare velit, fugiẽdum eſſe, itemq; quod ex oliuis nondum plenè maturis apparatur, Omotribes & omphacinum à græcis appellatum. Vſus ſum autem & ſola thapſia vehementi eius facultate larga atque ammixtione exoluta. Verùm noſſe operæpretium eſt circa thapſiæ vſum, maximam differentiam eſſe recentis ad vetuſtiorem. Vis enim huius pharmaci poſt annum multum exoluitur, atque amplius adhuc poſt duos annos, auſimque ferè dicere inutilem penitus eius vſum ad trienniumprogreſſæ. Eius igitur

ætatis animaduersione habita imparē aquæ modum admiscebis. Ad recentem enim plurimum aquæ addes, eamque sæpe singulis diebus illines: ad eam verò quæ per tempus imbecillior reddita est, minus adfundes, quo & ob crassitudinem diutius adhærere, & propter liquiditatem non statim deflue-re contingat. Quin & quum compositum pharmacum paras quod thapsiç ammixtionē requirit, quale est quo ego assiduè vtor, non æquale semper pondus thapsiæ ammiscebis, sed quātum pro tempore ætatis eius conuenit, tantum ipsum pondus augebis. Cæterùm de hac tota re paulò post diligētius quum ad composita peruenero explicabo, vbi prius simplicia pharmaca affectioni huic familiaria recensuero. Etenim ex his quæ fortiter calfaciunt est euphorbiū: quæ autem sufficienter, laurinum siue oleū siue vngentum, aut quocunque tandem nomine id appellare velis. Nam & his vnà cū calfaciendi ac discutiēdi facultate inest vis adtrahendi sanguinem in locum ab ipsis calefactum. Licet igitur ipsis per se vti, euphorbio quidem in oleo trito ac leuigato, laurino verò solo citra alterius ammixtionem illito: si tamen nimis fluidū appareat, parū ceræ addatur. Quū verò multò calidius sit recens euphorbiū, si quidē eo quod
duo

duorum aut trium annorum est veteris, ad libram vnam romanam olei, euphorbii vnciam vnã iniicies, quæ sanè duodecima olei pars existit, recenti verò euphorbio parcè vtaris, quàm minima eius parte primũ ammixta, aut etiam ceræ vncia vna insuper addita, quo videas quantum hominem excalefaciat: licebit enim tibi vbi rursus vti voles, denuò addere siue oleum siue cerã malis. Eodem modo etiam thapsia vtendũ est, omnibusq; fortibus medicamẽtis. Peccatum enim infrà modũ nullum detrimẽtũ affert, suprà verò aliquando exasperat & exulcerat cutem, inflammationẽq; suscitat. Atqui etsi in sequẽtibus cõpositis pharmacis quãdoque euphorbium aut thapsia scribatur, pondus ipsorum in vigore existentium nõ veterũ intelligere oportet. Valde enim vetusta omnino fugere oportet, nõ solum in his pharmacis, sed omnibus etiã aliis, quę videlicet succi & liquores, & flores, & folia, & fructus, & radices, & semina existũt, quãdo sanè etiã Metallica ipsa per lõgioris temporis situm vires suas amittãt. Vtimur tamen quibusdã pharmacis viginti aut etiam triginta annorũ: propterea quod nõdum vergentẽ omnino habeant ætatẽ: alia enim aliã tum vigentẽ, tum vergentẽ seu inclinatam ætatem habẽt, atque etiã si ita dicere libeat

sen

ſenectam. Vnũquodq; autẽ propriũ vigorem his qui ea ſæpe viderũt indicat, tum ex odore, tum ex guſtu, aliquando etiã ex colore, & ſecũdum craſsitiẽ cõpage. Quemadmodum in aliis omnibus pharmacis non ſolum quòd calefaciant operæpretium eſt cognoſcere, ſed & quãta diſtantia quotoq; ordine id faciãt. Sic item in his quæ alopeciis cõferũt pharmacis noſſe oportet quòd calidiſsimũ quidem ex eis eſt euphorbium, Eo autem minus calidum eſt thapſia, poſt thapſiam autem ſinapi & naſturtium. Iuxta alium autẽ modum limnitis nulli horũ ſecundum eſt, habet autem præter hanc duas alias appellationes : nam & Adarcium & Adarce vocatur. Poſt hæc ſuccedunt ſulphur, & nitri ſpuma, ipſumq; nitrum molle vſtum, & quod Berenicarium appellatur, quemadmodũ & Aphrolitrũ album, leue, ac laxum, quod nullam in ſe terreã *aſperitatẽ habet. Deinde veratrũ vtrunque & erucæ ſemen, & laurinũ ſiue oleũ ſiue vngentũ velis appellare. ad hæc alcyonium vtrũque vſtum & nõ vſtum: præſtat tamen vſtum: & calami radices iteq; cortex, ambo vſta. Quin & pix liquida, & cedrinũ quod aliqui cedriam appellant, & muriũ ſtercus, vrſæq; adeps : præſtat autẽ ſi vetuſtior extet, quãquam etiã hyenæ, leoniſq; ac pardalis

* *Aliàs craſsitiem*

lis

lis ac anseris adipes cõueniunt, & quicũque tenuiũ partiũ substantiã habent, quo promptè in cutis profundũ penetrare queãt, atq; ad radices vsque capillorum pertingãt. Sed & amygdalæ amaræ totæ vstæ commodæ sunt, & thus aceto acerrimo subactũ. Subactum autẽ intellige quum pluribus diebus & maxime ad solẽ frequẽter cum acri aceto sit cõtritum. His itaq; omnibus pharmacis licet vtaris, ad fortia quidẽ cerato liquido addito, debilibus verò oleo laurino imbutis. Et inueteratas quidẽ ac difficulter curabiles cum fortibus persanare conaberis, incipientes autem & paruas cum debilibus.

Ad Alopecias composita.

CAeterum pharmaca cõposita, quæ partim à prioribus medicis qui alicuius æstimationis fuerunt, magnopere sunt laudata, partim vero à nobis ipsis per longam experientiam sunt examinata ac probata, eiusmodi existũt. Euphorbii, thapsiæ, laurini, singulorũ drac. 2. sulphuris viui, veratri vtriusque drach. vnã, neque refert albo an nigro veratro quod ad manũ sit vtaris. his ammisce ceræ drach. 6. laurino aut cicino aut veteri oleo liquefactas, vtereque hoc vt fortissimo pharmaco, ad inueteratas & ægrè curabiles alopecias. His etiã aliquando nasturtii drach. vnam, aut alcyonii vsti

drach.

drach. 1. ammiſcui. prǽſtat autē in hūc vſum alcyonium quod durius eſt & magis aſperum. Quod ſi thapſia nō adſit, pro ipſa tantum pōdus ſeminis naſturtii aut erucæ addes, aut ipſum adeo naſturtiū. Si verò laurinum non habeas bonum, picem liquidam adde: laurinum nanque picem liquidam nō multum excellit, thapſia verò reliquorum reſpectu maximū exceſſum habet. Hoc ſanè pharmacū omnium quæ ad hāc affectionem efficaciter faciunt fortiſsimū & valentiſsimū eſt, quando videlicet affectio ægre recipit curationem. Quæ enim parua eſt & incipiens etiamnum, ſola purgatione ſanatur, & per ſingula quæ recenſui ſimplicia vſta, laurino aut cedrino, aut liquida pice, aut cicino vel veteri oleo excepta. Ammiſcui etiam aliquādo mel pro cerato, minori tamen copia & pondere, neque peius euaſit pharmacū. Porrò quæ ex adipibus cōponuntur modica item thapſia ammixta, ſimiliter proſunt, præſertim ſi euphorbiū & adarciū addatur. Sit autē adeps trium generū leonini, pardalii, & hyænæ, cuiuſque pars vna. Si vero hyænæ adeps nō adſit, ſufficit præſentibus reliquis duobus vti, anſerino ammixto: Si vero omnes quatuor habeas, ſimul omnes miſcebis, addito inſuper ſi adſit vrſino. Ad totā verò eorū molem duode-
cimam

timam thapsiæ aut euphorbii partē addere
satis est: aut si omnino fortius facere velis,
ambo addes: nam & per experientiam hæc
ipsa pharmaca efficacia sunt iudicata. Maio
ris enim experiētiæ habendæ gratia, peten-
tibus subinde medicis à me amicis, singulis
aliud atque aliud eorū quæ experientia co-
gnita habui, rudi modo digestū exhibui, &
reperta sunt sanè plurima ex eis optimè cō-
ducentia. Verùm ante omnia methodi me-
minisse oportet circa eorū vsum, quæ com-
munis in omnibus præsertim fortibus phar
macis existit, quare etiā sæpe eius mētionē
facio, vtpote in qua magna omnino vis sita
est. Qui enim singulis fortibus pharmacis
vtitur, in principio quidē ipsa molliora ad-
hibebit, ammixtione videlicet eorum quæ
vires ipsorū exoluunt: qualia sunt oleum &
cera, & ex simplicibus quæ diximus debi-
lia, velut est thus, & calami cortex ac radi-
ces exustæ, & amygdalæ amaræ, & quæcū-
que eius generis existunt. At verò post pri-
mum vsum quū iam secundo adhibere vo-
les, intueri oportet qualem alterationem in
affecta particula prius admotū pharmacū
fecit, atq; illius respectu aut vehementiam
facultatis eius lenire, aut augere. Velut in
hac quā iam tractamus affectione, primum
quidem capillos nouacula tollere oportet,
dein

deinde affectam cutẽ per linteolum neque asperã neq; molle nimis cõfricare, ac videre ad quãtũ ruborẽ per huiusmodi molimẽ ac cõfrictionẽ peruenit. Magnã enim spem successuræ curationis tibi iniiciet, si per modicas defrictiones rubefiat, quæ moderatæ affectionis significatio existit. Si verò per multas tandẽ, grauiorẽ tum affectionẽ, tum curationẽ indicat, præsertim quũ quædam cuticulæ etiamsi multũ confrices nõ rubefiant. Manifestũ igitur est has omniũ difficillimè curari, sicut cõtra facillimè, quæ facile rubescũt: quæ vero inter has medio modo habent, tantũ inter se differũt, quantum vel ad pessimas vel moderatissimas accedunt. Atq; hæc quidẽ obiter & extra propositũ dicta sunt, quãquam nõ omnino præter rem sint. Rursus itaque ad id quod propositum erat reuersus methodi te cõmonefaciã quam vsus pharmacorũ requirit. Post primam igitur pharmaci cuius vsum elegeris adhibitionẽ, intueri conuenit primũ quidẽ. An etiã ante cõfrictionem cutis coloratior appareat: deinde autem an cum pauciore quàm prius frictione, aut an cum æquali quidem, magis tamẽ quàm prius rubicunda fiat. Prę omnibus verò animaduertere oportet ne in fortiũ pharmacorũ admotione cutis vltra quàm cõuenit concalescat, id quod

tum

tum ex colore ipsius,tum digitorum tactu deprehēdes. Colore nanque flauior apparebit, & digitorum cōtactu satis calidam cognosces. Horum itaque animaduersionē habere oportet: periculū enim est iterū atque iterū repetito eorū vsu, cutem exuri. Quare ad molliora transeundum est, aut eodem vtendum quidem, sed cerati, aut adipis, aut liquoris cuiusdam oleosi ammixtione, vi ipsius exoluta. Vtendū est & olei calidi dulcis irrigatione, & cataplasmate ex pane, fomentisq; & scarificationibus ac cucurbitis, & ceratis, viriū item refectrice diæta. Cæterùm perseuerāte affectione vtendum est assidua rasura, & rubificatorio ex sinapi velut est prædictum, itemq; frictionibus præscriptis, & sequētibus diebus illita pice aut oleo cedrino, & post confrictionem scarificationibus. Quidam vero aciculas colligantes hoc modo vt aciem ad cutem vergentem habeant, per ipsas cutem compungunt. Verùm post rubificationē per defrictionem inductam, & post scarificationem, pharmacis quæ ex alto euocare ac meatus trāsmutare possunt, Metasyncritica Græci appellant, vtemur. In omnibus autē cōmunis scopus hic sit, vt in aëre calido pharmacum ipsum adhibeamus, & maximè si fieri possit in loco insolato, qui non habeat au-

ram ipſum perflantem, hyemis autẽ tempore præſtiterit in balneo his pharmacis vti.

De pharmacis cõpoſitis ad Alopeciæ affectionem à ſenioribus medicis conſcriptis.

HEras quidem igitur in ferula iuxta dictionis ſeriẽ ſic ſcribit: Alcyonium quod aſperius eſt vſtum ac cum oleo tritũ ac leuigatũ loco illinito, ſit autem oleum maxime ex lucernis acceptũ. Hæc quidem ſunt Heræ verba: Verũ noſſe oportet medium eſſe viribus hoc pharmacum, & propterea ad medias magnitudine alopecias curandas ſufficiens. Moderatum equidem pharmacum eſt ſi calami radicem aut corticem, aut amygdalas amaras, aut eius generis quippiã vſtum cum oleo cõmittas. fortia verò ſunt quæ ex euphorbio & thapſia & adarco apparantur. In medio vero iſtorũ eſt alcyonium vſtum, ſed & ipſum moderatius redditur oleo ammixto, fortius verò liquida pice aut laurino affuſo. Miſcetur item prædictis adipibus, & ſanè ego cuidam qui ad hanc affectionem vrſino adipe vſus erat, nec quicquam profecerat, alcyonium ammiſcere conſului, à quo poſtea breui ſanus euaſit. Cæterũ oleum lucernarũ nõ ob aliam rationẽ aptum eſt, quàm quòd magis tenuium partium exiſtit, id quod ipſi ex lucerna in qua veluti coquitur accedit, fitque tum

tum veteri, tum cicino adſimile, veluti ſi etiã aliàs ad ignem oleum velis calefacere. Itaque & ſordes quæ in candelabris liquido luto ſimiles gignũtur, his qui apud nos ruri degunt cognitæ ſunt, ad vlcera in medio digitorũ pedum curãda efficaces, quæ vlcera frequenter illis oboriuntur propter illuuiem & negligentiã perluendi ea ſingulis diebus. his itaque ſordibus lutoſis conſului cuidam rurali alopeciã quam ſcalptã mihi oſtẽderat illinire, vnà cum aſsidua loci raſura: qui ſanè ab ipſis perſanatus, etiã alios tentauit hoc modo curare, vtpote qui putaret omnẽ alopeciã ab hoc pharmaco poſſe curari. Verũ ego quũ moderatã eius affectionem eſſem intuitus, ſperaui ipſum quidem per illas ſordes ſanitatem conſequuturum.

Aliud compoſitum pharmacum Heræ *pueris aptum.*

ALiud autẽ deinceps pharmacum Heras poſt præſcriptum, iuxta ſeriem dictionis hoc modo ſcripſit: Seminis erucæ, partem vnam, naſturtii, partem vnam, nitri, partem vnã. In aliquibus autem exemplaribus ſimpliciter ſcriptum eſt. Erucæ, partem vnã, naſturtii, partẽ vnam, nitri, partẽ vnã, cõtritis picẽ liquidam affunde, & loco prius cõfricato impone: atq; vbi abſtuleris pharmacum, locũ ſpõgia calida imbuta extere.

auferes autẽ bis per diem, & in pueris maximè efficax conſpicitur hoc pharmacũ. Fortius enim eſt priore, Verùm inueteratam & ægrè cedentem alopeciam non curauerit, quod ipſum etiã Heras indicat, qui in pueris ipſum maxime efficax adſcripſit, hoc eſt in corporibus molli cute præditis, Ex huiuſmodi enim vitiati humores facilè diſcutiuntur. Habent autem conſimilem pueris cuticulam eunuchi & mulieres.

De his quæ Crito ad Alopecias conſcripſit.

CRito verò in tertio libro eorum quæ ad corporis ornatũ pertinent, ſic ſcripſit: Ad affectionẽ alopeciã appellatã quæ capillos deuaſtat, & cõmuniter deformitatem inducit, ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt, vt Heraclides Tarẽtinus tradit: Amygdalas amaras cũ corticibus vſtas ac tritas aceto excipe, modico item affuſo melle: vſu vero expetente loco per mundũ linteolũ præfricato, aſsiduè illine. Prodeſt autẽ maximè etiã aſsidua raſura antequam pharmacum imponatur. Aliud quo Moſcus vſus eſt: Herinaceorum marinorum teſtas exuſtas & aqua ſubactas locis præfrictis impone. In quibuſdam exẽplaribus non aqua, ſed adipe vrſino excipi debere Herinaceorum cinerẽ reperi, quod mihi magis placuit. hoc enim modo efficacius redditur.

tur. Aliud, Calami radices vſtas adipe vrſino excipe atq; impone. Aliud, Thapſiæ corticem tritum cum aceto imponito.

Aliud, Chamæleonis radicẽ cum aceto diligenter tritã imponito. Hæc præfatus Criton deinceps ita ſcribit. Quod ſi verò perſeueret affectio, ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt. quibus verbis planè indicat per præſcripta medicamenta moderatas affectiones ſanari: itaque deinceps quæ ad fortiores affectiones conducunt ſcribit, quæ iuxta ſeriẽ dictionis ipſius hoc modo habent.

Quæ Heraclides ad inueteratas Alopecias deſcripſit.

AD alopecias velut Heraclides Tarentinus tradit, Oreſtini ad alopecias inueteratas: muſcerdæ drach. 2. thuris drac. 2. aceto acerrimo diſſoluta præ raſis locis illine. Aliud, Herinaceorũ marinorum vnà cum teſtis exuſtorũ drach. 2. gallarum omphacitidum, tantundem. amygdalarum amararum vſtarum, tantundem. muſcerdæ drach. 1. aceto diſſoluta & probè trita imponito. Aliud Oreſtini, Pilorum vrſi vſtorũ, adianti vſti, radicũ calami vſtarum, foliorũ fici vſtorũ, pãniculi Cilicii vſti, ſingulorũ æquales partes adipe vrſino & cedria excipe. Vſus verò tẽpore, loco foto &

per fici folia cõfricto, ac per nitrũ exterso, pharmacum quotidie illine. Quod si cutis superficies exulceretur, ceratum ex oui luteo impone,* & farinarum tritici ac hordei succum recentẽ superline. Aliud Orthonis Siculi accõmodatũ. Cineris ranarum minimarũ in ollula vstarum, partem .1. muscerdæ, veratri albi, radicis calami vstæ, piperis albi, singulorum æquales portiones aceto excipe, & ad præfrictum ac præraſum locum vtere. Aliud, Cineris vngularũ caprinarum vstarum, succi thapsiæ, alcyonii, muscerdæ, spumæ nitri, myrrhæ, piperis albi, zingiberis, singulorum æquas partes probè tritas felle caprino excipe.

** In quibusdã exẽplaribus manu scriptis locus hic sic legitur & liliorũ, & tritici, & ordei succo recenti.*

Quæ Cleopatra in libro eorum quæ ad corporis ornatum pertinent scripsit.

IN libro Cleopatræ de ornatu corporis, ad alopecias descripta sunt pharmaca, quæ iuxta illius dictionis seriem hoc modo habent: Sandaracham tritam largoque visco quercino exceptam, & in linteolum inditam, loco per nitrũ prius præparato imponito. Ego verò etiam nitri spumam ad prædicta ammiscui, & egregiè efficax pharmacum reperi. Aliud, Scillæ drach. 1. veratri albi drach. 1. ex aceto trita prærasis & nitro confrictis illinito. Aliud, Sinapis drach. vnam, nasturtii drach. vnam,

trita ex aceto,præraſis & nitro exterſis locis imponito.præſtat autem locum vulnuſculis impactis ſcarificare. Aliud, Corticis calami drach.4. ſpumæ nitri drach.4. pice liquida exceptis vtere. Cæterum locũ aſsiduè radere oportet,& cum linteolo cõfricare,ſic enim quàm celerrimè pilos producet. Aliud, Muſcarum capita cõtrita affrica. Aliud, Muſcerdas tritas illine, loco prius per linteoli affrictum ſubcruento reddito. Aliud, Amygdalas amaras vnà cũ corticibus exuſtas cum aceto & melle contere,& loco per defrictionem ſubcruento reddito illine,idque ipſum aſsiduè facere perge,& locum nouacula rade:ſic enim capilli citò prodibunt. Aliud, Cæterùm ea quæ ſequitur compoſitio omnes vi ſua præcellit,faciens itẽ ad profluuium capillorũ,cũ oleo aut vngẽto diſſoluta,facit & ad rareſcentes in principio capillos,& in caluicem prolabentes. Eſtq; omnino admirabilis: Muriũ domeſticorũ vſtorũ partem vnã,panniculi ampelini* vſti partẽ vnam,dentiũ equinorum vſtorum partem vnam,adipis vrſini partem vnam: medullæ ceruinæ partem vnã, corticis calami partẽ vnã. Hęc omnia arida leuigẽtur,& ſufficiẽti melle ammixto ad craſsitudinẽ mellis redigãtur,indeq; adeps & medulla liquefacta

* ἢ ἀπολίνου. *in vetuſto exẽplari legitur id eſt vel linei.*

addantur, & pharmacũ ipſum in æream pyxidem reponatur, ex eoque alopecia donec capillos producat defricetur. Similiter autem & profluі capilli quotidie ex eo illinantur. Porrò inter hæc ipſa pharmaca itemq; ea quæ deinceps deſcribentur, non difficile eſt diiudicare quæ acriora ac fortiora, rurſusque quæ molliora & imbecilliora exiſtant, modò quis ea quæ in principio dixi in memoriam reuocet. Ita enim & rectus eorũ vſus continget, nimirũ ad mediocres alopecias mediocribus adhibitis, ad fortiores fortioribus, velut etiã ad eas quæ fortiſsimæ ſunt, fortiſsima remedia admouentur.

Quæ Archigenes ad Alopecias cõmoda cõſcripſit.

ARchigenes itẽ hæc pharmaca ad alopecias hac verborum ſerie deſcripſit. Alopecias leues & in ſuperficie hærentes, nitro confricatas ac linteolo exterſas, verbenaca in ſole trita acetoque diluta largiter illine. Aut eodẽ modo exterſis betæ folia impone, inſuperque linteolo humecto contege, aufer autem ea per loci humectationem. Cæterũ in altũ progreſſas cũ aceto, nitri gleba, aut ſepiæ teſta, aut aſpera ſquatinæ cute, aut fici foliis vſque ad dilaniationẽ defrica: deinde deterſo ſanguine, betam ex vino coctam impone, aut caricas vſta

vstas cũ vino,aut lẽtis farinã cum vino pro cataplasmate adhibe. Aut buprest i cũ aceto,aut ranunculo, aut ari radice in cerati formam redactis,& per noctem impositis, bullas ex alopecia excita:mane verò bullas compunctas, allio aut buselino, aut fremij foliis intege. Probe faciũt etiã post excitatas bullas hippocãpi marini vsti,& cũ modico atramento sutorio crudo trito inspersi, itemque ossa maxillarũ suillarũ vsta. Aut rasis & cũ nitri spuma extersis,& cũ alcyonio ex acri aceto confrictis donec cruentæ reddantur, nucũ ponticarũ putamina vsta cum melle leuigata illine,atq; id bis in die facito:sedat ac sistit eas vt plurimũ in diebus decem. Aut mures domesticos in olla exustos tritosque,axungia excipe, & præfrictis cũ allio allopeciis in splenio impone,idque donec capilli enascantur quotidie repete. Aut ranũculos paruos similiter exure,eorumque cinerẽ cũ pice sæpe vsquequo crassa facta sit feruefacta illine,loco neque raso neq; prius cõfricto. Aut muscerdas & thus æquali portione cum aceto ad mellis crassitudinẽ redacta loco prius rubificato illine. Aut ficus aridas vstas cũ oleo tritas illine. Aut veratrũ albũ,piper, muscerdas, prefrictis,& conscalptis ex aceto illine. Aut raphano & cepis oblique concisis probè

confrictas illine. Aut alcyonium torrefa-
ctum cum digito oleo madefacto diligẽter
affrica, donec morsum percipiat, & corre-
ctam alopeciã emendabis. Aut alcyonium
ad lucernã torrefactũ, adipemq; vrsinũ si-
militer liquefactum misce, & præfrictis ad
solem, illine. Aut præpunctis pro more, ce-
pas tritas cum melle cataplasmatis modo
impone. Aut raphani corticem eodẽ modo.
Aut facta scarificatione, calami corticẽ su-
periorem quẽ Aegyptii Siphtheriũ appel-
lant, vstum cum pice liquida committe, sple
niumque impone, & quater aut quinquies
solue, deinde exterge ac aliud splenium im-
pone. Quidam nitri decimã cineris ipsius
partem ammiscẽt, valdeq; eis succedit. Aut
squamam stomomatis ferri cum aceto &
oleo illine eodem modo. Aut felis siue cro
codili stercoris drach. 6. sinapis drach. 4. cũ
acri aceto illine. Aut cantharidas vstas pice
liquida exceptas ad cerati liquidi formam
redige, præfrictisque ex nitro asso locis, &
extersis in splenio impone, & per noctẽ si-
ne: mane verò tolle, locumque exiccari per-
mitte vsquequo circum circa rũpatur: vbi
verò eruperint capilli eos assiduè rade. Aut
nasturtiũ: vel vt alii piper, muscerdas, vera-
trum album, æqualibus portionibus ex ace
to illine. Aut cum aspera squatinæ cute, aut
folio

folio ficulneo,aut pumice leui,superne alopecias cruentas facito,deindeque amygdalas amaras vstas cum aceto mulso illinito, idque assiduè facito ac radito: augescent enim statim capilli. Aut testudinis marinæ sanguinem illine,ex laudatissimis enim hic est. Aut hippopotami coriũ vstũ illine. Aut nuces ponticas vstas & staphidas syluestres cum vnguẽto laurino. Hoc enim ab Archigene laudatur. Aut muscerdas & veratrum album illinito. Aut corticis calami vsti & nitri æquas partes cum pice liquida ad malagmatis formam redige. Aut nuces amaras vnà cum corticibus vstas ex aceto aut melle crassius illine, idque loco prius per linteolum exterso: post verò assiduè radito, Aut ammoniacum thymiama cum succo tithymalli affricato. Aut felis stercus aridum ex aceto. Aut rhois drach. 4. vel. 2. sinapis drach. 2. cũ acri aceto illine. Aut amygdalas amaras & pumicem illine. Dionysodorus autẽ medicus, Soleam inquit, nouã vstam cũ acri aceto illine. Egregiè autẽ facit ad inueteratas alopecias, si thapsiæ succum aut radicem cerato exceptũ loco imposueris, etiã si nihil præterea aliud facias. Decedit enim superna cutis & sanie serosa madet, capilliq; sua sponte subnascũtur. Vides itaq; quomodo Archigenes ex thapsia

phar

pharmacum collaudet, neq; enim aliud eo præſtantius reperias, Auget autē fidē commoditatis eius conſona hiſtoria experimenti, quapropter & ego omnia apud Empiricos medicos obſeruata hic adſcribo.

Quæ Aſclepiades in libro de Alopecia ſcripſit.

NOn recentioris nunc mentionē facio Aſclepiadæ, qui memorabiles ſanè pharmacorū cōpoſitiones in multis libris conſcripſit, ſed vetuſtioris Bithyni videlicet. Hic itaque Aſclepiades curādi viā ſe reperiſſe gloriatur, per quā multos immedicabiles alopecias habentes ſanatos dicit. Verùm plus ad curationem totā diætā valere quàm pharmaca ipſa tradit. De diæta itaque hæc ſcribit: Abſtinendum itaque ab omni vino in totū propter has ipſas cauſas. Manifeſtum verò eſt inde, ipſum antea retuliſſe cauſas, quas ſi quis diſcere velit ex libri ipſius lectione requirat. Deinde ſubiungit: Abſtinendū etiā à nimia repletione. Prohibet autem & carnium eſum, & caſei, & lactis, & leguminum, omniumq; ſimpliciter quæ etiam exigua copia accepta plurimum nutriunt & inflant. Quin & exercitia plurima fugere iubet, velut etiam aſsidua balnea, & multas exudationes. Cæterū de pharmacis iuxta ſeriem dictionis ſic ſcribit.

bit. Est autem primũ vnguentum tale: Spumæ nitri partes duas, salis ammoniaci partẽ vnam, vsta trita acerrimoq; aceto diluta do nec strigmentorum crassitudinẽ accipiant, præscalptæ leuiter alopeciæ, quo densetur & cruentus reddatur, locus moderate illinimus, defricamusq; donec caput ea concipiat, & pharmacum in altum probè deferatur, atq; ita quiescere vsq; ad crepusculum sinimus, postea ad vesperam idẽ repetẽtes, similiterq; sequenti ac tertia die, magnam permutationem reperimus. Sistitur enim nome siue vlceratio serpens, & capilli vellicati, imò & vi tracti resistunt, & non euelluntur. * Deinde sequẽti die præfrictis acetum cataplasmatis modo imponimus, vsque quo bullæ exurgant, & cutis leuem exulcerationem incurrat: post verò pertusis bullis ad biduum aquositatem effluere sinimus quæ ab ipsis vlceribus prodit. Indeque rursus eodem vngento vtimur, vlceratis tantũ locis parcentes eosq; transgredientes, Sanos verò cõtingẽtes, eosq; defricãtes* vsq; ad crepusculum quiescere sinimus, quo idẽ repetentes paulatimq; confricantes] vsque ad septimum aut octauum id facere pergimus diem: quo sanè tẽpore videmus iam ab extremis alopeciæ non amplius tenues vt ante, & languinosos prodire pilos, sed longiores

** Vetustus codi. sic habet deinde sequenti die ex aceto perfrictis ad crepusculũ vsq; quiescere sinimus, quòd vbi fecerimus cataplasma imponimus.*

** In vetusto codi. hæc nõ habentur.*

giores & robuſtiores, conſimilesq́; poſtea paulatim etiam in partibus denudatis excreſcentes, viciſsimq́; tenues & imbecilles deficientes. Contingitque ſimile quiddam quale in vlceratis videmus. In vlceribus enim cicatrix ab extremo initium faciens, poſtremum in medio vlcere deſinit ac coit. Ita in alopecia partes piloſis vicinæ primũ conualeſcunt & denſæ pilis redduntur, quæ verò in medio ſitæ ſunt omnium poſtremo pilos producunt. Si itaq; curatio hoc modo proceſſerit, reliquis medicamentis nihil opus habebimus, ſed vno hoc per multum tempus ſemper vtimur: ceditq́; benigniter affectio, niſi omnino magna nuditas exiſtat. Medio autẽ tempore ſcalpturam per acutum cœlũ aſsiduè facimus. Aliquando etiam cuſpide acuti ſpiculi cute pertuſa, per fiſſuras ipſas ſanguinẽ moderate elicimus. Hæc his verbis præfatus Aſclepiades, deinceps de raſura contra quàm alii tradit: neq; enim aſsiduè ſed per interualla affectã partem radere iubet, vbi iam mediocriter denſi capilli in ea fuerint exorti: prodeuntes autem iam & adhuc tenues raſura non dignatur. Cæterũ poſt raſuræ factam mentionem, deinceps hæc verba ſcribit. Quod ſi verò remoretur capillorum exortus ad ſubſcriptas cõpoſitiones confugimus. Sunt

autem

autem tales: Herinacii terreſtris caput aut corium, vſtum tritum ac melle ſubactũ illinito. Aliud, Hippocampum marinum & nitri parum coexure, adipeq; anſerino ammixto, loco nitro præparato illine. Aliud, Thapſiam aqua maceratam illine. Aliud, * Muſcerdas aceto tritas illine. Aliud, Calami Cyprii folia in olla exurito, deinde reſina pinus cinerem ipſum excipito, & præſcarificatæ alopeciæ imponito ac obligato. Aut corticem ſiue comam calamorũ eodem modo præparato, ampliusque nitri parem cineris modum ammiſceto, & pice exceptis vtitor. Eſt autẽ non inualidũ ſed plurimum efficax. Poſt hæc verò etiã muſcarum Aſclepiades meminit, iubens quàm plurima ipſarũ capita mox vbi captæ ſunt, nudis alopeciæ partibus affricari, atque id maximè vbi alopecia fuerit exulcerata. Etenim confert, inquit, muſcarum ſanguis partibus tũc per pharmaca ex nitro ac aliis compoſita exacerbatis, nimirum quum nõ mordeant hæc ipſas tãtum, ſed bullas etiã in eis excitent.

** Græc.tamen codi. habẽt muris ſtercus.*

Quæ Soranus ad Alopecias conſcripſit.

PRæfatur quædam quæ iuxta propriæ ſectæ ductum digeſsit, meminitq; eorum quæ Aſclepiades ſcripſit: deinde verò hæc, hac verborum ſerie ſubtexit. Quapro-

pter

pter vbi recens malum eſt, primum abſti-
nentia proderit, deinde ſimplex cibus boni
ſucci, & irrigatio ex oleo dulci calido, &
panis in cataplaſmate, fomentaque & ſcal-
pturæ, & cucurbitæ, ac cerata. Vires itē re-
parentur. Inueterata autem iam affectione
aſsidua raſura, & rubificatio ex ſinapi, &
frictiones præſcriptæ, ita vt in ſequentibus
diebus picem ſuperlinas aut oleum cedri-
num. Proderit item rubificatio ex affrictu
foliorum fici aut cæparum, aut linteoli pol-
lici aut indici obuolupti, & poſt frictionem
ſcarificationes. Quidam verò acus conli-
gantes ita vt cuſpides ipſarum in eundē lo-
cum porrigantur, per ipſas cutem compun-
gunt. Cæterū poſt rubificationem per de-
frictionem inductam, poſtque ſcarificatio-
nem pharmaca conueniunt ex alto euocan-
tia ac transferentia, metaſyncritica græcis
appellata, tum illita, tum emplaſtri modo
impoſita. Eiuſmodi autem multa particu-
latim exiſtunt, Nam & cepæ tritum, & ra-
phani cortex, vtrunq; cum melle impoſitū
valet. Aut ſpumæ nitri partē vnam, * rhois
partes duas, ſalis ammoniaci partem vnam,
vſta & cum acri aceto trita ad ſtrigmento-
rum craſsitudinem redigantur. Scripta ſunt
& alia multa, inquit, apud Aſclepiadem &
Heraclidem Tarentinū, Elephantidemque
ac

** Græci codi. loco rhois habent ceræ: hæc tamē lectio videtur melior ſic etiam vetus interpres videtur habuiſſe.*

ac Moſchionē in libro de ornatu. Ex quibus ſanè & ipſe ea quæ ex Aſclepiade præſcripta vidiſti excripſit, & alia item quædam quorum deinceps mentionem faciam: Adipis vrſini partem * vnam, cineris foliorum calami vſtorum partem vnam, ſquamæ ſtomomatis ferri partem vnam, aceto & oleo veteri ſubacta illíne. Aliud, Stercoris felis aut crocodili drachm. 8. ſinapis drachm. 4. ex acri aceto. Aliud, Hordei vſti & muſcerdæ par pondus ex acri aceto, Aliud, Naſturtium & muſcerdas, veratrum album, piper, æquali menſura ex acerrimo aceto. Aliud, Sinapi & naſturtium aut ſpondylium vſta trita ex aceto illíne. Aliud, Ranarum vſtarum drach. 18. pumicis vſti drachm. 12. alii 15. habent. ſinapis drachm. 8. nitri drachm. 4. nucum vſtarum, drachm. 24. Aliud, Præſtat & ceratum ex pipere, pyrethro, calce, & oleo myrteo. Oportet autem & partē affectam præfricare vel per alcyonium vſtum, donec morſum perſentiſcat, vel per herinacii marini vſti cinerem linteolo inuolutum, donec locus rubefiat, Alia pharmaca quæ partim mihi, partim præceptoribus meis, partim amicis medicis in vſu fuerunt. Pumice rubificatorio præfricato, præfomentatoq;, & thapſiæ ſuccū donec cutis eleuetur

** Alias duas & fortè melius.*

illinito, deindeque fomento adhibito, cerato rosaceo vtitor. Aliud, Foliorum ac radicis calami vstorum, pilorum vrsi, adianti, adipis vrsini, picis liquidæ, pilorum caprarum vstorum, cedriæ, omniũ octo par pondus accipe, liquidaque cum aridis committe, & præfrictis adhibe. Aliud, Fici folia cum aceto donec lanugo prodierit affrica: deinde verò herbæ quæ Stœbe appellatur succum illine. Aliud, Ranas * paruas vstas pici liquidę tepidæ insperge, deinde neque præraſis neque præfrictis illine.

** Aliàs albas quam lectionem habuit vetus interpres.*

Aliud, Spumæ nitri, drach. 4. stercoris muris, drach. 2, corticis calami vsti, drach. 2. pice liquida excipito, & splenium formato, idque præraso ac cum nitro præparato loco imponito, & ante biduum vel triduum non auferto. Aliud, Sinapis & stercoris felis æquas vtriusque partes, loco præfricto illinito. Aliud, Scarificato ac sepiæ atramentum illinito, aut * marrubium viride tritum illinito. Aliud, Sphæritidis folia torrefacta cum aceto leuigata imponito. Appellatur autem sphæritis, cupressus quæ sphæria, id est, pilulas producit. Aliud, Nuces amaras vnà cum putamine vstas, præraſis ex aceto & melle illine. Aliud, Herinaciorum marinorum testas vstas, ex melle & aceto præraſis illine.

** Aliàs porrum.*

Ali

Aliud, Alcyonium vſtum & muriũ ſter cora cum porri ſucco illine. Aliud, Radicis thapſiæ, drac. 4. radicis chamæleonis, drach. 2. viſco probe ſubacto excipe & cataplaſmatis modo impone, quumq; exacerbatus æger fuerit adime. Aliud, Foliorũ calami græci vſtorum, drach. 4. muſcerdæ, drach. 2. herinaciorum vſtorum, drach. vnã cum aceto trita illine. Aliud, Salis ammoniaci, drach. vnã nitri, drach. vnã, vtrũq; torrefacito, acetoq; rigata ter in die illinito, loco prius cũ nitro præparato. Aliud,

Amygdalarum amararum toſtarũ obolos tres, pumicis obolos duos, ſalis ammoniaci, obolos 3. ſimiliter illine ex aceto. Aliud, Piper, muſcerdas, veratrum album æquali pondere cum aceto * illine. Aliud, Squamam ſtomomatis ferri cum aceto & modico oleo illine. Aliud, Locum per pumicem proritato, & ſulphuris, ſpumæ nitri, ammoniaci ſingulorum, æquas partes mixtas cum aceto illinito. Aliud,

* *In vetuſtis codi. hic additur & oleo.*

Alcyonii drachmam vnam, ſulphuris viui drachmas * 6. muſcarum ad ariditatem torrefactarum cyathum vnum, muſcas per ſe terito itemque ſulphur, alcyonium verò aqua coctum vnà cum ſiccis leuigato, felle ſuillo ac aceto paulatim affuſis vſquequo ſtrigmentoſum reddatur.

* *Aliàs* 2.

Deinde axungiam à rotis derasam,& manu emollitam vt emplastri forma consiat misceto,& præ rasa alopecia ac rubificata pharmacum vt optimum confidenter illinito.

Aliud, Alicam aceto maceratam terito,& pauculo succo cyrenaico adiecto,præfricto loco illinito. Aliud, Loco præfricto ac scarificato caricas assatas cum passo cataplasmatis modo imponito. Aliud, Passum illinito, ac deinde ferulam vstam inspergito. Quæ deinceps sequũtur duo pharmaca admirãda sunt, & verbis eius qui ea prodidit inscripta ad alopecias, caluiciẽ, raritatem capillorum ægrè curabilem in capite,in mento ac superciliis. Pilorũ * vrsi vnc.vnam,radicis calami, vnc.6. filicis cum radice quadrantem ac vnciæ dimidium, castanearum hispidi corticis quadrantem, lanarum succidarum quàm pinguissimarum, sexuncem, capita muscarum nume.36. muscas 5.capitibus reiectis. Omnia in nouam ollam indita in furnum mittito, deinde cinerem ipsorum terito. Habeas autem in vino Amineo prius trita ladani vnciam vnam, myrrhæ, vnci.vnam,adiiciaturque olei veteris sextans,& cedrini vnc. vna malabatrini sextans: deinde inspersis aridis tritis medicamentum reconde, atque vbi linteolo alopeciam præfricueris, deindeque aut ce-

† Græ.co. habet ouis quomodo & Aëtius & vetus interpres legisse videtur.

pa.

pa aut ſcilla vellicaueris,aut fici folio lente exſcalpſeris,pharmacum ipſum illitu affrica. Inſequentibus verò diebus locum rigido ac aſpero lintheolo confricato, atque hoc modo illinendo vſque ad menſes duos progreditor. Quod ſi amplius in hac curatione perſeueraris,etiam caluiciem ea perſanabis. Ad caluefcentes præter ætatem remedium, Adipis taurini inſolati lib. vnã, adarces vnc. vnam, ſucci thapſiæ ſeſquiunciam,alii vnciæ dimidium habent, myrrhæ bonæ vnc. vnam,polytrichi lib. dimidium, callitrichi lib. dimidium,mẽbri aſinini libr. vnam, ſplenis aſinini lib. vnam, ladani tantundem. Ego ladanum in vino modico maceratum contriui:adipem verò aquæ vapore,liquefeci, deinde aſini membrum aſſatũ donec inſumatur radito: ſplenem verò cum callitricho & polytricho in noua olla torrefacito,contuſisq; quæ contundi poſſunt ac cribratis,omnia gleucino aut ſabino excipito,& ante balneum vtitor capite prius pectinato. Manifeſtum verò eſt quod eadẽ pharmaca etiam ad menti pilos non enaſcentes conducunt. Aliud, Fœni græci ſextarios. 4. ſeminis lini ſextarios 2. ladani beſſem,ſucci acaciæ ſexuncem, folii malabathri ſexuncem, gallas nume. 20. onychis aromatici ſextantem, calami Syriaci

ſextantem & vnc. dimidium, alii vnc. vnam habent, bdellii ſextãtem, myrti vſtæ ſextarium vnum, muſci, quem alii ſplanchnõ, alii bryon aromaticum vocant quadrantem: iridis aſtragalitidis, alii illyricæ ſextantem. Singula per ſe contundito, ac per cribrum arctius excutito, & deinceps vt præſcriptũ eſt miſceto. Vſu verò expetente, pharmaci tertiam partem, aut quantum ſufficit, in æreum aut teſtaceum vas coniicito, deinde vini Italici odorati tãtum vt liquidum reddatur ammiſceto, atque ita prunis impoſitũ donec ſemel ebulliat cum lignea virga agitato, animaduerſione habita ne comburatur. Poſt verò illines ægro in aquã deſidere iuſſo, ſenſimq; in ſolio ſedẽti affricabis, ac pro more capite ex aqua perfuſo pharmacum ablues. Deinde autem ſtaphidem ſylueſtrem per ſe tuſam ac cribratam, poſt quartum vſus diem pharmaco ammiſcebis, ſimiliterq; coques, eodemq; modo illines, parcè tamen ac cautè ne in oculos deſtillet. Vngento autẽ à balneo vteris, olei myrtei lib. I. cum ladani triente contrita. Conſtans & certa eſt pharmaci huius facultas, neque citra effectum dilabitur. Aliud ad eadem, Pericalamitidis vnci. I. myropiſſoceri, ſordis pilorum barbæ hircinæ vtriusq; vnciæ dimidium, adipis infantis informis

lib

libram vnam, ſucci foliorum dionyſiaci tenerorum, ſucci foliorum ladonidis tenerorum, ſucci callicereos, ſucci herbæ verbenacæ, ſucci foliorum calami, ſingulorum cyathos 3. cynomori, herinaciorum marinorũ vſtorum, vtriuſque ſextantem aut amplius ſi melius reddere pharmacum velis, acanthionis terreſtris corium vſtum. Hæc omnia ad plures dies in pila plumbea terere oportet, donec omnia probè leuigata vniantur, atque etiam donec à pila quippiam detritum eis accedat. Vtere loco contente ex crudo linteolo ex lino præfricto, ac deinde cum althææ ſiue hibiſci radice deterſo, illinito. Hoc pharmacum eo modo ſcriptum reperit Claudianus amicus noſter in libello ex membranis contexto, eo qui pharmaco vſus fuerat vita defuncto. Multi autem faciebat eius poſſeſsionem, propterea quod duos quoſdam calueſcere iam incipiẽtes ex eo curatos conſpexiſſet ita vt neque vlterius caluicies progrederetur, ipſaq; denudatus locus pilis denſus redderetur. At verò nos hoc ipſum obſcurè & coniecturaliter ſcriptum nacti, ſingulatim conſiderabamus quid tandem ſingulis ſignificaretur, quumque iam hoc, iam aliud mente conciperemus, per magnam experientiam tandem nos veritatem reperturos ſperabamus. Ve-

rùm in præſens quidem quod ſentimus ſcribemus, ſcripturi etiam in poſterum ſi quid experientia cognitum repererimus. In præſens autem pericalamitidem, calami corticem dici putamus. Nam & aliàs ipſum eiuſmodi affectionibus conuenire ſcimus maximè vſtum, nouimus item alios ex eiuſmodi pharmaca compoſuiſſe, quapropter credibile eſt quoniam cortex calamo circum adhæret pericalamitin ipſum appellari. Poteſt autem etiam id quod ab aliquibus limneſtrum, ab aliis adarce & adarciũ dicitur, pericalamitis appellari, propterea quod calamis adnaſcatur. At verò myropiſſocerum picem & ceram dici æſtimamus, vngento quopiam ad huiuſmodi affectiones congruenti eliquata, velut eſt gleucinum & laurinum, nardinum, lentiſcinum, ſeſaminum & cedrinum. Cæterùm barbæ hircinæ ſordes ſtatim nobis viſæ ſunt de ladano dictæ eſſe: nam ad has affectiones conuenire in confeſſo eſt. Et ſanè generatio eius circa mentum hircorum in quibuſdam locis contingit, quod ipſum & Rufus Epheſius per hos verſus indicat:

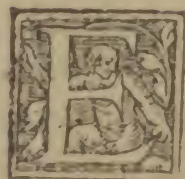
Inuenias in Eremborum quoque ladanon orbe
Caprarum circa mentum, gratiſsimus illis
Succus is è ciſthi folio decerptus amico.
Imbuti hoc villi menti laterumq; madeſcunt,

Non tamen ad morbos hoc præstat, laudem ab odore
Egregio quo spirat habet, quòd plurima mixta
Pharmaca Erembi habeant diuinis viribus aucta,
Orta solo & campo longè lateq; patenti.

An quidem igitur hoc solum ladanum is qui pharmacum composuit iniicere iubet non satis manifestum est: posibile est autem per vnam speciem totum genus ab eo designari. Porrò infantem informem videtur mihi vrsam dixisse, Vrsam enim parere aiunt informem quandam velut carnis molem, verùm post per linctum matris animal formari ac effigiari. Dionysiacum autẽ vitem mihi dicere videtur, quanquam & de hedera dici posse aliquis opinari queat. At verò quod ladonidem laurum appellet nemini puto dubium esse. Calliceros autem fœnum græcum appellare videtur: nominatur autem hæc planta apud nos in Asia Aegoceros. Cynomorum deinde rubum canis verisimile est dici. Acanthiona autem postremum terrestrem, herinacium terrestrem appellatum ab eo existimo.

De *defluuio capillorum.*

CAPVT II.

St & alia pilorum affectio quæ ad raritatem cutis, inopiamque substantiæ pilos generantis consequitur. Quapropter etiam curatio hoc modo læsorum, non eundem scopum quem alopeciæ habet: in alopeciis enim vt vitiatus humor consumatur, intentionem summam ac primarium scopum habemus. In his verò vt capitis habitum roboremus, & boni succi allationem procuremus, cutemque ad densitatem ac raritatem moderatam reuocemus. Quam ob rem sanè ad pharmaca humectantia aliquid moderatè adstringens ammiscere oportet, quale est ladanum, quod vtraque in se moderatè complectitur quæ ad hoc symptoma conueniunt, caliditatem videlicet mediocrem, & adstringendi vim iuxta eãdem proportionem, propter hoc itaque oleo mixtum quo illini posit, symptoma, siue accessionem defluuii capillorũ sistit. At verò manifestum est capitis frictionem necessariò huius pharmaci vsui præmitti, & multitudinis pilorũ refectionem, aut si anni tẽpus id fieri permittit perfectã ablationẽ. Ita enim in affrictu & illitu robusta & calida reddetur cutis, & moderatum densitatẽ acquiret,

eam

eam videlicet quæ ſecundum naturam eſt. Conſueuit autem hæc circa pilos oblæſio ſæpe his qui ægrotarunt accidere. Rarò autem citra morbum, & magis ſanè diæta ſalubri & vires reficiente opus habet. Multique citra medicamentum perfectè ſanati ſunt, atque id breui. Compoſuerunt tamen medici eius gratia pharmaca moderatam denſitatem cuti inducentia, ita tamen vt ne ſimul eam refrigerent: quæ enim vehementer adſtringunt, omnia etiam refrigerant, & alimenti influxum reprimunt, propter cuius inopiam capilli defluunt. Intentio itaque medicamẽtorum eſt ſanguinem affluentem non ſolum non præpedire, ſed etiam prolectare, cogere autem ſenſim & adſtringere rarefactam cutem. Tale autem ſponte naturæ eſt ipſum ladanum, quod quia ceræ ſimilem compagem habet, largo aliquo conuenienti liquore indiget, quo capiti illini poſsit. Præſtat igitur huiuſmodi liquorem ſimilem ladano eſſe, hoc eſt, ex contrariis facultatibus mixtum, adtractoria nimirum & coactoria. Nequaquam ergo oleum Sabinum aut vetus aut Cicinum ad hanc rem aptum fuerit, ſed in Hiberia aut Hiſpania, aut quomodocũque tandem appellare velis, natum. Habet enim & adſtrictorium quippiam, atque amplius
adh

adhuc eo lentiſcinum, ſponte naturæ tale exiſtens, quale eſt ipſum ladanum. Quare neque expertus ſum, neque mente concipere poſſum, vllum præſtantius pharmacum fore ad defluos capillos, quàm eſt quod ex ladano & lentiſcino oleo permixtum conſtat. Manifeſtum autem eſt quod raſo quidem cupiã, craſsius admouere medicamentum oportet: ad ipſam vero cutem præſectos & attonſos habẽtibus pilos, liquidius. Quòd enim comam alere non oporteat priuſquam quis curetur, euidẽs puto. Quod ſi verò large defluant capilli, & coniectare poſsis multam raritatẽ cutis capitis factam, non ineptũ fuerit in præſens myrteũ oleum pro lentiſcino ad ladanum ammiſcere. Licebit etiam aliquãdo vngentum nardinum adhibere in ætate frigida, & tempore hyemali. Bonum autem pharmacum ad omnia eſt diuitum fœminarum vngentum, quod Romæ vocãt foliatum. Non minus autem eo commodum eſt, imò magis quod appellant Spicatum, Quare cum his vel ſolis diuites vngi iubeto, & cum optimo nardino. Ladanum verò in duplo vaſe liquefacito, & liquefacto vnà cum nardino ex prædictis pretioſis vngentis quodcunque ad manum fuerit ammiſceto. Atque hæc quidem medicamenta mihi ſuffecerunt vnà cum refe-

ctor

ſtoria ac ſalubri diæta, quæ in pleriſque etiam ſola ſuffecit. Compoſuerunt autem, vt dixi, quidam ex prioribus medicis pharmaca ad defluos capillos, in quorũ relatione vbi inuicẽ diſſentiant exponãt. Primum autem referam cõpoſitiones ab Hera ſcriptas, quarum priorem quidem laudo, poſteriorẽ verò curioſam & præter rem auctam exiſtimo. De priore verò ita ſcribit.

Compoſitiones pharmacorum ad defluos capillos ab Hera ſcriptæ.

HEras in ferula duo ſubſcripta pharmaca habet, iuxta hanc ipſam dictionis ipſius ſeriem, ad hoc vt capilli in capite ne defluant: Ladanum in vino auſtero rigatum terito, & oleo myrteo ac vino viciſsim affuſo ad mellis craſsitudinem redigito, ex eoq́ue ante & poſt balneum, caput illinito. Præſtat autẽ & polytrichon quod quidam Adiantum vocant, dimidia ladani portione adiicere, & cum myrteo aut nardino vti. Hæc de priore compoſitione loquutus Heras, deinceps hæc ſcribit. Compoſitio olei ad defluos capillos, quæ & nigros eos facit. Intra calendas & Idus Iulias, nuces virides centum tundito, eisq́ue olei *primarii ſextariũ, id eſt affundito, & aluminis liquidi libras 3. Hæc ſimul in vas nouum teſtaceum præmadefactum indito, idip

* *Aliàs olei boni vnc.* I.S.

idipſumque quàm diligentiſsime oblitum, in loco neque humecto nimium, neque calido reponito, & per menſes tres ſub terra ſitum ſinito, deinde auferto oleoq; vtitor. Hæc ipſa ſecundi pharmaci eſt deſcriptio, quæ plus quàm cõuenit ipſum pharmacum adſtringens reddit. Quapropter vt vehementem adſtringendi vim ipſius corrigeret is qui primus hoc pharmacum compoſuit, defodere ac velut putrefacere ipſum iuſsit, inde nimirum magis tenuium partium reddere in eo commixta conatus. At verò tale pharmacum in tempore, regioneque ac natura corporis calidis commodum fuerit, adeò vt in cõtrariis non tutum ſit tali vti, Etenim perfrigeratas eius vſu mulieres vidi, vt inde in grauedinẽ ac raucedinem defluxumque à capite ad fauces delaberentur.

Quæ Archigenes ad defluos capillos conſcripſit.

ARchigenes in primo libro pharmacorum ſecũdum genus ad defluos capillos in hæc verba ſcripſit: Ladani & abſinthii æquales partes, & iuniperi baccas 10. tritas, in linteolum illigato, & in oleo per dies 5. macerato, ex eoque caput illinito, & neque capilli defluent, neque furfures habebunt. Aut dum capillos pectis, adiantum

cum

cum myrteo aut rosaceo oleo adhibeto. Aut adianti, myrti nigræ æquales partes, gallæ duplum, cum oleo veteri, aut lentiscino, aut myrteo, ad mellis crassitudinem redige ac vtere. Aut thus & misy, & gallam, & adiantum, æquis partibus cum vino maris experte ad mellis spissitudinē in sole terendo redige. Aut molliter cocta donec nigrescant, deindeque cum oleo veteri, aut lentiscino, aut myrteo mixta in vsum adhibe. Aut brassicam aridam tusam cum aqua impone. Aut loti radicem eodem modo.

Quæ Cleopatra in libro de ornatu scripsit.

QVæ à Cleopatra in libro de ornatu scripta sunt, illius ipsius verbis sic habēt: Ad capillorum in capite generationem, calamorum tenerorum radices tusas exuccato, muscasque in* ollula torrefactas succo admisceto, & adipem vrsinum ac oleum cedrinum in vinum trita ac vnita, iisdem addito, & ad illinendum exhibeto, Quo verò odorem obtundas vinum aut passum affundito. Aliud, Non longè post præcedens his verbis conscriptū: Quo capilli enascantur lini semē siccum vnà cum calamo suo exurito, tritumque cum oleo sesamino illinito. Aliud paulò inferius scriptum hoc modo: Ad defluos capillos terram cimoliam solidissimam vino austero

* *Pulticula.*

&

& mororum ſucco, tanto quantum combibere poteſt, rigato, eiq́; hyoſcyami tenuiſſimè triti acetabulum adiicito, indeq́; paſtillos formato quos in vmbra ſiccatos in vas figulinum nouum reponito. Vſu verò poſtulante aqua diſſolutos illinere iubeto, Deinde quum exaruerint per dies quinque eluito, rurſumq́ue illinito. Facit item ad faciei & colli impetigines. Aliud, Capillos augens cito, denſansq́ue ac denigrans. Ladanum *cum oleo & vino dulci leuigatum ac craſſefactum præfrictis illinito. Nõ longe quoque poſtea aliud pharmacũ ſcriptum eſt his verbis. Ad defluuium capillorum citra morbum accidens. Braſsicam aridam tritam ex aqua impone, aut loti radicem eodem modo.

* Aliàs cũ melle vel.

Quomodo comptoria ab exornatoria medicinæ parte differat.

COmptoriæ quidem ſcopus eſt, vt pulchritudinem acquiſititiam inducat, Exornatorię verò medicinę partis, vt quicquid ſecũdum naturam eſt id omne in corpore cuſtodiat, ad quod conſequitur etiam naturalis pulchritudo. Indecoro enim aſpectu eſt caput alopecia vitiatum, velut etiam oculi pilis palpebrarũ denudati, ſimiliterq́; ſuperciliorum capillorum defluuium. Non ſolùm vero ad pulchritudinem, ſed multo-

prius

prius ad ipſam partium ſanitatem capilli ipſi conducunt, quemadmodum in libris de vſu partium eſt demonſtratum. Quid attinet autem dicere de lichenis, aut pſora, aut lepra? quum præter naturam talia exiſtant. At verò faciei colorem per pharmaca nitidiorem aut rubicundiorem facere, aut pilos capitis criſpos, aut fuluos, aut nigros, aut quemadmodum mulieres ſolent, in longitudinem auctos, hæc ipſa & quæ huiuſmodi ſunt comptoriæ maliciei exiſtunt, non medicæ artis opera, Verùm propter ſocietatem quandam quam cum illis habent, quandoque ad regiarum fœminarũ, atque adeò ipſorum Regum imperium, etiam comptoria adiungimus, vtpote quum his negare non liceat, docendo tamen cõptoriam ab exornatoria medicinæ parte differre. Quapropter viſum eſt mihi ea quæ Crito ſcripſit pharmaca capillos conſeruantia, eoſdemq; augentia, ex primo illius de ornatu libro ſubſcribere.

Quæ Crito ad conſeruandos ac augendos capillos ſcripſit, itemq; quæ à defluuio ipſos præſeruent.

IN primo libro Exornatoriorum ſtatim in principio poſt præfationem Crito hæc verba ſcripſit. Ad conſeruandos itaque capillos ſubſcriptis compoſitionibus vten-

dum est. Heraclidæ Tarentini conseruatiua capillorum. Fremii florem cum oleo tritum illine, idem etiã eos denigrat. Aliud, Ladanũ vino austero maceratũ ac tritũ oleo myrteo excipe, eoq; pilos ante balneũ subline. Aliud, Verbenacã rectam appellatam vnà cum radicibus arefactam cõtundito & per angustissimũ cribrũ concernito, deinde oleo ammixto vt strigmenti crassitudinem accipiat, in vas æreum reponito, atq; vbi cõputruerit, pro oleo similiter vtitor. Aliud, Ladani partes duas, polytrichi quod quidam Adiantum appellant, partẽ vnã, vino & oleo myrteo excipe ac vtere, Nos autẽ pro myrteo nardino vsi sumus. Aliud, Quod ipsum & subnigros reddit: Baccarum myrti nigrarũ quadrantem, ladani tantundem, dissoluta cum acaciæ fructus, hoc est, siliquarũ ipsius spinæ appellatarum, decocto contere: atque vbi limi crassiciem acceperint, nardino, aut myrteo, aut aliquo alio hedysmate excipe.

Aliud, Vngentũ cõseruans pilos, quod ipsum etiam subnigros reddit. Baccarum myrti nigrarum sextarium vnum, seminis apii sextarium vnum, seminis betæ sextarium vnum, virgultorum myrti sextarium vnũ, adianti sextarii dimidiũ, ladani tãtundem, vini nigri sextarios sex, vsquequo penitus,

nitus diſſoluantur coquito,atque vbi tertia pars ſuperfuerit, olei cuiuſdã aut hedyſmatis ſextarios 2. aut 3.addito, rurſumq; coquito. Vbi verò bis aut ter ebullierit, liquorem exprimito ac diligẽter per ſaccum excolatum in hydriam recõdito. Vſu vero expetente* in præraſis penitus vtitor, illitis ex eo bis per diem capillis. Aliud, Paſsi cretici ſextariũ vnum, ladani vnc. 1. corticis nucum pinearũ vſti ſextantem, polytrichi vſti vnc. 1. adipis vrſini libram vnam, ſucci betæ cyathos 3. Ladanum & paſſum donec cogantur in vnam cõpagem coquito, deinde reliqua iniicito, & ſublata in vas plumbeum ſeruato vſus autẽ tempore quantum ſufficit in quocũq; velis hedyſmate diluito. Vſus eius debet eſſe quotidianus, quidam verò raſo capiti pharmacũ illeuerunt nullo hedyſmate dilutũ. Aliud, Ladani vnc. 1. paſsi ſextariũ vnũ, corticis nucũ pinearum vſti drach. 2. alii ſeſquidrachmam habent, *ſpongiã marinam vſtam tritã vnam, panniculi Cilicii vſti triti cyathos 3. polytrichi vſti triti cyath. 2. adipis vrſini lib. 1. coquito & apparato vt dictum eſt. Aliud quod pilos conſeruat, & defluentibus quoque auxiliatur, Seminis apii ſextantem, *callitrichi ſextantem, thuris ſextantem, nuces iuglandes numero 15. ladani ſextantem,

*Aliàs eo omnino commoto. quã lectionem habuit vetus interpres græcè verò κινῶν ſic etiam habetur in Aëtio.

* Græcus cod. habet ſphærã marinam vetus interpres ſpumã interpretatur.

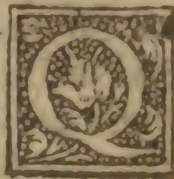
* Vetuſtus cod. græ. hic addit betæ ſeminis ſextantẽ.

d 2

corticis nucis pineæ lib. 1. Omnia in nouam ollam coniecta, & cum argilla probè obturata, in balnei fornace assato, deinde extracta terito, & adiecta adipis vrsini libra vna subigito, & in pyxide ilicea reponito. Vsu verò expetente quantum satis videbitur ex pharmaco accipito, ac quocunque velis hedysmate conquassato, ex eoq; caput bis in die illinito. Quidam verò capite raso pharmacum illinunt cum solo adipe vrsino subactum. Aliud ad caluiciem quo vsus est Andromachus iunior, Leporum ventres sex accipito, probeque siccatos in testaceo vase torrefacito, ad eosq; baccarum myrti quadrantem & virgultorum eiusdem tantundem coniicito, indeq; adianti quadrantem addito,* omniaq; simul attente torrefacta tundito, ac per angustũ cribellum excernito, deinde adipis vrsi ac phocæ æquis partibus adiectis subigito, ac emollito, sublatumq; pharmacũ in pyxidem plumbeam recõdito. At vero vbi vsus tempus institerit, quocunq; velis hedysmate ipsum diluito, ac vtitor. Atq; de his quidem hactenus.

* Ex vetusto codi. *hæc sunt huic loco addenda acaciæ succi tantundem fructuũ rubi canis tantundem.*

De tincturis capillorum. CAP. III.

Vum verò post præscripta pharmaca Crito alia quędam scribat, quæ quidem cõseruationẽ capillorũ promittũt, verùm primùm ipso

ipſorum opus eſt vt tingant ipſos, quo ſiue nigri, ſiue flaui reddantur, viſum ſanè eſt mihi in principio ea relinquere, quũ omnia talia manifeſtè comptorii generis exiſtant. Quandoquidem haud ſcio quomodo dogma commune inoluerit, vt vetulæ feminæ capitis capillos denigrent, tanquã turpe ſit canos habere. Atq; hoc ipſum etiã maritis probatur, qui onerоſum eſſe aiũt, ſpectaculum aniculam vxorẽ cano capite habere. Quæcunque quidẽ præ deliciis ſeipſas ornant, harum nulli tale quippiã à me petenti exhibui, Quæcunq; verò honeſti reſpectu, quo notæ culpam effugerent, & importunitatẽ maritorũ vitarẽt, capillos ſuos nigros reddere cupierunt, ne tamen ex adſtrictoria vi nigrorem inducentium oblæderẽtur, illis conſului cedriæ vſum, ita vt tribus aut quatuor horis ante balneum illinerent, & poſtea detergerent, idque per quatuor aut quinque dies facere pergerẽt. Ad hoc enim quod nihil lædit, amplius etiam commoda eſt eis quæ facilè à frigore offenduntur, Nimirum pharmacum exiſtẽs cedria quod abunde calefactet. Oportet autem ipſam citra olei ammixtionem adhibere capitibus vehementi reſiccatione & calefactione indigentibus, quibus ſcilicet humida & frigida intemperies per ſe ineſt. Aliis verò

oleo mixtum adhibere pharmacũ oportet. Quin & defluentes capillos corrigit, & nõ defluẽtes auctiores reddit. Cæterùm odorem eius vitant delicatæ mulierculæ, qui ſanè non iniucundus eſt his quæ in eius vſu aliquãdiu perſeuerarũt. Porrò in Aſia apud nos agreſtes mulierculæ montana incolentes, nõ cedria ſolùm illinuntur oleo permixta, tum capiti, tum reliquo vniuerſo corpori, Sed & picẽ liquidam cum oleo eodem modo permixtam, ad radices capillorũ capitis illinunt, vocantq; hoc cõpoſitũ pharmacum piſſelæon, hoc eſt, oleum picatum, quod omnino aliud eſt ab eo quod piſſanthos, hoc eſt, flos picis appellatur, quod ipſum liquidæ pici incumbit & ſuperſtat, tenuium magis partium quàm ipſa pix exiſtens, tum compage, tum etiam facultate. Huiuſmodi itaque pharmaca tarde caneſcere faciunt, nulla vtentium oblæſione. At verò quæ ex auſteris & acerbis compoſita ſunt, magnopere lædunt. Cæterùm materiam ex qua cõfiunt hæc, adſtringentis qualitatis ac facultatis exiſtentem, etiam quippiam tenuium partium habere oportet, quo non in ſuperficie tantum, ſed & in profundo cutem permutent, vſque ad locum radicum capillorum progrediendo. Atque hæc quidem eſt Methodus componendi

ea:

ea: habes autem in ſimplicium pharmacorũ tractatu particulatim materias ipſorum, in quibus facultates & qualitates earum dictæ ſunt, quapropter ex illis tum ea quæ iam à prioribus compoſita ſunt iudicare ac quali nam vi prædita ſint inuenire potes, tum etiam per te ipſum de integro noua componere. Vtile autem hoc eſt & ad cognitionem affectionum quas iam incurrerunt aliquæ mulieres, & ad futurarum prænotionem, præſentiúmque ſanationem. Nõ ſolùm enim in periculo verſatas ſæpe ſcio fœminas, ſed & mortuas, ex perfrigeratione capitis per huiuſmodi pharmaca inducta, læſio autem eis maxime accidit, aliquando quidem in ſtuporem attonitũ, aut comitialem, aut veternum, aut ſoporẽ profundiorem, aut animi apprehenſionẽ, Catalepſin Græcis appellatam, delabentibus: aliquando verò deſtillationibus indiſſolubilibus apprehenduntur, vt inde etiam pulmo afficiatur, & tabes ex eis conſequatur. Offenduntur autem citius quæ frigidius temperamentum capitis habent, tardius verò quæ calidius. Frigidæ enim particulæ frigidis affectionibus, calidæ calidis facilius corripiuntur. Atqui periculũ minus ſubeunt, vt pote quũ à minore cauſa lædãtur, quæ frigidius tẽperamentũ habẽt:

At verò calidæ propterea quod ægrè & vix tandem à frigidis causis lædi possunt. quum sanè à magnis causis fuerint exuperatæ, maiorem læsionem incurrunt, quæ communi & vniuersali rationi subiacet, in Aphorismis ab Hippocrate relatæ, In morbis minus periculum subeunt ægrotantes, quibus congruus naturæ, ætati, habitui, ac tempori adfuerit morbus, quàm quibus nihil secundum hæc ipsa congruerit.

De *pharmacis capillos denigrantibus.* Archigenis.

PAulò antè dixi quòd non ex mea sententia medicus eiusmodi pharmaca cõtrectat, Verùm quum regiæ aliquando fœminæ, quibus minime negare licet nigros aut flauos capillos reddere expetant, eã sanè ob rem etiam Archigenem puto, quanquam honestissimũ virum, de illis scripsisse in hæc ferè verba. Denigrant capillos hæc. Radicem capparis tritã cũ muliebri lacte, aut vt aliis placet asinino, ad tertias coquito, & ad noctem pro cataplasmate imponito. Aut vrina canis in quinq; aut sex dies adseruata lauato. Aut corticẽ radicis *ilicis donec mollis fiat coquito, cumque cataplasmatis modo imponito, cum aqua verò decocti lauato. Aut quod in fremio intrinsecus nigrum est, cum oleo myrteo tritum

* ἐρινοῦ ῥιζης. Aëtius habet hoc loco .i. radicis caprifici.

tum affricato. Aut ſpumam argenti, cimoliam, alumen liquidum, pari menſura prælotis & ſiccatis capillis in noctem illinito, & betę foliis ſuperne obligato. Aut ſelinuſiam terrā, argenti ſpumā, calcem viuā, cum aqua ad mellis craſsitudinem redige, & capillo ex lixiuio liquido præloto illinito, ſimiliterq́ue bete foliis impoſitis obligato. Mane verò diſtentos pilos defricato. Aut abſinthii, oſsium palmarum ſyriacarum, fabarum ægyptiarum, omnium vſtorum cinerē pari menſura cū vino Mendeſio ad ſtrigmēti craſsitudinē redigito, & cerato myrteo liquido ammixto affricato. Aut corticis ſalicis ſuccum cum oleo affricato, Summè denigrat. Aut nodos ad racemorum ſimilitudinem ex arbore nuce enatos coquito, & bitumine liquido ammixto vtitor. Poſt prædicta etiam hæc Archigenes adſcripſit, Denigrant barbam, Suber aridū, & plumbum vſtum cum betæ crudæ ſucco mellis ſpiſsitudine illita ſinito vſq; ad prandium, deinde abluito. Aut ferri retrimentum ac plumbū in aceto cocta ad tertias, illine citra oleum. Poſt hæc Archigenes ex comptoria damnata arte accepta hæc ſcripſit. Fuluos autem reddunt capillos lupini crudi cum aqua & nitro illiti. Flauos ac criſpos pilos reddentia. Criſpos* autem reddes

** Et flauos addit vet. codi.*

capillos si spuma salis cum myrrha confricaueris. Aut succo carpasi illine, & manebunt crispi ac nigri. Aut myrti baccis ac betæ semine æquali pondere cum oleo tritis vtitor. Aut asphodeli radicem cum mero illine. Aut lupinorum cortices ac parum nitri in aqua ad quatriduum macerato ac vtitor. Horum pharmacorum mentionem ob id feci vt ostenderem necessariò quosdã etiam honestissimos viros taliũ sibi comptoriorum experientiam parare. Quando enim Archigenes hæc scribere nõ est veritus, multo amplior venia Critoni dãda est, qui in Imperatoriis ædibus est medicatus. Apparet autem & Heraclidem Tarẽtinum multa & probata pharmaca comptoriæ speculationis scripsisse, quanquàm nondũ tantæ deliciæ fœminas occuparant, quantæ nunc sunt. Verùm quæ Heraclides, & Cleopatra, & quicũque alii post ipsos interiecto tempore medici scripserunt, ea omnia Crito coaceruauit, ad quem sanè remitto eos qui quomodo capilli nigrescant aut flauescant, & alia huiusmodi, discere volũt. Scripsit enim quatuor de ornatu libros qui in omnium manibus versantur. Quid igitur ego nunc ipsa frustra transcriberem? quum possint ex illo discere qui adeò ea cognoscere velint. In primo quidẽ libro omnia quæ ad

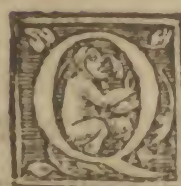
ad capillos pertinent ſtatim in principio ſcripta ſunt, reliqua verò deinceps iuxta proprium quodque ordinem. Quo itaque facilè inuenire queant ſingula talium pharmacorum abſq; longa inueſtigatione, viſum mihi eſt capita ſingulorum librorum indicare. In primo itaque libro capita hæc ſunt. PRIMI libri Critonis de ornatu Capita. Conſeruantia capillos. Augentia capillos. Præſeruantia capillos. Tincturæ canorum. Tincturæ flauos & auricolores capillos reddentes. Smegmata capillorum. Illitiones præſeruantes. Faciem erugantia. Illitiones faciem nitidam reddentes. Cataplaſmata faciẽ nitidam reddentia. Superciliorum illitiones. Supercilia denigrantia. Oculorum illitiones. Illitiones ex ſtibio. Ad graueolẽtiam nariũ. Dentifricia. Manducationes. Ad fœtorem ſub aliis affrictiones. Manducationes ad fœtorẽ oris. SECVNDI libri capita. Quæ nigredines colli repurgent. Illitiones ad exudationes ſub alis. Illitiones mamillas conſeruantes. Ventrẽ purgantia. Smegmata manus nitidas reddẽtia. Ad nigredines à partu. Ad rugas à partu. Ad fiſſuras à partu. Illitiones ad eminẽtes vmbillicos. Quæ pueros impuberes cõſeruãt. Quę virgini

ginitatem conſeruant. Ad humectas & frigidas mulierculas. Ad cicatrices nigras. Pſilothra capillorum. Smegmata attenuantia pilos omnis generis. Illitiones capillos diſperdentes. Smegmata totius corporis. Repurgatoria nitorẽ inducentia omnigena. Conſperſiones aromaticæ veſtium. Odoratæ tincturæ veſtiũ. Aſperſiones thalamorum & ambulacrorum. Suffimentorum omnigenorum cõpoſitiones. Illitionum & vngentorũ omnis generis compoſitiones, videlicet amygdalini, balanini, nucum, ſeſamini, myrtei, lentiſcini, laurini, roſacei, gleucini, melini, œnanthini, ſampſuchini, telini, ſuſini quod aliqui crininum, hoc eſt, liliaceum appellãt, cicini, irini, narciſsini, phœnicini, cyprini, crocini, nardini, amaracini, hedychroi, mendeſii, malabathrini. TERTII libri Critonis capita. Ad furfures omnigenos. Ad capitis eruptiones. Ad achoras, hoc eſt, vlcera manantia. Ad pediculos & lendes. Ad alopecias. Ad ſcabioſas faciei affectiones. Ad lẽtigines. Ad maculas à ſole prouocatas. Lotiones faciei. Ad ſtigmata. Ad liuentia. Ad ſugillata. Ad varos. Ad puſtulas nocte erumpẽtes. Ad menti tubercula. Ad menti lichenes, lichenorum illitiones. Epithemata excoria

coriatoria. Emplaſtra viridia quæ ab excoriatione imponuntur. Emplaſtra alba ad cicatricem inducendam. Pharmaca emollientia quæ lichenis affricantur.
QVARTI libri capita. Ad alphos, id eſt, vitiligines nigras & albas. Ad cicatrices nigras. Ad leucas, hoc eſt, vitiligines altius inſidentes. Ad lepras. Ad vngues ſcabioſos. Ad pruriginoſas affectiones. Ad tubercula parua pſidracas græcis appellata & ad excoriata. Ad ſerpiginoſas affectiones. Ad ſcabies. Ad thymos verrucæ genus. Ad verrucas. Ad formicarias verrucas. Ad vmbilici inflationem. Ad inteſtinorum delapſionem. Ad hydrocelas. Ad apellas. Ad procidentes anos. Ad chimethla hyemis tēpore oborta vlcera. Ad rimas pedum. In his quatuor libris Crito diligētiſsimè omnia fermè exornatoria pharmaca ſcripſit, appoſitis etiam comptoriis quæ ſpuriam pulchritudinem nōn veram inducunt, quapropter etiam ego ea relinquam. Solumq́ue mentionem eorum faciam quæ pulchritudinem ſecundum naturam conſeruant. Quanquam enim vel maximè cognita habeam ſmegmata corpori nitorem inducentia, itemq́ue quæ in virginibus mamillas conſeruant, & quæ impuberū puerorum

rum testiculos ad multum tempus paruos conseruant, similiter & quæ pilorum exortum cohibent, verecundor tamen eiusmodi scribere, atque multo magis eas quas Crito tradidit cōspersiones vestium aromaticas, odoratasque vestium infectiones, & aspersiones thalamorum ac ambulacrorum. Suffimētorum item omnis generis varietates, illitionumque & vngentorum. Extra enim medicinæ documenta talia existunt. At verò vbi decoris secundum naturam conseruatiua scripsit, si quādo locus ita tulerit ea referam, ac primū quidem quæ circa capillos medicis vtilia mihi videntur, docebo.

De pharmacis pilos corrumpentibus.
CAPVT IIII.

Vemadmodū ex pharmacis quæ pilos augent, alia medici vsus, alia comptorii existunt, Eodem modo & quæ ipsos corrumpunt. Aliquando enim & his medici necessariò vtuntur iuxta triplicem eorum differentiā, Nempe quum quædā ex eis propriè psilothra appellantur, Alia Attenuatoria capillorum, alia verò ipsos penitus extirpantia. Hæc itaque postremo loco nominata periculosi sunt vsus. Ex eis enim illitæ corporis

partes, non ſolum in poſterũ depiles omnes penitus redduntur, ſed & vſque ad caput, & mentum, ſuperciliaque & palpebrarum pilos nuditas ipſa procedit. Reliquæ verò duæ differentiæ vſum minimè periculoſum habent. Et quæ quidem pilorum denudatoria ſunt, & propriè, vt dixi, pſilothra vocantur, tantum non quotidie in omnium muliercularum, fermè etiam quorundam virorum, vſu habentur. Altera verò quæ tenuiores pilos reddũt & minores, eis conueniunt qui duros & magnos, multosque & craſſos pilos habent, & ob id ſuillis non abſimiles exiſtunt. Cæterùm hæc ipſa ſecundum exceſſum & defectum inter ſe differũt, quum vnum genus ſit pharmacorũ quod in hunc vſum compoſitum eſt, nimirum eorum quæ erodentem, & vſtoriam habent facultatem: præſtant autem erodentem facultatem habentia, quod minori periculo admouentur: periculoſiora autem quodammodo ſunt vſtoria, quæ ſi quis paulo negligentius adhibeat, bullas excitant, & exulcerant, & aliquantulum cutem exurunt. At verò particularem eorũ ſyluam omnem in cõmentariis de ſimpliciũ pharmacorũ facultate tradidi, Sed tamẽ exempli gratia ea quibus aſsiduè vtor recẽſebo. Ex liquidis igitur eſt lixiuiũ tali vi præditũ, Ex aridis autẽ & metallicis

arſe-

arſenicum & ſandaracha, & calx non extincta, quam plerique viuam, Græci verò etiã ſolius aſueſti nomine appellant. Manifeſtũ itaque eſt vehementem ipſorum vim per admiſtionem imbecilliorum pharmacorum tum liquidorum tum aridorum frãgi, quorum congruentem mixturæ modum coniecturaliter primũ faciet virium eorum expertus. Deinde verò per experientiam defectum corriget, aut etiam addet. Quo verò etiam eorum quæ per experiẽtiam iudicata ſunt notitiam habeatis, adſcribam ea quæ in primo libro de ornatu à Critone ſunt relata, vbi prius oſtendero etiam medicis ſæpiuſcule ipſorum vſum neceſſarium eſſe. Quemadmodum tincturas expetentibus, honeſtè negare poſſumus, vt quæ cõptoriæ ſint maliciei, Sic depilatoria negare minimè licet. Si enim moderatos quiſpiã habeat capillos, non ſubſeruiemus ipſi ad ſuperfluas delicias. Si verò multos & longos duroſque habeat, honeſtum eſſe videtur & rationabile ipſos pauciores, & tenuiores, mollioreſq; ac rariores facere. Contingit autem aliquando neceſsitas, vt eis qui multos & alte nixos, non tamẽ duros habẽt, in totum pilos tollamus, quando aut picatione opus habet totum corpus (quãdoque enim hoc præſidio iuxta medicinæ ratio-
nem

nem vtimur)aut quando pharmacum Emplaston,hoc est quod meatus obducat, imponere velimus:tunc enim necessariò à parte pilos prius tollimus, quod quidem per nouaculam facere licet. Quidam verò siue reuera siue fictè nouaculæ timorem confitentur,quoniam periculum sit ex ea cutem sauciari,Quidam autẽ nõ citra rationẽ fortasse metuunt,maximè quum partes gutturis radi oportet,Quapropter necessariũ est medicum etiam huiusmodi pharmacorum experientiam habere,tum quod ad compositionem,tum quod ad vsum attinet.

Psilothra à Critone hac verborum serie conscripta.

PSilothra capillorum, auripigmẽti auri coloris scrupulos. * 7. aut 10.calcis viuæ tantundem,amyli sextantem,terræ quæ Romanis Selinusia appellatur * vnci. vnã. Omnia trita & per angustiss. cribrum excussa reponito. Vsus verò tempore ex pharmaco quod sufficit acceptum aqua conquassato,deinde illinire iubeto ac animaduertere ne exurat. Aliud, Euestigio leuẽ reddit: Calcis viuæ partes 2. auripigmenti partẽ 1.hæc in mortarium plumbeũ coniecta,aqua aut ptisanæ succo affuso terito,atque vbi nigra reddentur,calefacta illini maximè in balneo iubeto, leue enim corpus

* *Aliàs vncias duas.*

* *Aliàs vncias duas.*

e

reddunt. Quod si verò tenuis capillus enascens subeat, * calcem coquito, & auripigmentum cum aqua terito, & in vas fictile non picatũ coniecta coquito, atque vbi coacta fuerint, nigraq; reddita illinito. Paridis saltatoris psilothrũ, Statim pilos aufert: Sãdarachę vnc. * 1. calcis viuæ sexta. 1. Trita cum aqua diligenter coquito, atque vbi ebullire cœperint ablatis vtitor. Experimentũ huius facies, si piunulã in ipsum psilothrũ immergas, breui enim glabra fiet.

* κονίαν, id est lixiuiũ habet græc. cod.

* Aliàs duas.

Aliud, Amyli vnc. 1. calcis viuæ vnc. 1. auripigmẽti vnc. 1. cõtusa & cribrata repone, vtereq; vt dictũ est. Heraclidæ Tarẽtini psilothrũ, Eue stigio pilos tollit: Calcis viuæ sextar. 1. cimoliæ sextar. 1. pumicis vsti sext. 1. auripigmẽti ptes 4. trita ac leuigata reponito. Vsus verò tẽpore aqua dilutis, vt dictum est vtitor. Hæc quidẽ igitur Crito scripsit. Cæterũ eorũ vsus melior est quẽadmodũ nũc mulieres vtũtur, post corporis videlicet illitionem intepidam balnei domũ ingrediẽtes, atq; vbi exudare cœperint, strigili pharmacũ ex aliqua corpis parte detrahẽtes, deinde quũ simul auferri pilos senserint, reliquũ corpus oẽ abluentes.

Quæ pilos disperdant.

SCriptum quoq; de his est, quæ pilos disperdant in comptoriis libris, quæ sanè

iam

iam ex medica materia exciderunt. Quapropter & ego ſimplicium tantum ex eis faciam mentionem, in ſimplicium item pharmacorum tractatu à me relatorum. Iuxta rationem enim propoſita pharmaca componunt. Ex lepore marino, hepate thunni putrefacto, cedria, ranarum in viridibus arundinetis degentiũ * cruore ſiue muco, marinæ teſtudinis ſanguine, lachryma vitis albæ, lachryma hederæ, ſimiliterq́; bryoniæ, ac oleo quod inſulſum appellatur. Ex marinis itẽ ſcolopendris, vrticaq; marina, & ſtellis marinis, nitro ac amurca ad hæc ammixtis. Quin & fortiora his ex herinaceis & ſalamandra componũt in oleo coctis. Admiſcent autem ipſis & alcyonia & ſandarachen, & quæcunq; alia eius generis exiſtũt.

*ἰχῶρα habet vetus codex id eſt vel locis, vide licet virẽtibus pro ἰχῶρα.

Quæ pilos attenuant. CAP. V.

VTetur etiam aliquãdo medicus velut dixi, his quæ pilos attenuãt, quæ nõ eandẽ cũ depilatoriis facultatẽ habent, Quã enim in ſimplicium pharmacorum commentariis exterſoriam facultatem appellauimus, eiuſdẽ ſunt etiã ea quę pilos attenuant. Quemadmodum autem in omnibus eiuſdem generis pharmacis, differentia ſecundum exceſſum & defectum exiſtit, Sic etiã in exterſoriis habet. Ordei itaq; farina, & fabarum,

ampliusq́; erui, ſpuma nitri, ac ipſum nitrũ, familiaria pharmaca ſunt omnibus ad tollendas ſordes vſurpata. Aſsiduus autem eorum vſus etiam pilos attenuat. Quæcunque verò fortiori vi exterſoria prædita ſunt, in his qui valde duros & magnos pilos habẽt adhibere conuenit. Eius itaq; generis pharmacorum eſt nitrum vſtum, & nitri ſpuma: & aphrolitrum ſpumoſum. In aſsiduo autẽ vſu faciunt item. * Nigra appellata vaſa Alexandriotica, contuſa videlicet & tenui cribro excreta. Cæterùm pauperibus ego etiam fictilium, & clibanorum in quibus aliquid ſub textu coquitur, teſtas, itemq́; pumicem vſtum, ac non vſtum indicaui. Vili autem & gratis habuerit quis circa mare degens, aut vrbe quapiam non longè à mari ſita, teſtas vſtas, tum buccinorum, tum purpurarum, aliorumq́; oſtreorum. Sepiæ verò teſtam etiam citra vſtionem. atque hęc quidem pro valde egenis indico, pro aliis verò alcyonium, & herbam lanariam, vtrunque veratrum, Bryoniæ itemq́; dracunculi radicem, ariſtolochias, canchry, & panacis radicem, & quæcunque eius generis exiſtunt: plura enim, vt dixi, relata ſunt in ſimpliciũ pharmacorum tractatu. At verò ſi hæc ipſa odorata facere volueris, cyperum, & melilotum, roſasque ſiccas, & iunci odorati florem,

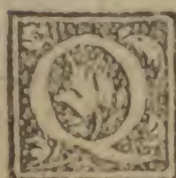
* *Varia reperitur huius loci lectio: cod. vetus habet* καλαΐνα, *id est purpurea Aëtius tamẽ habet* χάλινα ὄστρακα.

rem, iridem illyricam, melissophyllumque & cydoniam herbam, eis ammiscebis. Et si pro diuitibus paraueris, spicam nardi indicam, celticamq; & montanam iniicies, & terram Eretriada. Addes etiam folium malabathri, amomum, myrrham, crocum, costũ, & hedycroum. Qui verò pretiosiori materiæ parandæ non sufficit, ei viliores hi qui exornatoria composuerunt, excogitauerunt. Quorum etiam Crito meminit in primo de ornatu sic scribens: Ollam nouam figulinam magnam, operculum habentem accipito, in eamque cimoliæ glebas pro situs ratione coniicito. Componantur autem hæ quantum fieri potest ad theatri formam, vt in medio ipsarum locus vacuus relinquatur. Inter glebas autem vicissim mala cotonea recentia viginti locentur, hæc autem per interualla variare iubeto, deinde operculo imposito marcescere ipsa mala finito. Vsu autem expetente quantum satis videbitur accipito, terito, ac vti iubeto. Post psilothrorum verò impositionem, suauem quendam odorem habet. Aliud,

Rosas quàm odoratissimas per diem vnam in vmbra refrigeratas, quo humor saltem ab eis desiccetur, in vas figulinum componito, eodemq; modo (vt dictum est) glebas cimoliæ indito, ita vt rosæ substernantur,

rursusq́; inter glebas eædem imponantur, deinde operculo addito, combibere finito. Vsus iam demonstratus est.

De furfuribus. CAP. VI.

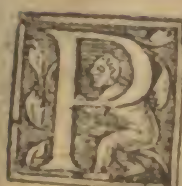

Vibusdam se scalpentibus, furfuribus similia ex capitis cute decidunt, & propterea furfures medici hãc accesſionẽ siue symptoma appellant, à vitiatis serosis humoribus prouenientem quos consumere scopus est eis qui malum hoc sanare volunt. Manifestũ igitur est discussoria & extersoria pharmaca adhibenda esse præparato prius vniuerso corpore, si vitiatis humoribus repletum videatur. In omnibus enim huius rei meminisse oportebit, etiam si aliquando in sermone relinquatur. Ammiscuerunt autem quidam prædictis pharmacis quædam adstringentia, quo per ea affectum membrũ corroboretur, vt ne facilè in seipsum suscipiat influentes humores serosos, sed resistat eosq́; repellat: & ob hoc sanè Archigenes in pharmaco ex atramẽto sutorio composito hæc verba adiecit, Hoc inquit adeò efficax est, vt neque in posterum fiant. Crito equidẽ in tertio libro de ornatu, eiusmodi pharmacorum syluam scripsit in principio statim ipsius libri, quare velut paulò antè dixi,

minimè neceſſarium eſt me ipſa hic rurſus
deſcribere,quum omnes illius habeant li-
bros. Cæterùm quæ Archigenes ſcripſit in-
dicabo ob id maximè, quod quibuſdam ex
eis adſcripſerit. Quod nonpermittant ſym
ptoma hoc rurſus fieri. Scribit autem hoc
modo ſuis ipſius verbis: Diæta eis cõſtitua
tur flatus expers, nihil ex craſsi ſucci cibis
habens admixtum,quales ſunt tubera, fun-
gi,bulbi,legumina, carneſque maximè bu-
bulæ, ac quæ ſimilia exiſtunt. Sint autem
cibi quibus veſcuntur boni ſucci, faciles
concoctu, & mel iiſdem addatur. Intin-
ctus conferunt, acetum cum ſapa. Condi-
menta,cuminum & fœniculum, Aliis parce
vtantur,& à bellariis omnibus maximè ab-
ſtineant. Vinum conducit eis album & te-
nue: voluptatis verò gratia dulce, & vi-
num mulſum. Ex fructibus optima eſt vua
arefacta, deinde ficus, quibus ante cibum
reliquum veſci præſtat. Verùm ante omnia
bonæ concoctionis cura habenda eſt, De-
ambulationes lenes plurimæ & mane & ve
ſperi optimæ ſunt, lauatio ex frigida bal-
neis præſtat. Si verò quis calida lauit, in-
congrua ei eſt longior in aëre mora,& per-
fuſio capitis præ ſolio eſt eligenda, poſteà
verò larga frigidæ adfuſione refrigerato.
Dormire ad ſatietatem vſque vtile eſt, Ira,

indignatio, verſatio in ſole, & vehemēs refrigeratio vitanda, omnia item quæ caput replent. Archigenis ad furfures capitis. Quibus furfures caput occuparunt, his cum fœno græco, betæ ſucco, ac nitro præfrictis & exterſis, cimoliam felle bubulo aut ſuillo acetoq́ue ſubactam illine. Deinde poſt horam ablue, atramentumq́ue ſutorium ac nitrum cum oleo trita illine. Aut myrobalanum & fabaceam farinam æquali pondere trita, in aqua quoque, & affrica, Aliud, Amygdalas amaras decorticatas cum aqua aut aceto affrica, quūq́ue exaruerint capilli calida ablue. Aliud, Aut maluam ſylueſtrem aqua marina ad decimæ partis reſiduum coctam terito & affricato. Aliud, Aut nitri ſpumam & atramentum ſutorium, æquis partibus cum vino, ter aut quater in menſe affricato, hoc adeò efficax eſt vt neque in poſterum fiant. Aliud, Aut vini Rhodii fecem, & pumicem, & nitrum, pari pondere cum lupinis adfrica. Aliud, Aut cimoliam cum fœni græci cremore adhibe. Aliud, Aut nitrum aſſatum & bulbum. Aut hæc omnia ſimul pari pondere affrica. Aliud, Aut vbi picis liquidæ ſerum illeueris, alumen inſperge.

De Pthiriasi, hoc est, morbo pediculari.

CAPVT VII.

Ediculorum generatio quibusdam in capite contingit aceruatim, ex multis videlicet humoribus calidis quidem, sed non ad tantam caliditatem progreßsis, ad quantam perueniunt acres & serosi humores. Quare manifestum est in profundo cutis, pedicularis morbi affectionem fieri, vbi etiam animalia hæc generari poßsibile est, non in superficie cutis, in qua furfures consistere diximus. Pharmaca itaque ipsorum necessariò exiccantia sunt, & quæ ex alto trahere ac euacuare possunt, magis vtique quam ea quæ furfuribus conueniunt. Atq; hæc quidem Methodus est ea componendi. Verùm sylua eorũ quæ experientia cõstant. (Oportet enim, vt dixi, in omnibus maximè attendere ac confidere his quibus experimẽtum testimonium præbet,) in tertio libro Critonis de ornatu scripta est, Apponã autẽ etiã nũc ego ab Archigene scripta hac serie verborũ. Remedia morbi pedicularis: Morbo pediculari affectis hæc cõferunt. Staphidis syluestris partes 2. sandarachæ & nitri vtriusq; partẽ 1. cũ aceto & oleo capiti illine. Aut Rhoen qui in obsonia additur cum oleo tritũ similiter illinito. Aut oxylapa-

thiradicē cū oleo eodem modo. Aut veratrū albū,& ſtaphidē ſylueſtrē, & nitrū pari pōdere cū oleo in balneo adhibe. Aut cum aqua marina,aut muria meraca cum aceto perfundito. Quod ſi nuditas pilorū adſit, ſylueſtrē ſtaphidem cū oleo & aceto imponito. Aut alumen tritum cum oleo illinito.

De Achoribus,hoc eſt,vlceribus capitis manantibus. CAP. VIII.

Nter affectiōes cutis capitis cōnumeratur quoq; ea quæ Achor appellatur, ex genere tumorum præter naturā exiſtēs: propriam autem & ſingularem appellationē nacta,ob acceſsionē quæ ad eam conſequuntur proprietatem: valde enim tenuibus foraminibus eroditur,quæ tenuem in ſe humorem modicè viſcoſum complectuntur. Ad ſimilitudinē verò eius proximè accedit alia cutis affectio quæ fauus,græcis Cerion vocatur:maiora tātum foramina habens,in quibus humor hymettio melli ſimilis continetur. Generatio ipſis ex humore mixto eſt, qui partim tenuem ſeroſumq; ac mordacē, partim verò craſſum ſuccū in ſe habet. Tenuis itaque humor vtpote mordax, primum quidem ad ſcalpendum ipſos impellit,progreſſu verò temporis ad ſcalpturam tū tumor augeſcit,tū foramina circa ipſum

erum

erũpũt. Manifeſtũ igitur eſt euacuare oportere humores affectionem ipſam operãtes. Qui ſi etiam influant amplius, prohibẽdus primum eſt ipſorũ influxus, per capitis euacuationem, præmiſſa totius corporis purgatione, velut in alopeciis eſt proditum. At verò ſi parua affectio exiſtat, ſola localia & partialia appellata remedia, citra totius corporis euacuationem ſuffecerint. Cõuenient autem ipſis ob craſsitudinem videlicet & viſcoſitatem humoris eas generãtis, pharmaca quæ ipſum incidant, quæq́ue facultate ſua neceſſariò diſcutiant & repellant. Atqui acetum ex incidentium ordine exiſtens, vltra hoc quod diſcutit, præcipuum quiddam in ſe habet, quo reprimit ac quod influit depellit, vtpote quod ſubſtantia ſua modice calidum eſt, plurimum vero frigidum & partium tenuium: tali nanque facultate præditum eſſe, in primo de ſimplicium pharmacorum facultate demonſtratum eſt. Sit itaq; acetum exquiſitè acidum, in quo nulla penitus vini qualitas appareat: hoc ipſo ſanè pharmaca metallica appellata, modo hoc, modo aliud imbues, achoribusq́; ex eis medeberis. Incipere autem ab imbecillioribus præſtat, præſertim ſi dolor ſimul ipſis adſit. Cimolia igitur ad hãc rem apta eſt, & Cretica lemniaq́; terra,

*pom

* Et *samia, addit vetus cod.*

* pompholyxq́; & spodium, spuma argenti & cadmia tenella. Quod si neque ex his quiescat malum, pharmacum ex charta siccum aceto dilutum illinito, Neque obscurũ est tollendos prius capillos antequam talia admoueas. Si verò acrius tibi ex charta pharmacum appareat, miscebis ipsi argenti spumam: siquidem sufficienter mordacitatem eius exoluere velis, pari copia: si verò modicè tantũ remittere velis, minori, quẽadmodum etiã si plurimum eius vim exoluere placeat, maiorem eius copiam addes. Porrò quum aliquando ruri degenti mihi pharmacum ex charta ad manum non esset, conspecta in ægri domo inutili aliàs charta faculam postulaui, exustaq́; charta ac aceto diluta, locum affectum illeui, hominemq́ue ad me postridie venire iussi: sciebam enim quòd quum duræ carnis esset pharmacum ferre posset, qui vbi venisset, parum aberat quin curatus esset: quare ad aliud pharmacum non transiui, sed eodem vti iussum, postera die perfectè sanitati restitutum conspexi. Prudenti igitur viro, quod sæpe iam dixi, opus est, & qui tum curandorum morborum substantiam, tum ægri naturã probè norit. Insuperq́; pharmacorum facultatẽ non iuxta genus tantum, sed & iuxta quantitatẽ cognoscat, quo singulis diebus quali

præ

præsidio opus sit coniectet, In extendenda enim aut exoluenda pharmaci, quod prioribus diebus admotũ fuit, facultate in quantum sanè affectio ipsa indicat, congrua cura tio consistit. Ad Achoras inflammatos. Quod si quando in vlcus manãs inflammatum simul & dolorosum incidas, lenies primùm per humectũ concoctoriũq́; ac emolliens & acrimoniũ arcens pharmacũ dolorem, Tale autẽ est parygrum appellatũ, ab Hera aliisq́; plurimis descriptũ. Satis manifestum autem est quòd ipsum in manu per specillum latum cum rosaceo emollitum & ad vngenti formam redactum, non emplastri forma, qualem à principio habebat, adhibere oportet. Cõueniunt etiam hoc tempore, ea quæ ad sedem ex vlceribus aut rupturis dolentem faciũt, de quibus priuatim destinato sermone ac tempore dicetur, Sicut etiam conueniunt ea quæ cancros mitigant. Hæc igitur omnia vbi prius consideraueris, etiam particularem pharmacorum varietatẽ vtiliter cognosces.* De qua ego quoque dicere aggrediar, Quæ apud præstantissimum quemque medicum laudata reperi pharmaca deinceps scripturus. Ad Achoras Archigenis. Archigenes in primo pharmacorum iuxta genus, ad Achoras sic scripsit. In quibus Achores, aut pa-

pulæ

* ἐκλέξομαι κἀγὼ ait vet. cod. græ. i. eligam & ego medicamẽta à præstãtissimis medicis ea subinde scripturus, et hãc lectionẽ habuit vet. interpres.

pulæ feruidæ, aut eruptiones circa caput vlcerosæ sunt, ab omni acri & salso abstineant, itemque acido. Deinde derasis capillis, aut ter, aut sæpius quotidie ex calida in qua myrtus, aut lentiscus, aut rubus, aut bryonia, aut sycomorus, aut lupini, aut lentes, aut asparagi radix incocta sint, lotis & maximè vbi multa sanies effluxerit, salicis folia ex aqua imponito, aut lentem cum melle, aut asparagi radicem coctam eodem modo, Aut fœnum græcum betæ succo maceratum pinguibus emplastris vsu cognitis ammisceto ac vtitor. Aliud præclarè faciens. Pinus corticem cum cerato. Aut cadmiam cum oleo veteri illinito. Aut cinnabari similiter tritum imponito. licebit & myrti baccas, aut ordeum vstum, aut argenti spumam, aut cerussam, aut ostreorum testas vstas ammiscere, singula etiam cum oleo veteri illinire. Aut spodium & mannam ex vino. Egregie constanter facit & chalcitis cum aceto & oleo veteri illita.

Aut betæ decoctum cum modica cimolia, sale & vino ammixtis, in balneo affrica. Aut hyoscyamum & semperuiuum minus, trita cum rosaceo mellis spissitudine illine. Aut vlceribus ex smegmate quopiam repurgatis, Terram cimoliam torrefactam cum vino, aut fecem vini rhodii vstam cum vino

vete

veteri, aut radicis cucumerũ ſylueſtris decoctum adfundito ac proluito. Aut tragacantham aut argenti ſpumam, aut ſandarachæ duplum, cum vino, aut etiã cum oleo myrteo, vt pingui quopiam illinito. Aut argenti ſpumã & calcem pari pondere cum aceto & oleo illine. Aut chalcitidem cum myrteo oleo vel ſuillo felle liquido illine. Hæc quidem Archigenes ſcripſit, doctrinam tradens nõ modò Empiricã ſed etiam indefinitam. Inuenire itaque eſt apud Empiricos, qui ſanè non in contentioſis ſermonibus vitam contriuerunt, ſed in medicæ artis operibus diligenter verſati ſunt, quod in quibuſdam apparentibus cognitionibus euidentia diſcrimina retulerunt, qualia & ego paulo antè in alopecia feci. faciã autem & nunc in his quæ Archigenes ſcripſit pharmacis. Quædã enim ex eis incipiẽtes achoras, citra humorum in vniuerſo corpore vitiationem aut eorũdem multitudinẽ redundantem, ſanãt, adſtringentẽ nimirum & repulſoriã vim habentia. Quædam verò vbi magnũ quoddam malum minantur Achores, eos augeri prohibent, ſimul & quod influit repellentia, ſimulque quod iam in eis continetur concoquentia & diſcutientia, quæ euidẽs eſt mixtæ facultatis eſſe oportere. Quædam autem eis quæ in ſuperficie

hæ

hærent, paruisque tantum auxiliantur, quæ moderatis viribus prædita esse oportet, & nihil quod irritet habere, ex discussoria nimirum facultate. Alia autẽ viribus omnino robustissima sunt, adeò vt etiam Achoras ex crassis ac viscosis humoribus obortos, ineluibiliterq; cuti infartos euacuare possint, atque id adeò valide vt etiã si obduratum quid habeant, idipsum deturbare valeant, quanuis ipsum cutis habitum in eiusmodi malũ habitũ inducãt, vt quod influit corrumpatur, etiamsi cõmodum id existat. Hæc autem sunt ex efficacissimis pharmacis composita, quale retulit Archigenes vbi salem ad reliqua discussoria ammiscet. Sal enim & chalcitis, & vini fex vsta & sandaracha, & calx viua fortissima viribus pharmaca sunt, calfacientia, mordentia & discutientia. Eius generis est etiã fel calidorum & siccorum animaliũ, quorum nõ meminit Archigenes, sed vnius suilli tantum, quod omniũ moderatissimũ existit: ad cuius facultatem etiam proximè cinnabari accedit, propinquum deinde locum habent conchæ vstæ, & hordeũ, & post hæc oleũ vetustum. Quemadmodum autẽ hæc emouent, secant & discutiũt violenter impactum, Sic repellunt adstringẽtia, Aliqua quidem simpliciter citra cõtrariæ facultatis ammixtionem,
aliq

aliqua verò per dominium adstringentis in eis facúltatis. Myrti equidem earumq; baccæ, & pinus cortex, ex eorum numero sunt quæ non habent contrariæ facultatis ammixtionem, velut etiã rubus & sycomorus, quãuis moderatius adstringant, quàm myrti earumque baccæ, sed tamen adstringendi vim sensibiliter in se habent. Mixtæ autem facultatis est oleum myrteum. Nam & ex oleo, & ex baccarum myrti, aut ipsius etiam myrti succo est compositum. Oleum autem ipsum emollientem habet facultatẽ, Myrtus autem eiusque baccæ adstringentẽ, non mollire, sed cogere & stringere natã. Rosaceum item quanquam minus quàm myrteum adstringat, tamen & ipsum mixtæ facultatis existit. Quemadmodum autẽ hæc per præparationẽ mixtas vires habent, Sic alia spõte naturæ talia sunt, velut lentiscus, cyperus, & lẽtes: quod ipsum in sermone de his est demõstratum. Cæterùm discussoria & repurgatoria, citra sensibilẽ caliditatem, facultate præstant ex eis quæ iam Archigenes retulit, Beta ipsa, & cimolia vsta, priusquàm verò vritur imbecillior viribus quàm beta est, sed fortior his est cucumeris, & bryoniæ ac asparagi facultas. Spuma vero argenti præstantius quidem quàm cimolia vsta pharmacum est, Multo verò debilius

quàm ad propositæ affectionis sufficiat medelam. Cadmia autem moderate habet ad mediæ magnitudinis achoras. Citra mordacitatẽ verò resiccat spodium. Manna autem etiam concoquit. Oleum verò vt iam dixi, laxantem quidem habet vim, sed eam non adeò fortem, atque ob id per mixturã facile exuperatur, Itaque vbi fuerit cum obducentibus meatus & refrigerantibus permixtum, velut est cerusa, posibile est hãc magis vim suam demõstrare, quæ est cogere, oppilare, & adstringere substantiã corporum quæ contingunt. Porrò hæc omnia in Archigenis sermone confusa sunt, neque in quibus achoris, neque quãdo eis vtendum sit, ipso demõstrante. Vtitur autẽ & vino in eodem sermone, neque apponit quale probet. Atqui multiiuga circa vinũ differentia existit, Aliud enim austerũ, aliud acerbum, aliud dulce, aliud acre manifeste est, aliqua etiã plures qualitates simul ex se ostẽdunt, nimirum & dulce quippiã & adstringens & acre cõplectentia. Quãdo igitur simpliciter quis scribat, dilui debere quippiã vino, lectorẽ cõiectare oportet quẽ scopũ pharmaci cõpositio habeat, & ad illum respiciendo, id quod aptum fuerit vinũ eligere, Adstringens quidem vbi repellere velit, acre vero in quibus discutere. Reliquis itẽ vte-
tur

tur quemadmodum vniuſcuiuſque vim demonſtrauimus in loco vbi de vinorũ differentiis docuimus. Acetũ verò in omni occaſione ad achoras aptiſsimũ eſt, vtpote craſſos & viſcoſos humores ſecãs, atq; id quod influit diſcutiensq́; & repellens. Verũ ipſo nõ vtique per ſe quiſpiam vtetur, ſiquidem non proluere aut lauare achoras velit, ſed ad diluenda cum eo pharmaca, moderata quidẽ in quibus incipit & adhuc parua eſt affectio, fortia verò in maioribus & diuturnioribus, fortiora autẽ adhuc in inueteratis iam & ægerrimè curabilibus. Verùm differentia pharmacorũ iuxta fortitudinẽ iam ante à me relata eſt, Cæterùm ex relatis ab Archigene pharmacis, in totum non vti exoptem ſemperuiuoq́; & ceruſa, Illud enim ſtrenuius refrigerat quàm cõuenit incipientes achoras refrigerari. Ceruſa verò modicam quidem habet frigiditatẽ, & ex pharmacis eſt obducentibus meatus, pro ea autem vti poſſumus ſpodio & pompholyge.

Quæ Apollonius in primo de facile parabilibus ad Achoras ſcripſit.

APollonius in primo de facile parabilibus ad achoras primũ quidẽ ſic ſcripſit: Roſaceo oleo caput illine. Deinde poſt hoc, betæ ſuccũ ſimiliter illine. Tertiũ deinceps, Teſtudinis ſanguinẽ eodem modo

adhibe. Quartũ, Laurino oleo caput illine, Et quintum, Crocinum vngentum inunge eodem modo. Ex his ſanè primum debiliſſimũ eſt pueris & mulierculis teneræ carnis in principio affectionis vtile exiſtens, Cõcoquit enim & diſcutit ac repellit, eaq; omnia moderatè facit. Secundum verò vbi betæ ſucco vti cõſulit, efficacius quidem eſt roſaceo, diſcuſſoriã vim habens, nõ tamen ad fortes ac iam obfirmatos achoras ſufficit, At verò teſtudinis ſanguis curioſum & ſuperuacaneum eſt pharmacũ, neque vnquam tentaui eius periculum facere. Quod verò deinceps ſcriptũ eſt laurinum, fortiter calfacit & diſcutit, opusq́ue habet corporis totius & capitis euacuatione, quo diſcutiat humores achoras facientes. Crocinũ deinde vngentum diſcuſſoriũ quiddam habet & aſtringens, & cõcoctorium, atque ea tria fortiora in ipſo ſunt quàm in roſacei natura: ex eis igitur quæ de illo dicta ſunt, etiam de hoc ratiocinari licet. Poſt hæc autem ipſius verbis ita ſcriptum eſt; Tauri vrinam affrica, Deinde ſequitur, facit & cameli vrina eodem modo. Vtendum autẽ eis, inquit, ad plures dies. Verùm ego vtique dixerim ad ipſum, Nõ eſſe quod ad multos dies, ſed ne ad vnum quidem, purus homo tolerare queat, vt vllius alicuius eiuſmodi animalis

vrina

vrina capiti affundatur, præfertim in affectione adeò parua, & quæ facile curari potest, Bis enim *per omnia (quod dicitur) distans est, rosaceo videlicet vti, quod penitus exiguam habet ad propositũ symptoma facultatem, & tauri ac cameli vrina quæ acerrimæ grauissimæq; & penitus iniucundæ existunt. Deinceps verò tale quoddam pharmacũ his verbis scriptũ est: Furfurum chœnicem dimidium in aquæ heminis duabus madefacito, posteaq; terito ac succum excolato, cumque dimidia aceti hemina ad limi spissitudinem coquito, & ex eo caput fricato, Deinde aqua in qua beta, aut fœnũ græcum, aut lupini cocti sint, abluito. Vngento autẽ irini fece vtitor. Hoc pharmacum discussoriũ est citra mordacitatem, ex repurgantibus atque extergentibus appellatis cõpositum. Eiusmodi enim facultatis sunt furfur, beta, & lupini: discutit autem simulque calefacit non vehementer fœnum græcum: ex eo autẽ genere est & irini vngenti fex. De aceti verò facultate antea quoque dictum est, quòd aptũ sit ad achorum affectionẽ, quare hoc vt cõuenientissimo & efficacissimo pharmaco vtẽdum est.

*Diapason.

Aliud deinde post hoc pharmacum scriptum est ab Apollonio his verbis: Cucumeris syluestris radices decoquito, & suc-

cũ affricato. Didicimus autẽ cucumeris radicem plurimũ diſcuſſoriæ facultatis eſſe. Et poſtea hoc pharmacum ſcriptũ eſt: Terræ cimoliæ, ſulphuris viui, par pondus cum aceto terito, & in balneo affricato, calidaq; abluito. Hoc illinire etiam conuenit pharmacum, non ſolũ vt dixit in balneo adhibere. Omnes enim habet facultates quibus affectio indiget, aceto quidẽ ipſas habente velut antea eſt dictum, Solũ verò ſulphur vlterius quàm cõuenit excalfacere & diſcutere poteſt. Quapropter cimoliã ei probè ammiſcuit, quæ compoſitionẽ ex vtroq; ad moderatam temperaturã reducit. Cæterũ quod ſequitur pharmacũ vbi inquit, Maluã exiccatam & tuſam in vrinã inſpergito & affricato reprehendo, in quantũ etiam ſuperius vrinæ vſum deteſtatus ſum, etiam ſi facultatem eius affectioni cõuenire nõ negauerim. At quod deinceps ſcriptum eſt, in quo ait fici folia in aqua coquito, & aquam ſub diuo ad ſolem exponito, iniectaque in ipſam fece vſta affricato, poſt hæc verò repurgantibus pilos, eluito. Acre valde hoc exterſorium medicamentum eſt, quod ſi in balneo tantũ adhibeatur, non vehementer valet achoras irritare, præſertim ſi quis, vt ipſe deinceps iubet proluat, hoc eſt, ex aqua dulci caput perfundat. Ad illitionem verò

eiuſmo

eiuſmodi pharmaco vti periculoſum eſt. Eſt enim plurimum acre medicamentũ ſex vſta, quemadmodũ in libris de ſimplicium medicamentorũ facultate eſt cõmonſtratum. Quod verò ſequitur pharmacũ ſecuri vſus eſt, eoque confidenter quis vtetur ex ſpuma argenti laurinoq; compoſita. Miror autem quomodo, vt laurino ſimile, oleum ſimplex ammiſcet, ſic quodãmodo ſcribẽs, Argẽti ſpumam cum oleo albo, aut laurino tritam, vbi calida prælaueris circumlinito. Longe enim deficit à laurini facultate, oleũ commune quod album appellauit, ea ipſa vſus eſt à laurino diſtinctione. Quin & quod poſt hoc ſcriptum eſt, cõſimilẽ habet abſurditatem: pro ſpuma enim argẽti ceruſa vtitur, diluit autem ipſam myrteo aut laurino, quum multã omnino differentiam hæc pharmaca habeant: alterũ enim repulſorium eſt, alterum verò plurimum calfacit & diſcutit. Vſusque eorum eſt repulſorii quidem in principio, diſcuſſorii verò vbi humor qui achoras generat iam eſt firmatus, Amplius autem deinceps quum rubi canini folia cõtundere & exuccare iubet, deindeq; oleo miſcere, imbecille eſt pharmacũ, & incipienti adfectioni ſolũmodo aptũ vt pote quũ rebus caninus adſtringat. Tale, pharmacũ eſt etiã plũbago cũ ceruſa, vino

ſubacta vſquequo ad compagem quæ illini queat redigantur, Porrò contrariæ prædictis facultatis ſunt quorum æqualiter, nulla diſtinctione appoſita meminit, id videlicet quod ex naſturtio, & quod ex Scilla cõſtat. De priore quidem hæc verba tradens. Naſturtii & ſalis parem modum adipi anſerino ammiſceto, tertio ac vtitor. De altero verò ſic ſcribit: Scillam in fornace velut cucurbitam cinere obruito, quumque mollis fiet, exprimito, deinde ad ſuccum oleo non multo ammixto, illinito. Manifeſtum verò eſt multò vehementius eſſe quod ex naſturtio apparatur. Quod verò deinceps tradit ex mitigatoriorum pharmacorum genere eſt, quod vbi dolor quiſpiam vehemẽs circa achoras exiſtit, donec eum leniat, conuenienter adhibetur. Si verò duros & inueteratos achoras diſcutere velimus, omnino imbecille eſt. Scripſit autem in hũc modum de eo Aſclepiades: Olei quàm optimi heminam in pilam plumbeam infundito, & plumbeo piſtillo terito, donec craſſum & ſubnigrum reddatur. Deinde ſeorſum ſpumæ argenti libram. I. & ceruſæ tantundem terito, oleoque ammiſceto. Poſteà verò eloto & ſiccato capite pharmacum illinito. Neq; verò ex ſimplici tantum oleo, ſed quãdoq; roſaceo, quandoq; myrteo apparabis, & ad

rugas

rugas ani intumescentes rimasque ac fissuras sedis, ad vlceraque dolentia, omniaque alia quæ ex fortiorum pharmacorum vsu exacerbata sunt, optimum medicamentum habebis. Egregiè enim ea lenit, etiam si serpendo exedentia, aut etiam cancerosa, aut quomodocunque maligna existāt. Nequaquàm itaq; eius cōpositionem nunc scribere oportuit, sed quemadmodum ego antea dixi, sufficiebat illud dicere quòd dolorifici achores eiusmodi pharmacis mitigantur. Commune enim hoc est in omnibus dolore adfectis, propriè autem faciens ad achoras. Deinceps autem tale pharmacum scripsit: Spumæ argenti drach. 8. foliorum rutæ tenerorū drach. 5. olei drach. 8. aceti heminæ quartam partem, simul trita capiti illinito. Hoc sanè pharmacum multo vsu habemus exploratum. Propinquum autē ipsi facultate est id quod consequenter ab eo est conscriptum, iuxta hāc commensurationē. Cerusæ drach. 6. spumæ argenti drach. 4. ceræ tantundem. sulphuris drach. *6. olei rosacei aut myrtei quod satis est vt ceratum liquidum fiat. arida cū cerato cōmittito, caputq; inde illinito. Hoc autem & ad omnes in toto corpore eruptiones vehementer commodum est, vt ritè sit ab Apollonio cōscriptū. Quin & quod postea sequitur plurimū di- *Aliàs. 9.

ſcuſſorium eſt, vt quod ſpumã nitri habeat multam, adeò vt niſi olei multitudine caſtigetur, acrius ſit quam cõuenit. Iubet autem ad vnam ſpumæ argenti partem, quintuplum ſpumæ nitri ammiſceri, hisq; dum teruntur paulatim oleum adfundi, donec ad compagem illitioni aptam redigantur.

Quæ Crito ad achoras pharmaca ſcripſit.

IN Methodo de curandis morbis vniuerſales facultates pharmacorum ad ſingulos morbos recẽſui, verũ paucorum definitæ materiæ exemplorũ mentionẽ feci, dilata tum multitudinis ipſorũ cõmemoratione. At verò in præſenti, quam nunc in manibus habemus, tractatione, omnia quidem quæ omnes pharmaca ſcripſerunt, longum fuerit recenſere, Quæ verò à probatis medicis per experientiã tradita ſunt, Ea omnia viſum eſt mihi conducibilius enumerare, quo etiam inter ſe propinqua, & quæ omnino eadẽ apparent, paululum verò iuxta apponderationẽ aut præparationẽ euariant, hi qui in his ſcriptis verſantur cognoſcãt, eaq; maximè præparẽt quorũ materias in promptu habẽt. Cõtingit enim aliquãdo vt aut in totũ ea quæ in cõpoſitionẽ miſcẽtur non reperiamus, aut talia reperiamus, vt ipſa iniicere non audeamus. Cæterùm eius maximè in cõponendis pharmacis cura haben

benda eſt, vt bona integraq́; & in vigore ſint omnia quæ ammiſcentur. Ob id igitur etiã iã omniũ quæ Crito tradidit mẽtionẽ faciã, nã id ſanè diligentius achorũ curã tractaſſe mihi videtur, In quinq; itaq; ſermones doctrinã de ipſis diſtinxit, quos primũ & ipſe recẽſebo. PRIMVS Critoni ſermo de achorũ curatione. Scribit itaq; Crito hęc verba. Ad achoras in capite cõtingẽtes, qui plerunq; furfuribus pręcedẽtibus fiunt, & fermè etiã ſcabie, in principio ſubſcriptis cõpoſitionibus vtemur. Ad achoras recentes, glutẽ fabrile aqua coctũ obline. Aliud, Papaueris ſylueſtris & hyoſcyami folia cũ oleo impone. Aliud, Fici * virgulta aut folia tenera trita cum aqua imponito. In inueteratis verò cũ aceto terito. Aliud, Nucum amararũ nucleos in aquam tepidã iniectos & decorticatos, cũ aqua terito, & cerati craſsitudine præraſis imponito. In inueteratis cum aceto diluito. Aliud. Recrementi ferri & roſarũ par pondus cũ vino terito & imponito. Quidam verò trita cerato roſaceo excepta adhibẽt. SECVNDVM ſermonem ad achorũ affectionem his verbis conſcripſit. Circuntenſa autem cute, & ob id moleſtiam inferẽte, ſubiectis compoſitionibus vtendum eſt. Lipara ſeu pinguis compoſitio ad achoras, pſydracas

papu

* ἀγρίας, *id eſt ſilueſtris addit vet. cod.*

papulas feruidas, intertrigines. Eſt cōmoda quoque vitiis ſedis. Spumæ argenti drachma 50. foliorum rutæ tenerorū drac. 25. aceto diluito, & roſaceo aut myrteo excepta, cum penna illinito. Alia, Spumæ argenti drach. 200. ceruſæ drach. 150. rutæ drach. 100* ſtaphidis ſylueſtris drach. 25. aceti ſextarios. 3. myrtei libras. 3. particulatim ſingula terito, & affuſo liquore, vt dictum eſt componito. Alia, Ceruſæ drach. 150. ſpumæ argēti drach.*100. rutæ drach. 100. myrtei ſextarios. 3. particulatim tritis* liquorem affundito. Alia, Ceruſæ vſtæ drach.* 100. rutæ drach. 100. mānę thuris tantundē. corticis pinus drach. 50. olęi myrtei ſextarios. 2. aceti tantundem ſimiliter cōponito. Alia, Recrementi plumbi drach. 100. pāpinorum vitis drach. 100. thuris drach.* 100. myrrhæ & ſpumæ nitri tantundem, aceti & myrtei quantum ſufficit. In tertio autē hæc tradit. At vbi affectio inueterata fuerit, ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt, & deinceps ita ſcribit. Damocratica compoſitio ad achoras humectos & inueteratos. Ladani drach. octo, ceruſæ tantundē, ſulphuris viui drach. 4. vino & myrteo oleo ſubactis vtitor.

Alia, Spumæ argenti drach. 8. pampinorum vitis drach. 8. ſucci hypociſthidis drach.

Margin notes: * *Herbæ pediculariæ.* — * *Aliàs.* 200. — * *Aquam habet vet. codi.* — * *Aliàs.* 50. — * *Aliàs.* 50.

drach. 4. ſpumæ nitri drach. 2. gallarum drach. 3. aut. 2. ex aceto & myrteo adhibe.

Alia, Malicorii, gallarum acaciæ fuluæ, parem modum. Malicorium & gallas vino macerata coquito, acaciam verò vino dilutam reliquis probè tritis adiicito, quumque rectè omnia cõparata fuerint myrteo excipito. Alia, admodũ bona Spumæ argenti, ceruſæ, hyoſcyami, miſyos* ramulorum cicutæ, æquales portiones, thuris vſti, ramulorum oleæ tantundem, aceto & oleo lentiſcino exceptis vtere. Alia valde commoda. Ceruſæ vſte drach. 8. ſpumæ argenti drach. 8. atramenti ſutorii drach. 4. Rhois rubri drach. 4. ſulphuris viui drac. 2. opii* drach. 2. myrrhe drach. 2. aceto & lentiſcino oleo excipe. QVARTVM verò ſermonem de achoris curandis hac verborum ſerie cõſcripſit. Quando verò ex his quæ ad achoras ſcripta ſunt pleraque reſiccant, magiſque dolorẽ inferunt, vt pote cute in ipſis affectis circuntenſa, itaq; ſubſcriptis cõpoſitionibus vtendũ eſt per quas poſt hæc omnia citra dolorem emendari.

** Vſti, vt vet. codi.*

** Vetus codex nõ habet opium ſicut nec vet. interpres.*

Leuce emplaſtrum album inexuperabile. Faciẽs ad humectos achoras, & qui ægræ tolli poſſunt, facit, & ad papulas feruidas & intertrigines. Spumæ argenti drac. 100. ceræ drach. 100. alii. 50. habent, ceruſæ

drach.

drach. 100. thuris drach. 25. aluminis ſciſsi drach. 16. terebinthinæ drach. 25. piperis albi drach. 3. olei ſextariũ. 1. arida tundito. Oleum verò & argẽti ſpumã ac ceruſam in ollam nouã cõiecta ad prunas coquito, atq; vbi mutationẽ acceperint, cerã & reſinã addito, ac donec non inquinet amplius manus agitato, deinde ab igne ablatis, & quodam modo refrigeratis arida adiicito, & in pilã translata diligenter emollito. Vtitor autẽ in linteolum impactis, ſoluitoq; tertia die. Magis autem cõmodarit pharmacũ hoc ſi cum Melino emplaſtro Paſionis fuerit permixtum, ita vt emplaſtri in exuperabilis, Anicetum Græci hoc appellant, partes duæ Melini autẽ Paſionis vna pars cõmittãtur. Alia, Ceruſæ drach. 120. ſpumæ argenti drach. 80. ceræ drach. 24. terebinthinæ drach. 12. mannæ drac. 16. aluminis ſciſsilis drach. 8. olei heminas. 2. committe vt dictũ eſt. Melinum Leucii emplaſtrũ, quod omnẽ fluxum reſiccat, faciẽs ad achoras inueteratos & humectos. ceræ drach. 8. ſandarachæ drach. 4. adipis vitulini drach. 4. terebinthinæ drac. 2. thuris drach. 1. myrrhæ drac. vnam aluminis ſciſsi vſti drach. 1. corticis pinus drach. 1. olei myrtei quod ſatis eſt: liquefacta cum aridis cõmittito. Aliud Melinum Hygieni, reſiccans omnem fluxum.

Spu

Spumæ argenti lib.1.cerusæ lib.1.salis fossilis lib.1.aluminis scissi libræ dimidiũ,atramenti sutorii sexuncẽ.olei sextarios.2.aceti sextarium.1. Oleũ,salẽ,cerusam, spumã argenti donec nõ inquinent manus coquito, arida verò tusa,cribrata, acetoq; diluta,ad refrigeratũ pharmacũ addito paulatim adstillando ac assiduè agitando,deinde in pilam translata ac probè emollita, tollito ac vtitor. Thebæi emplastrũ ad achoras humectos. Spumæ argenti drach.48.cerusæ drach.24.corticis thuris drac.12.gallæ omphacitidis drach.12.ceræ drac.8.resinæ terebinthinæ drach.16.olei sesquiheminã,componito vt dictũ est. QVINTVM postremũ sermonẽ de achoris Crito ita orditur. Cæterũ vbi affectio decreuerit & cicatrix perfectè fuerit obducta,ad totius mali trãslationẽ subsequentibus cõpositionibus vtendum est. Deinde smegmata plura scribit, vnumquodq; iuxta hanc cõpositionis formam. Smegma ad achoras,furfures,asperitates & scabies. Terræ cimoliæ lib.1. nitri rubri.lib.1.retrimentorũ quæ ab expressa myrobalano reliqua sunt sexũcẽ,alii lib.6.habent.myrrhæ drach.8.piperis albi drach.8.nardi celticæ drach.4.casiæ drac.4.costi.drach.4. contusa & cribrata repone,ac vtere in balneo. Aliud, Nitri rubri

lib.

lib.4.terræ cimoliæ tantundé.retrimétorũ ab expreſſa myrobalano lib.2.cyperi lib.1. alii.4.baccarum lauri lib.1. iridis aridæ lib.1.radicis bryoniæ,alcyonii,amygdalarum repurgatarum,cornu ceruini vſti,ſingulorum* lib.1.Componito vt dictum eſt.

* Aliàs libra.S.

Aliud, Fecis vini vſtæ quam Romani feculã,nos tryga appellamus lib.24. aquæ pluuialis ſextarios.48. thuris lib.2. terræ ſamiæ lib.2. olei Sabini lib.4. alii ſextarios.4. ceræ lib.3. & dimidiam. Fecem & aquam in dolium figulinum non picatũ cóiecta ad dies.7. madeſcere ſinito,& ter in die cum ferula agitato.Sequẽti deinde die dilutum & ſacco excolatum liquorem in vas æreum ſtanno oblitum transferto, & igni impoſitum coquito, luculentiore autem igne vtaris:atque vbi tertia pars reliqua ſit,oleum & ceram iniice,rurſusque ad lentum ignem decoque:poſtquàm verò iniecta fuerint liquefacta,thus,& terram ſamiam trita, addito, conquaſſato,& in vitreum vas robuſtũ trãsferto, Tenuia enim rumpuntur. Vſus autem tẽpore affectos locos circunlinens & diligenter confricans, abluere iube.præſtaret quidem in balneo id facere,quod ſi fieri nequeat,in domo abluatur. Cómodum eſt pharmacũ ad omnes ſordes, aſperitatemque ac ſcabiem cutis, item

itemq; ad lichenas. Aliud, Fecis vini vſtæ lib.1.aqua pluuiæ ſextarios 6.thuris albi lib. 2.maſtiches li.2.alcyonij lib.*1.ammoniaci *Aliàs 2.
thymiamatis lib.2.terræ ſamiæ lib.2.olei roſacei lib.2.ceræ Tyrrhenicæ albæ lib.2.fecē in aqua vt dictum eſt macerato, ter ſingulis diebus cum ferula ſtrenue agitando. Deinde excolatum per ſaccum liquorem in vas ſtanno oblitum transferto, poſitumq; ad ignem ad dimidiam partem coquito, deinde liqueſcibilia adiicito, atque vbi diſſoluta fuerint, alchyonium tenuiſsimè tritum infarcito. Habeas autem ad manum prompta, in fecis aqua diſſoluta, probeq́ue trita, thus, ammoniacum, maſtichen, terram ſamiam, eaq́; ſtrigmentitia prædita craſsitudine, reliquis infarcito ac diligenter conquaſſato, & ablatis vtitor. Aliud Diaſmyrnum appellatum.

Fecis vſtæ libr. vigintiquatuor aquæ pluuialis ſextarios quadraginta octo, olei Sabini lib. quatuor ceræ lib. quatuor terræ ſamiæ lib. duas thuris lib. duas maſtiches lib. vnam *ammoniaci Thymiamatis lib. vnam myrrhæ drachm. octo. Componito ac vtitor vt dictum eſt.

*Alcyonij libr.1. ſic vet. cod.

Quæ Cleopatra in libro de ornatu ad achoras ſcripſit.

PORrò quæ Cleopatra ad achoras ſcripſerit ea deinceps referentur illius ipſius

verbis. Fœno græco tenui coćto,& in betæ nigræ ſucco macerato caput eluatur: aut betæ decoćto, aut terra cimolia in his macerata, Poſt ablutionem verò myrto cum vino & oleo trita illinatur, ſuperneque betæ folia imponantur. Aliud ad valde vlceratos.

Ceruſæ frićtæ drach.2.thuris drach.2.ſulphuris drac.1.trita ex oleo illinito. Aliud,

Quod & ad furfures facit. Nitri, atramenti ſutorij, vtriusq; drachm.1.terito affuſo oleo & illinito. Aliud ad achoras.

Myrrham & myrti albæ folia viridia vino trita illinito. Aut terram cimoliam torrefaćtam cum vino nigro illinito. Aut ceruſæ & plumbaginis æquales partes cum myrteo tritas illinito. Aut ſulphuris viui, drach.6.thuris maſculi: drachm. 1. aluminis ſciſsi, ſtaphidis ſylueſtris, erucæ, ſpumæ nitri, ſingulo. drac. 1. atramenti ſutorij drac. 1. rutæ ramulos tres, terito aceto moderatè affuſo, itemque laurino, aut myrteo, aut crocino, aut oleo veteri adſtillato, quo pinguis compoſitio fiat, eāq; vbi prius hoc ſmegma affricueris illinito. Smegma, Hyſſopi chœnicem.1.lupinorum chœnices 2.ptiſanæ chœnicem 1.fabæ freſæ chœnicem 1.radicis cucumeris ſylueſtris drach.4. Hæc trita miſceto & adfricanda præbeto. Idem & ad lepram & ad varos facit.

Quæ pharmaca Soranus ad achor.es scripsit.

QVandoquidem veró & Soranus de achoris, tum in quarto de medicina tum in vnico medendi libro quem Monobiblum inscripsit pharmaca quædam tradidit, quæ etiam nobis per experientiam cõstant, partim quidem proprio, partim verò præceptorum, aut medicorum amicorũ vsu cognita. Quare etiam ea ipsa hic apponemus iuxta ipsius dictionem hoc modo tradita. Vbi multus saniei fluor existat, & vexatio doloris vehementer incumbat, lenticulã coctam tritam cum modico melle cataplasmatis modo imponito. Aut panẽ cũ coriãdro, aut plantagine, aut solano, aut seride, aut polygono, aut perditio herba. Soranus quidem igitur velut in implicata affectione eiusmodi remedia adhibet, iuxta propriã sectam ratiocinatus. Apparent autẽ reuera cõmoda in principiis & circa generationes communi repellendi ratione. Deinceps verò inquit, Vbi autem exacerbationes remiserint, radendi sunt loci, & fœni græci decocto aut betę, & similium, ex aqua, nón vrina confricandi Quemadmodum etiã nos prius reprehendimus eos qui per vrinam eiusmodi* mixturas faciunt. Posteà verò pharmaca scribit etiam nobis, vt dixi, cognita. Plumbaginis, sulphuris viui, æquales partes terito, & affuso

* ομη[ξις] *habet vet. cod. id est confricationes.*

rosaceo, aut myrteo, aut lentiscino donec strigmentosum reddatur, illinito. Aliud.

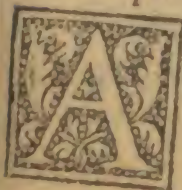
Sulphuris viui, spumæ argenti, cerusæ, omnium æquales partes, croci dimidiam, trita cum passo cretico illinito. Aliud, Rutæ leuigatæ, drachm 4. Spumæ argenti drachm. octo aceto & oleo rosaceo ammixto illine.

Aliud. Spumæ argenti drachm. viginti, calcis viuæ, drachm. viginti aceti heminã vnam: terito ac velut liparam aliquam seu pinguem compositionem illinito. Aliud.

Chalcitidis drac. duas, sandaraches drach. quatuor spumæ argenti drach. vnam vino austero & myrteo oleo simul trita illinito. Deinceps verò Soranus aliud fortè pharma cum conscripsit, quod pro suæ sectæ instituto Metasyncriticum, hoc est, quod ex alto euocat humores ac transfert, appellauit: conuenit autem in inueteratis & ægrè cedentibus achoris, ex eiusq; vsu quispiam medicus nobis amicus magnum nomen adeptus est. Olei cedrini sextariũ vnum, aceti acris sextarios tres, coquito donec exhalet acetum, deinde adiice adipis suilli veteris sale seruati lib. duas eoq; liquefacto, ollam ab igne auferto, & nitri triti bessem, sulphuris viui sexuncem: sandaraches vnciam vnam infarcito. Postquam verò illitum pharmacum exaruerit, in balneo per prædicta smegmata confri

fricari iube, perq; vinum & oua ac nitrum, & per radicum cucumeris syluestris decoctum, aut fece rhodia, & pumice, cum aqua calida.

Ad psydracia, & achoras, pustulasq; vlcerosas, helcydria Græcis appellatas, & eruptiones in capite. CAP. IX.

D præscriptas affectiones conuenienti diæta vti oportet, corporisq; ac capitis purgationem adhibere: per pilulas ex aloë, colocynthide & scammonia, ita vt brassicæ succo coactæ ex his pilulæ exhibeantur. Deinde ipsa locali curatione vtendum est, cuius generis est, adiantum cum rosaceo illitum. Aut fœni græci decoctum adfrictum. Aut malua cum farina ordeacea pro cataplasmate imposita. Aut melilotum cum farina fœni græci ex vino impositum & cicerum decocto, ipsumq; cicer coctum impositum, nuces amaræ commansæ & illitæ. Discutit autem maximè & lilij radix affricta, & thus cũ vino & aqua, & lupinorum amarorum decoctum affrictum, bulbi cũ nitro affricti, thus ex aceto illitum, putamen mali punici cum laurino illitum. Aut anchusę radicem vstam & tritam cum oleo donec strigmentitiam crassitudinem accipiat, cum pinna illinito, & ægrum iuuabis.

FINIS PRIMI LIBRI.

CAPITA SECVNDI LIBRI.

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE *pharmacorum ſecundum locos, liber ſecundus Iano Cornario medico, interprete.*

*

De omni capitis dolore, dimidiæq; eius partis affectione vniuerſalis doctrina.

CAPVT I.

QVICVNQVE citra diſtinctionem indiſcriminatimq; doloris capitis auxilia ſcripſerunt, maius detrimentum, quàm emolumentum his qui eis fidem habuerunt, attulerunt. Neque enim omnes ob vnam affectionem caput dolent: ſed tum ipſæ affectiones plures ſunt, tum curatio ipſarum ſingularum propria exiſtit. Vna etenim affectio eſt iuxta intemperiem ſimplicem citra humorum complexum. Alia iuxta humorum qualitatem, velut etiam ter-

tia quæpiam alia iuxta multitudinem tantum ipſorum humorum contingit, Quibus accedit ea quæ fit, quum humores tranſitus liquorum ac vaporum obturarint. Et ad hæc alia eſt, quum in quibuſdam capitis partibus, propter imbecillitatem, flatuoſus ſpiritus innaſcitur. Quandoque etiam ob cauſam aliquam externam & laceſſentem, procatarcticen Græci appellant, velut eſt ardor, frigiditas, ebrietas, plaga, capitis dolor contingit. Vehementiſſimi igitur capitis dolores fiunt iuxta caliditatem & frigiditatem, maximè quum inæquales exiſtunt. Moderati verò iuxta ſiccitatem, Ad humiditates verò nullus conſequitur dolor. Eodem modo quũ ob redundantes humores ſiue iuxta omnes capitis partes, ſiue iuxta vnam quancunque tandem, ſiue duas, dolor contingit, vehementior quidem ob calidos & frigidos, Moderatior autem ob reſiccantes citra caliditatem aut frigiditatem manifeſtam oboritur. Humectantes verò penitus nullum dolorem inducunt, quantum ad qualitatem ipſorum attinet, ob multitudinem ſanè inſtrumentalium partium morbos faciunt, non tamen ſimilarium partium vllum aliquem, in quibus ſolùm affectiones iuxta intemperiem ſimplicem fiunt. At verò affectiones ob humorum multitudinem, citra

qui

quidem obturationem, caput grauant: cum obturatione verò, si quidem ea moderata fuerit, moderatæ dolorosæ, sin fortis, fortiter contingunt. Quod si etiam mordacem qualitatem humorum multitudo complectatur, etiam iuxta hanc dolorem augebit. Atque hæ quidem differentiæ sunt affectionum, quantum ad causas attinet eas producentes. Aliæ verò sunt iuxta affectarum partium naturam. Aliquando enim extra caluariam affectio est, aliquãdo intra. Et quandoque quidem omnium exteriorum aut interiorum est, quandoque non omnium, sed vnius tantum corporum generis, Arteriarũ videlicet, aut venarum, aut neruorum, aut membranarum, aut cutis, aut ipsius adeò cerebri. Itaque difficillimum est affectum cognoscere locum, siue vnus, siue plures vno existant, aut qui tandem hii ipsi extent: nec verò affectionem inuenire promptum est, sed hoc exercitato homine indiget, qui tum per rationis exercitium, tum per multã & assiduam affectionis ægrorum inspectionem, eam cognoscat. Proprietates enim aliquæ quidem omnino dici non possunt, quædam verò ægrè circa ægrotantia corpora ostendi possunt, vtpote quæ tantum his qui eas sæpe viderunt cognobiles existant. Nõ parum verò ad affectionis cognitionem fa-

ciunt quædam ex cauſis laceſſentibus & externis, quæ priuatim procatarcticæ medicis Græcis vocantur, velut quum manifeſtus ſenſus & offenſa ægros ardoris aut frigoris contingit: & facilè ſanè eiuſmodi affectiones recentes ſanantur: probeq; & ritè ab eis initium ſumpſerunt medici, qui præſidia ac auxilia morborum cum diſtinctionibus deſcripſerũt. Multa quidem igitur à vetuſtioribus pharmaca ſimplicia & compoſita ad huiuſmodi affectiones deſcripta ſunt: Mihi verò etiam hic ſatis erit ex recentioribus apponere, qui ſanè tum ea quæ veteres inuenere conſcripſerunt, tum ipſi etiam alia quædam addiderunt. Et quidem vniuerſum curationis ſcopum ſingularum affectionũ ratio nos docet, At verò materiæ facultates experientia ipſa demonſtrat. Per hanc igitur auxiliorum copia progreſſu temporis augetur, Atque adeò nunc tempus adeſt ſermoni, propria auxilia iuxta ſingulas affectiones deſcribendi, Initium ab his quæ ſecundum qualitates ſola à naturali cuiusque particulæ ſtatu diſceſſerunt, facturo.

Quæ Apollonius ad capitis, propter ardorem, dolorem conſcripſit.

APollonius igitur in primo de parabilibus ad capitis dolorem propter ardo

dorem ſic ſcripſit : Roſaceo aſsiduè caput irrigato. Aut lanam ſiue linteolum roſaceo tingito & imponito. Aliud, Narciſsino vngento ſimiliter vtitor. Aliud Melino vngento eodem modo vtitor. Aliud, Aut mori ſucco per linteolum expreſſo, cum pari roſaceo vtitor. Aliud, Portulacæ folia tuſa, per ſe, & cum polente flore imponito. Aliud, Cupreſsi, folia trita per ſe & cum polentæ flore imponito, Aliud, Solanum per ſe & cum polentæ flore imponito. Aliud, Seſamum terito & roſaceo adſtillato imponito. Aliud. Vitis folia cocta trita cum mulſa aqua imponito. Aliud, Folia ricini contuſa & in octo aquæ heminas coniecta ſub diuo per noctem exponito & cum aqua caput perfundito, & poſthæc deſcripta iam ante imponito. Aliud, Conyzæ odoræ faſciculum decem & ſex digitorum, in aquæ heminas octo coniectum ſub diuo per noctem exponito, & leniter aquam effundito. Vtendum & cibi ſubtractione, & ventris euacuatione, ſomnoque & quiete. Vitanda autem maximè vinum, ſol, & balneum. Amplius autem & *fomenta, clamor, contentio omniſque mentis perturbatio, & percuſſio.* In bona autem animi habitione & firmitate degendum.

*Πικρίαν habet vetus codex id eſt, irã vel amarulẽtiam, & fortè melius, ſic vetus interpres.

*Εὐπνοΐᾳ interpres vetus videtur legiſſe id eſt in locis qui perbene perſpirantur, nõ autem ὕπνῳ.

Ad

Ad capitis dolorem ex frigore.

IRino vngēto calido caput rigato, Vtere etiam lanis ac linteolis in eo madefactis. Aliud, Laurino vngento ſimiliter vtere. Aliud, Farina cocta cum aqua mulſa vtitor. Aliud, Lauri folia tenera cum irino vngento trita capiti infunde. Aliud, Sampſuco cū vino trita aut roſaceo ſimiliter vtitor. Aliud, Cyperum tuſum adipe anſerino ammixto, capiti illinito. Aliud, Cornu cerui exurito,eiusq́ue acetabulo,vinum odoratū dupla menſura ammiſceto,terito ac illinito. Aliud, Conuenient & fomenta per ſpongias calida imbutas & expreſſas, maximè ſi lauri folia tenera in aqua fuerint incocta, aut ſampſuci, aut cyperi, Et lanarum mollium faſciculi vngento irino & vino rigati, capitiq́ue circumpoſiti, Item tegmina, & tepor, & ciborum ſubtractio,ac ventris euacuatio. Amplius autem & ſomnus & quies, & corporis tranquillitas ac lætitia. Vitanda verò ſimiliter clamor,contentio,vini potus,& frigiditas. Hæc quidem auxilia aduerſus capitis dolorem ex ardore obortum Apollonius ſcripſit. Appellant autem ardorem ex ſole æſtiuo circa caput factam perſeuerantem caliditatem. Omnes enim homines in ſole æſtiuo diutius verſantes capite incaleſcunt,

ſcunt,non tamen omnibus æqualiter caliditas permanet, ſed ſtatim quieſcit,quibuſdam etiam ante balneũ,plerisque verò poſt lotionem: quibuſcunque autem permanſerit,affectionem capitis iam* iuxta habitum non ſimplicem modo cõtactum factam putantes,ardorem appellant. Aliquando igitur ſola intemperies conſiſtit,affectione circa caput calidiore facta: aliquando verò etiam humorum aut vaporum multitudo ad ipſum caput decurrit: & maximè quum redundantia quædam humorũ, quam Eraſiſtrati ſectatores plethoran,hoc eſt, plenitudinem vocant, in toto corpore oberrat, ſit autem hæc quatuor humoribus ex æquo auctis, aut etiam ſanguine ſolo, Nam quum alius quiſpiam humor redundarit,velut eſt pituita, & flaua bilis itemque nigra, eiuſmodi auctionem ſiue redundantiam, non plenitudinem, neque ſimpliciter multitudinem, ſed cum appoſitione, pituitæ, aut bilis flauæ, aut nigræ,in corpore factam multitudinem dicunt. Cæterùm eis qui ex ardore caput dolent, cutis tactui aridior ad primum contactum apparet oculosque rubros habent,frigidisque tum perfuſionibus, tum illitionibus gaudent. Principio igitur repulſoria curatione vtendum eſt, ex refrigerantibus & adſtringentibus conſtante,

* Κατὰ ἕξιν κατὰ σχέσιν.

Poſt

Poſtea verò mitigatoria & concoctoria pharmaca ad repulſoria ammiſcere oportet. Deinde etiam ex diſcuſſoriis quippiam addendum, paulatim detractis pharmacis quæ repellunt. Optima ſunt autem cenſenda quæ tenuium partium ſubſtantia prædita adhibentur. Quapropter in principio quidē melius eſt roſaceo probè apparato quàm frigidiſsimo caput perfundere, lanæ faſciculo in orbem circumpoſito, Iuxta frontem quidem, vbi piloſa eius pars deſinit, iuxta vtrunque verò eius latus, vbi pili ipſi aures contingunt: & retro in loco poſt verticem, non tamen longè inferius. Neque enim facilè exuritur capitis ea pars quæ occiput, & græcis Inion appellatur: neque etiam citra moleſtiam, refrigerantia ſuſtinet, propterea quòd iſthic principium medullæ ſpinalis exiſtat, ad ſtipitis modum in multos ramulos diuiſæ, in ſexaginta puto iuxta numerum neruos. At verò regio capitis iuxta ſinciput, propter laxitatem coarticulationis iuxta coronalem ſuturam, & ob oſſium tenuitatem & raritatem, facilè tum caliditatem tum frigilitatem omnium quæ adhibentur pharmacorum intrò diſtribuit, Quare ſiue refrigerare oporteat ex caliditate ardorem, ſiue calfacere frigiditatem, aptiſsimus eſt capitis iuxta ſinciput locus.

Opti

Optima autem in principio refrigeratio ex rosaceo frigido, æstiuo tempore existente, in quo maximè ardoris affectio oboriri cōsueuit. Dictum autem est mihi de rosaceo iam sæpe, quòd optimum ex oleo crudo, quod Omotribes & omphacinon bifariam appellant, citra salis admixtionem confecto, rosis quàm plurimis in eo maceratis præparatum. Sit autem rosaceum non vetus, sed eo ipso anno confectum, siue in vere, siue principio æstatis, Proximum à rosaceo chamęmelinum locum habet, in his corporibus quibus vehementem frigiditatem inducere veremur, qualia sunt fœminarū, & eunuchorum, ac puerorum, & quicunque molli carne præditi albumq; habētes colorem, solis sunt insueti, Mensuram autem tum rosacei tum chamæmelini, quod ad refrigerationem attinet, ex prædictis corporis habitibus, & ex ardoris magnitudine inuenire oportet, considerata simul ægri ætate, & ambientis nos aëris temperie, non minus autem & domo in qua æger decūbit. Refrigerabis autem quæcunque adhibere voles, in aqua vehementer frigida collocata: quæ si nō adsit, niuem vasculo circumpones. Hoc auxilium siue humorum siue vaporum multitudo in caput impetum faciat, præclarè auxiliatur. Repellit enim eos infraque in corpus detrudit, adeò

adeò vt ego in ſexcentis hoc medendi modo vſus, nullo alio habuerim opus. Nam & frigidorum fontium multa Romæ vbertas eſt, & niuis apud nos in Pergamo, & in plurimis Aſiæ Græciæque ciuitatibus. At verò in calidis regionibus qualis eſt Aegyptus, in qua & fontium frigidorum & niuis penuria eſt, neceſſarium eſt præfrigerato roſaceo, per expoſitionem ſub diuum per integram noctem, & per obuerſionem ad auræ alicuius afflatum, Ita demum addere ei ſemperuiui ſuccum, aut portulacæ, aut lactucæ, aut pſyllij, aut polygoni, Quin et ſolani aliquãdo paululum & pampinorũ vitis, & vuarum immaturarum. Tales enim ſunt adhuc tempore æſtatis. A papaueris verò & mandragoræ ſucco abſtinendum, non enim citra damnum refrigerat. vitanda etiam quæ cum refrigeratione manifeſtè adſtringunt: quare ſi quando neceſsitas poſtulet, parum quiddam ex eis ad refrigerantia ammiſcere oportet. Propterea ſanè & Solani ſuccum, aut nunquam penitus, aut omnino modicè ammiſcemus, ſic etiam mali punici, & mali cotonei, & meſpili. Ad hanc tamen rem malorum punicorum acidorum ſuccus præſtantior eſt, magis enim refrigerat. Porrò quum aliquando ruri degerem nihilque horum ad manum eſſet, cucurbitæ ramenta

ex

ex ſuccata ad vuę immaturæ ſuccum ammi-ſcui. Poterit autem quiſpiam in tali loco etiam ſeridis ſucco vti, lactucæq́; tum hortenſis, tum ſylueſtris, quam propriè Thridacinen Græci appellant: hortenſem enim Thridacem vocant. Quin & ſycomorum ſuccus aptus ad refrigerandum. Sint autem non valde matura. Quod ſi caluus ſit æger, aut omnino breues habeat pilos, maxima vbertas refrigerãtium exiſtit. Quæcunque enim ad Eryſipelata auxiliaria ſcimus ex cataplaſmatis & liquidis ceromatis, ea omnia ab ardore exuſtis conueniunt. Cæterùm Apollonius Ricini folia tenera tũſa in aquã coniicere iubet, & deinde per totam noctem vaſculum in quo cõtinentur ſub diuum exponere, & poſtera die vti. Ego quidem igitur non valde expertus ſum ricini facultatem, veriſimile eſt autem Apollonium qui longo tempore in Alexandria vixit, per magnam experientiam vim eius cognouiſſe. Atqui oleum ex ricino factum manifeſtè cognoui calidius eſſe facultate oleo quod apud nos eſt: quare etiam ſi non præſens ſit, veteri vtimur. Puto autem & potamogetonem & Niliacum Stratioten quiddam refrigeratiuum habere, mirorq́ue eorũ Apollonium nullam mentionem feciſſe. Quin & Tribolus apud nos, velut etiã Polygonum,

quiddam refrigerans habent, tenera videlicet, & nondum dura ac ſicca facta. Conyzam autem non ſolum refrigerare impoſsibile eſt, verum & moderatè calfacere potentem noui, & miror ſanè cur Apollonius eam inter refrigerantia retulerit. Quod ſi & ab arboribus & fructicibus auxilia ad caput præter naturam calidius petere oporteat, vitex conuenientior ad hoc exiſtit, & vitis, & lentiſcus, & platanus, ſi quis eorum teneris germinibus acceptis, deinde tritis, ab ipſis ſuccum exprimat. Eraſiſtratus verò magnum quoddam præſeruatiuum in calidis habitibus tradit, quum videlicet eos ſolem perferre oportet, Si ſpongiam latam & denſam ac cauam in aqua madefactam, & probè expreſſam capiti imponas. Porrò ſigna dolentium caput ob frigiditatem, contraria ſunt eis quæ ex ardore oboriuntur: Nam & incontracta minimeque arefacta, & decolor ipſorum facies exiſtit, & frigidis neque gaudent, neque ab eis iuuantur. Quemadmodum autem ardor non ægre ſolubilis affectio eſt: Ita neque frigiditas ex ambiente nos aëre contracta difficulter curatur ſi recens eſt, ſed ſufficit oleum rutaceum calidum, ſincipiti vt dictum eſt affuſum, perfectè hominem liberare. Si verò vehemẽtiori calfactione opus ſit, Euphorbium ad oleum
con

coniiciatur, & quæcunque ex pipere pharmaca constant. Inungenda autem est facies *& nares hisce vngentis, maximè quidem irino & amaracino,&nardino. Quin &*cō-ptoria vngenta ex calfacientium numero existunt,atque adeò ipsa opulentarū fœminarum pretiosa vngenta,quæ foliata & spicata Romę appellant. Opobalsamum verò sępe experti sumus,nullum manifestum commodum ad vllam aliquam affectionem calfactione indigentem conferre. Quemadmodum autem rutaceum conuenire dixi, Sic etiam sampsuchinū & laurinū laudo, itē que serpyllinum, sæpe & in plerisque ipsis vsus. Dandum etiam vinum tenuium partium,& motus corporis præcipiendus, lauacraq; calida, & quandoque à raphano vomitus.

* Et aures vetu. cod.

*Cōmagenum hic habet vet. cod. & lōgè melius.

De inueteratis capitis affectionibus calidis & frigidis.

IN inueteratis capitis doloribus ac affectionibus necessariò pilos radimus, aut valde ad ipsam vsq; cutē præsecamus,pharmacáq;tum emplastrorū ac ceratorum forma,tum etiam liquida adhibemus: atque ea quidem quę emplastrorum ac ceratorū formam habent,rasis penitus adhibemus,liquida vero his qui breuissime præfectos pilos habent. Est autem & horum materia multiformis, quod partim quidem magis,

partim verò minus refrigerantq́ue & calfaciant. Ea igitur quæ frigefaciunt ex his quæ eryſipelata curant transferenda ſunt, calfacientia verò ex pharmacis calfactoriis componenda. Quorum ſimpliciſsimum eſt ex euphorbio præparatum. Sufficit autem vnciam euphorbij vnam, ad tres ceræ liquefactæ in olei libra vna coniicere. Vtendum autem oleo ad omnes affectiones calefactione opus habentes, neque omphacino, neque eo quod vulgò ab omnibus hiſpanum appellatur, neque omnino eo quod cum olearum germinibus præparatur. Sed eo quod ex maturis oliuis conficitur apud pleraſque gentes citra germinum iniectionem. Optimum autem ex eis quæ ego noui, eſt ſabinum, non procul ab vrbe Roma in Sabinorum regione prognatum. Ceterùm pharmaca quæ recentiores medici ſeipſos Methodicos appellantes, Metaſyncritica, hoc eſt, ex alto euocantia ac transferentia appellant, ea omnia ad huiuſmodi affectiones commoda exiſtunt, ex quibus optima in ſeptimo libro huiuſcemodi tractationis, quæ ante hanc à me edita eſt, relata ſunt. Tempus igitur iam eſt me ad aliam capitis tranſire affectionem, adſcripturum primò quæ ab Appollonio conſcripta ſunt, quæ iuxta illius dictionem hoc modo habent.

Quæ

Quæ Apollonius ad capitis dolorem, ex ebrietate & meri potu, scripsit.

VTendum est omnibus descriptis auxiliis ad dolorẽ capitis ab ardore obortum. Quod si dolores amplius inualescant, rutæ folia cum aceto & rosaceò trita strigmenti crassitudine capiti illinenda. Aliud,

Nuces amaras cum aceto & rosaceo ad strigmentitiam spissitudinem tritas capiti illinito. Aliud, Iridem siccam ac viticem* aridum cum aceto & rosaceo, eodem adhibe modo. Aliud, Lauri baccam & rutæ folia cum aceto & rosaceo trita adhibeto. Conueniet autem somnus, fames, quies, corporis tranquillitas. In potu aqua calida, aqua mulsa, & euacuatio. Hæc quidẽ Apollonius scripsit, atq; huius rei gratia laudare virum decet, quòd cum discrimine de vnoquoque auxilio scripsit, quum neque Archigenes idipsum fecerit, quem quum posterior Apollonio natu sit, apponere quidpiã ad discriminum certitudinem oportebat: verùm quæ ipse in priore de pharmacis libro conscripsit, paulo post referentur. At verò quæ ego per longam experientiam de capitis dolore ex vini potu cognoui, iam exponam, vtpote qui spem quidem vtilitatis ipsorũ ex affectione inueni, diligẽtẽ autem cõprobationem per multã experientiã feci.

* *Viridẽ habet cod. vet. & sic interpres vet. legit.*

Capitis itaque dolorem ex vinorum tempe-ratura calidorum productum indicat, quod ipſum caput omnino vaporibus replétur, quandoque etiam humoribus calida tempe-rie præditis. Nam & citra vini potum eiuſ-modi ad caput promptè deferuntur. Cura-tione itaque opus eſt, quæ ſcopum primum vniuerſalem & communem omnibus ha-beat, nimirũ euacuatione indigenté. Quum verò calidi ſint qui caput repleuerunt humo res, etiam refrigerante eos medela opus erit. Iubendi igitur ſunt, ſi crudum adhuc in eis vinum permaneat, vt tepida aqua hauſta vo mant: quod ſi etiam poſt concoctionem ca-put doleant, refrigerantibus vtendum eſt ac repellentibus, Quale eſt roſaceum per ſe & cum aceto, aut hederæ aut braſsicæ ſucco. Quin & ipſa braſsicæ folia calida macerata, capitíque circumpoſita ac obligata, natura-liter ebrietati reſiſtunt. Cæterùm ſomni ac quietis cura imprimis habenda eſt: quod vbi factum fuerit per totum diem, ad veſpe-ram lotum, boni ſucci cibis, non tamen calfacientibus nutrire oportet. Sunt au-tem tales ptiſanæ ſuccus, & ſorbitio ex ali-ca, & panis ex aqua, & oua ſorbilia abſque garo: ammiſceatur auté, eis ex melle quan-tum ad edulcandum ſatis fuerit. Si verò ad mel accipiendum non fuerint appoſiti, ſales

aromatum condimentis ad ſaporem edulca ti, pro eo addantur. Ex oleribus eſt lactu- ca, vt pote boni ſucci & refrigeratoria, & braſsica, vt quæ vapores reſiccet. Sic & ex le guminibus lēs eſt. Potu verò omnino aqua vtendum eſt, at verò quum ſtomachus in quibuſdam propter aquæ potum ſubuerta- tur, Malum punicum eis inſuper exhiben- dum eſt aut ſolum per ſe, aut cū alica flacci- da calida, probè cocta, Quin & mala ceſtia- na appellata in vrbe Romana, citra coctură quidem ſunt auſtera, poſt cocturā verò ſto- macho commoda fiunt. Coquenda autem ſunt ipſa in ollam nouā aqua calida infuſa, deinde malo in olla ſuſpenſo, igneque ſub ollam coniecto, quo vapor ex aqua calidus ſublatus cocturam ipſi malo præbeat. Vuæ paſſæ etiam & pira, aliqua quidē cruda, ali- qua verò vt malum ipſum cocta, ſtomachū corroborant. Abſtinendum verò à glan dibus palmarum proprietatem enim quan- dam habent capitis dolorem inducendi. Quod ſi verò poſt hæc probè dormire non poſsint, ad balneum poſtride quàm celerrimè inducantur, calidaque aqua eis in balneo ſæpe affundatur, deinde vbi dor- mierint aut omnino interpoſito tempore quieuerint, rurſum ad balneum ducendi ſunt, deinde veluti pridie connutriendi.

Si verò moderatè habeant, & aquam bibere non possint, permittendus est eis potus dilutus ex vinis aquosis, quale est in Italia Sabinum. In Asia Titacazenum, & arsyenium, & Aruisium. Quin & moderate habentibus gallorum testiculi, & alæ, & ex piscibus petrosi, & teneris carnibus præditi exhibebuntur, & columbarũ pulli. Hæc verò omnia citra garum & vinum, in albis ac simplicibus iusculis coquantur, In quibus aqua sola cum oleo, & anetho, ac modico porro, cocturam perficiat, modico adiecto sale, non statim in principio cocturæ, sed quũ iam aliquo modo flaccida facta fuerint ac victa. Manifestum verò quod tum hoc tũ omnes qui caput dolent, augescente adhuc & vigente dolore, quiescere melius est: remittenti verò ac decrescente, in locis aptis deambulare, Apti sunt autem his qui calfieri opus habent loci calidiores, qui frigefieri, frigidiores, Et antè cibum quidem pluribus deambulationibus vtendum, post acceptum verò cibum breuibus & lentis. Oportet autẽ neque multa comedere, neq; statim deambulare, sed post duas aut tres aut etiam plures horas. Quòd si quando ex vaporibus & humoribus in caput sublatis reliquiæ quædã relinquantur tenuibus poris ac meatibus impactæ, & ob id etiam capitis

pitis dolor perseueret, à rosaceo quidã abstinere expedit, Vtendum est autem primũ quidem chamæmelino moderatè calido, postea verò irino: maximopere enim huiusmodi affectiones iuuant. In balneo vero caput calida perfundatur, non solum ob id vt quippiam circa ipsum discutiatur, sed & somni conciliandi gratia, quapropter etiam secundum, aut tertium etiam, ad vesperam balneum apparandum est, acceptis ab eo lactucis ex aceto, modico aut omnino nullo addito garo, verùm aqua affusa multa, vt acetum planè exæquet, nisi omnino aquosum sit acetum, nam & huiusmodi magis quàm acerrimo opus habēt. Caliditatem enim in se aliquam tale acetum complectitur. Post hæc verò postera die, quæ magis caput calfaciant adhibenda, Ita vt ad irinum aliquãdo Amaracinũ vngētum addamus, aliquãdo verò Nardinũ. Quandoque etiam preciosa, quibus opulentæ fœminæ etiam si nihil habeant mali, vti consueuerunt. Per huiusmodi sanè medicationis ductum, capitis dolores ex vini potu obortos in totũ persanaui, nullo ab Appollonio præscripto pharmaco vsus. Quũ enim per ea quæ iam dixi scopum contingerē, in nullo ab Apollonio scriptorum spem aliquam posui, tanquam ritè ac probè ab ipso relata essent, &

ſuperuacaneum amplius erat eorum experi-mentum facere. Cæterùm poſt prædictas tres affectiones capitis dolorem inducentes, Apollonius quartam hanc inſuper addidit.

Ad dolorem capitis ex plaga aut caſu. Apollonij.

ROſaceo & aceto tepefactis caput ri-gato. Aliud, Roſis ſiccis maximè coctis, aut certè in paſſo maceratis, aut aqua mulſa tritis pro cataplaſmate vtitor. Aliud, Meliloto ſimiliter apparato vtitor. Aliud, Myrti albæ folia tenera cũ vino & myrrha trita imponito. Aliud, Irino vngento & aceto illinito. Aliud, Abſinthium tritum cum vino & myrrha itidem trita imponito. Aliud. Pulegio trita ex vino ſimiliter vtitor. Aliud. Pulegium & myrrham trita ſimiliter adhibeto, Aliud, Apii comas cum vino coctas ac tritas imponito. Aliud, Mala cotonea cocta ex vino imponito. Cõueniẽt & fomenta per ſpongias aqua calida imbutas, Et mollium lanarum faſciculi aceto & roſaceo conſperſi. Ad hæc & quies, & corporis tranquillitas. Subtractio cibi, euacuatio, fuga eorũ quæ offendere poſſunt, qualia ſunt, ſol, balneum, vini potus, clamor, contentio, & ex his quæ alimenti loco exhiben

hibentur, acida & acria ac salsa. Hæc quidem Apollonius scripsit de capitis doloribus ex conspicua plaga obortis. Verùm operæ pretium est nosse nos, eiusmodi affectionem nullã aliam quàm inflãmationem esse, quæ non ex plaga solũ aut casu, sed citra etiam manifestam causam, iuxta omnes corporis partes, propter humorũ influxionem fieri consueuit. Siquidem igitur plaga vulneris aut contusionis causa existat, plures scopi erunt ad remediorũ inuentionem. Vnus quidem in vulnere, ad quod conglutinantibus & inflãmationẽ arcentibus pharmacis vti oportet, postquam vlceris labia fibulis impositis constrinxerimus. Alter verò in contusione, & tertius in doloribus, qui quandoque in ipsis solis percussis partibus fiunt, plerunque verò etiam ad vicinas partes extenduntur. Etenim pellicula quæ caluariam ambit, & cutis quæ forinsecus circuntenditur, vtraque propriam substantiam continuam habet per omne caput extẽsam: & ob id sanè sæpe caput ipsum vniuersum dolere contingit, præsertim si vsque ad pelliculã os caluæ ambiẽtem plaga penetret, quam diducta pellicula caluariam ambiente, osseque conscalpto, iuxta concarnationis modum curare oportet. Quod si per cõmunionem membranæ

caluam ambientis, quam ad duram cerebri membranam circa suturas habet, etiã intra caluariã inflammatio ipsa distribuatur, non absq; periculo eiusmodi capiti dolor existit. Contingit autẽ non parum sæpe in casu præsertim ex sublimi facto, vt quædam circa cerebrum aut membranas eius, partes, abrumpantur: quod vbi cõtingit, etiam amplius capitis dolor inualescit, ipsaque affectio tota ægre curabilis redditur, & periculum ingens ac præceps imminet. Optimum itaque fuerit in his, nisi ætas prohibeat, & nisi vitalis facultas debilis appareat, à venæ sectione curationis initium facere, & conuenientibus capitis irrigationibus subinde vti, ex lana nimirum oleo dulci imbuta, capiteque ex ea contecto. Quod si quippiam horum, siue ætas, siue virium debilitas, aut etiam ambo simul, sanguinis detractionem fieri præpediant, aluum per clysterẽ euacuabimus, tum vt superflua in ipso recrementa extrahamus, tum vt humores qui ad affectas partes inde ferri consueuerunt reuellamus, atque inde auxiliis ad inflammationes commodis vtemur. Si verò membrana cerebri fuerit vulnerata, egregiè ipsam conglutinat, inquit Archigenes, calaminthæ succus infusus, & farina milii arida inspersa. Deinde butyrum & rosaceum, ac adeps

suillus

ſuillus īſulſus vetus, tepefacta ac mixtim infuſa. Cæterùm hoc modo affectos à vino & cibis craſsioribus abſtinere oportet, maximè ſi febri ſint correpti. Atqui prædictam euacuationem conſulit etiam Apollonius, qualem autem fieri oporteat non oſtendit. At verò acetum roſaceo ammiſceri iubet, quemadmodum in phreniticis & letargicis in principio plurimi medici facere conſueuerunt, verùm non rectè menſuram vtriuſque dicere reliquit, Empiricorum ſimili tranſitione vſus, nō indicatione dogmaticorum. Affectio enim ipſa nobis indicat auxilia, Quantitatem autem ſingulorum, & particularem materiarum differentiam ſimul tum affecta particula, tum ægri temperamentum indicat. Et ad hæc vitalis facultas, deinde ætas, & ambientis nos aëris temperatura, iuxta regiones, anniq́ue tempora, & prædominantem anni conſtitutionem euarians. In phreniticis quidem igitur, quum omnia quæ* intra caluariam, circaq́; cutem & pelliculam caluariam ambientem ab affectione immunia ſint veteres conuenienter acceptū ammiſcuerūt: ea ratiōe perſuaſi, quam in cōmentariis de pharmacorū compoſitione per longū recenſui: quando videlicet ad affectiones in profundo corporis obortas, pharmaca * diuerſa ab his quæ

** Extra legendum eſt, vt vet. codi.*

** Sic habet vetu. cod. & rectè.*

quæ ad affectiones in ſuperficie hærentes deſtinata ſunt, adhiberi oportere dixi. Exoluitur enim omnium ipſorum vis in tranſitione per profundum, & ob id ad propria affectioni auxilia, aliquando contrariæ & nocentis facultatis pharmaca ammiſcemus. Quum nanque inflammatio dolorem inducat, maximè contrarium eſt acetum reliquis auxiliis ammiſcere, vt pote quod neque mitigandi neque laxandi vim aliquam in ſe complectatur, Sed quum per ſinciput,(neque enim per aliam quampiam capitis partem tranſitus patet) pharmaci facultatem intra penetrare velimus, tunc ſanè ad ammixtionem alicuius eorum quæ propria natura auxiliantur ac in profundum ducunt, deuenimus: tenuium partium ſubſtantiam quandam inuenientes, quãdoque quidem frigidam, velut acetum: quandoque verò calidam, velut euphorbium, affectione quæ curationi ſubiacet cõſiderata ac perſpecta, num calfacientibus opus habeat an refrigerantibus. Iuxta hanc igitur ratiocinationem, ſi quidem craſſæ cerebri membranæ nudæ roſaceum offeratur, quemadmodum in his quibus capitis oſsiculum aliquod excisum eſt fieri conſueuit, ſolùm ipſum leniter tepefactum adhibemus. Quum verò citra de-

nudationem, per capitis iuxta ſinciput partem, ſana & integra exiſtente caluaria, roſaceum ad cerebri membranam peruenire velimus, acetum ei vt eò perducat ammiſcemus, Cuius item rurſus vehemens facultas tum per viarum tranſitionem, tum per roſacei mixturam exoluitur. Quapropter Apollonius in eo quod acetum roſaceo indefinitè ammiſcere iuſsit, peccauit. Cutis enim capitis aut quæ poſt eam eſt membranæ caluariam ambientis inflammationes, citra quidem vehementem dolorem obortæ, per modici ſanè aceti ad roſaceum ammixtionem iuuari poſſunt: lædentur autem vbi magna fuerint doloremque vehementem induxerint. Deliquit amplius Apollonius, quod neque tempus vſus ſingulorum ab eo deſcriptorum auxiliorum appoſuit, Quædam enim incipientibus & naſcentibus adhuc inflammationibus auxiliantur, Quædam etiam in vigore conſiſtentibus aut decreſcentibus, aut etiã induratis opem ferunt. Roſaceum itaque cum aceto incipientibus. In vigore verò conſiſtentibus, roſaceum ſolùm adhibemus, Quemadmodum etiam in induratis abſinthiumq; ac pulegium ei ammiſcemus. At verò quæ citra indurationem decreſcunt inflammationes pharmacis laxantibus appellatis ſolùm opus

opus habēt. Relata eſt autem tum materia, tum compoſitio ipſorum in prioribus huiuſcemodi tractationis commentariis quos edidimus antequã hoc opus ſumus aggreſſi:* quibus etiam oſtendimus quod affecti loci multam indicationem faciunt ſimul cũ ipſis affectionibus ad inuentionem remediorum. Quum igitur affectiones ab Appollonio deſcriptæ quatuor ſint, quæ capitis dolorem faciunt, ob manifeſtas cauſas obortæ: deinde verò ex ordine tranſierit ad eas quæ ex obſcuris cauſis producuntur: meritò ſanè quis ipſum reprehenderit: non ſolùm quòd à dogmatica deſciuerit doctrina, ſed quod neque Empirica ſit vſus. Diſtingunt enim etiam hi affectiones per ſymptomatum concurſus ſyndromas ab ipſis appellatos, qui ſanè acceſsionum ad morbos ipſos congregationes ſunt, quæ omnibus euidenter apparent: in quibus concurſibus etiam externas & laceſſentes cauſas ipſi comprehendunt, tanquam partes totius concurſus exiſtant. Verùm nullam talem congregationem, neque ſymptomatum ſiue acceſsionum, neque ſignorum Apollonius ſcripſit, quemadmodum diſcemus vbi & ad ſequentem viri doctrinam nõ minus quàm ad priorem animũ adhibebimus.

*Sic emendauimus hunc locũ ex vet. codice.

Con

Condependens ex praecedenti Apollonij doctrina, ad temporum ac totius capitis dolores, citra manifestas causas obortos.

VNgento Mendeſio caput illine. Aliud, Adipem anſerinum Mendeſio vngento dilutum illine. Aliud, Myrrham vino quàm optimo tritam, & ad ſucci ptiſanæ craſsitudinem redactam illine. Aliud, Myrrham vngento pretioſiſsimo tritam ſimiliter adhibe. In pueris autem ſinciput dolentibus, myrrha cum oleo trita vtitor. Aliud, Viticis ſemen tritum & aqua dilutum imponito, aut linteolo illitum ſimiliter imponito. Aliud, Lolii farinam cum adipe anſerino contritam pro cataplaſmate imponito, adipe prius liquefacto. Aliud, Portulacam per ſe & cum lini ſemine tritam imponito. Aliud, Oleæ folia tenerrima oleo ac vino nigro affuſo terito ac imponito. Aliud, Cinerem quencunque habes aceto aut aqua diluito, eoq́ue caput rigato. Aliud, Solanum & terram figulinam trita ac leuigata imponito. Aliud, Halicacabi fructum cum adipe anſerino, aut vngento balanino tritum adhibeto. Aliud, Lentiſci folia trita ex aqua imponito. Aliud, Blitum tritum ac oleo dilutum adhibeto. Aliud, Ricini ſemen aqua tritum

imponito. Aliud, Coriandri ſemen & anethi trita ac melle mixta imponito. Aliud, Melanthium tritum ac oleo dilutum imponito. Aliud, Cuminum & adipem anſerinum trita imponito. Aliud, Succum papaueris fabæ ægyptiacæ quantitate,& ſalis partes duas, & pulegii partem vnam, cum aceto & vngento optimo trita illinito. Conuenit item cibum ſubtrahere, & aluum euacuare, caputque contegere, amplius verò & quiete agere, omnemque motum vitare. Quod igitur Apollonius quemadmodum dixi, indefinitè tradendo,hæc remedia ad capitis dolores,dupliciter peccarit, neque vt dogmaticus vir affectiones explicans,neque vt Empiricus earum concurſus,idipſum ex illius ipſius dictione didicimus, Quod verò & pharmacorum facultates inter ſe non parum differant,ex tota virium ipſorum perpenſione diſcere licet. Etenim primùm ab eo deſcriptum ſimplicis eſt potentiæ laxantis. Talis enim eſt Mendeſij vngenti facultas, Secundum verò eandem vim intenſe poſsidet,in quo ad Mendeſium vngentum anſerinus adeps ammiſcetur. Tertium autem propter myrrham quidem reſiccatorium eſt, vnaque calfacit, propter vinum verò adſtringit, vtile his exiſtens in quibus

bus redundantem humiditatem ſimul repellere ac diſcutere propoſuimus. Scimus porrò myrrhæ odorem plurimis etiam ſanis dolorē capitis inducere, quare ſanè eos ipſos qui iam caput dolent non parū offendet. Eiuſdem autem facultatis eſt & quod ſequitur quartū. Quintū verò non propè ad horum vim accedit, vbi ſcilicet cataplaſma ex aqua & viticis ſemine cōponit, quod non ſolum ab vtraque facultate tum calefaciendi, tum reſiccandi, quibus ea præſtāt, quæ ex myrrha compoſita ſunt, multum deficit, ſed & contrarium facere poteſt in his qui caput ob frigiditatem dolēt. Quod verò deinde ſequitur ex lolii farina & anſerino adipe compoſitum, in quibus reſiccare intendimus vtile eſt, neque in capite ſolum, ſed & in aliis partibus rationabiliter adhibetur, idipſum verò ob anſerinum adipem citra moleſtiam reſiccantē contingit. Abunde enim pharmacum hoc & mitigat & ſedat dolorem. Verùm quod deinceps ſequitur, de quo hæc verba ſcripſit: Portulacam per ſe & cum lini ſemine tritam imponito, refrigeratorium eſt pharmacum, præclarè faciens ad affectiones calidas. Quod verò poſt hoc ſcriptum eſt hoc modo: Oleæ folia tenerrima oleo ac vino nigro affuſo terito & imponito, dolorem quidem non mi-

tigat, verùm humiditates ſuccorum euacuat. At verò quod deinceps ſcriptum eſt forti facultate præſtat, in quo videlicet iubet cinerem aceto aut aqua dilui, eoque caput rigari. Si quidem enim ex aceto præparetur inueteratas affectiones & in ſcirrhum induratas ſanare poteſt, non tamen doloris mitigatiuum exiſtit. Si verò cum aqua cinis diluatur ac percoletur, fortitudine quidem plurimum ab eo deficiet quod ex aceto conſtat, neque tamen ſic doloris mitigatiuum erit. Quemadmodum neque id quod poſtea deſcriptum eſt, ex terra figulina & ſolano compoſitum. Superfluam autem cōpoſitionem. Apollonius in eo quod ex halicacabi fructu conſtat, oſtentat, vtpote quod neque prædictis, neque poſtea dicendis quicquam amplius habeat, Quemadmodum ſanè ea quæ deinceps ſequuntur ſingula alia facultate prædita ſunt. Non ritè autem fecit hæc omnia indefinitè tradendo, Quid enim ſimile habet cataplaſma ex blito cum oleo trito, ad illud quod ex ricini ſemine, aut coriandri, aut Melanthii componitur. Calefaciunt enim hæc & reſiccant, Blitum verò debiliter humectat & frigefacit. Porrò quod in fine ſermonis ipſius ſcriptum eſt, primum neque ab vllo in vſum aſſumi experiundi gratia conſu-

lue

luerim, nedum ſæpe. Rarò enim cogimur pharmacis ex opio vti, quum videlicet præ doloris vehementia homo de vita periclitatur, quanquam & tunc ſolidæ partes ex eius vſu offendantur, adeò vt poſt hæc correctione opus habeant. Sic & ex opio collyria multis detrimento fuerunt, adeò vt debilem oculum reddiderint, & viſus hebetudinem, Amblyopian Græcis appellatam induxerint: velut etiam auditus grauitatem inducunt, quæcunque ad vehementem aurium dolorem ex papaueris ſucco compoſita ſunt. At verò ob capitis dolorem vehementem nemo vnquam animi deliquio comprehenſus mortuus eſt, neque ſeipſum occidit, quemadmodum quidam coli dolore vexati fecerunt. Vtcunque enim doleant, longè minor ipſorum dolor eſt, quàm eorum qui coli, aut auris, aut oculi, aut dentis dolore vexantur. Mitigantur illi ipſi perfuſionibus & cataplaſmatum impoſitione & illitionibus.

Quæ Archigenes ad capitis dolorem remedia conſcripſit.

RElato igitur iam Apollonio, ad Archigenem tranſeamus, qui in priore libro de pharmacis ſecundum genus ei inſcripto, hoc modo ſcripſit. Archigenis

ad capitis dolores citra febrem obortos.

Communiter in principio auxiliatur eis aquæ potus, parcitas cibi, ſolutio alui. Hæc præfatus deinceps pharmaca multiformia conſcribit. Præſtabilius igitur mihi videtur ſingulatim vnaquaque ipſius dictione in manus ſumpta, eã conſiderare, & primũ ſanè principium eius collaudare, in quo manifeſtè diſcrimen à febris carentia inductũ diſtinxit. Fuit itaque Apollonius non quidem vulgaris medicus, velut & Mantias & Heraclides Empiricus, verùm ad diligentiam quam circa artem fecit, etiam hoc Archigeni acceſsit, quod poſterior natu illis ipſis fuit. Cæterùm maximum hoc cenſeri debet, his qui artem quamcunque tandem rationalem ediſcere ritè volunt, quum natura apti ad eam fuerint, ingenioſique & à pueris in primis diſciplinis eruditi. Pleriq; autem ex his qui eiuſmodi artes tractant, non vt ipſi ſapientes in his euadant, ſed vt vulgò tales videantur ſtudio habent. At verò Archigenes vt ſi quis alius, quæ ad medicam ſpeculationem attinent diligenter ediſcere ſtuduit, atque ob id meritò ſcripta quàm plurima memorabilia reliquit. Non tamen in omnibus ſanè quæ tradidit irreprehẽſibilis mihi videtur, verùm velut ipſe pleraque eorum virorum à quibus adiutus

opt

optimus euaſit,reprehēdit, ſic par eſt ipſum delinquentem à nobis poſteris * redargui. Difficile enim eſt vt qui homo ſit non in multis peccet, quædam videlicet penitus ignorando,quædam verò male iudicando, & quædam tandē negligentius ſcriptis tradendo, Quemadmodum ſanè & nunc mihi in diſtinguendo non febrientes à febricitantibus peccaſſe videtur, quum non omnes eorum qui non febriunt diſtinctiones & diſcrimina appoſuerit.

** ἐξετάζεσθαι habet vetus cod. ſicut & vet. interpres legiſſe videtur id eſt examinari.*

De his qui ex ſtomacho caput dolent.

STatim igitur primùm in his diſcrimen eſt doloris capitis ex ſtomacho producti, Quidam enim etiamſi modicus quiſpiam humor acris in ventre, & præſertim circa os eius congregetur,ſtatim caput dolent,atque ob id ſi diutius fāmem tolerent offenduntur. Augetur enim ipſis inediam ferētibus eiuſmodi humorum malitia. Eos igitur qui hoc modo affliguntur ſanare oportet,ita vt nihil remediorum capiti adhibeamus,quandoquidem neque proprius eſt hic capiti affectus,ſed ab humorum in ventre malignos vapores excitātium in ipſum adſcenſu affligitur. Quemadmodum alii in ſuffuſorum ſymptomata ob huiuſmodi humores incidunt. Quæ igitur horum erit cura? vt videlicet affligentes in ventre hu-

mores quam celerrimè euacuemus. Euacuãtur autem ad vomitum procliuis facilè. ab aquæ potu, Aegrè vomẽtibus verò difficilius, adeò vt etiã digitorum siue pinnularum immissione venter ad vomitum irritatus, quibusdam nihil amplius effuderit. His igitur conabimur quàm primũ cibum boni succi ac stomacho commodũ exhibere, si res ita ferat à balneo, si non, ante balneum tantũ cibi offeremus, vt ne lædantur inde postea lauantes.* A cœna autem postridie modicum absinthium in potu dabimus,* eoque modo in posterum diætã ipsis constituemus, donec valdè bene concoquẽtes ipsos videamus, atque tum sanè modicum panem eis præbebimus circa tertiam aut quartã horam, aut paulò prius vel etiã serius, vt satis amplum spatium ad consuetam balnei horam intersit. Quicunque verò panẽ citra obsonium edere non possunt, his oliuas, aut palmulas, aut vuas, aut tale quiddam addemus, per experientiã cognoscendo quid ex eis præstet, quum aliud alio melius sit iuxta naturæ proprietatem. Cæterùm ad vitiosorum in ventre humorum redundantiam tum facultatis concoctoriæ debilitas, tum oris ventris infirmitas, plurimum conferunt. Quemadmodũ etiam sensuum mollicies & ad hæc caput ad eiusmodi

** Aëtius aliter videtur legere, videlicet à cœna modicũ bibant, postridiè verò.*

** In veteri codice sic legitur is locus: atque ita agere sicq́; in posterum diætam cõstituere, ac si ipsi nõ bene concoquerent, nempe panem modicum &c.*

di humorum vapores ſuſcipiendos aptum, quemadmodum & in quibuſdā oculi. Ego quidem igitur ſæpe & in multis expertus ſum hanc quam narraui, curandi viā ad capitis ex ſtomacho dolorē commodam. Archigenes verò quum ſimpliciter ad omnem capitis dolorem citra febrē, cibi parcitatem auxiliarem ſcribat, palam facit ſe nihil de eo qui ex bilioſo humore oboritur ſcire. Quod ſanè etiam amplius quis crediderit qui poſtremam eius dictionem legerit, quæ hoc modo habet. Archigenes. In his verò qui ex ſtomacho caput dolent, flatuoſeque diſtenduntur, acetum in quo papaueris capita incocta ſint affundito, aut ſpongias eo imbutas imponito. deinde polentā cum menta & aceto fronti pro cataplaſmate imponito. Aut pulegium cū iiſdem. Aut ſolani ſuccum cū roſaceo illinito. Stomachum equidē os ventris appellat, quum & medici hanc partem ita appellare ſint adſueti, qui etiam ſtomachica animi deliquia appellant, & quoſdam ſtomachicos eſſe dicunt à quopiam videlicet in eo loco oborto affectu ita appellantes, velut etiā hepaticos ab hepate, & colicos à colo, & nephriticos à renibus, & ſplenicos à ſplene affectos. Vnam autem ex ſtomacho affectionē doloroſam ſcripſit quæ caput occupet, eo-

rum quos ipſe flatuoſe diſtentos vocauit, quam ex vini largi potu magis oboriri ſcio. Qui enim propter * humores caput dolent, mordacem dolorem, non diſtendentem percipiunt. Fames igitur in diſtenſionibus commoda eſt, at non his qui mordaces humores in ore ventris habent. Quũ itaque hic mordax humor fuerit amarus, pallida & flaua bilis appellatur, quæ ob naturalem leuitatem ad ventris os ſurſum fertur, quum verò pituitoſus, aut acidus, aut ſalſus fuerit, magis in totius ventris ſpatio continetur, quàm quod in ore ipſius firmetur, optimum autem fuerit (quantum ſanè nunc in his diſcere licet) in fundo ventris ipſum contineri, facile enim relicto ventre in inteſtinum delabitur. Peſsima autem fit affectio vbi vitioſi humores in ventris tunicas ineluibiliter fuerint imbibiti, Quorum optimum remedium eſt ex aloë pharmacum, quod aliqui picram, hoc eſt, amarũ, aliqui hieram, id eſt, ſacrum ex aloë appellant: inq; eius compoſitionem aloës drachmas centum coniiciunt, & ſex vniuſcuiusq; reliquorum, quorum etiam ſex numero exiſtunt, cinnamomum, ſpica nardi, xylobalſamum, maſtiche chia, aſarum, crocus. Præſtantius autem fit pharmacum vbi minus de aloë additur. Viſum nanque mihi eſt, nimi

** δριμεῖς χυμὸς. id eſt propter acres humores vetus codex.*

miam eius copiam centum drachmas esse, ad proportionem reliquorum quibus hæc adduntur, quapropter etiam per nonaginta drachmas ipsum composui, & per octuagin ta, Quin & per pauciorem aliquando crocum, propterea quod quidam ex eius vsu capite lædantur, quod ipsum sæpe ex solo croci odore perpetimur. Quare optima eius fuerit compositio, quæ ex aloës drachmis nonaginta, & croci drach. quinque constat, hac ego vtor. His verò qui neq; croci odorem citra molestiam ferunt, sed statim capite replentur, ex quatuor croci drachmis pharmacum compono. Cogor autem assiduè hoc pharmacum præparare, propterea quod non solum his de quibus iam dixi, sed & suffusorum speciem patientibus, aut etiam alia symptomata ex stomachi affectione habentibus, idipsum exhibeam, & præterea his qui aluo adstricta laborant, & mulieribus, quæ non probè purgantur. In quibus maiorem efficaciam habet, vbi aloës drachmæ octuaginta, & croci sex fue rint commissæ, præstat autem & carpesium pro asaro coniicere, quanquam etiam vtrisq; coniectis aliquando composuerim. Datur ad summum ex pharmaco hoc drachma vna, cum aquæ calidæ cyathis non pluribus quàm tribus. Minimum verò dimidiũ eius

pr

præbetur. Datur & intra hos modos, quantitate iuxta ætatem, corporis magnitudinem, & anni tempus permutata.

Quæ archigenes cõsequenter ad primam dictionem scripsit, in quibus est etiam Galeni censura.

DE his quidem igitur qui caput ex stomacho dolent hæc suffecerint. Transeundum itaque iam ad ea quæ Archigenes post primã dictionem deinceps scripsit, Faciam autem iuxta singula ipsorum cõsimilem expensionem qualem circa primã feci, connectendo ad ipsa propter rerũ cõsequentiam etiam vltimam ipsius dictionem, Sed nunc à secunda initium faciam. Archigenis. Irrigationes autem siquidem à frigore aut hyeme patiantur, conueniunt, oleum tepidum. Et, Illitio narium, succus è baccis lauri expressus, aut oleum laurinũ, aut vngentũ Syriacũ, aut cicinũ, aut styracinum, aut gleucinum, aut tale aliquod aliud calfactorium. Vt igitur à postremo exordiar, opinor ipsum resinã quæ sua sponte emanat dicere, quæ plurima in Lacedæmone prouenit, & Capnelæon, hoc est, oleum fumosum Ciliciæ, & Amaracinum ac Styracinum in Cyzico, & quod in Perga apparatur irinum. His verò vngentis nares oblinere

ope

operæpretium ducit, quo per odorem ipsorum caput calefiat, quod ipsum inde euenire manifestè apparet, adeò vt & idiotæ vulgò his vtantur, & maximè eis quæ facilè parari possunt. Parabilia autē sunt aliis alia, quæ videlicet apud singulos redundant. Et apud nos sanè in Asia agrestibus & ruri degentibus hominibus cedrino appellato vti mos est, & si quando eius inopia sit pisselæo, quo nomine id appellant quod ex oleo & liquida pice constat. Ammiscēt autē tum huic, tum cedrino, oleum aliqui plus, aliqui minus, in quantum viriū ipsorum vehementiam exoluere velint. Vtuntur autē omnibus quæ dixi & circa caput, & præsertim circa sinciput velut dixi. Illinūt & frontem ex eis, & aurium meatus, quidam etiā vestigia pedū, ac sedem. Cæterùm quū Archigenes succum è baccis lauri expressum dicit, quod simpliciter laurinum dicatur ipsum nominare putandū est, velut id quod oleum ammixtum habet, laurinū oleū appellatur. Syriacum verò vngentū, eū dicere Comagenum existimo, quandoquidem idipsum nobis ex Syria apportatur. Archigenis. Aestate verò aut vbi aliàs æstuo se distenduntur, per acetum & oleum, aut aquam & rosaceum, Amplius verò & per polygoni succum, aut portulacæ, aut solani,

ni,aut aliquo alio ex refrigerantibus irrigato,ſpongiasque poſca imbutas capiti imponito. In hoc ſanè ſermone videbitur fortè quibuſdam negligentius legentibus, vnam ſimplicem affectionem Archigenes curare,verùm non ita habet. Ex eo enim quod æſtuosè dicit, calidam affectionem indicat: ex eo verò quod addit,diſtenduntur,affectionem quæ hoc modo à flatu ventoſo affligitur oſtendit: vt non ſolùm ſecundum intemperiem mutata ſit, ſed etiam vaporoſi flatus redundantia adſit. In principio itaque in eiuſmodi vtriuſque affectionibus, refrigerantium auxiliorum facultas apta eſt, quæ intemperiem calidam refrigeret, & ventoſi flatus allationem repellat & retundat. Atque mea quidem opinione præſtiterit diligentiorem rei inquiſitionem facere. Aliquando etenim ex corpore ventoſus flatus affertur, quemadmodum in doloribus capitis ex ſtomacho relatum eſt. Aliquando verò in ipſo capite generatur. Venter namque interdum ægrè ſolubili modo inflatur. Interdum verò etiam poſt ipſum ſita inteſtina, quandoque quidem ieiunum,aut tenue inteſtinum, quãdoque etiam colum. Nihil igitur mirum eſt,neque impoſsibile,eandem affectionem in quibuſdam iuxta caput partibus obortam,

tam, ventoſum flatum generare, cuius generationis in locis circa ventrem cauſam inuenimus, tantã caloris inopiam, vt ex cibis ac potibus vaporoſum & ventoſum flatum generet, proprer infirmitatem verò comprehenſiuæ facultatis, interna ita affectarum partium capacitas infletur & expleatur, vt propter expletionem quidem diſtendatur, propter tenſionem verò dolore afficiatur. Inuentum equidem & hoc nobis in commentariis eſt, in quibus communes & generales dolorum cauſas conſiderabamus, quod ob diſſolutionem continuitatis ſimilarium partium, dolor oboriatur. Diſſoluunt autem ipſam erodentia, diſſecantia, diſtendentia, & vehementer calfacientia ac refrigerantia. Quapropter in doloribus circa caput, ægros interrogare conſueui, qualíſnam eorum qualitas ſit, Quidam enim velut erodantur corpora, doloris ſenſum perceptant. Quidam verò velut diſtendantur, aut grauentur, aut tundantur, aut ſolius vehementer inualeſcentis caliditatis aut frigiditatis. Siquidem enim velut erodantur aut pungantur ſenſerint, vel humorum vel eiuſmodi flatus acredo, cauſa putanda eſt. Si verò citra morſum diſtendãtur, repletionem diſtenſarum partiũ, vel per ventoſum flatum,
vel

vel per multi humoris influxum, causam putabimus. In quo genere & inflammatio & erysipelas existit. Inflammatio quidẽ vbi inflammata corporis pars multum sanguinem in se continuerit. Erysipelas verò vbi biliosum cõtinuerit humorem. Quod si ex vtriusque redundantibus pars aliqua expleatur, aut inflãmatio erysipelata, aut erysipelas inflammatum oborietur. Et ne quis putet nos longum sermonem de vna particula iuxta vnum symptoma affecta facere. Communis enim omnium dolore affectarum ratio est, quam si quis diligenter in articulos digesserit, promptior ac expeditior ad auxiliorum inuentionem, in omni affecta parte fuerit. Artis etenim curandi coniectura in affectionum cognitione maximè consistit. Quæ vbi inuentæ fuerint, curationem non coniecturaliter sed scientificè indicant, cum hoc quòd & cognoscere datur, quàm ægrè aliquæ affectiones medelis cedant, in quibus rationabiliter iuxta indicationẽ remediis, vtimur etiam si nihil efficere in principio appareãt: atque hoc est quod in aphorismo dictum est, in quo ait, Omnia secundum rationem facienti, si iuxta rationem non succedat, ad alia transeundum non est, sed perseuerandum in eo quod visum est à principio.

Ali

Aliquando enim adeò vehementer in angustiis meatuum flatus vaporosus infarcitur, atque eo adhuc magis viscosus aut crassus humor, vt multo tempore opus sit ad curationẽ. Etenim quæ sic infarta sunt attenuare oportet, meatusque dilatare per quos excernantur, habita simul prouidentia nequid aliud, puta humor aut eiusmodi flatus, amplius influat: & ad hæc corroborandum est affectum membrum, vt neque ipsum ventosum flatum gignat. Qui igitur primi ad eiusmodi affectiones pharmaca composuerunt, meritò varia materia opus habuerunt: si quidem influentem substantiam siue humor, siue vapor fuerit, repellere necessarium existit: impactam verò concoquere & attenuare, eandemque ipsam discutere: atque nihilominus, imò magis circa affectam partem firmitatem inducere, ne videlicet quod influit suscipiat, attenuatum verò excernat, impactumque concoquat & attenuet. Verùm in mixtura pharmacorum hac facultate præditorum, alius alio feliciore coniectura vsus, alius minus, alius magis commodam fecit compositionem. Quapropter velut nostis, ad vos enim sodales loquar quibus maximè hæc scribuntur, Duo omnino vidistis mihi præparata pharmaca eundem

effectum promittentia, quandoque etiam tria & quatuor, & ex horũ mixtura in ægrè curabilibus affectionibus à me ſæpe quod oportuit, factum eſſe. Conſidero nanque in quo eorum ſit ſimplex pharmacum amplius calfaciens, aut frigefaciens, velut etiã reſiccans, aut humectans, aut tenuium partium, aut craſſarum, Deinde contemplans quid effecerit quod ægro iam fuit admotũ, ſecundum vſum aut per aliud quoddã, aut per hoc ipſum facio. Sæpe quidem ad aliud quod idem promittit tranſeo, aliquãdo verò vtraque committo, ac medium quiddam ex eis conficio. Talia autem omnia abunde à me non vniuerſim tantum, ſed & particulatim in medendi methodo relata ſunt, noſſeque oportet, quod & iam ante dixi, hanc tractationem illam ſequi, & cogor tamen etiam nunc rurſus meminiſſe, quo magis ea quæ iſthic tradidi aſſequamini. In prædicta itaq; affectione, calore doloroſo prædominante vnà cum flatu ventoſo, in principio quidem repulſoria curatione vtendum eſt, quæ ex refrigerantium facultate conſtat: quod vbi moderatè factum eſt, ex mitigatoriis ac concoctoriis quippiam ammiſcere ad repulſoria oportet, Deinde etiã diſcuſſoria addenda, ita vt paulatim repulſoria pharmaca detrahamus, donec ad con-

trariam mixturam perueniat pharmacum ei quàm à principio habuit, hoc eſt, vt plurimum quidem diſcuſſorium ſit & attenuatorium, Minus verò concoctorium & mitigatorium, minimum autem repulſorium. Portulacam quidem igitur refrigerantis & aquoſæ ſubſtantiæ eſſe didiciſtis. Minus ea polygonum. In ſolano autem tantum ammixtum eſſe craſſæ & terreæ, quantum adſtrictionis. Acetum verò repulſoriam ſimul & attenuatoriam, imò & diſcuſſoriam habet facultatem, vtpote in temperatura à tenuium partium frigiditate exuperatum, quemadmodum exacte ſerenus aquilonaris aër. Didiciſtis etiam roſacei facultatem, quod videlicet & repulſorium quiddam habeat, habet autem & concoctorium & mitigatorium, & ad hæc etiam diſcuſſorium. Meritò igitur Archigenes in prædicta affectione eiuſmodi pharmacis vtitur, ipſum quidem per ſe ſolùm acetum neque alibi exhibẽs, neque hic, ob facultatis ipſius vehementiam, ammiſcet autem ei vel roſaceum vel aquam. Tranſeamus autem iam ad ſequentem Archigenis dictionem. Archigenis. Si verò augeſcat affectio, perfecta cibi abſtinentia congrua eſt, Deinde venæ ſectio è cubito, & alui euocatio per validum clyſterem. De his auxiliis dictũ à

me prius eſt, quando Apollonii dicta conſiderabam, vbi ſanè in bilioſis cauſis fami renunciauit, velut etiam venæ ſectionem in pueris & ſenibus ac viribus debilitatis fieri prohibui: laudaui autem euacuationem per clyſterem: non ſolùm propter euacuationē eorum quæ inteſtinis continentur, ſed etiā ob reuulſionem eorum quæ ad caput feruntur: atque ob id probè in his quæ ſcripſit Archigenes non ſimpliciter dixit, Euacuatio alui per clyſterem, ſed addidit validum: multum enim in huiuſmodi clyſteri ſitum eſt, quantum ad reuulſionem attinet, vltra hoc quod nō ſolū ea quæ circa ventrem & Meſaræum ſunt euacuat, ſed etiam quæ circa hepatis ſima hærēt. Archigenes. Irrigationes autem, Ruta cum aceto & oleo trita. Memores affectionis ad quam auxilia ſcribere propoſuit, ſic iudicamus vnúquodque eorum quæ recenſere cœpit. Affectionem itaque ſic ſcripſit. Aeſtate verò aut vbi aliàs æſtuosè diſtenduntur. Deinceps verò refrigerātis facultatis auxilia ſubiecit, & poſtea inquit. Si verò augeſcat affectio, perfecta cibi abſtinentia, & venæ ſectio, & clyſter validus adhibeatur: & poſt hæc propoſitam conſcripſit dictionem, in qua cum aceto & oleo tritam rutam adhibere iuſsit non apponens an viridem an

ari

aridam velit. Est enim non parua differentia, quum arida multo acrior & calidior, quàm viridis existat. Mihi sanè viridem cōsulere videtur, neque enim aceruatim à refrigerantibus ad contraria transgressus est. Acetum verò ad hoc quòd refrigerat & repellit, discussorium quid habere antea dictum est. Mitigatoriæ autem & laxatoriæ facultatis existens oleum meritò ipsis ammiscuit. Alia, Succus à lauri baccis expressus cum aceto & ruta, hæc priore longe efficacior existit. Ad succum nanque à lauri baccis expressum fortiter calfacientem, rutam ammiscuit cum aceto, relicto oleo. Alia, Succus radicum iridis cum aceto. Hoc remedium nihil calfactorium habet, melius itaque fuerat ipsum primum in transitu ad præclariora auxilia positum esse. Alia, Salicis folia trita cum aqua. Hoc prĕscripto ex iride imbecillius est, atq; his quæ omnium primum scripta sunt simile, vt intempestiuè nunc ab eo sit relatum.

Alia, Serpyllum cum aceto & oleo tritum. De aceto & oleo prius dictum est: adiecit autem nunc eis serpyllum acris qualitatis pharmacum, & ob id etiam calfactoriæ facultatis. Negligenter verò etiam hic reliquit, an viride aut aridum velit: præstiterit autem fortaßis viride intelligere.

Alia, Polygonum cum ruta oleo & aceto dilutum. Polygoni ſucco iuxta primam rationem vt refrigerante vſus eſt, nã & reuera talis exiſtit, Quare etiam ad inueteratos dolores iuxta primum tranſitum rationabiliter quis eo vtetur, ruta ammixta. Animaduerſione autem dignum eſt in ſingulis contrariæ facultatis pharmacorum mixturis, vt in principio parum ex præſtantiore ammiſceamus, iuxta ſecundum verò & tertium vſum, copiam augeamus. Alia,

Amygdalæ amaræ delibratæ tritæ cum aceto & oleo irrigationis modo adhibitæ aut cerati craſsitudine in linteolo fronti impoſitæ. Et hoc ad primum tranſitum pertinet, didicimus enim diſcuſſoriam citra mordacitatem facultatem amygdalas amaras habere. Alia, Ruta ſylueſtris cum oleo & aceto eodem modo. Inordinatè rurſus hoc valde forte pharmacum interpoſuit, in doloribus multùm inueteratis meritò adhibendum. Alia, Populi albæ fructus cum aceto tritus. Diſcuſſoriæ facultatis eſt albæ populi fructus. In quibuſdam autem exemplaribus non cum aceto, ſed cum poſca, ſcriptum reperitur. Alia, Ocymi ſemen cum aqua. Ocymi ſemen calfactoriæ & attenuatoriæ eſt facultatis, non tamen vehementer, cum aqua autem

sola inueterata affectione minime rationabiliter quis eo vtatur, melius enim erat oleum & acetum, velut in aliis dixit, etiam huic ammiscere. Alia, Facit & balsamum peucedanum, castorium, simul & singulatim vnumquodque cum oleo & aceto. Hoc pharmacum rursus vehemens est, maximè quum ipsum peucedanum solùm adhibeatur, citra castorii ammixtionem. Quid verò balsamum nunc vocet, nō habeo dicere, Num videlicet plantæ semen, aut succum quem opobalsamum vocant, aut ramulos ipsius xylobalsamum appellatos. Melius tamen mihi videtur opobalsamum accipere, quod tenuium partium & discussoriæ substantiæ existit, non tamen manifestè calentis. Alia, Lauri folia, & populi albæ, & viticis cum oleo & aceto. Et hoc pharmacum ex simplicibus facultatibus differentibus composuit. lauri enim folia calidissima, viticis verò moderatè refrigerantia sunt: in medio vtrorumq; populi folia existunt. Alia, Panacem cum oleo illinito. Nihil hic refrigerantium ammixtum est, & ob id valde inueteratis affectionibus & nihil amplius caliditatis habentibus vtile existit. Quapropter meritò quis ipsum reprehenderit citra distinctionem pharmaca auxiliaria cōscribētem.

Panacem verò negligenter nunc ipſum dicere puto, panacis radicem, neque enim opopanaca putandum eſt ab ipſo panacem dictum eſſe, Differt autem à radice hic non paruo caliditatis exceſſu. Alia, Viticem aut mentam, amygdalas amaras, iridem, æquali menſura cum aceto & roſaceo mixta adhibeto. Aliorum vires ſuprà relatæ ſunt. Mentæ autem nunc primùm mentionem fecit, pharmaci calfactoriæ facultatis. Alia, Aut mororum ſucco cum aceto ammixto rigato. Hoc pharmacum euidenter apparet refrigerantium medicamentorum generis ab ipſo conſcriptorum eſſe, quæ incipiente affectione conueniunt, minimeq; rectè nũc ad pharmaca auctis affectionibus cõmoda, ammiſcentur. Alia, Inueterata autem affectione pilis denudato, illitionibusq; & rigationibus prędictis, craſſius tamen apparatis vtitor. Alia, Reſinam cum melle temporibus & fronti illine. Aut muſcerdas cum aceto & roſaceo. Tertium hoc tempus eſt & oportunitas in capitis remediis adhibendis. Primũ nanque erat incipiente affectione. Secundum verò vt ipſe ſcripſit augeſcente. Tertium autem hic quũ ait inueterata, quod ipſum vehementioribus auxiliis opus habet, quorũ aliqua non rectè prioribus ammiſcuit.

De

De his qui ob biliosum humorem caput dolent.

SIgna in his similia sunt eis quæ ex ardore oboriuntur, accedit his maior morsus & faciei pallor, & aliquando oris amaritudo. Aetati autem vigoris, & temperaturis calidioribus, & vitæ curiosæ, & his qui flauam bilem congregant, hæc affectio præcipuè contingere solet. Itaque balnea temperata, & vnctiones, & potus dilutus eis exhibenda sunt, omnisque diæta liquidior & boni succi constituenda. Euacuandus item biliosus humor per absinthii cremorem, aut per aloën, & per ipsam picram antidotum per se datam, aut modica addita scāmonia, vel per catapotia ex aloë confecta. Illinenda frons pastillo croceo aut Trigono appellato, aut aliquo alio his consimili.

De *dolore capitis per consensum.*

SI quidē vniuerso corpori caput per consensum coafficitur, illi prospiciendum, tum intemperiei, tum materiæ prædomināti instando, easque vrgendo. Et si quidem humorum multitudo & maximè circa venas fuerit, venam secabimus. Si verò qualitas magis inualuerit, purgatiuo pharmaco vtemur. Si verò vni alicui parti condoleat, velut hepati, aut ventri, aut stomacho, his ipsis auxiliabimur: calida quidē in ipsis sub-

ſiſtente intemperatura, panem ex vino di-
luto exhibendo, & ſorbitiones ex alica, Et
foris irrigationes moderatè refrigerantes
& firmitatem addentes, velut antea dictum
eſt. Si verò propter viſcoſos & craſſos in
ſtomacho contentos humores, caput do-
leant, etiã hos exturbabimus, acetum mul-
ſum in potu præbendo, tum ſimplex, tum
Iulianicum appellatum. Ex hyſſopo etiam
ac origano potionibus, & quæ his adhuc
fortiores ſunt magiſque incidendi vi præ-
ditæ, vtemur, & vomitu à raphanis, irriga-
tionibusque ac cataplaſmatis calidioribus.

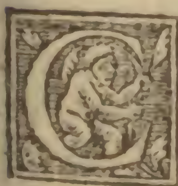
De *capitis in febribus dolore.*

IN doloribus capitis qui in principio cũ
febribus irruunt, vena ſecanda eſt poſt
primã aut ſecundã remiſsionẽ, niſi quid im-
pediat, & præſertim in corporibus bonæ ha
bitudinis & multo ſanguine redundanti-
bus. Animaduertendũ autẽ num ob vapo-
res à ventre ſublatos, aut ob alui ſuppreſsio
nem capitis dolor contingat. Quod ſi ſe-
rius poſt ſeptimum tandẽ irruat diem, aluo
per clyſterem qui aliquid operæpretii fa-
ciat præeuacuata, cucurbitæ ad occiput ſiue
ceruicem affigantur, caputq; rigationibus
ex oleo mitigetur, roſaceo quidem in cali-
dioribus ac hora æſtiua, & cum modico ace
to. Chamæmelino verò in frigidioribus
habi

habitudinibus ac hyeme, quinta aceti parte adiecta. Illinenda frons ex cyphi in frigidioribus, ex crocomagmate in calidioribus. Cætero ad capitis dolores ob febris magnitudinem obortos, medelæ preſcriptæ ſunt in febrium tractatu. Porrò vitare oportet hæc, nõ ſolùm in dolore capitis per conſenſum ſtomachi oborto, ſed omnibus etiam aliis circa caput obortis affectionibus. Sunt autem ea quæ ſequuntur. Viticis ſemen, abſinthii ſuccus, lac in potu, glandes quercinæ in cibo, oliuæ nigræ, arbuti fructus mæmecylon Græcis appellatus, eruum, quod ipſum etiam articulos diſſoluit. Amplius autẽ offendunt myrrha, thus, hederæ cacumina. Mentẽ etiam perturbant lentiſci fructus, crocus, peucedanum, cyclaminus ſicca cum vino potata, Styrax modicus quidem potatus triſtitiam vultus diſcutit, multus verò ſomnos multum turbulentos inducit.

De Cephaleæ capitis dolore antiquo.

CAPVT II.

Ephalæa inueteratus & ægrè cedens capitis dolor appellatur, qui ex facili occaſione, maximas exacerbationes habet, adeò vt neq; ſtrepitus, neq; vocẽ vehementiorẽ, neq; lumẽ ſplẽdidũ, neq; vini potũ, neq; odoramẽta caput replẽtia tolerare poſsint, neq; item

mo

motum, sed in quiete & tenebris ob dolorum magnitudinem decumbere velint, tanquam à malleo enim pertundi sibi videntur. Quidam enim velut contundantur aut distendãtur ea quæ circa caput sunt sentiunt: nonpaucis verò vsque ad oculorũ radices dolor progreditur. Habet autem hæc affectio aliquando quidem continuos dolores, aliquando verò exacerbationes & interualla siue ordinata, siue inordinata. Intermittunt enim quandoq; eiusmodi exacerbationes, velut in comitiali morbo apprehensis, intercedítq; tẽpus aliquod quod omnino accusari non potest. Manifestum igitur est hanc affectionem consimilem aptitudinem capitis vt facilè lædatur, velut in cephalalgicis habere. Verùm ad maiorem debilitatem deueniunt in hac affectæ capitis partes, Et quidam ex eis cerebri inuolucra dolitant, quidã verò membranam tantum caluariam ambientem, dolores igitur cum grauitate humorum multitudinem significant, cum mordacitate verò, aut humorum aut vaporum acredinem, cum pulsu autem inflammationem: cum tensione verò, si quidem citra grauitatẽ & pulsum fiat, flatus tenuis & ventosi multitudinem demonstrant: cum pulsu verò, mẽbranosi corporis inflammationẽ. Si verò cũ grauitate disten

distētio fiat,humorum multitudinem intra membranulas contentam. Et dolores quidem in superficie hærentes, membranæ os caluæ ambientis affectionē significant: qui verò in profundo sunt, cerebri inuolucrorum. Quibuscunq; enim affectio intra caluariam est,his vsq; ad oculorū radices dolores procedunt, propterea quod oculorū tunicæ ex cerebri inuolucris habeant ortū. Si verò humor putrefactus calidior fiat, cum febri caput dolitant:febricitant autem omnino & qui ex inflammatione dolent. Si quidem igitur humorū aut vaporum multitudinem repereris causam, si quidem propter totius corporis repletionem facta est, vniuerso corpore euacuato capitis dolorē sanabis. Si verò velut debile existens caput ad se sublatos humores ac vapores suscepit,materiam reuellere oportet in totum corpus,atq; ita particulæ mederi. Per clysteres itaque reuulsio fit,& ligaturis extremitatum, & pluribus infernarum partium confrictionibus. Interdum etiā sanguinis excubito detractione. Quod si amplius sanguis redundare videatur, etiam ex naribus aperta vena,& quantum sufficere videtur sanguine euacuato. Deinde hieram dabimus exacutam,& postea apophlegmatismis pituitam detrahētibus & medicamētis quæ

nari

naribus induntur vtendum eſt, qualia ſunt
quæ ex elaterio & cyclamino cum lacte &
porro apparantur. Caput autẽ curabis, quã-
do quidẽ reuulſoriis vti oportet, per reuul-
ſorias irrigationes. Cæterũ poſt totius cor-
poris euacuationẽ, iam caput euacuantibus
vteris, deinde his quæ firmitatem addere
poſſunt admotis. Repellit igitur oleũ om-
phacinum, & roſaceũ, per ſe & cum aceto, &
ex papaueris capitibus, & oleæ teneris ger-
minibus, & hederæ cacuminibus, ac menta
viridi apparatũ. Afferantur autem remedia
tepida quidẽ, vbi frigidior & crudior fue-
rit humorum multitudo, frigida verò vbi
calidior & bilioſior extiterit. Diſcutit autẽ
oleum dulciſsimũ calidum, & magis inuete-
ratum, itemq; ſicyoniũ. Si verò craſsior fit
humorũ multitudo, ſpondyliũ, aut ſerpil-
lum, aut pulegii comã aut calaminthen, aut
mentã oleo incoquendo, multitudinẽ eua-
cuabis. Eandẽ hæc etiã firmitatem parti ad-
dunt, quapropter vſq; ad perfectã curatio-
nem eis vti conuenit. Omniũ porrò longe
maximè diſcutit & perfectè corroborat,
verbenaca recta maximè viridis, Imò &
arida cum radicibus & ſimul cum ſerpyllo,
oleo incocta. Coniicienda etiã ad ea croco-
diliadis maximè iuxta aquas naſcẽtis radix.
Quin & ipſam per ſe verbenacam ſi oleo
inco-

incoxeris, caputq́; inde rigaueris, omni capitis dolori antiquo ex frigiditate, aut ex crassis humoribus oborto medeberis. Maximè etiam prosunt sub aquario vase nacentes aselli, Millepedæ appellati, si oleo incoquantur.

Archigenes de Apophlegmatismis.

POst hæc verò Apophlegmatismi quibus pituita à capite detrahitur, ex sinapi aut hyssopo cũ passo cocto, aut ex staphide syluestri cũ pipere & melle trita, aut ex oleo ammixto melle, aut ex staphide syluestri per se vel cũ melle trita, cõueniũt. Galenus. Pharmacorũ quæ pituitã à capite euacuant, & medicis pro more Apophlegmatismi appellantur, materiã postea referam. Nũc autẽ tantũ ostẽdere cõmodũ fuerit, quòd hocce auxiliũ pituita infestãte auxiliare est, quẽadmodũ sanè & ipsum nomẽ eius apud Græcos ostendit. Archigenes autem calidã & flatuosam affectionẽ se curaturum pollicitus est, nõ frigidã & pituitosam. Archigenes. Iuuantur autẽ plurimũ lauri, aut rutæ, aut panacis, aut papaueris capitum, aut baccarum lauri decocto perfusi. Galenus. Fortibus calefacientibus pharmacis, non scio quomodo papaueris capita non instrenue refrigerantia annumerauerit, quũ in sermonis cõtextu singulis dictis

ali

aliquem per se vti posse ostenderit, & fortasse etiam aliquando simul mixtis: non tamen manifestum fecerit, num quippiam ex papaueris capitibus ipsis adiiciendũ sit, quo videlicet aliorum pharmacorum vehementia minuatur & mitigetur: an & solis aliquando vtendum sit, quod sanè incipiente & augescente affectione tẽpestiuius fieret. Inueterata enim affectione non solùm non prosunt, sed etiam nocentiora capita papaueris existunt. Archigenes. Commodum est & ex salibus fomentum. Galenus. Omnem rationem Archigenes hic confudit, quum fomenti mentionem faciat per pharmacum resiccans quidem non strenue, verum & calfactorium quiddam in se habens. Meminisse enim eum oportebat, quòd quum calidam affectionem curare assumpsisset, aut semper ab illa ipsa indicationem seruaret, aut de transmutatione in diuersam speciem quippiam diceret, iuxta quam temporis progressu calore sedato, obturatio, aut intensio, aut tale quiddã accessisset, quod cõtraria curatione indigeat, & non ea quæ in principio fuit determinata. Archigenis. Post perfusiones verò aut fomenta iuuantur si lini semen rosaceo infartum adhibeas, & lanas sordidas ex aceto rosaceo calidas circumponas ac obliges.

Gale

Galenus. Hoc mitigatiuum eſt auxiliũ, quum vehementer infeſtat dolor, vnà cum hoc quod & ſubiectæ cõmodet affectioni. Quare vbi ad intenſum capitis dolorẽ remedia ſcripſit, iſthic præſtiterat etiam de hoc fomento mentionem facere, Verũ pro præſenti tẽporis oportunitate, de qua nũc ſermo inſtat, ſi quis fomẽtis aut cataplaſmatis vti velit, fomẽta ex milio meliora fuerint. Quẽadmodũ enim Hippo. ait, leue & lene miliũ exiſtit. Sales verò ob grauitatẽ moleſti ſunt præſertim capiti admoti.

De cataplaſmatis in capitis dolore.
Archigenis.

Cataplaſmatis verò vtere ordeacea cruda farina quæ iridem contuſam habeat ammixtam. Aut rutæ ſemine eodẽ modo. Aut fœniculi radice ſimiliter. Aut crũda ordeacea farina cum aceto mulſo apparata. Aut polenta & pulegio mixtis.

Galenus, Et hæc cataplaſmata ad ſecundam temporis oportunitatem pertinẽt, quam ſupra augeſcente capitis dolore conſtituit, nam & hunc mitigant, & affectionem iuuant. Archige. Aut Nilei pharmacum caſtorii & iridis decima parte ammixta, cũ aceto & roſaceo imponito. Nilei quidem igitur pharmacum quod ad emplaſtri formam paratum eſt, iam olim no-

bile & laudatum pharmacum eſt, & ob id omnibus notũ. Promittit autem reliquiarũ inflammationum in præcordiis inueteratarum curationem. Verùm eorũ quæ ei ammiſcentur caſtorii videlicet & iridis Archigenes obſcurè mixtionem conſcripſit. Incertum enim num alterius ipſorum decimam Niliaci malagmatis partem eſſe velit, an vtriuſq;. Verùm mihi præſtabilius videtur vtriuſq; decimam partem ammiſcere. Oportet autem caſtorium atq; iridem probè trita eſſe, & Nilei pharmaco diligenter emollito paulatim hæc ammiſceri: manibus partim roſaceo, partim aceto madefactis. Aut nuces amaras decorticatas, & rutam, ac parum ex iride, cum aceto & roſaceo committito, & malagmatis forma imponito. Quũ eiuſmodi multa pharmaca circa ſecundum propoſitæ affectionis tempus Archigenes conſcripſerit, facultatis ipſorũ expoſitionẽ in illis feci. Aut viticis ſeminis, perſeæ viridis foliorũ & myrrhæ, æquales partes cũ vngẽto Aegyptio fronti cataplaſmatis modo imponito. In ſola Alexandria perſeæ arborem vidi, & in nulla alia Romanis ſubdita gente. Quidam Perſion ipſam appellãt, aiuntq; in perſis lethalem eius arboris fructum eſſe, qui in Aegyptiorũ regione innocuus exiſtat. At verò Aegyptium vngentum,

tum, non solum sic, sed & Mēdesium nominatur, Quidam etiam Megaleum vocari aiunt, vtroque cognomine à Megalo, qui ipsum composuit accepto: & ab illius quidem proprio nomine in denominatiuorum forma Megaleum, à patria verò ipsius Mendesium appellari. Est autem laxatorium & sedat dolores. Aut sulphur, castoriū, baccas lauri, æquis portionibus cum cerato rosaceo infarta, temporibus & fronti imponito. Hoc pharmacum multum calfacit, & frigidas affectiones relaxare potest. Aut castoreum & peucedanum pari mensura. Consimilis est & huius pharmaci facultas cum præscripta. Quod si affectio perseueret, venę sectione à naso aut fronte, aut cucurbitis ad occiput affixis vtitor. Sanguinis à locis affectis detractiões in affectionibus inueteratis cõuenire omnes ferè medici confitentur, Verùm cucurbitæ ad occiput affixæ, ex reuulsoriis auxiliis sunt, quum humores ad oculos, aut ad anteriorē capitis partem ferri consuetos auertere conamur. Aut sternutatorio quopiam concutito, fasciolaq; collo circumposita spiritum cohibere iubeto. Vtilitatē ex hoc auxilio indicauit, per verbi cõcutito adiectionem, Quod verò fasciolam collo circũdare iubet, ad vehementiorem affectionem

pertinet. Aut per nares purgato. Hoc præfatus deinceps ea quæ per nares purgãt recẽset. De quibus ego ſermonem faciam, velut etiã de Apophlegmatiſmis, vbi pharmacorum quæ capiti adhibentur tractationem abſoluero. At verò in vehementer inueteratis ſinapi (vt moris eſt) capiti adhibe & perure. In omnibus plurimum inueteratis affectionibus quum nihil profecerint reliqua auxilia, curationem Metaſyncriticam à Methodicis appellatam, omnes ferè adhibere conſueuerunt, prioribus medicis haud ſcio qua ratiocinatione primum ad eius vſum progreſsis. Ego verò quum intemperies quæpiam humida & frigida, aut per ſeipſam, in partibus affectis adeſt, aut propter eiuſmodi humorum frigiditatem fuerit oborta, ex ſinapi & thapſia ac ſimilibus adhibeo pharmaca. Calidis verò & ſiccis non adhibeo. Cæterùm hi qui affectiones cognoſcere nõ poſſunt, ad eiuſmodi pharmaca velut ad ſacram appellatã anchoram confugiunt, & ob id ſæpe quod conuenit perficiunt, quod pleroſque hominum eiuſmodi affectiones propter malam & vitiatam diætam infeſtent.

Archigenes, De his qui ex ebrietate caput dolent.

IN his qui ebrietate caput dolent, iridem ſiccã & viticis folia ex aceto & roſaceo

adh

adhibe. Aut apii comas coctas in vino impone. Aut pulegium ex vino eodem modo. Aut Mendesium vngentum per se, vel cum anserino adipe irrora. Aut myrrham cum vino Mendesio impone. Aut rutæ folia, baccas lauri, viticem, populi albæ fructum, æquali mensura trita, cum aceto & oleo tepefacta irrora. Cæterùm Amethista quæ ab ebrietate præseruent, eiusmodi esse poterunt, Absinthium mane ieiunis bibendum præbe. Aut myrti florem & myrrham ac rutam trita ex aqua. De his qui ex ebrietate caput dolent satis dictum à me est quum ea quæ Apollonius ad hanc rem tradidit expéderem. At verò post hanc præscriptã Archigenis dictionem, alia sequitur de his qui caput ex stomacho dolent, de qua iam dictum est.

Eiusdem Archigenis amuleta quæ capiti coronæ modo circumposita & alligata, dolorem eius arcent.

QVandoquidem verò & Amuleta ad dolorẽ capitis Archigenes scripsit, quæ quidem nullã medicam rationem habent, ea his qui talia per experientiã cognouerunt, & secũdum mirabilem quandã contrarietatem homini incognitã efficacia esse dicunt relinquam. Quæ verò ab eo iuxta medicã rationem tradita sunt selecta refe-

ram tantum, iuxta illius ipſius dictionem, quemadmodum hactenus de pharmacis facere conſueui. Polygoni duos ramulos coronę modo imponito. Quòd polygonũ calidis & flatuoſis capitis doloribus cõueniat, ipſe prius dixit, Nihil itaq; miri eſt in talibus ſæpe ipſum iuuiſſe. Nam propter ardorẽ & ebrietatem dolores capitis aſsiduè contingunt. At verò quòd duos omnino ramulos eſſe oporteat, ab illis adiectum eſt qui polygoni vtilitatem ex incognita contrarietate, & nõ ex ipſius temperamento procedere volunt. Aut cichoriũ quod Romani Intubum olus appellãt, ægri capiti imponito, & maximè ſi ex ardore doleat, * [perbellè id appoſuit, videlicet ſi ex ardore doleat]. Ego verò etiam apponam, ſi ex ebrietate. Sic enim & roſaceæ coronæ iuuant. Eas igitur volenti itidem licebit adſcribere, numerumq; quemcunq; tandem velit addere, & ex totidem roſis nexam coronam capiti mederi aſſeuerare. Deinceps Callitricho coronare caput operæpretium ducit, quod Trichomanes, inquit, quidam appellant. Ego verò eos qui de herbis ſcripſerunt Adiantum magis appellare Callitrichum ſcio quàm Trichomanes. Deinde paulo pòſt philanthropo herba coronari iubet, & palmulæ maſculæ cortice ſummo

* *Huic loco hæc addẽda ſunt ex vetuſto cod.*

mo

mo, & post hæc, in hæc verba scribit. Aut aduersus solē ægrū expositū, donec dolor quiescat finito. In Amuletorū catalogo & hoc ab eo relatū est, quod quidem ex fri giditate dolens caput iuuare potest, si neq; humoribus omnibus æqualiter redundet homo, neque ex cruditate laboret, aut aliquē vitiatum humorem in ventre, maximè circa * cauitatē eius habeat: verùm calidos capitis dolores, ex quorum numero sunt & ex ardore ac ebrietate oborti, nō parū lædet. Cōsimilia his deinceps scribēs ad chamæmelum peruenit, cuius experientiā habemus quod capitis dolorem iuuet, si quis eo velut ante dictum est queat vti. Appellat autem Archigenes Anthemidem hanc herbam, quemadmodum alii multi, & ait florē quidem ipsius tritum, olfactu prodesse, folia verò summe nocere. Liberat à capitis dolore verbenaca herba, quam aliqui hieram, id est, sacram vocant, tum coronę modo circumposita, tū illita ex rosaceo & aceto. Hoc auxilium oportebat eum non nunc inter amuleta, sed prius inter medicamenta referre, si quidem adeò ei confidit, per longam experientiam cognito & probato. Aut testudinis palustris, quā quidam ammyda, hoc est, lutariā vocant, sanguinem sincipiti instilla. Et hoc si quidem

* *Στόμα, habet cod. vet. id est os & sic interpres vet.*

verum eſt, inter pharmaca & cum diſcrimine referri conueniebat. Niſi ſanè hoc vult quòd omnem capitis dolorem iuuet, idque omni temporis occaſione. Ita enim & nos contrarietatis teſtimonium ei præbebimus, non efficaciæ quam ex temperamento habet, Abſoluto igitur de amuletis ſermone, deinceps hæc ſcribit.

Archigenis de fiſſuris & contuſionibus in capite factis.

DE vulneribus porrò in capite factis deinceps dicetur. Parua autem fiſſura facta, aliqui myrrham aceto tritã, aut aloën cum linamentis indunt, glutinaturq; ita & abſque inflammatione mirabiliter adſeruatur. Cæterùm in contuſionibus citra diſparationem ac fiſſuram circa caput factis, polenta impoſita commoda eſt. Amplius verò & Oeſypum, hoc eſt, lanæ ſordes, atq; ipſæ adeò lanæ ſordibus ſudoris ſuccidę, eodem modo. Magis autem propriè ſimilaginem ex aqua pro cataplaſmate impones. Aut origanum cum polenta. Hæc vtilia iudicata eſſe quid attinet referre? verùm alterius negotii atque operis ſunt, niſi fortè ꝙ ob huiuſmodi cauſam caput dolẽtibus apta eſſe iudicarit ea adſcripſiſſe putãdus ſit, vt potẽ quę obortas inflãmationes curare, aut eaſdẽ prohibere poſsint. Atqui in aliquibus
exem

exemplaribus hæc in totum non habentur, velut in aliis etiam plura his in huncce modum. In mediocribus capitis vulneribus, aut quæ omnino legitimo medico non habent opus, In quibus quidem nuditas per se non adest pilos, rademus, fibulisq; impositis constringemus, ac glutinantibus experimento cognitis vtemur. Egregiæ glutinat vulneratam cerebri membranam, calaminthæ succus infusus, & farina milii arida inspersa, deinde butyro, & rosaceo, ac adipe suillo veteri mixtis ac tepefactis infusis. In quibus verò os denudatum est, diuisa membrana caluariam ambiente, os ipsum scalpemus & per suturæ adductionem, tanquam non sit denudatum curabimus. Si verò non permaneant suturæ, iuxta concarnationem velut etiam aliorum vulnerum curam faciemus. Referetur autem huiusmodi curationis ductus in proprio loco. Cæterùm in quibus vulneribus aut propter paruitatem, aut aliàs suturis vti non licet, linamentum conuulsum cum aceto & oleo imponito, aut cum myrti succo, aut lentisci, aut rubi, aut conyzæ tenuia folia habentis, ad aliquem eorum modico ammixto melle ita vt linamentum ex his imbutum imponas, Et foliis alicuius ex prædictis pro cataplasmate vtitor. Aut spongiam nouã & ace-

to & oleo imbutam imponito, Aut lanā ſordidam eodem modo. At verò ad ipſum vulnus braſsicæ folia adponito, aut polentam aceto ſubactam per ſe imponito, aut cū braſsicæ foliis tritis. Hæc quidem Archigenes ſcripſit ad capitis dolorem, diſcriminibus ſimul quibuſdam additis, quēadmodum etiam Apollonius fecit. Aſclepiades verò varia quidem pharmaca ſcripſit, ſed eorum diſcrimina iuxta affectiones non ita multum appoſuit, ſed ſaltem in incipientibus & inueteratis, quanquam neque hoc in multis fecerit, ſed in primo ſolum & poſtremis duobus. Poſtrema igitur credere quis poſsit inueteratis efficacia eſſe, vtpote ex fortibus ſimplicibus pharmacis compoſita: primùm verò ob id fortaſsis ſolum quis in vſum talem' adſumpſerit, quòd papaueris ſuccum non paucum ammixtum habet: huiuſmodi autem didicimus, non propterea quod affectionibus proſint, ſed quòd ſenſilem facultatem ſtupefaciant, dolores mitigare ſolere. Quare etiam ea omnia deinceps à me conſcribentur.

Quæ Aſclepiades ad capitis dolorem in primo externorum ſcripſit.

AD recentes capitis dolores irrigatio, qua vſus eſt Nicomedes, foliorū rutæ drach. 2. mentæ drach. 2. peucedani, drac. 4.

iridis drachm.2.ſeminis ocymi drach.8.ſe-
minis papaueris nigri drachm.4.alii drach.
8.poſcæ heminas duas,ad dimidium coqui-
to,& expreſſum ſuccum cum roſaceo con-
quaſſato, & caput aſsiduè ex eo irrigato.
Aliud quo vſus eſt Charicles. Amyg-
dalarum amararum depuratarum drachm.
2.ſeminis viticis drachm.2. radicis peuce-
dani drachm. 2. mentæ viridis ſiue aridæ
drachm.2.ramulorum rutæ drach.2.bacca-
rum lauri depuratarum drachm.2. ſerpylli
drach.2.ſphondylii drach. 2.caſtorii drach.
2.roſarum viridium aut ſiccarum drach.4.
aceti heminas duas, roſacei quod ſatis eſt,
apparato ac vtere vt dictum eſt.

Paſtillus ad capitis dolorem quo vſus eſt Antonius herbarius,qui multa artis experientia clarus fuit.

SVcci peucedani drach.6.ſucci papaueris
drach.4. * croci drach.4.myrrhæ drac. ** Aniſi*
4.ſcammoniæ drachm.4. omnia trita cum *drach. 4.*
aceto in paſtillos redigito, eosq́; in vmbra *ſeminis*
reſiccato,vſus autem tempore aceto dilu- *hyoſcyami*
tos fronti illinito,à tempore altero initio *drach. 4.*
ſumpto & vſque ad alterum tempus pro- *hæc addit*
grediendo,In febricitantibus ex aqua illi- *vet.cod.*
nito. Quo Alexander vſus eſt ſic habet.
Peucedani radicis aut ſucci drachm. 1.croci
drachm.1.myrrhæ drachm. 1.opii drachm.
vnam,

vnam aceto excipe ac redige in pastillos: vsu verò exigente, aceto dissolutos locis sensum doloris perceptantibus illinito.

Aliud Antigoni qui in castris exercitus insignis medicus fuit. Baccarum lauri siccarum purgatarũ tritarum drachmas. 4. scammoniæ drachmas. 4. succi papaueris drachmas. 4. seminis apii drachmas. 8. croci drachmas. 8. myrrhæ drachmas. 4. omphacii drach. 4. serpylli drach. 8. aceti quod satis est, præpara ac vtere vt dictum est.

Ad inueteratum capitis dolorem Epithema, quo Charicles vsus est.

RETrimẽtorum quæ ab expresso irino vngento supersunt, peucedani, castorii, singulorum partem vnam, baccarum lauri partes. 2. seminis viticis partes. 2. rosarum siccarum partes. 2. ramulorum rutæ partes. 4. aceto dissoluta cerato ex rosaceo apparato excipito, deinde linteolo impacta prærasis capillis per omne caput imponito, & fasciola obligato, atque vsque in sequentem diem obligata custodito, rursúsque imponito. Aliud valde bonum.

Amygdalarum amararum, floris viticis, peucedani radicis, mentæ viridis, ramulorum rutæ, baccarum lauri, serpylli, sphondylii, castorii singulorum partẽ vnam. rosa-

ſarum partes duas, appara & vtere vt dictum eſt. Poſt hæc præſcripta pharmaca Archigenes & Apollonius, itemque Aſclepiades, pharmaca conſcripſerunt, quorum aliqua per os, aliqua per nares caput purgant. Cæterùm quæ Archigenes tradidit hæc ſunt iuxta illius ipſius dictionem.

Archigenis de Apophlegmatiſmis, & quæ naribus infunduntur.

POſt hæc verò Apophlegmatiſmi ex ſinapi aut hyſſopo cum paſſo cocto, aut ex ſtaphide ſylueſtri cum pipere trita, aut ex melle oleo ammixto, aut ex ſtaphide ſylueſtri per ſe, & cum melle trita. Hæc quidem Archigenes inter remedia doloris capitis ſcripſit, Apollonius verò de his quæ ad dentium dolores, in primo parabilium tradidit, hæc verba ſcripſit. Quæ naribus infundantur in dentium dolore. Radicis betæ ſuccum per ſe in naſum infundito, & dolores dentium ſoluet. Aliud, Cumini quantum tribus digitis apprehendi poteſt, & myrrhæ ad magnitudinem fabæ, medullæ cucumeris ſylueſtris duplum, trita & lacte muliebri ſubacta in collyria redigito, eaque in vtranque narem indito, Deinde quandiu quis quinque ſtadia per currere poſſit adtrahere, & poſtea emungere iubeto.

to. Hoc pharmacum & ad aurium dolores facit. Aſclepiades autem in primo exteriorum ita ſcripſit, de his quæ naribus induntur, & de ſternutatoriis, & apophlegmatiſmis pituitam è capite detrahentibus. Errhina quæ naribus indita caput purgant, commodant etiam veteri lippitudine oculorum infeſtatis, faciunt & ad comitiali morbo apprehenſos. Ducuntque multam humiditatem. Melanthii drachm. octo, ſalis ammoniaci drachmam vnam elaterii drach. vnam trita & quam tenuiſsime leuigata, ſicyonio oleo, aut irino vngento, aut cyprino excipe quoad cerati liquidi craſsitudinem perducantur, & reconditis in cornea pyxide vtitor, ſublitis inde naribus, atque ægris attrahere iuſsis. Aliud, Citra moleſtiam purgans, doloréq; eueſtigio ſedans. Cyclamini ſiccæ drac. octo, iridis ſiccæ drachmas duas, nitri rubri drach. vnam. Ego elaterio vſus ſum diligenter trito & per arundinem inſufflato, ægro ipſum attrahere iuſſo, atque deinde deorſum pronuere, quo videlicet coactus liquor diſtillet. Poſt hæc verò Aſclepiades in hæc verba ſcripſit. De ſternutatoriis. Sternutatoria caput purgantia Heraclidæ Tarentini, Cumini æthiopici, piperis albi, ſtruthii, caſtorii, ſingulorum

æqu

æquales partes cõtusas & cribratas in ærea pyxide reponito. Vsu verò exigente, pyxidem concutito, & apertam naribus admoueto: aut cũ digito adhibeto, aut etiam per arundinem insufflato. Aliud, Zingiberis drach. 2. struthii drach. 2. piperis albi drac. 1. casiæ drachmam. 1. vtere vt dictum est.

Ad veterem capitis dolorem sternutatoria Ptolomæi. Facit ad vertiginem & comitiali affectos. Veratri albi drach. 4. Alii vnam habent, radicis cucumeris syluestris drach. vnam, struthii drach. vnam. nitri rubri drach. 1. castorii drach. 1. piperis albi drach. 1. Vtere vt dictum est. Aliud,

Veratri albi, radicis cucumeris syluestris, struthii, singulorum partes duas, castorii, acori, nitri rubri, cumini æthiopici, singulorum partem vnam euphorbii partem vnam, tritis vt dictum est vtere. At verò post dictorum sternutatoriorum descriptionem Asclepiades in hũc modũ scripsit. Quæ mansa caput purgent, & multam humiditatem ducãt. Piperis albi drach. 2. origani drach. 2. staphidis syluestris drach. 2. casiæ drach. 2. Excipe vuarum passarum exacinatarum, aut ficuum pinguium carne, & mandenda præbe. Mandentes verò deorsum pronuere oportet, & per interualla hiare, quo collectus humor destil-

let.

let. Post verò etiam aqua calida in ore continenda, quæ etiam vbi multam perceperint mordacitatem eis exhibenda est. Aliud,

Staphidis syluestris, pyrethri, piperis albi, hyssopi, cardamomi, singulorum æquales partes, polentæ duplum, aqua subigito ac vtitor vt dictum est. Porrò ex subscriptis pharmacis quibusdã præceptores meos vsos scio, quibusdam amicos, aliqua etiam ipse in vsum adsumpsi, vt ex multo vsu fidẽ suam mihi probauerint. Sunt autem hæc, Foliorum cucumeris syluestris succus naribus infunditur tum per se solus, tum betæ addito decocto aut succo. Aliud, Myrrham melle coctam naribus infundito.

Aliud, Aloës, nitri, melanthii, parem mensuram cum oleo veteri ad strigmentorum crassitudinem redacta. Aliud quod manditur. Nitri sexuncem, anisi trientẽ, staphidis syluestris quadrantem, foliorum lauri viridium, & vuæ passæ exacinatæ pari mensura excipe, & ex hac mixtura pastillos trium drachmarũ coge, & singulos vsu expetente mandendos præbe. Aliud quod naribus inditur. Euphorbii drach. dimidiã, thapsiæ drach. vnam. iridis drach. vnam mellis cocti sesquidrachmam, succi radicis betæ quantum sufficit. Ex hoc ad milii magnitudinem accipe, & aqua dilutũ

spe-

ſpecilloq; exceptũ naribus infunde. Aliud quod naribus infunditur. Succi cyclamini cyathos.2.ſucci foliorum hederæ cyathũ.1. peucedani obolum vnum, elaterii obolum vnum. In vitreo vaſe recondito, vſu verò ex poſtulante lacte muliebri diſſoluta naribus infundito. Aliud, Myrrhæ trientem, euphorbii* trientem, piperis albi grana.25. Myrrhã aqua prius diſſoluito, vnaque ipſum euphorbium, deinde piper tritũ addito, & adiecto olei gleucini ſexunce vtitor. Aliud, Quod naribus infuſum multam pituitam per os detrahit. Olei communis *ſextarios duos, ſaponis libram vnam, reſinæ frictæ ſeſquilibram, opopanacis vnciam vnam per anchuſam colorato ac vtitor, ore prius aqua expleto. Aliud quod in os illinitur. Saponem betæ ſucco dilutum iuxta palatum illinito, atq; itidẽ iuxta oris columellam. Idem etiam naribus infundi poteſt.

** Aliàs drach.4.*

** Aliàs exagia duo.*

Quæ Crito in primo de pharmacis ſcripſit his verbis. Apophlegmatiſmi.

STaphis ſylueſtris per ſe & cum pulegio manſa. Aliud, Staphidis ſylueſtris & origani vtriuſque acetabulum, nitri drachma.2. trita cochlearii mẽſura mãducanda præbeto, donec os pituita repleatur, deinde

aperto ore effluere ſinito, Aliud, Origani* trientem, hyſſopi drach. 4. ſtaphidis ſylueſtris drach. 4. ſpumæ nitri drach. 2. ſinapis drach. 2. pyrethri drach. 3. tritis vtere. Aliud, ſinapis partem vnam, ſtaphidis ſylueſtris partem vnam contuſis vtere. hoc pharmaco multi vtuntur. Aliud, Hyſſopo, thymo, origano, tum per ſe tum ſimul mixtis vtere. Aliud, Medullæ colocynthidis in aceto ad multum tempus coctæ, aut etiam per longum tempus in vino maceratæ, liquorem in ore contineto.

** Aliàs drach. 4.*

Aliud, Allia cum erucæ ſemine & nitro.

Aliud, Staphidis ſylueſtris drachmas. 7. pyrethri drach. 4. hyſſopi drach. 1. Contuſa in orbiculares paſtillos cogito, eosque drachmæ pondere formatos manducandos exhibeto.

Quæ pharmaca naribus indenda Crito ictericis ſeu arquato infeſtatis conſcripſit.

PHarmacum quod naribus infunditur, & tum per nares, tum per os excernit, Ob idipſum verò ne conſterneris, ſi palatum calefaciat aut exaſperet. Ex alto enim auocat ac transfert humores. Staphidis ſylueſtris drach. 1. melanthii drach. 3. Cum aceto trita ad formam ſtrigmento liquidiorem redigito, & per dies quinque in nares

res infundito donec expurgetur æger. Id autem alternis diebus facito. Aliud, Hederę folia decem, lauri folia decem, cũ oleo terendo ad ſtrigmenti craſsitudinem redigito, & naribus ſimiliter inſtillato.

Aliud, Egregiè facit & elaterium inſufflatum in ipſorum nares. Cæterùm ſi quis hoc citra detrimentum facere velit, in calidæ ſolium ægrum immittet, atque ita toto corpore præter faciem in eo immerſo, elaterium inſufflabit, Large enim bilem per nares educit. Aliud, Elaterium ad magnitudinem erui, in lacte muliebri dilutum naribus infundito, atque vbi purgatio prodierit, in calidæ labrum demittito ac lauato, & per diætam reficito.

Quæ Aeneas per experientiam pituitam detrahentia tradidit.

QVorum experiẽtiã per Aeneæ vſum habeo, à quo etiã deſcriptiones accepi. Pharmacum quod naribus inditur atque pituitam detrahit. Saponis lib.* 6. adipis caprini lib. 1. ceræ lib. 3. picis aridæ trientẽ, quidam verò* quadrantẽ habent, nitri tantundem, lixiuii acris cyathos. 2. Vſus tempore aqua diluta per ſpecillum infundito, attrahereq; iubeto. Caput verò irino prærigato, & poſt vſum aquam mulſam ſæpe gargariſſandã præbeto. Aliud, Euphorbii

*Aliàs ſemis.

* Aliàs drach. 3.

drac. 6. lycii indici drach. 4. ſucco betæ excipe ac melle addito coge. Vſus tempore aqua aut lacte dilue. Aliud, Succi cyclamini cyath. 2. ſucci cacuminum hederæ cyath. 1. ſucci peucedani obolum. 1. elaterii obolum. 1. Vtere in balneo cum lacte muliebri. Aliud, Pyrethri, piperis, hyſſopi, ſtaphidis ſylueſtris parem menſuram in paſtillos drachmæ pondere cogito, quorum vnum manducandum præbeto, & poſt factam ab ipſo purgationem, ſale & melle curato. Sternutatorium, Piperis albi, veratri albi, caſtorii, euphorbii, ſtruthii, ſucci cyclamini aridi, æquali menſura, penna præirritatis inſufflato.

De vſu omnium fortium pharmacorum.

QVam vtendi rationem de prædictis pharmacis dixero, eam ad omnia alia quæcunque fortem vim habent transferre oportet. Non enim ſtatim à principio efficaciſsima adhibere conuenit, ſed à debilioribus auſpicari. Quin & ipſa fortia pharmaca mitigatoriorum ammiſtione lenita, moderata fiunt. Et ob id ego quædam ex eis muliebri lacte recēti & aqua diluo, & poſt hoc oleo dulci, deinde betæ ſucco, & anagallidis quæ ceruleum florem habet iridē ſucco, atque ita ſenſim in vſu eorum progredior, donec poſtremum etiam per opobalſamum

ta

talia diſſoluo. Ac primū quidem lacte ammixto adhibeo, quod vbi leuiter ferunt ægri, etiam citra lactis adiectionem admoueo. Porrò parabili ſæpe pharmaco vſus ſum, quod naribus infunditur Melanthio, aliquando quidem aceto acri rigato ac pridie macerato, deinde ſequenti rurſus cum aceto trito, & naribus infuſo, aut ægro ipſum abſorbere in nares iuſſo. Aliquando verò oleo veteri idem melanthium contriui, atque ita vſus ſum, quo modo etiam Archigenes eo vtitur in narium obturatione. Eo verò quod cum aceto infunditur, Crito vtitur ad arquati morbum.

De *hemicrania, hoc eſt, dimidiæ partis capitis affectione.* CAP. III.

Emicrania affectio doloroſa circa dimidiā capitis partem, aliquādo dexterā, aliquādo ſiniſtrā cōtingit, quæ iuxta futurā ſecūdū longitudinem eius extenſam terminatur, & vt plurimum per circuitum exacerbatur, influxu vaporum aut humorum ſiue multorum, ſiue calidorum ſiue frigidorum, cauſam dolori ſuggerente. Quidam igitur ipſorum circa temporū muſculos vehementer dolitant, & pleraque ſanè ipſorum pars hoc modo affligitur. Quidam verò dolorem longe vlterius progredientem habent.

Et, Quidam adeò vehementer dolent, vt neque manuum contactum facilè ferant, in quibus palã est pelliculã caluam ambientẽ esse affectam, & neque cutem ipsam omnino ab affectione immunẽ existere. Manifestum igitur est vaporum, aut humorum, aut vtrorumq; influxũ siue per venas, siue per arterias, siue per vtrasque cõtingere: quum interdum ea sola quæ intra caluam continentur, hoc est, cerebrum eiusq; membranæ, quod in ipsis redundat foras protrudãt: interdum verò corpus infra caput positum vitiatos vapores aut humores sursum mittat. Quapropter vbi quis hemicraniã curare aggreditur, prius quali purgatione aut venæ sectione æger opus habeat, considerer. atq; ita deinde ad capitis auxilia progrediendo, tum per digitos suæ manus, tum per linteum dimidiam frontis partem, & eam maximè quæ circa temporũ musculũ est, confricando excalfaciat, atque id ante irritationis tempus faciendũ est. Post exacerbationem verò pharmacis hemicranicis à medicis appellatis vtendum, siquidẽ multa caliditas in doloribus percipiatur, his quæ refrigerans quippiam habent: citra verò hanc, his quæ multum excalfaciant. Vtrisque verò aliquid ex his quæ firmitatem ac robur addunt misceatur, quod ad-

strin

ſtringentem videlicet habeat facultatē. Demiror autem quod neque Apollonius, neque Archigenes, neque Aſclepiades quicquam de hemicranicis pharmacis, quæ meritò poſt doloris capitis totius pharmaca ſubiicienda erant, conſcripſerunt. Decebat enim ipſos, tametſi nihil priuatim in ſe habeant, propterea quòd inter ea quæ totius capitis dolori deſtinata ſunt, contineantur, idipſum ſaltem annotare. Similiter autē & ab Hera & à Critone, vberior de hac affectione tractatio neglecta eſt. Cæterùm per quæ pharmaca inueterato capitis dolori medentur, per eadem conſtat eos etiam hemicranicis affectionibus auxiliari. Heras itaque in medicamentario libro, ſtatim à principio in hæc verba ad capitis dolorem pharmaca conſcripſit.

Pharmaca ex libris Heræ ad capitis dolorem.

CRocomagmatis partem. 1. gallæ partem. 1. trita ex vino fronti ac temporibus illinito. Paſtillus, ad capitis dolorem egregie faciens, à tempore ad tempus bis aut ter illitus, Croci drach. 15. atramenti ſutorii drach. 10. aluminis ſciſsi drach. 13. myrrhæ drach. 3. opii drach. 3. omphacii drach. 3. chalcitidis drach. 3. gūmi drach. 15. tritis vini falerni auſteri quod ſatis eſt affunde, & vt collyriū tere, indeq; in paſtillos

omnia redige. Vſu verò expetente poſca aut aceto dilutis vtere. Malagma, ad capitis dolorem, Aeruginis raſilis drach. 4. æris vſti drach. 2. ſquamæ ſtomomatis ferri drach. 2. cimoliæ drachma. 4. chalcitidis. drach. 4. pumicis crudi drach. 4. terebinthinæ vnciam vnam. ceræ drach. 27. & dimidiam. olei veteris cyathos. 2. Aridis tenuiſſimè tritis, liqueſcibilia liquefacta affunde, emolli ac vtere. Quod ſi durius videatur pharmacum, oleo amygdalino emollito. Hæc quidem pharmaca Heras ad capitis dolorem ſcripſit, Vtuntur autē eis quidam etiam ad hemicranicos dolores, quemadmodum etiam aliis medicamentis quæ prædicti viri ad inueteratos capitis dolores deſtinauerunt, Non tamen per omnem frontē pharmacum extēdunt, ſed per affectam ſolùm partem. Cæterùm ex præceptoribus noſtris quiſpiam hoc pharmacū ad inueteratas hemicranias in vſu habebat. Piperis albi drach. 2. crocomagmatis drach. 2. euphorbii drach. dimidiam vtere. Porrò de euphorbii facultate iam mihi relatum eſt, quod citò exoluatur, Quare in eiuſmodi pharmaca non vetus conicere oportet. dictum etiam recens albidius eſſe, quod verò inueteratum eſt, flauioris aut pallidioris coloris reddi. Verùm ſi non valde vetus
ſit

ſit euphorbium,ſed duorum aut trium annorum,duplũ eius adiicies,hoc eſt,drach.1. Quemadmodum autem euphorbium recens coniiciendum eſt, Sic itidem ſtercoris columbini drachmæ dimidiũ, ex columbis montanis quas in turribus nutriũt ſibiip ſis victum quærentes,non velut quæ in vrbibus intra domos nutriuntur. At verò & atramenti ſcriptorii æqua portio, hoc eſt, drachmæ dimidium ad columbinum ſtercus iniicitur, atque ad hanc rem noſtrum pergamenum præſtat,eo enim ſemper præceptor noſter vtebatur. Aut igitur illud ipſum ex Pergamo atramentum iniicere oportet,aut aliquod aliud optimè præparatum:atque ita omnibus his mixtis & probè ſubactis,acetoque acerrimo imbutis ac dilutis temporis muſculus,& dimidiũ frontis,& affecta capitis pars illinẽda eſt. Aliud pharmacum. Quod non ſolùm in hemicrania,ſed & in omni inueterata capitis affectione illinitur,in capitis quidem dolore per omnem frontem, In hemícrania verò per mediam capitis partem affectam. Croci drachmas. 15.atramenti ſutorii drach. 10. aluminis ſciſsi drach. 13. myrrhæ drach.3. opii drach. 3. omphacii drach. 3. * gummi drachmas. 15. Omnibus tritis vinum falernum adiice,& rurſus vt collyrium,tere de-

** Vetuſt. cod. addit. chalcitidis drach. 3.*

indeq; in paſtillos redige, Vſus verò tẽpore poſca dilutas aut aceto illine. Aliud, ad eaſdem affectiones. Scammoniæ drachmas. 6. croci drachmas. 2. comæ hederæ drach. 6. ſulphuris viui drach. 4. ſeminis aniſi drach. 8. ſeminis apii drach. 8. diligenter trita cum ocymi ſucco in paſtillos cogito. Hoc pharmacum multo roſaceo diſſolutum capitibus letargicorum rigandis fit commodum. Aliud pharmacum. Non iiſdem ſolùm conueniens, ſed & vertiginoſis auxiliare. Radicis peucedani drach. 4. iridis illyricæ drach. 2. æruginis drach. 1. acori drach. 1. ſphondylii drach. 4. piperis nigri drach. 2. & dimidiam, caſtorii drach. 2. & dimidiam, ſerpylli drach. 4. & dimidiã, myrrhæ drachmas. 2. baccarum lauri numero. 35. rutæ viridis drach. 8. mentæ viridis drach. 4. opii drachmam. 1. Aceto excipe & in paſtillos redige. Vſu exigente aceto & roſaceo dilutos illine. Verùm cerato roſaceo exceptum hoc pharmacum vt Malagma imponitur. Paſtillus, Non ſolùm Hemicrania laborantibus commodus, ſed & coxendicum morbo affectis auxiliaris. Thapſiæ drach. 3. euphorbii drach. 4. laſeris ſiue ſucci Medici drach. 3. myrrhæ drach. 1. opopanacis drach. 1. Simul contuſa in paſtillos cogito, quos deinde vſus tem
pore

pore aceto tritos illinito. Hæc quidem composita sunt pharmaca. Sæpe verò & ex tempore ac improuiso pharmaca præparare coactus, simpliciter euphorbii illitione vsus sum, modica cera compagis acquirendæ gratia adiecta. Sufficit autem in libram olei siue Sabini, siue alterius ei propinqui, ceræ quadrantem iniicere, & euphorbii vnc. I. atque ex hoc dimidiam frontis partem illinere, vnà cum temporis videlicet musculo. Cæterùm in quibus suspicionem habueris, à calidis vaporibus aut humoribus, dimidiæ capitis partis fieri dolorem, in his ne admoueris hoc pharmacum. His verò qui ob frigidas causas infestantur, commodissimum adeò est, vt sæpe semel ante balneum illitum, quàm citissimè affectionem persanet, vt à balneo omnino sani ægri euadant. Iuuat etiam hos si oleum tepidum in aurem instilletur, modico euphorbio ad oleum iniecto, Nimirum ad libram olei vnam euphorbii vncia dimidia, si validum euphorbium existat. Si verò non, etiam amplius iniicere conuenit. Verùm in corporibus molli ac tenero sensu præditis, etiam si minus quàm dimidiam vnciam inieceris, melius res procedet.

FINIS SECVNDI LIBRI.

CAPITA TERTII LIBRI.

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE

pharmacorum ſecundum locos,
Liber tertius Iano Cornario medico, interprete.

*

De aurium affectionibus, & ob quot cauſas aures dolore affligantur.

CAPVT I.

AVRIVM dolores aliqui ex frigiditate fiunt, quos ſanè in peregrinationibus à frigidis ventis perflati habent. Aliqui verò ex balneis frigidis, & quibuſdam medicatis aquis obriuntur, in quibus quidam ob delicias lauant, quanquam ſint qui & ob corporis commoditatem id faciant. Fiunt & auris dolores ex inflammatione, interdũ quidem ſolius circa meatum cutis, interdum verò in profundũ progreſſa, quando videlicet neruus auditorius, ad in

inflammatam affectionem peruenit. Qua verò ratione inflammatio, partes inflammatas distendens, dolorẽ producit: iuxta eundem modum etiam flatus ventosus, transitũ non habens dolorẽ excitat. At verò consimilis dolor est ex serosis & saniosis humoribus in corpore aurium generatis, ei qui ex mordacium humorum illapsu forinsecus facto, contingit.

De dolore auris ex frigiditate.

DOlores quidem igitur à sola frigiditate obortos calfacientia quàm celerrime curant: atque in hunc vsum quosdã rurales homines magnas cepas exculpere vidi: deinde oleo eas explere, & in feruente cinere moderate calefacere, atque ita auribus infundere: quosdam verò nõ cepas tantum, sed & allium in oleo feruefacere atque ita infundere vidi. Ego verò euphorbio omnino modico, ad multum vetus oleum ammixto vtor, velut etiam pipere exquisitissimè trito, Aurium enim dolores à frigiditate inductos eiusmodi calefacientia magnopere iuuant. Prodest etiam Amaracinũ oleum eis infundi, & optimum nardum. Et quod apud Romanos foliatũ itemq; quod Spicatum appellatur, prodest eis & Commagenum: atque si rutam quoq; oleo non adstringenti ampliusque tenuium partium

incoxeris, velut eſt Sabinum, magnopere iuueris. Quum verò ex aqua medicata quippiam circa auditorium meatum continetur, oleum aſsiduè infundere conuenit, quo ipſum eluamus, deinde lana molli extergere, rurſusq́ue infundere. Magnificè autem eos mitigat oui candidum, quo etiã ad lippitudines vtimur, itemq́ue lac muliebre. Manifeſtum verò eſt, quicquid adhibetur mediocriter calidum eſſe oportere. Plurimum iuuantur quoque ex adipe anſerino, atque item vulpino.

De dolore auris ex inflammatione oborto.

QVod ſi inflammatio adſit, optimũ ad eam pharmacum vngentum nardinũ cum modico baſilico appellato pharmaco infunditur, Idem etiam tetrapharmacum appellatur, Et Commagenum quoq; aptũ eſt, & ex adipibus pharmacum, cuius compoſitionem paulo pòſt deſcribam. Cogente verò dolore, neceſſarium eſt etiam his quæ ſenſum ſtupefaciunt vti, quemadmodum etiam in his qui colum, aut renes, aut quancunque tandem partem affecti, vehementi dolore affliguntur, facere conſueuimus. Miſcetur autem opium muliebri lacti & oui candido, quæ ipſa & per ſe ſępe aurium inflãmationibus profuere. Miſcetur & caſtorio opium, Verũ multo ante

vſum

vſum tempore, ſiue pari pondere, ſiue duplo caſtorio ammiſceatur, præparatum id eſſe conuenit: & miſcetur quidem in vehementiſsimis doloribus pari, in minoribus verò duplo: Liquor verò quo hæc diluuntur ex muſto ſapa ſit. multo enim magis quàm dulcia vina, dolorem hæc ſedat. Statim itaque in principio prædicta pharmaca diligenter trita cum ſapa miſceantur, caſtorium quidem diligenter prius tritum & leuigatum, papaueris verò ſuccus ipſa ſapa diſſolutus, atque ita hæc tria mixta probè leuigentur. Deinde verò vſu poſtulante rurſus ſapa diluantur, in eiuſmodi compagem, vt per aurifuſoria ſpecilla ad lucernam tepefacta infundi poſsint. Verùm ego nullum pharmacum dolore vexatis infundo, neque etiam per lanam inſtillo, vtpote qui experientia edoctus ſim, quòd præſtat neq; omnino contingere doloris tempore auditorium meatum: ſed per auriculare ſpecillum lana molliſsima obuolutum dolore vexatos foueo, pharmacumq; ita moderato tẽpore in aurifuſorio ſpecillo præparatum iniicio, vt interrogato per nos ægro, num tepidum ei videatur, & num calidius ipſum ferre poſsit, ad tantam caliditatem procedam, vt nihil amplius offendat, Tinctum itaque in hoc modo præparato pharmaco

ſpe

ſpecillum,ad principium meatus moderatè imponito,& in altum defluere ex eo pharmacum permittito, & poſtea iterũ iterũq; & ſæpius tingito idemq; facito, nullo tempore intermiſſo. Palàm eſt autem quũ hoc fit etiam foris omnino aliquid effluxurum eſſe,expleto nimirum toto auditorio meatu:hoc igitur quantùm poſsibile eſt moderatè excipe,nec aurem contingas. Poſtquã verò probè foueris,meatum pharmaco expletum ſinito,& mollem lanam forinſecus tum meatus oſculo, tum vniuerſæ auri imponito:atque vbi rurſus fomenta adhibere oportebit, incumbentem foris lanam leniter tollito: rurſusque ſimiliter foueto, quantum poſsibile fuerit diligenter cauẽs, * ne aliquid aliud graue aurem contingat. Ad hoc verò præceptum maximè animum aduertas,vtpote quod omnium potiſsimũ ſit in aurium curatione. Fomenta verò fiant per ea quæ velut dictum eſt, dolorem ſedant,Quale eſt optimum Nardinum vngentum pauciſsimo in eo tetrapharmaco diſſoluto, Deindè etiam Commagenum & Suſinum,& pretioſa diuitum muliercularũ vngenta,quæ ipſæ ſpicata & foliata appellant.Sunt autem ſpiſsiora quàm vt infundi queant. Quapropter per nardinum vngentum ea diſſoluere oportet, & æſtatis tem-

*Vet.cod. ſic habet ne vel auditorium meatum, nec aliam quampiã auris particulã attingas & ſic etiã legit interpres vet.

pore,& si caloris sensus ægrum circa inflammatam aurem infestet,per rosaceum bonũ: aut si hoc non adsit,amygdalinum. Memineris autem quod bonum semper rosaceum dico,in quo plurimæ rosæ maceratæ sunt: verùm oleum in quo hæ macerantur omphacinum sit,ex crudis oliuis & necdũ penitus maturis expressum,citra salis additionem præparatum. Imò neque etiam aliud quicquam ad rosas coniiciatur, quemadmodum illi faciunt qui spissamenta stymmata Græcis appellata addunt,quo videlicet per multum tempus ipsum rosaceũ odoratum permaneat.

De dolore auris ex flatu ventoso,aut crassis & viscosis humoribus.

SI verò flatum ventosum,aut crassum aliquem & viscosum humorem,qui transitum non habeat, inclusum esse conieceris, etiam ex pharmacis ab obturatione liberantibus quippiam ammisce. Artificiosa enim coniectura causarum huiuscemodi doloris tibi continget,si tum prægressa, tum præsentia percunctatus fueris,frigiditate enim antegressa flatus ventosus cõgregatur: grauitate verò capitis,cibisq; pituitosis & mali succi,frigidi & crassi humores. His enim si frigiditas accedat, dolores contingunt, eis nimirum quæ prius difflabantur propter

den

denſitatem incluſis & retentis. In his igitur ſpuma nitri, & nitrum ipſum molle, eiuſmodiq; aphrolitrum, & oleum amygdalinum appellatum rationabiliter in auricularia pharmaca miſcentur. Ex hoc genere album item ac nigrum veratrum eſt, & ſtruthium, ac amygdalæ amarę, & ex tribus ariſtolochiis quæcunque fuerit ad manum, & iris illyrica, Iniicies autem & cinnamomum ſi habueris, aut caſiam illo nō præſente, tum eam quæ Zigeres, tum quæ Motodes appellatur. Item carpeſium, quod plurimum in Sida Pamphylie naſcitur, & ob id viliſsimo pretio venditur. Quintus ſanè quum cinamomi inopia eſſet, carpeſium pro ipſo iniecit duplo pondere, velut aliqui eius loco caſsiam exhibere ſolent. Cæterùm aurium meatus ab obturatiōe liberant etiā quæ lapides in renibus atterunt, omniaque inſuper tenuium partium citra mordacitatem, vt ne dolorem exacerbent. Ex quorū numero eſt etiam cucumeris ſylueſtris radix, itemq; bryoniæ & Ari, & dracunculi ac cētaureæ & polii, & omnino omnium amarorum, Citra mordacitatem nanque & abſque moleſtia expurgant hæc meatus, diſiiciuntque & diſſecant obturata. Verùm ob id multa eiuſmodi exempla ſcribo, quamuis ſanè omnia in libris de ſimplicium

pharmacorum facultatibus retulerim, quod videlicet omnibus terræ locis remediis vos abundare volo, vt ipsorum memoriam in promptu habeatis. Alia enim in aliis regionibus abũdant, & meliora his quæ alibi nascuntur existunt. Alioqui sanè ex adipibus compositum pharmacum tibi sufficiet, & ex simplicibus quæcunque paulò antè recẽsui doloris mitigatiua. Mirari porrò subit medicos qui citra distinctionem ad aurium dolores pharmaca quædam conscripserũt. Quæ etenim à frigiditate dolent, per calfacientia celerrimè curantur: si verò à mordaci acredine, aut à pulsatili inflammatione dolor fiat, maximum detrimentum continget, si eiusmodi pharmaca adhibeantur. Atqui moderatæ inflammationes & nõ pulsatiles, etiam per eiusmodi pharmaca curantur, Quale est acetum cum rosaceo tepefactum, vtrisque diligenter simul commissis. Sic etiã Glaucium in cote medica cũ aceto tritũ, moderatis ex inflammatione doloribus prodest. præstat autem pastillũ ex glaucio multæ sanè vtilitatis pharmacum, prius præparatum habere, qui fit ex glaucio probè cum aqua pluuiali trito, deinde in pastillum redacto & exiccato. Si verò fragilius videatur glaucium quàm vt in pastillos formari posit, parum gummi ei addes. suffi-

cit

cit autem id duodecimam aut quintam & decimam glaucii partem eſſe. Quin & collyria ex glaucio eodem modo cum aceto trita, eis proſunt auribus inſtillata, atque his nihil minus collyria ex croco. Hæc quidem igitur ſunt doloris & inflammationis remedia. Cæterùm de aliis affectionibus quæ in auribus oboriuntur, vbi pharmaca quæ per experientiam cognoui recēſuero, ita deinde ad ea quæ à prioribus medicis ſcripta ſunt tranſibo.

De vlceribus aurium.

VLcera aurium recentia, tum glaucium ſolum cum aceto tritum, vt iam dictū eſt, curat, tum collyria ex eo omnia, & collyria ex croco, & ex roſis, medicis appellata, velut etiam quod Nilo inſcribitur. Curat item ea Damocratis collyrium ex myrrha. Quæ verò pure manant citra dolorem, atque id moderatè patiuntur, per eadē curantur: verùm quæ fortiter affliguntur, per eiuſmodi qualis eſt paſtillus Andronius, & paſtillus Muſæ cum ſapa & modico aceto dilutus, In quibus componendis varietas rurſus dicetur. Vbi verò & hæc à malo vincantur, Scoria ſiue recremento ferri ad plurimos dies in ſole cum acerrimo aceto trita & leuigata, confidenter vtere. Etiā ſi præter ratione videatur, aurem acerrima

pharmaca ſuſtinere poſſe, quam paulò antè dixi neque molliſsimorum infuſorũ admotionem & allapſum citra moleſtiã ſuſtinere, ſed & hæc ipſa offendere ipſam videri.

De audiendi difficultate, & de ſonitu aurium.

REſtat itaque adhuc de audiendi difficultate, & de ſono aurium diſſerere, quæ nihil cum doloribus & vlceribus commune habent. De quibus deinceps dicam, Vbi prius compoſitiones auriculares à celeberrimis medicis magnifice laudatas recenſuero, iuxta quam rationem eas compoſuerint tandem illi, Initio ab ea quam Heras ſcripſit ſumpto.

Compoſitio auricularis, Heræ.

HEras quidẽ igitur ita ſcripſit. Compoſitio auricularis ad omnem dolorem, omneq; vlcus, hac in febriẽte quodam vſus ſum, & ob dolores delyrante, & feliciter ſucceſsit. Myrrhæ drachm. 1. thuris drach. 3. alii 7. ſpumæ nitri drachm. 3. croci drach. 4. alii 1. ſucci papaueris drach. 3. galbani drach. 2. amygdalas amaras delibratas. 20. aceto excipito, Vſus verò tempore, ſiquidem dolor adſit, roſaceo diluta inſtillato: ſi verò audiendi difficultas adſit, aceto. Heras itaque vnum hoc pharmacum ſcribere contentus fuit, ad omnem dolorẽ, ac

ac aurium exulcerationem remediū. Ego verò dolores per pharmacum ex adipibus constans,& per nardinum vngentum terra pharmaco ammixto leniri dico, vnaque & affectiones ipsas iuuari, velut etiam oui cādido,& lacte muliebri: per papaueris verò succum mitigari solum dolores : nihilque iuuari affectiones: verùm per accidens, non primariò etiam affectiones inde opem sentire quis dicere posit, Sedato enim dolore,& somno consequente, Natura affectiones dolorem efficientes concoquit. Cæterùm vlcera in auribus omnino cum glaucio ex aceto curaui, Quemadmodum etiā quæ cum fluxione aut purulentia consistūt, per pastillos, à mitioribus auspicatus, qualis est polyidæ, & post eum Andronius, & ab illo Bithynus appellatus, cui similis est meus, hoc est, ex charta vsta constans, & velut ego iudico, eo etiam præstantior. Minime verò semper omnium vsu opus habemus, sed sufficit omnino vnus, si quis ipso vti norit, aliquando quidem per sapam diluto, siquidem mitius reddere pharmacum velit,& rursus per vinum dulce, deinde per acetum non acre, deinde etiam per acre, ac postremò per longè acerrimum. Quapropter quum per eiusmodi mixturam aliàs aliter parabilem , huiuscemodi pharmacū

vehemētiam exoluere poſsis, fortiſsimum, tātum præparatum habere poteris. Verùm mirari ritè, velut dixi, licet pleroſq; medicos, qui citra diſcrimen omnigena aurium, doloris pharmaca conſcripſerunt, eaq́; cōmiſcuerunt in vnum ordinem redacta quæ vel maximè contrarias habent vires. Quēadmodum ſtatim (à veteribus enim auſpicari præſtat.) Apollonius Herophili ſectator, in parabilium pharmacorū deſcriptione, in principio quidem libri, capitis doloris remedia ſcribens, primum omnium ea quæ ex ardore oborto conueniunt, locauit, deinde conſequenter ea quæ dolori congruūt ex frigiditate. Deinde ea quæ ex ebrietate & meri potu oborto medētur, ſic enim ipſe appellauit. Quarto loco ea quæ plagæ aut caſui dolores capitis inducentibus adhibēda ſunt ſubiecit. Et poſtremum iuxta illius præſcriptum, ea quæ ad tēporum & totius capitis dolores citra manifeſtam cauſam obortos conducunt. Verùm in aurium dolore nullam omnino appoſuit diſtinctionē, ſed ſimpliciter. Ad aurium dolores titulo præſcripto, deinceps pharmaca recenſet, aliqua calefacientia, aliqua refrigerātia, quædam humectantia, quædam reſiccantia, & iuxta ſecundas facultates ac qualitates, auſtera, acerba, amara, acria, acida, ſalſa, & ad hæc

hæc insuper alia discutientia, alia adstringẽtia, & cogentia, ac repellentia influxiones, alia extrahentia è profundo corporis. Alia ab obturationibus liberantia, alia repurgãtia & extergentia, alia sensum stupefacientia. Siquidem igitur vna affectio dolorum est causa, rationabile est etiam vnam esse remediorum ipsius facultatẽ. Si verò multæ, tantum remediorum numerum esse oportet, quantus est efficientium causarum. Quum itaque Herophilus distinctiones in tantum, vt haud sciam si quis alius, laudet: ipseq; Apollonius capitis doloris pharmaca distinctæ scripserit: magis vtique miror, quòd circa aurium dolores ita indiscriminatim omnia tractauit. Et quintum insuper pharmacorũ genus penitus indistinctũ reliquit, illud scilicet quod postremũ ad capitis dolores citra manifestam causam obortos descripsit. Quanquã & huiusmodi capitis dolores necesse sit primum cõmunibus generibus causarum dolores efficientium subiectos esse, solutioni videlicet cõtinuitatis, aut intemperiei, quemadmodum à nobis est demonstratum, deinde etiam his quæ has ipsas operantur. Quæ omnia à me proprio huic rei & tractationi loco sunt determinata: nunc autem eorum quæ ad aurium dolores pertinent solum mentionem

faciam: quum omnium postrema velut sæpe in methodi medendi libris dictum est, hæc tractatio existat. Etenim curandi methodos illic tradens, vnum atque alterum particulare exemplum apposui, multitudine pharmacorũ quæ ex multis cõponimus, in præsentem tractationẽ reiecta. Quare medendi methodum de simplicium pharmacorum facultate lib. x i. meritò præcedũt: post hos verò x i i i i. de medendi methodo ritè consequuntur, his demum de compositione pharmacorum libri, quos nunc in manibus habemus succedunt.

Quæ Apollonius ad aurium dolores scripsit.

QVod verò Apolloniũ deliquisse dixi, in eo quod nõ distinxerit in quali aurium dolore vnumquodq; eorum quæ describit pharmacorũ vtile existat, ne falso virum reprehendisse coarguar, ex paucis exemplis demonstrabo. Quum enim præscripsisset vt dixi, ad aurium dolorem infundenda, inter eaq; scripsisset: Anserinum aut gallinaceũ adipem liquefactum sensim instilla, Rursus deinceps scribit, Fel taurinũ aut caprinũ cum porri succo instilla. Adeps quidem igitur horum quæ dixit animalium maximè mitigat omnes affectiones dolores inducentes, simulque ipsarum aliquibus

mag

magnifice auxiliatur: fel verò ipſum cum porrò, tum ex inflammatione, tum ex acribus & mordacibus humoribus obortos dolores auget. Solos autem iuuant ob obturationem, aut frigiditatem inductos, ſiue ob nudam intemperiem frigiditatis ſolidæ partes dolore vexētur, ſiue propterea quod in eiuſmodi affectionibus ventoſi flatus, & frigidi humores generentur: excerni autem prohibeantur, propter continentis corporis condenſationem, citra inflammationem factam. Vbi enim ab huiuſmodi acribus & calidis pharmacis dolorum cauſæ fuerint excluſæ, curatio ſimul & doloris ſedatio contingit. Gallinaceus itaque & anſerinus adeps ſi quidem euacuatum corpus inuenerint, & humorem qui inflammatam affectionem excitat, non amplius influentem, duabus rationibus tum mitigandi, tum curandi profuerint. Si verò influente adhuc cauſa adhibeantur, affectioni quidem nihil auxiliantur, leniunt tamen doloris acceſsionem ſiue ſymptoma, quemadmodum etiam ſi ob humorum acredinem mordacitas contingat. Verùm fel cum porri ſucco nunquam in eiuſmodi affectionibus quicquam commodum efficere poteſt. Quemadmodum neque piper, & tamen eo etiam medicum quendam vſum ſcio, in

mu

muliercula ex calidarũ naturæ ſpõte aquarum vſu, aurem dolente. Quum enim per omnia parabilium pharmacorum Apollonii libris fidem haberet, & iam ante feliciter ſæpe ex pipere remedio vſus eſſet, etiã tunc ſperauit ſe in auris dolore opitulaturum: verùm adeò ab ipſo exacerbata eſt muliercula, vt parũ abeſſet quin ſeipſam ſtrangularet. Scribit itaque Apollonius in hunc modum: Piper in vino feruefactum terito, & mediocri craſsitudine inſtillato. Scribit autem conſequenter poſt hoc etiam hæc: Lycio & papaueris ſucco, pari pondere lacte muliebri dilutis vtere. Et poſt hoc rurſum aliud hoc ſcilicet: Caſtorii & papaueris ſucci par pondus in teſta Attica aut, ſi haberi nequeat, Romana torrefacito, & trita paſſo diluta inſtillato. Pharmaca igitur ex papaueris ſucco omnia ſenſum ſtupefaciũt, & ob id ſanè neceſſariò cogimur ipſis vti, vbi nullum aliud mitigatiuum opem tulit.

At verò ex pipere pharmacũ alterius generis eſt, Quemadmodum etiam quod ex adipibus cõſtat. Et velut id quod deinceps ſcriptum eſt hoc modo: Galbanum ſuſino vngento diluito, & mel ac roſaceum ammiſceto, atque lanam ſordidam auriculario ſpecillo obuolutam in eis agitando imbuito, & tepefacta inſtillato. Diſcuſſorium eſt citra

citra molestiam hoc pharmacũ, inflammationibus conducens in quas nihil amplius influit, probè etiam fecerit in his qui ex frigiditate dolore vexātur. Cæterùm quæret fortassis aliquis quam ob causam, quũ non solum Apollonius, sed alii etiã quidam celebres viri papaueris succũ & castorium torrefacere iusserint, quo videlicet vehementia virium ipsorum minueretur, ego ad priorem meum sermonem id apponere reliqui, nimirum supra quum auris doloris curandi rationẽ scribebam. Huic ego respondebo in hunc modum. Castorium quidem igitur neque omnino torreri operæpretium existimo: neque enim tanquam sensus stupefactiuum ad papaueris succum ammiscemus, sed ob contrariam omnino rationem, vt videlicet vehementiam refrigerandi facultatis in eo obtundat. Quare qui papaueris quidem succum torreri iubent id rectè faciunt, In castorio verò omnino absurdè id præcipiunt: ipsum enim per se cõcoctoriam ægrè solubilium & in scirrhum indurararum affectionum vim habet. Sufficiens itaque papaueris succo lenitas accedit, cum id quod ex istis compositum est, inueterascit:] torrefactus enim efficaciam perdit. Si vero castorio mixtus ad tempus aliquod inueterascet, manebit quidem

* *Ad fidẽ vet. cod. sic locus iste restitutus est.*

dem adhuc in eo multa efficacia ipſius fa-
cultatis: malignitas verò ipſius obſcura-
tur, ex qua etiam aliqui læduntur vt obſcu-
rius videant per multos omnino dies, & ca-
pitis grauitatem ſentiant, & neque probè
cõcoquant cibos * & ob hanc ſanè eius ma-
lignitatem plerique medici ad torrefactio-
nem confugerunt. Verùm quum rurſus in
torrefaciendo, efficacia ipſius peſſundari
videatur, id quod ſæpe ſum expertus, me-
lius eſſe exiſtimaui intoſtum quidẽ miſce-
ri, ſed poſt tempus aliquod, inueterata iam
cõpoſitione, in vſum adſumi. Hæc itaque
extra rem dicta ſunt, ſed quæ tamen vtilia
exiſtant. Cæterùm vt ad id quod propo-
ſitum erat reuertamur, non parum noxæ
inferunt illi qui indefinitis pharmacorum
deſcriptionibus fidem per omnia habent.
Porrò multi alii iuxta eundem modum in
pleriſque tum locis, tum affectionibus, in-
definita pharmaca ſcripſerũt, neque cogno-
uerunt quantam vim habeat certa diſtin-
ctio ad artis conſtitutionem: in quibus ſanè
nihil miror quod omnia indiſcriminatim
confuderunt, quemadmodum in Apollo-
nio Herophili ſectatore mihi accidit: vtpo-
te qui norit quod iubeat Herophilus, Me-
dicum omnino anniti debere vt ſciat, quæ
& qualis, & quanta ſit morbi cauſa, & vbi

Si bibatur addit hic vet. cod.

maximè ea dominetur, quo videlicet & curationem vnicuique conuenientem faciat. Magis verò adhuc Archigenem quis miretur, qui & ipſe non pauca indefinite & indiſtincte ſcripſit, quum in aliis curationibus, tum in eis præſertim quæ ad aurium dolores deſtinauit. Vna enim tantum in ipſis diſtinctione vſus eſt, à vehemētia nimirum & mediocritate doloris, Atqui & ipſius totam tibi adſcribam dictionem.

Quæ pharmaca Archigenes ad aurium dolores conſcripſit.

IN priore de pharmacis ſecundum genus libro, Archigenes in hunc modum hæc verba ſcripſit. In aurium dolore, præcedente alia diæta quam ad capitis dolorem ordinauimus, Si quidem moderatus fuerit, ſimplicia vngenta tepida inſtilla, velut crocinum, aut irinum, aut roſaceum, aut nucum amararum ſuccum, aut caſsiæ vngentum, aut ſimplicem nardum, aut ſuſinum, aut amygdalinum, aut roſarum, aut mali punici, aut papaueris ſuccum cum oleo calido, aut porri ſemen tritum. Aut veratrum album cum roſaceo tritũ, tepidum per ſtrigilem infunde. Aut opii parũ cum lacte muliebri. Aut opii ſuccum eliquatum cum lacte eodem modo. At verò vbi

vehe

vehemens ſit dolor, Aluus per clyſterē valide ſubducatur, & ſanguis à cubito detrahatur, & quæcunque ſimilia adhibeantur. Indeque fomentum ex decocto lauri aut ſimili quopiam fiat, aut ex ſulphure viuo in aquam inſperſo. Exprimantur autem vehementer ſpongiæ, auribusque apponantur, facilime enim ab humore frigeſcunt: quapropter fomenta ſicca longe commodiora eis exiſtunt, ex ſale videlicet aut milio, aut ſimpliciter lana conuoluta, aut tenuibus mappis. Aut rutam feruefacito, eiusque decoctum in anguſti oris vaſculum tranſfundito, lanaque os eius obturato, & auriculæ admoueto, quo vapor inde per lanam ad aurem penetrare poſsit. Quidam in poſca* & modico oleo rutam coquunt, atque ita liquorē in vaſculum infundūt, ex eoque fomentum parant. Poſt fomenta verò aurem concutito, & balſamū cum roſaceo dilutum infundito, aut aliquod ex prædictis vngentis tepidum. Aut aliquod aliud conueniens ad auris dolorem, ex his quæ mox deſcribentur imponito. Aut papaueris calicem tenuem farina ammixta, & in aqua mulſa coctum. Aut papaueris calicem tenuem cum ordeacea farina in vino coctum, Aut fœnum græcum aqua mulſa coctum. Aut ſemen lini eodem modo. Summe auxiliatur

*Vet. cod. pro, & habent vel.

liatur ſpongia ocularis melle coćto atque adhuc calido imbuta,& impoſita. Aut ceratum ex irino,ſtyrace ad ipſum ammixto. Egregiè facit ad auriũ dolorem aloe roſaceo permixta, & mellis craſsitudine infuſa.

Aut chalcitis vino diluta. Aut perdicii ſuccus tepidus inſtillatus per ſe, & cum melle. Aut nitrum modica aqua diluito, ammixtoque oleo tepidum inſtillato. Aut ariſtolochiæ radicem cum oleo. Aut veratrum album cum roſaceo tritum tepidum per ſtrigilem inſtillato. Probè facit opium in teſta torrefaćtum,ſimiliterq; caſtorium, pari pondere,cum roſaceo & paſſo ad mellis ſpiſsitudinem redaćta, In quibus deinde poſt fomentum,ſpecillum lana obuolutum intingitur & imponitur. Aut ſuccum fœniculi cum aliquo ex prædićtis vngentis in principio inſtilla. Aut anguis ſenećtam cum calicibus papaueris coquito & infundito, aut cum quopiam ex prædićtis vngentis. Aut garum hiſpanum calefaćtum per ſtrigilem inſtillato. Facit & acopon fœtidum tepidum infuſum. Aut papaueris ſuccus roſaceo,& modico crocino dilutus. Omnibus tamen præſtat Hiera aromatica cum quopiam ex vngentis. Egregie facit & veratrum album tritum cum melle & roſaceo infuſum, meatu per purpuræ la-

nam obturato. Præclarè facit & veratrum cum *irino vngento. Facit & cedria cum nardino vngento infusa. Seuerus autem Asellos in aquariis vasis nascentes: Millepedas Latini vocant, cum vngentis tritos vlceratis infundebat. Quidam verò frigidam aquam dolenti auriculæ infundunt, & confestim quidem longè magis dolitant, paulo pòst verò perfectè à dolore liberantur. Alii melius faciunt, & in alteram non dolentem aurem frigidam infundũt quemadmodum Lucius solet. Præclarè faciunt & aloe & crocinum cum vngento amygdalino infusa. Aut æs tritum cum aceto & aliquo vngento. Summè prodest Silphium cum rosaceo, si exulceratio adsit. Mirabiliter confert in excellenti aurium dolore, porri succus, & capri[illegible]a vrina, & rosaceum, cum modica myrrha infusa. Aut Sciuri adeps in strigili tepefactus instillatus. Aut alumen scissum & mẽtæ succum cum passo instilla. Aut piper albũ & salẽ, pari pondere, cum sapa, sinistra manu, ter aut quinquies, aut septies infunde. Aut cochleã siue limacã aphricanã putridam cõpungito, & rosaceo impleto, & feruefactũ calidius per strigilem infundito. Quod si ex plaga, externa pars auriculæ doleat, ad micam thuris lac affundito, semelque atque iterum

*Vet.cod. *cum irino oleo vel vnguẽto.*

diff

diffundito, ac tertio macerari in eo finito, & agitatũ infundito: statim enim dolorem sedat. Hæc quidem Archigenes valde indistincte scripsit, possit autem quispiã mente præditus, reuocatis in memoriã his quæ prius dixi, facilè animo cõcipere quale tandem ex prædictis pharmacis, singulis relatis aurium doloribus cõueniat. Nimirum si memor sit facultatis eorũ: de qua in simplicium pharmacorum libris mentionem feci. Verùm ego iam ad auriculares cõpositiones ab Andromacho scriptas transibo.

Auriculares compositiones Andromachi numero XXIIII.

QVatuor & viginti cõpositiones auriculares ex ordine Andromachus cõscripsit, quarum aliquibus distinctionem quandam, aliquibus nullam apposuit: Et prima quidem ex eis hoc modo scripta est. Compositio auricularis ex libris Galli qua vtor. Myrrhæ drach. vnã, salis drach. quatuor, thuris drach. tres, spumæ nitri drach. tres, croci drach. quatuor, succi papaueris drach. tres, amygdalas amaras 20. galbani drach. duas, aceti boni quantum satis est. Descriptio hæc ad Menemachum refertur. Multi vsus hanc compositionem auricularẽ Andromachus scripsit, multis simul affectionibus auriũ destinatã.

Verum antea à me dictũ quod huiusmodi compositiones nihil magnopere corrigũt, neque etiam error ex earum vsu nobis cõtingit. Quæ verò vni affectioni cõgruunt, illam ipsam optime curant, alias verò aliquando, vltra hoc quod nihil iuuant, amplius etiam exacerbant. Secundam deinceps cõpositionem post prædictam scripsit hanc. Compositio auricularis Aelii Galli ad inflammationem, & intensos dolores. Galbani drach. *octo, cinnamomi drach. duas, myrrhæ drach. octo, croci drac. octo, thuris drach. *tres, spumæ nitri drach. tres, succi papaueris drach. tres, aceti vt mellis accipiat spissitudinem. Oportet autem nitro prius præpatare ne pingue quicquam adsit, deinde pharmacum ipsum infundere. Et hic rursus ab obturatione liberantia, & cõcoctoria, & laxatoria & discussoria pharmaca mixta sunt, quæ vehementes dolores sanare non possunt, & ob hoc ipsis papaueris succus ammixtus est. Tertiam auricularem huiusmodi conscripsit. Auricularis compositio Laodici regis, qua assiduè vtor. Castorii drach. duas, succi papaueris drach. quatuor, opopanacis drach. duas, spumæ lycii drach. vnã, passo excipe, & tepefactis vtere. Hæc euidenter intẽsis doloribus conuenit, non tamen aliis affectionibus.

*Aliàs *duas.*

*Aliàs *octo.*

nibus. Ego verò quemadmodum dixi, in vnaquaque affectione proprio pharmaco vtor, semperq́ue papaueris succum fugio, neque nisi vrgéte necessitate, ad eius vsum peruenio. Quartã deinceps auricularem sic scripsit. Alia ad inflammationem & purulentas ac veteres affectiones. Fabæ Aegyptiæ internæ amaræ, aluminis scissi, piperis albi, spumæ nitri, croci, opii, malicorii, myrrhæ, thuris, nardi, singulorũ drach. duas, castorii drach. vnam, aceti & mellis quantũ sufficit, Alii mellis drach. sex, coniiciunt. In hac compositione, pharmaca alia discussoria, & resiccantia, & obturatione liberantia sunt, & quædam etiã concoctoria, velut myrrha & thus existunt. Alumen autem scissile fortiter adstringens pharmacum, ad resiccandum purulenta ammixtum est. Adiectum est & opium doloris sedandi gratia, oppositumq́; est ei castorium velut antea dixi, Sed in eiusmodi affectionibus non solum vt oppositũ, sed & vt cõcoctorium earum, & tanquam resiccatiuũ meritò iniicitur. Quintam deinde auricularem Andromachus scripsit his verbis. Alia Xenocratis qua sæpe vsus sum. Spumæ lycii drach, duas, myrrhæ drach. vnã, thuris * drach. vnam, aluminis scissi obolos tres, *spumæ nitri obolos duos, trita cum aceto

* *Croci obolos tres vet. cod.*

reponito. Vtere cum aceto. Et hæc multi vſus eſt, nõ tamẽ in dolore forti cõuenit, vt quæ neq; opiũ neque caſtoriũ habeat, neq; quippiam ex adipibus ſedantibus dolorem, neq; galbanũ. Sexta cõpoſitio auricularis conſequenter hac verborũ ſerie ſcripta eſt.

Alia Prytanidis concordat cum Harpali compoſitione. Myrrhæ obolos. 3. nardi obolos. 3. croci obolos. 3. ęris vſti obolos. 5. opii obolos. 2. caſtorii obolos. 4. aluminis ſciſci drach. 1. & rotundi drach. 1. Excipe paſſo vbi fluxus fuerit, cum dolor roſaceo. Vbi verò vermiculi generentur, veratri nigri drach. 2. ammiſceto. Probè fecit quòd in fine vſum eius adiecit, quem nos ſanè dixiſſemus, ſi ipſe adſcribere neglexiſſet. Septima ſimilis præſcriptæ, in hunc modũ deſcripta eſt. Alia Vgæi compoſitioni conſona. Veratri nigri obolos. 2. myrrhæ obolum. 1. & dimidiũ. opii obolos. 3. æris vſti, obolos. 4. aluminis ſciſſi obolos. 2. caſtorii obolum. 1. croci obolos. 4.* cum paſſo vtere. Octaua præſcriptis omnino ſimilis eſt. De nona verò hoc modo ipſe ſcripſit. Alia qua vtor in doloris vexatione & ſonitu. Nitri drach. 1. myrrhæ drach. 1. roſacei cyathum. 1. aceti cyath. 1. ſimul tritis vtere.

** Nardi obol. 4. addunt hîc vetuſti codices.*

Hoc pharmacum non ad dolorem in inflammatione conuenit, ſed ad eos dolores

qui

quiex obturatione,& flatu frigido ac vaporoso,similiterq; ex humore oboriuntur. Decimam deinde hoc modo scripsit. Ad aures purulentas Harpocrationis. Florum mali punici, malicorii, aristolochiæ, chalcitidis, misyos cyprii, gallæ, squamæ æris, singulorum drach. 1. myrrhæ, thuris, vtriusque obolos. 3. atramenti sutorii assati, aluminis scissilis, vtriusque obolos. 3. cũ passo pastillos formato ac vtitor. Quod si etiam ipse pharmaci promissionem nõ præscripsisset, facillimum tamen erat nobis eã animo assequi, memoria repetentibus ea quæ in principio præfatus sum. Est enim aurium purulentarum resiccatiuum hoc pharmacum, quod ipsum malũ ex fluxione quapiam ex capite delabẽte cõtingit, ob quam etiã exulcerationes diuturnas accidere videmus. Vndecimam auricularẽ sic scripsit. Auricularis compositio in multis consona. Croci drach. 1. myrrhæ drach. 1. castorii drac. 2. aluminis scissi drac. 4. thuris drac. 1. cum passo ad mellis crassitudinẽ redigito, deinde etiam sic dilutis vtitor. Et hæc moderatas affectiones sanat, queadmodũ etiã ea quæ hanc sequitur. Cęterũ quæ deinceps post hanc ab Andromacho adscriptæ sunt auriculares cõpositiones, eas citra meã expositionem adscribã, quum ipsas per seco-

gnoſcere poſsint, qui prædicta memoria tenent. Verùm quarum ipſe cum diſtinctione fecit deſcriptionem, earum nulla amplius noſtra interpretatione opus habet. Deinceps igitur omnes deſcribentur: ne videlicet amplius alicuius alterius auricularis compoſitionis, ab aliquo alio medico conſcriptæ, mentionem facere opus habeam, In his enim varietas omnium ipſarum comprehenſa eſt. Auricularis vt Solon diætarius. Myrrhæ drach. 4. aluminis ſciſsi drach. 4. caſtorii drach. 2. thuris drach. 1. croci drach. 1. opii drach. 1. cum cretico aut vino mulſo ad mellis craſsitudinem redige. Auricularis compoſitio Antipatri ad doloris vexationes. Croci ſextantem, alii vnc. 1. myrrhæ vnc. 1. ſalis ammoniaci vnc. 1. aluminis ſciſsi, ammoniaci thymiamatis, vtriuſque vnciæ dimidium, fecis vngenti irini aut Syriaci ſextantem, cum vino mulſo aut cretico ad mellis tenuis ſpiſsitudinem redige ac vtere. Auricularis alia valde commoda. Opopanacis drach. 2. ſucci papaueris drach. 4. ſpumæ lycii drachm. 4. caſtorii drach. 2. aluminis ſciſsilis obolos. 3. croci obolos. 3. myrrhæ drach. 1. Vſus eius eſt cum lacte muliebri. Ad aures purulentas compoſitio Spenduſæ. Fellis porci caſtrati partes. 2. mellis Attici partem

tem.1. Vase vitreo simul indita in feruido cinere vsque ad dimidium calfacito, atque ita vtitor. Auricularis Harpocratis ad affectiones & dolores. Spicæ nardi drachma. 6. myrrhæ drach. 6. piperis drach. 6. spumæ nitri drach. 6. floris salis drach. 6. croci drach. 12. nuces amaras. 10. succi papaueris drach. 12. vini veteris quãtum sufficit, stanneo vasi pharmacum infundito. Ad grauitatem auditus & sonitus. Veratri albi drach. 1. castorii obolum. 1. spumæ nitri sesquiobolum. cũ aceto optimo vtere. Alia, ad sonitus pulchra. Struthii drach. 1. croci cilici drac. 1. castorii drac. 1. veratri albi drac. 4. nitri drach. * 1. redigito in pastillos, & vsu expetẽte vino dilutis vtere. Ad aures purulentas. Alumen vstũ & myrrhã cum melle terito, & prælota auricula pharmacum lana exceptum imponito. Auricularis Chrysanthi Gratiani, ad inflammationes & exulcerationes. Blatas detractis pẽnis. 12. vini veteris & mellis vtriusq; sexuncem, mali punici putamen vnum, succi porri sesquicyathum. In olla noua donec mali punici putamen flaccidum fiat coquito, deinde terito, & vngenti Syriaci vnc. vnã addiicito, picis liquidæ sesquiunciam, ceparum. 4. succum expressum, & contrita simul reponito: vsu verò expetente tepefa-

*Aliàs. 3.

cta lana excepta indito. Auricularis compositio ad inflammata & purulenta. Nardi indicæ drach. 1. aluminis scissi drach. 2. opii drach. 4. malicorii drach. 4. croci drach. 3. myrrhæ drach. 4. thuris drach. 4. mellis attici drach. 4. spumæ nitri drach. 4. castorii drach. 2. amygdalarum amararum drac. 8. piperis albi grana. 30. aceti cyath. 1. vrinæ suis syluestris tantundẽ, fabæ Aegyptiæ viridis internæ amaræ drach. 4. trita simul in stanneo vase reponito. Vsus tẽpore cum rosaceo instillato, & lanæ purpura infectæ tomẽtum indito. Auricularis ad desperata velut Zoilus ophthalmicus tradidit. Seminis hyoscyami obolos. 3. aluminis scissi oboli dimidium, myrrhæ drach. 1. castorii obolos. 3. succi papaueris obolos. 3. gallæ obolos. 3. croci obolos. 4. cinamomi obolos. 4. thuris obolos. 2. spumæ nitri obolos. 2. sandarachæ obol. 2. vini recentis cochlearia. 3. vrinæ suis feræ masculæ cochlearia tria, sanguinis conchylii obolos. 3. succi mãdragoræ obol. 1. mellis Attici quãtũ sufficit. conchylio aurẽ obturato. Auricularis alia ad inflãmata & purulẽta mirabilis. Rutæ obol. 3. myrrhæ obol. 3. bac. laur. decort. obol. 3. succi hyoscyami dra. 1. opii. drac. 1. croci drach. 1. Cum lacte muliebri vtere & tepidum infunde. Auricularis compositio

val

valde bona & probata ex Apollonii libris.

Myrrhæ drach. 2. thuris drach. 2. nucum amararum drach. 1. ſpumæ nitri drach. 2. aluminis ſciſsilis drach. 1. malicorii drach. vnã, ſpicæ nardi drach. 2. aloës drach. 3. vini mulſi veteris cyath. 3. Arida trita vino mulſo ammiſce, & cocta in ſtanneo vaſe repone, vſu verò exigente tepido vtere.

Compoſitiones auriculares ab Aſclepiade in primo externorum ſcriptæ.

AVriculares compoſitiones ad dolores aurium recentes, quibus Niceratus vſus eſt, Inter eas optima hæc eſt, Aſellorum domeſticorum, Eſt autem animal multipes in aquariis vaſis & ſterquiliniis enaſcens, quod ad digitorum contactum in orbem ſe contrahit, horum tres aut quatuor in oleo feruefacito, & expreſſum oleum auribus infundito. Facit & cucurbitæ ſuccus cum roſaceo, aut nardino mixtus & tepefactus. Et perdicii herbæ ſuccus cum oleo coctus. Et centaureæ ſuccus aqua multa dilutus. Et hyoſcyami ſuccus roſaceo mixtus. Facit & papaueris ſucci parum lacte muliebri diſſolutum. Et ſeroſus cruor qui à carnibus bubulis dum torrentur deſtillat. Has itaq; crudas recentes prunis imponere oportet, & crudas adhuc exprimere,

&

& expressum liquorem calidum infundere. Facit etiam nucum putrefactarum internarum liquor, aceto dilutus addito rosaceo. Facit & Aphricana limaca in propria testa, cum oleo nardino aut rosaceo feruefacta. Facit & suis quæ non peperit fel, pari melle Attico ammixtum. Aliud, Succi papaueris, castorii, vtriusque obolos.2. passo diluito, & modico rosaceo adiecto tepida infundito. Aliud, Succi papaueris & succi peucedani æquales partes dissolutas infundito.

Ad inflammationes cum exulceratione Charixeni.

MYrrhę, opij, castorij, singulorũ æquales partes, passo dilutas tepidas infunde. Aliud, Hyoscyami succi, succi papaueris, myrrhæ, castorii, singulorum drac.4. piperis drach.1. pasi protropi quantum satis est. Ad siccas non humentes vlcerationes. Optimè conuenit & in pesso appositum Oesypi drach.4. medullæ ceruinæ drach.4. butyri. drach.4. adipis anserini drach.4. ceræ tyrrhenicæ drach. 4. terebinthinæ drach.1. olei cicini cyath.2. olei amygdalini cyath. 2. olei cyprini cyath.2. pisselæi cyath.1. Cõponito & vtitor quantum sufficit oleo nardino diluto, & ad mellis crasitudinem redacto. Aliud valde com

commodum & ad neruorum affectiones. Olei cyprini cyath. 2. irini, rosacei, amygdalini, olei veteris singulorum cyath. 2. pissełæi cyath. 2. ceræ sextantem, terebinthinæ vnc. 1. adipis anserini vnc. vnam, componito & vtitor. Aliud ad abscessus in profundo, Antonii Musæ. Croci drachmas. 2. myrrhæ drach. 2. bdelii drach. 4. nucum amararum drach. 8. succi marrubii, heminæ dimidium, pasꝭi protropi, heminæ dimidium. Liquores coquito, & ammixtis reliquis reponito. Vtere in passo dissoluens quantum sufficit. Aliud, Croci, myrrhæ, castorii, centaureæ, singulorum drach. 2. spumæ nitri drach. 1. amygdalarum amararum depuratarum drac. 8. succi helxines sesquisextarium. pasꝭi protropi sesquisextarium. Componito ac vtitor vt dictum est. Aliud.

Ad inflammationes cõfluxu, quo vsus est Cleon.

MYrrhæ, aloës, thuris, succi papaueris singulorum drach. 2. Misios crudi drach. 1. aceto excipe, & vsu expetente passo diluta infunde. Aliud Arii Tarsensis Myrrhæ drach. 4. thuris drach. 4. Misyos crudi drach. 2. lycii indici drach. 4. aceto excipe. Vsus iam indicatus est. Quod si multus fluxus oboriatur subscriptis cõpositionibus vtendum est, croci, thuris, myrrhæ, opii, seminis viticis, singulorum drach. vnam.

vnam. lycii indici, florum mali punici, florum rosarum singulorum drach. 2. aceti heminam vnam. Viticis semen, mali punici flores, rosarum flores, in aceto coquito, & vbi dissoluta fuerint reliquis adiicito, & excepta reponito. Vsus tempore passo diluta infundito. Aliud ad purulentas aures cum dolore, quo vsus est Cimon. Castorii drach. 2. aluminis scissi, croci, myrrhæ, thuris singulorũ drac. 1. passo aut vino myrtite excipe, ac vtere ad recẽs malum cum vino mulso, ad inueteratum cũ aceto. Aliud Claudii Damonici ad purulenta & inueteratas affectiones. Croci drach. 3. myrrhæ drach. 1. nuces amaras depuratas numero. 30. spumæ nitri, nardi seriacæ, aluminis scissi, singulorum drach. 1. thuris obolos. 3. Aceto acerrimo excipiuntur, & per acetum diluuntur. Ad fœtorem & nomen siue vlcus depascendo proserpens, compositio Hispanorum appellata. Gari nigri quod Romani Sociorum appellant, sexta. 1. aceti scillitici sextarium. 1. mellis Attici sesquisextarium. Ad compagem coquito, & in vitreo vase repositis vtitor. In aliis descriptionibus sic legere est. Succi cucurbitæ sextarium. 1. componito, facit ad fœtorem cum inflammatione. Charixeni ad corruptiones & fœtores. Aluminis Me-

lii drach. 8. atramenti sutorii drach. 8. aloës drach. 8. crocomagmatis drach. 8. myrrhæ drach. 8. vini myrtitæ sextarium dimidium. Alumen & vinum ipsum coquito, atque vbi in compagem coïerint, reliqua aceto dissoluta iniicito, & repositis vtitor. Ad carnium incrementum, quo vsus est Heraclides Tarentinus. Aeruginis rasæ drach. 8. squamæ æris drach. 8. In alio exemplari drach. 4. mellis heminæ dimidium. Arida trita ac melle excepta donec rubefiant coquito, & ablatis vtitor. Aliud, Aeruginis drac. 4. atramenti sutorii drach. 4. myrrhæ drach. 4. succi marrubii cyath. 3. mellis quãtum sufficit, præpara vt dictũ est. Chalcedonia ad inueteratas affectiones. Veratri albi drach. 4. croci drac. 4. myrrhæ drac. 4. castorii drach. 4. thuris drach. 4. opii drachmas. 4. atramenti sutorii drach. 16. piperis drach. 2. myrrham, opium, thus, castorium, in aceto cui malicorium incoctum est, vsque ad dissolutionem macerato, deinde veratrum, crocum, piper, atramentum sutorium, contusa iniicito, atque omnia simul diligenter terito: quod vbi probè factum fuerit, vini mulsi quantum satis est affundito, vt ad diluti mellis crassitudinem redigantur. Vsu verò expetẽte tepefacta infundito. Ex huius pharmaci vsu sæpe egregiè

mihi ſucceſsit, verùm temporis progreſſu omphacii drach. 1. ad hanc deſcriptionem adieci.

Aegyptia ad eaſdem affectiones etiam ſi ſint connatæ.

AMygdalarum amararum depuratarũ drach. 2. fabarũ ægyptiarum interioris partis amaræ, piperis albi, croci, myrrhæ, opii, ſingulorum drach. 2. thuris drach. 2. omphacii drach. 4. aluminis ſciſci drach. 4. caſtorii drach. 2. atramenti ſutorii drach. 4. ſpumæ nitri drach. 2. Aceto in quo malicorium incoctum eſt excepta, ad limi craſsitudinem redigito. Vſus verò tẽpore quantum ſuffecerit ex pharmaco acceptum, ac nardino vngento diſſolutum infundito.

Ad ſanguinis ex auribus eruptiones. Heraclidæ Tarentini, facit vt ne in grumos coëat. Marrubii ſuccum* coquito & ammixto aceto infundito. Aut mali punici in aceto cocti ſuccum exprimito & infundito. Aut polygoni ſuccum cum modico aceto. Aut acaciam, aut amurcam, aut lycium cũ aceto. Aliud Botryos ſiſtit ſanguinis eruptiones. Succum rubi, & ſuccum gallarum in aceto coctarũ, ſimul mixtós infundito.

* *Aliàs ex primito.*

Quæ

Quæ pharmaca Archigenes post prius scripta subiecerit.

PHarmaca ad aurium dolores ab Archigene scripta suprà relata sunt. Nũc verò etiam ea quæ ad alias affectiones conscripsit apponam. Humentibus verò polygoni succum cum pari rosarum succo infundito. Aut crocum & myrrham cum passó & rosaceo tepefacta infundito. Purulentis autem prodest quidem polygonum cum rosaceo infusum, Verùm egregiè conuenit eis vinum, in quo conizæ tenuia folia habentis folia sint incocta, instillatum. Quidam etiam thus ad vinum ammiscent, Aut lycium rosaceo dilutũ instillato. Aut marrubii sylvestris semen cum aceto & rosaceo eodem modo. Aut cumini & croci æquale pondus cum vino austero. Aut croci & myrrhæ vtriusque drachm. duas nuces amaras decorticatas numero XXXV. nuces tritas cũ mellis hemina dimidia, & porri succi hemina dimidia commisceto, & reliqua item probè trita iisdem liquoribus diluito, ac simul deinde contrita instillato.

De auribus exulceratis.

CAeterùm exulceratis auribus & cruentis ac dolentibus, galbanum & opium cum passo & rosaceo, mellis crassitudine instilla, aut pro galbano peucedani succum

ammifce,& magis fuccedet. Aut fpodiū affatum cum rofaceo tritum infundito. Aut lycium cum lacte muliebri. Magnificè opitulatur etiam ipfum mel per fe tepidum infufum, præfertim fi fœtores fimul adfint.

Quidam afellos Millepedas appellatos, qui in aquariis vafis reperiuntur, cum vngento quopiam inftillant, & eximie opem fentiunt. Aut blattas domefticas cum rofaceo inftillato. Probè facit ad omnem auris affectionem, adeft vulpinus * inueteratus liquatus & inftillatus. Aut fphōdylii interiorē velut medullā cum melle & rofaceo infunde. Aut elota diligēter & confcalpta auricula porri aut marrubii fuccum cum melle infunde. Aut lixiuium figularium cum melle feruefactum. Aut thus cum aceto in mali punici putamine feruefactum infunde. * Aut gallam tritam linteolo illigatam in vino coquito, & ex hoc inftillato, ftatim à dolore liberat.

Vet. cod. recens, tū falitus.

** Hæc præterea reperiuntur in vet. cod. Aut crocū & alumē fciffum cū vino mulfo in putamine mali punici pari modo feruefactum infunde.*

De vermibus aurium.

Porrò in quibus vermes funt, veratrum album cum melle immitte, aut aridum infuffla, aut rubi fuccum infunde. Quod fi verò auriculæ os corrofum fit, fiffura retro aurem impacta, ipfum fcalpito, deinde vrito, ac citra moleftiam cicatricem inducito.

De

De sonitu in auribus.

SOnitus quidam ex flatuoso spiritu generãtur. Quidam ob exquisitam sensus audiendi subtilitatem fiunt, quemadmodũ in oculis imaginariç suffusiões, propter vapores ex ore ventris exhalantes. Cæterùm neutrius affectionis certa cognitio in principio haberi potest, Non conuenit tamen citra artem, aut cognitionem, aut curationem auspicari. Dictũ enim iam sæpe est atque etiam demonstratũ, non vnum coniecturalis spei genus esse: atque artificialem quandam coniecturam ex causis forinsecus lacessentibus, procatarcticis à Græcis appellatis, facere licet, si quis ipsarũ vires norit, quum alia affectio ex frigiditate, alia ex ardore fiat. Quemadmodũ etiam ex prægressa plaga, aut tali vel tali morbo: velut & ex cruditate, aut largo vini potu, aut violento & multò vomitu: aliquando & ob pharmacorũ auriculariũ vsum, sonitus quidam fiunt. Quin & si vel paulatim congregetur, vel coaceruatim irruat sonitus, idipsum quoq; ad inuẽtionẽ affectiõis cõducit. Insuperq́; si per interualla repetat, vel cõtinẽter hoc symptoma perseueret. Verũ certa cognitio tempore contingit, post vsum pharmacorũ artificiali coniectura exhibitorum. Si quidem igitur in febribus sonitus

fiant, minimè interturbandi ſunt: vt plurimum enim ſtatim ſedantur. Si verò ob flatum ventoſum, cui tranſitus intercluſus ſit, ſonitus fieri ſuſpicatus quiſpiam fuerit, & ob hanc rem diſſecantibus & attenuatoriis ac diſcuſſoriis pharmacis admotis, nihil profecerit, ſimulq; apophlegmatiſmis vſus ſit, & toto capiti proſpexerit: huic merito in hanc ſuſpitionē inclinatus animus erit, ſenſus audiendi videlicet ſubtilitatem ſonitus cauſam eſſe, præſertim ſi acuto audiēdi ſenſu æger prẹditus appareat. In eiuſmodi itaque quendam, qui prædictis pharmacis vſus erat, neque quicquam opis ſenſerat, quum ego fortè incidiſſem, ex ſtupefacientibus ſenſum quippiam ammiſcui, velut eſt mandragoræ ſuccus, & papaueris ſuccus, ex eiſque à ſonitu ſymptomate liber euaſit. Quę igitur à prioribus medicis ad huiuſmodi ſymptomata & acceſſoria mala conſcriptæ ſunt auriculares compoſitiones ex diſcuſſoriis & incidentibus pharmacis conſtant. Suprà itaque in Catalogo & enumeratione compoſitionum auricularium ab Andromacho deſcriptarum, ex eiuſmodi materia compoſita quædam recenſebantur, quas ipſe ad ſonitus conuenire ſcripſit. Nūc verò eas quas Archigenes ad hanc rem conſcripſit recenſebo.

Com

Compositiones ab Archigene ad soni-
tus conscriptæ.

IN sonitibus repentinis acetum cum rosaceo instilla. Aut cuminum & oleum crassitudine mellis. Aut radicis cucumeris syluestris succum. Aut ipsam radicem oleo incoctam. Si verò ad multum tempus perseuerent, omnibus amaris & acribus, attenuatoriisq; & discussoriis, quæ ad dolorẽ ex crassis humoribus obortum descripta sunt, vtaris, singulis in aceto coctis & admixto melle. Aut reclinato ægro, & nitro crudo trito in aurem insperso, acre acetum tepidum infunde, ac postquam feruere desierit, lana scalpendo exterge, & nucum amararum succum infunde, & lana obtura. Aut nitrum & myrrham probè vnita, cum rosaceo & aceto, ac atramento scriptorio crasso instilla, aut penna in eis immersa bis in die inde. Aut castorio ac nardino pari mensura cum aceto & rosaceo vtere. Aut aceto ac nitro melleq; mixtis collue. Cæterùm quibus ob multam sensus subtilitatem sonitus oboriuntur, castorium & cicutæ semen cum aceto trita instilla. Ex morbo verò obortis sonitibus, vbi fomentum ex decoctione absynthii adhibueris, acetũ & rosaceũ instilla. Aut raphani succum cum rosacao, aut aloën optimam cum vino mul-

ſo dilutam. Si verò perdurent, veratrum nigrum aceto decoctum adhibe. Huiuſmodi quidem Archigenes ad ſonitus aurium conſcripſit verùm Apollonius in primo parabilium ſubſcripta habet.

Quæ Apollonius ad ſonitus & ſuſurros ſibiloſq; ac inflationes aurium conſcripſit.

* Ex cod. vetu. Acetum acre tepidum inſtilla. * Oleũ & acetum tepidum inſtilla.] Mel Atticum calidũ inſtilla. Laurinum oleum eodẽ modo. Porri ſuccum cũ lacte muliebri aut roſaceo infunde. Cucumeris ſylueſtris foliorum aut fructus ſuccum per linteolũ inſtilla. Cucurbitæ ſylueſtris medullam oleo dilutam infunde. Cuminum tritum cũ medulla vitulina inſtilla. Cucumeris ſylueſtris medullam oleo dilutam infunde. Glandem vnguẽtariam terito, & adipe anſerino ac reſina pari menſura ammixtis inſtillato. Semen lini tritum & vngento Arabico dilutum inſtilla. Miſy terito & vngento roſaceo dilutum inſtillato. Rutam & cuminum pari menſura trita & aceto diluta, ammixto melle infunde. Hyſſopum tritam & cedrino oleo dilutam inſtilla. Amygdalarum amararum oleum melle mixtum eodem modo. Quod ſi efficacius reddere velis hoc cum priore committito. * Folia ſylueſtris cucumeris ſucco expreſſo infunde.]

* Hæc addit vet. cod.

Viticem & stellionis caput pari pondere trita ammixto oleo instilla. Nitrum & resinam & adipem anserinum, æquis partibus cum oleo ammixto dissoluta instilla. Cepas & allium & adipē anserinum pari mensura trita & excolata infunde. Et aqua collutis prius calida nitrum tritum insuffla.

Ad aures exulceratas & purulentas eiusdem.

PRimum quidem collutiones Apollonius scripsit. Secundum deinde locum infusilia habent. Tertium resiccatoria, & quartum quæ insufflantur, iuxta subscriptam ipsius dictionem. Aqua calida assiduè colluc. Lenticulæ decocto eodem modo. Aqua mulsa calida similiter. Hederæ cremore aut decocto cum vino vtitor. Malicorii cremore aut decocto similiter cū vino. Gallæ plenæ decocto cū vino. Myrto in vino decocta elue. Vino cū modico alumine trito vtere. Stœbes semine in vino cocto elue. Vrina & vino mixtis ac calfactis elue, Infusilia: picis serum infunde.* Nitrum vino dilutum infunde. Myrrhā tritā ex antiquo vino infunde.] Oleæ folia exsuccato, & ammixto melle coquito ac vtitor. Papaueris succum passo dilutū instilla. Ceparum succo cū melle vtere. Rutæ syluestris succum, cum vino & oleo rosaceo in mali punici putamine calfactis

* Hæc re tu. cod.

Hæc omnia vet. cod. instilla, * Fel bouis vel ſuis in putamine mali punici calefactum infunde. Fel capræ vel ouis, vel marinæ teſtudinis cum muliebri lacte tepefactum infunde.] Cardamomum tritum cum melle inſtilla. Peucedani ſuccum roſaceo dilutũ inſtilla. Aloën & crocomagma diluta inſtilla. Abſinthio cum melle trito vtere. Myrrham & reſinam ac anſerinum adipem cum oleo trita infunde. Pinguitudinem caſeo in figulinum vas recens coacto ſuperſtantem tepefactam inſtillato. Diphryges tritum cum melle inſtilato. Alumen ſciſſum tritũ cum paſſo & aceto, ad mellis craſsitiem coquito, ac vtitor. Reſiccatoria. Cedriam melle mixtam inſtilla. Piperis albi grana tria vngento Aegyptio diluta, & in parua concha trita inſtilla. Crocum & ceruſam pari menſura trita, & roſaceo diluta infunde.

Melanthium & ſulfur pari pondere terito & roſaceo diluito, & vngento irino, adipeq; anſerino pari menſura additis rurſus terito ac vtitor. Myrrham & ſulfur æquis partibus, trita & oleo mixta inſtillato. Myrrham & putamen mali punici dulcis, æquis partibus, trita ac melle diluta infundito. Animalcula ex arboribus, veluti rubri vermes, trita & oleo diluta inſtilla.

Animalculum quod Inteſtinum terræ appel

pellatur, coctum & excolatum instilla. Resinam & mel ac oleum pari mensura mixta ac dissoluta instilla. Malum punicum dulce accipito, & execto eius vmbilico acinos eiicito, deinde passi cyathum vnum infundito, & atramenti sutorii triti obolos duos infarcito, & ad mediocrem crassitudinem coquendo redigito, ac tepido vtitor. Quæ insufflantur. Gallam tritam insuffla. Piper rotundum cum vino contritum insperge. Eodem etiam magis diluto pro infusili vtendum est. Omphacium & gallam torrefactam æquis partibus trita insuffla. Cinerulam cipriam leuigatam insufla. Vtendum etiam deambulationibus, & ventris euacuationibus, & ciborum subtractione, & purgatione aurium diligentiore. Ad aures humectas. Cæterùm ad aures humore madidas, ita enim Apollonius appellat, subscripta pharmaca commoda existunt. Misy linteolo illigatum vrito, & cum ipso tritum insufflato. Galla vsta ac trita similiter vtitor. Spodio trito eodẽ modo. Alumen in testa torrefactũ & affuso oleo tritũ insufflato. Cæterùm eadem diligentia circa diætã vtitor.

Ad auditus grauitatem.

PORrò in subsurdis, siue grauiter & difficulter audientibus, aut etiam surda-

ſtris appellatis, vtpote qui exiguas voces penitus non audiunt,magnas autẽ vix percipiunt,hoc ipſum ſymptoma valde ſuſpectum habere oportet:paulatim enim augeſcens temporis progreſſu perfectam ſurditatẽ inducit. Quapropter per hierã purgãdi ſunt, & per catapotia ex colocynthide, pituitaq; eis per apophlegmatiſmos detrahenda,ac caput reſiccandũ eſt, omniq; modo curandum vt robur ei addatur, quẽadmodum iam ſæpe eſt demonſtratum. Vtendum etiam attenuatoria diæta. Atque in ipſam auriculam pharmaca coniicienda ſunt, quæ craſſos & viſcoſos humores ſindũt ac diducunt. Quorum ſylua eiuſmodi eſt.

Quæ Apollonius in primo parabilium ad auditus grauitatem pharmaca conſcripſit, in hæc verba.

AD auditus grauitatem repentinam, & ex dolore capitis obortã, Abſinthiũ cum aqua decoquito,& per ſtipulam fomẽtum inde facito,quo modo aliàs per arundinem id fieri demonſtrauimus. Baccis lauri aut foliis eiuſdem in aqua decoctis ſimiliter vtitor. Similiter etiã origano, atq; item hyſſopo. Aqua quoque marina & aceto eodem modo. Eiſdem autem & in olla coctis vtendum eſt, fomentum verò per ollam quomodo fiat iam demonſtratũ eſt,

Ace

Aceto albo & aqua pari menſura cum nitro trito feruefactis, ad plures dies eluito, atq; inde aqua ſimplici calida eluito, & ſic ea quæ ad hanc rem deſcripta ſunt infundito. *Marrubii ſuccũ & irinum vngentũ mixta inſtillato. Fel tauri & capræ ac vngentum roſaceum mixta inſtillato. Ceparum ſucco & reſina oleo dilutis æqualiter vtitor. Oleo nucũ & reſina mixtis pariter vtitor. Alumen aceto dilutum inſtillato. Myrrham & alumen pari pondere trita & aceto diluta infundito. Adipem anſerinum & fel bouis, ac laurinum pari menſura mixta inſtillato. Hederæ ſylueſtris baccarũ ſuccum per linteolum expreſſum inſtillato. Veratrum nigrum aceto tritum, melleque multum cocto exceptum, in parua collyria ad formam glandis redigito, eaque meatui indito, ac per dies quinque ſinito. Senectam anguium aceto tritam inſtillato. Eadẽ & cũ felle bubulo, aut caprino, aut teſtudinis marinæ, aut callionymi picis diluta vtitor. Naſturcii quantũ ſufficit, & nitri parum, carne ficus reiectis granis excipito, indeque collyrium auditorio meatui cõgruũ formato ac indito. Per triduũ autẽ ipſum eximito. Hoc multas ſordes educit, & cõfeſtim leuius malum reddit. Cæterùm reliqui corporis quoque cura habenda

*Πράσ cod. impreſſi ac vetuſti ferè omnes habent id eſt, porri, & ſic vet. interpres legit.

da eſt. Deambulationibus itaque pro viribus multis vtendum eſt, & capitis reliquorumque membrorum frictione. Inſuper & apophlegmatiſmis & colluſionibus quæ pituitam extrahere poſſunt. Cibis vtendum eſt copia moderatis, & ex genere eorum quæ facilè exoluuntur & facilè concocta excernuntur. Plurimum autem auxiliatur in huiuſmodi affectione conſtitutis, ſpongia tenuiſsimè contrita & conuoluta in orbem melleque imbuta & auriculæ indita. Idem remedium commodum eſt & ad carnem in auditorio meatu enaſcentem. Poſt hęc verò inquit, vtendum eſſe ollæ fomento iam anteà ſe indicato. Indicauit autem hoc ipſe inter reliqua auditus præſidia, verùm ego ipſum velut à me condemnatum reliqui, propterea quod ad elotionem quidem præſtet in aurium dolore, vtilitatem autem de ſe omnino nullam præbeat. Quapropter nũc ipſum apponam: veriſimile eſt enim ſurdaſtros inde iuuari, vtpote qui contrariis præſidiis opus habeant his qui aurium doloribus vexantur. In doloribus enim affectæ partes exquiſita quiete opus habent, Surdaſtri verò vehementi motu, & ferè dixerim tranſmutatione in contrariam ei quæ iam adeſt affectionem indigent.

Fo

Fomenta ad aurium dolorem ab Apollo-
nio his verbis conſcripta.

FOmentis porrò vtendum eſt per ſpongias aqua calida imbutas ac ſufficiẽter expreſſas. Itemque per cucurbitas affixas. Amplius verò & per vaporem ex arundinibus perforatis allatum. Oportet autem alterum arundinis extremum concauitati auriculæ congruens eſſe, alterum verò in ollam perforatum operculum habentem, & vndique obturatã incumbere. Sit autem in olla abſinthium in aqua feruefactum, quo vapor inde ſublatus ad auditoriũ meatum perferatur. Similiter & per* fermentum in veru aſſatum fomentum adhibendum eſt. Vehemẽter etiam ſubſcriptus fomenti modus conuenit. Vrinam tauri maximè, aut certè bouis vetuſtiſsimam, in ollam nouam anguſti oris infundito, & aceti tertiã vrinæ partem, ac myrtum contuſam ammiſceto, deinde teſtas pro ollæ magnitudine ſatis multas, igni candefactas in ollam coniicito, poſteaq; hominem inclinatum appoſita ad ollam aure, fomentum admittere iubeto.

* Tam impreſſi quam manuſcrip. cod. quos legi habẽt per adipẽ græcè verò σίατι.

Circum aurem verò faſciculum ex lana in orbem circumponito, ne videlicet circumſitæ partes exurantur. Vtendum & farina ordeacea ac triticea in vino cocta, itemque vngento irino calido, gratia fomenti. Su-

per

pernæ verò auriculæ imponendæ ſunt lanæ molles ac puræ vino & oleo imbutæ, ordeacea itidem & triticea farina, aliquando quidem per ſe cocta, cum vino & vngento irino, aliquando verò columbino ſtercore, & ariſtolochia tenui, ęquis partibus ammixtis. Confert autem & cibi abſtinentia, & diæta tenuis, & alui euacuatio larga & memorabilis. Inſuper & quies, ociũ, capitis velamẽ, In potu aqua calida, aqua mulſa, ptiſanæ ſuccus cũ melle, donec remiſerint dolores.

Quæ Archigenes ad auditus grauitatem, ac ſurditatem his verbis conſcripſit.

IN auditus grauitate ſuccum corticis raphani cum roſacco aut cyprino tepefactum inſtilla. Aut galbanũ cum aceto & melle feruefactum. Quod ſi ſurditas ſuccedat, Veratrum nigrum erui magnitudine in cocto melle indito, ac donec quod impedit erodat ſinito. Aut vbi abſinthii decocto elueris, mel & oleum inſtillato. Aut collyrio ex nitro, ficu, & ſinapi immiſſo, per triduum id non extrahimus. Poſtea verò acutis vocibus aſsiduis & viciſsim grauibus inclamamus, & per tubam ſonitu immiſſo malum depellere conamur. Poſt hæc & aſphodeli radices oleo veteri incoctas vtiliter infundimus, caprinaque vrina aſsiduè

duè eluimus. Cæterùm ſurditate ex capitis dolore oborta, raphani ſuccum cum roſaceo infunde. Aut foliorum cucumeris ſylueſtris ſuccum. Aut caſtorium cum baccis lauri & aceto.*

Eiuſdem de corpuſculis quæ auribus illabuntur.

QVòd ſi aqua in aurem illabatur, Auxiliatur acetũ, & cum altero pede aſſectæ auriculæ propinquo exilire, aliqualiter ſeipſum reclinando. hoc enim modo facilè excernitur. Quin & exuctio ſimplex per os, aut etiam per ſtipulam, egregiè aquã extrahit: quod vbi factum fuerit, conſcalpta per lanam auricula, ex prædictis vngentis aliquod inſtilla. Si verò calculus, aut faba, aut cõſimile quippiam, in auditorium meatũ illapſum fuerit, eluito, aut lana circa auricularium ſpecillum obuoluta, & reſina tincta extrahito. Idẽ & per glutinoſum aliquod pharmacũ fieri poteſt. Quod ſi neque ſic ſequatur, ſternutatorio in nares iniecto, os ac nares obturato: facta enim ſpiritus concluſi extenſione, id quod incidit efflatur: idque aſsiduè donec excidat facito. Si enim intus mãſerit, aure inflammata cõuulſiones inducet. Optime etiã confert ad eorum quæ illapſa ſunt eiectionem cõcuſsio. Si itaque puer fuerit, pede comprehenſum

** Aut nigrũ veratrum albo aceto madefactum erui magnitudine melle commixtũ & in glandulas redactum impone. hæc habet vet. cod. nos hîc appoſuimus quia idẽ videtur cum ſuperiori.*

&

& in caput eleuatum, cum concuſsione vibrabis, Si verò perfectæ ætatis quiſpiam ita fuerit affectus, ipſum in tabulam ſecundum affectam aurem reclinatum, caput ad tabulam firmare iubeto, deinde leuata tabulæ circa caput parte, & deferri ſinito, idq́; ſæpe repetito. Mouebitur enim quod incidit, & ad expeditiores meatus partes progredietur, atque ita anguſta & cõcaua ſpecilli parte immiſſa ſcitè extrahito. Si verò faba aut conſimile quippiã in aurem illapſum, in ea maneat, madefactumq́ue & tumefactum, dolores inducat, impoſsibile quidem eſt ipſum integrum eximere. Quare per ſpecilli cõcauum induſtriè partiri ac diuidere idipſum oportet, atque ita particulatim extrahere, deinde ſapam aut vinum dulce calidum infundere, ac lenire meatũ ex lancinatione offenſum. At verò ſi animal aliquod illapſum ſit, ſcammoniã aceto dilutã, aut abſinthii ſuccũ, aut peucedani ſuccũ, nitrũq́; ac ſulphur cũ raphani ſucco inſtillato.

Apollonij de ijſdem.

APollonius autẽ de iiſdem ſic ſcripſit, Ad pulices & vermiculos in auribus, reliquaq́ue earum poro illapſa, acetum & oleum inſtilla. Aut capparis ſuccum inſtilla. Aut amygdalas amaras terito, & oleoſum ab ipſis expreſſum inſtillato. Verat

ratrum album tritum inſpergito. Aut Ariſtolochiam tritam inſpergito. Aut calaminthæ ſuccum infundito. Aut cinnabarim viridem inſtillato. Aut veratrum album cum vino infundito. Aut aluminis & ſeminis cucurbitæ ſylueſtris, ſiue medullæ eius, æquas partes tritas cum oleo cedrino inſtilla. Aut cepam tritam & * œſypum æquis partibus in vino diluito ac infundito. Aut myrrham tritam, acetoque ac melle pariter dilutam adhibe. Aut chalcitidem crudam tritam ac melle dilutam infunde. In vniuerſum verò eximendum eſt quicquid in meatum incidit hoc modo.

** Hyſſopū habēt græci cod. tam impreſ. quam manuſcrip. & ſic habuit vet. interpr.*

Per auriſcalpium nimirū aut volſellam, aut lanam mollem ſpecillo obuolutam & reſinatam, aut etiam quæ vncinum habeat tenuem appenſum. * Ad aurium ſordes.]

** Sic vet. cod.*

Nitrum etiam aſſatum tritum auriculæ inſpergito, & acetum inſtillato, ac lana appoſita per noctem ſinito. Sequenti verò die aqua & oleo calido eluito. Cæterùm ad aquam in aurem acceptam, cepæ ſuccum & adipem anſerinum tepefactum inſtilla.

Aut mali punici nucleo carentis dulcis & acidi, ſuccum in æreo vaſe donec duæ partes ſuperſint coquito, indeque duas guttas inſtillato. Aut myrrham ex aceto & melle tritam infundito.

Auricularia pharmaca à Critone conſcripta his verbis.

AD ſonitus auriũ à morbis. Abſinthiũ in aqua decoctum pro fomẽto adhibe,& roſaceũ cum melle inſtilla. Aut raphani corticis ſuccũ cum roſaceo inſtilla. Aut aloẽn cum vino & melle. Aut thus cum aceto & roſaceo in malicorio ad mellis ſpiſsitudinẽ coquendo redactum. Aut hyoſcyami ſuccum cum roſaceo tepidum. Aut radicum calami viridis ſuccum cum lacte. Aut rhamni ſuccũ cum celtica nardo. Aut gallam nigram cum pari*myrrha ex melle. Aut lycium cum vino mulſo inſtilla. Aut vulpis adipem. Ad dolores auriũ*cum humiditate & purulentia. Vini veteris ſeſquiunciam, mellis corſici vnciam vnã, nitri rubri vnciæ dimidiũ. lycii indici vnc. 1. lycium cum vino & nitro tritũ leuigato, ac mel ammiſceto, & in vitreo vaſe repoſita infundito, hyeme quidẽ bis in die, æſtate verò ſæpius, &*tomentũ lanæ conchylio infectæ indito. Ad aures purulẽtas. Alumen ſciſsile terito, & affuſo aceto ad liquidiorẽ ſtrigmento cõpagem redactum lana cõuoluta excipito, & reſiccata lana, ex ipſa in aurẽ indito, aut hoc ipſum pharmacum liquidum per lanam ſpecillo obuolutam in aurẽ demittito, eamque ex eo quotidie

**Myrtum pro myrrha habet hic vet. cod.*

** χωρὶς, id eſt abſque habẽt græc. cod.*

** Tomentum lanæ conchylij ait græc. quod neſcio num ſit de lana intelligendũ ſanguine purpuræ infecta, vel potius de lana quæ in quibuſdã conchilijs reperitur,*

tidie illinito. Expedit & modicum passum adfundere ne pharmacum exarescat.

qua nunc etiã quidam in similibus vtuntur affectibus.

Archigenes ad aurium affectiones extra meatum.

CAeterùm ad affectiones aurium extra meatũ auditoriũ Archigenes hæc cõscripsit. Ad aures cõtusas, myrrhã, thuris, mannã, terrã nigram, qua aliqui se tãquam smegmate cõfricant: cum acri aceto probè vnita cerati crassitudine imponito, & nequaquã amplius irritato, Aut cerusam & apii semen pariter accepta cũ melle obline. Quidã absinthiũ pro cerusa scribũt. Aut sulphur viuũ, myrrhã, & thus cum pice liquida in splenio imponito. Aut glutinum fabrile & asphaltum siue bitumen eodem modo. Quidam etiã mannã, hoc est, thuris micas ammiscent. Aut cephalico Asclepiadeo emplastro vtere. Aut pastillis pudendis destinatis illine. Porrò in quibus cõtusæ sunt aures, intrinsecã expeditiorem cõcauitatẽ cartilagineã, figulina terra *expleto: & sequẽti die vbi exaruerit, solanum cum cerusa illinito, vsquequo in integrum restituantur. Verùm in auriũ vulneribus & fissuris, cartilagine probè coaptata fibulas imponito, deinde inflammationẽ arcentibus & reliquo glutinatorio ductu vtitor.

** ἐμπλάσας ait vet. cod. i. emplastri modo apponito.*

At verò inflammata in aurium puerorum

pulpis foramina oleum, quod in ærea lucerna æruginem contraxerit, illinendo persanabis. Cæterùm Asclepiades huiuscemodi ad cõtusas & fractas aures compositione vsus est. Paruas cochleas cũ testis & rubrica tritas apponito. Aliud, Aloës partẽ. I. glutinis fabrilis cũ aceto cocti partẽ. I. mixta imponito. Aliqui mannã siue micas thuris ammiscent. Epithemata ad contusas aures. Cotyledonis herbæ drach. octo, amygdalarũ amararum depuratarũ drach.
* Aliàs quatuor. *duas, tragacanthi drach. duas, aceto dilue & visco quercino excepta, & linteolo infarta, impone. Aut ceræ drach. octo, galbani drach. 8. cachryos. ʒ. 8. nucũ amararũ. ʒ. 8. visci quercini. ʒ. 16. thuris. ʒ. 8. misyos assati. ʒ. 8. cõponito ac vtitor. Apollonius autem hoc modo, tum auriũ inflãmationes in superficie cutis ex humorũ impressione aut plaga obortas, tum tumores ac rubores curauit. Butyrum recens excolatũ instilla.
Aut adipem anserinũ colatũ instilla, Aut adipem anserinũ & lac muliebre mixta instilla. Aut glandis vnguẽtariæ succum & resinam liquidam tepidam affunde. Aut adipem bubulum ac anserinum æquis partibus liquefactos instilla.* Aut ocimi succum ac anserinum adipem æquis partibus misce & instilla.] Aliud quod illini potest.
* Hæc vet. cod.
Pa

Papaueris ſuccum aqua dilutum, penna illinito. Aut crocum tritum & muliebri lacte dilutum illinito. Aut argenti ſpumam cum aqua & nardo tenui tritam illinito.

Aut ceruſam coriandri aut polygoni aut ſolani ſucco dilutam illine. Cataplaſmata, Abſinthium tritũ ex aqua pro cataplaſmate impone. Aut* ſeſamũ aqua tritũ impone. Lentẽ ex aqua coctã & tritã cũ melle impone. Aut mali punici dulcis putamina cocta & trita in vino: hoc valde cõmodum pharmacum exiſtit. Aut myrrham & adipem anſerinum, vel butyrum, vel reſinam, & conchylii partem internam æquis partibus trita ſuper aurem & propinqua tempora impone. Conuenit autem ad hæc ciborum abſtinentia, alui euacuatio, inſuper velamen capitis ac reliqui corporis, quieſque. Longe verò remota eſſe debent, ardor, frigiditas, balneum, vomitus, clamor, & omnis diſtentio.

* *Aliàs malicorium.*

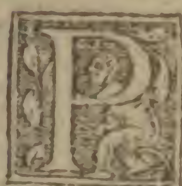
Ad exulceratas ex plaga & fractas aures.

Panem calidum internum cum melle tritum impone. Myrrham cum vino veteri tritam illine. Cochlearũ colla vnà* cum teſtis terito, & dimidiam myrrhæ partem addito ac imponito. Abſinthii & apii ſeminis æquales partes tritas cum melle imponito. Picem circumline & ſulphur tri-

* *Duo hæc verba nõ habẽt vet. cod.*

tum aut thuris micas inſperge. Verùm ne obliges iſta, neque frequenter repetito epithematum detractiones.

De Parotidibus. CAP. II.

Arotides è genere quidem ſunt inflammationũ, fiunt autẽ glandulis circa aures affectis: nõ tamen prima parte curationis partium inflãmatarũ in eis vtimur, in illis enim vt plurimũ curatione reprimente ac repulſoria à medicis appellata vti cõuenit, atque id maximè quum neque malignũ ſit, neque multum quod influit, neque corpus humoribus ex æquo redundet. Sic nanque ſpõgia ſola ex poſca impoſita incipientes inflãmationes repreſsit, neque quicquam ex eo totum corpus fuit offenſum. Verum in parotidibus ipſum contrarium facimus, pharmaca attractoria adhibentes, atque ſi hæc nihil memorabile efficiant, etiã cucurbitam affigentes, aut fomenta aſsidua adhibentes, Annitimur enim vt affligẽs humor ex profundo ad cutem adtrahatur, præſertim ſi in capite affectio ſit firmata, humoribus videlicet in ipſo obfirmatis. Quin & quũ citra capitis affectionẽ, in febribus acutis natura ſuperfluos humores ex vaſis effundens, ad regionem inter cutem & ſubiecta corpora deponit, quãdo ſanè & glandulæ ex effuſis hu

humoribus participant: melius vtiq; etiam tunc videtur naturam adiuuare, per humorum ex loco in locũ impetuosum illapsum, febres curantem. At verò quum vehemẽti impetu fluxus illabitur, nihil nos curiosius agentes, omnia naturæ permittimus. Si enim siue cucurbitam, siue aliud pharmacũ humores ex alto ad cutem adtrahens admo uerimus, vehemens dolor hominem apprehendit, vnde & vigiliæ & febres inducuntur, ac vires exoluuntur. Mitigare itaque tunc & non humorũ influxui opitulari cõuenit, per cataplasmatum maximè lenientium vsum, velut est quod ex frumenti, aut hordei, aut seminis lini farina, cũ aqua mulsa, aut fœni græci, aut altheæ, aut chamæme lorum decocto coquitur, & quæcunque ad hoc quod moderatè humectã habent caliditatem, per quã mitigare dolores valent, etiam influentes humores concoquere possunt ac suppurare, quemadmodũ de his in cataplasmatum tractatu sermonẽ fecimus. Quod si etiã sanguis redundare videatur, per venæ sectionem ipsum euacuabimus, præsertim si id vires permittant. Nunc verò ad pharmacorũ compositionem progredientes, quam etiã à principio nos tractaturos, recepimus, qua ratione tum compositio ipsorum, tum vsus constet docebimus.

Si itaque tumor non diſcutiatur, ſuppurantibus pharmacis vtendum eſt, velut eſt frumenti farina cum caricarũ decocto & oleo. Item quod ex polline, & quod ex fermento conſtat pharmacũ. Si verò ſuppuratæ fuerint parotides, tunc aut per ſectionem pus elicere oportet, vlcusq́ue velut in eiuſmodi fieri moris eſt ac omnibus notũ curare, aut ſanè per pharmacum abſceſſum rumpere, Quale eſt Smilium appellatum, & quod ex alliis conſtat: aut tentare vt ipſum per medicamenta attractoria & tenuium partium vim habẽtia diſcutiamus, bis per diem iiſdẽ ablatis, & fomentis admotis donec remiſerint & laxati fuerint dolores. Quando verò iam plurimũ puris fuerit diſcuſſum, tunc iam primũ ſemel ſoluere ea medicamenta, & fomenta adhibere oportet: deinde verò neque ex re eſt id facere, ſed ipſis pharmacis permittere, vt ſi quid reliquum in profundo hæreat, idipſum diſcutiant. Quòd ſi durities adſit, ea ipſa quoque molliẽda eſt, quare hoc tempore ex mixta pharmacorum facultate compoſitio parabitur, emollientibus videlicet ad attractoria ammixtis. poſtquam verò omnis purulẽtia fuerit euacuata, & adhuc durities aliqua relinquatur, emollientibus pharmacis vtẽdum eſt, quorum ſyluæ ſiue materiæ itemq; cõpoſitionis

nis varietatem, in malagmatum sermone demonstraui. Manifestũ autẽ est, quod moderatas parotidas, in quibus neque humorũ multitudo redundans in particulas irruit, intantum vt vehementes dolores excitet, neque caliditas cum humore adest, facilè per hæc sanare possimus. Neque enim ad suppurationem festinant, neq; vehementem dolorem inducunt. Verũ licet etiã fomentis ex muria vti, & cataplasmata magis calefacientiaque & discutientia adhibere, & medicamẽta eandẽ facultatem propè attingẽtia. Quum verò pleriq; medici & parotidum pharmaca indistinctè conscripserint, Si quis prædictis in memoriam reuocatis ad eorum vsum accesserit, facilè intelliget quibus tandem ad singulas parotidas vtendũ sit. Verùm præexercitabo etiã ego vos ad hanc rẽ per exẽpla, quæ Archigenes in primo pharmacorũ secundũ genus his verbis scripsit. Archigenis ad parotidas. Parotidas dissoluere volẽtes, plantaginẽ cum sale tritam assiduè pro cataplasmate imponimus. Aut caprinum stercus ex aceto. Aut rumicis syluestris radices coctas in vino, aut ficum tritã cũ atramento sutorio. Aut ficum coctam, cum absinthio & vino tritis. Aut buccina marina, aut purpuras vstas, melle aut axungia exceptas imponito, &

confeſtim diſcutientur. Idem etiam oſtreorum teſta vſta & cum melle impoſita facit. Aut ceratum roſaceum ſiue cyprinum, ruta ammiſta, aut ſulphure viuo addito, emollitum, aut cimolia cum aceto. Diſcutit maximè ficus aqua marina aut muria cocta, ac trita impoſita. Idē facit & marrubium tritum cum ſale, & lana butyro imbuta ac impoſita, inchoantibus parotidibus opitulatur. Quemadmodum huic poſtremo loco ab eo relato, rectè Archigenes diſcrimen appoſuit, incipientes parotidas è butyro opem ſentire teſtatus: Sic conueniebat ipſum etiam circa alia medicamenta vtendi tempus adiicere, velut ego paulò ante feci. Quin & circa hoc ipſum butyrum, non ſatis eſt ex ſolo parotidum principio facere diſcrimen niſi apponatur num vehementer aut molliter concitetur, & num dolenter velut cum pulſationibus & vigiliis infeſtet, an cū moderato dolore. Deinde qui ſit morbi ſtatus, Num magna omnino laxitate opus habeat, an per minorem iudicari ac finiri poſsit: tali nanque ſuffecerit butyrum, in corporibus præſertim mollibus eunuchorum, puerorum, & mulierum, & eorum qui teneram habent carnem. Si verò cum vehementi dolore fiat, cataplaſmate dolorem ſedante opus habet, ſimulque

aſsiduo fomento vel per ſolam aquam, vel etiam modico inſecto ad eam ſale. Quandoquidem verò primùm omnium pharmacum conſcripſit, plantaginem cum ſale, ab illo ſanè etiam nos rurſus initium faciemus, plantaginis naturam recordantes ex mixtis facultatibus diſcuſſoriaque & repulſoria compoſitam eſſe. Ego verò nunquam pharmacis ad parotidas deſtinatis repulſoria ammiſceri operæpretium exiſtimo, præterquam ſi aliquando, rarò tamen, ad multã diſcuſſoriorum copiam parum quiddam ex eis addatur, atque id tum demum vbi citra vehementem dolorem parotides irruant. Quod verò deinceps ſcriptum eſt, Stercus caprinum ex aceto, inueteratæ ac induratæ, nullumque amplius memorabilem dolorem habentis parotidis pharmacum eſſe poſsit, velut etiam lienis in ſcirrhum indurati. Tertio deinde loco conſequenter, Radices rumicis ſylueſtris in vino cocta tradidit. Si ſanè & qualitatem & ætatem vini appoſuiſſet, fortaſsis & ego tentaſſem de eo iudicium ferre. Quum verò non adiecerit, multumque differat acerbum, aut auſterum, aut acre, aut dulce, aut recens, aut vetus, aut craſſum, aut tenue, aut fuluum, aut album, aut nigrum vinum eſſe, ob id etiam ego nihil

ha

habeo quod de hoc pharmaco dicam. At quum vobis hoc cognitum ſit, quòd maiori diſcutiendi vi præditum ſit vetus, præſertim ſi ex genere natura calidiorum ſit, velut ſunt in totum fulua, contraria verò huic ſecundum vires tum auſterũ, tum acerbum, huiuſmodi quidẽ vinum vitare oportet, In fuluo verò & mediocriter vetuſto, & tenuium partium, rumicis radices coquetis, & in parotidibus citra vehemẽtem dolorem obortis adhibebitis. Scribit deinceps, ficum tritam cum atramento ſutorio. Diſcuſſoriæ quidem igitur & concoctoriæ facultatis eſt ficus, præſertim arida: recens verò diſcutiendi quidem vim habet, verùm concoquere non poteſt. Verũ atramẽtũ ſutoriũ nemo ignorat vtraſq; facultates fortes cõplecti, repulſoriã nẽpe & diſcuſſoriã: quapropter etiã vehemẽtia ei⁹ vitãda eſt. Cocta deinde fico nimirũ arida, cũ abſinthio & vino tritis, vti iubet. His ſanè etiã vos vtemini oportunè, ad medias magnitudine ac tempore inflammationes. Quemadmodum etiam buccinis, & purpuris, & oſtreis vſtis, in dureſcentibus ac vetuſtis. Eſt enim pharmacum quod omnis afflictionis & mordacitatis expers eſt, non ſolum ſi melle quis eorum cinerem imbuat, ſed & multo magis ſi adipem vetuſtum* à fibris de

** Inſulſum addit. vete. codi.*

depuratum ammiſceat, Citra omnem enim moleſtiam omnes inueteratas inflammationes diſcutit, etiamſi ex influxionis materia ſint obortæ. Deinceps cerato roſaceo vel cyprino cũ ruta vti iubet, quod diſcuſſoriũ quidem pharmacũ eſt, verũ nihil vehemẽs neque violentũ in ſe habet. Paulò verò efficacior fit compoſitio, ſi ſulphur viuum pro ruta ammiſceamus. Quæ ſequitur deinde cimolia cũ aceto, neque fortẽ, neq; doloroſam, neque magnã protidem curare poteſt. Ficus verò aqua marina cocta, in inueteratis iam commoda fuerit, vtpote diſcuſſoria vi prædita, velut etiam ſi aquæ marinæ penuria, muria quis vtatur. Simile huic eſt, quemadmodum etiã ipſe Archigenes dixit, Marrubium cũ ſale. Poſt hæc verò de butyro ſcripſit, cuius vt vltimi circa illius dictionis ordinem, paulò ante mentionẽ feci, poſt quod rurſus ad generoſum pharmacum trãſit, Pyrethrum tritũ fico excipi iubens. Deinde calce viua cum melle trita vti præcipit. Et poſt hoc, muſtelæ ſanguinis illinendi meminit. At verò talia tanquam curioſa & ſuperuacanea, & quæ magnã rei medicamentariæ egeſtatẽ indicent, ſi per alia auxilia, citra ſanguinis muſtelæ adhibitionẽ, parotidas curare nequeat, neque in vſum adſumpſi, neque eorũ experimentũ habeo.

Sed

Sed neque ex amicis nostris quispiam alius vti tẽtauit, Verùm cerebrum illinire quodcunque tandẽ, mediocrium parotidum medela existit. Post hoc verò hæc verba scribit. Aceto feruenti perfundito, aut spongiã in acida muria imbutam imponito. Fossorum ac messorum fortaśsis ea fuerit medela, non hominum vrbanorum. Deinceps acris mentionem facit pharmaci ex mustella vsta, cuius cinerem cerato irino excipi iusśit. Verùm eiusmodi pharmacis, quando diu durant & in scirrhum indurantur vtendum est: pleraque enim ab eo scripta veterascentium & ægrè solubilium parotidum remedia existunt, quapropter etiam ipse ad pharmacum hoc adiecit, quòd etiam Strumas probè sanare posśit. Post hoc verò eiusmodi dictio inordinatè inserta est, tum aśsidua calidæ adspersio, tum aśsidua crudæ ordeaceæ farinæ impositio. Quod ipsum siue quis per se legat, siue prioris dictionis finẽ, huius dictionis principium faciat, vtrunq; male dictum est. Manifestum verò hoc erit vbi præcedentis dictionis finem præposuerimus, vt totus sermo eiusmodi fiat. Mirabiliter discutit & strumas, sæpe etiam parotidas, tum aśsidua calidæ adspersio, tum aśsidua crudæ ordeaceæ farinæ impositio. *perspicuè enim falsum est

*Ex vet. cod.

affir

affirmare ſtrumas ac parotidas mirabiliter diſcuti tum iugi adſperſione aquæ calidæ, tum aſsidua appoſitione. Si verò de parotidibus ſolũ dicatur, certa diſtinctio aberit, quæ doceat nos in quibus & qualibus parotidibus aquæ calidæ adſperſio, & aſsidua crudæ ordeaceæ farinæ adhibitio conueniat. Non enim in omni, ſed quã citiſsimè velimus ſuppurari, hæc faciẽda ſunt, quemadmodum in ſuperiori ſermone eſt indicatum. hoc itaq; vitiosè, vt dixi, interſertum eſt. Cæterùm Archigenes ad conſequentia tranſgreſſus rurſus pharmaca ſcribit, non apponens quod induratis & inueteratis ſalutaria exiſtant, quũ nos ex materia ipſorũ, ipſa talia eſſe cognoſcimus. Adſcribã autẽ iam vobis ipſius Archigenis dictionem, Quæ ſic habet. Propriè verò lupinorum amarorum farinã cum melle coctam, modica calce viua addita, pro cataplaſmate imponito. Egregiè diſcutit & hoc. Picis brutiæ, mannæ ſiue micarũ thuris æquales partes, terebinthinæ, palmarũ Syriacarum non vetuſtarũ pinguium carnis puræ, vtriuſque duplum, galbani dimidium mannæ. probè vnitis vtitor, Si verò dura ſit reſinã adde & miſce. Aut nitrũ & rubricæ ſinopidis tertiã partẽ cũ vngẽto cyprino ad ſtrigmẽtitiam craſsitudinẽ redacta, ac linteolo

infar

infarta imponito. Aut calcem viuam cum ſtrigmentis eodẽ modo. Aut caricas, galbanum, nitrum pari menſura, ſulphuris tertiã partem, terebinthinæ, opopanacis vtriuſq; parum quiddã: vnitis vtere. Aut calcem viuam cum aceto tritã impone. Quòd ſi neq; per hæc diſcutiantur, adiuuabimus permutationẽ in ſuppurationẽ ꝑ frequẽtia ex calida crudaq; ordeacea farina cataplaſmata dein rurſus diſcutiẽdũ per largã & frequẽtẽ decocti lauri aut baccarũ eius perfuſionẽ, aut ſulphure vel cõſimili quopiã in aquã inſperſo ſiue nitro, ſiue columbino ſtercore in ea ammixto. Aut etiam cucurbita cũ ſcarificatione affixa. Deinde ad chirugiã perueniẽdum eſt & crudi abſceſſus ſectionem. Optimum enim in his vt quàm celerrimè fluxio foras euellatur. Hæc quidẽ Archigenes ſcripſit. Sunt autẽ & multa emplaſtra quæ parotidas diſcutiunt, aliqua quidẽ iam inueteratas & induratas: aliqua verò eas in quibus ſedato dolore, nulla amplius puris ſuſpicio eſt, Quemadmodũ etiã aliqua quæ iam ſupuratas curare poſſunt: talia verò inter diſcuſſoria emplaſtra, ſingula cum viriũ ſuarum profeſsione conſcripta ſunt, velut etiã ea quæ ſimplices parotidas curant laxatoria appellata, omnibus nota ſunt. Exẽpla ipſorum ſunt, Emplaſtrum Mnaſeæ, & quod ex ſuc

ſuc

ſuccis cõſtat,& quod ex ptiſana. His adhuc molliora ſunt cerati forma, tum ex butyro, tum ex œſypo conflata, oſtreis aut buccinis, aut purpuris vſtis additis, adipeq; porcino ſalis expertè ſingulis quadrantis pondere Præſtat & hoc. Butyri vnc. I. ceræ ſextãtem & vnciæ dimidium, oſtreorum vſtorum quàm tenuiſsimè tritorum ſextantem, liqueſcibilia liquefacito, oſtreaq; infarcito, ac vnitis vtitor cõfidenter. Efficaciſsimum hoc ad parotidas exiſtit.

De *affectionibus narium.* CAP. III.

EX genere tumorum præter naturam, polypodes in naribus generantur. Ex genere verò vlcerum ozænæ, Secundum genus autem excretionum præter naturam, Sanguinis eruptiones fiunt in morbis acutis, iuxta rationem earũ quas recentiores Medici priuatim Superexcretiones appellant. Nimirum in quibus natura adiudicatorium auxilium concitata, modum exceſsit. Primùm itaque de ozænis ſermonem faciam, quæ ex humorum acrium & putreſcibilium influxu generantur: ita vt ſi acres ſolũ ſint, ægrè curabilia vlcera producere conſueuerint, nõ tamen graueolẽtia. Cæterùm cura cõmunis ambobus his eſt, itemq; polypi, vt videlicet primũ caput ſiccetur & firmetur,

quum palàm sit ob vitiatorum humorum redundantiã defluxum ex eo in nares prouenire. Quo modo verò caput totũ corroborare oporteat, quo nullum recrementum ex eo ad inferas partes delegetur, sæpè iam dictum est. Quum igitur per illa caput validum reddideris, ad naris progredieris curationem, Scopo in ozænis proposito, vt affecta pars per mixtæ facultatis pharmaca tum repellentia, tum discutiẽtia, resiccetur. Repellunt itaque tũ austera, tum acerba, quæ communem adstringẽtium appellationem habent. Discutiunt autem calida & sicca facultate prædita, quorũ sylua talis est. Archigenis pharmaca ad ozænas. Quum ozæna in naribus fuerit, calaminthæ succũ infunde. Aut ipsam calaminthẽ aridam per fistulam insuffla. Aut veratrum albũ cum seminis nasturtii chema quotidie insuffla: post hoc verò caput perfunde. Obline autem eos vel chalcitide, aut atramento sutorio, aut psorico cum melle. Aut instillato in narem melle, & per sternutatorium facta concussione, tectoria vlceri obducta excutito, deinde præscriptum ex nasturtio & veratro pharmacum, per narẽ adtrahere quàm plurimum iubeto, & postea amurcam cum melle illinito. * Aut ranunculi succum cum alumine liquido in narem infunde, ægrũq; resu

** Vel myrrham & nasturtiũ cum melle hæc vet. cod. alij tamen pro myrrha habẽt zingiber.*

resupinatum donec ad os penetret attrahere iube, atque id vsq; quo percuraueris identidem repete. Si verò vetera sint vlcera, etiam acetum vetus ammisce, aut sulphur tritum. Acre item acetum in vasculum angusti oris fusum, ad multum tempus ad respirationem ipsorum appone, deinde Misy cyprium, & dimidium eius nardi indicæ, cũ vino chio ad mellis crassitudinem redige, ex eóque meatus obline, & per lanam obtura. Ad vlcera in naso. Vlcera in naso, ex malorum punicorum succo in æreo vase ad medietatem cocto perline. Aut malum punicum dulce integrum in vino coctum terito, & forinsecus imponito. Aut violam albam ex aqua affricato. Aut rubi succum & alumen Melium cum aqua diluta eodem modo. Si verò vetus sit vlcus cum aceto diluito. Aut iridem & sandaracham cum melle oblinito. Aut adipem vitulinum & resinam illinito.

De polypo narium.

POlypus tumor est qui præter naturã in naribus generatur, polypodis carni assimilis iuxta substantiæ proprietatem. Manifestum itaque est affectionem hanc ex crassis & viscosis humoribus generari, atque ob id mixta materia medicamentaria opus habet, vt videlicet partim adstringat,

partim ſecet & attenuet, partim etiam diſcu tiat & cōdenſet. Archigenis ad polypodas. In polypode naſturtii tenuis chemã, ſiue drachmam dimidiam, cum veratri albi obolis duobus, nare adtrahere iube. Vbi verò exciderit linamentis cum anthera ſiue florido emplaſtro ex melle vtere, aut lycio eodem modo. Aſclepiadæ ad Ozænas & polypos. Aſclepiades in quinto exteriorũ ſic ſcripſit. Aridum ad Ozænas, Aluminis ſciſsi drach. * 4. myrrhæ drach. 4. ſandarachæ drach. 4. gallæ drach. 1. * atramẽti ſutorii vſti drac. 1. tritis vtere, naribus prius vino odorato elotis, & pharmaco per ſpecilli extremum ſiue nucleum admoto.

*Aliàs 2.
* Aliàs æris vſti.

Aliud, Seminis ericæ drachm. 8. myrrhæ drachm. 8. nitri rubri drachm. 8. malicorii drachm. 8. ſeminis tamaricis drachm. vnam, crocomagmatis drachm. 2. tritis vtere.

Aliud, Soreos ægyptii friabilis drachm. 2. chalcitidis vſtæ drachm. 2. ſeminis tamaricis drachm. 2. croci drachm. vnã myrrhæ drach. 1. tritis vtere. Aliud, Chalcitidis vſtæ drachm. 2. atramenti ſutorii aſſati drach. 2. Miſyos drach. 2. amomi drachm. 1. myrrhæ drachm. 4. croci drach. 1. tritis vtere. Alia compoſitio quæ flaueſcens appellatur. Aluminis ſciſsi drachm. 8. chalcitidis crudæ drachm. 6. ſandarachæ drach. 3.

put

putaminis mali pnnici drachm. 2. atramenti sutorii vsti drachm. 2. misyos assati drach. 2. tritis vtere. Alia, Atramenti sutorii vsti drach. 4. diphrygis drach. 2. calcis viuæ drachm. 2. sandarachæ drach. 2. Arida admoue, aut linamentum tortum aqua madefactum ac pharmaco imbutum inde. Aliud, Misyos assati drach. 2. mannæ thuris drach. 2. chalcitidis assatæ drach. 2. squamæ æris sesqui drachmam, æruginis drach. vnam arida adhibe.

Lamponis ad Oxænas, ægilopas, polypodas & multa alia.

AD ozænas & ægylopas ac polipodas, & quæcunque velis citra sectionē ac vstionem submouere. Dirimit etiam ossa corrupta, facit & ad vlcera serpentia ac putrida inspersa, & ad sordida vlcera linamēto excepta ac indita cum melle. Scobis æris rubri vnc. vnam salis ammoniaci sextantē, ammoniaci thymiamatis sextantem, aluminis rotundi quadrantem, aceti acerrimi heminas sex. Arida terito, & affuso aceto, omnia in vas æris rubri transferto, in eoq; ad solē sub caniculæ ardore cum æris rubri radio agitato donec pharmacū exarescat, deinde in mortariū translatū diligēter terito, & in fictili recondito. Vsu verò exigente, aquam absorbendam dato, deinde etiam in

ore continendam, pharmacum verò per fistulam insufflato. Scribonii largi facit ad omnia extuberantia. Misyos vsti, chalcitidis vstæ, atramenti sutorii vsti, soreos, squamæ æris, singulorum drachm. 8. Arida admoueto. Oportet autem præcedenti die quiescere, deinde sequenti pharmacum post cibum indere, Illinendæ etiam nares antea cum bitumine aut liquida pice, aut myrrha stacte. Philoxeni chirurgi ad polypodas, ozænas, omnem excrescentem carnem, hæmorrhoidas, & quibuscunque crustam inducere velis. Aëris vsti, auripigmẽti torrefacti misyos assati, singulo. drach. duas, diphrygis drach. tres, chalcitidis vstæ, atramenti sutorii vsti, squamæ æris, singulorũ drach. quatuor, tritis vtere. Cæterùm post pharmacorum adhibitionem, etiam sternutatoris vtimur, quo videlicet tectoria vlceri obducta excutiamus, quæ tribus aut quatuor diebus ferè excidere consueuerũt. Vbi verò exciderint adipe anserino ac butyro cũ rosaceo cerato curantur. Verùm Asclepiades in primo pharmacorum exteriorum sic scripsit. Asclepiadæ ad ozænas, quo vsus est Meges. Seminis ericæ drachm. quatuor, myrrhæ drach. quatuor nitri rubri drach. quatuor putaminis mali punici drac. quatuor, croci, drach. duas, costi drac. duas,
tri

trita insufflato. Aliud, Aluminis scissi drach. 4. myrrhæ drach. 4. sandarachæ drac. 2. rhois rubri drach. 2. salis fossilis drach. 2. costi drach. 2. croci drach. 2. trita insufflato. Ante curam verò nares vino odorato & optimo melle eluere conamur. Ad narium polypos quo vsus est Antipater. Aeris vsti drach. 4. minii sinopici drachm. 1. trita per arundinem insufflato, Quin & per specilli nucleum admoueto. Aliud Antonii Musæ. Atramenti sutorii partem vnã, sandarachæ partẽ vnã, trita insuffla. Aliud Charixenis post chirurgiã. Cornu cerui vsti drach. 4. squamæ æris rubri drac. 4. auripigmenti drachm. vnam, trita insuffla. Aliud, Bryoniæ radicis vstæ drac. 4. atramenti sutorii drach. 4. spumæ nitri drac. 4. elaterii drach. 4. trita insuffla. Ad vlcera in naribus. Recremẽti plũbi, vini veteris, olei myrtei, singulo. æquales partes, plũbi recrementũ vt quàm leuissimũ fiat terito, & adfuso vino rursus leuigato, deinde myrteũ addito, omniaq; simul misceto ac conquassato, & in figulinũ vas coniecta prunis imponito, assidueq; agitato, atque vbi strigmẽtosum redditũ fuerit pharmacũ sublatũ in pyxide plũbea seruato. Aliud, Plũbi vsti & loti drach. 8. vini & rosacei quãtũ sufficit, olei myrtei quod satis est, apparato

& vtitor vt dictum est. Aliud, Spumæ argenti drach. 6. cerusæ drach. 8. malicorii drach. 4. aluminis scissilis drac. 4. vini aminæi quantum sufficit, olei myrtei quod satis est. Arida tusa & cribrata in mortarium cõiecta cum vino ad strigmentitiam crassitudinẽ redigito, postea verò myrteo oleo affuso conquassato, & ablatis in pyxide plũbea reconditis vt dictum est vtitor. Sint autem myrtei heminæ quatuor, vini cyathi quatuor. Diogenis pharmacum accommodatum. Adipis anserini drachm. 4. œsypi sesquidrachmam, medullæ ceruinæ drac. 2. ceræ Tyrrenicæ drach. 8. plumbi vsti & loti drach. 4. stibii vsti & loti drach. 8. ladani drach. 2. adipis vitulini drach. 2. terebinthinæ drach. 4. cerusæ drach. 2. spumæ argenti drach. 1. rosacei quantum sufficit. Liquida cum aridis committito & repositis vtitor. Vsu autem expetente quantum satis fuerit tollito, & rosaceo dilutum naribus sublinito. Ex primo de parabilibus Apollonii.

Ad effectiones in naribus. Ad narium exulcerationes, & putredines ac fœtores, mali punici nucleo carentis dulcis itemque acidi succũ, in æreo vase donec duæ partes supersint coquito, ac vtitor quàm penitissimè illinẽdo. Facit & malum punicum dulce cũ vino coctũ & tritũ & forinsecus impositum,

tum,atque intro illitum. Ad excrescentem carnem & polypum. Diphryges tritum admoueto, & linamento nares dispa- rato. Aliud, Veratrum terito,eiq; origani par pondus tritum addito,ac naribus bis in die insufflato. Aliud, Veratrum nigrum cum pari sandaracha terito, & am- mixto oleo,lana excipito, eoq; narem ex- pleto. Aliud, Florem æris,& æruginẽ, ac silphii succum pari mensura oleo ammi- xto terito,& vngenti crassitudine ad dies quinque naribus sublinito:deinde per vol- sellam eximito. Aliud, Auripigmentũ & calcem trita cum specillo largè adhibe- to. Vbi verò intumuerit & eleuatus fuerit polypus,veratro nigro arido trito mode- ratè vtitor. Vt plurimum enim in diebus septem nasus vacuus redditur. Deinde di- phrygis cũ melle vsu expurgato. Aliud,

Auripigmentum & calcem ac veratrum album trita cum specillo admoueto. Ad ea quæ naribus illabuntur, Quæ naribus illabuntur,auriscalpio aut volsella extrahi- to,aut sternutatorio admoto,os adprehen- dito,atque alteram narem comprimito, si- quidem nõ in vtraq; nare adfectio existat. Hæc quidem Apollonius quibus ipse vsus est tradidit. Verùm vt ego vsus sum, & in polypis ac ozænis nariũ, probatissima re-

peri ſubſcripta. Ac primum quidẽ quod ex malis punicis conſtat pharmacum. Sint autem pari numero ac magnitudine ex tribus eorum differentiis accepta. Aliqua enim ex his ſunt auſtera, aliqua dulcia, & quædam acida. Contundenda itaque ſunt recentia & matura, atque integra diligẽter confringẽda, quo ſuccus ex eis exprimi poſſit, quem in vaſe ſtanneo depoſitum adſeruare oportet, modicè coctum ſiquidem liquidior quàm oporteat videatur. Quod verò ab eo reliquum eſt ſolidum & craſſum, rurſus diligenter contundendum eſt, vt à contuſione rurſus in pila atteri ac leuigari poſsit, indeq; collyriorum formæ effingi, quæ congruam ad ægri nares proportionẽ habeant. Induntur enim hæc in naris quam polypus obſedit meatũ, quo citra mordacitatem & conſenſum, qualem acria pharmaca excitare ſolent, per longiorem moram ipſum expurgent. Quod ſi humectior & mollior tibi appareat polypus, plus ex auſteris malis punicis coniicies: ſi durior, ex acidis. Quandoquidem verò perpetuò tolerare collyrium moleſtum eſt, ab eius vſu interquieſcere conuenit, atque eo tempore quo ipſum non indis, per expreſſum ſuccum ægrũ curare, & ſanè oris diducto rictu hiãti, etiam circa illas partes iuxta quas naſus
ad

ad palatum perforatus eſt, liquidum ipſum expreſſum pharmacum illinere, vel cũ penna, vel cum lana ſpecillo duos nucleos ſiue cuſpides habenti obuoluta. Cæterùm ex aridis pharmacis diphryge, citra mordacitatem aliquando per multum tempus conſumptum polypum noui, probatur etiam in ipſis prædictum collyrium ex malis punicis effictum, ſi vbi exaruerit probè contundatur, cribreturq; ac leuigetur, indeq; inſuffletur, aut etiam per ſpecilli nucleum indetur. Omnia autem hęc aſsiduè facere oportet, vt nunquam ab affecta parte pharmacũ abſit, quum facilè ab humiditate eluatur. Quemadmodum igitur in lippientibus, ſic & in his ſemper ſi poſsibile eſt, pharmacum adhibere oportet: abluitur enim facilè, vt dixi, ab influente humiditate. Porrò quũ eunuchus quidam nullius pharmaci ferre poſſet adhibitionem, ſed ab omnibus irritaretur, roſis aridis contuſis ac probè tritis atque inditis, mirùm quàm viderim hominem magnopere citra omnem mordacitatem adiutum. Quare in corporibus mollibus & humidis, aut quibus ægrè vlcera ipſa ſaneſcunt, rurſus eodem pharmaco vſus ſum, contigitque ex duobus alterum, aut vt nihil noceret, aut omnino citra moleſtiam opus ſuum perficeret. Pleraque enim

eorũ quæ polypodas exterunt, eos exacerbant vbi à ſcopo aberrent. Cæterùm vlcera in narium meatibus ſemper per paſtillos curaui, androniũ videlicet, & paſionis, & polyidæ, & bythinum, & per eum quem ego cõpoſui, his ipſis aliquando vino dulci diſſolutis, aliquãdo auſtero, & quandoque moderatæ ætatis, quandoque veteri. Interdum etiam aceto dilui vel vinoſo, vel ſimpliciter acido, vel etiam acri valdè & vetuſto, Iuxta prædictas indicationes, vſu pharmacorum ſecundum ſymptomata affectionum reperto. In diuite verò quopiam qui odoratum pharmacum ſibi adhiberi expetebat in ozænæ curatione, hedychroi vſum excogitaui, ipſumque vino falerno veteri diſſolui, & mirum quàm breui affectio ipſa eſt curata. Relata eſt hedychroi compoſitio circa theriaces antidoti deſcriptioné.

Heraclidæ ad eruptiones ſanguinis è naribus, ad Antiochidem. CAP. IIII.

SVfficienter quidem de ſanguinis eruptionibus in curandi Methodi libris dictum eſt, verùm nunc quæ ex ſylua vſu cognita cõſtant, & à prædeceſſoribus noſtris approbata ſunt referentur. Vbi grumos ſanguinis eduxeris, lanã ſpecillo obuoluito, eamq; in lycio aqua diluto imbuito, & ſanguine

manan

manantē locū illinito. Aut linamentum longum lycio imbutum indito, deinde forinſecus cum digitis apprehenſum naſum cōprimito, donec conſtiterit ſanguis. Aut chalcitidem mediocriter leuigato, & linamentum ex ellychnio contortum in frigidam aquam demittito, deinde in chalcitide obuoluito. Aut linamentum priapi ſiue pudendi forma naribus indito. Aut linamento raſili vtitor quàm penitiſsimè intruſo. Præſtat autem digitū ad palatum immittere, ne eò linamentum raſile deferatur. Aut thus cōfringito, & polygoni aut ſeminis porri ſucco diluito, in eoq́ue linamentū raſile, aut ex ellychnio obuolutum indito. Aut mentam tritam indito. Aut ſpongiā ſiccam immittito. Aut ſpongiam in acre & feruidum acetū coniectam* imponito & ſanguine manantem narem ſpecillo forinſecus, donec impellatur, aprimito.]

*Locum hunc ex vet. exemplari in hunc modum reſtituimus.

Præſtat autē ſpongiæ principium filo per acum tranſmitti, quo facilè extrahi poſsit, extrahito autē quum opus ſuum perfeciſſe exiſtimaueris. Si verò inareſcat ſpōgia, intusq́ue agglutinetur, per auricularē clyſterem frigidam aquā immittito, ac infundendo humectato, atque ita extrahito. Vtere etiam cōpoſitionibus vulnerariis & ſanguinem ſiſtentibus quæ deſcribētur. Accommo

modatum eſt & frontem ſpongiis refrige-
rare, itemq; capitis partes ſublimes facere.
Brachia autem & manuũ iuncturas, fœmo-
raque & inguina, atque genua cõſtringere,
in his qui mœſto ac deiecto ſunt animo,
quemadmodum in venarũ ſectionibus fa-
cere moris eſt, Iubendique ſunt vt ea mem-
bra moueant, manus quidem confricando,
pedes verò ambulando. Expletis enim ſan-
guine quæ in eis ſunt venis, nares ſanguine
manare ceſſant. In potu amplius exhiben-
da ſunt ea quæ ad ſanguinis reiectionem
conſcribentur. Aures quoque contentæ
per linteola ac ceram obturentur, & in ore
aqua pluuialis frigida contineatur. Quod
ſi quid ex ſanguine deglutitum eſſe videa-
tur, etiam idipſum vbi multa eius ſit copia,
per euacuatiuum educito. In ventre enim &
inteſtinis in grumos coactum, incenſionem
facit. Pharmaca Aſclepiadæ in quinto ex-
ternorum ad ſanguinis narium eruptiones
ſcripta. Quæ Marcellæ inſcribit. Platani
pilulas collectas in vmbra exſiccato, & de-
ſiccatas ſuper pannum aſperum in diſcum
diffundito, easque aſpera ipſius panni ſiue
tunicæ parte cõfricato, aut in panno ex pilis
ſiue ſetis compoſito obuoluito: ac ſemen
quidem pilularum abiicito, tomenta verò
collecta in teſtaceum vas nouum reponito,
Vſu

Vſu autem expetente, ea ipſa lanuginoſa tomenta in harundinem cuius geniculi recisi ſunt indito, & qua parte excauata eſt harundo, naribus imponito ac inſufflato, cõpendio hoc vincit ſanguinis eruptionẽ.

Aliud, Atramentũ ſutorium diligenter tritum reponito. Vſu verò poſtulante, raſuram quampiam linteolorũ in pharmacũ immerſam indito. Aliud, Spõgiam cruda pice imbutam exurito, & linamento torto exceptã indito. Aliud, Putaminis oui partem vnam, gallæ omphacitidis partem vnam, trita linamento torto aqua aut aceto madefacto excipito,& indito. Frontem verò & naſum gypſo aut luto figulino integito. Aures autẽ contente obturare iubeto. Quidam ſpongiam aphricanam aceto acerrimo incoquunt, deinde exprimunt, eamq́ue in ignito lapide frequenter obuoluunt, atque ita ſuffitum & vaporem excitant, quem naribus attrahere iubent.

Quæ Andromachus ſcripſit. Ad ſanguinis quidem ex naribus eruptiones nihil priuatim Andromachus ſcripſit, Verùm inter ea quæ ſanguinẽ cohibent, pleraque etiam hæmorrhagias narium ſiſtunt, quapropter etiã ego adſcribã eiuſmodi pharmaca quomodo ab ipſo deſcripta ſunt. Compoſitio iſchæmos,id eſt,ſanguinẽ ſiſtens,qua vtor.

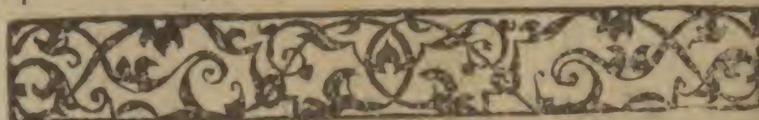
Chal

Chalcitis, misyos, mannæ thuris, singulorum drach. quatuor, tritis vtitor. Flaua qua vtor. Chalcitidis drach. centũ, atramenti sutorii drach. 50. misyos assati drachmas 25. æris vsti drach. 12. & dimidiam, tritis vtere. Ischæmos magna. Misyos cyprii drach. septem, atramenti sutorii drach. septem, corticis pini drach. quatuor, squamæ æris drach. quatuor, mannæ siue micarum thuris drach. quatuor. Alii drach. quindecim habent, æris vsti drachmas quindecim, chalcitis drach. quindecim, calcis viuæ drach. octodecim, alii quadraginta, gypsi torrefacti drach. quatuor, alii octo, tritis vtere. Ischæmos Aphrodæ. Chalcitidis drach. sex, mannæ thuris drach. duas, resinæ terebinthinæ frictæ drach. quatuor, alii tres accipiunt tritis vtitor.

*

FINIS TERTII LIBRI.

CAPITA QVARTI LIBRI.

CLAVDII GALENI PERGAMENI

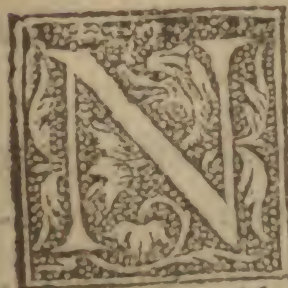
DE COMPOSITIONE

pharmacorum secundum locos,
Liber *quartus*, Iano Cornario *medico, interprete.*

*

Doctrina affectionum quæ in oculis fiunt, inter quas etiam de pharmacis acrimonia carentibus, & emplasticis, & de alijs omnibus.

CAPVT I.

ON equidem alia est componendi, alia vtendi Methodus in his pharmacis, Ipsa enim cōpositio velut ad vsum relata conficitur, ita vt hi qui pharmaca cō ponunt scopū habeāt vtilitatē ex vsu ipsorum emergentē. Verùm quemadmodum in aliis, sic etiā in his affectionibus quidā indefinitè pharmacorum vsus scripserūt. Verbi gratia, Ad dolorem accōmodatum est hoc phar

pharmacum,nõ apponentes affectionem ex qua dolor ſit obortus. Quidã verò etiam affectiones adſcripſerũt, alii quidem magis iuxta experientiã:alii autẽ magis ſecũdum rationẽ. Iuxta experientiã quidem magis, quicunque ex cõſpicuis circa oculos ſignis diſcrimen fecerunt. Secũdum rationẽ verò magis qui ex obſcurè apparẽtibus, aut neq; in totũ apparentibus idem fecerũt. Cõſpicuè itaque apparet fluxus multus & modicus,mordacitas & lenitas, ruborq; plus aut minus, velut itidem venæ pauco & multo ſanguine plenæ:& inflãmationis tumor minor aut maior, Quemadmodum etiam colores præter naturam variegati, & oculorum ſordes ſiue lemæ plures aut pauciores, aut minores aut maiores progredientes. Apparent item nobis manifeſtè aſperitates in palpebris oculorum. Quid verò attinet dicere, quòd & vlcera & puſtulæ, tum ſecundum locos,tum magnitudine,non paruam differentiam habent,itemq; quæcũque eius generis alia exiſtũt,Quin iuxta alium ſanè modum, ex eorum quæ conſpicuè apparent numero, ſunt etiam ipſi adeò dolores, Nihil enim intereſt ſiue nobis ſiue ægris appareant, Etenim quod dolent, & quomodo dolent manifeſtũ eſt. quod enim cum compreſsione, aut tenſione, aut obtu-

ratione,aut corrosione,aut quibusdam pulsationibus dolent, nobis apertè indicatur.

Cæterùm eiusmodi discrimina non apparent (velut aliqui scribũt) ad fluxum qui ab his quæ intra craneum sunt, aut ad fluxum qui ab his quæ extra craneũ sunt, aut etiam per Iouẽ ad eum qui ex arteriis, aut ex venis affertur: & quum quidam dicant distensionem aut obturationem in profundo oculorum esse, humoribus videlicet crassis, aut viscosis, aut multis impactis, nullum ex his symptoma ægros grauat, velut vehemens dolor circa quodcunque tandem mẽbrum, non sanè circa oculos solos, adeò vt mortem aliqui vltro elegerint, melius fore rati hanc semel obire, quàm totos dies dolores perferre. Ego verò cum in aliis quibusdam, tum duodecimo de curandis morbis Methodi, in vniuersum manifestè scripsi, tum de differentia affectionum in quibus vehementer dolent, tum quæ causa vniuscuiusq; ipsarum existat. Scripsi item in decimo tertio eiusdem operis omnia, quæ necesse est medicum de oculorum affectionibus nosse, & quæ ad ipsarum curationes requiruntur. Referã nihilominus tamen & nunc breuibus capitibus tãtum repetitis eorum, quæ ad præsentem tractationẽ vtilia sunt, hoc est eorum quæ cum materiæ medicæ

doct

doctrina cohærent, Nam & liquores, & succi, & semina, & fructus, & plantarum particulæ ocularibus compositionibus induntur, veluti etiam non pauca ex his quæ Metallica appellantur, aliqua quidem extremè austera & acerba atque acria, aliqua verò his moderatiora, & tamen fortia, Quemadmodum item aliqua omnis mordacitatis expertia ac lenissima per lotionem reddita.

De pharmacis mordacitatis experti-bus ac lenibus.

POmpholyx igitur lota nulli pharmacorum mordacitatis expertiū inferior est, atq; ob id ea vtimur ad tenues & acres fluxiones, capite videlicet prius simulque vniuerso corpore euacuato. At verò manifestum est quod per venæ sectionem ac purgationem totū corpus euacuemus: per apophlegmatismos verò caput à pituita vindicamus. Potest enim pompholyx lota, quemadmodum etiā spodium, atq; amylū, simul & moderatè humores resiccare, simulque ne per tuniculas euacuetur ea quæ in magnis ipsorum venis superflua humiditas continetur, prohibere. Quare si quis prius quàm caput ab humoribus ad oculos defluentibus expurget, obturantibus pharmacis vtatur, vehementem dolorem ex distentis tunicis efficiet, & ex multitudine

influentium humorũ, aliquando rupturam aut erosionem ipsorũ inducet. Eiusdem generis cum prædictis pharmacis, subtenuis ouorũ liquor existit, ex redundanti potens humiditates abluere, & exasperata oblinere: Verùm obturãdi meatus vim cum illis æqualiter non habet, sicut neque vim resiccandi. Atqui fœni græci succus quod ad viscositatem attinet, similis est albo ouorum liquori, discussoriam autem habet facultatem, & moderate calfactoriam, atque ob id multos dolores mitigare consueuit.

De *liquoribus acribus.*

PRædictorum pharmacorũ syluę secundum genus maximè contraria acrium liquorum materia est, veluti liquoris cyrenaici & Medici, & sagapeni, & euphorbii, atque simpliciter loquendo, omnium vehementer calfacientium citra exasperationem: atque hæc ipsa sylua non solum in liquoribus, sed & in succis, & seminibus, & floribus, & plantarum fructibus cõtinetur.

De *extergentibus siue repurgantibus.*

TErtio consequenter post prædictas, fortis facultas est extergentium pharmacorum qualis squamæ æris est, & chalcitidis vstæ, & æris vsti, itemque floris eius, & misyos, ac soreos, itemque stibii.

De *erodentibus.*

HIs adhuc aliud genus adiacet erodentium videlicet, quale eſt auripigmentum & ſandaracha, & Aſiæ petræ flos, participat & miſy paululum eiuſmodi facultate.

De *aſtringentibus.*

EST & aliud genus pharmacorum quod in oculares cõpoſitiones iniicitur, eorum videlicet quæ natura aſtringunt. Quæ igitur mediocriter hanc vim habent, influxiones repellunt. Quæ verò vehementer, ampliorem dolorem infligũt, tunicas exaſperando, quàm iuuent influxionũ impetũ repellendo. Miſcetur autem aliquando vtiliter ex eis parum quid in compoſitiones oculorum aciem exacuentes, vtpote quæ oculorum ſubſtantiam cogant & adſtringant. Verùm quæ mediocriter adſtringunt lippitudinibus commodiſsima exiſtunt: conferunt autẽ & reliquis ferè omnibus adfectionibus vlcerũ, puſtularũ & fluxionum. Sunt verò eiuſmodi. Folia roſarum & flores & ſuccus, ericæque fructus, & nardi ſpica, ampliusque & malabathri folium, & crocus, & lyciũ, & quæ hypociſthis appellatur. Porrò vehementiorem his adſtringendi vim Acacia habet & omphacium, quæ & ipſa in ſuccorum genere numerantur. Item balauſtium, & cytini

& gallæ omphacitides ex genere eorum ſunt quæ multum adſtringunt.

De concoquentibus.

INflammationes itemq; alias affectiones concoquunt hæc, myrrha, crocus, caſtorium, & thus, & fœnigræci cocti ſuccus, quæ etiã diſcuſſoria vi prædita ſunt, & præſertim, ex eis myrrha. Atq; hæc quidem eſt ocularium medicamentorum ſylua, & quicunq; ſanè naturali intelligentia præſtant, ratiocinationeq; exercitati ſunt, nihil amplius opus habent mea inſtructione, potentes nimirum ipſi ad ſingulas oculorũ affectiones aptum cõponere pharmacũ. Quandoquidem verò pauci tales exiſtũt, & multorum vtilitatis potiorem rationẽ habere conuenit, præſtabilius mihi viſum eſt compoſitionis ipſorum rationẽ integrè recẽſere, vbi repetiuero prius perſpicacitatis gratia, communem in genere vim ſingulorum quorum mentionẽ feci pharmacorũ, Quæ vniuerſim quidem in quinto de ſimplicium pharmacorum tractatione, commentario à me relata eſt, & per cõſequentes ſex libros particulatim vſque ad extremũ. Vtar autem appellationibus facultatum in pharmacis, iiſdem quas in prædicta tractatione poſui, velut exempli clarioris gratia. Quædam ſubſtantia terreſtri dico, citra refrigerationem

nem manifestam aut caliditatem, in medio quodammodo vtriusq; cõsistentia: atque ex his aliqua quidem parũ quid ex frigiditate aut caliditate cõplectuntur: aliqua verò in totum nullã eiusmodi facultatẽ ex se osten dunt. Totum autẽ hoc genus pharmacorũ emplasticum, hoc est, meatus obducens & obturans appellaui, contrariam vim habens his quæ ab obturatione liberantia, Ecphra-ctica sunt appellata, qualis est Samius Aster magis tenuium partiũ existens quàm quæ simpliciter Samia terra appellatur. Et pom-pholyx lota, velut etiam cinis eius lotus, & cadmia vsta ac lota. Videtur autem mihi parum quid extersorium in ipsa cadmia in-esse, siue post vstionem, siue citra eam laue-tur. Pompholygi verò & spodio parũ quid adstringens inest, Quemadmodum etiam plumbo, post vstionẽ & lotionem, Nam & hoc pharmacum omnis acrimoniæ expers est, parum quid adstringens habẽs. Neque refert siue masculino siue muliebri genere pompholygem dicere velis. Eodem modo etiam amylũ habet, quod & ipsum lotũ ex-quisitè, mordacitatis expers est, & medium, vt neque adstrictionẽ neque acredinem ha-beat, hoc est, neque frigiditate neq; caliditate participet. Quin & cerusa lota proxi-mè ad facultatem vsti ac loti plumbi acce-

*In hunc modũ ex vet. codi. hunc locũ restitui- mus.

dit* manifestum iam signum adstrictionis indicãs, quum penitus qualitatis omnis expertes sint, quantum ex gustu ac odore apparet, amilum & samius aster. Vniuersum igitur huiusmodi pharmacorum genus, siue modicam in gustu aut odore qualitatẽ exhibeat, siue penitus nullam ostendat, consimiliter vt purissima aqua, Qualitatis expers nominatur, & per solam terrestrẽ substantiam moderatè à natura resiccat. Quapropter etiã longiori tẽpore cõmoditatẽ ex se proficiscentẽ sensui perceptibilem faciunt, vtpote quæ per primos dies nihil iuuisse putentur. Adhibentur tamẽ à medicis tanquàm acrimoniæ expertia, circa ægrè curabiles affectiones, in quibus vlcus est siue solùm, siue cũ erosione corniformis tunicæ, & prolapsu vniformis appellatæ, serosis humoribus longè mordacissimis affluentibus, In his enim nullum aliud pharmacum conuenire potest, vtpote quum adstringentia cohibeant effluentes humores, atque per hoc dolorem ex mordacitate ipsorum obortũ intendant, Acria verò affectionẽ simul adaugeant, siue in solis oculis affectio sit, in eiusmodi malum habitum partibus perductis, vt quod influit corrumpant: siue etiam ipsum quod influit vitiatũ sit, aut propter solũ caput, aut etiã ob totũ

cor

corpus tale existens, Vnde etiã affectã partem quoad curationem apta fiat præparamus, tum totius corporis purgationibus, tum reuulsionibus primũ quidem ad internam corporis partem, deinde etiam ad occiput, & capitis cutem. Vtimur etiã sectionibus arteriarum, quãdoq; retro caput porrectas circa aures arterias incidentes. Excindimus quoq; partem arteriarũ in temporibus, tantum vt curemus in tunicis oculorũ factam affectionẽ, ob quã etiã bonus sanguis per venas ad ipsas tunicas delatus corrumpitur. Ad has igitur affectiones solas conuenire videtur prædictorũ medicamentorum genus, citra mordacitatem resiccans in affecta parte vitiatos humores, quæ vt dictum est id quod influit corrũpit. Adstringentium enim facultas neq; resiccat talem affectionem, cohibetq; mordaciũ humorũ serosorum effluxus, Calidorũ verò & acriũ facultas non solũ nihil iuuat, sed etiã simul auget mordaciũ humorum qualitatẽ. At verò relaxantiũ & discussoriorũ pharmacorũ vis euacuare quidẽ potest quod generatur, Verùm vlceratũ neq; renutrire aut ad cicatricem perducere potest, neq; quod procidit retrudere. Quemadmodũ etiã neq; cõcoquentiũ facultas id præstare potest, etiã si cõcoquere affectiones nõ paruũ cõmodũ
com

complectatur. Ex eorum verò genere sunt crocus, myrrha, & thus, quemadmodũ dixi. Quid porrò dicere refert, de his pharmacis, quæ acidas aut amaras habent vires, quòd mordacia & exacerbatiua eiusmodi affectionum existant? Verũ his adhuc ampliore malicia prædita sunt, quæ nitrosam, aut salsam, aut austeram vim habent. Reliquum igitur est genus id quod vlcera cum acri fluxione curare potest, eorum videlicet quæ paulò antè mordacitatis expertia pharmaca dixi, quæ longiori tempore affectæ partis vitiatum humorẽ consumunt. Appellantur talia à Medicis collyria libiana & cygni, Ob colorem quidẽ album qualẽ etiã cygni habent, præualente in ipsis amylo, & terra Samia ac cerusa Rhodiaca, Nam & aliàs optima hæc est, & colore albidior ac leuior, magisque tenuium partiũ quàm quæ in alio quopiam loco cõficiantur. Cæterùm in quibus alia pharmaca prædominantur, colorem iuxta sui ipsorũ substantiam efficiunt, veluti si quis albo colori modicum cæruleum ammisceret. Hæc ipsa verò collyria quidam in cotibus terunt, boni succi lacte ex nutricum vberibus instillato, vt obductoriam meatuum vim quæ in ipsis ouis est euitent, quum in lacte serosa quædã exstersoria vis contineatur, cuius vsus con-

gruens est ad propositã curationem. Relatum enim in tertio curandi Methodi est, Quod vlcera explenda, citra acrimoniam extergentibus medicamentis opus habeãt. Quod si huiusmodi lac haberi nequeat, per fœni græci decoctum collyria terere præstiterit, vtpote quod extersoriã quandam vim habet, qua oua ipsa in totum carent.

De aspritudinibus palpebrarum.

QVum ægrè curabiles prædictæ affectiones existant, adhuc molestius se extendunt, vbi accesserint aspritudines palpebrarum, à quibus etiam in lippitudinibus oculorum tunicæ concisæ, dolore affliguntur. verùm in illis audemus ad inflãmationi propria pharmaca, miscere parum quid de extergentibus, velut est collyrium ex vino aspritudinibus accommodatum, quo primũ ea quæ ad palpebras delata sunt, deprimantur, vbi verò inflammatio reliquit, ea quæ aspritudines repurgare possunt adhibemus. In his verò qui vlcus habent cum mordaci fluxione, impossibile est eiusmodi vti pharmaco: corniformis enim tunica amplius erodetur, & vniformis magis procidet, & vehemens dolor hominẽ apprehendet, augebiturque malignitas fluxionis. In huiusmodi itaque affectionum complexu Medici ad consilii inopiam redacti, solùm re-

me

medium velut in desperatis repererunt, vt extensis atque versis palpebris, ipsa citra pharmacorum vsum repurgent & abstergant, Aliqui quidem specilli concauo superficiem deradentes, deinde molli spongia id quod defluit excipientes, & de cætero palpebrarum aspritudinẽ moderatiorem reddentes. Aliqui verò etiã marinorũ quorundam animalium coria in superficie aspera, in eiusmodi vsum congruè adsumunt. Quidam ex præceptoribus meis etiam ex pumice collyrium fecit, cũ eoq; extentis ac versis palpebris aspritudines deradebat. Manifestum est autẽ pumicem exquisitè leuigatam esse oportere, atque vbi id factum fuerit cum tragacantha aut gummi in collyrium formari. Cæterũ vbi temporis progressu per prædicta collyria fluxio fuerit sedata, audemus iam ea quæ palpebras extergunt adhibere, parum tamẽ quidpiam ex eis in principio ammiscendo, quod vbi homo perpeti posse videbitur, paulatim copiam augebimus. Postquam verò fluxus fuerit resiccatus & palpebræ moderatè habuerint, caua vlcera collyrio ex thure explere oportet, ita vt in principio pauxillum ex collyrio ex vino ei ammisceamus, & paulatim eius copiam extendamus, vt ne palpebræ amplius tunicas oculorum infestent,

stent,

ſtent,& vlcera munda reddita exactè impleantur,& ad cicatricem perducantur. De his itaque ſufficienter dictũ eſt. Transeundi enim iam tempus ad reliquas oculorum tum affectiones, tum pharmacorum ad eaſdem compoſitiones.

De lippitudine ſiue ophthalmia.

CAPVT II.

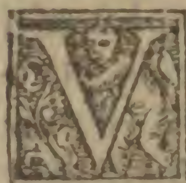
EXordium autem à frequẽtiſsima oculorum affectione ſumam, quã propriè ophthalmiam, hoc eſt, lippitudinem appellant. Eſt autẽ velut didiciſtis, inflammatio tunicæ os capitis & caluariam ambientis, neque refert ſi pelliculam quis, aut quocunq; tandẽ nomine appellare velit. Vocant & membranã agnatam, propterea quod aliis quæ oculum ipſum conſtituunt tunicis, forinſecus agnata ſit, ligamentum exiſtens toti oculo ad circunſita oſſa,& ob id omnia quæ circuncirca oculos ſita ſunt vſque ad malas quandoque in vehementi lippitudine ſimul attolluntur. In propatulo itaque eſt, omnia pharmaca huiuſmodi affectionem curantia, ſub communem omnium inflammatorum curationem cadere, aſſumereque neceſſariò quippiam pro partis ipſius natura, quæ excellentem molliciem & ad hoc vt lædatur aptitudinem, ſuper

om

omnem totius corporis cutē nacta eſt,propter ſenſus ſubtilitatem,& ſubſtantiæ raritatem. Adhibenda ſunt autem pharmaca repulſoria non exaſperantia,hoc eſt,nō vehemētem ſortita adſtrictionē,ſed quæ tum propria ſua ſubſtantia ſunt moderatiora, tum lenitiui liquoris ammixtione adhuc magis talia fiant, Lenitiuos autem liquores dixi oui candidum,& fœni græci decoctum,& ad hæc amplius ipſum lac:in quo prouidum eſſe conuenit, vt iuuenculæ ſimulque boni ſucci fœminæ exiſtat, vberibus ipſius in cotem in qua collyrium teritur expreſsis,quo calidum adhuc oculis infundatur. Cæterùm hoc in vehementi dolore afflictis, aut propter inflammationis magnitudinem,aut ob influentiū humorū acritudinem,facere cogimur. Vt plurimùm verò albus oui liquor cum accommodatis pharmacis, lippitudines curare ſufficit, per collyria videlicet Monohemera, hoc eſt,vnius diei,appellata. Adeò enim hæc nō parum ſæpè magnas inflammationes mitigauerunt, vt in veſperā quidem homo balneo vteretur, Inſequenti verò die nardino collyrio ad inſtaurationem & corroborationem inungeretur. Admiſcere autē ei circa primam inunctionem, minimū quiddam acrium & ſiſtentiū medicamētorū oportet,
&

& circa ſecundam paulò amplius quiddam priore. Sufficiunt enim hæ duæ pharmaci adhibitiones,& deãbulatiuncula aliqua nõ multa ante balneũ. Porrò collyria Monohemera appellata,quædã priuatim feculẽta dicta,multam in ſe habent Acaciam. Quædam ſiue omnino modicam,ſiue neq; in totum habent,complectuntur autem alia quidam æris ſquamam,alia verò æs vſtum modicum,additis multis aliis quæ mediocriter adſtringunt,& concoquunt, & diſcutiunt. Talia autem ſunt,crocus,myrrha, lyciũ indicum caſtorium etiam & thus citra adſtrictionem concoquunt ſimulq; diſcutiũt. In quibus igitur adſtringentia prædominantur,plurimum oui liquorem, & modiciſsimum pharmacum eſſe oportet,præſertim ſi quid ex metallicis pharmacum in ſe cõplectatur. In quibus verò crocus,& myrrha, caſtoriumq; ac thus,& lyciũ præualent,paulò craſsiore pharmaco vtendum eſt. Fomentũ præterea omnino adhibendum eſt ipſis per ſpongiã,ſiquidẽ mediocris ſit dolor, ſemel aut bis in die. Si verò vehementior dolor vrgeat,præſtat ter aut quater,& ſæpius vti, in longis præſertim æſtiuis diebus. Fiat autem fomentum per meliloti & fœni græci decoctum. De lippitudine itaque ſatis dictũ eſt,deinceps de vlceribus dicam.

De vlceribus oculorum. CAP. III.

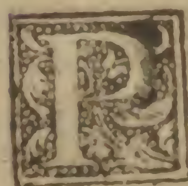
Lcera oculorum eandem ſecundum genus curationem requirunt, quam alia vlcera, eam videlicet quam per longũ in tertio & quarto curatiuæ Methodi recenſui, verùm ob partis naturam quàm leniſsima adhibẽda ſunt, ex quorum numero id quod ex pompholyge lota conſtat eſſe dixi. Ammiſcentur eis etiam ſucci quidam nõ ſolum omnino mordacitatis expertes, ſed qui etiã vehementiſs. dolores mitigare poſſunt, velut eſt mandragoræ ſuccus. Quidam etiam polygoni ſuccum ammiſcuerunt: quemadmodum alii ipſorum etiam ouorum candidum. Manifeſtum verò eſt, quòd vbi iam propemodum inſtat tẽpus præparandi pharmacum, tum demum huiuſmodi ammiſcentur, propterea quod facilè aceſcant. Eodem tempore etiam roſarũ additur ſuccus. Cæterùm ſylua medicamentorum quæ propriè ad oculorum vlcera pertinet, itidem ſcopũ habet, vt vlcus mundum ſeruetur, Vtpote partium natura ipſum explente & ad cicatricem perducente, quemadmodum in aliis vlceribus eſt prædictum. Si itaque inflammatio adhuc circa oculum exiſtat, aut quiſpiam etiam dolor, collyria ex thure, & metallicis lotis, & ſuccis mordacitatis expertibus

bus adhibētur: vbi verò sordida reddita ex eorum vsu vlcera fuerint, de repurgātibus quippiam ammiscere oportet, Quale est paccianum ex vino croceum, quo vtimur, minimum quid ex eo prædictis pharmacis addentes. Habet autem hoc plurimum in se crocum, vnde etiam croceum appellatur. Habet etiam ex repurgantibus metallicis aliqua, quapropter etiam aspritudines extirpat non paruas modò, sed magnas quas sycoseis Græci à granorum ficus similitudine appellant, Attenuat item pterygia, hoc est, oculorum vngues. De his itaque medicamentis paulo pòst dicetur. At verò vlcera quæ per erosionem tunicæ corniformis fiūt, vt etiam ex vuiformi quid pronuat, manifestum est quòd tum propter seipsa, tum ob prolapsionem, repellentibus & adstringentibus pharmacis opus habent. Conandum est autem vt ex ipsis eligamus quæ nullam aspritudinem faciunt. Verùm his contraria pharmaca, hoc est, discussoria pustulæ expetunt, & pus quod intra corniformem est generatum. Recentia igitur & adhuc inflammata, pharmacis ex myrrha, thure, & croco sedantur, Vetustiora autem ex discussoriis, quoque quid deposcunt, quemadmodum item induratæ inflammationes tunicarum. In his enim & per

acres liquores hæc ipſa pharmaca in collyriorum formam redacta proficiunt, & quæ priuatim à Medicis inunctiles liquidæ compoſitiones appellantur, quales etiam in his qui ſuffuſionis principium ſentiũt, apparãt. In pterygiis verò & ſycoſi repurgantia, vt dixi, pharmaca adhibentur, partim in collyriorum formam reducta, partim arida citra alicuius figuræ inductionem, in quibus aliqui etiam ex erodentibus pharmacis aliquid addiderunt. His vicina ſunt quæ ſcabras in palpebris affectiones perſanant, atque ob id pſorica appellantur. Fortiſsima verò omniũ ſunt quæ antiquos callos conſumunt, & quæ pterygia dicta curant, ex repurgantibus & erodentibus medicamentis conflata.

De ocularium pharmacorum viribus.

CAPVT IIII.

Orrò quum iam omnium ferè in oculis affectionum, pharmacorumq; eorundem ſecundum genus expoſitionem fecerim, relataq; ſint à me pharmaca ſecũdũ genus mordacitatis expertia, qualia ex lotis metallicis componi dixi: melius forè mihi videtur ſi etiam aliorum ocularium pharmacorũ vires exponã. Ex hoc enim exiſtimo ad componendum promptiores futuros, & de iam

com

compositis felicius iudicaturos, eos qui in ipsis fuerint exercitati. Quum igitur mordacitatis maximè expertia sint pharmaca quæ dixi: Sintq; acrimoniæ omnis expertes tres liquores, quorum primus fœni græci decoctum erat, alter lac, tertius tenuis ouorum liquor: In hoc genere esse existimandum est, tum gummi, tum tragacantham: & nisi prædicta tria copiaq; & vsu prompta & expedita essent, possimus parum gũmi aut tragacanthæ in multa aqua maceratum in eundem vsum velut illa assumere: ita vt per ipsa in medica cote collyria tereremus, & per sola etiã infusa serosos in affectis oculis generatos humores elueremus. Sed tamen etiam nunc ipsis circa omnia ferè collyria vtimur, paucissimis enim demptis, omnia postquã trita sunt, moderatè his ipsis pharmacis madefacta excipiuntur. Vnum sanè hoc genus ocularium pharmacorum numeretur, in tribus liquoribus, tragacantaq; ac gummi, & lotis metallicis cõtentum. Alterum verò genus eorum est quæ modicã habent mordacitatem, propterea quod quædã eis ammixta sunt quæ parum adstringunt & extergent. Qualia pharmaca sunt rosæ & thus, rosis quidem paucã habentibus adstrictionem, thure verò modicã vim extergendi. Et quum thus mediocriter calida vi

præditum exiſtat, eam ob rem habet quid concoctorium & quod dolorem ſedat. Ex eodem genere cũ ipſo, quantum ad concoctionem & diſcuſsionem attinet, cenſendus eſt crocus & myrrha, quæ inter ſe in eo differunt quod crocus moderatè adſtringat, myrrha verò citra adſtrictionem non ingenerosè diſcutiat & reſiccet humiditates. Suntq́; ſanè hæc viribus præſtãtiora thure, & ob id etiã maiorem diſcutiendi vim habent: verũ exterſoria vi carentia, ad vlcerũ curationem thure inferiora exiſtũt. Huius generis medicamentorũ, cõcoctorii inquã & diſcuſſorii, Lyciũ quoq; eſt & caſtoriũ, neque obſcurum eſſe puto, Indicum lyciũ à me dici, nõ hoc quod apud noſtros populos prouenit, proximè verò ad horum facultatem accedit ſarcocolla dicta, quæ concoctorium & diſcuſſoriũ eſt medicamentũ, atque ipſa adhuc magis galbanũ prædictas vires habet. Meliloti verò decoctũ ad concoctoriam facultatem adſumpſit etiã quid adſtrictorium, eiuſdẽ ferè generis cũ croco exiſtens. Iniicitur etiam in oculares compoſitiones lapis Hęmatites appellatus, humores reſiccandi vim habẽs, velut & Cadmia. Mitius autem pharmacum lapis ipſe quàm Cadmia exiſtit, vtpote ex humida ſubſtantia, nõ terreſtri, velut Cadmia, generationẽ

ad

adeptus. Hanc enim eius naturā indicat solutio, quæ fit in medica cote, quum per attritionem cum liquore quopiam in succum resoluatur. Quin & quum solus per se citra liquoris alicuius affusionem teritur, non in terrea fragmenta dissoluitur velut Cadmia, sed in æqualium partium & cohærens corpus. Consimilis ei est & lapis Schistus appellatus, sed fortiorem facultatem habet. Quod verò stipium appellatur illotū quidem fortem ex se ostentat adstringendi facultatem: lotū verò exoluitur, vt propè ad mordacitatis expertium vim accedat. Vehementem autem extersoriam facultatē æs vstū habet, itēq; squama eius & flos, Neq; minus efficax, sed minus mordacitatis expers chalcitis vsta est. Quod si lauētur talia pharmaca, extersoria quidē adhuc manent, tanto autē efficacia imbecilliora, quantum mordacitatis magis expertia fiūt. Huius generis sunt etiā Misy & Aerugo, fortissima pharmaca his quæ sycosi & callis cōueniūt ammixta, Quidam verò ipsis etiā gallas iniecerunt, vehementer adstringens pharmacum: quemadmodū aliqui chalcanthū neutro genere appellatum, atq; etiam vt aliqui vsurpant chalcanthus, tum masculino tum muliebri genere, quod ad adstringendum vnà cum acredine vehementissimum inter

hæc omnia pharmacum exiſtit. Manifeſtum eſt autem quod multò moderatius redditur vſtum & lotum, ad hanc ſyluam pertinet etiã ſtomomatis ſquama. At thuris cortex adſtringit quidem & ipſe non ingenerosè, verùm prædictis omnibus longè inferior eſt. Atqui & Miſy ipſum tum ad eaſdẽ affectiones, tum amplius ad ſcabras palpebras quidem in collyria miſcuerunt. Quandoquidem verò & Mannæ quidem mentionem fecerunt, & videtur aliquibus nihil à thure trito ac leuigato differre, Cognoſſe operæpretium eſt, quòd Mannam propriè appellant id quod excuſſum eſt à thure circa magna onera cõfracto, Auferũtur enim ſimul ab ipſo fragmenta quædã parua corticis Thuris, quare à thure differt tale pharmacum in hoc quod parum quid adſtrictorium adſumpſit. Quæcunque igitur ex adſtringentibus multam terream compagem habent, aſpritudines & ſycoſeis ac callos conſumunt. Cæterùm quæ ex ſuccorũ genere ſunt, velut omphacium & hypociſthis, eluuntur facilè in ſublitionibus diffluentia ſimul cum lachrymis. Ex hoc genere eſt & glaucium & acacia. Citra mordacitatẽ verò exterget ceru i cornu vſtum, velut etiam caprarum. Dictum eſt autem & thus ex talium genere eſſe, verùm hoc velut dictum

eſt,

eſt, omnino exigua participat extergendi facultate, doloris ſedatiuum & concoctorium exiſtens. Cornua verò prædictorum animalium extergendi quidem vim habẽt, ſed neque dolorem ſedant, neque cõcoctoria facultate prædita ſunt, frigidi nimirum & ſicci temperamenti exiſtentia. Habet autem & quod Armenium vocatur, extergẽdi vim, quemadmodum & atramentum Indicum appellatum, & ob id ſanè vlceribus inflammatione carentibus citra moleſtiam adhibetur. Mixtæ verò quodammodo facultatis eſt aloë, veluti etiam roſa. Habet enim quid in ſe amarum, quod extergendi à natura aptitudinem habet: ineſt autem ei etiam quid aſtrictorium, vt cõmittat & ad cicatricem vlcera perducat.

Quæ ad ſcabras affectiones conueniunt.

EX pharmacorum ad ſcabras in palpebris affectiones conuenientium numero, ſunt ſales ammoniaci, & lapis Aſius tum ipſe, tum flos ipſius, & quod pſoricum appellatur, non ſimplex, neque ſpontæ naturæ productum, ſed præparationis modum quendam habens, quem etiam Dioſcorides conſcripſit, & alii ferè omnes, qui de Medica materia commentati ſunt. Ammiſcetur his & miſy vſtum, & ſandaracha, & quod à veteribus Græcis Arrhenicum, noſtro verò

æuo Arsenicum appellatur. Ex medicamentis verò aromaticis casia, & malabathri folium, quin & amomum & cinamomum quidam ocularibus compositionibus ammiscuerunt, quum discussoriam quidem vim habeat cinamomum, reliqua verò etiam adstringendi facultate participent. In communi porrò de omnibus repurgãtibus siue extergentibus & rypticis à Græcis appellatis, medicamentis id nosse oportet, tum eis quæ moderata sunt, tum his quę sycoseis & callos cõsumunt, quod hæc omnia etiam ad cicatrices crassas conueniant, Attenuant enim ipsarum crassitudinem, & substãtiam superficiei deradunt ac remouent.

Quæ induratis auxilientur.

COmpositiones quæ ad induratas oculorum tunicas conueniunt, ex succis constant & ammoniaco thymiamate, quemadmodum etiam antea dixi, Miscentur autem eis moderatiora quædam, quæ viribus eorum tamen non obluctentur, myrrha videlicet & thus, & galbanum, aliaque consimilia.

Quæ suffusis conueniant.

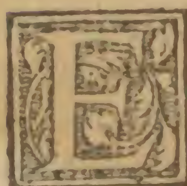
AD suffusos verò quidam Medici liquida pharmaca cõposuerunt. Ac prima ferè omnium compositionum est quæ ex

fœ

fœniculi ſucco,& hyænæ felle,ac melle Attico cõſtat: quidã verò etiã caprinũ fel addiderũt. Verùm poſtea alius aliud fel ammiſcuit,alius galli,alius viperæ,alius teſtudinis marinæ,alius callionymi piſcis. Nunc verò in pretio eſt pharmacũ ex felle ſcarorũ. Quẽadmodũ & quod ex myrrha ſtacte cõſtat. Promiſsiones itaque omniũ horũ pharmacorũ magnæ ſunt. Verùm effectus aliquãdo nullus, aliquãdo valdè exiguus.

De Aridis medicamentis oculis conducentibus.

CAP. V.

X præſcripta materiæ medicæ ſylua cõpoſita ſunt à Medicis pharmaca arida, quæ priuatim ab ipſis arida collyria appellantur, Quorũ aliqua quidem callos & Sycoſeis cõſumunt, excreſcẽtem item iuxta naſi angulum carnem, encanthida appellatã, & pterygia quæ etiã vnges dicuntur. Aliqua verò ſcabris palpebris cõueniunt,& ad palpebrarum defluuia quæ Milphæ appellantur cõducunt: verùm aliã ab acribus collyriis facultatẽ habent, vnde etiam à quibuſdam medicis Apodacrytica,id eſt,delachrymatiua & repulſoria appellantur,velut etiã ipſa collyria.* Ex his autẽ pleraque etiam obtusè cernẽtibus, ſiue per ætatẽ, ſiue craſſitudinẽ, aut frigiditatẽ humorũ in oculis,

* Viſa ſunt dicis vel.ced.

aut

aut etiã flatus caliginosi redundantiam id cõtingat, non parũ prosunt. Aliqua deinde ex aridis pharmacis affectionẽ in oculis cõgregari prohibent, impediendo videlicet influxiones humorũ, ex quibus oculi lædi cõsueuerunt. Præstantissimũ verò horum apparuit, & experientia iudicatum est quod ego composui, & ob id apud multos in vsu est, ac ferè per omnes gentes, quibus imperant Romani. Ac primũ sanè ipsius compositionem scribam, quum præstantius putem esse, nullis omnino affectionibus corripi, quàm eas quæ iam præoccuparunt optimè sanare. Quãdo verò etiã Asclepiades plurimamq; & optimã tum aridorũ, tum liquidorum collyriorũ conscripsit syluã, ab aridis primũ initio facto: & ego sanè mihi rectè facturus videor, si cõsimili scribẽdi ordine vtar. Quare vbi meũ aridũ adscripsero, deinceps omnia quæ Asclepiades habet in primo externorũ quem Marcellæ inscribit, iuxta ipsius ordinẽ subiungam. Et post hæc cataplasmata oculis accõmoda, agglutinatoriaq; & inunctilia pharmaca ab Asclepiade descripta adiiciam. Præstabilius enim mihi videtur & istorũ ordinẽ in scribendo seruare, atq; ita ad collyria ac liquida pharmaca transire, omnibus appositis, velut Asclepiades ipse recensuit, illius ipsius verbis.

Phar

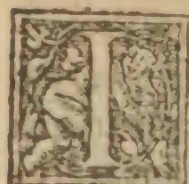
Pharmacum Aridum ad tuendam oculorum valitudinem à me compositum.

VTilissimũ sanis oculis præseruatiuum ego cõposui pharmacũ, quod omnes iam in vsu habent. Vritur lapis phrygius in minutas partes cõfractus, vt maior tamẽ sit nuce quæ pontica à quibusdam vocatur, ab aliis nux parua. Modus vrendi idem qui in aliis est, lapide in ollulã nouã cõiecto, deindeq; ollula forinsecus luto obturata, operculum perforatum vel in solo vertice, vel quod melius est, etiã circa alias plures partes imponimus, quo per ipsa foramina fuliginosæ & fumosæ eorũ quæ vruntur exhalationes facilius efferãtur. Postquàm verò totus lapis ignitus factus fuerit, tunc sanè ollulam in purũ quoddã vasculũ euacuare oportet, butyrũq; infundere nõ vetustum, & circunagitare vsti lapidis partes, donec omnes extinguãtur, atq; tunc cessare, & sic rursus easdẽ in ollulam cõiectas vrere, rursusq; prunis cãdefactis ab igne ollulam imponẽdo, vt nihil fumosum in se habeãt: ventilatione etiã easdẽ excitare conuenit, quo citius vstio perficiatur. Deinde quum iam igniti facti fuerint lapides, & nulla amplius fuligo effertur, rursus eosdẽ eximere oportet, & vino phalerno extinguere, aut aliquo fuluo & odorato, velut est Timolites, Ar-

uisiumq; & Lesbiũ. Deinde rursus in ollulam cõiectos, tertio vrere, & postquã ignitus fuerit lapis, rursus extinguere melle Attico nõ multo. Reddetur enim pharmacum nõ aridum, sed viscositate aliqua præditum. Cæterùm pluribus diebus trita & præleuigata in promptu habere oportet, ita vt in tenuissimũ puluerem redacta sint, subscripta. æris vsti vnciam vnam, quod est drach. octo, piperis albi tantundẽ, folii malabathri tantundem, stibii hemioliũ quod est drach. 12. his ammisce lapidis vsti lib. 1. Et postquam omnia probè fuerint leuigata, & reponere medicamentum velis, adiice opobalsami Syriaci sesquiunciam quod totum drach. 12. facit. Sit verò opobalsamum tenue & pellucenti compage, non crassum quemadmodum solet in vasis circa fundum considere ac spissari: quod enim ita crassum est, ariditatem pharmaci impediet. Porrò vsus ipsius ad solas palpebras cõpetit cum specillo inducti, citra tunicarũ ipsius oculi contactum. Vt plurimum itaque sufficit circa solam infernam palpebram specillum inducere. Nihil verò vetat etiam supernam palpebram similiter illinere, vbi præsertim pharmaco opus fuerit, hoc est, vbi iam manifestè perturbationem quandam perceperit oculus: non tamen expectare conuenit

donec id fiat. Verùm præoccupare oportet circa primũ affectionis sensum, in omni tempore diei, etiamsi quis biberit & cœnauerit. Et planè frequẽs eius competit vsus, cum cautione, vt dixi, ne tunicæ oculorum eo contingantur. Oportet autem & eum cui inducitur pharmacum palpebras exertas & extentas exhibere, & quum inungitur nequaquam cum ipsis nictare. Hoc sanè pharmacum à me compositum est, non permittens eum qui ipso rectè vtatur oculorum lippitudine apprehendi. Deinceps verò quæ ad affectiones commoda sunt medicamenta conscribam, initio ab his quæ Asclepiades scripsit facto.

Arida pharmaca ad oculos ab Asclepiade conscripta. CAP. VI.

N primo libro pharmacorũ externorum quæ Marcellæ inscribit, in hunc modum hæc verba scribuntur, Aridum ex psoricis Heraclidæ, ad circũrosos oculorũ angulos. Spodii cyprii, drach. quatuor, omphacii aridi drach. 2. nardi obol. 3. piperis fricti grana 15. tritis vtere. Psoricũ Aelii, Cadmiæ drach. 4. æris vsti drach. 2. cum aceto in sole terito & reficcato, rursumque leuigatis & repositis vtitor. Aliud, Cadmiæ drach. vnã, æris vsti drach. 1. nardi indicæ drach. 1.

pipe

piperis fricti obollos duos, tritis vtere vt pharmaco vehementer cõmodo. Aliud, Chalcitidis partes duas, cadmiæ partẽ vnã, tusa & cribrata terito in sole, adiecto vino sufficienti, deinde resiccato, & leuigatis repositis vtitor. Ex libris Philoxeni aridũ Achariston. Cadmiæ drach. duas, chalcitidis drach. octo, aloës obolos duos, æruginis obolos duos, piperis grana decẽ florum rosarũ drach. vnam, tritis vtitor. Eiusdem ad lippitudinẽ siccam & sycosin, putrescentia, & excrescentẽ carnẽ. Cadmiæ drach. decẽ, chalcitidis drach. octo, piperis grana quindecim, nardi celticæ drach. vnã. Cadmiam & chalcitidem cum vino terito, atq; vbi exaruerint nardũ & piper iniicito, ac in puluillum redactis vtitor. Aliud, Cadmiæ drach. viginti, chalcitidis drach. quadraginta, nardi indicæ drach. duas, myrrhæ torrefactæ drach. duas, piperis grana triginta quinque, cum aceto acerrimo apparato.

Capitonis ad lippitudines siccas, & oculos humectos, ac angulos circũrosos & palpebras ficosas. Cadmiã cypriã ad polentæ magnitudinem cõfringimus, deinde Attico melle subactã in vasculũ fictile cõiicimus, huc vsq; ore obturato, ac luto circũlito, foramen iuxta medium oris facimus, quo id quod assatur inde trãspiret. Ipsum verò va-

ſculum intra prunas erectum ſtatuẽtes ſuc-
cenſis prunis vrimus, atque vbi exignitum
fuerit, exhalationũ per foramen elatarum
animaduerſionẽ habemus, quæ ſi nigriores
efferantur amplius vrimus. Quũ verò albi-
diores apparuerint, aſſationẽ ſufficientem
factã putamus, ablatoq; vaſculo & dempto
operculo, cadmiam vino Italico extingui-
mus, & in pilam tranſlatam terimus, reſicca-
tamq; ad pharmaci cõfectionẽ reponimus,
Quæ hoc modo habet, Cadmiæ drac. octo,
æris vſti drach. octo, ſtibii drach. octo, tri-
tis & ablatis vtere, cum ſpecilli extremo
palpebris mane & veſpere ex eo ſublitis.
Aliud, Cadmiæ vſtæ velut prædictum
eſt drach. octo, æris vſti drach. octo, ſtibii
drach. quatuor, armenii drach. duas, tritis
& repoſitis vtitor. Nos cadmiã & reliqua
adipe viperæ excepta aſſauimus, deinde vi-
no extinctis ac tritis vſi ſumus. Pharmaca
ex lapide Hæmatite ad ſcabras palpebras
accõmodata, Capitonis ophthalmici. Cad-
miæ cypriæ drach. vigintiquatuor, lapidis
hæmatitæ drach. ſex, in alio exẽplari drach.
ſexdecim, æris vſti drach. vigintiquatuor,
arida ad polentæ magnitudinẽ contundun-
tur, melleque excepta velut prædictum eſt
aſſantur ac vino extinguũtur, deinde reſic-
cata leuigantur. Vſus demonſtratus eſt.

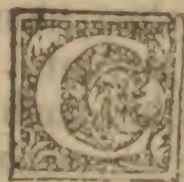
Aliud. Cadmiæ drach. viginti, æris vsti drach. decẽ, lapidis hæmatitæ drach. decẽ, tomentorũ purpuræ laconicæ drach. octo, melle excepta & vsta cõponito vt dictũ est.
Sosandri ad palpebrarũ defluuia, & inueteratas affectiones, facit & ad excrescẽtem iuxta nasi angulum carnẽ. Cadmiæ, stibii, chalcitidis crudæ, misyos peregrini, singulorum drach. octo, cõtusa & melle excepta velut dictum est assato, deinde vino extincta tritaque & resiccata reponito, vtitor.
Aliud, Chalcitidis crudæ cadmiæ, stibii, misyos peregrini, singulorum drach. octo, nardi indicæ drachm. duas, croci torrefacti drach. duas, piperis drach. vnã. Mettallica melle subiguntur ac vruntur vt dictum est, deinde vino extinguũtur & teruntur, adiiciturque his nardus & croccus torrefactus, itemq; piper, posteà vero simul leuigatis ac repositis vtimur. Pharmacũ calliblepharon exornandis palpebris accõmodatũ. Facit & ad inueteratas lippitudines. Stibii vsti ac vino extincti drach. sexdecim, plũbi vsti & loti drach. octo, fuliginis thuris, spicæ nardi, myrrhæ torrefactæ, croci, squamæ æris, singulorũ drach. vnã. Omnibus tritis ac repositis vtitor. Aliud ex croco, Croci vnc. 1. glaucii vnc. 1. sarcocollæ vnc. 1. ego etiã opii vnc. 1. adieci. Aliud Seuerianũ,
Cad

Cadmiæ vstæ & lotæ sextantẽ, salis ammoniaci,* piperis albi vtriusque sextantẽ. folii drach. duas, probè tritis vtitor. Aliud pueris maximè cõmodũ. Stibii drach. sexdecim plumbi drach. 8. squamæ æris drach. 1. croci drach. 1. florũ rosarũ drach. 1. myrrhæ drach. 1. nardi indicæ, thuris masculi, piperis albi, singulorũ drach. 1. palmularũ ossicula decem, omnia in figulinũ vas coniecta diligenter assato, Deinde in pilam translatis ac tritis opobalsami cochlearia duo adiicito, conquassato resiccato, & vtitor. Aridum Philoxeni ad pruriginosos ac circumrosos angulos, Facit & ad obtusum visum, Cadmiæ drach. 4. salis ammoniaci drach. duas, piperis albi drach. 1. tritis vtere. Ego hæc ita adparo. Cadmiæ drac. 8. croci drach. 2. piperis albi drach. vnam, salis ammoniaci drach. 2. nardi indicæ drach. 1. tritis vtitor.

*Aliàs salis ammoniaci vnciã vnã.

Liquidæ oculares compositiones ad ficosas eminentias, ac omnem extuberantiam carnis, facit & ad carnem circa nasi angulum excrescentem, & ad incipientem lippitudinem.

CAP. VII.

Ompositio qua vsus est Philippus in Cæsaria, Misyos assati drach. octo, myrrhæ drach, quatuor, cadmiæ drach. octo, croci drachm. duas salis ammoniaci drach. duas,

nardi indicæ, piperis albi vtriusque drach. 1. mellis Attici cyathum vnũ. Aliud, Misyos assati drac. sex, atramẽti sutorii drach. quatuor, myrrhæ drach. quatuor, æris vsti drach. 1. mellis attici cyath. 1. Panchrestos Erasistrati. Ad aspretudines ac omnes lippitudines, auresq; purulentas, & ad vlcera ægrè recipientia cicatricẽ, & ad nomas, hoc est, vlcera serpentia oris. Aeris vsti drach.
* Aliàs. 1. *duas, myrrhæ drach. vnã, piperis obolos duos, misyos assati drach. vnã croci obolos tres, vini chii heminã vnam, passi cretici heminæ dimidium, Arida terito affuso vino, atque vbi imbibitũ fuerit vinum, affunde etiam passum, & conquassata in æreum vasculum transferto, ac ad lentum ignem coquito, deinde in pyxidem æream reponito.

Ad callos & omnẽ eminentiam. Aeris vsti drach. duas, misyos vsti drach. vnam, myrrhæ drach. vnã, croci drach. vnam, omphacii drach. vnam, vini chii cyathos duos, mellis attici librã dimidiã, vtitor. Philoxeni liquida visum exacuens, cicatrices & callos exterit. Ammoniaci thymiamatis drach. quatuor, æruginis drach. duas, vino diluta & contrita melle attico excipito.

Aliud, Ammoniaci thymiamatis drach. duodecim, æruginis drachm. sex, myrrhæ drach. duas, cõponito vt dictũ est. Aliud

Phæ

Phædri Rhinion, id est limula. Ammoniaci thymiamatis drach. quatuor, æruginis drach. vnã, alcyonii torrefacti drach. vnã, floris lapidis Asii obolos tres, cõponito ac vtitor vt dictum est. Aliud, Ammoniaci thymiamatis drach. 8. æruginis drach. 8. floris lapidis Asii drach. duas, obolos duos, alcyonii drach. 1. obolos duos, * opii sesquidrachmã, myrrhæ sesquidrachmã, cõponito ac vtitor vt dictũ est. Aegyptia ad callos & albugines, aufert etiam pelliculas cõfestim. Aeruginis Corinthiæ drac. 6. ammoniaci thymiamatis drach. 6. obolos 4. salis fossilis drachm. 4. medullæ colocynthidis drach. * quatuor, fellis taurini drach. 2. nitri sesquidrachmã, piperis albi grana 40. mellis attici cyathos sex, cõponito vt dictũ est, & in pyxide ilicea reposito vtitor. Alia Aegyptia ad callos & albugines, ac inueteratas affectiones. Aeruginis drach. 6. ammoniaci thymiamatis drach. 6. medullę colocynthidis drach. 3. fellis taurini drach. 2. nitri nigri drach. duas, excipe mellis attici cyathis sex, & vtere. Cõpositio exacuens visum, faciẽs & ad glaucedinem. Antonii Musæ. Fellis perdicis syluestris partẽ vnã. In alio exẽplari, succi herbæ perdicii, Aliqui succi cẽtaureæ partes 3. mellis attici tãtundem. Aliud, Fellis gallinæ veteris partem

*Vet. cod. huic loco addit struthij drac. vnã, obolos duos, salis ammoniaci drach. 1. obol. duos.

*Tres, obolos quatuor, sic vet. cod.

vnam,ſucci centaureæ partem vnam:mellis attici partes tres,facit ad glaucedines. Cópoſitio Largi exacuens viſum. Succi fœniculi radicis partem vnam,mellis tantundem. Reponito in pyxidem æream ac vtitor. Aliud, Succi radicis fœniculi partẽ vnam,ſucci chelidoniæ tantundem. mellis attici tantundem. Aelii Galli ad ſuffuſiones. Fellis teſtitudinis marinæ drach.8. mellis attici tantundem.fellis taurini drachmas.2.croci drach.2. opobalſami drac.2. contuſis vtere. Caſsi ad ſuffuſiones. Fel taurinum in æream pyxidem euacuatum per dies decem ſinito,deinde myrrhæ, croci,vtriuſque drach. 2. opopanacis drach.2. opobalſami drach.2.piperis grana.12. mellis attici duplum omnium accipito,omniaq́; cum felle miſceto,& in æreo vaſe coquito. deinde in ærea pyxide repoſitis vtitor. Liquida Baſilis,hoc eſt regina, hanc reparatricem appellamus. Omphacii drach.2. myrrhæ drach.2.fellis aquilæ drach.2.opobalſami drach.2. lachrymæ oleæ drach.2. ammoniaci thymiamatis drach.1.fellis hyænæ drach.2.excipe melle. * Aliud, Omphacii drach.2. myrrhæ drach.vnam, ſalis ammoniaci drach.1.croci drach.1. opobalſami drac.1. lachrimæ oliuæ drach.1.ammoniaci thymiamatis drach.1. Fellis hyænæ

* *Hæc ex veteri codice.*

dra

drach.8. excipe melle attico.] Antonii Musæ. Fellis hyænæ drach. 1. fellis vrsi drach. 2. opobalsami drach. 2. salis fossilis drach. 1. croci drach. vnã. myrrhæ. drach. 1. mellis attici cyathos. 2. ſucci fœniculi cyathos. 2. Philoxeni, Fellis hyænæ ſeſqui drachmam adipis viperæ ſeſquidrachmam, croci drach. 1. omphacii drach. 1. myrrhæ drachmæ dimidium, opobalſami drach. 1. mellis attici drach. 8. Tincturæ albuginum. Gallam tritam ac leuigatam in prompto repoſitam ſeruato, vſu verò expetente cum ſpecilli nucleo calfacto adhibeto, deinde attramentum ſutorium aqua dilutum admoueto. Aliud, Malicorium tritum adhibeto, indeque atramentum ſutorium aqua dilutum admoueto. Aliud, Miſyos, atramenti ſutorij, gallarum omphacinarum, ſingulorum æquales partes contuſas & cribratas reponito. Vſus verò tempore aridum adhibeto. Aliud aluminis ſciſſilis, malicorii, mellis, acaciæ fructus, ſingulorum æquales partes contundito adhibeto. Ad glaucos oculos quo pupillæ nigræ reddantur. Malicorii dulcis ſuccum infundito, deinde poſt temporis interſtitium hyoſcyami florem cũ vino aut hyoſcyami ſucco tritum inſtillato. Verùm hæc opportuno tẽpore colligere & reponere cõuenit,

Aliud, Acaciæ fructum & gallarum parum, quid diligenter trita fremii ſucco excipito & ad mellis craſsitudinem redigito, Deinde expreſſum per linteolum liquorem reſeruato ac vtitor vt dictum eſt. Ad pilos pungentes in palpebris enaſcentes, Trichiaſin appellant Græci Antonii Muſæ. Fel auiculæ quæ cinædus appellatur, & aconiti dimidium eius, mixta reponito. Vſu verò exigente, euulſo pilo locum ex pharmaco illinito. Aliud, Fel piſcis pagri, & aconiti dimidiũ, cum ſquama ferri lota, adipe ſubigito, atque his amygdalini olei parum adiicito, & ſanguinis veſpertilionis quantum ſuffecerit, Deinde mixtis & repoſitis vtitor vt dictum eſt. Agglutinatoria pilorum. Heraclidæ Tarentini. Ceræ drachmas. 1. picis drach. 1. lithocollæ drach. 1. ſimul liquefacta reponito. Vſu verò poſtulante, ſpecilli ſummum candefacito, & quod ex pharmaco diſſoluto adhæſerit adhibeto, eoq́ue pilos agglutinato. Aliud, Reſinæ ſiccæ, picis ſiccæ vtriuſque drach. 1. ſulphuris viui drach. 1. bituminis drach. vnam. ceræ drach. 2. liquefactis vtitor. Ad paruos inſtar hordei oblongos circa pilos palpebrarum abſceſſus, Crithas & Poſthias Græci appellant. Antonii Muſæ. Galbani partem vnam cum modico nitro mixtam im

imponito. Aliud, ceram & misyos crudi parum ammisceto. Faciunt & ficus aridæ in vino mulso coctæ & tritæ, modico simul galbano contrito. Facit & farina hordeacea in vino mulso cocta ac trita, itidem modico galbano simul contrito. Dionysii Milesii ad pilos palpebrarum pungentes. Leporem marinum in figulino nouo vrito, & cinerem tritum ricinorum sanguine excipito & reposito in cornea pyxide vtitor, euulsis antea pilis. Aliud, Salamandræ vstæ cinerẽ, terrestrium herinaceorum felle excipito, ac vtitor vt dictum est. Quidam castorio vsi sunt cum melle mixto, Aut castorio & hirundinis vstæ cinere, Aut cicutæ semen tritum ac Thunnæ sanguine exceptum, præeuulsis pilis illeuerunt. At crithas & chalazia, hoc est, instar grandinis in palpebris tubercula. Sagapeno cũ aceto trito vtitor. Aliud ad Aegylopas. Succi illecebræ, succi solani, vtriusque libræ dimidium. thuris drach. 8. mastiches quadrantem. galbani libram dimidiam. Succos cum thure coquito, atque vbi dissolutum fuerit galbanum iniicito: mastichen enim improbamus. Aliud, Thuris drach. 8. ladani drach. 4. aluminis scissilis drach. 4. myrrhæ drach. 8. ceræ drach. 4. spumæ nitri drach. 4. coaguli leporis drach. 4. Con-

tunditur hoc pharmacum & cum vngenti irini fece mollitur.

Cataplasmata in eodem libro primo externorum ab Asclepiade ad oculos descripta, itemq; agglutinatoria, & inunctilia.

CAtaplasmata lippientium, ad doloris vexationes ac maximas Epiphoras, quibus vsus est Heraclides Taretinus. Rosarum viridium aut siccarum drach. 4. croci drach. 1. opii drach. vnam excipe meliloti decocto aut passo. Aliud Rosarum, violarum albarum, meliloti, capitum papaueris, singulorum drach. 2. croci drach. vnam. opii drach. vnam. myrrhæ drachmam vnã. oui assati vitellum, tritis & passo subactis vtere vt dictum est. Illitiones ad dolores, quibus vsus est* Glaucus. Aloes, lycii indici, rosarum viridiũ, croci, opii, myrrhæ, singulorum æquales partes vino subactas in pastillos formato, eosq; in vmbra siccato. Vsu verò exigente passo dilutos oculis illinito, itemq; fronti ac temporibus. Philoxeni ad fluxionem multam & dolores. Foliorum rosarum recentium drach. 2. seminis hyoscyami drach. 8. thuris drach. 3. myrrhæ drach. 4. farinæ polentarũ acetabulum, oui assati vnius luteũ, succi mãdragoræ drac. 4. croci drach. 2. opii. drach. 4. vini austeri

* *Gallus in cod. vetusto.*

quan

quantum sufficit. In pastillos redigito ac vtitor veluti dictum est. Illitio Anthera eadem hora iuuans. Croci drach. 4. thuris drach. 2. cinnabaris drac. 4. gummi drac. 2. vino excipito. Vsus tempore terito & ad solidum redigito, & modicũ mellis adiicito. Aliud Lychnium inscriptum. Croci drach. 1. thuris drach. 2. opii. drach. 2. gummi drach. 2. cinnabaris drach. 2. aqua pluuia excipito. Alii habent, croci rosas speciereferentis drach. 4. cinnabaris drach. 2. myrrhæ, opii, vtriusque drach. 2. aqua pluuiali excipito. Illitiones mordaces quæ euestigio fluxionem cohibent, faciũt & ad lippitudinem scabram ac aridam. Aeris vsti, drachmas. 4. croci drach. 4. piperis albi drac. 2. opii drach. 2. gummi drach. 4. cum aqua pluuia forinsecus illinuntur, Relidit hoc pharmacum maximas Epiphoras. Cæterũ cauere oportet ne quid ex eo in oculũ prælerlabatur. Aliud phlogium, hoc est flammeum inscriptum. Aeris vsti & loti drac. 12. croci. drach. 6. piperis albi drac. 4. myrrhæ drach. 3. opii drach. 3. gummi drachmas. 12. vino Aminæo excipito. Agglutinatoria quæ fluxiones cohibent. Pollinis partem vnam, myrrhæ partem vnam, mannæ thuris partem vnam, cãdido oui excipe, deinde in linteolum impacta impone

tem

temporibus ac fronti. Aliud, Seminis hyoſcyami drach. 2. opii drach. 1. croci drachmã. 1. pollinis drach. 4. ouorum aſſatorũ vitellos duos, caſtorii drach. 1. omnibus ſimul coactis vtitor. Collyrium ad Epiphoran, & dolores, ac fluxionem multam quo Moſchio familiaris vſus eſt. Glaucii drachmas. 16. ſarcocollæ drach. 8. croci drac. 4. gummi drach. 2. tragacanthæ drach. 2. ſucci mandragoræ drach. 2. opii drach. 1. aqua pluuiali excipito ac vtitor cum ouo. Heronis ophthalmici pſittacus, ad dolores & fluxum largum, eueſtigio ſomnum inducit. Glaucii drach. 16. croci drach. 8. ſarcocollæ drach. 8. opii. drach. 4. ſucci mandragoræ drach. 2. tragacanthæ drach. 8. aqua pluuiali excipe. Ad prædictas affectiones Neapolitæ. Glaucii drach. 48. ſarcocollæ drachmas. 24. croci drach. 24. lapidis hæmatitæ drach. 12. opii drach. *19. ſucci mandragoræ drach. 8. gummi drach. 16. tragacanthes drach. 12. excipe aqua pluuiali. Sergii ophthalmici Babylonii. Glaucii drach. 24. ſarcocollæ drach. 16. croci drach. 12. opii drach. 4. lapidis hæmatitæ drach. 6. gummi drach. 12. excipito aqua pluuiali. Illinito per vnum atque alterum diem, atque vbi affectio non ſoluatur ad inſequentes illitiones tranſimus. Aliud diaſmyrnum

*Vet. cod. habet. 12.

Glau

Glaucidianum inscriptum. Glaucii drachmas. 48. sacocollæ drach.48. croci drachmas. 24. opii drach.6.myrrhæ drach.6. hæmatitæ drach.6.tragacanthæ drach.48. aqua pluuia excipe ac vtere cũ ouo. Diasmyrnum ex hæmatite. Glaucii drach.64. sarcocollæ drach. 32. croci drach.12. opii drach. 8. myrrhæ drach.6. hæmatitæ drachmas.*16.tragacãthæ drachmas.48. gummi drach.16. In alio exemplari drach.48. Excipiuntur aqua pluuiali, vsus eius est cũ ouo. Phosphorus ad doloris vexationẽ, omnemque inflammationem & intensas Epiphoras. Glaucii drach.24.sarcocollæ drach.8.croci, opii, vtriusque drachmas.8. myrrhæ drach.8.misyos vsti,drach.8.gummi drach.* 19. excipe aqua pluuia, vtere cũ ouo. Euchrum excellentis & mirabilis efficaciæ. Glaucii drach. 20. sarcocollæ drach. 7. croci drach. 7. myrrhæ drach.7. opii drach. 7. misyos vsti drach.7. gummi drach. 12. excipe aqua pluuiali, vtere cum ouo. Pharmacum ex succis, dolorem sedans, facit ad omnem doloris vexationem, somnum e uestigio inducit. Glaucii drachmas.48.sarcocollæ,tragacanthæ vtriusq; drach.16.croci.drach.8.opii drach. 4. succi rosarum drachmas.4.lycii indici drach. 4. hyoscyami drach. 4. succi mandragoræ dra

* *In vet. cod.6.*

* *Aliàs* 12.

*Vet.cod. addit hic succi cicutæ drac.4. drachmas.4.*gummi drach.8. Excipiuntur meliloti decocto: componuntur autem hoc modo, Meliloti libram vnam, & aquæ pluuialis heminas.12. ad tertias coquito, & excolato liquore ad pharmaci compositionem vtitor. Aliud, Glaucii drachmas.48.sarcocollæ drach.24.croci drachmas.24.opii drach.12. lycii indici drachmas.12.succi hyoscyami drachmas.12. succi cicutæ drach.12. rosarum viridium resectis extremitatibus drach.48. gummi drachmas.* 28. aqua pluuiali excipe, vtere cum ouo. Pharmacum Phæon, id est fuscum inscriptum, accommodatum ad doloris molestias. Cadmiæ drach.12. aut.16.æris vsti.drachmas.6. myrrhæ drachmas.3.opii drachmas.3. acaciæ drach.7. excipito aqua pluuia velut demonstratum est. Aliud Phæon. Ad omnem fluxum & omnem lippitudinem. In alio pædicon, id est puerile legitur. Aeris vsti drach.12. cadmiæ drach.32. gummi drachmas.32.acaciæ.drach.32.myrrhæ drachmas.4. opii drachmas.4. aqua pluuia excipe. Aliud ex libris Philoxeni. Spodii cyprii, drachmas.12. æris vsti & loti.3.drach.3. opii, myrrhæ, vtriusque drachmas.3.acaciæ,gummi,vtriusque drach.7. aqua pluuiali excepta cum ouo in vsum

* In græ. cod.19.

veniunt, vt dictum est. Pharmacum Berytium inscriptum, quo vsus est straton Berytius ad maximas epiphoras, e vestigio auxiliatur. Aeris vsti & loti drach. sexdecim, acaciæ drach. sexdecim, spodii pompholygis drach. sexdecim, opii drach. sexdecim, gummi drach. sexdecim, croci drachmas. 12. myrrhæ drach. duas, aqua pluuiali excipe, vtere cum ouo. Oportet hoc assiduè infundere. Aliud ad easdem affectiones. Spodii pompholygis drach. sexdecim, opii drach. 12. myrrhæ drach. duodecim, gummi drach. sexdecim, æris vsti & loti drach. sexdecim, aqua excipito pluuiali, ac vtitor cum ouo. Pharmacum Acharistum inscriptum, ad maximas epiphoras huius solius vsu Medici Aegyptii feliciter medicãtur, in agrestioribus præsertim corporibus. Cadmiæ drach. 16. acaciæ drachmas. 8. æris vsti & loti drach. 8. opii drachmas. 4. fructus ericæ drach. 4. myrrhæ drach. 4. gummi drach. 16. aqua excipito, ac vtitor cum lacte muliebri. Tẽperatura media est, vbi verò circa oculos affectio fit, ab hoc collyrio abstinere oportet. Quo ipse vsus sum sic habet. Cadmię drac. 16. fructus ericæ drach. 2. æris vsti & loti drac. 4. opii drach. 2. myrrhæ drac. 1. acaciæ drac. 6. gummi drac. 8. aqua excipito, vsus indicatus est.

Aliud,

Aliud, Cadmiæ drach. 6. fructus ericæ drach. 4. opii drach. 6. * æris vsti & loti drachmas. 4. gummi drach. 20. componito ac vtitor vt dictum est. Nectarium Marci, facit ad incipientem lippitudinem, facit ad illationem fluxus tenuis, ad chemoseis, cumores, pellicularum eminentias, & ferè ad omnem lippitudinem facit, & ad palpebras crassas. Oportet autem præ omnibus fomētum adhibere, deinde ipsum infundere, in principio quidem fluxionis cum aquoso oui liquore: vbi verò successerit hæc curatio, paulatim hanc temperaturam extendere & augere oportet. Cæterùm ad palpebras asperas collyrio cum aqua vtimur, apud alios Sphragis appellatur. Aeris vsti & loti drach. 4. cadmiæ drach. 4. * croci drach. 2. opii drach. 2. gummi drach. 6. aqua excipe ac vtere vt indicatum est. Sergii ophthalmici Monohemerum inscriptum, hoc est vna die efficaciam suam commonstrans. Cadmiæ vstæ & lotæ drach. 4. spodii pompholygis loti drach. 4. æris vsti & loti drachmas. 4. croci drach. 2. opii drach. 1. acaciæ drach. 6. gummi drach. 6. aqua pluuiali excipe, ac vtere cum ouo. Temperatura est aquosa. Postquam lachrymæ prolectæ fuerint, candidum oui infundere oportet, & rursum sublinere. Vbi verò morsus conse

* *Hæc addit. vetu. cod. thuris drach. 2. myrrhæ drac. 8. lapidis scissilis drachmas. 2. acaciæ drach. 8.*

* *Acaciæ drach. 3. vet. cod.*

ſequeretur,fomentum adhibendum eſt,rurſumq; oui candidum infundendum: poſtea verò collyrio nigro inſcripto illinito. Sphragis Neapolitæ. Cadmiæ drac. octo, æris vſti & loti drachm. octo, acaciæ drach. octo, ſpodii cyprii drachm. quatuor, croci drach. quatuor, opii drach. quatuor gummi drach. duodecim, aqua excipe, vſus indicatus eſt. Paccii Sphragis. Cadmiæ vſtæ & lacte caprino ſiue muliebri extinctæ ac lotæ, & in vmbra ſiccatæ drach. 10. æris vſti & loti drac. 10. acaciæ drach. 10. opii drach. 6. croci drach. 6. gummi drach. 15. aqua pluuiali excipito. Zoili ſphragis cũ Paccii concordat. Philotæ Aphroditarium inſcriptum. Cadmiæ lotæ drachm. 24. acaciæ drach. 36. æris vſti & loti drachm. 12. croci drach. 12. opii drachm. 12. ſpodii cyprii loti drach. 12. gummi drach. 48. excipe aqua pluuiali, ac vtere cum ouo aſsiduè infundẽdo. Poſt curationẽ verò lauari iubeto, hoc aſsiduè vſus ſum in maximis epiphoris. Aliud Neapolitæ. Facit ad maximas epiphoras, maximè in his oculis qui ægrè rigantur & ſubalbicant circa inflammationes, vt ſimile quidam chemoſi appareat. Hoc nos vſi ſumus, poſt illitiões ægris lauare iuſsis. Lapidis ſchiſti drachm. 8. thuris drach. 7. æris vſti & loti drachm. 8. opii drach. 8. myrrhæ

drac. quatuor, gummi drac. octo, excipe vino ac vtere cum ouo. Temperamentum est aquosum. Sæpe verò hoc infundere oportet, & post interuallum ab illitione lauari iubere. Fuscum Olympionico inscriptum. Facit ad maximos dolores, facit & ad chemoseis & omnino ex accommodatissimis collyriis est: nã statim liberat. Cadmiæ vstæ & lotæ drac. octo, acaciæ drac. 8. stibii vsti & loti drac. 8. aloës indicæ drach. octo, croci drac. quatuor, myrrhæ drach. 4. opii drac. quatuor, gummi drac. octo, aqua excipe ac vtere cum ouo. Temperamentum est crassum. Ego etiã pompholygis ac thuris vtriusque drac. quatuor, adieci. Aliud Zosimo inscriptum odorum. Facit ad dolores & recentes affectiones. Cadmiæ vstæ & lotæ vino Italico, hoc est extinctæ, drac. octo, aloës drac. octo, stibii drac. octo, æris vsti & loti drac. octo, aut duas, croci drach. duas, myrrhæ drachmam vnam, nardi indicæ drachmam vnam, opii drachmam vnam, acaciæ drachm. * 19. gummi drac. duodecim, aqua pluuiali excipe. Hermiæ ophthalmici Lutron, id est balneum appellatũ. Ad maximos dolores eadem die ad summum auxilians, facit & ad inueteratas lippitudines. Aloës drac. octo. æris vsti & loti drac. sexdecim, opii drac. sex decim, myrrhæ

* Aliàs 12.

rhæ drachm. 12. croci drachm. octo, cadmiæ drac. quatuor, thuris drac. tres, gũmi drach. ſexdecim, vino Mendeſio excipe, ac vtere cum ouo. Temperatura eſt aquoſa. Oportet hoc per interualla trium aut quatuor horarum infundere, & vſque ad mali depulſionem ſinere, atque tunc lauari iubere.
Theodotion Phlacianũ, Harpocratium inſcriptum. Ad maximas epiphoras & dolores, liberat citra venæ ſectionem. Succi acaciæ drac. 24. cadmiæ drac. octo, æris vſti & loti drac. octo, ſtibii drac. 16. aloës drac. quatuor, croci drac. tres, myrrhæ drac. tres, lycii indici drac. duas, caſtorii drach. 1. opii drach. duas, gummi drach. 24. aqua pluuiali excipe, ac vtere cum ouo. Temperatura eſt craſsior. Hoc collyriũ tumorem palpebris inducit. Scylacium pharmacum accommodatum eadem die curans, Eueſtigio ſoluit inflammationes. Stibii drac. 40. acaciæ drach. 40. cadmiæ drach. ſexdecim, æris vſti & loti drac. quatuordecim, ceruſę drac. octo, myrrhæ drach. quatuor, nardi indicæ drach. 4. croci drach. 2. lycii indici drach. 4. caſtorii drac. 2. aloës drach. duas, opii drac. duas, chalcitidis aſſæ drachm. duas, gummi drachmas * duas, excipe roſarum decocto ac vtere cum ouo. Tẽperatura eſt craſsior. Neapolitæ Phanion, id eſt lãpas ſeu facula.

*Vet. cod. habet drac. 40.

Ad maximas epiphoras & doloris molestias, facit & ad affectiones. Cadmiæ lotæ drach. 8. acaciæ drachm. * 8. æris vsti & loti drachm. 6. stibii loti drachm. 20. cerusæ drach. 6. myrrhæ drach. 2. aloës drachm. 2. nardi celticæ sesquidrachmam, opii sesquidrachmam, croci drachmam vnam, castorii drachm. dimidium, gummi drach. 20. aqua pluuia excipe, vtere illinendo. Aliud Phanion Serapiacum inscriptum. Acaciæ drac. 40. stibii drach. 40. cadmiæ drach. 16. æris vsti & loti drach. 12. aloës drach. 3. myrrhę drach. 4. cerusæ drachm. 12. opii drachm. 2. croci drach. duas, castorii drach. 2. nardi indicæ sesquidrachmam, gummi drachm. 25. aqua pluuiali excepta illinito. Malabathrinum nostrum, Facit ad doloris vexationes, & adfectiones in declinatione. Cadmiæ drach. sexdecim acaciæ drach. 40. æris vsti & loti drach. quatuordecim, opii drach. duas lycii indici drach. duas, myrrhæ drach. quatuor, malabathri drac. duas, nardi indicæ drac. duas, castorii drac. duas, croci drac. duas, aloës drac. duas, cerusæ drach. octo, stibii loti drach. octo, gummi drach. quadraginta, aqua excipe & vtere cum ouo in principio affectionum, & in declinatione facta ab illatione pharmaci panchresti appellati, descriptum hoc inter mordacia

* Aliàs 20.

col

collyria habetur. Aliud Philadelphium inſcriptum. Facit ad declinationes inflammationum,& vlcera ſordida,& puſtularum eruptiones, eueſtigio auxiliatur. Stibii vſti & loti drach. viginti,plumbi vſti & loti drach.decem, cadmiæ drachm.octo,æris vſti & loti drach.tres,aloës drac. quatuor, ceruſæ drach.tres, lycii indici drach.duas, & ſemis, myrrhæ drachmas duas, & ſemis nardi indicæ drach.duas,croci drach.duas, caſtorii drach. vnam,opii drac. vnam gummi drachm.octo,aquam & ad exceptionem candidum ouorum decem. Collyrium album,ad epiphoras & affectiones inſcribitur Trypherum, id eſt delicatum. Cadmiæ lotæ drach.ſexdecim,ceruſæ drachm.octo, amyli drac.quatuor,gummi drac.quatuor, tragacanthæ drach. quatuor, opii drachm. duas,excipe aqua pluuia. Vſus eſt cũ ouo.

Collyriũ ex terra Samia Terennũ inſcriptum,ad epiphoras & affectiones. Cadmiæ lotæ drac.duodecim,ceruſæ drach.12. terræ Samię drac.duodecim,opii drac.vnã, gummi drac.quatuor,aqua excipe ac vtere cum ouo. Aliud dolorem ſedans, ad fluxũ omnis generis, vlcera, dolores,papulas & tubercula,prolapſus,chemoſeis,& omnigenas affectiones. Ceruſæ drac.dcto,terræ Samiæ drachm.octo, ſpodii pompholygis

drach. duodecim, tragacanthes drac. duas, opii, drachm. 2. gummi drachm. quatuor, aqua pluuia excipe ac vtere cum ouo. Aliud Diocleum inſcriptum, ad doloris moleſtias, & epiphoras, ad ſuppuratos oculos, puſtulas, vlcera. Hoc pharmacũ delicatius exiſtit. Tragacanthæ drac. octo, gummi drac. quatuor, amyli drach. quatuor, ſpodii pompholygis drac. ſexdecim, ceruſæ drac. octo, opii torrefacti drac. duas, aqua pluuia excepta admoue cum ouo. Pharmacum ex thure. Accommodatum ad fluxiones & chemoſeis. Cadmiæ * drac. viginti, thuris drac. 20. ceruſæ drac. quadraginta, opii drac. ſex, gummi drac. ſex, aqua pluuiali excipito. Cæterùm nos ſic apparauimus.

* Sic vetu. cod.

Cadmiæ drac. decem, pompholygis drach. decem, thuris drach. decem, ceruſæ drach. quadraginta, opii drac. ſex, gũmi drac. ſex, aqua pluuia excepta admoue cum ouo.

Aliud Trypheron, id eſt delicatum inſcriptum. Ad inuſtiones epicaumata Græcis dictas, puſtulas, chemoſeis, maximè in his qui nullam mordacitatem perferre poſſunt. Cadmiæ lotæ drac. 8. amyli drach. 8. thuris drac. 8. ceruſæ drac. 48. opii drach. ſex, gũmi drac. 16. aqua pluuia excipe, vſus indicatus eſt. Cygnus inſcriptus Reginæ, ad maximos dolores & affectiones.

Cad

Cadmiæ drac. 16. cerusæ lotæ drac. 8. amyli drac. 2. tragacanthæ drachm. duas, acaciæ drac. duas, opii drac. 2. gummi drach. 12. excipe aqua pluuiali, & ad excipiendum adiice ouorum crudorum recentiũ candida 4.

Aërianum Diomedi inscriptum, collyrium accommodatum ad epiphoras, & veteres affectiones itemque recentes. Spodii pompholygis drach. octo, cerusæ drach. * 20. æruginis drac. quatuor myrrhæ drac. 14. thuris drac. tres, opii drach. tres, gummi drac. octo, excipe aqua pluuiali ac vtere cũ ouo. Cygnus ex terra Samia. Ad vlcera omnis generis, ad epiphoras, dolores circũ circa molestantes, suppuratosque oculos. Spodii loti drac. 16. cerusæ lotæ drachm. 8. terræ Samię drac. quatuor, amyli drac. quatuor, acaciæ drac. 4. opii drac. quatuor, gũmi drac. 4. tragacanthæ drac. duas, aqua pluuiali excipe ac vtere cũ ouo. Aliud Dionysio inscriptum. Cerusæ drac. 38. æruginis vermiculatæ drac. 16. succi papaueris drac. octo, gummi drachm. quatuor, excipe aqua pluuia, ac vtere cum lacte. Aërianũ pharmacum nostrum, ad veteres ac recentes affectiones accommodatum. Cerusæ drac. vigintiquatuor cadmiæ vstæ & lotæ drach. decem stibii vti & loti drach. decem thuris drac. decẽ squamæ æris drac. 5. opii

** Cod. vetu. habent drach. 8.*

drac. tres, myrrhæ drac. tres, gũmi drac. 12. excipe aqua pluuiali, ac vtere cum ouo. Collyrium Gennadii. Cerusæ drach. 18. stibii drach. 12. myrrhæ drachm. 12. squamæ æris drach. 12. opii drac. sex. gummi drach. 24. excipe aqua pluuiali. Collyrium ex terra Samia, Paccii ophthalmici, ad affectiones intensas. Cadmiæ drachm. 16. cerusæ drac. 16. terræ samiæ drach. quatuor, opii, drach. 2. thuris drac. duas, stibii drac. quinque gummi drach. quinque, excipe aqua, ac vtere cum ouo. Therinum, id est æstiuũ inscriptum. Cadmiæ vstæ & lotæ drach. * 20. terræ samiæ drac. 20. cerusæ drac. 20. acaciæ drach. 2. squamæ æris vstæ & lotæ drach. * 12. corticis thuris drach. 2. tragacanthi drach. 5. gummi drach. 16. aqua pluuiali excipe, vtere cum ouo. Collyrium Hygidion appellatum. Cadmiæ drach. 8. myrrhæ drac. 8. acaciæ drac. 6. opii drac. 2. æris vsti & loti drach. 2. gummi drach. 6. fructus ericæ drac. vnam, aqua pluuiali excipito. Aster anicetus, hoc est inexuperabilis. Ad doloris vexationes, pustulas, staphylomata, vlcera sordida & serpentia. Facit & ad inueteratas affectiones, & cicatrices exterit. Cadmiæ vstæ & lotæ drach. 16. cerusæ lotæ drach. 16. amyli drach. duodecim, stibii vsti drachm. duodecim, spodii dra

* *Vet. tamen cod. habet drac. 8. ex quo etiã addita sit terra samia & cerusa.*

* *Vet. cod. drach. 2.*

drach.8.plumbi vſti ac loti drach.8.terræ Samiæ drach.8.myrrhæ drach.2.opii drac. 2.tragacanthæ drac.8.excipe aqua pluuiali. Libianum, Ad puſtulas, inuſtiones, rupturas concauitates, oculos purulẽtos, chemoſeis, ſtaphylomata. Facit & ad circum moleſtantem dolorem, & affectiones, & cicatrices exterit. Cadmiæ vſtæ & lotæ drac.16.ceruſæ lotæ drach.16. ſtibii vſti & loti drac. * 16.plumbi vſti & loti drach.8. amyli drach.12.ſpodii pompholygis drach. 8.myrrhæ drach.8.terræ aſteris drachm.8. tragacanthæ drach.8.opii drach.duas, aqua ſit pluuialis & ad exceptionem ouorum albumina decem. Aliud Libianum. Pompholygis drach.octo, cadmiæ vſtæ & lotæ drac.16.ſtibii vſti & loti drac.12.ceruſæ lotæ drach.15. amyli drach.12. terræ Samiæ drach.8.plumbi vſti & loti drac.8. myrrhæ drac.duas, opii drac.duas, tragacãthæ drac. 2.excipe aqua pluuiali. Collyrium ex cornu ceruino. Ad vlcera, puſtulas, cicatrices exterit. Cornu ceruini vſti & loti drach. 4.thuris drac.4.plumbi vſti & loti drac.4. ſquamæ æris lotæ drach.2.opii drac.vnam, gummi drach.quatuor, excipe aqua pluuia. Aliud ex cornu ceruino, Neapolitæ. Plũbi vſti & loti drach.ſexdecim, cornu cerui vſti & loti drac.ſexdecim, thuris drac.octo,

* *Aliàs* 12.

acaciæ drachm. octo, ſpodii cyprii drach. 8. amyli drach. quatuor, opii drach. 2. ſquamæ æris drac. 2. croci drac. 8. myrrhæ drach. 4. tragacanthæ drach. 1. gummi drach. octo, hyoſcyami cremore excipito. Viride ad affectiones. Spodii cyprii drach. 16. amyli drach. 16. croci drach. 8. ſtibii drach. 8. opii drach. 4. gummi drac. 4. excipe aqua pluuiali ac vtere cum ouo. Aliud viride Zoili ophthalmici. Spodii cyprii drac. 8. croci drach. 8. amyli drach. 8. opii drach. 2. ſtibii drach. 8. gummi drac. quatuor. Anagallidis ſucco excipito. Aliud, Alia exemplaria ita habent Zoili viride. Cadmiæ vſtæ ac lotæ & vino Italico extinctæ drachm. octo, croci drachm. quatuor, ſtibii vſti & lacte

Aliàs 2. extincti drac. quatuor amyli drac. * vnam, gummi drach. duas, excipito ſucco anagallidis quæ cæruleum habet florem. Ex libris Scribonii Largi Pſittacinum inſcriptum. Ad doloris moleſtias, puſtulas, inuſtiones, cicatrices reſolutas, prolapſus, confuſiones, & vbi multus ſanguis æſtate ſuffunditur. Commodat etiam ad alias affectiones, & præſertim in oculis molli ſenſu præditis, in quibus tenuis lachryma profluit. Compoſitio hoc modo habet. Cadmiæ drac. octo, croci drac. octo, ſtibii drac. octo, amyli recentis drachmas octo, opii drac.

drach. quatuor, gummi drac. quatuor, aqua pluuiali excipito, vtitor cum ouo. Naucratitæ pharmacum affectionibus accōmodatum. Cadmiæ drach. 12. croci drac. 12. opii drach. sex, squamæ stomomatis purgatæ drach. quinque, squamæ æris drach. sex, succi rosarum drach. 16. plumbi vsti & loti drach. quinque, myrrhæ drac. 3. nardi drac. duas, acaciæ drach. 2. gummi drach. 12. excipito aqua pluuiali. Antæi viride. Cadmiæ drach. 48. myrrhæ drac. 24. croci drac. quadragintaocto, opii drac. 24. plumbi vsti & loti drach. 8. squamæ æris drach. 6. nardi indicæ drac. 6. acaciæ drac. 6. gūmi dra. 24. aqua pluuiali excipito. Pharmacum ex Galbano quo vsus est Nicetes. Ad dolores & lippitudines. Cadmiæ drac. 8. spodii cyprii drach. 8. æris vsti & loti drach. 8. opii drach. octo, myrrhæ drachm. octo, galbani drach. octo, aqua excipito, hoc pharmacum ex valdè ãpprobatis est, recipitque amplius gummi item drach. octo. Alia exemplaria spondium non habent. Aliud, Cadmiæ drach. 16. æris vsti & loti drach. 8. myrrhæ galbani singulorum drach. 8. opii drach. 8. atramenti sutorii drach. sex, gummi drach. sex, aqua pluuiali excipito. Collyriū diarodon Nili ex rosis, velut Andreas tradit, Ad doloris molestias, fluxum vberē, ac tenuem,

nuem,pustulas,prolapsus. Foliorum ro-sarum resectis extremitatibus drac. 4.croci,drach.2.opii obol.1.nardi indicę obol.1. gummi drac.3.alii drach.1.habent aqua pluuia excipe,ac vtere cum ouo, temperatura dissoluta est. Aliud ex rosis Nili,quo vsus est Gallio ophthalmicus, Rosarũ drac. 4.croci drach.2.acaciæ drach.1.opii obol.1. nardi indicæ obol.1. gummi drach.3.aqua pluuia excipe,vtere cũ ouo tẽperatura est diluta. Aliud ex rosis horæũ appellatũ ad easdem affectiones. Rosarũ resectis vnguibus drach.24.croci drachm.12.amyli drac.6.balaustii drac.quatuor,opii drac.4. tragacanthæ drach.8.hyoscyami foliorum succo excipe. Aliud, Rosarum drach. octo,croci drach.quatuor,æris vsti & loti drac.1.gummi drach.1.aqua pluuia excipe, ac vtere,cũ ouo. Aliud diarodon ex rosis Terentii constãs ex pompholyge.Rosarum recẽtium drac. duodecim, spodii cyprii drac.quatuor,croci drac.4.opii drac.4. nardi drac.4.gummi drac.quatuor,excipito aqua pluuiali. Aliud diarodon. Rosarum recentium drac.duas,croci drac.sex, spodii cyprii drac. duas,amyli drach.duas, acaciæ drachmam vnã,nardi indicæ drachmam vnam,gummi drac.duas,tragacanthę drachmas duas, excipito aqua pluuiali.

Dia

Diarodon Euelpidion diaſmyrnum appellatum. Roſarũ drach.100.croci drach.50. opii drach.8. myrrhæ ſeſquidrach. gummi drach.50.vino odoro excipe, ac vtere cum ouo. Aliud diarhodon. Roſarũ drac.100. croci drach.50.opii drac.8.myrrhæ drac.8. gummi drach. 50. vino odorato excipe ac vtere cum ouo. Ego hoc apparaui pro foliis roſarum,florum earundem drach. 100. iniiciens, atque feliciter ſucceſsit. Diarhodõ ex roſarum 72.drach. Magnum appellatum. Hoc vſus eſt Lucius præceptor ad doloris moleſtias, puſtulas, inuſtiones, ſtaphylomata, prolapſus, ad oculos purulentos, ad fluxiones antiquas, inueteratas lippitudines & affectiones ægrè cedentes.

Roſarum viridium reſectis vnguibus drach.72.cadmiæ vſtæ ac lotæ drachm.24. croci drach.60. opiĩ drac.tres, ſtibii drach. tres. Alii drachm.ſex; æruginis drach. duas. Alii tres, ſquamæ æris drach.duas,nardi indicæ drachm.duas,myrrhæ drach.ſex. Alii quatuor, gummi drach. 24. excipito aqua pluuiali. Aliud ex drach.72. Roſarum drach.72. cadmiæ vſtæ & lotæ drach. 24. croci drach. 6. Alii octo, opii drach.3.ſtibii drach.3.myrrhæ drac.3.ſquamæ æris,drac. duas,æruginis drach.2.nardi drachm.1.alii duas,gũmi drach.24. excipe aqua pluuiali,

ac

ac vtere cum lacte. Pharmacũ ex violis albis, accõmodatum ad Epiphoras & affectiones. Acaciæ drach. 48. ſucci violarũ albarum drach. 48. ſpodii cyprii drach. 24. croci drach. 24. myrrhæ drac. quatuor, opii drach. 4. alii ſex, ſucci hyoſcyami drach. 4.
Aliàs 40. æris vſti & loti drach. 4. gummi drach. 4. excipe vino falerno. Collyrium quo vſus eſt Florus in Antonia Druſi matre, quæ parum abfuit vt ab aliis medicis excæcaretur.

Acaciæ drach. 48. roſarũ ſiccarũ drac. 48. melilotorum, drach. 48. ſpodii cyprii drachmas 24. malorũ mandragoræ drach.* 2.
*Aliàs 12. croci drac. 24. opii. ʒ. 6. ſeminis hyoſcyami acetabula duo, alii. ʒ. 24. myrrhæ. ʒ. quatuor, æris vſti & loti drach. quatuor, gũmi ʒ. 40. vini falerni, aquæ pluuialis, vtriuſque heminas tres. Vinum & aquã miſceto, eisq; roſas, melilotũ, ſemen hyoſcyami, mandragoræ mala, aut ſi hæc non adſint, corticem iniicito, & ad dies tres, aut quinque, macerari ſinito, deinde expreſſo liquore ad pharmaci cõpoſitionem vtitor, probatiſsimum hoc exiſtit. Melinũ delicatum, Commodum his qui nullam penitus pharmacorum mordacitatẽ perferre poſſunt, facit ad puſtulas, prolapſus, fluxum acrẽ & vlcerem, inuſtionesque & ad recentes affectiones.

Cadmiæ vſtæ ac lacte extinctæ drach. 16.
ceru

cerusæ lotæ drach. 8. croci drach. quatuor, opii, drach. 1. tragacãthæ drach. 2. aqua pluuiali excipito ac vtitor cum ouo. Aliud ad inustiones, pustulas, prolapsus, dolores. Cerusæ drach. 24. amyli drach. 12. cadmiæ lotæ drach. decẽ, thuris drach. decem, croci drach. 8. opii drach. 8. gummi drach. decẽ, tragacanthæ drach. duas, excipe aqua pluuiali & vtere cum ouo. Diarhodõ inculpabile. Cadmiæ vstæ & lotæ drach. 24. cerusæ drach. 12. opii drach. sex, florũ rosarum drach. sex, croci drac. sex, lapidis schisti drach. *12. gummi drach. decẽ, excipe aqua pluuia, ac vtere ad vlcera sordida cũ lacte, ad munda cum ouo. Aliud, Cadmiæ vstæ & lotæ drach. 24. cerussæ drach. 12. lapidis schisti drach. quatuor, florũ rosarũ drac. 6. croci drach. 6. opii drach. 6. gummi drac. 6. excipe aqua pluuiali, ac vtere ad sordida vlcera cum lacte, ad repurgata cum ouo. *Alias, 2.

Croceũ pædicon, id est puerile inscriptũ ex pompholyge. Ad epiphoras & molestias doloris, & ad affectiones ex plagis. Spodii pompholygis drach. 16. croci drach. 16. opii drach. 16. tragacanthæ drach. octo, excipe aqua pluuia adhibitis simul albuminibus ouorũ quatuor. Collyrium Gaii ophthalmici. Spodii cyprii drach. quatuor, amyli recentis, drac. 12. croci drach. duas, myrrhæ

dra

drach. vnã, ſucci mandragoræ drach. vnam, gũmi drach. 4. excipe aqua pluuiali, ac vtere cum ouo. Atimeti Lyſiponion, hoc eſt, ſoluens dolorem. Atramenti ſutorii crudi drach. 40. pompholygis crudæ drach. 40. ceruſæ drach. 24. opii drac. duas, croci drac. quatuor. Crocus in aquam cõiicitur ac maceratur, & ex cremore hoc collyrium apparatur. Quòd verò reliquum eſt ex croco teritur, reliquisq; ammiſcetur, additis item gũmi drac. 32. Diomedis Lyſiponion ad dolores. Atramenti ſutorii crudi drac. 32. ceruſæ drac. 31. ſpodii põpholygis drac. 16. croci drach. 16. thuris drach. octo, myrrhæ drach. duas, gummi drach. 16. Aqua pluuiali excipito, ac vtitor cum ouo: præclarum eſt hoc collyrium. Zoili pharmacum faciens ad lippitudines antiquas, myocephalos, ſtaphylomata, & fluxiones antiquas.

Cadmiæ drach. octo, æris vſti drach. octo, ceruſæ drachm. quatuor, aloës ſeſquidrach. foliorum croci, chalcitidis aſſæ, atramenti ſutorii, opii, lycii, ſingulorum drach. vnam, myrrhæ drach. duas, acaciæ drach. 20. ſpicæ nardi ſeſquidrach. gummi drach. 20. caſtorii drach. quatuor, ſtibii vſti drach. octo, excipe aqua pluuiali. Aſclepiadeũ Paccii.

Ad doloris vexationes, fluxum tenuem & multum, inuſtionem, puſtulas, pelliculа-

rum

rum eminentias, aſpretudines, inueteratas affectiones, & eos qui à multis illitionibus læſi ſunt, confeſtim opitulatur. Compoſitio ſic habet, Cadmiæ drach. *duodecim, æris vſti drach. 12. croci drach. 12. ſquamæ æris drach. 12. myrrhæ drach. quatuor, nardi indicæ drach. quatuor, roſarum ſiccarum drach. quatuor, opii drach. quatuor, lapidis hæmatitæ drach. quatuor, piperis albi grana 24. gummi drach. 12. vini chii quantum ſufficit, vtere cum ouo. Aliud exemplar habet roſarum drach. tres, piperis grana 25. *Aliàs 42.

Pharmacũ accõmodum Nectariũ inſcriptum. Cadmiæ drachm. 12. ſquamæ æris cypriæ lotæ drach. 12. croci drach. 12. opii drach. quatuor, æris vſti & loti drach. 12. myrrhæ drac. quatuor, lapidis hæmatitæ drach. quatuor, roſarũ ſiccarũ drach. 4. ſpicæ nardi drach. quatuor, miſyos aſsi drach. quatuor, caſsiæ fiſtulæ drach. quatuor, piperis albi grana 25. gũmi drach. 12. vino excептis vtere. Antigoni Croceũ Leontariũ, hoc eſt, leunculus appellatum, propterea quòd Leonis imago ei imprimeretur. Facit ad Epiphoras, moleſtiã doloris, inueteratas affectiones. Eſt & aſpretudinibus cõmodũ. cicatrices & callos exterit: maximè verò pueris cõmodũ eſt. Spodii cyprii drac. 48. croci drach. 24. myrrhæ drach. 12. lapidis

hæmatitæ drach.8.opii drac.12.piperis albi grana 36.gummi drachm.80.vino falerno excipito. Aliud, Spodii cyprii drach.80. croci drach.40.myrrhæ drach.viginti, opii drach.20.lapidis hæmatitæ drach.12.piperis grana 60.gummi drach.80.vini falerni quantũ sufficit. Ex libris Scribonii Largi, Asclepios Machaonis. Ad veteres affectiones,& oculos suppuratos. Spodii pompholygis drach.32.æris vsti drach.32.croci siculi drach.16.myrrhæ drac.6.lapidis hæmatitæ drach.50.nardi indicæ drach.6.opii drach.6.piperis grana 40.gummi drac.40. vino chio excipito. In libro de Athenippis Asclepiis,opii drach.octo,habentur. Euemeri ad dolores & affectiones. Aeris vsti & loti drac.32. spodii põpholygis drac.16. croci drach.16.myrrhæ drach. octo,lapidis hæmatitæ vsti & loti drach.8. spicæ nardi drach.quatuor,misyos vsti drac.*quatuor, opii torrefacti drach.quatuor,gũmi drach. sexdecim,vini Italici quod satis est. Diasmyrnum odorum Syneretis, pharmacum accõmodatum ad inueteratas affectiones. Facit & ad Rhœadas, hoc est, angulos antrosos,& Aegilopas. Cadmiæ lotæ drac. vigintiocto, lapidis hæmatitæ vsti & loti drach.vigintiquinque spodii cyprii drach. vigintiquatuor, myrrhæ drachm.48. croci

* Aliàs octo.

dra.

drach. quatuor opii hispani drac. octo, pipe ris albi grana 30. gummi drac. sex, vino Italico excipito. Vtitor cum ouo in recẽtibus affectionibus. Tẽperatura aquosa est. Aliqui croci drac. 12. iniiciũt. Hæmatitinum Synerotis aspretudinibus cõmodum. Facit ad veteres affectiones, ad ficosa, & ad omnem extuberantiã si cum odoro Synerotis cõmisceatur. Aeris vsti & loti drach. vigintiquatuor, lapidis hæmatitæ drach. *vnã, croci drach. 4. opii drach. 4. gummi drach. 12. Excipe aceto acerrimo. Aliud, *Aliàs. 4.

Aeris vsti drach. 48. croci drach. 24. opii drach. 4. gummi Thebaici drach. 24. pompholygis drach. 18. myrrhæ drach. 18. salis ammoniaci drac. duodecim, lapidis hæmatitæ drach. *vnam, æruginis drac. quatuor; vino excipito. Hieracis ad aspretudines, *Vet. cod. habent drach. 4.

Misyos vsti drach. octo, croci drac. octo, opii drach. 8. lapidis hæmatitæ loti drac. 8. æris vsti & loti drach. 12. myrrhæ drach. 12. gummi drach. 12. *vino acerrimo excipito. *ὄξει δριμυτάτῳ. id est, aceto acerrimo habẽt hic omnes cod. græ.

Apollonii Phœnix collyrium Hieracium ad aspretudines. Per hoc catulo egregiè medicatus est. Facit & ad palpebrarum defluuia & inueteratas affectiones. Lapidis hæmatitæ vsti & loti drach. 32. æris vsti & loti drach. 16. æruginis rasilis drach. 19. opii drachm. octo. Alii sex, cadmiæ botryitidis

drach.4. chalcitidis aſſatæ drac.4. gummi drach.16. Excipe aqua pluuiali. Phœnix Apollonii aliter, velut Arius Aſclepiadeus inſcripſit, in libro quo propria pharmaca coaceruauit. Lapidis hæmatitæ drach.24. lapidis ſchiſti vſti & loti drach.24. cadmiæ drach.12. æris vſti drac.12. opii drach. octo, chalcitidis aſſatæ drach.4. alii drach.8. In alio exemplari etiã æruginis drach.12. gummi drach.16. excipe aqua pluuiali. Aliud collyrium ad aſpretudines, Chalcitidis vſtæ drach.12. miſyos vſti & loti drach.8. croci, opii, vtriuſque drach. ſex, lapidis hæmatitæ drach. octo, gummi drach.12. acerrimo aceto excipito. Collyriũ ad aſpretudines ſphæriũ hoc eſt orbiculare appellatum, cicatrices & callos exterit: Facit & ad inueteratas affectiones. Aeris vſti & loti drac.24. ſpodii pompholygis drac.16. myrrhæ drach.16. ſalis ammoniaci drach. 12. lapidis hæmatitæ drach. 4. opii drach.4. piperis grana 12. alii 16. gũmi drac.8. vino excipito ac vtitor. Euemeri cicatrices & callos exterit, facit & ad inueteratas affectiones. Cadmiæ drach. 60. croci drach. 50. ſpicæ nardi drach.20. ſquamæ æris torrefactæ & lotæ drachm.50. myrrhæ drach.50. opii drach.30. æris vſti, drach. 60. miſyos crudi drach.50. gũmi drac.70. excipe vino chio.

Aliud

Aliud Pyrami, Cicatrices & callos exterens,deprimit omnẽ extuberantiã. Cadmiæ cypriæ drach.quadraginta,lapidis hæmatitæ drach. 40. æris vſti drach. 40. miſyos vſti drach.viginti, croci drach.viginti, ammoniaci thymiamatis drac.20. ſquamæ æris vſtæ & lotæ drach.20.opii drach. viginti, gummi lib.1. cum acerrimo aceto vtere. Aliud Euemeri,ad eaſdem affectiones. Aeris vſti & loti drac.24.ſpodii pompholygis drach.12. myrrhæ drach. 8. ſalis ammoniaci drac.12.lapidis hæmatitæ drac. quatuor,piperis drach.12.gummi drach.8. vini chii quod ſatis eſt. Lynceus,ad affectiones calloſas,exacuit viſum,cicatrices & callos exterit. Cadmiæ drac.12.æris vſti & loti drach.12.ammoniaci thymiamatis drachmas 12.myrrhæ drach.16. lapidis hæmatitæ drach.6. opii drach.6. aloës drach. 4. fellis taurini drac.4.galbani drach.4. æruginis drach.1.opopanacis drach.4.ſalis ammoniaci drach.2.gummi drach.6.alii duas, aqua pluuiali excipito. Collyriũ Rinema, hoc eſt,lima inſcriptũ. Facit ad calloſas affectiones,cicatrices exterit,facit & ad ſuffuſiones. Cadmiæ drac.48.ammoniaci thymiamatis drach.48.æris vſti,drach.48.opii drach. 15.æruginis cyprii drach.16.aloës drach.16. myrrhæ drach.16.lapidis hæma-

titæ, drach.24.galbani drach.16.opopanacis drach.18.fellis taurini drach.8.salis ammoniaci drach.quatuor,gummi drach. 60. aqua pluuiali excipe. Temperatura aquosa est. Collyrium Harmatium,id est,currus inscriptũ. Quo vsus est Ptolemæus rex extersiua facultate præditũ. Exterit cicatrices,acuit visum, est & aspretudinibus commodum. Aeris vsti & loti drac.8.ammoniaci thymiamatis drach.8. lapidis hæmatitæ drach.8.corticis thuris drach.8.gũmi drach.8.excipe aqua pluuiali,ac vtere cum aqua. Alia exẽplaria etiã æruginis drac.2. habent. Collyrium oxydercicum,hoc est visum exacuens, ex hæmatitæ, cicatrices & callos exterit. Ammoniaci thymiamatis drach.24.æris vsti & loti drach.24. lapidis hæmatitæ drachmas 24. gummi drach.24. æruginis drach.octo, excipe aqua pluuiali.

Collyrium Artemonium inscriptum,quo Bassus sodalis meus vsus est. Facit ad fluxiones antiquas, & aspretudines palpebrarum, & ad humore putrescentes & erosos angulos, ad oculos humectos, & membranarũ extuberantias, cicatrices, & callos exterit. Et quod maximum in eo est, post illitiones, oculos imperturbatos conseruat.

Stibii drach.quatuor, æris vsti drach.2. cerusæ drach. duas, croci drach.1. myrrhæ drach.

drach. 1. corticis thuris drach. 1. æruginis vermiculatæ drach. 1. gallarum omphacinarum drach. vnam, piperis albi drach. vnam, gummi drach. * vnam, vino excipe, vtere cum aqua. Aliud pharmacum accommodatum. Cadmiæ drach. 8. stibii. drach. 8. cerusæ drach. octo, æris vsti drach. 4. corticis thuris drach. 2. croci drach. 2. myrrhæ drach. duas, æruginis vermiculatæ drach. 2. gallarum omphacinarum drach. 2. piperis albi drachmam vnam gummi drachmas. 4. excipe vino. Collyrium Indicum Aërianum inscriptum, præ occupat ac præripit omnes lippitudines. Facit ad obtusum visum & scabras affectiones, ad erosos angulos, cicatrices exterit. Et quod maximum est, post illitionem oculos imperturbatos conseruat. Cerusæ Rhodiacæ drachmas. 48. cadmiæ cypriæ drach. 24. atramenti indici drac. octo, opii drach. octo, piperis albi drach. octo, aut. 6. opobalsami drach. octo, aut. 6. gummi drach. 16. cinamomi drach. 2. Alii. 12. drach. aqua pluuia excipito. Hermophili collyrium Thalasserum, accommodatum ad suffusiones, & ad omnem hebetudinem visus, facit & ad incipientem suffusionem. Estq; odoratissimum pharmacũ. Cadmiæ drac. 16. atramẽti indici drac. 16. piperis albi drac. 8. ęruginis drac. 4.

* Aliàs. 4.

ſucci Medici drach. 4. opobalſami drach. 4. gummi drach. 12. aqua excipe, vtere cum aqua. Temperatura diuerſa eſt iuxta affe-ctiones. Pomponii Baſsi. Facit ad incipientem ſuffuſionem. Cadmiæ drach. 27. atramenti indici drach. 16. piperis albi drachmas. 12. *ſucci Cyrenaici drac. 5. opobalſami drach. 6. ſpicæ nardi drach. 6. ſagapeni drach. 5. opopanacis drach. 5. opii drac. 4. Euphorbii drach. 1. cinamomi drach. vnam. gummi drachmas. 30. fæniculi ſucco excipito. Indicum baſilicon, id eſt, regium inſcriptum. Facit ad incipientem ſuffuſionem, & omnem viſus habetudinem, cicatrices exterit. Cadmiæ vſtæ & lotæ libram vnam & trientem, atramenti indici drach. 6. ceruſæ trientem piperis albi ſexuncem, fel hyænæ integrum quanticunq; ponderis, fel ſcarorum decem, fel perdicum quatuor, ſucci papaueris vnciam. 1. opobalſami ſextantem, opopanacis ſextantem, ſagapeni ſextãtem, gummi libram vnam, excipe ſucco fœniculi aut herbæ Heracleæ appellatæ. Enſtacton, id eſt inſtillatitium Pacci vt Themiſon. Cadmiæ drach. 64. miſyos drach. 32. atramenti ſutorii drachmas. 32. ſtibii drach. 32. piperis albi drachmas. 32. opii drach. 16. æruginis drach. 16. opobalſami drach. 16. gummi drac. 64. ex-

*Vet. cod. habent hic etiam piperis longi drach. 13.

ci

cipe aqua pluuiali. Collyrium Chelidonium inſcriptum. Cadmiæ drach. 48. ſtibii drach. 12. miſyos drach. 8.* piperis drachmas. 36. atramenti ſutorii drach. 6. opii drach. 6. opobalſami drach. 4. gummi drachmas. 24. excipe aqua pluuiali. Hieracium, Ad obtuſum viſum, & ſcabras affectiones. Ceruſæ drach. 16. cadmiæ drach. 8. * Aeruginis drach. 2 piperis albi drach. 2. omphacii drach. 2.]opii drach. 2. gummi drach. 6. excipe aqua pluuiali ac vtere cum aqua. Aliud, Cicatrices & callos exterit. Cadmiæ drach. 16. ceruſæ drach. 8. piperis albi drach. 4. æruginis drach. 2. opobalſami drach. 2. omphacii drach. 2. gummi. drach. 4. excipe aqua pluuiali. Collyriũ fuluum panchreſtum, ab omnimoda vtilitate inſcriptum, accommodatum ad ſcabros & circunroſos angulos, ac intenſos pruritus, & palpebras ficoſas. Cadmiæ drach. 80. chalcitidis vſtæ drach. 40. piperis albi drac. 40. gummi drac. 40. aqua pluuiali excipito. In alio exemplari æqualis omnium apponderatio habetur. Aliud, Cadmiæ drac. octuaginta, chalcitidis vſtæ drac. quadraginta, piperis albi drach. quadraginta, croci drach. 12. myrrhæ drac. 12. gummi drac. 40. aquæ pluuialis quòd ſatis eſt. Tryphonis orbiculare Sphæricum

*Vet. cod. habent piperis albi drach. 6. non autẽ. 36. et poſt opium addunt æruginis drachmas 6.

* Hæc ex vet. cod.

dictum. Cadmiæ drach. 48. squamæ æris drach. 32. æris vsti & loti drac. 32. piperis albi drac. 32. opii drac. 8. myrrhæ drac. 8. opobalsami drac. 4. gummi drac. 32. excipe aqua pluuiali. Collyrium Galli oxydercicum. Cadmiæ. drach. 48. chalcitidis vstæ drach. 24. piperis albi drac. 6. squamæ æris drac. 8. opii drac. 6. omphacii drachmas. 4. myrrhæ drac. duas, opobalsami drac. 4. gummi drac. duodecim, piperis albi grana decem, aquæ pluuialis quantum sufficit. Collyrium aromaticum appellatum. Aeris vsti & loti drac. 16. æruginis drac. 4. myrrhæ drac. 4. opii drac. 4. piperis albi drac. quatuor, nardi drac. duas, croci drac. 4. opobalsami drac. * 4. gummi drachmas. 4. aqua pluuiali excipito. Heraclidæ aromaticum croceum ex hæmatite.

** Aliàs. 2.*

Aeris vsti & loti drac. 48. cadmiæ drachmas, 24. croci drach. 24. lapidis hæmatite drac. 24. opii drac. duodecim, * piperis albi drac. duodecim, gummi drach. 24. vino falerno excipito. Croceum Asclepium oxydercicum. Aeris vsti drac. 48. croci drac. duodecim, omphacii drac. quatuor, opii drac. duodecim, myrrhæ drac. 2. opobalsami drac. 4. gummi drac. duodecim piperis albi grana decem, aquæ pluuialis quãtum satis est. Collyrium Isochryson, hoc

** Aliàs addit hic myrrhæ drach. 12.*

est

eſt auro compar, ad corroſos angulos, ſcabras affectiones, inueteratas lippitudines, aſpretudines, ficoſas eminentias, cicatrices & callos exterit. Cadmiæ drac. 6. lapidis hæmatitæ drac. 16. myrrhæ drac. 16.* opii drac. 16.] croci drac. 24. piperis longi drachmas. 12. piperis albi drac. 24. gummi drachmas. 64. vini Italici quantũ ſatis eſt. Collyrium Cinnabariũ, celebris ophthalmici Stoli Britannici. Ad corroſos angulos, lippitudines ad malum habitũ perductas, intenſos pruritus, & inueteratas affectiones. Pſorici drac. 24. cadmiæ drac. 24. croci drac. 16. piperis drach. 16. cinnabaris drach. 16. opii drac. 12. gummi drac. 24. aquæ pluuiæ quod ſatis eſt. Aliud, Pſorici drach. 24. piperis drach. 24. cadmiæ drach. 24. croci drachmas. 24. ſandarachæ drach. octo, opii. drach. octo, cinnabaris drach. octo, gummi drach. octo, aqua pluuiali excipito. Melinum atarachum à perturbationibus amoliendis appellatum. Facit ad omnem oculorum hebetudinem, & ad affectiones antiquas, cicatrices & callos exterit. Cadmiæ drach. 24. omphacii drac. 12. ſalis ammoniaci drach. 4. ammoniaci thymiamatis drach. duodecim, opii drach. octo, gummi drach. 24. ceruſæ drachmas. 24. croci drachmas. 16. piperis albi drachmas. 24. aquæ

* Sic vet. cod.

aquæ pluuialis quantum sufficit. Lucii præceptoris Melinum, ad scabros & corrosos angulos, intensos pruritus, oculos humectos, ad omnem visus hebetudinem, cicatrices & callos exterit. Cerusæ drac. 24. croci drac. 24. ammoniaci thymiamatis drachmas. 6. salis ammoniaci drac. 6. nardi indicæ drac. 6. opii drac. 6. myrrhæ drach. 6. omphacii drac. 6. gummi drac. 24. excipe aqua pluuia. Aliud collyrium Proteus cui nullum conferri potest. Facit ad incipientem suffusionem, & ad omnem visus obtusitatē, cicatrices & callos exterit. Cadmiæ drach. * 20. chalcitidis crudę drach. 40. cerusæ drach. 40. piperis albi drachmas 30. succi cyrenaici drac. 20. croci drach. 16. opij drac. 12. sagapeni drach. 12. lachrymæ oleæ drac. 12. auripigmenti drac. 8. myrrhæ drachmas. 12. gummi drach. 20. opopanacis drac. 20. opobalsami drac. 12. Apparato cum aqua pluuiali ac vtitor cum aqua. Hygieni collyrium aureum. Ad corrosos angulos & scabras affectiones. Sandarachæ drac. 24. piperis albi grana. 12. myrrhæ drachmas. 6. croci. drac. 6. gummi drac. 12. cum aqua pluuiali apparato. Aliter aureum collyrium. Sandarachæ drac. 16. croci drac. 16. piperis drac. 16. myrrhæ drac. 4. gummi drac. 12. vsus ostensus est. Aliter,

* Aliàs 40.

San

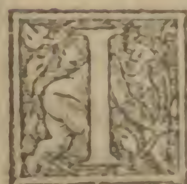
Sandarachæ drac. 24. piperis albi drac. 12. myrrhæ drac. 6. croci drac. 6. gummi drachmas. 12. aqua pluuiali excipito. Euemeri psoricum. Facit ad corrosos angulos, & scabras cicatrices ac callos exterit. Facit & ad inueteratas affectiones, & lippitudines ad malum habitum perductas, itemque ad aspretudines. Psorici drac. 24. croci drachmas. 12. opii, cerusæ, vtriusque drac. 4. piperis albi drac. 4. omphacii drac. 4. gummi drac. 4. vino falerno excipito. Basilidion, hoc est regineum psoricum. Psorici drachmas. 48. croci drac. 24. opii drac. 8. floris lapidis asii drach. 8. cerusæ drach. 8. piperis drac. 6. opobalsami drach. 4. omphacii drac. 4. gummi drac. 16. vino falerno excipe. Panchrestum Athenipion. Psorici drac. 64. croci drac. 16. chalcitidis vstæ drac. 16. sandarachæ drac. 20. myrrhæ drachmas. 8. piperis albi drac. 16. casiæ fistulæ drac. 8. foliorum malabathri drac. 4. opii drac.* 16. omphacii drac. 4. misyos vsti drachmas. 2. gummi drac. 24. excipe aqua pluuiali. Ptolemæi familiaris pharmacum. accommodatum ad scabros & corrosos angulos, intensos pruritus, defluuia palpebrarum, hebetem visum. Psorici drac. 40. sandarachæ drac. 30. chalcitidis vstæ drachmas. 24. croci drac. 24. myrrhæ drac. 12. opii

*Aliàs.

opii drach.2.casſiæ fiſtulæ drac.12. piperis
* Aliàs. drac.* 4.piperis albi drach.7. omphacii dra-
14. chmas.. 6.miſyos vſti drac.3.foliorum ma-
labathri drac.1.gummi drac.36.aquæ plu-
uiæ quantum ſufficit. Collyrium Mala-
bathri oxydercicum. facit ad corroſos an-
gulos. Stibii drach.24. acaciæ drac. 24.
piperis albi drac.24.nardi indicæ drac.12.
opii drac.6.croci drac.6.omphacii drac.6.
myrrhæ drac.6.gummi drac.36. aqua plu-
uiali excipito. Aliud, Stibii vſti & loti
drac.40.acaciæ drac.46.nardi celticæ dra-
chm.6.myrrhæ drac.8.croci drac.8.ompha
cii drac.6.opii drac.6.cadmiæ drac.36.gũ-
mi drach.32. aquæ pluuialis quod ſatis eſt.

Remedia ad affectos oculos ab Archigene in primo pharmacorum ſecundum genus conſcripta.

CAPVT VIII.

N fluxionibus circa oculos in principio conuenit cibi ac potus parcitas, aquæ potus, & maximè omnium rei Venereæ abſtinentia. Aluus ipſa ſubducatur, & facies aſsiduè primum multa frigida, deinde etiam aceto ammixto proluatur. Quidam atramentum ſutorium aqua dilutum proluendum exhibent. Fugiant odores acres, & pulueres, fu-

mumque, & tum ſolis tum lucernarũ ſplendorem. ad noctem lanas puras ex vino, aut ſordidas ex aqua frigida imponant, maneq́; velut dictum eſt ſe proluant. Quod ſi augeſcat fluxio, accedatque dolor, venæ ſectio congrua eſt, & perfecta cibi abſtinentia ac ſitis, niſi exurantur, & malum inde augeſcat, Conuenit & ſolutio ventris valida, ſiue per purgatorium conueniens medicamentum, ſiue per clyſteres robuſtos, Poſt hæc verò circa frontem impoſita aſsiduè, Vitis folia viridia auxiliantur. Aut myrti, aut lentiſci, aut rubi ſuccus, aut braſſicæ aut vitis folia cũ flore farinæ polentæ. Aut cupreſſus, ſampſuchus, ocymũ, ſiſymbrium, œnanthæ, crocus hortenſis, itemque agreſtis, portulaca, mali punici ſatiui flores, cytini appellati, vitex, folia recentia mali cotoneæ, ſingula cum vino & floræ farinæ polentæ. Super ipſos verò oculos lana pura oui candido madefacta imponatur, aut oui aſsi luteum. Aut melilotum in paſſo coctũ. Aut aſphodeli radix cum vino & flore farinæ polentæ. Aut iris contuſa cum vino & flore farinæ polentæ. Aut mali punici ſuccus cum flore farinæ polentæ. Aut ipſum malum in vino maris experte coctum. Aut iuniperi baccæ tritæ cum vino & flore farinæ polentæ fronti imponantur,

aut

aut etiam super ipsos oculos adhibeantur. Ad hæc verò eryngii & fœniculi syluestris radix trita ex aqua, & cicutæ semen eodem modo apparatum, opitulantur. Caseus item mollis & nuper salsus cum apii foliis cataplasmatis modo impositus. Aut papauer syluestre passo coctum ac tritum impositũ. Similiter & melilotum passo coctum, modico croco & papaueris succo ammixtis. Panis item ex vino, rosaceo ammixto mirabiliter auxiliatur. Aut tribulum recentem per se imponito: imo & polenta ammixta egregiè opitulatur. Et vt summatim dicam omnia ex adstringentium genere & repulsoria in principiis prosunt, velut est cicuta, & psyllium, apium, solanũ, lentes palustres, serpyllum, sampsucus, folia vitis, coriandrũ, portulaca, semperuiuum, folia papaueris, vrtica, Quæ singula ex vino trita imponantur: psyllium verò ex aqua, eodemque modo palustris lenticula.

Ad fluxionem calidam.

BRassicam tritam cum polentæ flore ex aqua imponito. Aut ocymi folia eodẽ modo. Aut rutæ folia cum adipe anserino, aut samsuci folia. Aut halicacabum tritã. Cæterùm largum fluxum sistunt papaueris capita, & hyoscyamus cum polentæ flore ex vino. Oportet autem fomentum prius adhi

adhibere,atq; ita imponere. Poſtquàm verò ſtatus & vigor præterierit, & quum non amplius oportunum eſt adſtringētibus vti, non incommodum fuerit, tum oculorum, tum capitis fomenta adhibere. Magnificè verò auxiliatur,inflammationesq; ſoluit,& ſi qua diſtentio adſit eam laxat,linteolum molle butyro madefactum ac oculis ſuperpoſitum.

De chemoſi,hoc eſt vtriuſque palpebræ diſtortione ex inflammatione oborta.

IN quibus verò chemoſis fortis cōtingit, Oui luteū cum muſcæ carne terito, atq; vbi ad cerati formam deducta fuerint, linteolo excepta impone,confeſtim ſedant.

Oblitiones oculorum.

PAnis purus vſtus acacia & hedera cum aqua permixtus.Verùm ad doloris vexationes roſas virides aut aridas paſſo maceratas terito,& ammixto oui aſsi vitello, ac croco ſufficienti,cum paſſo vtitor. Aut crudam hordeaceam vel triticeam farinam paſſo coctā adhibeto.Si verò maior dolor fuerit papaueris folia recentia ammiſceto, aut corticem papaueris capitum. Aut hyoſcyami folia drach. quatuor pondere cum oui vitello. Aut ſiſymbrium aqua coctū terito ſufficienti affuſo vino, & imponito.

Aut papaueris albi capita paſſo cocta ac

trita imponito. Aut opii recentis coma itemq; pulegii recentis similiter vtitor. Aut peponis aut cucumeris carne. Aut oui assi luteum cum modico croco ac vino tritum imponito. Cæterùm dolentes ex inflammatione oculos cum panace & pulegio vino subactis integito. Præclarè facit & pini cortex & poléta cum vino. Aut hyosciami folia & opiũ trita imponito. Aut papaueris cortices terito, rosisque ac meliloto myrrhaque ammixtis, albumine oui diluito, atq; ita imponito. Aut aloẽn ac opiũ cũ aqua diluta linteoloq; excepta imponito, vitando ne quid in oculum præterlabatur. Cæterùm in his qui dolore vexantur crocũ bonũ cum lacte instillato. Verùm ad vehementes doloris molestias, Coriãdri succus cum muliebri lacte * oculis instillatus, Similiterq; papaueris succus torrefactus, auxiliatur. Folia item platani trita cum farinæ polentæ flore oculis superne imposita. Cataplasmata verò in fluxionibus cõueniunt, Cupressus viridis cum vino, aut paliuri folia, * Aut portulaca trita cũ adipe anserino & croco. Aut iris sicca cum melle. Aut micas thuris & myrrham cum vino cãdido lana excepta fronti imponito. Aut apiũ cũ poléta, aut seselis flores vino maceratos imponito. Aut papaueris folia recẽtia adglutin

Angulis oculorum dicit vet. cod.

** Aut spinæ folia addit hic vet. cod.*

tinato. Quod si vigiliæ instent, Mandragoræ radicem & succum, papaueris folia, & polentam æquis partibus in massam cogito, eamq́; odorandam exhibeto, & obdormiscent. Porrò in magnis fluxionibus pulegii recentis semen, & maximè succum, cũ aceto ad malagmatis formam redigito, ac sincipiti imponito, lanis superne additis, ac leni vinculo constrictis, Aliqui etiam papauer recens ei ammiscẽt, aut opii minimũ quid, aut rosas, aut melilotum coctũ. Aut amylo ex vino cũ oui candido oculos ipsos integito. Præclarè faciunt ad fluxionem vberẽ, tenuẽ, ac vetustã, iteq́; vlcera, pompholygis drac. 4. opii torrefacti *obolos. 3. gummi drach. 4. aqua pluuiali aut fontana excepta. Agglutinatoriũ ad fluxionem.

*Vet. cod. habet drach. 3. & obolos tres.

Similaginem & mannæ thuris dimidium eius, cum oui albumine ad emplastri formã redigito, & in principio fronti in linteolo imponito. Aut oui tenuis vitellum cum thure. Aut cochleam cum testa sua & oui candido ad strigmentitiam formam redactam in splenio à tempore altero ad alterũ extendendo imponito. Sua sponte decidit, vbi restiterit fluxus. Aut Moschi malagma, aut barbarum emplastrum, aut viride, aut aliquod aliud eorum quæ aceto constant, splenio inditum fronti imponito.

Ad hæmalopas & hyposphagmata, id est cruentatos oculos, & sugillatos.

AD plagas oculis illatas, & ad orientes ex eis cruentas suffusiones, statim in principio tum ad inflammationem, tũ ad dolorem compescendum, facit columbinus sanguis instillatus, & presertim is qui ex teneris pennis exprimitur. Candidum etiam oui eodẽ modo in oculũ instillatum, atque amplius pura lana exceptum & superne impositum. Prodest etiam oui assi luteum cũ vino impositum, aut melilotum coctũ cum vino eodem modo. Insuper & folia rosarũ ac flos per se & cum vino trita, itemq; cum flore farinæ polentæ. Aut brassicæ folia in cataplasmate. Vbi verò diutius cruentatio perstiterit, cum thure & bitumine æquis portionibus acceptis ac mixtis oculũ suffito. Aut hyssopi comam tritam lineo panniculo illigatam in feruentem aquã demittito, oculoque admoueto. Sequitur enim cruor, adeò vt ex linteolo cõpresso exprimi queat. Aut nitrũ & terram Aethiopicam, ac myrrhã pari pondere cũ aqua illinito. Aut foliorũ oleæ viridium succũ sublinito. Aut ammiũ & hyssopũ cum lacte bubulo terito, agitato, ac sublinito. Aut semen lini tritũ cum butyro per linteolum exprimito ac sublinito. Caput verò frigida perfundito.

Cu

Curatio tumorum.

AD tumores ex plaga circa oculos ob-ortos, valde cõuenit fomẽtũ per mollem ſpongiam aſsiduè factũ, Ita vt ſpongia noua poſtea aceto diluto madefacta imponatur. Cõuenit inſuper ſinapi vetuſtum ex aqua tritũ, aſsiduè circumpoſitũ & ablatũ. Similiter & naſturtium, ſi poſt eorum ablationem loci aſsiduè calida aqua foueantur.

Ad oculos ſcabros.

AD oculos propter ſolem aut omnino puluerem ſcabros atq; aridos factos, aqua multa æſtate quidem frigida, hyeme verò calida affuſa commodat. Conuenit & ſpongiæ calida, aut lentis decocto, imbutæ fomentum. Ipſis verò oculorum angulis rubi, lentiſci, myrti, roſarum ſuccum, vnumquemque per ſe cum aqua adhibeto.

Aut roſas aridas tritas cum vino, aut earum florem. Aut vinum maris expers ac oleum vetus maximè vbi dormire voluerint admoueto. Conducit præterea his vt à ſalſis, acribus, ampliusque acidis omnibus abſtineant. Porrò ad inueteratas & calloſas circa palpebras affectiones, amurcam coctã cum oleo tritam illinito.

Ad eos qui craſſas, calloſas, ac rubras, glabrasq; & pilis nudatas genas habent, ptilos græcis dictos.

IN his qui crassas callosas, ac rubras, & glabras palpebras siue genas habẽt, quæ pilis exutæ sunt, egregiè facit, ac pilos producit hoc medicamentum. Acaciæ drachm. duas, atramenti librarii aridi, aut si fieri potest memphitici drach. quinque succi porri heminas quatuor. Vini maris expertis heminas quatuor. Coquito donec strigmentitiã formam induant, & repositis in pyxide, vtitor. Aut muscerdas & caprarũ stercora vsta pari mensura, cineris calami græci duplum, cum melle attico illinito. Hoc verò etiam palpebrarum defluuia emendat. Aeruginis tritæ partem vnam, ammoniaci thymiamatis tantundem, trita adhibeto, facit idem & egregiè ad scabros oculos. Aut cadmiam tritam melle subactam in ollula vrito ac assato, deinde æris vsti tantundem ammisceto, ac tritis vtitor.

Ad pilos inutiles & pungentes in palpebris enascentes, Trichiasin hoc malum græci appellant.

PIlos inutiliter in palpebris supernascentes euellito, & sanguinem cimicum illinito, & nõ enascentur. Papias Laodicensis Autolyci medicus multa in his tentabat, euellebat primùm ipsos pilos, deinde locum diligenter cum dropace irritabat, & cũ chamæleone albo trito viridium ranarum sangui

gui

guine permixto. (Sunt autem ranæ quæ in arundinibus] degunt) illinebat. Neq; enim postea enascũtur. Potes & euulsis prius pilis cedriam cum Tellinarum cinere mixtam ac tritam illinere. Ad eandẽ quoque rẽ auiculæ Cinedi appellatæ felle vtitor. Aut pagri marini piscis itidẽ felle. Aũt ricini à cane fœmina adẽpti sanguine. Egregiè facit hoc, Fellis & sanguinis herinacei terrestris pares partes, fellis chamæleonis tantundem, castorii parum. Ad formam squamularum piscium reducito, & pilis radicitus euulsis vtitor, squamulam vnam oris saliua matutina dilutam illinendo, locumq; ad dimidium horæ obligando. Dolitãt equidem ex medicamẽti huius vsu, sed pili amplius nõ enascuntur. Aut felle hyænæ fœminæ mox ab euulsione illinito. Aut tellinarũ tenuissimum puluerẽ oblinito. Aut euulsis pilis, cicutæ folium, & cedriam æqualibus partibus cũ vespertilionis sanguine illine, illitumq; donec exarescat tene. Si enim hoc oculum contingat, eius humorem corrumpit. Aut ab euulsione, capræ fel cũ brassicæ succo illinito. Aut capni siue fumariæ herbæ succo palpebræ alam siue summitatẽ illinito: deinde pilos euellito rursusq; illinito. Testatus est & Hermias spumam aquæ post dropacum adhibitionem illitam summè conducere.

De staphylomatis siue vuis, & albuginibus.

STaphylomata tolles cantharidũ succo illito. Albugines verò citò sanat nitrũ cum oleo veteri diligenter tritum & illitũ. Aut lacertæ stercus illine & tolles. Aut Nycticoracis ouum illine, & tinges ipsas. Aut croci, piperis, æquales partes cũ felis felle in collyria formato ac illinito. Aut sepiæ testam tritam melle subigito ac vrito, & leuigato postea pharmaco hoc sublinito.

Curatio obfuscationis visus & suffusionis.

OBfuscationẽ omnẽ aut etiã incipientẽ suffusionẽ psanat,* omne fel cũ marrubii succo ac melle Attico. Aut myrrhæ & piperis partes æquales cũ melle. Aut solanũ nigrũ illine. facit & Cyprus in ærea pyxide reposita. Aut fœniculi succũ, & fel taurinũ liquidũ paribus partibus, mellis attici duplũ illinito. Aut croci & piperis æquas portiones felle taurino excipito, atq; in collyria redigito, ac illinito. Aut populi nigræ succum cum duplo mellis Attici illinito.

* γυπὸς. *id est vulturis fel habet hîc cod. vet.*

De humorum suffusionibus.

FEllis testudinis marinæ partem vnam, mellis Attici quadruplum illinito. Fel ipsum etiam per se sufficit cum aqua illitũ.

Ad Pterygia.

IN pterygiis oculorũ atramenti sutorii, salis ammoniaci, æquales partes, gummi

di

dimidium,cū aceto in collyria formato ac illinito. Aut populi nigræ ſuccum, cum duplo mellis attici mixtum ac tritum illinito.

Ad glaucos oculos & Nyctalopas, hoc eſt luſcioſos.

SOlani ſuccus inſtillatus glaucos oculos denigrat. In luſcioſis verò hepar hircinū aſſato, ipſumq; inter aſſandū deſtillantem cruorē illinito, Atq; id quidē de illinēdo dictū ſit, ipſum verò hepar edendū præbeto. Auxiliatur & colūbinus ſanguis illitus, & fel capræ. Aut hepar caprinū coquito, eosq; obuelatos in ollam intendere iubeto, quo elatū inde vaporem oculis ſuſceptēt. Ipſum verò hepar aſsiduè edendum dato, Ex hoc enim cito auxilium ſentient. Aut elaterii obolum, ſeminis portulacæ drach. vnā, cum melle inunge. Aut ſtercus Aſini recēs ex ſuccato ac illinito. Veſcatur æger beta, vulturis iecore aſſato, eiusq; felle illinatur.

Ad Crithas inſtar hordei oblongos circa palpebrarum pilos abſceſſus, qui item poſthiæ Græcis appellantur.

ABſceſſus circa palpebrarum cilia crithas ab hordei ſimilitudine Græcis appellatas, ceræ albæ fomento diſcuties. Aut muſcæ caput auellito, ac reliquo corpore abſceſſum ipſum confricato.

FINIS LIBRI QVARTI.

CAPITA QVINTI LIBRI.

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE *pharmacorum secundum locos, Liber quintus, Iano Cornario medico, interprete.*

*

De sugillatione sub oculis hypopion Graeci dicunt. CAPVT I.

VOD hypopion sub oculis fiat, nomen ipsum indicat. Idem enim est velut si quis hypophthalmium dicat, quod ipsum sub oculis sonat. Est autem ex genere effusionũ, ecchymomatũ appellatarum, Appellant ita Hippocra. & alii multi Medici circa cutẽ affectionẽ, quũ tenuibus in ipsa venis contusis, sanguis per fissuras effunditur, nõ vno loco aceruatim ac statim ita excretus in grumos coĩens, sed postquàm per persultationem, hoc est diapedesin, vt ipsi appellant, effusio ipsa facta est, cõtingit sa-

nè aliquando vbi ita coīerit, temporis progressu liuescere & denigrari, paruis nimirū grumulis ex disperso in multas cutis partes sanguine coactis, Quare meritò ad eius curationē statim festinant medici priusquàm denigrescat, scopū medendi habētes vt sanguis discutiatur, quū sciant id quod in grumos coīerit ex sanguine, ægerrimè discuti posse. Quum verò tunicula venarū ex quibus sanguis exilit rūpatur, parū quiddā ex adstringentibus ad discutiētia ammiscetur. Si enim ex sola simplici facultate discussoria pharmacū à principio adhibeatur, non solū quod effusum est discutiet, Sed & per fissuras aliquid attrahet ex sanguine in cōtusis venis contento. Postquàm verò in suā naturam redierint venulæ, ad discussoria pharmaca citra adstringentiū ammixtionē oportunè trāsimus. Quemadmodū autē in aliis affectibus plerique medicorū indistinctè auxilia cōscripserūt, Ita etiā in his citra eas quas iam recēsui distinctiones, simpliciter Sugillatorū remedia ꝓdiderūt. Porrò si vos eorū quæ in libris de simpliciū pharmacorū facultate didicistis, memores fueritis, facilè discernere poteritis, Quásnam sugillatiōes sola discusione digerere oporteat absq; adstrictione, & in quibus ammiscere cōueniat quippiā ex modicè adstringen

gen

gentibus. Quin & ex ipſis diſcuſſoriis imbecilliora primũ adhibenda eſſe manifeſtũ eſt:fortiora verò inueteratis & denigratis admouenda. Exempli itaque loco primùm ea quibus ipſe vtor indicabo, Inde ad ea quæ probati medici tradiderũt progreſſurus. Appellatur autẽ collyriũ Nili ex roſis diarhodõ,multis iam annis præclarũ & celebratũ,cuius cõpoſitionẽ proximo libro tradidi,hoc ipſum in oculariorum coticula ex aqua cõtero,atq; ſugillationi illino, ſertulæ cãpanæ ac fœni græci decocto prius pro fomẽto admoto,deinde etiã collyrio ex eo decocto diſſoluto:poſtea etiã ex ipſius ſolius fœni græci decocto. Quod ſi reliquiæ quæpiã affectionis reſiſtant, in fœni græci decocto collyria ex myrrha,diaſmyrna appellata, ſoluo ac illino. Conducit autẽ bis in die pharmacũ hoc illinere,ſimulq́; fomẽtum decoctorũ calidorũ per mollem ſpongiam prius admouere, ita vt primũ ex ambobus fœno græco & meliloto decoctum fiat, inueterato autem malo, ex ſolo fœno græco. Hic curandi modus vt plurimum perfectè ſugillata perſanat, paucis omnino ſubterfugientibus eumq́; reſpuentibus, in quibus collyriũ ex ſandice cõmodum eſt, & ex pharmacis ad ſugillata à medicis deſcriptis ea quæ generosè diſcutiẽdi vim habent.

bent. Initium autẽ faciã ab eis quæ Archigenes in primo pharmacorũ secundum genus cõscripsit, præpositurus quidem ipsius verba: postea verò si quid ab eo ad distinctionem pertinẽs relictum est, appositurus.

Archigenis pharmaca ad sugillata, iuxta ipsius dictionem.

SVgillata euestigiò sanat raphanus impositus, auferes autẽ ipsum postquàm mordere incœperit. Rectè fecit in eo quod adscripsit, tollẽdum esse vbi mordere cœperit: si enim diutius maneat, venulas cõtusas cõmordendo, oscula ipsarũ aperiet, quapropter & à principio eo vtendum non est. Vbi verò inueteratæ fuerint sugillationes & iam denigratæ, etiã si quis longiori tempore incumbere ipsum sinat, magis iuuabit.

Facit & caseus recens salsus impositus.

Ipse quidem caseus vim obstruẽdi meatus habet, verùm recens salsus & nondum inueteratus, mixtam facultatem habet, obstruendi meatus ex seipso, discussoriã verò & aliqualiter adstringentem ex sale, quare nihil absurdi est eo etiam in principio vti.

Aut ceratum cum absinthio vel raphani succo subactum. Aut hyssopi coma leuigata eodẽ modo. Siue cum absinthii coma trita, siue cum succo ceratum subactum adhibeas, eandem vim demõstrabit, Verùm ad

ad tactũ mollius reddetur pharmacũ si succus cũ cerato cõmittatur. At verò raphani succus, aut hyssopũ cerato addita, efficacius reddũt pharmacũ, quàm vt à principio statim adhiberi cõueniat, nisi iã planè liuida aut nigra facta sit sugillatio, quod etiã ipse deinceps dicet. Sũmè facit ad recẽtia & liuida sugillata, Spõgia muria tincta & assiduè imposita ac ablata: posteà verò fomẽtũ assiduũ ex calida aqua prodest. Quẽadmodum raphano in principio vti minimè tutũ est, ob eã quam dixi causam, Sic etiã muria: quapropter etiã post eius vsum, calidæ fomẽtũ probat, quo videlicet acrimonia ex muria inducta cõpescatur. Neq; verò in omnibus sugillatis fomẽto ex muria vti cõsuluit, sed in his quę statim liuescũt. Modico itaq; tempore in his muria vtendũ est, in quibus verò cruẽtus, aut subflauus, aut subpallidus est color, fugere muriam oportet. Cataplasmate autẽ vtere faba fresa contrita, absinthio, hyssopo, origano, raphani cortice, vua passa exacinata, vnoquoque per se cum melle, aut aceto, aut aqua. Imperfectè primùm hæc remedia cõscripsit, quũ nõ apponat ad sermonem, coctísne an crudis vti iubeat faba fresa, & absinthio, & hyssopo. Videtur autẽ crudorũ vsum præcipere. Porrò ad finẽ vbi dicit, cum melle, aut aceto, aut
aqua,

aqua, ſingulis prædictis vtẽdum eſſe, neque tum quidẽ coctis addidit. Quin & eo ipſo ſermone tria inæqualia medicamenta tradens, minimè rectè mihi videtur, cum hoc vel illo vtendũ eſſe præcipere. Aqua *enim acrimoniæ omnis expertiſsima eſt, non in cute tantum, ſed ipſis etiã vlceribus. Mel verò vlceribus mordax eſt, cutem autẽ non offendit; Acetum verò vtriſque mordax exiſtit. Neq; verò raphani cortex vuæ paſſæ viribus par eſt, Sicut neque abſinthium, ac hyſſopum & origanum. Fortia enim hęc ſunt & diſcuſſoria vi prædita. Moderata autẽ eſt vua paſſa & omnis acrimoniæ expers. Et bulbus albus cum ouo & melle.

*Vet. cod. addit calida.

Bulbum flauum vt acriorem in principio ſtatim adhibere recuſat. Scimus autẽ mel diſcuſſoriæ facultatis eſſe, quapropter ouũ ipſis ammiſcere videtur, quod mitigandi facultate multum præſtat. Cyclaminus per ſe, & cum vua paſſa. Neque hic modicum eſt quod intereſt inter cyclaminum & vuam paſſam. Quare haud ſcio qua ratione per ſe cyclamino vtatur, & ammixta vua paſſa vehementiſsimum enim pharmacum per ſe eſt, at verò cum vua paſſa tãtum auferat eius facultatis, quãta fuerit ammixtæ vuæ paſſæ moles. Aut nitrũ cum hyſſopo & vua paſſa, melle exceptum. Hic ſer

ſermo priore rectior eſt, in quo etiã ſolius cyclamini vſum permittebat. Nam ſi etiam nunc hyſſopum ipſum per ſe adhibere conſuluiſſet, non apponendo inueteratis ſugillationibus id cõuenire, ſimiliter vtiq; deliquiſſet. Myrtũ cum ſale & aqua. Dictũ etiam antea à me eſt, quod ex diſcuſſoriis medicamẽtis in principio præſtãtiora ſunt, quæ modicã adſtringendi vim cõplectuntur, Qualia ſunt roſæ, & melilotum, & crocus. Non tamen ex eiuſmodi pharmacorũ numero eſt myrtus, vtpote vehemẽter adſtringens, quapropter ego nũquam ipſa vti audeã, præſertim ſi iam liuidus ſit color ſugillationũ. Sinapi cum adipe ouillo. Inueteratis & nigrefactis ſugillationibus ſolum, hoc medicamentũ cõuenerit, & maximè ſi non omnino modicum ſit ſinapi adipi ammixtum. Myricæ folia & fructus trita cum aqua, per ſe & ſimul mixta. Et hoc pharmacum non ſolum diſcuſſoriã, ſed & contractoriam quandam vim habet, quare inueteratis & nigrefactis ſugillationibus non cõducit. Facit & ſpõgia, & linteolũ, aceto ac melle imbuta, & appoſita. Hoc remediũ in principio adhibitum, non valdè acri aceto opus habet: in progreſſu autem temporis liquefacta aut denigrata ſugillatione, nihil profuerit abſq; acerrimo aceto

præparatũ. Aut fabam fresam cõmandu-catã imponito cum melle. Quin & fabæ lomentum, etiã citra manducationem, cum melle subactum liuida discutit. Ex mãduca tione autem summè discussorium redditur, nimirum viribus à saliua adsumptis. Oui vitellum eodem modo. Si mel ad oui vitellum miscuerimus, velut ante dixi de faba fresa, simile faciemus prædicto medicamento, tum in apparatu, tum in facultate.

Aut porci pulmonem calidum imponito. Hoc remedium nõ tolerarit vir mũdiciem amãs. Aut myricæ decocto prolue. Non ita longè ante de myricæ facultate dictum est. Aut cardamomum cum myrrha impone. Discussorium quidem pharmacum est myrrha, verùm acre cardamomũ. Hæc sanè sufficere videntur mihi ex Archigenis scriptis exempli gratia prolata, ostenso simul modo examinandi pharmaca, Qualia scilicet in principio conueniant, antequam liuida aut nigra sugillatio fiat, & qualia liuidis, aut iam nigrefactis, & inueteratis sint adhibẽda. Quare quæ cõsequantur apud eum deinceps, ea sola per se adscribã, ipsius Archigenis verbis. Aut cerusæ & spumæ argenti æquales partes cum melle terito, & ammixta faba fresa ad cerati formã reducito, ac vtitor. Aut anguium senectam cum aqua

aqua marina tritā illine. Aut cuminū linteo illigatum in feruenti aqua tinctum pro fomēto adhibe. Aut ſinapi cum cerato impone. Aut fœniculū tritū impone. Aut thus & thapſiā æquis portionibus cum roſaceo cerato. Aut mentā & argenti ſpumā pari pōdere impone. Aut hordeaceā farinā cum aceto mulſo coctam. Aut fabā vino maceratā donec diſſoluatur, tritam ſplenii modo impone. Aut cicer eruinū vocatū eodem modo. Aut furnorū fuliginē cum pari ceruſa ex vino odorato illine. Aut thapſiā & eruinæ farinæ tertiā partē eodē modo. Aut ſalſam thunni carnē, omotarichon Græci vocant, exprimito: deinde in vino odorato tritā imponito. Cæterùm ad vetuſtiores ſugillationes Smilacis fructus cū vua nigra tritus facit. Aut thapſiæ radix tuſa, & ſucco eius adipe excepto, ac aſsiduè appoſito. In quibuſdā exēplaribus non vetuſtiores cōparatiuè ſcriptū eſt, ſed vetuſtiſsimas ſuperlatiuè. Dictū eſt porrò à me ſtatim in principio, quod in eiuſmodi ſugillationibus, pharmacis forti diſcuſſoria vi præditis vti oporteat, qualia ſunt ſanè ab eo his verbis deſcripta, & quædam item ex ſuperioribus velut eſt indicatū. Atque hæc quidē Archigenes ꝓdidit. Verū Apollonius diligentius & cum pluribus diſtinctionibus

in primo parabiliũ in hunc modũ ſcripſit.

Pharmaca ab Apollonio conſcripta, ad ſugillata recentia ac liuida.

SPongiam in aqua marina feruente tinctam aſsiduè locis pro fomẽto adhibeto. Aut ſpõgia in acri muria tincta ſimiliter foueto. Idem facit ſi feruẽti aceto, & vino imbuatur. Imponẽdum eſt & ſpleniũ melle & aceto madefactum, aut lana, aut ſpongia.

Cataplaſmate autẽ vtere, Abſinthio trito cum melle * aut hyſſopo trito cum melle,] faba freſa eodẽ modo. Origano ſimiliter. raphani cortice cum melle, Bulbis tritis per ſe, aut cum melle & oui vitello. * Lini ſemine, & ſalibus, & oui vitello, Silphio trito cũ oleo & vino, Sampſucho trito cum melle, Myrto & ſale tritis cum aceto, fœniculo trito cum cerato, hyſſopo & nitro cum melle & aceto, calce viua cum cerato, Sinapi trito cum adipe vitulino, aut cum cerato.

* *Hæc ex vet. cod.*

* *Hæc ex vet. cod.*

Ad ſugillata inueterata.

Ari radicẽ raſam ac melle ſubactã in linteolum illitã imponito, vtere etiã diſcuſſoriis facultatibus & cõpoſitionibus, quæ ex deſcriptionibus cõmentariorũ apparantur.

Ad ſugillata cum tumore.

Spongiã aceto imbutã imponito, & præmonſtratis fomẽtis frequẽtius vtitor, cataplaſmatis loco farinã hordeaceã ex aceto

mulſo coctam imponito, donec locus ſugillatus humilior reddatur: de cætero verò ſubſcriptis cataplaſmatis vtitor.

Ad ſugiliata cum inflammatione.

AQua calida foue, & pro cataplaſmate lenticulam coctã tritam cũ melle impone. Aut cochleam ægyptiã cõtuſam impone. Vbi verò inflammatio remiſerit, tunc iam etiam aliis pharmacis vtere.

Ad ſugillata cum pertuſione.

IN ipſam quidem pertuſionis fiſſuram ex medicamentis quæ cruentis vulneribus conueniunt inde: circumſitis verò partibus cataplaſma ex medicamentis ad ſugillata citra pertuſionem cõſcriptis impone. Præſtabat fortaſsis hic iam ſermonẽ de ſugillatis deſinere, Verũ quum ea quæ ex conſentiente experimẽto iudicata ſunt, aliis ſtabiliora exiſtant, viſum eſt mihi etiam ea quæ Crito in tertio de Ornatu ſcripſit apponere, quę ſanè iuxta illius dictionẽ ita habent.

Quæ Crito ad ſugillata recentia medicamenta ſcripſit.

CIcutam tritã ex aqua impone. Abſinthium tritum ex aqua, & in linteolum infarctum imponito: quod ſi tenera ſit cutis, parum mellis adiicito. Hyſſopũ ciliciũ ex aqua tritum, & in linteolum ligatum, in globulos cogito: cumq; his inferuẽtẽ aquã

tinctis ſenſim foueto. Bryoniæ radicem tritam cum melle imponito, aut roſaceo cerato exceptam adhibeto. Muriam acrem facito, ſpongiiſque in ea madefactis foueto. Et poſt hæc raphani corticem tritum cum melle, & linteolo infarctum imponito.

Aut ſinapi tritum cerato exceptum, & modico adipe vitulino addito, in linteum infarctum imponito. Et de his quidem intantum. Quod ſi inueteratæ ſint ſugillationes, aut etiam appellati liuores, ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt.

Ad liuores & ſugillationes profundas.

Tordylii partes duas, terræ ſamiæ partẽ vnã, aceto excipito, modicũq; mellis ſimul cõquaſſato. Animaduertere autẽ oportet diligenter ne cutis exulceretur. Medicamentũ deterẽs ſugillata, Ariſtarchi. Hyſſopi cilicii drac. 1. radicis thapſiæ tantundẽ. thuris integri nõ ſecti tantundẽ, ceræ tyrrhenicæ drac. 2. reſinæ terebinthinæ drac. 1. arida cum liqueſcibilibus cõmittito, deinde linteolo infarcta imponito, animaduerſione habita ne locus exulceretur, & ob hoc ſanè frequenter tollere oportet. Aliud,

Radicis thapſiæ drac. 12. aut ſucci drac. 6. thuris inſecti drac. 8. veratri albi drac. 2. abſinthii drac. 1. cerati roſacei dra. 16. mollita repone, ac linteolo infarctis ytere. Oportet

etiam

etiam hoc aſsiduè amouere. Aliud, Vitis albæ obol.3. ſtruthii tantundẽ. glandis Aegyptiæ tantundẽ. pulmonis caprini vſti tantundẽ. radicis aſparagi tantundẽ. bdelii tantundẽ. ſucci thapſiæ tãtundẽ. aceto mulſo exceptis vtitor Aliud ſeminis vitis albæ drach.3. radicis ſtrutii tantundẽ nitri rubri tantundem. ſucci raphani tantũdem. hyſſopi Cilicii tantundẽ. farinæ fabarum tantundem. glandis vngentariæ drach. 40. myricæ drach. 40. pulmonis caprini vſti drach. 40. bulborum rubrorũ drach. 40. radicis thapſiæ drach. 40. thuris drac. 12. excipe cerato roſaceo, ac vtere vt dictum eſt.

Medicamentum ab Hera conſcriptum ad ſugillata.

AVfert, vt inquit Heras, tribus horis: quod ſi inflammatio fiat, cataplaſma ex viridi caſeo probat, & fomentũ ex pane. Succi cicutæ obolos. 2. croci drach. 2. myrrhæ drach. 1. acaciæ drach. 1. opii drach. 2. ſucci thapſiæ drac. 1. gummi drac. 1. cũ aqua cogito. Hoc equidem Heras ſcripſit. Ego verò nucẽ per ætatẽ iam oleoſam factã expertus ſum aliquãdo ad cruẽtatos facientẽ. Oportet autẽ ipſam nucẽ diligenter terere, atq; ita imponere homini ſupinè reclinato, quo ad horas duas & tres pharmacũ adhæreat: vbi enim ſic fecerit, etiam ſi poſtea

ſurgat,ad multum tempus adhæret, oportetq́; priore delapſo aliud ſtatim imponere.

Eiuſdem Heræ ad ægilopas.

MAluæ folia cũ ſale & melle trita imponito,deſtruit hoc ac extirpat ægilopas. Alicam etiã in aceto coctam incipienti ægilopi imponito. Aut myrti recentiſsimas baccas cataplaſmatis modo adhibe,vbi videlicet fluxio infeſtauerit. Similiter facit & lemnia terra ſi illinatur.

De Aegilope. CAP. II.

INter naſi os & magnum iuxta oculum angulũ,paruum quoddã abſceſſui ſimile tuberculum oriri ſolet,& rumpitur ſanè ſæpè in angulum, vt ægrè curabile reddatur, niſi maturè occurratur. Mederi igitur oportet ipſi cum diſcuſſoriis medicamentis quæ citra mordacitatem efficacia ſunt. Coafficitur enim oculus ab acribus,atq; ita etiã affectæ partis inflammatio augetur. Verũ affectio ipſa non ob id ſolũ ægrè curabilis eſt, ſed & propterea quod quum multa liquida pharmaca in experimentũ adſumi poſsint, ea non tolerat locus ipſe, neceſſariò enim ex eis in oculum quid influit. Neq; verò adhærere eiuſmodi queant citra obligationẽ quæ totum oculũ cõplectatur, quam impoſſibile eſt tot diebus aliquem perferre poſſe

quot

quot ad mali curationẽ requiruntur. Ob hanc igitur causam Apollonius nulla pharmaca ad Aegilopas scripsit, Archigenes verò paucis enumeratis, deinceps ad curationem ipsorum per chirurgiam progreditur, quanquàm res ipsa nõ manuariæ operæ, sed pharmacis secundum genus sit subiecta. Itaque totam ipsius dictionem adscribam hoc modo habentem.

Quæ Archigenes ad Aegilopas scripsit, in primo pharmacorum secundum genus.

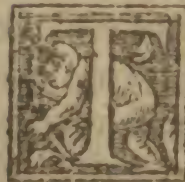
AEgilopas qui circa oculorum angulos oriuntur eruo cum melle integimus, aut cinere vitis cum aceto subacto. Probè facit & thus cum columbino stercore recenti impositum. Aut succum herbæ ægilopis, auenam nostri dicũt, cũ melle illine. Cæterùm in nondũ perforatis staphidẽ syluestrem, & ammoniacũ thymiama cum melle veluti splenium impone. Aut alumen scissile cum terebinthina splenii forma impone. Aut lanæ tomentũ sanguine marini leporis tinctum inde. Aut melanteriã tritã adhibe. Quod si neq; sic sanentur, diuiso angulo, & cum tenui perforato terebello continuis foraminibus incussis disparato, capitale emplastrũ adhibeto, discedẽt enim squamæ, & sanabuntur. Aut osse denudato cauterium admoue, & sic squamulæ disce-

dunt ac ſanãtur. Quidã diuidentes angulũ oſsi qua parte perforatũ eſt anguſtũ infundibulum admouẽt, ac plumbum liquefactũ infundentes vrunt, atq; hoc modo optimè ſanant. Hæc quidem Archigenes ſcripſit.

Quæ Aſclepiades ad Aegilopas conſcripſit.

PORrò Aſclepiades in primo exteriorũ hæc prodidit. Succi illecebræ libram dimidiam. ſucci ſolani lib. dimidiam. thuris drach. 8. maſtiches drach. 3. galbani libræ dimidium. ſuccos cũ thure coquito, & vbi diſſolutum fuerit, galbanum iniicito: maſtichen verò improbamus. Aliud, Thuris drach. 8. myrrhæ drach. 8. ladani drac. 4. ceræ drach. 4. aluminis ſciſsi, coaguli leporis, vtriuſque drach. 3. ſpumæ nitri drach. 4. pharmacum contundito & emollito cum irini vngenti fece.

De Varis. CAP. III.

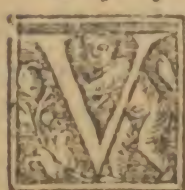

TVmor paruus & durus in faciei cute oritur Varus latinis, Græcis Ionthos appellatus, à craſſo videlicet ſucco cõgregatus, demonſtransq; ſuiipſius curationem rationabiliter per pharmaca emollientia & diſcuſſoria futurã, Etenim duricies ipſius emollientibus, Tumor verò præter naturã diſcutientibus opus habet, Quum igitur iam ſæpè tum in ſuperioribus libris, tum in de

ſim

ſimplicium pharmacorum facultate commentariis, prædictæ ſint mihi materiæ tum diſcuſſoriorum, tum emollientium medicamentorum, Cōpoſitio ſanè ipſorū particularis per experientiā iudicata, vtilis erit ad rectum relatorū vſum, quæ videlicet paulo pòſt referentur, vbi ſaltem prius determinauero, Quæ ſimiles ſint Varis affectiones, & aliqua parte ab ipſis differentes.

De ficoſis tumoribus. CAP. IIII.

Na quædam hæc affectio eſt ex his quæ in mento enaſcuntur, differens à Varis in eo quod non ſolùm craſſus ſit qui hos tumores efficiat humor, ſed & ſeroſa tenuitate participet, ob quam etiā citò exulcerantur, ſi nō vt debēt curētur, & ob id magis reſiccātibus pharmacis quàm Vari opus habent.

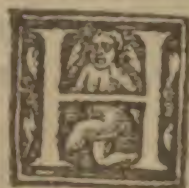
De lichenoſis in mento tumoribus. CAP. V.

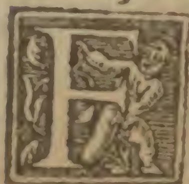
T hæc affectio ex mixto quopiā generatur humore, ſeroſis nimirum ac tenuibus & acribus ſuccis cum craſsis permixtis, quapropter etiā facilè in pſoram ac leprā trāſit, indigetque etiam ipſa pharmacis fortiter reſiccantibus. Poſtquam verò in pſoram aut lepram tranſierit, vltra hoc quòd reſiccantibus indiget pharmacis, etiam repurgantia & exterſoria expoſtulat.

De

De menti eruptionibus. CAP. VI.

Oc eruptionum, siue vt Greci dicunt exanthematum, nomē quidam in communi vsurpăt, de affectionibus videlicet vlcerosis & asperis in mento sua sponte prouenientibus, quemadmodū etiam Archigenes facit. Indiget autem & hæc ipsa affectio resiccantibus medicamentis.

De furunculis. CAP. VII.

Vrunculi Dothienes Græcis dictis ex similibus humoribus veluti Vari generantur, per vniuersum corpus duplices existentes, Aliqui quidē (vt ita dixerim) Varosi, duri, & ægrè concoctiles. Aliqui verò inflammati, in quibus aliquando etiam febres consistunt, & tumor in magnitudinem excrescit, & in pus transmutatur. Vnde curatio ipsorum vt plurimum eadem quæ inflammationis existit.

Ex Critone Ad Varos.

CRito in tertio de ornatu hæc verba scripsit. Ad Varos in facie, Mellis attici cyathum, vnū siue drach. 12. aceti accerrimi tantundem misceto diligēter eoq; Varos illinito cum digito affricando. Aliud,

Spumæ argenti chemam siue drach. 3. terebinthinæ puræ, fabæ Aegyptiæ magnitudinem

dinem, addito olei albi parũ, atq; vbi prius faciem deterseris, ex medicaméto hoc parũ digito excipe, deinde ambabus manibus terendo varos obline hoc pharmacum etiã à rugis liberam & mundam faciem cõseruat.

Aliud, Amygdalas amaras aceto dilutas ac probè tritas faciei obline. Aliud, Alumen scissum probè leuigatum terebinthina excipe, & emollitum impone.

Aliud, Costum Indicũ tusum & tenuissimo cribro cretum felle caprino excipe, ac ad cerati crassitudinem redactũ Varis circa vesperam illine, Manè verò vbi surrexerit lacte ægrum faciẽ proluere iube. Inueteratis porrò Varis subscriptis compositionibus vtendum est.

Ad Varos callosos.

SAponis gallici drach. 4. ammoniaci thymiamatis drach. 1. thuris drach. 1. aqua dissoluito, & cerati spissitudinẽ facito, eoq; illinito, & post horæ interstitiũ calida abluere iubeto. Aliud, Nitri rubri, hyssopi, pulegii, salis fossilis, æquales partes tundito & per tenuissimum cribrum cribrato, exceptisq; cerato rosaceo vtitor. Aliud, Seminis ocymi, nitri rubri, pulegii viridis, aluminis scissi, costi indici, singulorũ æquales partes tusas & cribratas, adipe anserino seu gallinaceo excipe, vt cerati fiat crassitudo,

do,ex eo verò in linteolũ infarcito & imponito donec penitus persanescant. Aliud,

Salis assati, pulegii, hyssopi, ammoniaci thymiamatis, Rhois coriarii, singulorum par pondus rosaceo cerato exceptum donec persanentur imponito.

Ad affectiones eminentiores, & in facie pruritum, ac principiũ elephantiasis.

GVmmi albi, spumæ nitri, thuris, sulphuris viui, singulorũ æquales partes aceto dilutas ac probè tritas in pastillos redige, eosq; in vmbra exsicca, vsu verò expetẽte aceto dilutos illine, atque vbi resiccati fuerint, subscripta cõpositione deterge. Saponis gallici librã. 1. ammoniaci thymiamatis tantundẽ. thuris quadrãtẽ, mastiches quadrãtẽ, spumæ nitri quadrãtẽ. Saponẽ & ammoniacũ in vas fictile cõiecta, & aquæ sextariis duobus affusis coquito, atq; vbi dissoluta fuerint, arida cõtusa & cribrata adiicito, deinde in mortarium translata ac probè cõquassata, vase vitreo reponito, Vsu verò postulãte faciẽ ex eo smegmate inquinato, & post modicũ temporis spaciũ larga aqua molliter perfricãdo abluito. Vtẽdũ est hoc smegmate per omnẽ Varorum curationem.

Ad ficosas menti papularum eruptiones.

CRito in tertio de ornatu in hũc modũ de eis scripsit. Ad ficosas in mẽto eruptio

ptiones, velut Lucius præceptor tradit. Spumæ argenti, misyos crudi, æquas partes tritas insperge. Aliud, Thuris drac. 2. spumæ argenti drac. 4. salis fossilis drac. 8. sandarachæ drac. 2. trita insperge.* Aliud, Cerusæ drac. 4. misyos crudi drac. 4. salis fossilis drac. 2. sandarachę drac. 2. trita insperge.] Aliud, Atramēti sutorii drac. 2. sulphuris viui drac. 2. æruginis drac. 1. nitri rubri drac. 2. trita insperge. Aliud, Elaterii drach. 4. sali fossilis drach. 4. atramenti sutorii drach. 2. mixta insperge, & cum specilli humecti extremo admoue, quo videlicet pharmacum ipsum adhæreat. Cæterùm post pharmaci impositionem, semine lini ex aqua trito vtendum est. Porrò vbi humidiora fuerint vlcera, vt ab ipsis aqua pura velut à fonte defluat, subscriptis compositionibus vtendum erit. Pastillus ad ficosas menti papulas, Vsus est eo Artemidorus, reprimit omnes tumores, qui accidunt his quibus cicatrix malè inducta est, veluti in his qui sutura vsi sunt contingit. Compositio hæc est. Squamæ æris drach. 4. atramenti sutorii drach. 2. aluminis scissi drach. 2. glutini fabrilis perlucidi drac. 2. Arida tunduntur & cribrantur, Glutinum verò aceto maceratur, & tritis affunditur, rursusq; leuigatur, & formātur pastilli, quos vsus tēpore

* *Hæc ex vet. codi. addita sunt.*

ace

aceto dilutos illinimus. Hoc medicamentũ etiam fistularũ callos extirpat. Alius Magni Clinici. Aluminis scissi, æruginis corinthiæ, rubricæ sinopidis, chalcitidis, glutinis fabrilis, singulorum æquas portiones, componito ac vtitor vt dictum est. Alius, Arii Asclepiadei. Milti siue rubricæ sinopidis, æruginis corinthiæ, aluminis scissi, gallæ omphacitidis, malicorii, æquas singulorum partes, gummi duplũ, aceto excipito ac vtere vt dictum est. Alius Apollonii, vt Charixenus tradit. Squamæ æris, misyos assati, auripigmenti, singulorum drachmas. 2. diphrygis drach. 4. æris vsti drachmas. 4. chalcitidis vstæ drach. 4. glutinis fabrilis drach. 4. aceto diluito, & pastillos formato, quibus velut superioribus vtitor.

Andronis pharmacum accommodatum.

Atramenti sutorii drach. 2. myrrhæ drachmas. 2. thuris drach. 4. aluminis scissi drachmas. 4. malicorii drach. 8. gallarum drachmas. 8. aristolochiæ drach. 8. Vino austero exceptis vt prædictis vtere.

Critonis, ad lichenas in mento.

CONsequenter verò Crito ad lichenas menti scripsit hoc modo. Ad menti lichenas quæ iniucundissima est affectio, Nam & pruriginem inducit, & affectarum partium circuntẽsionem, & periculum non

modicum:proserpit enim aliquando per totam faciem, oculosq; cõtingit & fermè extremæ fœditatis causa existit, quapropter diligentiore cura vtendum est, inspiciendo tum irritatiões, tum interualla & remissiones. Ita vt etiam ab inueteratis recentes disparemus. In quibus conueniet vti resiccantibus medicamentis. Quum verò in psoram aut lepram transierint, supra resiccantia etiã exterforiorum & repurgantium erit vsus, & posteà sanè subscriptarum item compositionum.

Crispi amici ad recentes in mento, siue alia faciei parte lichenas.

TRitici grana multa in incudem imponito, deinde laminam æris igni candefactam tritico superponito, & resolutum ab eo liquorem calidum adhuc auferto, ac super lichenas linito. Hoc solo multos curatos scimus. Aliud, Maluæ agrestis semen tenerum adhuc colligito, mundato ac tundito, succumq; reponito, atque eo assiduè illinito. Aliud, Portulacæ succum assiduè illinito. Aliud, Oleæ æthiopicæ lachrymam cum aqua terito, & modico adiecto styrace misceto, & imponito. Aliud, Vlmi lachrymam aqua dissolutã imponito. Quod si inueterati sint lichenes, sequẽtes cõpositiones adhibẽdę sunt, Albuci

radicem aceto coctā & tritam illinito. Viticis folia trita cum aceto imponito. Capparis folia trita cum aceto imponito. Rumicis hortensis radicis corticem ex aceto tritam, loco prius cum nitro præparato imponito. Chamæleonis radicem aceto coctam & tritam imponito. Cæterùm quum ad lichenum curationem multa & varia medicamina existāt, particulatim de singulis trāsigam initio à pastillis sumpto. Pastilli lichenici. Glutinis fabrilis drach. 4. alii duas habēt, sulphuris viui drach. 2. chamæleonis drach. 4. thuris drac. 2. aceti heminæ dimidium. Glutinum aceto dissoluitur, deinde aridis adiicitur. Vsus tempore quantum satis est aceto dissoluo calidumq; impono. In aliis exemplaribus singulorum par pondus continetur. Alius, Chamæleonis, sulphuris viui, vtriusq; drach. 4. lachrymæ oleæ æthiopicæ drach. duas, thuris drach. 1. aceti quantum satis est. Alius, Alcyonii drach. duas, chamæleonis nigri drachm. quatuor, pyrethri drach. duas, sulphuris viui drach. 4. thuris drac. 4. glutini drac. 4. aceti acerrimi heminas. 4. Alius, Lachrymæ oleæ æthiopicæ drac. 4. sulphuris viui drac. 4. alcionii drach. 8. spumæ nitri drac. 8. alicæ aceto coctæ drach. 8. aceti quod satis est. Alius, Alcyonii vsti drach. 2. chamæleonis nig

nigri drac.4.radicis albuci drac.4.ſulphuris viui drac.2.thuris drac.2.pirethri drac. 2.ſpumæ nitri drac.2.glutinis drac.4.Aceti quod ſatis eſt.Porrò extenta iam affectione & calloſa reddita ſequentibus vtendum eſt medicamentis. Humida ad impetiginoſos affectus. Miſyos peregrini, thuris, myrrhæ,aluminis ſciſsi, ſingulorum drach. 8.aloës, ſulphuris viui,vtriuſque drach.4. Excipe paſſo vt ſtrigmentitiam ſpiſsitudinem accipiant,& bis aut ter indie præfrictis illine:forinſecus autem conſeruandi pharmaci gratia, veſicæ pelliculam, aut oui teſtam,aut viridia folia quantum ſatis eſt impone. Aliud, Miſyos drach. 4.acaciæ drac.2.ſquamæ æris drach.4.ſulphuris viui drac.ſex,chalcitidis drac.octo.gũmi drac. 8.aceti quod ſatis eſt,In quo vbi gũmi diſſolueris,reliquaque ammiſcueris,amurcam iniice,& probè cõquaſſata reconde,ac vtere vt dictũ eſt. Aliud, Sulphuris viui, thuris,myrrhæ atramenti ſutorii, miſyos crudi,ſingulorum drac.2.gummi drach.4. aceto & cedrino oleo quod ſatis eſt diſſoluito, eodemque vtere modo. Ex ſcriptis Zeuxidis, Aliud, Chalcitidis crudæ, miſyos crudi, myrrhæ Minnææ, ſulphuris viui, ſingulorum æquales partes, gummi duplum aceto diſſolutum, Excipe

oleo cedrino. Verùm cedrinũ prius coquere oportet vſque ad mellis craſsitudinem.

Aliud Diodori, Lachrymæ oleæ æthiopicæ drac. 20. gummi drach. 40. atramenti ſutorii drac. 16. ſulphuris viui drac. 10. thuris drac. decẽ. æruginis drac. decem, acaciæ drac. decẽ, Myrrhæ Minnææ drac. 10. aceti quod ſatis eſt. Et vbi diſſoluta fueriut ſingula, ac leuiſsima reddita excipe amurca condenſata, & repoſitis vtere. Annectantur porrò & aliæ compoſitiones. Illitio cocta ad lichenas inueteratos, quæ citra vlcerationem perſanat. Atramenti ſutorii, fœni græci moliti, cardamomi, ſingu. drac. duas, melantii ſeſquidrachmã foliorum caprifici ſeſquidrachmã, aceti accerrimi quod ſatis eſt, leuigata ad mellis ſpiſsitudinem reducito, deinde coquito, & poſtquam nigrũ factum fuerit & condenſatum pharmacum tollito, illinito, inſuperq; lichenas abluito.

Heraclidæ Tarentini illitio lichenica. Sanat circa vlcerationem. Polentarum drach. 8. glutini drach. ſex, atramenti ſutorii drach. 4. chalcitidis drach. 4. ſulphuris viui drac. 4. ſpumę nitri drac. 6. alcyonii drac. 4. myrrhæ Minnææ drach. duas, aceti heminas tres. Dioniſii condiſcipuli, Sanat citra vlcerationem. Farinæ hordeaceæ ſextarium vnum, atramenti ſutorii vnciã vnam

cor

corticum radicum rumicis sylvestris sextarium vnum, sulphuris viui vnc. vnam myrrhæ sesquunciam, gummi vnc. vnā, aceti heminas sex. Rumicis radicem coquito, & vbi dissoluta fuerit extractam terito, Hordeaceam verò farinā in residuum liquorē conjectam coquito, atq; vbi rectè habuerit reliqua iniicito, & ablatis vtitor. Illitio, Sorationis cocta. Farinæ alicæ sextar. sex, sulphuris viui drac. sexdecim, misyos peregrini drac. 16. cimoliæ drach. 16. chalcitidis drac. 16. spumæ nitri drac. 8. alcyonii drac. 8. aluminis scissi drac. 8. radicis albuci drac. 8. myrrhæ dra. 8. thuris drach. 8. lachrymæ oleæ drac. 8. ammoniaci thymiamatis drac. octo, aceti heminas tres. Alcyonium & albucum in aceto coquito, vbi verò ad dimidias redactum fuerit percolato, & in colamento ammoniacum, myrrham, thus, oleæ lachrymam, dissoluito, deinde terito, aridaque iniicito, Alicam verò in residuo liquore coquito, & dissolutam reliquis adiicito, simulq; terito ac vtitor. In aliis collectaneis sic habet. Sulphuris viui, misyos peregrini, chalcitidis singulo. drachmas. sexdecim, nitri, aluminis scissi, alcyonii, radicis albuci, thuris, lachrymæ oleæ, terræ cimoliæ, ammoniaci thymiamatis, singulorum drachm. octo, aceti heminam vnam. Alia

B

valdè efficax. Aceti acerrimi ſextarios ſex, farinæ hordei ſextarios 2. mannæ ſextariū vnū, radicis rumicis agreſtis drac.*5. verатri albi drac. decem, alcyonii drac. 16. cardamomi drac. vnā, terræ cimoliæ drach. octo, glutinis drac. 16. ſpumæ nitri drac. 16. halicacabi virgultorum viridium manipulum, Componito. Quandoquidem verò multi pharmacorum quæ illinuntur compoſitiones recuſant, amantq; magis emplaſtrorum impoſitiones, vtpote quæ neque ſudoribus obortis diffluunt, neque reſiccata cutem circuntendunt, merito etiam ipſorum præparationes ſubiungimus.

*Vet. cod. habent drac. 20.

Emplaſtra lichenica quæ citra exulcerationem liberant.

CEræ, picis coctæ thuris, terebinthinæ, ſulpuris viui ſingulorum libræ dimidiū. Liquida cum aridis cōmittito. Aliud,

Thuris drac. 8. aluminis drac. 8. atramēti ſutorii drac. 8. ſulphuris viui drach. 4. glutinis drac. 4. radicis chameleonis drac. 4. ceræ drach. 8. picis crudæ heminas 2. Picem & glutinum coquito, atq; vbi cōdenſata fuerint ceram iniicito, aridiſque affundito, ac repoſitis vtitor. Aliud, Facit ad lichenas eleuatos, adeò vt reprimat ea quæ reſidua putantur. Mannæ thuris, picis vtriuſq; drachm. octo, bituminis drachm. octo, ceræ

drac

drac.octo,resinæ pinus drac.octo,sulphuris viui drac.octo,olei cyprini parum. Coquito vt dictum est, & sublatis vtitor in linteolum aut pelliculam tenuẽ infartis. Aliud citra vlcerationem remouet. Picis brutiæ liquidæ*sextar.vnũ mannæ lib.1.sulphuris viui lib.1.farinæ lupinorũ lib.1.pro consuetudine componito, deinde galbani sextantem adiicito. Est hoc ex valde probatis. Alia exemplaria farinam nõ habent,neque galbanum. Emplastrum lichenicum Philotæ,citra vlceratione sanat. Exhibitũ est à Philota sodali per versus scriptũ. Chalcitidis crudæ, chrysocollæ, misyos assati, squamæ æris, diphrygis, salis ammoniaci, terræ eretriæ,singulorũ drach.4.sulphuris viui drac.12.atramenti sutorii floris lapidis asii,æris vsti,singulo.drac.6.soreos drac.6. aluminis liquidi drac.4.Hæc omnia terito, deinde aceti heminis.12.affusis,per dies.5. sub caniculæ ortum soli exposita itidem probè terito,donec pharmacũ redditũ fuerit aridum.Porrò in alio mortario thuris vnc.vna,myrrhæ sextãs, aloës vnc.1.ladani quadrans,opopanacis quadrans,aceto dissoluta ad strigmentitiã crassitudinẽ præparẽtur l,atque vbi rectè habuerint, ad ea quæ in sole leuigata sunt adiiciantur,rursusque terantur, addaturque aristolochiæ rotundæ

*Aliàs lib.

& longe, vtriusque tusæ & tenui cribro excussæ drach. vna. Postquàm verò iam trita emplastri formã acceperint, liquescibilia prius liquefacta & frigefacta iniicito. Sunt aũt hæc. Ceræ drac. 110. terebinthinæ drac. 20. galbani drac. 9. olei hemin. vna & probè emollitis ac repositis vtitor. Hoc pharmacum duplicem aspectum vidẽtibus exhibet. Cæterùm si affectio pertinacius perseueret, & pharmacorũ impositionem respuat, excoriatoriis appellatis remediis vtendum erit promptè enim superficiem auellunt.

De excoriatoriis Lichenum.

EXcoriatorium Lichenum, quo Pamphilus Romæ vsus plurima designauit, quum in vrbe Mẽtagra appellatus morbus inualesceret. Squamæ æris drac. 6. aurípigmenti drach. quatuor, sandarachæ drac. quatuor, æris vsti sesquidrach. veratri albi sesquidrachmã, ventriũ cantharidũ sesquidrachm. Singula per se terito, deinde simul mixta, cedria excipito, & ad strigmenti densitudinem reducta pyxide æris cyprii reponito. Vsu autem expetente, nitro & aceto modico perfrictis lichenibus, pharmacum hoc cũ spathula illine, ac affrica: deinde interiecto spacio derade, rursusq; pharmacũ impone: deinde vbi bis vel ter hoc feceris, quo facilè deradi posit, rursus imponere

ten

tenta, illitis locis cum vesicæ bubulæ aut alterius cuiusdam animalis pelliculis intectis, Hæc enim pharmacũ ne defluat cõseruat, & alias leuis est: post pelliculæ autẽ impositionem fasciola leuiter obligatũ finito. Præstiterit quidem per noctẽ adhærere. aut saltem ad aliquot horas, vsquequo bullas excitet saniem complectentes crassam & glutinosam. Deinde verò lauare præcipimus, & in balneo morari: nam & hoc ad hãc curationem auxiliatur. Sit autem calidius balneum. Quo si quid vti prohibeat fomentum aquæ multæ calidæ adhibendum est, quo deterso, panis ex aqua mulsa subactus cataplasmatis modo imponatur. Porrò vbi sordida iam facta fuerint vlcera, spleniũ ex emplastro viridi imposito, modica parte de excoriatorio adiecta. Cæterùm sanie exclusa & nulla crustula vlceri incũbente, splenium album imponito, atque hac curandi ratione donec cicatrix penitus inducatur vtitor, singulis diebus fomentum adhibens, & nouum splenium imponẽs. Post cicatricem plenè inductam, si qua suspicio reliqua sit, eodem curationis ductu vtendum est. Antequam verò excoriatoria imponantur, circũsitas & vicinas licheni partes Pharmaco aliquo inflammationem arcente in splenio excepto, integere ac tueri oportet: Nimi-

rum lichene sua extrema linea semper parum quiddam ex sanis corporibus affricante & inuadente. Hec communis Mentagræ curatio est. Aliud excoriatorium Axiorii. Squamæ æris drach. sex, atramenti sutorii drach. quatuor, cantharidũ sesquidrach. veratri albi sesquidrach. sandarachæ drach. 1. Excipe cedria. Aliud Apii phasci. Ad mentagras quod citra cicatricis vestigiũ sanat, facit & ad alopecias inueteratas, Cæterùm alopecias in sole aut ad ignẽ illinito, & bulla excitata eam acu perpungito, ac humore excluso cum ceratis curationem perficito. Post inductam enim cicatricem enascuntur pili, atq; hæc quidẽ in alopeciis. In lichenibus verò velut prædictũ est vtitor, pharmacum ipsum hoc modo habet. Sandarachæ drac. 2. auripigmenti drach. 2. squamæ æris drac. 2. veratri nigri drac. 1. elaterii drach. 1. ventrium cãtharidũ drac. 1. Excipe cedria.

Aliud, Cantharidum drach. 1. & dimidiam, veratri albi tantundem, auripigmẽti drach. 2. squamæ æris tantundem, atramẽti sutorii drach. 1. scammoniæ drac. 2. Excipe cedria. Aliud, Auripigmenti vsti drach. 2. Squamæ æris cyprii drac. sex, chrysocollę drach. 1. atramenti sutori drac. vnam, veratri nigri drach. vnã, aluminis scissi drach. 1. succi thapsiæ drach. 1. scammonii drac. vnã,

can

cantharidum drac.1.cedriæ quod ſatis eſt.

Emplaſtra viridia lichenica. Poſt exco- riatoriorũ vſum emplaſtra viridia & alba imponere oportet, quare rationabile eſt & illorũ præparationes adſcribere. Emplaſtrum viride Pamphili. Hoc vſus eſt Pamphilus in mentagra poſt rupturã bullarum.

Ceræ lib.1.æruginis raſæ* ſex uncẽ,reſinæ frictæ lib.2.olei cyath.4.aceti acerrimi quantũ ſufficit. Aeruginẽ cum aceto in ſole terere oportet, liqueſcibilia autẽ liquantur & refrigerantur, ac frigefacta liquidis adiiciuntur. Viride Demoſthenis. Ceræ lib.2.reſinæ frictæ lib.1.æruginis raſæ trientem* olei æſtate cyath.4.hyeme cyathos ſex, aceti quãtũ ſufficit. Viride Herophili. Aeruginis drach.2.mannæ drach.4.adipis vitulini drac.12.galbani. ℥.3.ceræ dra.80. reſinæ drac.20.aceti quod ſatis eſt. Tryphonis antiqui emplaſtrũ Euchrun à bono colore dictum. Aeris vſti trientẽ, aluminis rotundi ſextantẽ, æruginis raſæ ſextantem ſalis ammoniaci ſextantẽ, mannæ ſextantẽ, ceræ lib.2.reſinæ frictæ lib.2.olei dextantem, aceti quod ſatis eſt. Antonini emplaſtrũ, Hoc Timocrates poſt lichenas excoriatos imponit. Ceræ drach.100.colophoniæ drac.200. ſquamæ cypriæ drac.12.aluminis rotundi drach.12.æruginis drach.12.

*Aliàs quadran. tem.

*Vet.cod. addũt hic mãnæ triẽtem.

man

mannæ drach.12. galbani drach.12. olei heminam vnam, aceti quod ſatis eſt. Annectendæ his etiã emplaſtrorum alborũ præparationes: nam his poſt viridia vtendum eſt, mũdis iam factis ab excoriatione vlceribus. Etenim cura habenda eſt vt citra callum cicatrix inducatur, atq; ea gratia eiuſmodi pharmaca in vſum veniũt, quæ multã ad tactum lenitatẽ inducũt. Emplaſtrum album Aquoſum appellatũ. Hoc Magnus circulator vſus eſt poſt lichenas excoriatos.

Spumæ argẽti lib.1. ceræ tyrrhenicæ lib. vnã, olei ſextariũ.1. ceruſæ lib.1. aquæ ſextarium.1. ſpumã argenti, ceruſam, & aquam terito, atque vbi leuigata reddita fuerint, paulatim oleum adſtillato, aſsidueq; terito: & poſtquã vnita fuerint, in vas fictile tranſlata igni imponito, aſsidueq; agitato, & abſorpta iam aqua cerã iniicito, qua diſſoluta in mortariũ transferto, & emollitis repoſitis vtitor. Emplaſtrũ Pancratiaſtarũ ſiue athletarũ Trypherũ, id eſt delicatũ appellatũ. Facit ambuſtis item, vt citra cicatricis veſtigiũ ſanẽtur. Spumæ argẽti drac.25. ceruſæ drach.25. plumbaginis lotæ drac.25. ceræ drach.26. terebinthinæ drach.16. olei heminã vnã, atquæ tantundem, cõponito vt dictum eſt. Megetis chirurgi. Ceruſæ lib.1. ceræ lib.1. terebinthinæ vnci.1. ſpumæ

arg

argenti lib.1.olei libr.3.aquæ ſextarios.2. cõponito. Diophanti ad ambuſta & intertrigines. Cõſeruat faciẽ roſaceo diſſolutũ.

Spumæ argenti* torrefactæ drach.2.medullæ ceruinæ drach.16.ceruſæ torrefactæ drach.17.ceræ drach.8.terebithinæ drac.8. thuris drachm.8.olei heminas quatuor pro more cõponito. Manna emplaſtrũ, medicamentũ accõmodatũ. Spumæ argenti drach.100.ceruſæ drac.100.ceræ drach.50. terebinthinæ drach.25.mãnæ drac.16.aluminis ſciſsi drac.40.olei heminas.2.& dimidiam, cõponito & repoſito vtitor. Affrictis porrò & extrictis lichenibus à quocunque tandem medicamento, præſertim verò ab excoriatoriis, ſubſcriptis vtendum eſt.

*Aliàs lotæ, ſicut & ceruſa lotæ nõ torrefactæ habent vet. cod.

Compoſitio Menecratis quæ protens excoriatorium appellatur.

Picis brutiæ pellucidæ ſiccæ & electæ drach.2.& dimidiã, reſinæ pinus pellucidæ lib.1.& quadrantẽ, ceræ ponticæ tantundem, galbani quadrantẽ, aceti heminam vnã; liqueſcibilia ad ſplendidum ignem donec nõ inquinent coquito, deinde galbanũ adiicito, atque vbi diſſolutũ fuerit, ab igne ablatis, acetũ paulatim inſtillato aſsidueq; moueto animaduerſione habita ne ebulliat, & in ſumpto iam aceto, pharmacum in

ma

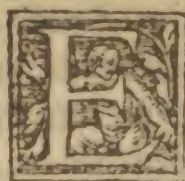
magnum mortariũ transferto ac diligenter terito, donec ad melinum colorem reducatur, deinde in pelliculam albã inſpiſſatam repoſitum ſeruato. Vſu verò exigente, in pelliculas quantum ad integendos affectos locos ſatis eſt infarctum imponito, & tertio quoque die ſoluito, nonnunquam vſque in diem duodecimũ imponito, ita vt quatuor fiant ſolutiones. Hoc pharmacum ſquamas diſcedere facit, & corpora attenuat, ac ſolida facit ad cõueniẽtes excoriationes. Quæ Archigenes in ſecundo pharmacorũ ſecundum genus pharmaca ſcripſit, ad papularũ in mento eruptiones, & ad ficoſas eminentias. Papularum in mento eruptiones, ex myrti baccis malicorio, argẽti ſpuma, æris flore, paribus partibus exceptis, cum vino obline. In ficoſis verò menti papulis, mentagris appellatis, & ab aliquibus lichenibus agreſtibus ſiue feris, faciunt quidem robuſtiora ex his quæ ad lichenas relata ſunt. Amplius autẽ & quæ ad pſoras & lepras deſcribentur. Mirabiliter verò hæc cõpoſitio cõuenit. Atramenti ſutori drach. 1. veratri nigri drach. 1. auripigmenti drach. 1. ventrium cantharidũ drach. 2. Quidam etiam obol. 3. inſuper addũt, tritis vtitor cũ oleo, aut cedria, aut roſaceo, præfricto prius loco: fiunt enim bullæ, quibus per ſpecilli cu-
ſpi

ſpidē ruptis, rurſus affricato, quo penetrare pharmacum poſsit & mordere: deinde poſt horam fomento adhibito, ceratū roſaceum imponito. Hoc vſquequo ad cicatricē perueniat facit. Quod ſi primum nō exuperet, iterū iterumq; illinito. Facit & ad lepras & leucas alopeciasque & pſoras excellenter.

Heraclidæ Tarentini, ex libris ad Antiochidem, ad capitis & menti ficoſos tumores, atque etiam aliis partibus eminentia vlcuſcula.

Elaterii & ſalis pares partes miſceto ac vtitor, Superne verò lini ſemen crudum, ex aqua imponito, aut ficus paruas tritas. Eodem etiam ad tubercula vtendum eſt.

De dentium affectionibus. CAP. VIII.

X dentiū affectionibus, aliquæ ſanè omnibus euidēter apparēt, Quemadmodum quum perforati ſunt, aut denigrati, aut detriti, aut neque frigida ferūt, neque calida: ſed ex vtriſque, aut altero ſolo dolor eis cōtingit. Quædam verò non manifeſtè apparent in ipſis affectiones, veluti quum ipſe æger ſe ſentire dicit circa corpus dentis dolorem in profundo obortū. Quidam enim contradicunt aſſerentes, quum os ſit dens, eum citra dolorē affici, veluti quū aliquando prominentiores per limulam deterere

cogi

cogimur, aut etiā ob aliam quampiam causam, de quibus paulo pòst mētionē faciam. Nunc enim citra rationalem & naturalem demōstrationem, testimoniū his perhibere volo, qui ipsum dentē dolere aiunt. Etenim quum ego aliquādo dolerem, diligentē super meipso animaduersionem habui, vtpote qui iam audieram de hac dubitatione, percepique manifestè non dolentem modò, sed etiā pulsantem dentē quemadmodum carnosæ partes inflammatione vexatæ consueuerunt. Quare mirū mihi videbatur quod & hæc affectio quam phlegmonem siue inflammationem appellamus, in dente oriri posset, qui lapideam & durā substantiā habet. At qui quum etiā alio tempore dētem dolerem, manifestè sensi non ipsius dentis, sed gingiuarū dolorem eum esse, inflammatis videlicet ipsis vt etiā citra coartationem dolerent, quin & ob vicinitatē dentium natura durorū, aucto dolore ob coartationē. Quapropter vtriusque doloris sensum expertus, alium quidem in gingiuæ, alium in ipsius dentis substantia esse clarè scio, & id asserentibus testimoniū præbeo, Quòd ipsi aliquando dentes dolent. At verò & nerui, qui ad radicem dentis enatus & substratus est, dolorē aliquando fieri, neruo imaginationem cōfusam & indiscriminatā apud plerosque

rosque exibēte, tanquam ipse dens doleat, cōsentaneū rationi est: nam & huius rei manifestum periculum in meipso feci, & sanè remanet adhuc parua doloris portio, exempto dente, in nerui inflammatione, quū dolor nerui leuior tātū reddatur, ex eo quòd cōcretio nō amplius tēdatur ad ossiculum tensionē operante, & quòd liber factus respirationē quandam habeat, eumq; remedia quæ adhibentur cōtingere possint, Neque enim per cōtactum, neq; per distributionē, possibile fuerit inflammatū neruū curare, vtrinq; à dentium locellis coarctatū, & ab anteriori parte ab ipso dente. Si verò liuidi per omnem suam substantiā facti appareant dentes, nihil mirum est ipsos quid inflammationi simile pati, Cui rei ex eo quis amplius fidem habeat, quòd ex nutrimento ferè per omnē animantis ætatē incrementū accipiant. Id quod euidenter sæpenumero apparet in his dentibus qui exemptis oppositi sunt, vtpote qui semper augescūt. Quātum verò augescūt, tantum in ciborū mansu deteruntur. Quum verò impossibile sit incrementum accipere citra nutrimentum, omnino duabus affectionibus & his cōtrariis obnoxii erūt, inopiæ videlicet & redundantiæ alimenti quod eis suppeditatur. Inopia igitur aridiores & macriores alimen-

tumq; non sentiētes, & ob id tenuiores eos reddit, Redundantia verò cōsimilem in eis affectionem excitare potest, qualis est circa carnosas partes inflāmatio. Eius igitur curatio fiet iuxta eundem scopum quē habent propositū qui inflāmationes curāt, qui sanè est vt redundantia euacuetur, partim discutiendo, partim eam repellendo. Cæterùm tenuitatis dentiū ob alimenti inopiā remedium nullum est: laxari enim tunc & moueri ipsos necessariū est, cōpage ipsorū laxiore facta, quum non solùm ipsi dentes, sed & locelli eos cōplectentes sint attenuati. Hæc itaque affectio senibus accedit citius aut serius, velut etiā magis aut minus, Quæ verò proportionē ad inflammationem habet, magis iuuenes corripit. Auxiliari tamē etiam senibus oportet, auxilio gingiuis exhibito: ita autem appellantur carnes quæ dentes cōprehendūt, vbi primum è locellis emergunt. Ipsas itaque adstringentibus medicamentis robustiores, & magis circa dentem adstrictas facere oportet, tanquam quæ & ipsæ aliquid ad hoc faciant vt stabiles & ægrè mobiles sint dentes, quod ipsum aliàs ob exactam cōpagis ipsorū cōglutinationē cōtingit. At verò foramina dentiū ex humorum acrium & erodentiū influxu perficiuntur, velut vlcera in cute citra externam

cau

causam, Verùm in cute id aſsiduè & multis, In oſsibus rarò contingit, quanto videlicet minus quàm cutis noxæ expoſita ſunt ob duritiã naturalem. Manifeſtũ igitur quod eroſorum corporũ medela erit per reſicca-tionẽ vitiati influentis humoris, qui ſi paucus fuerit, localibus auxiliis ex reſiccãtibus pharmacis contingere medela poteſt: eorũ verò materiam paulo pòſt dicemus, Si verò multus influens humor fuerit, vniuerſi capitis ratio ac prouidentia habenda eſt, atque ſi ipſum quandoque propter totum corpus affectum ſit, etiã reliqui corporis cura habenda erit. Porrò eroſos dentes qui id mali præ mollicie perpeſsi ſunt reddere oportet duriores & affectioni minus obnoxios, atq; id per auſtera & acerba medicamenta. Cæterùm liuidos redditos per reſiccantia curare oportet, vt qui ex humorum vitiatorum influxu id patiantur, Simili igitur curatione indigent cum perforatis.

De *gingiuarum curatione.*

CAP. IX.

Ingiuis ex inflammatione dolentibus optimum pharmacum eſt oleum lentiſcinum caliditate temperatum ore retentum, Sit autem recens, nam vetuſtius tanto recentiore peius eſt, quanto ætate antecellit. Imponatur

aiutẽ vaſculum in quo calefit lentiſcinum,in alud maius vas quod aquã calidam multã cóplectatur. Maximopere itaq; inflammationi gingiuarũ hoc cõducit. Nec verò minus etiã ſi iuxta aliam quandam partẽ,tum pelliculæ linguã ambiẽtis tum ſuccingentis totũ os,aliquis dolor ob inflammationẽ oriatur, dolorẽ ſedat lentiſcinum. Repellit enim citra moleſtiã & abſq; aſperitate,quã pleraq; auſterorum habent, diſcutitq́; citra mordacitatẽ,cuius rei inflãmatis prçcipuus vſus exiſtit. Quidam verò medici cõmuni errore inducti inflammata lædunt: quare ea re ſemel perpẽſa de cætero vitare oportet. Exiſtimant enim,ſi adſtringentia ſolum id quod influit repellẽdo, inflãmatis proſunt, atq; aliquãdo etiã quid ex contento circa inflãmatã partẽ,ad venas mẽbrũ ipſum nutriẽtes exprimẽdo. Veriſimile ob id eſſe id quod amplius adſtringit amplius prodeſſe. Eodẽ modo etiã id quod magis digerẽdo diſcutit,magis auxiliari opinãtur, quàm ea quæ moderatè idẽ præſtant,nõ animaduertentes quòd alterutrũ ipſorũ intenſum inflammatis doloroſum exiſtit. A vehemẽter adſtringentibus enim partes ſimile quiddã cõtuſioni perpetiuntur,nimirũ quũ ſubſtãtia ipſarũ violenter cõdenſetur. Ab acribus verò eroſioni quid ſimile cõtingit. Meritò

igi

igitur moderatū in vtraq; facultate immoderatis præfertur. Hæc igitur sufficienter mihi præfatus videor. Cæterū de affectionibus circa dolores deinceps narrabo. In dolore dentiū citra gingiuarū inflāmationem, aliquādo in ipso proprio dentiū, veluti dixi, corpore, aliquādo verò in neruo dolorē fieri cōtingit. Vehementißimis igitur opus est medicamentis, siue quis repellere, siue discutere velit doloris causam, siue humor sit, siue flatus ventosus. Et propterea sane pleraq; ipsorū ex acerrimo aceto præparantur. Adscribam autem ex ordine quæ aliorum relatione nobis tradita sunt, initio ab his quæ Archigenes tradidit sumpto.

Que Archigenes ad dentium dolores conscripsit.

DOlentes dentes colluant acri aceto calido cum galla. Aut halicacabi radice cum aceto & galla. Aut pinguibus tedis in aceto feruefactis. Aut myrti ramulis cum pice in aceto tepefactis. Aut hyoscyami semine & foliis cū aceto. Aut cedria, vel propoli, vel nardo, vel solano, aut succo eius, vel cappari, vel alliis, vel myrti ramulis siue in aceto, siue vini fece calida feruefactis. Aut polii foliis vel ipsa herba, vel agrestis cucumeris radice, vel marrubio singulis cū aceto, pipere, & nitro. Aut

radice chamæleonis eodem modo. Aut hyſſopo vel ſtaphide ſylueſtri, vel ruta cum vino. Aut pulegio cùm aceto mulſo. Aut platani pilulas, vel roſas aridas, in vino albo ad tertias coquito, & vinum in fictili ſeruato, eoque aſsiduè dentes colluito. Eodem modo vtere pẽtaphylli ſiue quinquefolii, quæ ab aliquibus eupatorium dicitur, radice cocta ex vino, aut pulegii largè cocti decocto. Aut cornu cerui in poſca coctũ colluito. Aut braſsicæ cauliculos tres, & ſoreos drach. 2. in aceti ſextario vno ad tertias coquito, & colluito. Egregiè verò facere fertur ranæ in aqua & aceto probè coctæ decoctum, diutius ore retentũ. Mirificè facit dens caninus vſtus & tritus deinde cũ aceto coctus & ore retentus. Aut malicorio & galla aceto incoctis vtitor. Aut ſquilla ex aceto calido. Aut ſquillæ medullam in minutas partes diſſectam, & in feruẽs acetum iniectã, in vaſe fictili cõdito ac inueterari ſinito, vaſe in aſinino ſtercore ad dies. 30. defoſſo, & vtitor. Aut aſinino lacte colluito. Hoc & eos qui mobiles ſunt corroborat. Aut halica cabi corticis, & tedæ aceto feruefactæ decocto largè incocto colluito. Aut cornu cerui in aceto & garo incoctum colluito. Aut idem ex aceto colluito. Aut tithymalli radicem in vino ad dimidias co-
ctam

ctam colluito. Aut hyoscyami radicẽ aceto mulso coctam colluito. Aut tedarum ramenta, malicorium, alumen rotundum, siue scissum, in aceto ad tertias, coquito, ac tepidum colluito. Aut helxines radicẽ in aceto ad tertias coctam in ore detineto, atq; vbi os saliua refertum fuerit, eo aperto effluere sinito. Aut alium & harundinẽ alexandrinam acerrimo aceto feruefacta colluito. Aut hyssopum, aut thymum, aut origanum, per se & simul aceto cocta colluito. Aut pyrethrum cum hyssopo, & colocinthidis medulla, similiter in aceto coquito, liquoremq; ex eis longo tẽporis spacio in ore cõtineto. Aut colocynthidem vino calido macerato, & diutius ore teneto. Multam enim pituitam ducit & dolorẽ leuat. Aut alliorũ & erucæ seminis, ac nitri decocto collue. Aut ranunculum in vino coquito & præmundato prius dente colluito. Aut sycamini, hoc est mori arboris lac in vinum infunde, simulq; lanas succidas in ipsum exprime, tepefac, & per lanas sordidas molæ infunde, Extrahit pituitã & dolorẽ tollit. In his omnibus Archigenes catalogum fecit pharmacorum incidendi, discutiendi ac calefaciendi vi præditorum, rarò aliquid ex acerbis admiscens, quale est ipsa galla. Porrò quum semel tantũ solanum posuerit, mi-

ratus ſum cur id ammiſceri velit, quum nulla ratione iuuare poſsit præterquam ea iuxta quam colica pharmaca proſunt, ſtupefaciendo videlicet doloris ſenſum. Quid igitur amplius parabilium Apollonii relationem faciã, quum parũ abſit quin omnia cõprehenderit Archigenes? Quando quidem verò Apollonius ipſe quibuſdã à ſe traditis teſtimonium præbet, tanquam eueſtigio ſedantibus dentium dolores, Viſum etiã mihi eſt illa ipſa adſcribere ſecundũ ipſius Apollonii verba, quæ hoc modo habent.

Apollonij, eueſtigio dolores dentium ſedat.

ALliorũ nucleos. 5. thuris maſculi obolos. 3. myrti ramulos longitudinis duorum palmorũ duos, ex his folia decerpta per ſe terito, ſimiliter & allium & thus, deinde ſimul omnia in nouã ollam coniicito, & aceti heminam vnam ſuperfundito, ac coquito ſpathula ex teda agitando donec ad dimidias redigatur, atque ita tepido vtitor. Oportet autem liquorem hunc in dolente parte ad multum tempus tenere donec liquor ipſe conſumatur. Commodum eſt & ante hoc balſami ſuccum colluere, aut corticem imponere ſuper dolentem dẽtem. Qui ſi non adſit, panacis ſucco contuſo, inde defluentem liquorem inſtillare.

Poſt

Post prædicta Archigenes remedia perforatorum dentium cum dolore & absq; dolore conscripsit, in hæc verba.

OBlitionibus porrò & epithematis eiusmodi vtitor. Sori ægyptium resina terebinthina exceptum obline, idemque cauernæ inde. Aut compositionem ex duobus piperi generibus inde, nardino aut rosaceo dissolutam & maximè amygdalino. Quin & in aurem eiusdem partis instilla: summè facit. Aut sulphur viuum lycio exceptum in cauernam inde, aut præmundato denti obline.*Aut gallam tritã lycio aut terebinthina excipe & dente præmundato obline. Aut pulegii comam tritã denti indito. Cæterùm in maximis dentiũ doloribus summè facit hoc. Anguis senectam exurito, & cum oleo ad mellis solidi spissitudinem redigito, ac dentem præpurgatum ex eo integito, omniaque circunsita oblinito, itemque cauernis indito. Aut senectam anguis non vstam dentibus apprimito, & excidẽt. Aut vermes terrenos tostos cauernæ præmundatæ insperge. Aut araneorum oua vnguẽto nardino diluta inde. Aut melanthium torrefactũ cum oleo obline, atq; vbi parumper concluso ore tenuerit, pituitam collectam reiicere iube. Aut

*Hæc ex vet. cod. addita sunt.

piper vel canchry, hoc eſt roſmarini ſemen opio exceptum in cauernã inde. Porrò vbi veluti inflammatione correpti fuerint, nitrum rubrum & oſsium perſiorum nucleum vnita reſina excipe, & dentem ex eis intege, ac donec deciderint ſine, in cauernam verò piper, ſpumam nitri, & galbanum cũ melle inde. Aut ſtrigmenta cũ pipere eodẽ modo. Aut pyrethrum cum myrrha. Aut ſuccum cyrenaicum & piper æquali pondere cum galbano. Aut melanthium, & alii dimidiũ eius, ac modicum ſalis ſimul trita obline, dolorem tollit. Aut blattæ piſtrinariæ auulſo capite adipem cum roſaceo calefactum & in aurem inſtilla, & in cauernam inde. Aut gallam tritam cum cedria adhibe. Aut in aurem denti vicinã oleum ſeſaminũ in quo vermes terreni cocti ſunt inſtilla, Verùm ipſo dolente dente hyoſcyamũ cõterant. Aut hederæ albæ cacumina quinq; cum roſaceo terito, & in mali punici putamine tepefacta, bis aut ter in die in aurẽ vicinam inſtillato, Quin & ipſe fructus cũ viuo tritus, denti illitus iuuat. Cæterũ his relatis Archigenes etiam hæc ſubdit. Summè facit cruentatis gingiuis, Alumen liquidum duplo aloës pondere addito admotũ. Aut alumen ſciſſum & myrtum tenuiſsimè trita affricato: Vbi verò reſtrictæ fuerint mel-

le ipsas illinito. Aut nucleorum osśium siue macherarũ persiorũ partes.2.myrrhæ partem. .præmundato denti indito. A dolore asserit. At verò quassatis & dolentibus dentibus cauterium ignitũ admoueto. Apophlegmatismi pituitã extrahẽtes. Post prædicta verò Archigenes ita scripsit. Apophlegmatismi optimi sunt in dentium dolore. Staphis agrestis per se & cum pulegio manducata. Aut quod intra gallã est nigrũ dolenti dente cõterat, sinatq; pituitã effluere. In oppositam autẽ aurẽ duos hederæ corymbos cum rosaceo tritos instilla. Aut myricæ fructus drac.1.spumæ nitri drac.1. aluminis parum, aliorũ nucleos.5.myrti folia pauca, cum aceto ad dimidias coque, spathula ex teda agitando, idq; decoctum colluendũ ac ore cõtinendũ præbeto. Deinde hiante ore pituitam effluere permittito, & post hoc rosaceo ore colluto, ptisanam sorbendã exhibeto. Si verò ex colluendo aliqua circa os vlcerata fuerint croco & rosarum succo inungito. De fomẽtis. Fomẽta ad dentiũ dolorẽ faciunt, forinsecus ex sale torrefacto, & milio in sacculos cõiectis, aut per sordidos panniculos probè calfactos, Quin & Epithemata cõducũt citra aquam apparata, velut sunt quæ ex hordeacea farina fiunt, siue ex semine lini. Ipsius verò

rò dolentis dentis fomentũ hoc modo adhibeatur. Origani aridi ramulum in feruens oleum tinctum dolenti denti supernè affricato. Aut ricini cauliculum eodem modo. Aut staphidem agrestem stilo cuipiam acuto infixam, eodem modo. Aut cera dolenti denti imposita, specilli extremum calidiss. assiduè adhibe. Aut opopanacem & peucedani succum vnita linteolo illigato, & in feruenti oleo liquefacito, Quum verò incœperit feruere pharmacum, denti imponito & cum specillo apprimito. Vtere mane & vesperi, & simul fomentum forinsecus & intrinsecus velut dixi, ante cibum adhibe, similiterque post cibum, multo spatio temporis interposito vtere. Cæterùm species fomenti & hęc est. Dentem valde bene præpurgato, & ægro contecto ac hiare iusso, hyoscyami semina suffito. Quod si ad nullum prædictorum malum ipsum cedat, & dolor vehementer perseueret, tenui terebello dentem perforato, ac dictis remediis vtitor: hoc enim modo magis prodesse consueuerunt. Si verò neque sic profeceris & videatur dens tollendus esse, Citra dolorem tollere possis valde cõuenienti pharmaco hoc. Pyrethrum acerrimo aceto ad dies. 40. condito, terito, & reponito, Vsu verò exigente, reliquis cera obturatis &

pro

probè munitis, ipſum dolentem præmũdatum hoc pharmaco integito, deinde hora interpoſita digitis extrahito, aut ſcalpello exigito. Aut Sori cum acerrimo aceto ad multos dies imponito, & excidet. Aut plumbaginem tritam cerato exceptam imponito. Educunt fortiter tithymalli ſuccus & ſo ri cum galbano impoſita.

De his quæ Apollonius ſcripſit in primo parabilium.

PRimum quidem eorũ caput, ſunt collutiones dentium doloribus conferentes, quæ nihil amplius habent his quæ Archigenes tradidit. Secundo loco refert quę ad eroſos dolentes dentes imponantur & indantur. Tertium locum obtinent fomenta & vſtiones. Quartum ſuffitiones ad dentium dolores. Quinto habentur commanducationes & purgationes. Sexto gargariſſationes. Septimo poſtremum capite ea ſcripſit quæ in dolore dentium auribus infunduntur, quorum nullius mentionem facere volui quum ſi quis ea expetat ex libro illius petere poſsit, qui non adeo difficulter parabilis exiſtit. Ego ſanè his quæ Archigenes prodidit contentus fui. Quum verò Apollonius quæ naribus infunduntur conſequenter tradat, viſum eſt mihi etiam ea ipſa apponenda eſſe.

Quæ

Quæ in dolore dentium naribus infundantur, Ex appollonio in primo parabilium.

RAdicis betæ ſuccum per ſe in naſum inſtillato, & ſolues dẽtium dolorem. Cumini quantum tribus digitis apprehendi poteſt, & myrrhæ magnitudinem fabæ, & duplum interioris cucumeris terito, & lacte muliebri mixta in collyria redigito, eaque in vtrumque narem indito, atque ita attrahere iubeto, donec quis quinque ſtadia percurrere poſsit, deinde pharmacum emungat. Idem ad aurium dolorem facit.

Ne eroſi dentes vacillent, neque fœtorem faciant.

VEratrum nigrum erui magnitudine melle cocto exceptum cauernis inde.

Ad dentes denigratos. Teſtam Callainam aſſatam ac tritam dẽtibus affricato. Hoc etiam gingiuas corroborat. Aliud, Sal foſsile melle ſubactum in teſtula torreto, terito ac modica myrrha ammixta ſimiliter affricato. Aliud, Pulegii partẽ .I. ſalis tantundem, melle ſubacta, in eodẽ donec in carbonem tranſierint torreto, ac trita dentibus affricato. Aliud. Caricas exurito ac terito, modicaque nardo ac melle ammixto vtitor. Hoc & gingiuas comprimit. Aliud, Polentã accerrimo aceto ſubactam exurito, ac tritam dentibus affri

fricato. Hoc & gingiuas fortificat. Aliud. Alabastritæ vsti drac.8.pumicis vsti drac.4.salis torrefacti drach.3.tritis eodem vtere modo. Ab horum vsu collutione vtendum est, vino odorato in quo ad multum tempus iris sicca fuit macerata.

Quæ Asclepiades in 2. externorum ad dentes scripsit. Heraclidæ Tarentini *ad motos dentes.*

VTendum est spodio cyprio, vt per id gingiuæ comprimantur, itemq; verbasci radicibus coctis: postea ablutio fiat ex aqua myrti, aut rubi, aut lauri: deinde spodio rursus admoto, quies præcipiatur. Aliud, Veratri nigri manipulũ, radicis mandragoræ drachm.4.radicis hyoscyami drach.4.in vas fictile coniicito, & vini chii aut coi quàm optimi heminas tres superfundito, ac ad prunas luculentas ad dimidias coquito, indeque liquorẽ excolatũ ore retinendũ præbeto. Aridum ad motos dentes. Terebinthi fructuum torrefactorum drachm.8.aluminis scisci vsti drachm.*8.balaustii drach.2.gallarum drach.vnam, croci drac.1. myrrhæ drach. vnam, tritis vtitor. Aliud, Cornu cerui vsti drach.8.Rhois rubri drach.4.omphacii drachm.2.balaustii drac.4.corticis pinus drach.vnam, myrrhæ.

*Aliàs.2.

Min

Minnææ drach.1. tritis vtere. Collutio ad molarium dolores. Radices ſmyrni cum aceto mulſo coquito,& excolatum liquorem ore tenendum exhibeto. Aliud, Rumicis agreſtis radicem & platani pilulas ex aceto mulſo coquito, atque vt dictum eſt exhibeto. Commanducationes ad molarium dolores. Canchryos drach. mas.2. origani drac. *2. piperis albi dra.1. * vuæ p..ſſe albæ, aut alterius quàm pinguiſsimæ ſextarii dimidium. Vuam paſſam diligenter tundito,reliqua verò origanum videlicet & canchry, & piper probè trita adiicito, miſceto,ac inſtar malagmatis emolito. Vſus verò tempore nucis pōticæ magnitudinem cōmanducandam præbeto. Poſtquàm verò collecta pituita fuerit, ægrum hiare ac prouuere oportebit,quo liquor facilè profluat. Quo facto,vinum colluere iubeto. Aliud, Vuæ paſſæ pinguis exacinatę ſextarium dimidium piperis albi acetabulum,grani cnidii drach.2.ſpicæ nardi drach.2.caſsiæ drac.1.pyrethri drach.2. myrrhæ drach.1. apparato ac vtitor vt dictum eſt. Ad corroſos dentes præſeruatiuum. Per huius vſum conſeruaui eroſos dentes abſque dolore. Zingiber cum aceto mulſo coquito ac probè terito,indeq́ue in cauernam indito,foriſq; dentem ex eo integi

*Aliàs.I.
*Cod.vet. addit myrrhæ drac.1.cui quæ ſequū tur conſentire videntur, nam ſic habet vet. code. vuā paſſam diligēter tundito myrrham melle diſſolui to deinde arida tun ſa tenui cribro cernito, ac vuæ paſſæ & myrrhæ adiici to,miſceto &c. impſ. verò hoc loco mancus eſt.

tegito. Aliud. Hederæ lachrymã galbano miſceto, aut tithymalli, ſiue ficus ſylueſtris ſucco diſſoluito, ac vtitor vt dictũ eſt. Aliud dolorem tollens ad dolentes & eroſos dentes. Conducit itidem tuſsi. Succi papaueris drac. duas, piperis albi tuſi & cribrati drach. vnam, myrrhæ drac. duas. ſtyracis drac. duas, galbani drach. vnã, paſsi quod ſatis eſt his excipiendis, contundito ſimul & catapotia formato, dentiq; circumponito, & cauernæ indito. Aliud, Succi hyoſciami drac. duas, myrrhæ drac. duas, opii drac. duas, galbani drach. duas, ſtyracis drac. 2. zingiberis drac. 2. piperis drac. 1. ſucci ſyriaci tantundẽ: paſsi quod ſatis eſt, præparato ac vtitor vt dictum eſt.

Molare emplaſtrum bonum, quod in multis miraculo fuit.

LAchrymæ oleæ drac. 1. myrrhæ drac. 2. veratri nitri drac. vnã, ſeminis * balſami drac. vnã, ſtyracis drac. vnã, piperis drac. vnã, hyoſcyami drach. vnã, ſucci papaueris drac. vnã, caſtorii obolis 4. galbani drac. 6. ſucci cyrenaici drac. vnã. ſucci carpaſi drac. vnã, panacis drac. vnã, ſagapeni obol. 4. pyrethri obol. 4. ſtaphidis ſylueſtris drach. 2. cedriæ quod ſatis eſt quo emplaſtri formã acquirat. Aliud, Sulphuris viui drach. quatuor, bituminis drachm. duas, amurcæ

** Vet. cod. habet opobalſami drach. 1.*

olei drac. quatuor, picis liquidæ drac. octo, cedriæ drac. duodecim, * piperis drac. quatuor, opii drac. quatuor, staphidis syluestris drac. vnam, veratri nigri drac. vnam, grani cnidii drach. vnam, opopanacis drach. vnã, picis aridæ lib. 1. Arida aceto excipito, deinde liquida affundito, ac ablatis vtitor, ex pharmaco hoc molaris dens est integẽdus.

* *Piperis longi habet cod. vet. & præterea pyrethri drach. 4.*

Ad tollendos dentes vt citra dolorem excutiantur.

PYrethrum in acetum coniectũ ad dies 3. aut 4. finito, deinde terito & dolenti denti imponito, vicinis dentibus optimè præmunitis, & dolente diligenter præmundato, ita vt per 2. aut 3. dies dentem ex hoc pharmaco integas: ita enim citra dolorẽ excutietur. Aliud, Cucumeris syluestris radices eodem modo vt pyrethrum præparato, ac vtitor identidem vt dictum est.

De mobilibus dentibus ac prominentibus.

RElatum à me etiam ante est, quod ob senilem ætatem aliqui dentes resiccati mobiles fiunt, modicum omnino auxilium ex adstringentibus pharmacis quibus gingiuæ coartantur ferentes, referetur autem & nunc quod aliqui ex plaga mobiles fiunt. Quidam verò etiam citra plagam, in quibus coniecturam facio, Neruum qui ad radices ipsorum adnatus & substratus est,

eſt,per multam humiditatem rigatum, laxatum eſſe,& ob hoc reſiccantibus medicamentis ad curationem opus eſſe. Poſtquam autem motos dentium reliquis prominentiores factos videbam, & maximè quum & plaga id eſſent perpeſsi, viſum eſt mihi eos lima atterendos eſſe in tantum quantum ſuper reliquos prominent, ne ſcilicet oppoſitos ſibi offendant tũ in loquendo,tum in manducando, atque ſanè reperi experimentum mihi fauens ac teſtimonium præbens. Ferream itaque limulam quo celerius opus ſuccederet feci, Multę enim aggreſsiones dentem mobilem faciunt, cui quiete & minimo motu opus erat, ſi ſaltem ſtabiliri debeat. Quandoque igitur eminẽtiæ inæquales apparent in dentibus, & iuxta aliquas tãtum partes lima opus habent, Aliquando verò æquales ſunt extremitates, & æquali ſimiliter lima indigent.

Oportet autem gingiuis linteolum molle vſque ad radices dentium circundare, deinde cum digitis ſiniſtræ manus leniter amplecti, ſimulq́ue tutè & citra compreſsionem,ne concutiatur cui limam adhibemus, atq; ita chirurgiã aggredi. Quòd ſi dolorẽ percipiat in admotione limulæ,& quòd affecta pars digitis vehementius contingatur, quieſcere quidẽ ab opere ſtatim conuenit,

Vbi verò ex pharmacis quæ post referentur, interea aliquid exhibuerimus, rursus vt dictum est aggredi, iterumque modicè cessare, donec extremitates circa dentes, deterantur, atque id non prima tantum die bis & ter, sed etiam sequenti faciendum est, ac imperandum ægro vt neque loquatur, neque durum aliquem cibum accipiat. Vtatur autem alimento succo ptisanæ, & sorbitione ex alica, & pane madido, atque aliis ad hunc modum mollibus. Cæterùm materiei sylua quæ motis dentibus commoda est, talis existit.

Ab Archigene scripta, quæ mobiles dentes corroborant.

MObiles dentium stabilire volens, myrrhæ, pompholygis, aluminis scissi, amyli, æquales singulorum partes tritas admoue. Aut oliuarum albarum succum & rutam melle mixta affrica, deinde nardum cum alumine liquido obline. Aut alumen rotundum cum duplo sale dentibus asperge. Aut aluminis scissi & misyos æquales partes cum cedria ad cerati liquidi spissitudinem redactas dentibus obline, & pituitam defluere sine. Quo facto, asininum lac colluant calidum, aut acetum, aut vinum in quo malicorium & galla sunt incocta.

Ad

Ad debilitatos dentes tum alios, tum molares.

MEl, ceram, æquis portionibus ad solem calida aqua diluito, & picis dimidium ammisceto, ac ad emplastri formã deducito, atque manducanda exhibeto. Quod si aridum sit pharmacũ, parum olei addito, Summè facit & mastiche chia commanducata. Cæterùm in dentium stupore portulacam mãducent, Aut oleum calidum ore contineant.

De *dentitione puerorum, vt Archigenes scripsit.*

INfantibus qui dentiunt, si doluerint, canino lacte gingiuas obline, Aut si leporino cerebello infantis gingiuas illeueris, citò dentes proueniunt.

Amuleta dolori dentium reluctantia, quibus fidem deberi putant, hæc sunt.

SI batrachii siue ranũculi folia ei qui dentem dolet, in eiusdem partis brachium imposueris, dolore quidem liberabitur, Brachium autem exulcerabitur, cuius curam prout cõuenit facies. Si verò infans cui dentes prouenire incipiunt, dolores habeat, veteris cochleæ cornu pelliculæ illigatũ pro amuleto appende.

De *doloribus gingiuarum.*

GIngiuis dolentibus collutiones ferè eædem faciũt quæ ad dolores dentiũ sunt descriptæ, Magis tamen propriè facit

acetũ cui hyoſcyami radix eſt incocta. Verùm inflammatis gingiuis alumẽ cum ſalis quarta parte tritum admoue: poſt morſum verò perceptum, vino aut foliorũ oleæ decocto ipſas colluant. At verò fluxione laborantibus gingiuis & corroſis cum tumore & dolore, & per nomen depaſtis, præclarè conducit fomentũ, quod fit per auriſcalpiũ cui lana obuoluta eſt, in feruens oleum tinctum, & gingiuis vſquequo exæquẽtur admotum & donec circumcirca albæ reddantur, Ita enim ſiſtitur Nome, & ex ſana carne id quod corroſum eſt connutritur: poſtea verò affrictionibus vtere & his quæ ad dentes ſunt deſcripta, propriè autem conuenit galla tenuiſsimè trita acetabuli menſura, cum myrrha magnitudine fabæ, tritis itaque ac leuigatis vtitor. Quod ſi enaſcẽs dens ægrè exit & compũgit gingiuam, cyperum cum butyro & vngẽto ſuſino iuxta exortum illinito. Cæterùm in Epulide, hoc eſt ſupercreſcente ex inflammatione carne, atramentum ſutorium cum pari myrteo, & modico alumine ſciſſo admoueto, Faciunt pleræque etiam ex Antheris, id eſt floridis appellatis compoſitionibus.

Quæ dentes præſeruent.

QVin & doloris dentiũ præſeruatiua Archigenes his verbis tradidit. In

den

dentium doloribus præseruantia à dolore cōueniunt eiuſmodi. Tithymalli radices in vino ad dimidias coquito, & bis in menſe colluito, ac nūquam dolebis. Optimè conſeruat citra dolorē, & fortes dentes, ſi fabā ægyptiā, reiecto interno amarulēto, triueris ac dētibus & gingiuis ſemel in anno affricueris. Aut alumine ſciſſo cum modica myrrha confricato, & nunquā erodentur: ſi verò adſtringat hoc nimium, melle vtitor.

Aut granorum Iuniperi paruorū, & cupreſsi foliorū parem portionē, & gallæ parum, melle cocto excipito, & in paſtillos drachmæ pondere reducito, ac vtitor vnū ex his cōmanducando, inſuperq́; vino odorato colluendo. Aut iridis illyricæ nucis ponticæ magnitudinē mande, ſimiliterque collue. Aut ſali gallā omphaciten in vino odorato coctā miſceto & mādito. Optimè præterea tū ad præſeruādos à dolore dentes, tū ad corroborandos eoſdē, ac pariter gingiuas, ampliusq́; ad decorē faciunt ſmegmata ſubſcripta. Lanas ſuccidas linteolo illigatas exurito, deinde ſalis tertia parte addita affricato. Aliud, Aut daſypodis caput vſtū tritū. Aliud, Aut ſalem & mel ad cerati formam terendo redigito, deinde mundo linteolo illigata exurito, & ammixta iride illyrica modica dentes cōfricato.

Quæ Andromachus scripsit ad omnes dentium dolores.

COmpositio molaris eadem hora dolorem sedens. Piperis, pyrethri, succi tithymalli, galbani, singulo. drac. vnā, galbano excepta in cauernam inde. Molaris Antiphanis, etiamsi non præmundaris in dito, & dentem ex ea integito. Seminis hyoscyami, opii, nitri, myrrhę, pyrethri, piperis, singulo. drac. vnam, galbani drac. duas, tritis ex vino vtitor. Alia molaris qua vtor. Aluminis scissi drac. 1. piperis albi. drach. 2. opopanacis aut piperis longi obol. 4. soreos obol. 4. gummi aqua macerati drac. 2. ceræ duplum totius ponderis omnium, ceram in aqua calida tritam reliquis misceto, atque ita vtitor. Alia Chereæ. Myrrhæ drac. 1. veratri sesquidrac. pyrethri sesquidrac. * Iridis illyricæ sesquidrach. Jaluminis scissi obol. 4. Aqua terito, & dentem oblinito, ac superne ceram imponito. Alia molaris ex libris Aphrodæ. Aluminis scissi drach. quatuor, myrrhæ obol. tres, piperis grana quinque, ego obol. tres accipio, & melius facit, Resina excipe & præmundatæ cauernæ inde, & splenium illitum superimpone. Alia molaris eiusdem. Etiam non præmundatæ cauernæ hanc inde, & supernè spleniū ex pharmaco itē impone, & probè

** Addita sunt hæc ex vet. co. græc.*

fa

faciet. Seminis hyoſcyami,ſucci papaueris,myrrhæ,nitri,pyrethri,piperis albi,ſingulorũ partem vnam, galbani partes duas. Cum aceto tritis vtitor. Alia ex libris Aphrodæ. Succi peucedani drach. vnam, ſucci papaueris drac. vnã, tithymalli myrſinitæ,ſucci cyrenaici ſingulorum drac. vnã, galbani drach. vnã, & dimidiam. Galbano excipe & in cauernam inde, & vbi præpurgaris dentem in ſplenium illine, in vna hora dolorem ſedat. Molaris bona. Sciſſum alumen papaueris ſucco exceptum indito & oblinito. Alia vt Ariſtocrates. Papaueris drach. duas, ſagapeni ſeſquiobolum,ſucci cyrenaici tãtundẽ,piperis drachmam vnam,ſphondylii tantundem,myrrhæ tantundem, galbani,pyrethri,croci, ſingulorum tantundem,mel quo ſtrigmentitiam ſpiſsitudinem accipiat.

Ad dolores dentium,gingiuarum,aliaq́; multa Ariſtocratis grammatici.

MEllis lib. vnam,aceti acris ſextarium vnum,aluminis ſciſsi ſexuncem. Alii liquidi trientem habent,coquito donec nigreſcat. Ad dentes motos. Aluminis ſciſsi partem vnam. mannæ partem vnã, tritis vtere conſpergendo motum ex eis dentem.

Ad erosionem & dolorem dentium.

QVinquefolii radices in vino coctas à cœna colluẽdas præbe: coquito autẽ ad tertias. Aliud, Rumicis radices cũ vino aut aceto coquito, & modicũ auripigmẽti triti inspergito, ac liquorem ore retinendum exhibeto. Coquatur itidem ad tertias. Ad gingiuas madore laxas. Pyrethri drach. 4. thymi drach. duas, aluminis scissi obol. tres, iridis illyricæ drac. vnã, tritis vtere, ac gingiuis impone.

Pythij, ad motos dentes, gingiuas humore grauidas, & subcorruptas.

ALumen scissum chartæ inuolutũ vritur, deinde tritum rubrica coloratur, atque ita gingiuis admouetur, similiterque subcorruptis inditur.

Dioclis medici ad dentium dolores.

GAlbani, opii, piperis, ceræ, staphidis syluestris, grani cnidii singulo. drachmã vnam, trita cera excipito & illinito.

Aliud commodum ad corrosos dentes.

Succũ silphii indito, aut ipsam radicem. Aut galbanũ cũ pipere. Aut opiũ cũ galbano. Facit & opopanax in cauernas infartus. Ad dentiũ dolores. Soreos drac. 2. aluminis scissi drac. 2. misyos. ℥. 1. Aridis vtitor.

Smegma quo vtor gingiuas contrahit.

Cornu cerui vsti lib. 2. lanæ succidæ te-

ne

neræ quadrantē, ſalis ammoniaci trientem, piperis albi ſextantem, coſti vnc. 1. aluminis ſciſsi ſextantem, lentiſci, & perdicii herbæ vſtæ cum lanis, aut per ſe ſolum, vtriuſque quartam libræ partem, foliorū malabathri vnc. vnam, contuſis ſimul vtere.

Quæ Crito ſcripſit ad omnes dentium affectiones, Quædam ex eis etiam gingiuis conferunt, & ad fœtorem oris, & nigros in ſuperficie dentes.

HOrdeum & ſalē melle ac vino ſubacta in charta ligato ac vrito, & ex leuigatis gingiuas confricato. Aliud, Atramentum ſutorium, alumen, putamina, mali punici dulcis, ęqualibus partibus trita ac leuigata, gingiuis in ieiunio affrica: deinde vino adſtringente collue. Aliud ad gingiuas vlceratas. Nitri vſti, cyperi vſti hordei vſti ſingulorum pares partes leuigatas cum melle illine. Aliud ad gingiuas & dentes motos. Iridis triētem, corticis pinus trientē, aluminis ſciſsi vnc. 1. aridis vtere. Aliud ad motos dentes. Lentiſcū, myrtū, gallā, in vino cocta colluenda præbeto. Aliud, Salis partes duas, aluminis ſciſsi vſti & acri aceto extincti partem vnam, tritis vtitor, deinde vino colluito.

Ad motos dentes ſtabiliēdos. Atramentum ſutorium cum oleo terito, & cum lana

den

dentium radicibus admoueto. Facit & ad erosos dentes cera exceptum & inditum. Item cum myrto pari tritum ac melle exceptum. Aliud, Vlmi corticem in vino coquito, & decoctum ore tenendum exhibeto. Item cerui cornua in vino cocta. Ad corrosos verò dentes capparis radicem cum acri aceto ad dimidias coquito, ac tepidum colluito. Cortice item eodem vtitor modo, Idem ad dolores facit. Fomentuum dentium corrosorum & dolentium. Sulphuris viui partem vnam, butyri partem vnam, liquefacito & cum his per auriscalpium foueto. Aliud, Dentes ex sale præfricato, & lixiuium tepefactum mediocri tempore in ore contineto. Oportebat hic apponere, In gingiuarum dolore hoc conuenire.

Compositio molaris eadem hora siue die dolorem sedans.

PIperis, pyrethri, succi tithymalli, galbani, singulorum drac. vnam terito & galbano excepta in cauernam indito. Alia, Piperis sesquiobolum, grani cnidii tantundem, galbani sesquidrach. spumæ nitri obol. duos, croci sesquiobolum, iridis siccæ sesquiobolum, rosarum tenerarũ drachmæ dimidium, trita melle excipe, & ad emplastri

ſtri formam redactis molarem dentem intege. Ad corroſos molares. Melanthium torrefacito & ex acri aceto terito, indeque molariũ cauernam integito, & nõ amplius erodetur, ſed manebit vt eſt. Quidã etiam nitri drachma vnacum acri aceto vtuntur.

Ad idem, Caſtorii, pyrethri torrefacti, galbani, ſingulorum æquales partes mixtas indito. Vt molaris citra dolorem tollatur. Farinæ * cicerum puræ drach. duas, ſucco tithymalli exceptas denti imponito, ſupraque hederæ folia addito, & ad horam ſinito, tollito, & ſua ſponte in minutas partes frangetur. Facit idem ad eroſos.

*Vet. cod. habent hic farinæ erui.

Verùm vſus tempore ceram emollitam circumponito. Aliud, vt dens digitis tollatur. Præmundato antea circũcirca dentem, & ſoreos, gallæ omphacines, ſtaphidis ſylueſtris, aluminis ſciſsi, ſulphuris viui, piperis longi, æquales partes leuigatas cedria excipe & impone, ceraque liquefacta dentem circumline. Eiicit ipſos etiam pyrethrum, & tithymalli myrſinitæ ſuccus cum farina erui ad maſſæ fermenti modum coactus & impoſitus. Aut pyrethrum ad dies quadraginta, aceto maceratum & denti circumpoſitum. Aliud ad ſauciatos. Caſtorii, pyrethri, opii, galbani, ſingulorum æquas portiones mixtas indito.

De

De dentifriciorum compositione, quibus vtor.

QVædam ex dentifriciis à me cõpositis experimẽto comprobata, & generoſa efficacia prędita, digna mihi viſa ſunt quæ conſcriberentur, & primùm ſanè ea quæ frigidas dentium affectiones curant, ſiue ob immoderatam frigidæ aquæ potionem, ſiue ex fructibus per niuem frigefactis, ſiue ex quibuſdam aliis eduliis, aut potionibus, ſint productæ, Inſuperq; ſi propter frigidum humorem è capite in ipſos defluentem ortum habeant. Dentes igitur ob humorem refrigeratos magnificè iuuat Apophlegmatiſmus, Quomodo verò hunc præparare oporteat, alio capite priuatim conſcriptum habes. Eos verò qui citra humorem frigefacti ſunt, per ſolum medicamentum hoc quod nunc referetur curare decet. Præſtat eo etiam poſt apophlegmatiſmum vti, vt nõ ſolùm nociuum euacues humorem, ſed etiam generatã ab ipſo affectionem perſanes. Compoſitio pharmaci hoc modo habet, Accipito herbas duas, quarum altera ſideritis, altera perdicias appellatur, easq́ue domi ſenſim citra ſolis admiſsionem ſiccato, vt neque humidæ amplius, neque ſiccæ adeò extent, & vrito in tantũ, vt vbi primùm contuſioni & ſectioni

aptæ

aptæ fuerint,ab vrendo cesses:vilescit enim & corrumpitur vis earũ si diutius vrantur, In alia porrò ollula sal fossilis vratur cum alumine scisso, Attico melle subactus, Deinde hæc aliis permixta tundãtur,& per angustissimũ excreta cribrũ,rursus in mortario terantur, Melius enim erit pharmacum, quãto diligentius fuerit leuigatũ. Vtẽdum autem eo est solùm ad dentes cõfricandos, citra gingiuarum circũsitarum contactum, nisi humore fuerint prægnantes, Quũ enim resiccandi vim habeat pharmacum, aptum quidem est gingiuis humentibus,inimicum verò siccis:attamẽ ipsas dentiũ radices post gingiuas sitas,eo cõfricare oportet itidem vt ipsos dentes. Cæterùm eorũ quæ in cõpositionem miscentur eiusmodi ponderum proportio esse debet. Herbarũ quidẽ post vstionẽ drach.16. Salis verò cum alumine vsti drach. vndecim. Ante verò vstionem vtriusque herbæ par pondus misceatur. Sal autẽ quadruplici aluminis pondere ammisceatur. Aliarũ autem rerũ nihil vratur, sed arida iniiciãtur iuxta subscriptã apponderationem. Comæ origani drach.2.piperis drach.9.in alio exemplari drach.2.pyrethri drach.2.costi drach.3. seminis apii drach.3. iridis illyricæ drach.5. mentæ siccæ drach. duas,cornu cerui aut capræ vsti drach.2. se-
sele

seleos, hyssopi, vtriusq; drac. 2. Si odoratum esse velis, casiæ aut amomi drach. 2. ammisceto. Si verò in regis vsum præparaueris, cinamomi drach. vnam, addito.

Ad mobiles dentes aliud, quo vtor.

SEminis callitrichi libram vnam, aluminis scissi & rotundi vtriusque quadrantem, spicæ nardi sextantem, malabathri foliorum vnc. 1. piperis albi vnc. vnã, pyrethri drac. quinque, cõtundito & cribrato simul omnia, ac gingiuis vsq; ad radices dentium admoueto. Timocratis dentifriciũ. Ad gingiuas madore laxatas, putrescentesq́; ac cruentatas, mobiles molares, concussos dentes, ozænas, putrefactiones, parulidas, & omnia oris vitia, ac dentium dolores. Accipito herbæ perdiciadis modium italicum, alii minã habent, salis albi tenuis sextarium vnum, mellis hexagiũ. Contundito vt massa friabilior reddatur, qua in ollam nouam coniecta, ollã luto figulino obturato: operculum autem adaptetur circa mediũ perforatum, quo per ipsum foramen rudicula immissa pharmacum super prunas positũ agitetur, donec neq; fumosum quippiã neque vaporosum efferatur, Deinde ab igne tollito & refrigerato. Et sumito ex hoc toto, drach. 14. piperis albi drach. quinque, piperis nigri drach. sex, pyrethri drach. sex, alumi-

mi-

minis ſciſsi vſti & vino auſtero extincti drach. duas,pumicis,myrrhæ,hyſſopi,ſeminis apii,pulegii,ſingulorũ ſextantem,mentæ,iridis illyricæ,vtriuſque drac.tres. Hæc omnia in ſole præſiccata tundito & cribrato,ac reliquis ex olla leuigatis,ammiſceto.

Aliud, Perdicii recentis drach.decem, mellis drach. quatuor,aluminis ſciſsi drach. quatuor, iridis illyricæ drach. quatuor,piperis albi drach. octo,nigri drach.tres, pumicis drach.duas,myrrhæ drach.tres,pyrethri drach.duas,mentæ ſiccæ drachm.tres, hyſſopi drach.duas,pulegii drach.duas,ſeminis apii drac.duas,herbæ ſideritidis drac. tres,ſalis foſsilis drach.14. Perdicium & ſideritidem ac mel & ſalem mixta vrito:alumen verò per ſe vſtum vino extinguito, deinde ſimul omnibus contuſis vtitor.

Aliud, Salis aſſati cum melle & perdicio drach.14 .aluminis ſciſsi, aſſati, & vino auſtero extincti, iridis illyric , vtriuſque drach. quatuor, helxines, myrrhæ, mentæ ſiccæ,ſingulorum drach.tres,pulegii ſicci, pumicis,pyrethri,hyſſopi, ſeminis apii, ſingulorũ drach. duas, folii malabathri drac. duas,piperis albi drac. quinque nigri drach. ſex. Tuſis & cribratis vtitor. Aliud, Salis toſti cum melle & perdicio drach. 14. pulegii drach. duas, aluminis ſciſsi vſti &

vino austero extincti drach. quatuor, iridis illyricæ drach. quatuor, piperis albi drach. quinque nigri drach. sex, pumicis drach. 2. myrrhæ drach. tres, mentæ drach. tres, pyrethri drach. duas, hyssopi drac. duas, seminis apii drach. duas. Sal lotus, melle probè subigitur, tritusque in ollam nouam mittitur. Deinde etiam perdicium inditur, sale vndique conspersum: quo facto, operculum ollæ imponitur, ipsaque luto oblita in clibanum datur, indita torrentur, & exempta simul cum aliis terũtur. Oportet enim valdè leuigata in vsum adsumere. Smegma dentium quo albi & odorati redduntur, & ab erosione adseruantur. Nitri vnciam vnam, testæ sepiæ vnciam vnam, myrrhæ vnc. vnam, tritis vtitor. Dentifricium optimum. Aluminis scissi sexuncem, mastiches vnc. 1. comæ rosarum quadrantem, iridis trientem, tritis vtere, indeque aquam tepidam colluendam præbe.

Dentifricium Damocrati inscriptum.

Libellus paruus extat Pythici appellatus, quem Damocrates Pythicum inscripsit, ab eo qui ipsi pharmacorum ori destinatorum cõpositiones tradidit appellatione ducta, in quo sanè libello iuxta finem etiam hæc conscripta reperiuntur.

Si

Si dentifricijs voles vti bonis,
Quæ candidos custodiant, immobiles
Dentesq; reddant, oris & grauolentiam,
Laxasq; gingiuas sedent, & comprimant.
Album hoc parabis optimum sic pharmacum.
Cerui cape cornu sic quater vsti quàm optime
Quartam libræ partem, salis solam libram.

In alio exemplari sic reperi,

Cerui cape cornu sic quater vsti quàm optime
Libram mediam, rursus salis vncias duas,
Ammoniaci sicci nec amari hinc amplius,
Alicæq;, mastiches chiæ solam libram,
Costi quadrantē, aut paululum quid amplius,
Albiq; iunci tantum, & albi mox piperis
Vnam vnciam, malabathri at vncias duas.
Contusa, cribrata omnia hæc mortario
Vtenda præbebis modo quem dixero.
Quod si velis parare quando ad phlegmonas,
Et vtile gingiuis cruentis. saucijs,
Carnemq; callosam simul promentibus,
Aluminis coniungito his scißi libram.

Aliud Damocratis dentifricium,

Verùm magis parabile hoc fortasse erit,
Et promptius factum, minus nec commodum,
Admixta & hoc quadam simul dulcedine.
Multum Sideritis viridem capito herbulam,
Magnam in nouā quam tu patinā mox inditam.
Miscebis hordeo recenti, sed modico.
Sic hordeo vt posito sequatur fasciculus

Herbæ, sal hinc, herba atq; iterũ, mox hordeum.
Fiantq; tam diu vicißim hæc omnia,
Donec patinæ omnem expleris amplitudinem,
Vt mox supernum rursus herba habeat locum.
Furnoq; mox calente, vel clibano indita:
Torrenda per noctem sines, vel sic potius
Vrenda, quo teri queant ita promptius,
Cribroq; mox sed arctiore hinc excuti.
Odoris addes gratia his, parum tamen,
Albi piperis thurisq; mox item modicum,
Hinc iunci odori plus, cyperiq; optimæ.
At omnibus mixtis probè & iam sepositis
Plus mastiches aridæ chiæ coniunxeris,
Dabis sed hinc in vesperam volentibus,
Maneq; rursus. maximè puris viris,
Sed colluant à pharmaco mox Bromium
Lymphis sociatum, & maxime hoc in vesperam,
Sed mane acetum mulsum aquosum præstiterit,
Oris leuandis turpibus fœtoribus.

Aliud Aurelii. Alumen in testa ærea aut figulina vrito, ac vino austero extinguito, eiusque dodrantem accipito, & mastiches sexuncem, thuris vnc. vnã, folii malabathri drach. quatuor, cyperi drach. 4. misceto ac vtitor. Aliud quo vtor. Cornu cerui vsti drac. 2. marmoris vnc. 1. origani drach. quatuor, vtitor.

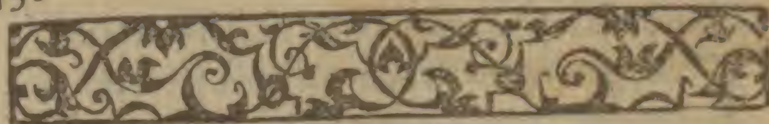
Com

Compositio pharmaci dentes præseruantis.

TRagorigani drach. 2. hyſſopi drac. 4. herbæ perdicii ſeu perdicialis, melle & ſale tenui ſubactæ, & in olla exuſtæ, donec in prunas redigatur, quadrantem, piperis drac. 4. tundito & cribrato, & poſt vſum reponito, Neq; dolebūt dentes neq; findentur, neq; parulides producētur, neq; gingiuæ ſuperflua carne redundabunt, neque fluxione infeſtabuntur. Habebis autē os odorum, & ſplendidos dentes. Quidam ſalſamenta in olla exuſta ad pharmacū addunt, aut etiā cybium. Si quis enim eorum cinere per ſe vtatur, dentis dolorem nō percipiet.

FINIS QVINTI LIBRI.

CAPITA SEXTI LIBRI.

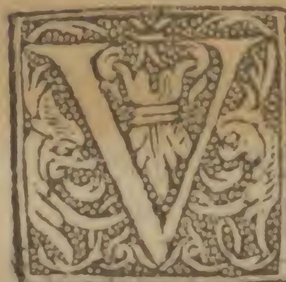

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE *pharmacorum secundum locos, Liber sextus, Iano Cornario medico, interprete.*

*

De affectionibus in ore, & de pharmacis ad eas commodis. CAPVT I.

VERVS profectò sermo est, quē plerique artifices in ore habent, Quod non idem sit, neq; simile, à viua voce discere, & ex libro legere. At verò industrii & natura prudentes homines, nō vulgarem sæpe vtilitatē cōsequuntur, si in libros incidant nō obscurè conscriptos. Itaq; quū sciam nō paruā vtilitatē ex hac tractatione, primū quidem amicis ac sodalibus accessurā esse, qui videlicet etiā per opera cognouerūt quātā vim habeat rationalis Methodus ad medicamentorū copiā parandā: de-

inde

inde verò etiam aliis qui optimarũ rerum studiosè fatigare non cessant, rẽ gratam facere volens, ad huius operis explicationem progressus sum, nõ festinabundo & cõpendiario docendi modo in hoc instituto, sed prolixo & longiore, quali etiã in sermonibus, quos frequenter citra scriptum ad amicos habeo, vti soleo. Præstat rationalis auxiliorum inuentio experimẽtatrici: quemadmodum etiã antę iam mihi in sermone de sauciatis neruis dictum est, in cognitione vniuersalis facultatis pharmacorũ, quorum vsus circa singulas affectiones contingit. In pharmacis itaq; ori destinatis: ob id stomaticis appellatis: velut est quod ex moris cõstat omnibus notum, primus medendi scopus est cõmunis omnium partiũ inflammatarum, deinde cõsequenter alter scopus priuatim ex ea quæ curatur. Quæ igitur sit affectio inflammatorũ prius nosse oportet, si ex ipsa indicationem quandã auxiliorum accipere velimus. Prædidicimus autem & prius demonstratũ habemus, Inflammationes ex calidi sanguinis influxu fieri. Didicimus etiã quod hũc ipsum influxum in principio quidem reprimere ac repellere oporteat, præterquam si ad partẽ aliquã principalem recursurus sit, atq; aliud quoddam grauius malum effecturus. Verũ nunc adeò

nihil opus habemus eiusmodi determinationibus, sed velut memores adhuc simus quomodo totum corpus præparare, ad curationem affectuum circa quancunq; partẽ consistentium oporteat, ad institutum progrediar. Etenim venæ sectione vtimur, & purgatione, & clysteribus, & inedia, vbi totum corpus apparuerit aut multitudine humorum refertum, aut eorundẽ malicia vitiatum. Si verò neutrum horum adsit, statim ad curationẽ per localia remedia peruenimus. Quomodo igitur inuenire ipsa oporteat eum qui oris inflammationes ritè curare velit, præsens sermo statim te docebit, & quomodo inuentis conuenienter vti oporteat: sodalibus autẽ in memoriam reuocabo, quòd sæpè viderint me pharmacis eorum medicorũ qui me in consilium aduocarunt, curantem eas affectiones, quarum gratia vocatus fui. Impossibile enim est pharmaco ritè vti eũ qui vim ipsius nõ noscit, iuxta cuius efficaciã auxiliatur. Eodem igitur modo in inflammationibus in ore consistentibus, communis scopus omnium ipsarum si adsumpserit ex natura particulæ indicationem, reperiet primũ quidem genus pharmacorum quibus vti cõueniet. Deinde cõsequenter etiam particulares in ipsis differentias siquidẽ præcognouerit simplicium

cium

cium pharmacorum facultatem, velut iam ſæpe eſt demonſtratũ. Genus igitur repellentium pharmacorum in principio inflammationum, in refrigerantiũ materia ſitum eſt. Hæc autem ipſa quum duplicia exiſtant vt didicimus. Quæcunq; adſtringendi natura prædita ſunt, efficaciorem vim habent ad influxum citius repellendum. Ineſt autẽ ipſis ſtatim etiam vis cogendi & denſandi ſuperficiem corporis, cui adhibentur. Communis igitur ſcopus hic eſt prohibẽdi incipientes inflammationes, ab ipſius affectionis indicatione inſtentus. Alter verò à particulæ quæ curatur natura ipſi accedit: quũ ſciamus rariorem eſſe ac molliorem ſuperficiem tunicæ oris, non paulò quàm eſt cutis, quæ totum corpus ambit. Ineſt autẽ & aliud quiddam particulis oris, atque id duplex, quod non adeſt ipſi cuti. Inſuauitatem enim medicamẽtorum quæ adhibẽtur ſentiunt, & duos meatus ſubiacentes habent, per quos in ventrem & pulmonem defluere quippiam ex ſtomaticis pharmacis poteſt: quale eſt quod per atramentũ ſutoriũ conſtat. Et ſanè medicus neq; imprudens, neque in expertus facultatis pharmacorũ, vbi hoc miſcuerit pharmaco ori deſtinato, multo quidem fortius ipſum reddet, verùm vehementer lædens, ſi quidẽ ad gulã, aut aſperæ

arteriæ extremum quid præterlabatur, atq; hæc quidem vt statim occurrentia, per ipsa verò & ventrem, & asperam arteriã, & pulmonem. Adest autem pharmaco ipsi circa gustum insuauitas, quæ tum vsus tempore molesta est, tum per totam perseuerat diẽ, adeò vt etiã in cibis accipiendis iniucunda sit. Huiusmodi itaque fortibus & quæ venenosam habẽt facultatem nõ conuenit, vti ad affectionum oris curationem, nisi magna necessitas vrgeat. Neque verò de inflammationibus solùm hunc sermonem intelligere oportet, quum neque ex harum indicatione ipsum inuenerimus, sed communem esse de omnibus oris affectionibus intelligendũ est, vt qui indicationẽ ex ipsa particulæ natura habet. His igitur consideratis ab eo qui pharmacum ex succo mororũ cõposuit primùm quidẽ ipsum cum melle coxit, quo repositum in promptu haberet per totum annum, nõ illo tempore solũ, quo expressio fructu, succo vti licet. Melior enim solus est incipientibus inflãmationibus, ideoque me sæpe ipso in huiusmodi inflammationibus vti vidistis. Durabilior autẽ est priuatim cum melle apparatus. Appellaui autem durabiliorem, non solũ eo quod non æquè citò corrumpitur ac cum citra cocturam ex melle reponitur ita vt sequenti anni tempore

pore eo vti non posſimus: ſed etiam propterea quod vtilior eſt, ad ſequentia inflammationis tempora, vſque ad perfectam curationem. Quemadmodum enim in principio commoda ſunt pharmaca id quod influit repellentia: Sic poſt principium vſque ad finem, pharmaco opus eſt ex vtriſque mixto, repellente videlicet & diſcutiente facultate prædito: ac primo quidem tempore adſtringens præcellere oportet, ad finem verò diſcutiens, interpoſito verò tempore æquales vtrorumq; partes eſſe conuenit. Quando verò velut induratum quiddã de inflammatione relinquitur, penitus non conuenit adſtringens ad diſcuſſorium ammiſcere, niſi prius totum corpus ſit euacuatum. Atqui neque in principio bonum eſt diſcuſſorium adſtringenti ammiſcere. Cæterùm qui pharmacum ex ſucco mororum compoſuit, parũ ex croco & myrrha ei cõmiſcuiſſe videtur, quod cõmunem habeant facultatem cõcoctoriam inflammationum: priuatim verò crocus quidem adſtringat, myrrha autẽ calfaciat, in tantũ vt ſufficienter diſcutiat. Penetrat enim magis in altum corporũ myrrha quàm crocus, vtpote ſubſtantiam tenuium partium habens, atque ex hoc duplicem vtilitatem exhibet, ſimul introducens quidem ſecum vires ammixto-

rum

rum,& perſanãs vſque in altum inflammata. Et tamen adiuuãt ſe mutuo crocus & myrrha in penetrando in profundũ, crocus quidem velut impellens myrrham: myrrha verò velut dux præcedens peditem ſequentem crocum, ſi ita dicere liceat, deducens. Quemadmodum enim crocus ob adſtringendi vim, minus habet ſubſtantiam tenuium partiũ quàm myrrha, Sic myrrha ſubſtantia tenuiorum partium prædita citiùs quidem vim ſuam in altum tranſmittit citiùs autem etiam ad cutem recurrit, ſimul ſecum efferens ea quæ in profundo ſunt attenuata. Hanc igitur recurſus eius velocitatem impediunt adſtringentium mixturæ: non enim hoc ſolus facit crocus. Eſt itaque in pharmaco ſtomatico ex moris appellato tum mororum ſuccus, qui non modicam habet adſtringentem qualitatem, & facultatem, tum alia quædam etiam ammiſcentur vbi quis forte pharmacum reddere velit.. Hæc igitur adſtringentia deducuntur quidem per myrrham, quæ viciſsim ab illis compellitur, atque ita ſe mutuo adiuuant, quo vis ipſorum amplius progrediatur. Vidiſtis autem ſæpè me ad pharmacum ex moris in principio quidem Rhois ſuccum aut vuæ acerbæ ſuccũ, quem priuatim omphacium appellant, ammiſcere. Si verò hæc non

ad

adſint, florem roſarum, aut ipſas roſas ſiccas, balauſtium, cytinos, & malicorium aridum, & gallum omphacitin appellatam. Amplius autẽ & pini corticem, itemq; thuris, & tum hypocyſthidis, tum lentiſci ſuccum, & vt cõpendio dicam, omnia adſtringentia, præterea ea quæ corrumpentem habent facultatẽ, quam venenoſam vocant, & lethalium ſpecies quædã exiſtit. Didiciſtis enim quod non omne lethale ſtatim etiam eſt venenoſum. Quemadmodum autem in principio inflãmationis harum rerũ mixtura fortius efficit medicamẽtũ ſtomaticum, Sic quum reſtiterit quod influit nullo eiuſmodi opus habet ſolo. Sufficit enim tunc id pharmacũ quod crocum & myrrhã aſſumpſit ad inflammationẽ concoquendã. Nam vbi iam fuerit concocta, addimus etiam aliquid ex diſcuſſoriis, velut ſæpè vidiſtis me iniicere ſpumam nitri, & aliquando ipſum nitrum, quod tenuium partiũ exiſtit, & iam ab omnibus Berenicium appellatur. Vltra hoc etiã ſulphur viuum vocatũ, aliquando etiam ſapam, origano quãdoq; in cocto, interdum etiã hyſſopo, aut alio quopiã ſimili, pulegio videlicet, thymbra, thymo, calamintha hortenſi ac agreſti. Hoc igitur modo quis rectè vtetur pharmaco ex moris, ſi iuxta indicationum vniuerſalium quantitatem
tem

tem ipsius vsum permutet. Quousq; enim quicquàm influxerit, idipsum repellere conuenit, vbi verò restiterit, concoctoria afferre, & deinde consequenter discussoria. Manifestum enim quod per huius methodi vsum, nemo qui simplicium pharmacorũ facultatẽ nouit, vnquam auxiliorũ inopia laborabit, siue per montes venetur, siue quid operetur in agro, siue in peregrinatione quandoq; præparatis careat medicamentis, velut Erasistratus scripsit, qui seipsum curauit ad rubi succum progressus, quum in illo loco Andronius pastillus præsens non esset. Quum enim sciret pastillũ Androniũ in adstringendo curãdi dominium habere, materiã adstringentẽ perquisiuit, Non velut Serapion & Menodotus aiunt, empirica transitione ad simile vsus. Iuxta hanc enim vobis demonstraui plurimã dissimilitudinem succi rubi ad pastillum Androniũ esse, paucissimam verò similitudinem iuxta vnũ solùm, vim videlicet adstringendi. Verùm qui generalẽ facultatẽ quã vniuersalem vocant, nouit: in quacunq; materia eam repererit, confidẽter ea vtetur. Huiusmodi autem materierum ingens est aceruus, quibus omnibus vti licet, ita vt solũ fugiamus quæ vim quandã iniucundã aut venenosam habent. Sic igitur etiã ego pharmacũ ex suc-

co nucum viridium pręparaui, nullo docto-re vsus, neque aliquod præscriptum se-quutus. Cuius vim expertus sum multum aliorum stomaticorum facultatem exce-dentem, alia autem dico, id quod ex moris constat, & id quod ex succo rubi mororũ præparatur. (ita enim rubi fructum appel-lant) & tertium quod ex musto, & quartum quod ex punicorum succo, & quintum id quod per adstringentia mala cõponitur, ex quorum numero optima sunt cydonia & struthia appellata, & post hæc ad præsentẽ vsum quæ Cestiana à Romanis appellan-tur. Cæterùm composita ex multis talibus sunt, quæ ex fructibus præparantur.

De stomatico medicamento ex nucibus.

EGo autem quando primũ ex Alexan-dria in patriam redii, agrum pertran-siui & inueni quendam hortulanum ab vua & tonsillis ac glandibus ferè suffocatum: vtebatur autẽ collutione aquæ mulsæ rosis in ipsa incoctis. Quum igitur vidissem fru-ctum nucum in vigore esse, iussi detractum ab eis externum corticem, quo etiam tin-ctores videram vtentes, statim in morta-rio cõtundi, & succum eius per linteum ex-colari nondum sciens quomodo iuxta craſ-sitiem aut tenuitatem haberet: quum verò reperissem aquosum & compage tenuem,

gar

gargarissare eum iussi ipsum hortulanum. Postquam verò valde tenuis apparebat, præcoxi: & mel commensurate, velut in eo quod ex moris fit fieri sciebam, ammiscui: atque vbi iam ad cōpagem mellis redactum esset, hortulano vtendū reliqui. Porrò quū viderem celerrimam vtilitatem ipsi inde oboriri, præstabile ratus sum in multis experiri, atq; ex hoc sufficiente experimento accepto de facultate eius pharmaci, semper ipso vtor, velut nostis. Meritò itaq; mirandum nullum ex prioribus medicis aliquid de hoc pharmaco mente concepisse, vt tum parabili, tum generoso hoc succo vterētur, maximè quum viderint quomodo etiā manus inficiantur eorum qui virides nuces decorticant. Ex his enim apparet qualis sit earum succus, & quod ægrè elui posſit ipsarum adstringendi vis, adeò vt neq; per fortiſsima extersoria elui queat. Amplius autem adhuc miratus sum de medicis quod non cogitauerint fortem esse ipsarum vim, quum etiā tinctores videant eiusmodi nucum corticibus vti. Nisi enim in profundū manuum descenderet, & nisi per omnē substantiam lanarum penetraret, nō certè ægre eluibilis esset. Quum verò descendat, indicat planè substantiam succi tenuium partiū esse, rationi autem consentaneū est adstringen

gen

gẽdi vim maximè proficere, vbi in eiusmodi substantia contineatur. Etenim quæ ex adstringentibus crassas partes habent, per adstrictionem cogunt & cõdensant superficiem corporum quibus adhibentur, & à progressu in altum ipsorum corporum sese impediunt. Quibus enim etiã aliàs ob substãtiæ crassitudinem impossibile erat progredi in altum, his sanè amplius impossibile fuerit densato corpore iuuare id quod totum est inflammatum. Optimum itaq; esse nucum succum persuasus, vt qui etiam coctum cum melle gustarim nihil insuaue habentem, eum in quatuor partes diuido, & ad primam statim aliquid ex adstringentibus iniicio, ad secundam ex croco & myrrha, ad tertiam sulphuris quiddam ac nitri addo; quartam verò solam sinceram seruo, pueris vtilem futuram ob dulcorem, Imò etiam viris ob delitias mente fractis, & mulierculis. Ego quidem igitur à ratione inductus inueni, quemadmodum neruorum sauciatorum curationẽ, ita etiam hoc pharmacum quod omnibus præstat. Est equidem id quod ex rubi moris constat, fortius eo quod ex moris fit, quemadmodum hoc eo quod ex musto paratur, Omnibus autem his præstat id quod ex nucum succo inuenimus, in principiis quidem inflamma-

F

tionum cum his quæ fortiter adstringun
confectum: in vigore verò croco & myr
rha additis, quanquam etiam solum aliquā
do moderatas inflammatiōes sanare queat
Quando verò humorem qui inflammatio
nem produxit impactum digerere ac discu
tere oportet, cum acrium mixtura commo
dum existit. Verùm dixerit fortassis quis
piam mihi ex medicis pauperioribus, se am
plecti quidem ipsum medicamentum, si vn
pyxidem expleri iubeam hoc pharmaco se
mel præparato, Me autem præcipere, au
statim à principio quatuor facere composi
tiones, aut vnam ex melle & succo compo
sitam reponere, atque vsu expetente ei am
miscere, vsq; quo quidem influxerit quip
piam inflammatis, ea quæ vehementer ad
stringunt, postquam autem quieuerit flu
xus, concoquentia: vbi verò euacuationem
postulauerint ea quæ influxerunt, discutie
tia: operosum autem hoc esse & difficile hi
qui domi non habēt supellectilem omniu
simplicium pharmacorum, Imò neque a
peregrinationes me commodam cōfectio
nē exponere, in quibus impossibile sit qua
tuor vnicuiusque medicamenti differenti
circumferre: Ob id igitur excogitata sun
tum mihi, tum aliis etiam prioribus medi
cis, pharmaca medias facultates habentia

& ad peregrinatiões idonea futura, & pauperculis medicis vtilia. Quæ verò hæc ipsa sint, paulò pòst referam. Nunc autem pauperum medicorum sermoni respõdere volo. Quemadmodum enim ipsi exilem apparatum laudant, sic oportet etiam diuitibus permittere, vt confectiones pharmacorum pro opulentiæ suæ dignitate comparent. Satis enim scio etiam ipse, non solùm multos pauperes esse medicos, sed & qui ab ipsis curantur: quibus satis est vbi ægrotent, alicam cum aqua mulsa accipere, & mundum panem habere, aut aliquam farinam vtilem ad cataplasma. Verùm eum qui curandi tractationem scribit, omnis materiæ meminisse operæpretium est, quo tum diuitibus copia sit ipsis artificiosè vtendi, tum pauperibus electio sit illarum tantum, quibus vnusquisque pro oportunitate abundet.

De mediorum pharmacorum compositione.

DIcamus igitur iam aliquid de compositione mediorum pharmacorum, inicio ab eo quod ex moris constat sumpto. Commune est autẽ omnibus mediis, vt congruens modus mellis ad succũ ipsum decernatur. Inuenitur autem hic modus per experientiam. Vbi enim succum ipsum cum

melle miſcueris ac guſtaueris, ſi quidem apparuerit moderatè habere, rurſus ſimiliter ipſa miſcebis. Si verò deficere quid videbitur, addes. Velut exempli gratia, In mororum ſucco ſi quinta pars mellis addatur, medium fuerit temperamentum, vt hoc modo coctum pharmacũ plurimis valdè placeat, & hanc mixturam pauci reprehendant, alii quidem velut dulciorem, alii verò vt auſteriorem. Quemadmodum enim aliqui aquã mulſam dilutiorem, aliqui dulciorem libẽtiùs bibunt, Sic etiam his pharmacis vtrique delectantur iuxta propriam naturã. Quando igitur aliquis pharmacum ſibi præparari poſtularit, ſemper vtique vidiſtis me ei qui dulcioribus delectatur, plus mellis iniicere, qui verò contrariis, minus. In pharmacis igitur quæ deglutiũtur maximè coniectare oportet naturam eorum qui ipſa ſument, Quod enim cum moleſtia aut iniucundè acceptum eſt, ſtomachum ſubuertit. In pharmacis autem ſtomaticis eiuſmodi ſinceritatem aliquando contemnere licet. Medium itaque temperamẽtum, velut dixi, ſucci ad mel, quintuplum habeat multitudine ſuccum. Audito autem me diligenter animaduertens quibus vtor verbis in ſymmetria ſeu commenſuratione medicamentorum quæ inuicem miſcentur. Iam etenim

præ

præcepi quintuplum esse debere multitudine ipsum succum ad mel, quod nihil differt ab eo si dicam mole quintuplum esse ipsum oportere. Vtrouis enim modo dicatur, mensurare oportet pharmaca permiscẽda. At verò si pondere iubeam quintuplum esse hoc pharmacum, per lancem vtique facere oportet symmetriam grauitatis ipsorum. Cæterùm ad permixtionem succi ad mel, non est necessarium heminæ aut cyathi meminisse, sed sufficit dicere, quintuplum esse oportere succum, mellis respectu. Si verò quid aliud his ammiscendum sit ex dictis paulò antè, necessarium est dicere, quota quantitatis mole ipsis existentibus, quãtum addendum sit illorum in lance appensorũ. Velut in ipso adeò pharmaco ex moris, in Heræ Cappadocis medicamentario libro, Mellis coniicitur libra vna, succi autem mororum lib. 6. ammiscet autem ipsis croci drachm. 1. myrrhæ duplum, par etiam croci pondus coniicit ex succo vuæ acerbæ, qui omphacium appellatur, atque eius dimidium ex alumine scisso. Mihi verò placet quintuplum succum ad mel coniicere: par autem pondus croci & myrrhæ, vtriusque drac. vnam & dimidiam, ita vt ex vtrisque tres drachmę conflentur. Quod si quis omphacium addat, & vini austeri item hemi-

nam vnam, velut Heræ videtur, rectè ſanè drach. vnam, omphacii addet. Si verò citra vinum præparetur, multo plus de ipſo cõiicere conuenit, ſi quidem medium temperamento pharmacum efficere velis vnci. vnã, ſi verò auſterius, vt in principiis conueniat, nihil peccaris ſi omnino duas aut tres ammiſcueris. Quod ſi non ſit omphacium, pro ipſo rhois ſuccum miſce: & ſi volueris par pondus vtriuſque indere, neque ſic quicquã deliqueris. Heras tamen in ſymmetria huius pharmaci etiam hoc adſcripſit, hoc modo. Quidam autem & heminam vnam dulcis vini, muſtum eum velle indicare palàm eſt: prædixit enim vini auſteri maris expertis heminam vnam. Mihi verò non placet, ſufficiente melle iam coniecto, vnà cum hoc quòd & heminam auſteri vini addidit, rurſus aliam miſceri vini heminam. Reddetur enim valdè vinoſum medicamentum. Coquunt autem hoc ex moris medicamẽtum, aliqui quidem à principio miſcentes ſuccum mororum, aliqui verò modicè præcoquentes. Heras autem videtur velle ſuccum ſolũ diutius coquendum eſſe. ſcripſit igitur hoc modo. Succi mororum heminas ſex, ad ſtrigmentitiam craſsitudinem coquito, deinde trita ammiſceto, croci drach. vnã, & reliqua videlicet iam dicta. Quin & ego cẽſeo ſuc-
cum

cum ipſum ſolùm per ſe præcoquendũ eſſe: deinde verò adiiciendum mel,atq; vbi iam cacabum ab igne auferre velis,reliqua ammiſcenda eſſe. Verùm Heras videtur ſimul cum melle etiam alia ammiſceri iubere. Et vinum quidem rationabiliter quis tunc ammiſcuerit. Myrrham verò & crocũ, melius eſt in fine coctura iniicere,eo vſque ſaltem cum aliis coquendo,aut olla in terrã poſita mouẽdo,donec omnia probè vniãtur. Amplior autem coctura ipſorũ, deſtruit facultatẽ aromaticorũ medicamentorũ. Spuma argẽti equidẽ & plumbago, atq; alia multa metallica per cocturã meliora fiũt. Crocus autẽ & myrrha multaq; alia aromata in decoquendo vires amittunt. Itaque medii facultate pharmaci & ſymmetria, & coctura, moderatis inflammationibus congrua, ampliusque in maiorũ vigore,atque inſuper in principiis & augmentis eorundem conueniens,iam relata eſt. Cæterùm ad induratas inflammationes, quum iam præterierit vigor, & nihil amplius influxerit, venerit autem tempus diſcutiendi, ammiſcere conuenit ad ſtomaticum pharmacum aliqua diſcuſſoriorum. Talia autem ſunt, Spuma nitri, & ipſum nitrum molle, aſiæque petræ flos, & ſulphur viuum. Sufficit porrò ad prædictam medii pharmaci commen-

ſurationem ammiſceri Nitri quidem vnciã dimidiã,ſulphuris autẽ vncias duas. Quod ſi neque ſic præparatum habeas ipſum, neq; præſto ſit tibi nitrum, aut ſulphur, aut aſiæ petræ flos: origanũ in ſapa,quã alii ſiræon, noſtri omnes hepſema vocant, feruefacito, ſtomaticoq́; pharmaco addito,ac gargariſſare iubeto. Si verò neq; ſapa adſit, in aqua mulſa origanum coquito. Nihil autem refert etiam ſi hyſſopum coniicias pro origano,aut pulegium,aut thymum, aut thymbram,aut calaminthen, aut mintham odoram,quam veteres hedyoſmon appellant. At verò in vigore inflammationum, nõ ſolùm nihil ex eiuſmodi pharmacis adhibere oportet,ſed etiam cõtrarium totum: atque rarò quidem ſtomaticis medicamentis vti, collutionibus autem & gargariſmis mitigatoriis concoquere inflammationem. Cuius generis eſt, Decoctum pinguium caricarum,& oleum lentiſcinum in duplo vaſe tepefactum. Quin & ipſum ſtomaticũ pharmacum in vigoribus gargariſſare cõuenit, aqua mulſa dilutiore permixtũ, aut calida ſapa: quæ ſi non adſint,aqua calida. Præualere enim oportet tunc mitigatoriũ & concoctoriũ ductum, velut in declinationibus diſcuſſoriũ,qui ex fortioribus conſtat medicamentis. Porrò meum pharmacum ex

ſuc

ſucco nucum omnium aliorum eſſe fortiſſimum opere experti eſtis. Ad vos enim ſodales loquor, in quorum gratiam maximè ad hanc tractationẽ progreſſus ſum. Quòd verò etiam omnium viliſsimum & parabiliſsimum ſit, nemo ignorat, proiiciũt enim hortulani viridiũ nucum cortices, vbi ipſas decorticarunt, vt vel maximos corbes nobis explere liceat gratis. Mel igitur ſolum vt pauperibus medicis (Nam & illis oportet nos ea quæ narramus communicare) deficit, quum eius fuerit penuria, nihil verò aliud, niſi quis vltro adeò aliud velit, Sæpè enim hoc modo confectũ pharmacũ, nihilo deterius apparuit eo quod ex moris conſtat, in quod tum crocũ, tum myrrhã indebamus. Quin etiam ſi Alumen ipſi addere velimus, nõ eſt neceſſe ſciſſum iniicere. Sufficienter enim adſtringit etiã liquidũ, quod aliqui phorimon appellant, quod vilis pretii & maximè parabile in omnibus regionibus exiſtit, tenuitate tamen partiũ à ſciſſo deficit, & ob id etiã minus efficax eſt. At verò ſi hortulanus aliquis aut ruralis hoc pharmacũ ſibi præparare velit, habuerit gratis quos coniiciat, cytinos aridos contuſos & cribratos, Nominãtur autẽ ſic primogenita punica. Quo tempore enim arbor florere deſinit, fructus ipſius apparet figuratus in

ſpeciem punici mali, quem ablatum & reſiccatum adſeruare licet ad tempus fructus nucum. In fine enim veris cytini generantur. Deſinente autem æſtate ad perfectionem veniunt nuces. Quin & in terram decidunt multi cytini, aut à vento decuſsi, aut alio quopiam modo, quos collectos ſiccare licet, vt neq; hac parte egenos medicos quicquam impendere opus ſit. Noſtis autem acidorum & acerborum punicorum, (quorum fructus parum abeſt vt eſitari nequeat) cytinos meliores eſſe, Quare etiam ſi ex arboribus eos auellas, aut nemo penitus te prohibebit, aut certè viliſsimũ pretium ſibi dari pro eis poſtulabit. Cæterùm balauſtiũ appellatũ penitus cibis nõ conuenit, & ſi quis colligere id velit, quemadmodum origanũ, & thymbrã, ac thymũ, atque alia huiuſmodi, gratis licebit. Itaque ſi balauſtium velit quis crudũ tuſum ac cribratũ iniicere iuxta proportionem quã antea dixi, pari omphacio pondere, vtile pharmacũ efficiet. At verò & cortices punicorum malorum, valde parabilis res ſunt, adſtringendi vim ſuffícientiſsimã habentes, & qui ad prædicta ſtatim in principio coniici queant. Optimum autem pharmacum reddetur, ſi iuxta id tempus quo punica nondum perfectè matura ſunt, nõ tamen longè à perfectione abſunt,
eos

eos cortices detractos conieceris atque id statim in principio cocturæ succi. Oportet autem prius in mortario tundere, quo ipsorum vis vniuersa citius in medicamentum quod paras diffundatur.

De confectione pharmaci ex malis punicis, & malis, aliisq; stomaticis.

QVum verò tres sint punicorum malorum differētię, Aliqua enim ipsorũ sunt austera, aliqua verò dulcia, & quædam acida, Siquidem sola austera iniicias, magis adstringens pharmacum reddetur: si verò dulcia, suauius. Quemadmodum sanè fortius fiet, si acida tantum indas. Ego autem consueui par pondus vniuscuiusque generis ammiscere. Nam & aliàs ipsa sola matura punica mala integra vnà cum corticibus tundo, deinde succum exprimo, ac cum melle coquo, & non solum stomaticũ pharmacum ori commodũ habeo, sed & ad multa alia vtile, veluti rursus dicetur: atque fit hic succus ad omnia præstantior ex tribus punicorum speciebus, aut generibus, aut differentiis, aut quomodocunque quis appellare velit. Miscemus autem & ruborum fructus quos aliqui quidem à planta denominant, batina, hoc est rubina appellantes: aliqui autem composita appellatione Mora appellant, apponentes quæ à rubis

pro

producuntur. Ex quibus ſanè ſuccus ſimiliter ſucco mororum præparatus, melius illo pharmacũ redditur: ſed minus validum eo quod ex nucũ ſucco paratur. Quin & malorum cotoneorũ, & pirorum ſylueſtrium, ac meſpilorũ ſuccus ſimiliter præparatus, ſtomaticum pharmacũ efficitur, deuorarique aptũ, quũ hoc quod ex nucibus conſtat deuorare non liceat: quãquàm enim nociuum non ſit, velut atramentũ ſutoriũ, tamẽ ſtomacho non eſt cõmodum. Manifeſtũ verò quod & ex punicis cõſtans pharmacũ aptũ eſt fracto & cibos faſtidienti ſtomacho: deficit tamen ab eo quod ex malis conſtat. Innocuus eſt etiam rubi mororũ ſuccus deuoratus, velut etiam ipſorum mororũ, ſed ſuccus rubi mororũ habet quid quod ſtomachum corroborat, quod ipſum mororũ ſuccus non habet. Porrò mel his omnibus ſuccis non eadem proportione iniicitur. Plurimo enim nucum ſuccus opus habet, & poſt eum rubi mororum, modico autẽ malorum, & punicorum, & pirorũ ſylueſtriũ. Medius autẽ inter hos eſt meſpilorum ſuccus. At verò & ex cornis ac brabylis, & prunis apud nos appellatis pręparãtur apud nos ſtomatica pharmaca, eodẽ modo quem in principio de moris recenſui, in quorum omniũ confectione rationẽ quandam commu

munem referam, hanc. Siquidem crassus apparuerit succus, statim mel ammiscere oportet: Si verò liquidior sit succus præcoquatur. Suscipit autem pirorũ ac malorum succus: amplius verò etiam plurimorũ fructuum, parem sibiipsis mensuram mellis. Succus verò eorũ quæ multũ acerba sunt, velut est corni fructus, aliquando duplum, aliquando triplum mellis adsumit. Omnia igitur hæc citra noxam deuorantur. Si verò atramentum sutoriũ ammixtum sit, nõ valdè deglutire oportet confectum pharmacum, præterquam si iuxta stomachum aut aluum vlcerosam affectionem fieri suspicemur, Quin & si in ipso ore maligna vlcera fiant, præstant ex atramento sutorio medicamenta. Sufficit autẽ drachma ad prædictam cõpositionem ammixta in qua vnam mellis librã coniici est relatum. Sed & plus quandoque rectè iniicitur ad vlcera putrefacta. Singula porrò quæ dixi iniicere licet aliquando & musto vuarũ austerarum quas Aminæas appellant. Præstat autẽ vltimum mustum in hunc vsum. Quod enim in principio fluit liquidius est & aquosius. Iniicienda verò sunt ex prædictis pharmacis acerbiora, quemadmodum sæpè vidistis me aut punica mala, aut balaustium, aut cytinos, aut ægyptiæ spinæ fructum, aut corna,

aut

aut aliud quid ex huiuſcemodi adſtringentibus ammiſcere. Maximè verò aptus eſt Rhus, ſiue maſculino, ſiue muliebri genere ipſum velis nominare. Eſt autem duplex, Alter obſoniis inſpergitur ſtomacho commodus, alter à tinctoribus coriorum expetitur. Vterque verò muſto incoctus ſtomaticum efficit medicamentum, cui ammiſcere licet etiam alia iuxta eandem proportionem, velut in eo quod ex moris conſtat relatum eſt. At verò citra mellis mixturam, muſtum ſolum per ſe in mellis compagem redactum, exemptis etiam quæ aliàs induntur, bonum ſit pharmacum in principiis, augmentis, & vigoribus. Ad declinationes autem ſi tedas addideris pingues, aut etiam in tenuia fruſtula cõtuſas & fractas eaſdem vnà cum Rhoë in muſtum conieceris, deindeq; interpoſita vna die coxeris, donec ſuã ipſorum qualitaté in ipſum muſtum tranſmittant. Tunc enim tedas quidem eximere ac proiicere oportet, Muſtum verò vſque ad aptam compagem coquere, quo videlicet illiniri cõmodè poſſit. Quæcunque autem prius ex adſtringentibus iniici dixi in id quod ex nucibus præparatur medicamẽtum, ea omnia etiã accipienda ſunt rectè in muſtum addi. Quod ſi verò pretioſius efficere pharmacum velis iniicies etiam caſsiæ

cor

corticẽ,aut nardum indicã, aut malabathri foliũ. Aequè enim vt pauperibus, ſic etiam diuitibus nos pharmaca ſcribere oportet. Eadem etiã prædictis ſtomaticis pharmacis miſcentur. Sufficit autem drachma vna ſingulorum ex his tribus ad tantã medicamenti ſymmetriam ac cõmenſurationem, iuxta quã libra mellis vna coniicitur. Nihil verò læſeris ſi ad ſingulas drachmas adhuc dimidiam apponas, vt in totum quatuor drachmæ & dimidia fiant. Cæterùm ad induratas inflammationes coniiciuntur quæ generoſius diſcutere poſſunt, tuſa videlicet & cribrata. Tempus autẽ iniendi ipſa non eſt principiũ, ſed vbi propè perfectè coctũ fuerit pharmacũ, aut etiã penitus coctum, olla iam in terrã depoſita. Sunt autẽ hæc coſtus, amomum, & quod Macer appellatur, Nominatur autem ſic cortex quidam aromaticus qui ex India affertur, multũ calefaciens & adſtringẽs. Quin & cyrenaicus ſuccus ad diſcutiẽdas induratas inflãmationes aptus eſt, quẽadmodum etiã Medicus, aut aliquis eorum qui poſtea celebres facti ſunt. Pauperibus porrò pro ſumptuoſis diſcuſſoriis pharmacis, aut dictamnũ, aut acorum, aut Meon, aut pyrethrũ, aut cardamomũ, aut ſinapi iniiciendũ cenſeo, pari põdere, ita vt ad triũ drachmarũ pondus eorum

mix

mixtorum moles perueniat, ad prædictam in principio stomaticorum pharmacorum symmetriam, in qua mellis libra habebatur. Si verò quatuor aut quinque drachmarum pondus ex his explere velis, magis discussorium pharmacum habebis. Semper enim pro constitutionis affectuum proportione, augeri ac minui pharmacorum vehementiam oportet.

De confectione pharmaci ex musto, in quo etiam parabilia diuersa.

IN pharmaco ex musto, ad decem musti heminas, tres iniicimus heminas Rhois coriariorũ, aut eius qui obsoniis inspergitur. Si verò vtrunque iniicimus, vtriusque vnam & dimidiã, aut paulò plus sumimus. Iuxta proportioné verò etiam ex discussoriis quodcũque tandem in promptu habuerimus. Quod si vnũ tantum habeamus adstringendi vim habens, quod in principio iniiciamus, aut vnũ saltem discussoriũ quod iuxta finem indamus, ex illo totum pondus immittimus quod ex omnibus alias conflaretur. Quæ igitur dicta sunt in medicamentum ex nucibus cõiicienda, ea omnia etiam in pharmacũ ex musto indantur. Quin & quæ isthic non dicta sunt, amplius iniicere licet. Velut gallam omphacitin appellatã, aut extremitates mollis rubi, aut rubi cani-

ni,

ni, & corni, & cuius etiam fructum diximus iniici oportere, velut etiam pruna, & myrti baccas, & fructũ myricæ ac ſpinæ ægyptiæ fructum, omniaq; adſtringentia præter ea quæ medicamentariã vim habent, ne videlicet deuorata lædãt. Omnia porrò ſtomatica pharmaca quomodocunq; parata iuxta propria tẽpora oportuna ac cõmoda fiunt. Si quidẽ enim auſteriora fiant, in principiis & vehementibus influxionibus cõueniunt. Si verò moderatiora, in vigoribus. Si autẽ magis diſcuſſoria vi prædita, in declinationibus. Quare etiã ſi nõ ipſi preparauerimus quid, neque ſymmetriam iniectorũ nouerimus, ſed tantùm ipſum cõpoſitum pharmacum guſtauerimus, cognoſcemus quomodo eo ſit vtendum. Hæc igitur ſi memoria conſeruabitis, quando neceſsitate aliquando vrgente eorum quæ experimento conſtant pharmacorũ copia non ſit, ex parabili illius loci materia, vos ipſi ex tempore aptum medicamentũ componere poteritis. Non ſolum autem in hanc rem vtilis fuerit prædictorũ memoria, ſed etiã ad iam inuentorũ conuenientem vſum. Si enim in ipſis adſtringentẽ qualitatẽ præualere inueneritis, in principiis eis vtemini. Si verò mitigatoriam & laxatoriã ac concoctoriam, in doloribus & vigoribus inflammationũ.

Si verò obduratum quippiam & ægrè solubile ab inflammatione relinquatur, in declinationibus discussoriis. Eodem modo etiã in mediis tẽporibus, media relatorũ pharmacorum medicamenta offeretis, ab repulsoriis ad discussoria paulatim transeundo, atque si vnum dũtaxat vobis præsto sit medicamentum, idipsum per aquæ mulsæ & aquæ simplicis mixturã exoluentes, & per additionem parabiliũ intensius reddentes. Sunt autem parabilia ex adstringentibus, Rosæ, & baccæ myrti, & myrtus, & lentiscus, & rubus, & rubus caninus, & galla omphacitis appellata, & ægyptiæ spinæ fructus, omniaque aluminis genera. Post hæc parabilia sunt Rhus culinarius & coriarius, & succus qui ex Syria affertur, atq; hic quidem per se ammiscetur, culinarius autem & coriarius Rhus aqua prius decocti, vtiles mixtura fiunt. Est autẽ & glaucium ex parabilibus, & omphacium, & cytini, & balaustia. Ex discussoriis autem parabilia moderata sunt, caricarũ & furfurum decoctum, & aqua mulsa in qua origanum, aut hyssopum, aut thymus, aut calamintha, aut pulegium, aut mintha odora, quam hedyosmũ vocant, sint incocta: fortiora autem sunt etiam hæc, si diutius coquantur, amplius autẽ & nitri spuma aut ipsum adeo nitrum

ystum:

vſtum: fortius verò his eſt ſulphur viuum.

Stomaticorum pharmacorum compoſitio, in quibus etiam quæ ex moris conſtat, Heræ.

PRopriè quidem ſtomatica appellantur quæ ad vuas, tonſillas, ac omnes quæ in ore fiunt de repente inflammationes conueniunt. Componuntur autem per prædictam materiam, ex qua ſanè multæ particulares compoſitiones, à medicis ſunt confectæ. Ego verò etiam hic celebrium tantum mentionem faciam.

Compoſitio pharmaci ex moris iuxta Heram.

PHarmacum ex moris ſtomaticum faciens ad tonſillas, & vuas, atque alias in ore inflammationes, tum illitum, tum gargariſſatum, velut eſt prædictum. Præparat autē ipſum Heras hoc modo. Succi mororum heminas ſex, ad ſtrigmenticiam ſpiſſitudinē coquito. Deinde tritas croci drac. vnam, myrrhæ drach. duas, omphacii drach. vnā, aluminis ſciſsi obolos tres. Mellis heminam vnam addito. Ipſe autem Heras ſe etiam aliter præparare ipſum ait, hoc modo, vt croci drachma dimidia iniiciatur, & paſsi hemina vna, & vini maris expertis auſteri hemina vna. Coctura autē fit vſq; ad compagem melleam.

Andromachi descriptio, pharmaci ex moris.

ANdromachus autem de pharmaco ex moris in hæc verba scripsit. Succi mororum heminas sex accipito, & in ipsum gallas quinque coniicito, radicis autẽ dulcis drac. 20. Vini chii heminam vnam, & insolato aut coquito, deinde vbi coactum & & spissatum fuerit pharmacum, radices tollito ac proiicito, gallas autem tritis ammisceto, & myrrhæ drach. 1. croci drach. vnã, aluminis scissi drach. 1. omphacii drach. 2. Quidam autem aluminis drach. duas, mellis attici heminã vnam. Manifestum autem est, quod hoc pharmacum magis adstrictorium est quàm præscriptum, maximè si alumen adsumat. Sufficientes enim erãt gallæ, & omphacium, vt multum adstringens redderent pharmacum, verùm vbi alumen amplius additur, plurimum in ipso adstrictoria vis augetur. Rectè tamen in eius confectionem ammixta est dulcis radix, quæ exasparata lenit, & propterea asperitatem ex adstringentibus inductam lenire potest. Cæterùm pro mororum succo coniicitur etiam mororum rubi succus, aliis quomodocunque velis appositis, siue vt Heras, siue vt Andromachus scripsit. Relatũ autem à me antea est, quomodo liceat ipsum variare, per eorum quæ adiiciuntur ammix

mixtionem. Dictum est etiã, quod per succum nucum componi queat hoc pharmacũ, reliquis eodem modo iniectis. Quin & per punicorum malorum succum similiter præparatur, tum succo solo cum melle præparato, tum iam dictis iniectis. Sic verò & rubi fructus cum melle cõfectus sufficienter adstringens fit pharmacum, quemadmodum sanè & quod ex nucum succo paratur, veluti prius est dictum. At verò etiam varia cõpositione pharmaca ex punicorum succo à medicis conscripta sunt, velut etiam ab Andromacho his verbis.

Stomaticon ex malis punicis, Andromachi.

PVnicorum dulcium nucleis carentium partes. 2. & acidorum partẽ. 1. Succum in vas * amplum quod congium capiat exprimito, deinde excolatum ad lentũ ignem ad tertias coquito, Sint autem in promptu myrrhæ minnææ drach. 8. croco magmatis drach. 8. omphacii drach. 8. illyridis drac. 8. aluminis drach. 4. gallæ drach. 8. His affundito liquorem teritoque ac ad melleã spissitudinem coquito: deinde in pilam translata rursus terito ac vtitor, quandoque cum melle, quandoque sincero. Hic non simul coquit mel cum punicorum malorũ succo, sed postea quum paratum est, dupliciter

** Aeneum vet. cod.*

pharmaco vti iubet, aliquando quidem ſincero, ad inflammationes videlicet adſtrictionis indigas: aliquãdo verò cum melle, quum diſcuſsione indigent. Multitudinem auem ſucci congium eſſe iubet, hoc eſt ſextarios ſex Romanos. Quum enim Romæ medicatus ſit, ſemper eius vrbis menſuris vtitur. Iniicit autem in ipſum myrrham, & crocomagma, & gallam, & iridem illyricam. (Ipſam enim Illyrida appellare ſolet.) Amplius autem ad hæc omphacium, omnium quinque numero, ſingulorum vnciam vnam, octo enim drachmæ vnciã efficiunt. Ex alumine verò ſciſſo vnciam dimidiam. Scripſit porrò deinceps Andromachus etiam id quod ex muſto ſit ſtomaticum, ſic in hæc verba.

Andromachi ſtomaticum ex muſto, quo vtor.

GAllas triginta. Rhois coriarii ſextarios duos, muſti ſextar. 6. Gallas confractas cum Rhoë per diem & noctem in muſto macerato, deinde coquito donec ex toto quarta pars ſuperſit, & per linteolum colato, exprimito, & in olla ad mellis craſſitudinem ſpiſſato, deinde trita addito, aluminis ſciſsi drach. 1. croci drach. 1. myrrhæ drach. 1. permixta reponito atq; vtitor. De muſto nihil manifeſti retulit ex quali vua ipſum

ipſum ſumi velit, Num ea quæ auſterum vinum fundit, aut quæ dulce, aut mediũ. Nos igitur noſſe oportet quod pharmacum ex dulci confectum magis mitigatoriũ & moderatum erit, ac minus efficax. In quibus autem adſtrictione opus eſt, vti vehementiore, id quod ex acerbis vnis fit vehementius quidem adſtringit, leniendi autem vim non habet. Palàm eſt autem ex medio vino paratum, etiam mediã facultatem habere.

Critonis ſtomaticum ex malis punicis.

CRito pharmacum ex ſucco punicorum his verbis deſcripſit. Stomaticum ex punicis ad vlcera & aphthas oris. Succi punicorum dulcium heminas. 6. in æreo vaſe ad tertias coquito, deinde cinamomi drachmas. 1. caſsiæ drach. 1. myrrhæ drach. 1. omphacii obol. 3. croci obol. 3. nardi Indicæ obol. 3. terito, eiſque mellis heminam. 1. ammiſceto, atque ita adinfuſo ſucco ad lentum ignem moueto, ac donec ſpiſſetur coquito ac vtitor. Scribit autem & aliã compoſitionem pharmaci ex punicis huiuſmodi. Malorum punicorum dulcium vnà cum corticibus tuſorum ac expreſſorum ſextarios. 6. mellis boni ſextariũ. 1. in ollam coniecta coquito ad ſpiſsitudinem mellis: deinde aluminis ſciſsi vnciam vnam, myrrhæ vnciam dimidiã, trita addito, ac mixtis

vtitor. Magis adſtringẽs ſcripſit certè hoc pharmacum Crito quàm præcedens. Ridicule igitur quidam faciunt interrogantes vtrum ipſorum altero melius ſit. Alterutrum enim in proprio tempore altero melius eſt. atq; hoc quidẽ poſterius ad ea quæ vehementi adſtrictione indigent, ad ea verò quæ diſcuſsione, prius maximè quum & cinamomum iniecerit in ipſum diſcuſſoriũ medicamentum. Scripſit autem & ex muſto medicamentum Crito, hoc modo.

Critonis ſtomaticum ex muſto.

STomaticũ ex muſto facit & ad aurium & ſedis vlcera. Muſti ſextarios. 6. ad ſextarios. 2. decoquito, deinde Rhois coriarii drach. 4. alii drach. 2. miſceto, & gallarum drach. 4. alii verò gallas. 30. croci drachmas. 2. alii drach. 1. aluminis ſciſsi drach. 2. Quidam etiã myrrhæ drach. 1. mellis ſextarium. 1. mixtis vtitor. Multa verò alia pharmaca ex prædictis ſuccis à multis medicis ſcripta ſunt iuxta cõmenſurationem variantia quum aliqui quidem omnia prædicta coniiciant: quidã verò auferant, alius aliud, & alius plus, alius minus in quibus velut dixi inſpicere oportet quid redundet, an adſtringens & repulſorium, aut lenitiuum & concoctorium, aut diſcuſſoriũ. Ita enim rectiſsimè ipſis vtemur. Quare relinquam

par

particulares eorum quæ ſcripſerunt differentias. Tranſibo autem ad alia pharmaca citra hos ſuccos præparata.

Stomatica pharmaca citra ſuccos composita, ex aceto & gallis.

STomaticum pharmacũ ſcripſit tum Andromachus, tum Crito, eandem habens ſymmetriam. Sufficiet itaque deſcriptionẽ Andromachi referre, hoc modo habentem his verbis. Stomaticum Ariſtoclis ad Synanchas, quas anginas Latini vocant, & reliquas in ore affectiones. Hac & Antipater vſus eſt. Gallas numero. 30. aceti albi ſeſquicyathum, alii cyathos. nouẽ, myrrhæ drach. 8. nardi Indicæ drach. 1. Rhois culinarii ſeſquicyathum, alii cyathos. 19. aluminis ſciſsi drach. 1. piperis grana. 20. mellis Attici cyathos. 2. alii ſeſquicyathum. Coquuntur gallæ in aceto donec flacceſcant, deinde tritæ melli miſcẽtur tempore vſus. Quidam etiã ſeminis mandragoræ vnciam vnã addunt. Hæc quidẽ Andromachus ſcripſit. Fortaſsis autem dubitauerit quiſpiam propter quid, quum ſcripſiſſet aceti ſeſquicyathum, mox adſcripſerit alii cyathos. 9. multum enim menſura altera alteram excedit. Quemadmodũ etiam rurſus quum ait, Rhois culinarii ſeſquicyathum, alii cyathos. 9. Singulatim itaque vtrunque ex-

penſum dubitationem affert. Si verò inter ſe complicentur, conuenienter ſcripta ſunt. Si etenim cyath. 9 iniecerimus, iniiciemus etiam Rhois culinarii eoſdem. 9. cyathos. Si verò aceti ſeſquicyathum, ſufficiet etiam Rhois culinarii ſeſquicyathus. Quare in pharmaco plus aceti habente, diutior coctura facienda eſt, in minus habente breuior. Præſtat autem diutius fieri cocturam. Ita enim gallæ molles reddentur. Conſpicuum verò eſt, generoſum eſſe hoc pharmacũ ex contrariis compoſitum. Gallæ enim & acetum, & Rhus magis adſtringentia ſunt, & maximè repellunt: valde autem diſcuſſoriũ eſt piper, ſed mixtæ facultatis eſt nardus. Myrrha verò diſcuſſoriã habet vim, ſed & lenem ac mitigatoriam vnà cum hoc quod etiam concoquit. Diſcuſſoriæ facultatis eſt etiam mel, ſed citra mordacitatem earum affectionum quæ in ore fiunt, quum in oculis mordax exiſtat. Verùm de aceti viribus iam ſæpè mẽtionem fecimus, quod & ſecat, & diſcutit & repellit. Album autem in deſcriptione addidit, vt videlicet tenuium partium indicet. Quidam verò tum aceti quinq; cyathos, tum Rhois eoſdẽ iniiciunt, medium quodãmodo apprehendentes inter eos qui plurimum, & qui minimum de vtroque coniiciunt. Manifeſtum igitur eſt

eos

eos medium quoque pharmacum iuxta facultatem præparare, quemadmodum symmetria ipsa media existit.

Stomatica illitio ex besasa, hoc est, semine rutæ syluestris.

CElebre est & hoc pharmacum ab Andromacho hac verborum serie descriptum. Stomaticum ad anginas ex besasa, faciens ad desperata, quo vtor. Seminis anisi, seminis apii, seminis ammii, floris iunci odorati rotundi, aluminis scissi, iridis illyricæ, besasa quod aliqui harmala vocant, cinamomi, myrrhæ, troglodyticæ, aristolochiæ longæ, singulorum vnc. I. casiæ, rosarum siccarum, vtriusque vnc. I. crocomagmatis, vnc. I. costi, cineris hirundinum recentis, vtriusq; quadrantē, croci sesquiunciā, nardi indicæ, amomi, vtriusque vnciæ dimidiū, gallas. 8. tritis cum melle vtere, Verū vsus tempore tandē mel adde. Hoc ipsum pharmacum etiam Heras scripsit, vt parum absit quo minus penitus idem sit, Solas enim rosas variauit, & non ipsas coniicit, sed florem ipsarum, & ad finem addit, Quidā etiā casiæ fuluæ vnc. I. De hirundinibus autem ambo obscurè tradiderunt, quanquàm alii clarè scripserint, nisi quod inter ipsos non conuenit. Alii enim nidum vrere iubent ex stercoribus hirundinum maximè

com

compoſitum. Alii ipſas hirundines. Alii ipſarum pullos. Hi verò obſcurius ſcripſerunt, & Andromachus quidem, cineris hirundinum recẽtis, oportebat autem ipſum apponere vſtarum, Tale enim quiddam cineris vox ſignificat, niſi nidum ipſum terere ac leuigare iubet. Heras autem, hirundinũ recrementi, non apponẽs vſtarũ. Fortè igitur neuter vult cõburi debere hirundinum recremẽtum, quemadmodũ alii. In quibuſdã tamen exẽplaribus ſic ſcriptum eſt. Hirundinum tenerarũ vnciam. I. quẽadmodum in aliis hirundinũ à trabibus. Palam eſt autẽ acre & diſcuſſorium hoc pharmacũ eſſe ex hirundinum excremẽtis cõſtans, Quemadmodum etiã alia omnia omnium animaliũ ſtercorum, aliqua magis, aliqua minus. Velut etiam ipſorũ animalium vſtorum cinis. Dictum eſt etiã nobis de beſaſa in ſimplicium pharmacorũ tractatu, quod tertii ſit ordinis calfacientium, & nũc ſanè vt eiuſmodi ammixtum eſt etiam prædicto medicamento, quod plurima diſcuſſoriæ facultatis in ſe habet. Quemadmodum aliqua ex aliis ſtomaticis adſtringentis & repulſoriæ. Etenim iam relata pharmaca valde diſcuſſoria ſunt, & ad hæc amplius cinamomum ſuper omnia vim tenuium partium & diſcuſſoriam habens. Quin & ſemina

anisi,

anisi,apii, & ammii discussoria sunt,& iris & aristolochia ex discussoriis sunt, velut etiam myrrha. Mixtæ autem facultatis ex discussoria & adstringēte est casia,& crocus,& nardus,& amomum,& costus. Præcellit autem in ipsis calfactoria & discussoria,& maximè in costo. Mixtæ facultatis est & iunci rotundi odorati flos, sed vtraque imbecilli tum adstringēte,tum calfaciēte. Gallæ verò,clarum est autem quod de omphacitidum genere loquor, ex adstringentibus multum sunt pharmacis, velut etiam alumen scissum. Rosæ autem rursum debilissimam habēt adstringendi vim. Ex contrariis igitur facultatibus particulariū pharmacorum,hoc medicamentum propositum iam constat,& non solū contrariis, sed etiā vtriusque fortibus, atque velut dixi antea, multò fortioribus discussoriis quàm adstringentibus. Quando verò confectionem eius clarè conscripserit Heras, visum est ob id etiam illius verba in commune proponere ac adscribere, quæ hoc modo habent.

Stomaticum ex besasa, Heræ.

STomaticum faciēs ad anginas, & inflammatas tonsillas, ac vlcera facta in ore. Conuenit etiam stomachicis & dysentericis summè, in frigida exhibita magnitudine fabę. Est & Arteriaca bona,& dolorē sedat.

Anisi

Anisi vnc.1.ammii vnc.1.apii seminis vnc.1. costi sesquiunciam, floris iunci odorati vnc.1.iridis illyricæ vnc.1. aluminis scissi vnc.1.gallas omphacitidas mediæ magni-
* Aliàs.2. tudinis. 8. crocomagmatis vnc. * 1. croci sesquiunciam, myrrhæ vnciæ dimidium, floris rosarũ vnc.2.aristolochiæ longæ vnc.1. seminis besasa vnc.1.cinamomi vnc.1.spicæ nardi sesquiunciam, amomi racemi vnciæ dimidium. Quidã etiam casiæ fuluæ vnc.1.
* Aliàs vnc.2. cineris hirundinũ recrementi vnc. * vnam. Myrrham cum melle terito: reliqua verò omnia contusa & cribrata in mortarium coniicito, & per pistillũ myrrham cũ melle moderato cõmisceto, vt pharmacum melle crassius reddatur, Vsus verò tempore melle dilutum illine, atque ex aqua gargarissandum præbe, aut ex aqua mulsa vel succo ptisanæ. Cæterùm pharmacum hoc in stanneo vase reponitur ac adseruatur.

Aliud stomaticum ex hirundinibus absque Besasa, Asclepiadæ.

SCripsit etiam Asclepiades stomaticam illitionem his verbis. Aliud stomaticum facit & ad Anginas. Hirundinum syluestriũ vstarum cineris drach.4.croci drach.1.nardi indicæ drach.1.melle excipe. Mixtura fit quum iam sub manibus sunt affectiones. Hirundines porrò vruntur hoc modo. Pullos

los ſale conſperſos vnà cum pennis in fictile coniicimus, obturatumque prunis imponimus. Gratia habenda eſt Aſclepiadæ ob id quod tam diligenter deſcribit quomodo hirundinum pullos vri iubeat, & quod ipſa animalia, & non eorũ recrementa, in pharmaci compoſitionem præparanda cenſeat. Scripſit verò etiã Andromachus ſtomaticũ pharmacum ex hirundinibus, hoc modo.

Stomaticum ex hirundinibus ad anginas, vt Harpocras.

PVllorum hirundinum vſtorum numero II. mellis cyathum. I. alii cyathos. 2. habent, ſucci myrti viridis cyathum. I. alii cyathos. 2. myrrhæ obolos. 3. Pullos vrito omnibusque mixtis ac tritis vtitor. Clarè etiam hic hoc loco pullos comburi iubet. Hæc itaque duo præſcripta pharmaca ex hirundinibus ſunt abſque beſaſa, Alia autẽ duo ſtomatica hæc præcedentia ex hirundinibus vnà cum beſaſa conſtant. Eſt autem & tertia coniugatio pharmacorum eiuſdẽ generis, in qua ea quæ ex beſaſa citra hirundines præparantur, continentur.

Alia ſtomaticæ illitiones Andromachi.

PRæſtat autem opinor neq; alias relinquere oris illitiones, quæ ſanè laudantur ab his qui de pharmacorum experientia

ſunt

ſunt curioſi, maximè quũ multorum ex eis etiã ipſi experimẽtũ fecerimus, partim quidem ex noſtro vſu, partim verò eorum qui nobiſcum ſunt medicati. Incipiam autem ab his quæ Andromachus ſcripſit, ipſas cõpoſiturus iuxta illius verba.

Ad Columellam laxatam.

MEllis lib. I. aluminis liquidi lib. I. florum roſarum libram dimidiam, ſucci hypociſthidis quadrantem. Alumen in melle coquito, deinde ſicca inſpergito atq; ita vtitor. Coquito autẽ modicè. Verè bonum eſt hoc pharmacum, eoq; tribus modis vti oportet, quẽadmodũ vidiſtis me plurimis ſtomaticis pharmacis vti. Vnus vtendi modus eſt & maximè in principio, vt diſſoluatur per aquam calidam aut aquam mulſam ac gargariſſetur, Nam & mitigatorium eſt hoc, & quod cõuenit efficit. Interea autem dum eo ſic vtimur, etiam ſincero pharmaco vti cõuenit, partim quidem cum digitis illinendo, partim verò per cochleare admouendo, vna cum hoc quod reprimamus & intrepidè foras columellã ipſam ducamus. Confert enim quàm maximè ad linguam ipſam vergere, & à rectitudine ſecedere quam habet vt plurimum ad ipſius aſperæ arteriæ extremum.

Aliud

Aliud stomaticum eiusdem Andromachi ad omnia vitia oris.

CRocomagmatis drac. 2. iridis drac. 4. sandarachæ drach. dimidium, hoc est obol. 3. terebinthinæ drachm. 2. lycii Indici drach. vnam, vuæ passæ drach. octo, aloës drac. 1. omphacii drac. vnã, nucũ pinearum tostarum drac. octo, succi glycyrhizæ drac. vnã, aluminis scissi drac. 1. balaustii drac. 1. floris rosarum drac. 2. mellis heminas duas & dimidiam. In quibusdam exemplaribus sesquihemina habetur. Ipse quidẽ Andromachus sic scripsit, non ostendens quomodo mel miscere oporteat, Num crudũ, aut coctum, aut despumatum tãtum. Ego verò despumatum miscendum esse censeo. Scripsit etiã alias stomaticas illitiones Andromachus omnes bonas, quare minimè relinquendas putaui, ideoq; subscribam omnes deinceps, quemadmodum ipse præscripsit.

Stomaticum quo ipse se vti dicit. Floris rosarum drac. 2. nucum pinearum drac. 1. croci drac. 1. Excipe melle. Aliud quo itẽ se vti dicit. Iridis illyricæ drach. 8. croci drac. 8. alii 4. florum rosarum drach. 4. Excipe melle. Aliud, Misyos cyprii drac. octo, iridis illyricæ drach. 4. myrrhæ drac. *octo, croci drach. vnam. Excipe melle. Aliud odorum tenerum ad inflammatio-

** Vet. cod. habent drach. 2.*

nes & crustas commodum. Nucum pinearum drach. tres, amyli drac. 2. aluminis scissi drach. 1. floris rosarum drach. vnam, croci obol. 3. Excipe melle. Hæc ex ferula Crátippi esse ait. Aliud stomaticum Menecratis. Croci drac. quatuor, balaustii drach. tres, florum rosarum drac. * 1. alii dimidiã, fructus ericæ drach. vnam, malabathri drac. vnam, nardi indicæ drach. 1. nucum pinearũ nume. XX. Excipe melle. Aliud quod ex libris* Meliti esse ait. Rhois rubri drac. 2. florum rosarum drac. 1. costi, croci, vtriusq; obol. 3. Excipe melle. Hanc etiam gargarissari cum passo, aut aqua mulsa ait, neq; scio cur hoc hic adscripserit, quum omnia gargarissari possint. Aliud stomaticũ quod etiam ipse laudat. Floris iunci rotundi odorati, myrrhæ, croci, cassiæ, aluminis scissi, illyridis, singulorum drach, quatuor, nardi indicæ drach. vnam. Excipe melle cocto. Hic quidem igitur cocto adiecit, In prioribus verò semper simpliciter melle dixit, permittens nobis quomodocunque præparare velimus. Ego autem velut dixi melle despumato vtor.

*Aliàs sesquidrachmam.

*Aliàs Mẽphiti.

Aliæ illitiones stomaticæ, quas Asclepiades scripsit.

Illitio ad putredines oris Asclepiadæ. Rhois rubri drac. quatuor, acaciæ drac. vnam,

vnam, medullæ drach. quatuor, vino prannio dissoluta excipe melle cocto, & vtere ad illitionem. Haud scio quomodo reliquerit adscribere ad medullam, Num ceruinam, an vitulinam coniici velit. Quando igitur non adscripsit, tutius est ceruinam adiicere. Fortè enim esse vult medicamentum, fortior autē est medulla ceruina quam bubula. Alia, Succi hypocisthidis drac. duas, balaustii drach. vnam, lycii drac. vnã, acaciæ drach. vnam. Excipe oliuæ immaturæ succo, & melle subactis vtere.

Illitiones oris aptæ eis qui medicamentarias qualitates ægrè admittunt.

PORrò de mulierculis quid attinet dicere, & maximè diuitibus, quæ præ delitiis stomatica medicamenta ægrè admittunt? Iam verò etiam viri quidam non solùm præ delitiis, sed etiam natura quodam modo malum stomachum habentes, eiusmodi pharmaca non ferunt. Et sanè prælabentia sępenumero in stomachum, non solum iniucunda aliquo modo sunt, sed etiam nociua. Mansuetissima igitur ex ipsis crocum habent & myrrham, & alumen. Melius igitur est aliquas stomaticas compositiones absque his factas habere. In moderatis itaque inflammationibus aut

tonsillarum, aut vuæ, aut alterius alicuius partis, sufficiunt succi soli fructuum iam dictorum, velut rubi & mororum, punicorũque malorum & cotonearum. Quin & succus nucum, vbi cum solo melle paratur, suauem gustum habet, itemque mustum ex acerbioribus vuis, ex quibus Aminæum vinũ funditur, si in ipsum Rhus addatur: hoc enim velut adscripsit optimum fit pharmacum coctum vt dictum est. Ad eas verò inflammationes quæ multa adstrictione indigent, illitiones stomaticas huiusmodi paraui. Austerorum punicorũ succum, aut austerorum cotoneorũ, aut etiam vtrorumq; simul, iuxta prædictam proportionem cum melle miscui, atque sufficiens erat. At verò mororum succus debile pharmacũ est. Sed inter hũc & prædictos medius est iuxta adstringendi vim succus rubi mororũ. Fortis autem est nullo minus ex corticibus nucũ, quanquam non sit etiam in gustu acerbus. Vnicuiq; verò ex his licet vuas acerbas expressas miscere, si quidem vehementius efficere velis, eadem mensura: si verò non, omnino tamen dimidium succi ipsarum addes. Vehementissimum autem reddetur pharmacum si punica integra tundas vnà cũ corticibus, indeq; succum exprimas, atque hoc magis si fuerint acerba. Amplius verò acerbis

bissimũ ex his fiet, si ad punicorum austerorum ita tusorum succum, vuæ acerbæ succus superaddatur cũ moderato melle. Præstantius adhuc erit, si tota contusa punica mala passo cocta excoles. Licebit etiam ex solis dulcibus punicis pharmacum præparare, vt debilius, ita suauius, & magis si ex solo succo citra cortices cõposueris. Ego verò sæpe tria punicorum genera permiscui, austera, acida & dulcia. Ne verò valdè exasperet, ammixto glycyrhizæ succo, optimũ pharmacum efficies. Quin & ex fructibus factum per se solum optimum est medicamẽtum, tum his qui gargarissando colluere, tum qui illinire oris inflammationes volunt. Est autẽ & hoc partim austerius, partim moderatius in adstringendo, diceturq; de compositione ipsius paulò post. Quãdo verò nõ solùm repulsorium pharmacũ nos habere oportet, sed etiam discussorium si quid appareat induratum, in hunc modum ipsum parabis. His quæ medias facultates habent ex prædictis, iniicies aliquid dũ coquuntur, ex pulegio, aut thymo, aut origano, hyssopo, mintha, aut calamintha, deinde colabis, & habebis optimũ medicamentũ. Si verò calidius efficere velis, piper addes. Præparaui quandoque etiam sine pulegio, aut thymo, aut aliquo huiusmodi id quod

ex ſuccis conſtat, ſolo pipere in ipſum coniecto. Omnibus autem ſi glycyrhizæ ſuccus addatur, melius pharmacum efficietur. Quod ſi pro opulentis componas, etiam amomi quid miſcebis. Quantitas autem huiuſmodi eadem tibi ſeruetur, cum his quæ crocum & alumen ac myrrham adſumunt, velut preſcriptum eſt: pro illis enim tibi hic amomum erit. Quin & maſtichen chian quandoq; inieci, poſt factam videlicet colaturam, & poſtquam ea quæ incocta ſunt fuerint exempta.

De cruſtis in ore. CAP. II.

IN calidis & humidis corporis locis, quale eſt os, citò putredo accedit, ex quacunque tandẽ cauſa fuerit exulceratum. Confert ad hãc rem etiam, id quòd nihil penitus in ipſo ex pharmacis incũbere queat, velut in aliis vlceribus poteſt. Eluuntur enim omnia à ſaliua. Quapropter etiam fortiſsimis pharmacis ſæpè ad ea vti cogimur. Fortiſsima autem ſunt quæ cruſtam, eſcharan Græcis dictam, efficiunt ad modum cauteriorum. In externis igitur vlceribus, vbi parti curãdæ cruſta fuerit inducta, à fortibus pharmacis deſiſtimus, ad ea quæ cruſtas tollunt tranſgredientes, quæ manifeſtum eſt exterſoriæ qualitatis ac facultatis eſſe. In his verò

rò quæ in ore fiunt propter loci naturam, tutius mihi esse videtur ammiscere ad extersoria pharmaca quædam fortiora, quæ singulatim admota crustas infligunt. Ob hanc igitur causam melli vehementissima extergendi vi prædito, pharmaca ammiscemus ipsas crustas efficientia, Quemadmodum sanè in sordidis vlceribus in cuticula obortis, diximus ammisceri oportere melli, quæ parum extergent, thus, eruum, iridem, aristolochiam, & quæcunque alia huiusmodi, eadem ratiocinatione contraria apponẽtes, velut Hippocrates dixit: Vna enim eademq; ratiocinatio in vtrisq; est, vt videlicet extersorium pharmacum moderatè habens ad affectionẽ adhibeatur. Habebis autem commoderatũ pharmacum ipsum mel, in vlcerum quidem sorde, debilibus extersoriis permixtum. In quibus autem ob loci naturam, putredinis accessionem formidamus, ex fortioribus quippiam ad ipsum mel ammiscemus. Rationabiliter igitur ad oris vlcera arida medicamẽta cũ melle commiscuerunt, per quæ crustas inducimus. Quædã igitur ex huiusmodi pharmacis prius recẽsui in eo loco, quo ad nomas oris medicamẽta scripta sunt. Eadẽ enim etiã ad crustas cõuenire dixi, si mel ipsis addatur. Quin etiam nunc de ipsis scribã, omnia tametsi bis

dici cuipiam videantur. Quæ igitur ab Andromacho ſcripta ſunt paulò antè, in memoriam ſaltem me reuocare oportet, ex eo loco in quo docuit quæ pharmaca ad nomas oris conueniant: apponam autem principia ipſorũ tantùm. Vnũ igitur pharmacũ ſic cõſcripſit. Andromachi ſtomaticũ odorum tenerum ad inflammationes & cruſtas commodum. Compoſuit autem ipſum ex nucibus pineis, amylo, & alumine ſciſſo, flo re roſarum, ac croco, melle ammixto. Alterum hoc modo ſcripſit. Paſtillus ad affectiones in ore, cruſtas, ac nomas, quo etiam ipſe cum melle vtitur. Quin & omnia alia ab ipſo ad nomas deſcripta, etiam ad cruſtas commoda ſunt cum melle.

Quæ Crito ad cruſtas conſcripſit.

QVæ verò Crito ad cruſtas ſcripſit illius ipſius verbis ſic habent. Miſy crudum eueſtigiò tollit. In alio exemplari cum melle toſtum habetur. Ad oris verò cruſtas, aqua diluto ac modico vtere. Sint autem miſyos torrefacti drach. tres, mellis boni cyathi ſex, commiſce ac vtere. Similiter facit & chalcitis aſſata, cum melle, vt ſtrigmentitia ſit ſpiſsitudo.

Quæ Archigenes ad cruſtas ſcripſit.

ARchigenes autem de his ſic tradidit. In cruſtis quæ Eſcharæ Græcis appellan

lantur, priuatim commodum eſt ſtercus caninum cum melle illitũ. Aut atramentum ſutorium * purpuræ marinæ tomẽto inuolutum vrito, neque agitato, deinde cũ melle tritum illinito. Aut pice liquida cũ pari melle, modica cedria ammixta vtitor. Aut Rhoën coriarium in aqua ſufficiẽter, donec ſtrigmentoſus reddatur, macerato ac coquito, & melle ammixto vtitor. Facit & Syriacus Rhus cum melle. Aut hirundinum vſtarum, & ſtercoris humani parem modũ cum melle illine. Aut hepatis lupi aridi cochlearia duo trita bibenda præbe. Horum pharmacorum maximam partẽ laudo, quod verò ex rhoe conſtat damno, quum adſtringentis ſit facultatis quæ nequaquã cruſtis conueniat, Verùm de lupino hepate nõ habeo quod dicã. Ad hepaticas enim affectiones ſcio hoc pharmacum tum per ſe, tum pharmaco ex eupatorio mixtũ bibi. An verò etiam ad cruſtas in ore potum conueniat, iuxta aliquam totius ſubſtantiæ proprietatem, per ſolam experientiam iudicare oportet, de qua non eſt quod dicam vt qui hoc non ſim vſus in huiuſmodi affectionibus. Caninum autem ſtercus vbi oſſa comederint canes, per omnia optimum eſt, Nam & magnopere auxiliatur, neq; vllam inſuauitatem exhibet vtenti. Humanũ verò

** Quid ſit tomẽtum marinè purpuræ ignoro: ego verò buccinum ſeu teſtã purpuræ interpretarer.*

tanquam abominandum semper detestatus sum. Vsus est itaque ipso quidam non prædicens, sed latere conatus. Accepit autem non vulgare, sed pueris dabat in cibo panẽ cum leguminibus quæ lupini vocantur, atque ita resiccatum habebat in promptu ad quæcunque eo vtique opus esset. Quin & Musa plurimum vsus est primus adeò stercore canino, albũ semper adsumens. Scribit igitur in præsenti affectione similiter eodẽ canino stercore se vsum, his adeò verbis.

Musa ad Anginam.

AD Anginam stercus caninum album accipito ac resiccato, tritumq́; cribro medico cribrato, & in promptu habeto. Vsus tempore melle diluito, atque tunc vt deuoretur illinito. Hæc quum scribat Musa, meritò ei adstipulamur: hoc enim pharmaco fortius nullum nouimus, neque in angina, neque in magna tonsillarum inflammatione, aut his quibus ex glandulis suffocationis periculum imminet. Ex Sorano. Experti sumus etiam Sorano scripta pharmaca probè facere, quæ his verbis tradidit.

Chalcitidis tostæ, mellis Attici, quod satis est, chalcitidem cum melle terito ad stringmentitiam crassitudinẽ, ac vtitor. Aliud ad crustas faciens & humore prægnantes itemque fœtentes gingiuas. Misyos vsti

drac.

drach. octo, iridis illyricæ drach. quatuor, croci drac. vnā. Hæc trita ac mixta in pyxide lignea reponito, & tum per se, tum cum melle vtitor. Consequenter verò etiā hæc hoc modo prodidit. Aliud pharmacum Anthera ad prædicta faciens. Iridis illyricæ, sandarachæ, cyperi, singulorum drac. quatuor, aluminis scissi, * croci, crocomagmatis, singulo drac. duas, his tritis ac mixtis vtere. Quidam verò & florum rosarū, & gallæ, vtriusque drachm. duas, adiiciunt. Vtere autem ad putredines, & disparatas per abscessum ac cruentas gingiuas arido, Ad crustas cum melle.

His myrrham addunt vetu. cod.

Quæ Heraclides Tarentinus ad crustas in ore scripsit.

HEraclides Tarentinus in scriptis suis ad Antiochidem in hunc modum scripsit, de putredinibus in ore. Facit quidem & Anthera admota. Si verò validior sit putrefactio, apposita est hæc compositio. * Bdellii vsti partes tres, auripigmenti partem vnam, tritis mixtis vtitor, & superne linamentū conuulsum impone, rosaceo tinctum ac expressum. Quidam bdellii partes octo, capiunt. Aliud ad robustas putrefactiones oris, ac reliqui corporis. Chalcitidis partē vnā, calcis viuæ tantūdē, auripigmenti partē dimidiam, tritis mixtis vtere.

** Vetusti cod. non bdellij sed βιβλίου id est libri cō busti quod forsitā idē est quod charta cōbusta habent: item & paulò pòst, ego verò nescio an alias bdellij vri legerim.*

Aliud

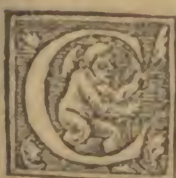
Aliud ad putredines in ore & gingiuarũ abſceſſus. Florum roſarum drach. 4. aluminis ſciſsi drach. 2. gallæ drach. 2. myrrhæ drach. 1. trita melli miſceto ac vtitor. Verùm ad vlcera leuiter cruſtoſa, iniice aluminis drach. 4. myrrhæ obol. 3. gallarum drac. 1. Aliud, Aceti accerrimi heminam vnam accipito, in ipſumq́; tantum ſalis donec non amplius liquetur coniicito: deinde donec ſiccetur coquito, & ex illo accipito, atq; aceti cyathum vnum affundito, ac ore detinendum exhibeto, per ſatis multũ tempus, deinde iterum atq; iterum idem facito ter aut quater per diem, reſpectu habito ad ſubiectas partes. In pueris verò lanas circũ ſpecillum apponito, intingitoq́ue ac locum confricato, ea corporis figura ordinata ne ipſam deuoret. Quidam verò arido ſale vtuntur terentes ipſum cũ aceto & reſiccantes. Faciunt & alumen rotundũ ac ſori, pari pondere. Oportet autem colluere lentium decoctum modico ammixto melle, aut roſarum cremorẽ cũ melle. Quod ſi non exuperetur per hæc putrefactio, vrere iube, munitis & cõtectis in orbem circunſitis locis, Sit autem candẽs ac pellucens cauteriũ, quod admoueatur donec nullus humor amplius defluat, & locus videatur exuperatus. Poſtea colluenda prædicta, & Anthera

com

compositione vtendum ex melle, vsquequo crustæ circunrũpantur, atque tum sanè melle vteris. Aliud odorum tenerum ad inflammationes & crustas cõmodũ. Nucum pinearum drach. 3. amyli drach. 2. aluminis scissi drach. 1. florum rosarum drach. 1. croci obol. 3. Excipe melle. hoc medicamentum ex Ferula Cratippi sumptum dicit.

Ad columellam siue gurgulionem.

CAP. III.

Arnosa quædã particula in summo ore apparet dependẽs, si quis aperto plurimum ore toto, linguam deprimat. Hæc ipsa caruncula duobus nominibus appellatur à veteribus Græcis, gargareon, & cion, hoc est gurgulio & columna. Cæterùm posteriores Medici ferè omnes, non ita, sed cionidem, id est columellam vocant. Nam qui staphylen, id est vuam, ipsam appellant, eorum neque meminisse præstat. Nos enim non particulam ipsam, sed vnam aliquam eius affectionem, staphylen id est vuam nominamus. Rarò autem hæc affectio circa columellã contingit. Verùm valde sæpe inflammatur. Et sanè quemadmodum in aliis omnibus, in quibus ex humorum influxu contingit morbus. Ita etiam hic prima auxilia reprimunt fluxum. Adstringẽtis

igi

igitur facultatis hæc esse oportet, & siquidem moderatus sit influxus, moderatè adstringentis, quam austerā priuatim dicunt, Vbi verò vehemētior fuerit influxus, acerbæ. Ambæ enim adstringunt, sed debilius austera, vehementius autem acerba. Relatæ sunt autem sæpe ambarū materiæ. Verùm præstat & nunc meminisse, quo in paruis inflammationibus debiles, in magnis vehementes adhibeatis. Collutiones itaq; moderatè sunt ex palmulis, aut phœnicobalanis, aut quomodocunq; appellare velis, decoctis quandoq; sola aqua, quandoq; modico melle iniecto. Huic consimilis est collutio ex decocto rosarum, pampinorum vitis, rubi, rubi canini* aspalathi, cyperi, ac cytinorum, Itē siliquarum, & radicum mori, hypocisthidis, malorū austerorum, & pirorum acerborum, ac sorborum. His fortiora sunt myrti ac baccarum eius decoctū, & ex acerbis cotoneis malis, & virgultorum tenerorum ilicis, arbuti, smilacis, ac phagi, & ipsarum glandium, mespilorū item & cornorum, & fructus memæcyli. Generosissimum autē est decoctum gallarū, & Rhois culinarii ac coriarii, ac fructus miricæ, & spinæ Aegyptiæ. Ex his singula tum per se, tum etiam mixtim, cocta ex aqua gargarissare oportet. Mirum enim quàm mixturæ

*Vet. cod. his addūt hederæ, cypri therebinti, rhāni.

ipso

ipsorum vtiliores sæpe fiunt ipso simplici vsu. Quin & aridis tritis columellam contingere oportet, sensim quodammodo ad supernam regionem & externã, ad linguã videlicet, ducendo. Verùm trita arida pharmaca cochleario excipiantur, & melius est vt ipsum cochlearium ad finẽ in obliquam lineam desinat, quàm in rectam. Et ex his ipsis, Moderatæ quidem sunt rosæ, & flos ipsarum, & virgulta iam enumeratarũ plantarum, hypocisthis, Rheon, lapis quo sutores muliebria calciamenta expoliunt, vocatur autem Ageratus, velut non senescẽs, aloëque & cyperus, & iunci rotundi odorati flos, radix nardi Indicæ, ac nostræ montanæ. Fortiora his sunt, & citra manifestam aspritudinem adstringunt, fructus spinæ Aegyptiæ, Rheon, & quod diphryges appellatur, Rhus obsoniorum siue culinarius, & ex acerbis, balaustium, cytini, malicorium, galla, & magis exactè quum omphacitis fuerit. Adstringunt etiam eximiè omnia aluminis genera, Scissum verò inter ea tenuiorum partium est, & ob id vtilius. Atramentum verò sutorium vehementem habet adstringendi vim, sed non expers est calfaciendi, & propterea putredinosis vlceribus conuenit, & tamen exacerbat columellam, etiamsi iam sit in

scir

ſcirrhum indurata. Succi porrò adſtringentes ex omnibus dictis plantis ſunt, & fructibus ipſarum cõſimiliter. Dictum eſt de ipſis inter illitiones ſtomaticas, quarum aliquæ ex muſti, aliquæ ex mellis mixtura præparantur. Corrumpuntur enim ſucci omnino, ſi abſque melle reponantur, aut rurſus reſiccantur, ſi plurimum fuerint cocti. Quidã verò ſucci etiam ſi ad ſolẽ æſtiuum ſiccentur ad moderatam ſpiſsitudinẽ, per tempus tamen exareſcunt: & ſi ad plures annos durarint, in eam perueniunt ariditatem vt cõteri queant in modũ cytinorum & balauſtiorum. Tales ſunt hypociſthidis ſuccus, & vuæ acerbæ, ac glycyrhizę & centaurii. Et vt in ſumma dicam, Omnes ſucci etiam ſi abſque melle diutius fuerint cocti, nõ quidem corrumpuntur, verũ tẽpore fiunt aridi, & quidã ſanè velut dixi cõteri poſſunt, quidam verò natura videlicet tenaces & viſcoſi, in laminam magis abeunt, quàm vt conterantur. Atque hæc quidem ſimplicia commoda exiſtũt. Compoſita autẽ ex ipſis iuxta duplicem vtilitatẽ fiunt, Vnã quidem ex his quæ eiuſdem generis ſunt, quando vehemẽti mole ammiſcemus, carentes medio, velut florem roſarum aut ipſas roſas cũ galla aut alumine permiſcentes, & vnumquodq; ex prædictis lenibus pharmacis ad vehe-

vehemens addentes. Non pauca enim numero iuxta huiusmodi permutationẽ erũt. Imò & iuxta mixturam ipsam ex duobus factam, plura pharmaca fient, quum aliàs alia quantitate misceantur. Velut si duplus sit rosarum flos quantitate aluminis, aut vice versa, duplum alumen ad florem rosarũ: possit autem non solùm duplum, sed & triplum, & quadruplum, alterũ alteri misceri. Neq; clam est etiam par pari, atq; hoc quidem medium fuerit inter summa siue extrema. Reliqua verò omnia partim propius molliori accedunt, quæ videlicet plus rosarum habent, partim autẽ vehementissimo, quæ scilicet plus aluminis capiũt. In vtrisq; verò non obscurum est magis & minus, Quum enim duo sunt pharmaca, fortè quidem est in quo alumen rosas excellit. Fortius autem est in quo triplum alumẽ ad rosas continetur, quàm pharmacum quod duplum saltem habet. Quod igitur semper me dicere audiuistis, etiam nunc dicã. Stulti sunt qui inter duo eiusdem generis pharmaca, vtrum ipsorum melius sit quærunt, aut quod tandem omniũ optimum existat. Perinde enim faciunt ac si quis quærat, præstet ne alicam aut ptisanam ægris exhibere, aut Num vinum, an acetũ mulsum, aut aliquod purgatorium medicamẽtum, aut Num me-

lius sit veratrum album an nigrum, aut si in vniuersum quis de omnibus auxiliis interroget, quod ipsorum optimum existat. Omnia enim respectu ad aliquid, tum emolumentum, tum detrimentum in se habent, quod ipsum etiã Hippocrates dixit primus omnium posteriorum quod equidẽ sciã. Ex recentioribus autem medicis aliqui, quemadmodum alia multa nugantur, sic etiã talia. Vidistis porrò sæpe opere perfectam quam dico veritatẽ. Intempestiuè namque aliqui pharmacis quæ habebant vsi, deinde quod exacerbari affectionem his viderent, ad alia citra methodum transgressi, & neq; his quicquã efficientes, ad tertiã deinceps transitionem, aliquando etiã quartã præter rationem delati, & affectum iam malignum esse iudicantes, me in consiliũ adhibuerũt: quibus ostendere mihi iussis pharmaca quę habebant, id quod cõmodum esset ad præsentem constitutionem indicaui: atq; quum ipsi dicerent per pharmacũ quod ego consulebam, ægrum exacerbatum esse, & ob id se eo vti formidare, verùm etiã sic persuasos à me ad ipsius vsum cõpuli, & tum illis tum vobis, vtrũq; quod Herophilus dixit, verùm esse ostẽdi. Siue enim dixeris pharmaca nihil esse sola per se ipsa, rectè dices. Nihil enim sunt, nisi vtentem eis rectè fuerint

rint adepta. Siue rurſus pharmaca veluti Deorum manus eſſe dixeris, etiam hoc rectè dices. Iuuant enim maximè, ſi is qui eis vtitur in rationali methodo fuerit exercitatus, & cum hoc natura prudens. Quidam enim haud ſanè præſtantiores exiſtẽtes, de ſapientia cum prudentiſsimis contendunt. Mixtura itaq; medicamentorũ eiuſdẽ generis, mediorum pharmacorum vſus gratia fit, & ob id ſemper duo contraria facultatibus pharmaca in vnoquoq; affectu vos habere operæpretiũ duco. Permiſcendo enim ipſa omnino multis mediis pharmacis abundabitis. vna igitur mixturæ eiuſdem generis pharmacorum cauſa hæc eſt, iam videlicet relata. Alia porrò mixtura ex diuerſi generis pharmacis, ex huiuſmodi ratiocinatione cœpit. Rarò equidem inuenerit quis affectionem aut diſcuſſoriis tantũ, aut repulſoriis indigentẽ. Paruæ etenim. & affectionis nomine vix à medicis dignatæ, cõfeſtim ſedãtur. Vbi verò generatus affectus maiorem habuerit cauſam, impoſsibile eſt ipſum per repulſoria perfectè ſanare, & maximè vbi ægri corpus fuerit humoribus multis refertũ, aut particula affecta natura debilis. Ob id igitur cogimur ſępe quidẽ in principio, ſæpe verò paulò poſt ammiſcere qppiã ex diſcuſſoriis. Si verò dolor affuerit

ſimul vehemẽs,etiam ex mitigatoriis. Itaq; tunc opus eſt vnicuique prædictorũ pharmacorum aliquid ex diſcuſſoriis addere. At verò quum & hæc omnino multa ſint,à mollioribus auſpicandum erit. Ab acribus enim inflammata exacerbantur. Atque ea gratia cõpoſita medicamenta in vſum venerunt,quum ad aliarum partiũ inflammationes tum gurgulionis. Veluti quum ad alumen iridem illyricã ammiſcemus,aut farinam eruinam, aut thus aut myrrhã. Quũ enim adſtringentia ſint multa, & non pauca citra acrimoniam diſcutientia, varietas pharmacorum ad columellas inflammatas meritò multiiuga facta eſt. Cæterùm tu perſpecta inflammationis magnitudine ac caliditate,& conſiderata influxus quãtitate,ampliusq́ue copiã humorum in toto corpore per cõiecturam aſſequutus, pharmaco in quo aut adſtringentium aut diſcutientiũ vis excellit vteris. Adſcribam autem rurſus etiam hic pharmaca quæ ab expertiſsimis tradita ſunt, partim quidem cum propriis diſcriminibus, non pauca verò etiam citra diſtinctiones,In quibus ſanè ego,velut etiã in aliis quæ ſupra tradidi, propria diſcrimina apponam.

Quæ Archigenes ſcripſit ad gurguliones inflammatos.

Ad

AD propositam affectionem sic scripsit Archigenes in primo pharmacorum. Vua laxata succum dissolutũ admoue, aut gallam tritã cum sale, aut ipsum sal dissolutum, aut lycii radicem tritã, aut omphaciũ cum melle. Si verò fortius velis, Atramenti sutorii, squamæ æris, aluminis scissi, misyos, myrrhæ, gallæ, æquas partes tritas ac vino exceptas illine. Si sola illa Archigenes tradidisset & sic cessasset, haud iniuria ipsum reprehenderim citra discrimen scribentem pharmaca facultatis penitus contrariæ. Verùm quando in sequentibus hanc ipsam tradẽdi negligẽtia corrigit, rectè facit. Quod verò indiscriminatim hæc dicta sint, hinc discere licet. Vua inquit, laxata succum dissolutum admoue. Oportebat equidem etiã hic apponere, qualem succum dicat, Verùm quũ omnibus iam persuasum sit cyrenaicũ succum optimè facere ad columellam inflammatam, nõ apposuit cyrenaicum, & ob id sanè quispiam ipsi succensuerit. At verò quòd acerrimum & maximè calfactorium pharmacum, ipsum cyrenaicũ succum cum contrariis scripsit, nõ apponens discrimen, neque ostendens quãdo ipso succo vti conueniat, & quando adstringentibus pharmacis, In hoc perperam fecit. Atramentum sutorium enim & squamam æris, & alumen

ſciſſum,& miſy,& gallã,omnia æquis partibus in vino terere iubens, ampliusque ad hæc myrrham pari pondere addẽs, hoc modo compoſito pharmaco vuam illinit,quod fortiſsima adſtringendi facultate præditũ eſt. Verùm huius ſcripturæ indeterminatam incertitudinem mox mitigauit,præſcribendo videlicet hæc verba pharmaci compoſitioni. Si verò fortius velis. Hoc enim ſcripſit tanquam ſcientibus nobis quando fortibus vtendum ſit.Porrò mixtum pharmacum eſt & hoc vbi ſcripſit,aut gallã tritam cum ſale, Galla enim vehementer adſtringit. Sal verò diſcutit cum modica adſtrictione. In principio verò ſale non eſt priuatim vtendum , ſicut neque ſucco, ſed in indurata iam & diuturna columellæ inflammatione. Ipſe autem non columella ſcripſit, ſed vua laxata,cum vulgo exiſtimans columellæ inflammationem vuam appellari. Et quid mirum hoc putandũ,quando etiam ex noſtratibus quidã ob Atticiſmũ ſuperciliosus & iactabundus,vuam ipſam particulam appellari exiſtimauit. Maior enim huius quàm Archigenis ignorãtia fuit,quanquam tum ex aliis veteribus huius appellationis vſus parabilis ſit,tum ex Hippocrate conſtet,ex his adeo in prænotionum libro, verbis. Gurguliones cum periculo excinduntur,

tur, vruntur, ac resecantur quandiu rubri fuerint, & magni, Nã & inflãmatio ad hoc cõsequitur, & sanguinis eruptio. Verùm tales graciles reddere aliis artibus hoc tempore oportet. Hæc præfatus Hippocrates deinceps ait. Quum verò totũ fuerit separatum, quod sanè vuam vocant, & extremũ gurgulionis maius & liuidum fuerit factũ, superior verò pars tenuior, in hoc sanè tempore tutum est manus admoliri. Præstiterit autem aluo prius euacuata manum adhibere, si tempus hoc permittat, & non suffocetur homo. Manifestius autẽ adhuc Diocles interpretatus est, qualis sit affectio vua appellata, & post eum Praxagoras & Mantias, & quicunque concomitantia affectus conscripserunt. Quidam verò etiam ob id affectionem vuam appellatã esse dixerunt, quod vuæ fructui extremum gurgulionis simile apparet. Quæ porrò deinceps ab Archigene scripta sunt, rectè dicta sunt, discrimina nimirum vsus ipsorũ eo adscribente. Habent autẽ sic. Cõmune pharmacũ columellæ & tonsillarum. In cõmune tum tõsillis, tum columella inflãmatis, aut exulceratis, in principio conuenit, quies, inedia, & consequens diæta, gargarismi simplices leniter adstringentes. Posca dilutior tepida, aut aqua mulsa, aut palmularũ, aut vitis

pampinorum, aut malorum cotoneorũ, aut mespilorum, aut pirastrorũ, aut rosarũ decoctum, ita vt ad austera decocta parum mellis ammisceatur.* rectè hoc loco scripsit oportere quid mellis austeris admisceri. Quod tamen] antè aqua mulsa per se vti iusserit in principio inflammationũ, non rectè fecit. Nihil enim adstringẽs habet aqua mulsa, sed rectißimè quis ipsam extersoriã dixerit: & si simul discussoriam dicat, nihil deliquerit. Quæ verò deinceps ab eo scripta sunt, rectè habent in hunc modũ. Facit & acaciæ succus aqua dilutus. Illinenda sunt etiam consimilia stomatica medicamenta, velut est quod ex moris constat simplex. Rhois item syriacæ ac coriariæ cremore cocto ad spißitudinem, cũ melle mixto vtere. Aut punicorum dulcium atq; acidorum succum ad mellis craßitudinem decoquito ac vtitor. Aut vuæ acerbæ succum expressum adhibeto. Aut rubi, aut lentisci, aut terebinthi, aut myrti, aut rosarum succo cum melle vtere. Et postea forinsecus alumen scissum quum dimidia aloës parte, ac modica acacia cum succo solani, imponere consulens, hæc verba infert. Quod si moretur inflammatio, acetum tepidum per se gargarisset, aut galla trita ammixta, aut rubi aut agrestis oleæ radice. Aut cyperi decoctum cum

* Sic vet. cod.

cum melle. Aut paſſum cum aqua. Aut ſycites vinum calidum. Aut maluæ decoctum. Manifeſtum eſt enim hæc auxilia communia eſſe, velut prædictum eſt, tum columellæ, tum tonſillarum. Verùm non rectè videtur mihi paſſo cum aqua confidere, vtpote imbecilli ad talia medicamento: quemadmodum etiam vino ſycitæ, & maluæ decocto, priuſquam ad ſuppurationem perueniat affectus: oportebat autẽ hoc ipſum ab eo indicari. Connectit deinde Archigenes ad prædicta ſic ſcribens. Illinito & ea quæ ſupra ad vlcuſcula in naribus ſcripta ſunt. Priuatim autem picem cum oleo aut melle. Aut crocomagma cũ modica galla & melle. Aut alumen rotundum cum flore roſarũ tritum, aut roſas aridas, aut florem ipſarũ, trita inſperge, aut tum tõſillis, tum vuæ inſuffla. Aut cyperi radicem, vel myrtum, aut lentiſcum, vel rubum, aut gallã, aut ſalẽ tenuem ſimiliter inſperge. Aut omphacium vel lentiſcum cum melle illine. Aut florem roſarum vel crocum cum mali punici ſucco. Hic rurſus adſtringentia ad diſcuſſoria citra diſcrimen permiſcuit. Nihil enim ſimile eſt inſpergere ſalem tenuem, aut roſas ſiccas, vel florem ipſarum. Aut pice cum oleo vti, quod pharmacum eſt calfactorium ac diſcuſſoriũ, aut galla & alumine, quæ phar-

maca sunt maximè adstringentia. Cæterùm indurata iam inflammatione, rectè pix liquida adhibeatur, aut arida oleo liquefacta. Tunc verò etiam sal commodus fuerit, corpore videlicet prius euacuato. Incipiente verò aut augescente & cũ multa caliditate vigente, maximè contrariũ auxilium est pix cum oleo, eademq; ratione etiã sal. Consequenter autẽ rectè descripsit Archigenes ad vigentẽ affectionem auxilia. Indicat autẽ ex eo, augescens & nihil opis sentiens ex præscriptis malum. Habet sermo eius hoc modo. Si verò in vigorẽ peruenerit affectio, aut aluus subducatur, aut furfurum loturam calidã gargarisset, aut ptisanæ succũ, aut passum tepidũ, aut radicis dulcis decoctum cũ passo & hyssopo, aut ficus vino incoctas, aut ptisanę succũ in quo vuæ passæ sunt incoctæ. Magnopere iuuantur si amygdalinum oleum in aures infuderis, forinsecusque spongiis expresſis leniter foueris. Quin & omelysis ex cruda hordeacea farina imponenda, aut ex farina seminis lini aut fœni græci, aut etiam mixtura ex his omnibus facta. Si ita propè suppurationem fuerint tonsillæ, coadiuuare asſiduè per ficuum decoctum oportet, & tantum non indesinenter id ad gargarissandum exhibere, similiterque aquam mulsam calidam. Si
ve

verò nihil tale apparuerit, augescat tamen malum, ita vt ægrè transglutire possint ægri, & suffocationis principium sit nobis suspectum, aluus forti clysteri aut glande subducendus est, & vena cubiti secanda, cucurbitæq; cum scarificatione collo ac mento affigendæ. Fomentis etiam ac cataplasmatis frequentius & robustius vtendum, & assiduis gargarismis. Quod si ad nullum horum præsidiorum cedat sed augeatur, venæ sub lingua secētur, aut iuxta angulos oculorum, atq; ea quæ in fronte est. Illinatur autē assiduè fel tauri, & elaterium cum melle, aut sal cum oleo veteri melleque & aceto. Aut centaurea cum melle. Aut Absinthium cum nitro & melle. Aut hirundines integras vnà cum pennis vstas ac tritas cum melle illinito. Aiunt aliqui etiam summè facere hirundinum pullos teneros valde siue recentes, siue inueteratos assatos, & in cibo exhibitos. Statim enim leuant suffocationem. Siue autem pueri sint, siue senes, sulphur & iridem cum melle delingenda dato. Quod hæ communes medelæ sint vtriusque, velut in principio dixit, vuæ videlicet & tonsillarum, manifestum fecit ex his quæ consequenter infert, quum ait. Aliqui angina prehensis, quos tum synanchicos tum cynanchicos Græci appellant,

cla

elaterii, & fellis tauri, vtriusque obolos. 2. cum aqua mulsa tepida bibendos præbent. Quidam verò asellos sub aquariis vasis nascentes in potu exhibent, aut delingendos dant, aut dolẽtibus & affectis partibus illinunt, & valde se iuuari testantur. Quin & per vaporem intra os receptum hoc modo fomentum adhibetur. Origanũ aut hyssopum, aut satureiam, cũ sufficienti aceto diligenter in olla feruefacito obturata. Operculum autem circa medium habeat foramẽ. Deinde harundinem ad foramen operculi ac os ægri adaptato, ac fomentũ admittito. Si verò os à feruore harundinis cõburatur, ouum vacuum vtrinq; perforatum ægri in ore contineant, & per ipsum harundo inseratur. Mollius fit fomẽtũ, si pro aceto aqua sumatur. Quidam nitrum, & origanum, & nasturtii semen, ac oleum in posca trita miscent, & similiter pro fomento adhibẽt. Aut cinerem pullorum hirundinum implumium illine, aut solani succum, & butyrum æquis partibus cum rosaceo cerato mento impone. Eis verò qui suffocantur, picem cũ aqua & nitro in potu præbe. Hæc quidem Archigenes scripsit. Ego verò nunquam tentaui vlli alicui, ea quæ bibuntur pharmaca, in eiusmodi affectionibus exhibere, qualium sanè tum ipse, tum alii quidã meminerunt

sunt. Itaque hoc quod ad finem sermonis præscripti habetur, his verbis: Eis verò qui suffocantur, picem & nitrum cū aqua in potu præbe: non possum mihi persuadere qua ratione sit dictum. Imò neq; ex præceptoribus aliquem, neque aliū vllum eo vtenté vidi, neque etiā ipse in vsum assumere tentaui. At verò venam secare eis qui suffocantur, & eluere forti atque acri clysteri, & purgatoria exhibere, gratia euacuandi vniuersum corpus, & transferendi infra humorum momentū qui ad affectas partes feruntur, rationabile est, & multa experientia iudicatum ac cognitum. Similiter etiam post totius corporis euacuationem, & diuersionem ad infernas partes, pharmacis acribus multum discussoriis vti, rationi consentaneum est, & experientiā testem habet. Picem verò cum aqua & nitro in potu præbere, abstinui, vt pote quum neq; alium vtentem viderim, neque rationem ad hunc vsum ducem habeam:

Quæ Apollonius in primo parabilium prodidit.

APollonius in primo parabilium sic ad verbum scripsit. Ad inflammatam columellam illitiones. Sale trito & melle illinens reprimes columellā. Picem illinēs per digitum apprimito. Succū cyrenaicū aqua dilui

diluito,& columellæ adhibeto. Chalcitidẽ ttitam similiter admoueto, omphacio trito cum melle vtitor. Hæc Apollonius. Licet autem nobis videre in his quæ absq; discrimine scripta sunt, quod si quis nõ vniuscuiusque indefinitè scripti facultates nouerit, quo in oportuno tempore eis vtatur, maximum omnino nocumentũ inferet. Scriptum est itaque hic primum omnium, Sale trito & melle vtendum esse. Postremũ autem, omphacio cũ melle. Contraria autem facultas est omphacii ad salẽ. Quare si quis in principio sale vtatur, maximè si humores in corpore ex æquo abundent, aut etiã circa caput hæreant, extremè ægrum lædet. Omphacium verò in principio commodissimum est, non trahens, neque euellens ad se ex alto, velut sal cum melle, sed repellens. Sales autem cum melle discussoriam vim habent, modica adstrictoria vi sali commixta, quæ sanè per ammixtionem mellis penitus euertitur. Cæterùm id quod ex pice cõstat, inueteratis inflammationibus, & iam in scirrhum, vt ita dicam, induratis conuenit. Quemadmodum etiam cyrenaicus succus non incipientibus, sed vbi iam quod influit per adstringentia repressum est, prodest. Chalcitis verò in totum inepta est, præterquam si valde inueterata & ægre

cura

curabilis sit affectio. Est enim medicamētū mordax si cruda adhibeatur, quapropter vt vim ipsius deleamus, vsta frequentius vtimur. Deinceps Apollonius hæc ad verbum scripsit. Gargarismi ad pendulam columellam, Origanum tritam, aceto & aqua affusis, feruefacito, & cum caricarum succo misceto, ac vtitor ad gargarissandum. Aut hyssopum terito, & caricarum coctarum succo misceto, ac vtitor velut origano. Mentam ac rutam & coriādrum lacte asinino trita gargarissanda præbe. Apium & lauri folia trita, & vino aut lentis decocto diluta gargarissato. Noui quendam qui omnibus ab Apollonio scriptis indiscriminatim vtitur, in principio inflammationis gurgulionis vno ex his vsum esse, & ægrū extremè lesisse: præter alia enim neque sciebat quid pendula columella esset, quum velit Apollonius valde laxatam absque inflammatione, gurgulionis affectionē ostendere, quam etiam resecare consueuimus, atque in hac reuera pituitam detrahentia & calfacientia pharmaca commoda existunt. Nam in totum subalbida fit & exanguior. Deinde Apollonius hæc subdit. Lotium asini plurimum & calidissimum bibendum præbe. Idem etiam in angina. Miror equidem eiusmodi auxilia

tra

tradentes: certè enim ſcio omnes homines, paucis omnino exceptis, citius mori velle, quàm vrinam aſini bibere. Verùm hic etiam plurimam addidit, & aliàs velut etiam antè dixi, abſurdiſsimum eſt curantẽ oris inflammationem, pharmacum potabile exhibere, niſi ſi ex purgantium numero exiſtat, hæc enim alterius vſus gratia dantur. Ex aliis ſufficiunt quæ citra tranſglutitionem auxiliari poſſunt. Quin & quod poſtea ſcriptũ eſt ſimilem habet abſurditatẽ, quod itidem bibere iubet. Scribit itaq; ſic de ipſo. Lauri folia trita ex vino & aqua bibẽda præbeto.

Quæ ab Hera tradita ſunt.

HEras igitur multò melius quàm Apollonius ſcripſit hoc modo. Ad columellam laxatam. Gallæ omphacitidis partem. I. *ſalis ammoniaci partem. I. Singula per ſe ac ſimul terito, & expleto inde cochleario vuam cõtingito. Lapidem Ageratum appellatum, quo ſutores ad muliebria calciamenta expolienda vtuntur, deradito, indeque cochlearium expletum vuæ adhibeto. Ex his duobus pharmacis, alterũ poſterius omni moleſtia caret, neque nocere potens, neque magnopere iuuare, quocunq; tandem tempore quis eo vtatur. Fortius eſt prius. In principio itaque & quum valde rubent, minimè aptum eſt. Si verò præeua-

*Vet. cod. omnes addunt hîc aluminis ſciſſi partem vnã.

cua

cuato toto corpore, & post repulsoriorum pharmacorum vsum, adhibeatur, vbi non valdè rubens sit gurgulio, iuuare potest. Ex contrariis enim fortibus componitur facultatibus repulsoria & discussoria. Quare non rectè fecit Heras indiscriminatim ipsa tradendo.

Quæ Heraclides Tarentinus tradiderit.

TArentinus porrò Heraclides in libris ad Antiochidem, ad inflãmatas columellas sic scripsit. Omphacium siccum terito, & ammixto sufficiẽti melle adhibeto. Aut gallam tritam cum melle, aut alumen scissum eodẽ modo. Aut succũ cyrenaicũ cum melle. Aut Melanteriam qua sutores vtuntur. Aut Andronium pastillum, quẽ in vulnerariis medicamẽtis referam, cũ vino. Oportet autẽ post hæc lentiũ decoctũ gargarissare. Rectè ad finẽ hoc adscripsit. Vehemẽtia enim sunt omnia præscripta ab ipso pharmaca, acerba qualitate prędita, & ob id exasperanti, Itaque aspretudinẽ ab ipsis inductam mitigare vult per lẽtium decoctũ. In moderata inflammatione nõ est necesse his vti, quemadmodum neque vbi columellæ valdè rubræ fuerint, & calidam inflammationem habẽt. Imò neque in declinatione earum: tunc enim discussoriorum medicamentorum vim prædominari oportet.

Ab Aſclepiade prodita.

ASclepiades ad eaſdem ſic ſcripſit. Sic-cum ad laxatas columellas. Anethum vnà cum ſemine & radicibus quod ſatis eſt accipe,& in vas fictile cõiectum,cuius os ſit ſubobturatum,& ipſum vas luto oblitũ, in furnũ donec vas igneſcat mitte, deinde ex furno extractum anethum vſtum tere, & ſublatum repone. Vſu verò expetente ane-thi partes duas, accipe, & iridis illyricæ in tenuiſsimum puluillum redactæ partẽ vnã, ammiſce,ac per arundinẽ inſuffla. Aliud,

Roſarũ ſiccarum ſextariũ vnũ,nardi cel-ticæ vnà cum radicibus & adhærente terra faſciculum vnum, nidi hirũdinũ ſylueſtriũ aridi drach.3.myrrhæ drach.8. gallas om-phacitidas nume. 15. contuſa & trita inſuf-fla,& cum digitis adhibe. Ex his duobus pharmacis prius penitus nihil ex repulſoriis habet,ſed eſt totum diſcuſſorium. Alterum verò ex cõtrariis mixtum eſt facultatibus: multam enim diſcuſſoriam vim habet ſyl-ueſtrium hirundinum nidus,adſtringentem autem gallæ, Mediæ verò potẽtiæ eſt myr-rha,& mixtæ nardus celtica,Ita vt tum di-ſcuſſoria,tũ adſtrictoria facultas, ambæ in eo ſint moderatæ. Ceterùm per arundinem eiuſmodi pharmaca inſufflari, valdè impro-bo. Defertur enim ex ipſis multum, tum in

gu

gulæ summum, tum in ipsam gulam. Præstat itaq; cochleario indita apprimere, quẽadmodum ego vti soleo, vt vidistis. Quin & tertium pharmacũ Asclepiades post prædicta duo conscripsit his verbis. Siccum ad laxatam columellam & tumentem Neapolitæ. Piperis albi drach. 1. myrrhæ drach. 1. aluminis scissi drach. 2. gallæ omphacitidis drach. 2. trita admoue. Hoc pharmacum à principio vsque ad finem vtile esse poterit, præterquam in vehementer rubentibus. In his enim vitare oportet acrium ac mordacium valde mixturam, quale hoc loco piper existit. Aliud deinceps eiusdem facultatis scripsit ad tumentes columellas ex his compositum. Lapidis agerati drac. 4. floris lapidis Asii drach. 4. terræ samiæ drac. 4. aluminis scissi drach. 2. croci torrefacti drach. 2. gallarum omphacitidum drach. 2. tritis vtere. Hoc & nos vsi sumus sæpe vt optimo, & quod omni tempore iuuare possit, præterquam velut in præcedenti dixi, statim in principio, & quũ ruber & calidus fuerit inflammationis tumor. In inueteratis autem iam, & corpore euacuato, post vnum vsum statim magnam commoditatem exhibet. Sunt enim vehementer adstringẽtia, ac discutientia, & ea quæ mediæ materiæ sunt, in ipso temperatè mixta.

Critonis pharmacum hoc modo scriptum ad columellas.

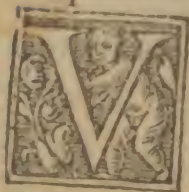
HOc pharmacum ad ipsam temporis oportunitatem apparato. Osium palmularum, nucum tenerarum immaturarum siccarum, vtrorunque drach. quatuor, vrito ac in puluillum terito. Vtere arido admoto. Et in hoc pharmaco osium palmularum vis satis discussoria est. Nam & in aliis affectionibus, eorum experientiã habemus, quod eiusmodi viribus sint prædita. Nucũ verò tenerarum siccarum cinis, discussoriã vim habet vnà cum adstringente.

Sorani ad columellas.

QVin & Soranus pharmacum indiscriminatim scripsit, non apponens in quibus priuatim faciat. Habent autem verba eius hoc modo. Radicem dulcem contundito, & mel & dulcem aquam pari mensura affundito, deinde coquito, & succum gargarissandum præbeto. Peccauit in hoc quod non adscripsit, maximè mitigatorium hoc pharmacum esse, quod in vigore inflammationũ magnopere auxiliari potest, Huius vsus commodus etiam est, vbi ex acerbis pharmacis immoderatius quis irritarit & exasperarit columellam inflammatam. Hanc enim lenit hoc pharmacum.

De

De pharmacis ad vlcera oris aphthas appellatas. CAP. IIII.

Lceratiões in superficie oris ob-ortas aphthas appellãt, habẽtes quippiam igneæ caliditatis: fiũt autẽ vt plurimũ pueris lactentibus, quũ aut vitiosum fuerit lac nutricis, aut nõ probè ipsum concoxerit infans. Curantur facilè vtpote quæ ex moderatè adstingentibus sedantur. Quandoque tamen diuturnæ fiũt ac ægrè solubiles, & progressu temporis putredinosum quid acquirunt, quod à Medicis Nome appellatur. Scripta itaq; sunt & ad ipsas medicamẽta moderata quidẽ ad eas quæ nihil maligni habent. Fortia verò ad eas quæ iam quid putredinosum & serpẽdo depascens habent. Mentionẽ faciã eorũ quæ recẽtiores coaceruarunt, Nam ex his quæ veteres cõscripserũt, optima cum magna experientia ipsi elegerunt, & quædã eorũ quæ postea inuẽta sunt apposuerũt. Inuenias autẽ post veteres, etiã Mantiæ & Heraclidæ Tarentini plurima pharmaca scripta. Similiter & Menecrates librũ optimorũ pharmacorum inscripsit, ex quibus plurima ipse inuenit. Queadmodũ & cappadox Heras. Andromachus autem duos, & tertiũ in quo oculorum pharmaca continentur. Plures autẽ libros cõposuerũt

Antonius Musa,& post eũ Asclepiadę duo, & post hos Crito. Verùm hi quidem tres post Andromachum nati sunt, Heras autem ante Andromachum, & ante ipsum etiam Musa ac Menecrates. Longo verò tempore etiam hos præcessit Heraclides, & præceptor eius Mantias. Verùm Mantias velut ab initio Herophili sectator fuit, ita etiam per omnia mansit. Heraclides autem medicorum empiricorum sectã elegit, optimus medicus tum circa alias artis partes factus, tum plurimorum pharmacorum expertus. Quum itaque aphthæ,(de his enim sermo institutus est,) malignæ euadunt, fortioribus medicamentis egent, qualia etiam alias in tonsillis ac ore affectiones sanant. Prædicto igitur scopo compositionis eorum, nihil amplius opus habeo de his dicere, sed ad narrationem progrediar præcognitorũ, initio sumpto ab his quæ Andromachus scripsit, quemadmodum consueui ad verbũ ipsa transcribere.

Quæ Andromachus scripsit ad aphthas.

NOn solũ Andromachus, sed & alii multi duo pharmacorum genera ad aphthas cõscripserunt. Ad eas quidem quæ nihil maligni habent, moderata viribus pharmaca componẽtes. Ad malignas verò fortiora: adscribũt autem in his ipsi aliquãdo,

qu

quod ad aphthas & vlcera hoc pharmacum conuenit, aliquando quòd aphthas putredinosas, Quum verò simpliciter ad aphthas adscripserint, simplices indicant & nihil ma ligni habentes. Andromachus igitur ad malignas aphthas sic scripsit. Ad apthas in ore & vlcera. Aluminis scissi vsti drach. duas, fructus ericæ drac. vnã, oleo excipito, & per digitum locis apprimito. Aliud, Aeruginis drac. 2. aluminis scissi partes duas, gallæ in puluillum redactæ partem vnam, terito & per linteolum cõcernito, deinde digitum oleo madefacito, succumq; excipito, & tonsillis extergendis apprimito, item palato, & vuæ. Disparat pelliculas, & tollit aspe ritates circa ipsum os, callos excoriat, & vlcera ad cicatricem perducit. Cæterùm ad aphthas in superficie hærẽtes sic scripsit. Ad aphthas lycium Indicũ vino tritum circunlitum facit, & ericæ fructus tritus, aut rosæ siccæ cum melle. Hęc præfatus infert. Si verò nigræ sint & malignæ, Vuæ passæ puræ partes tres, anisi tantundem, trita cum melle illine, deinde collue.

Quæ Crito ad aphthas scripsit.

CRito verò sic ad aphthas scripsit. Portulacam in melle tinctam manducet, aut oleæ foliis in vino coctis os colluat, aut foliorum myrti albæ decocto ex vino, aut

æruginis vermiculatæ obol. tres, in vini heminæ parte quarta tritos colluat. Quin & galla in acri aceto teratur, ac illinatur. * In pueris autem tedas minutim cõcisas, & medullam bouinam coquito. Faciunt & amygdalæ amaræ cum melle. Nigrefactas autẽ aphthas, vua passa exacinata & aniso tritis cum melle illine. Tarentinus autem Heraclides, vbi extersteris ait farina erui cũ melle, gallam cum melle adhibe. Conuenit & Rhus obsoniorum cum mentæ ramulis. Sit autem Rhois copia quãtum tribus digitis prehendi potest, mentæ verò ramuli tres, & rosarum folia septem, & nuces pineæ septẽ. His omnibus cũ melle tritis vtitor, aut lycio ex aqua. Conuenit & fex vini dulcis illita cum melle. Aut alumen, & malicorium punici dulcis, æquis portionibus terito, & adipe anserino mixta illinito, atque aquam calidam frequentius colluendam præbeto, ampliusq; adipem anserinum admoueto.

* Sic vet. cod.

Aliud Musæ. Fructus myricæ drach. sex, aluminis scissi drach. duas, oleo excepta admoue. Aliud maximè in pueris. Rhoën rubrum tritum melle mixtum illine, aut adipem suillum & mel liquefacta. Præbeto eis etiam gargarissandum lac asininum. Quod si multa saliua feratur, gallam & solanum aceto diluta gargarissare facito, aut

vio

violas albas ſiccas cum melle tritas illinito.

Hæc quum ſcripſerit Crito, meritò quis eis ſuccenſeat, velut etiam alios ſemper reprehendo, qui ex ordine indiſcriminatim auxilia recenſent, non apponentes an incipiente affectione, aut progrediente, aut decedente, aut vigente, aut decreſcente, conueniant, & Num parua exiſtente affectione & manſueta, aut adeò maligna vt iam putredinoſum quid habeat. Ex his enim quę ſcripſit aliqua ſimplicisſima ſunt in pueris maximè conuenientia nullam affectionem habentibus. Velut quum adipem ſuillum & mel liquefacta aſſumit, & multò magis quum aſininum lac colluere præcipit. Simplicisſimum pharmacum eſt & portulaca melle tincta & manducata, & collutio ex foliis oleæ, ſimiliterq; ex myrto alba. Fortisſimũ verò quod ex ærugine & vino conſtat, quemadmodum etiam galla acri aceto trita ac illita. Valdè enim forte hoc pharmacum, velut etiã id quod ex ærugine conſtat. Verùm in illo paucisſima eſt ærugo, (obolos enim tres dixit in vini quarta heminæ parte terendos eſſe ac colluẽdos) debilisq; fit, copia mixturæ vini exoluta, Galla verò aceto acri trita vt craſſa fiat, & illitioni apta, valde vehemens eſt pharmacum: Quemadmodum etiam quod ex alumine

& malicorio punici dulcis cōponitur, quod nisi ad adipem anserinum ammixtum esset, ad putrefactiones fortes congruens esset. Fortè est & quod ex myricæ fructu ac alumine constat, sed non adeò velut id quod ex galla & aceto. Semel porrò tantum rectè fecit apponendo in verborum serie sic. Quod si multa saliua feratur, gallam & solanum aceto diluta gargarissare facito. Multam enim saliuam ferri, maiorem affectionem esse significat. Præstabilius autem fuisset statim dixisse. Quod si pascendo proserpat affectio, aut vlcera profunda fiãt, aut eiusmodi quippiam adscripsisse.

De his quæ Asclepiades ad aphthas scripsit.

RECTÈ igitur fecit Asclepiades, tametsi non multa pharmaca ad aphthas conscripsit. Verũtamen in duobus quæ in principio tradidit sic. Ad aphthas citra nomen serpendo depascentẽ. Deinde post duo rursus adscribens. Ad aphthas depascentes. Lenia enim sunt duo pharmaca, alterum quidẽ prius in quo ait, Medullam bubulam melle mixtam ac tepefactam illinito. Maximè verò pueris infantibus est commodum. Alterum verò est, Adipe suillo melli ammixto vtitor. Cæterùm ad depascentes aphthas, gallarum decocti cyath. I. ac mellis tantundem miscere iubet, & feruefacto vti. Verũ ego

ego tum hoc pharmacum, tum alia tria post ipsum tradita, paulo antè in pharmacis ad nomas præscripsi: neque enim referre puto, siue ex aphtha, siue ex alio quopiam transitio ad nomen contingat.

Quæ ab Apollonio ad aphthas scripta sunt.

APollonius autem Herophili sectator in primo parabilium pharmacorũ sic scripsit ad verbum. Ad aphthas albas. Chalcitidem oleo tritam pẽna illinito, hoc e uestigiò sedat. Postquam verò pura facta fuerit, Myricæ fructũ tritum, & aqua mulsa aut vino dilutum illinito, maximè infantibus. Deinceps autem aliud scribit, & maximè ad nigras aphthas. Vuã passam exacinatam & anisum trita cum melle illinito. Et rursus aliud, Atramento sutorio trito cum melle vtitór. Videtur sanè in malignis, eiusmodi pharmacis iubere vti. Adscripsit itaque ad primum, Ad aphthas albas. Ad secundum, Ad nigras, ostendens per id colorem præter naturam, & magnitudinem affectionis. Consequenter adscribit & collutiones ad aphthas, hac verborum serie. Vino nigro austero & subadstringente colluito. Oleæ foliis in vino coctis colluito. Myrti albæ foliorum decocto cum vino similiter vtere. Hæ collutiones citra discrimen scriptæ nullum

detr

detrimentum inferunt. Nã & in moderatis, & in maioribus, & in maximis affectionibus conueniunt. Rectè verò deinceps aliud valde efficax scripsit. Aeruginis vermiculatæ obolos.3.in vini quarta heminæ parte gargarissandos præbe. Deinde etiã vinum colluendum præbe. Hoc enim in fortioribus conuenit, quemadmodũ etiã quod consequenter sic scriptũ est. Muriam oliuarum & acetum pari mensura mixta colluenda dato, indeque vino colluito, postea etiã aqua mulsa, & deinde aqua * In omnibus autem oleum colluendum præbe. Post hæc, duo pharmaca scribit diuersis formis ac speciebus aphtharum congrua. Hyssopum enim tritum ad calidas & erosas affectiones, itemque puras maximè cõtrarium est: congruit autem sordidis & inflammatis aphthis. Omphacium verò cum vino aptũ est pueris & mordacitatem sentientibus ac erosis. Iubet autem omphacium cum vino tritum collui, hyssopum verò cum vino aut aqua mulsa. Validum valde est quod ab his sequitur pharmacum, vt iam pascendo proserpentibus aphthis conueniat, quod ipsum componit, myricæ fructum coquens cum aceto. Validum est & quod deinceps ab eo scriptum est, in quo ait, Gallam tritam in acri aceto colluendam præbe. Hoc verò quod

In pueris vetu. cod.

quod postea sequitur, in quo ait, succo silphii diluto similiter vtitor, & postea oleum coluendum dato: etiam ipsum acre & mordax est ac discussorium non adstringens. Non rectè itaque adstringentia & acerba ac repulsoria, discussoriis ammixta sunt ac acribus, atque hoc nullo discrimine adiecto. Quod verò sequitur ex aceto apparatũ generosum est: quòd autẽ non apposuit ad acetum, acre, in hoc deliquit, & quod per semen lini moderatius reddi tacuit, adiecit autem ipsi etiam lolium, pharmacum multũ discussorium, atque propterea ipsum ad linguæ tumores conuenire ait. Verùm adscribam omnem ipsius dictionem. Semen lini, ac lolium, æquis partibus aceto trita colluito. Hoc itidem ad linguæ tumores facit. Longè lenius his omnibus pharmacum deinceps scripsit hoc modo, Folia pruni contusa ac lacte permixta colluito. Quũ enim adiecerit sermoni, colluito, manifestum est quod multo lacti pauca folia ammiscet. Nã si folia cum lacte trita pro pharmaco inunctili esse iussisset, palam vtique esset, quod multa folia, paucum verò lac esse iussisset. Deinceps porrò etiam quæ mansa aphthas iuuent annectit. Mandendæ sunt oliuæ muria conditæ. Manifestũ est lenissimũ hoc pharmacum esse. Et rursus. Portulaca melle tin-

tincta manducetur. Et hoc similiter mite est. Differunt hæc duo inter se in eo, quod oliuæ muria conditæ & adstringunt, & discutiunt: plurimam verò in se adstringendi vim habent. Portulaca verò cũ melle imbecillius est pharmacũ. Consequenter probè fecit quum ait, In pueris conuenire quæ dicturus est medicamenta. Scribit verò de eis in hæc verba. Vbi puer aphthas habeat, Similaginem & medullã bubulã, ac farinam, cocta in cibo exhibeto. Si verò sugere nequeat, lienẽ bubulũ in vino coctũ, ac tritũ cum melle, in cibo dato. Hoc pharmacũ superuacaneum est, & plus æquo curiosum. Deinceps rectè scripsit. Abstinendum circa diętam, ab acribus, & salsis, & acidis tũ eduliis, tum potibus. Deinde haud scio quo modo, in hanc sententiã scribit. Atramentũ sutorium vstum tritũ cũ melle illinito. Hoc enim medicamentũ superius scribere oportuit cum aliis fortibus pharmacis.

Quæ Archigenes scripsit ad aphthas.

QVædam ex his quæ Archigenes ad aphthas scripsit, eadẽ sunt cũ præscriptis, Verùm visum est mihi ex ordine omnem ipsius sermonem adscribere, ita vt nihil ex eo relinquam. Scribit igitur sic. Ad aphthas collutiones faciunt, Foliorũ oleæ decoctum, aut foliorum myrti albæ eodem

mo

modo. Aqua oliuæ colymbadis appellatæ, hoc est muriæ innatantis. Facit & amurca, & marrubii ſuccus, aut lentis decoctum, ſeu rubi, aut cypri. Aut æruginis vermiculatæ obol. 3. in vini cnidii quarta heminæ parte diſſolutas colluat. Illitiones autem faciunt pleraque ex deſcriptis ſtomaticis medicamentis: priuatim autē congruunt hæc. Aluminis ſciſsi, florum roſarū, æquales partes, fructus myricæ duplum, vtere ſiccis. Aut thus & glycyrhiza ſuccum æquis portionibus, gallæ, myrrhæ, aniſi, ſingulorum parū quid, cum vino protropo illine. Aliud,

Mannam & ſalem pari pondere ſicca, per pennam adhibeto. Aliud, Fecem vini dulcis cum melle illinito. Aliud, Miſy & alumen & Rhoën cum melle, aut chalcitidem cum oleo, per pennam illinito: vehementer bonum eſt. Aut oleæ folia cū oleo illinito. Poſtquam verò repurgatæ fuerint, myricæ fructum cum aqua mulſa aut vino illine. Aut vbi cum erui farina & melle exterſeris, gallam cum melle adhibe. Aut myricæ ſemen & aluminis tertiam partem cum oleo illine. Hoc etiā ad nomas facit. Aut adipem ſuillum aut anſerinum manna inſperſa illinito. Aut gallam tritam cum oleo. Aut liquidum alumen dilutum. Aut cypri folia manducent.

Aut

Aut lycii radicem aridam adhibe. Aut oleæ germina trita ex melle. Aut gallã cum ſale. Si verò extendatur affectio, & ſerpẽdo putredinoſè depaſcat, collutionibus quidem & gargariſmis vtendum eſt ad aphthas deſcriptas fortioribus: priuatim autem muria frequentius colluenda eſt. Aut herbã ſacrã aqua aut vino incoctam colluendã aut gargariſſandam dato. Illitionibus etiam ad aphthas deſcriptis fortioribus vtantur: priuatim verò cornu cerui tritum affrica. Aut atramẽtum ſutorium toſtũ tritum cũ melle. Aut æruginem æris ſiue ſquamã cũ melle. Summè facit ad nomas, fœniculi radicis vſtæ cinis. Hæc ad aphthas Archigenes in primo de pharmacis ſcripſit, quæ parum ab eſt vt omnia etiam aliis ſint ſcripta. Quid igitur operæpretium duxi eadẽ bis ſcribere, quanuis cauerim ne hoc facerem? Quod ſanè & Archigenem, quem ſcimus maiore quàm alios dignitate, etiã communia cum propriis diſcriminibus ſcribere poſſe videbam nunc ipſum in pluribus eiuſmodi doctrinæ negligentẽ. Nunc enim omnia confuſim proiicit auxilia, vnà cũ hoc quod cõtinenter inter ſe ſcribendo commiſcuit, leniſsima & acerrima. Quid enim ſimile habet ærugo ad lentis & rubi ac cypri decoctum? quid galla ſimile adipi anſerino aut ſui

ſuillo? Acre enim & erodens fortiterq́; re-
ſiccans pharmacum eſt ærugo. Rubus autē
& cyprus, & lens, paucißimam habent ad-
ſtringendi facultatem. Sic etiam galla for-
tißimè adſtringens, contrariam vim habet
ſuillo ac anſerino adipi. Quin & deinceps
ab eo ſcripta planeq́ue omnia quorū men-
tionem facit, eandē confuſionē perturbati
ordinis habent. Præſtabat autē velut ſemel
alicubi in ſermone apponendo dixit, Hoc
etiam ad nomas facit: eodē modo etiā alia
diſtinxiſſe vt adſcripſiſſet videlicet, hoc
quidem infantibus ac pueris conuenit, hoc
verò perfectis: & hoc incipientibus aut mo-
deratis aphthis, hoc autem vigentibus &
fortibus. Maximè verò omnium, aut inflā-
matis & calidis, aut magis frigidioribus: &
ex inflāmatis, hoc quidē rubicundioribus,
hoc verò flauioribus. Aliæ enim ex ſangui-
ne, aliæ ex flaua bile inflammationē habēt.
Quemadmodum rurſus non inflāmatæ pi-
tuitoſæ in totū exiſtunt, quemadmodum
aliquæ ex inueteratis humoris atræ bilis
malignitatem acquirunt. Cognoſcentur hæ
omnes facilè viſu ſimul & tactu. Viſu quidē
ex coloribus, quemadmodū etiam nunc di-
ctum eſt. Rubicundiores enim ſanguineum
humorem præualere oſtendunt: flauiores
autem amaram bilem. Quemadmodū rur-

sus albescentes pituitosiorem, liuescentes, & nigrescentes, atreæ bilis succum. Qui enim hæc ritè discreuerit, nouerit que amplius singulorum simpliciũ pharmacorum facultatem, quemadmodũ in libris de ipsis à me scriptum est, is in vnaquaque aphthæ specie, tum simplicibus, tum compositis vti sciet, velut iam sæpe est prædictũ. Considerabit autem simul & corporũ naturas, Num molles sint & humidæ, velut in pueris, eunuchis & mulierculis, an duræ & aridæ, velut in piscatoribus ac nautis, & venatoribus atque agricolis. Fortioribus enim corporibus fortiora adhibebis pharmaca, debilioribus molliora. Ego porrò infantibus qui adhuc à nutricibus aluntur, lentem cum modico pane & medulla cerui, aut vituli præbeo. Ammisceo etiã cibis, ex malis cotoneis, atque aliis quæ adstringunt, velut Romæ cestiana appellata. Quin & ex piris addo, sorbisque ac mespilis, & cornis, Quãdoq; etiam de lactuca, & seride, ac solano, & portulaca in cibos permisceo, si aphtha fuerit inflammata. Quod si cibũ adhuc adsumere non queant, nutricẽ eiusmodi victu alo, eique simul bonã concoctionẽ prospicio. Verũtamẽ etiã infantes pharmacis illino, siquidem subrubras videro aphthas, in principio quidẽ his quæ moderatissimè adstrin

ſtringunt ac frigefaciunt: deinde verò his quæ citra mordacitatem diſcutiunt. Si verò ſubflauas, videro, iiſdem quidem vtor, ſed magis refrigerantibus. Si verò pituitoſiores, adſtringentibus. Si nigreſcentes, diſcuſſoriis generoſioribus. Cæterũ in maioribus pueris, eiuſdem generis facultatibus pharmacorũ vtor, auctis tãtũ viribus ipſorum. Quẽadmodũ ſanè etiã in perfectis & duris corporibus, ſingulis relatis facultatibus fortiſsimis vtor. Suffecit autem mihi in his per omnia miſyos vſus cũ vino adſtringente, quod tũ intẽdit, tũ remittit vim ſuã, prout magis aut minus vinũ fuerit adſtringens, & prout craſsius aut liquidius efficitur pharmacum ex miſyos ac vini mixtura. Quod ſi ſordida appareat aphtha, Miſi cũ vino mulſo tero. His verò qui fortioribus quàm miſy eſt, pharmacis opus habẽt, Aerugo ſimiliter cum vino & vino mulſo vtilis exiſtit. Illinendæ autẽ ſunt ex his pharmacis affectæ oris partes. Cõmodũ eſt etiã pharmacum ad hãc rẽ, chalcitis oleo trita. Atq; hæc quidem efficaciora, Moderata verò & maximè ad incipiẽtes affectiones, omphaciũ cũ vino & vino mulſo. Similiter etiã Rhus. In pueris ſufficit roſarum flos, & ipſæ roſæ ſiccę, & collutiones moderatè adſtringẽtes, pro ætatis & naturæ eiuſmodi corporũ ra-

tione. Et in summa, Moderatæ aphthæ maximè in teneris corporibus, moderatis pharmacis opus habent. Fortes verò & maximè in duris corporibus, à fortioribus curãtur. Fortia pharmaca dico, tum quę fortiter adstringunt, tũ quæ mordent, sicuti moderata quæ cuiuscunq; morsus expertia sunt ac parum adstringunt. Fiunt porrò etiam in his, velut in aliis prius dictum est affectionibus, composita medicamẽta, & sæpe etiam ex contrariis, quale est quod ex oleo & chalcitide constat. Ipsum equidẽ oleum per se infestissimum est aphthæ affectui, velut etiam chalcitis. Quandoquidẽ alterũ quidẽ humectat & sordidũ facit. Mordet autem vehemẽter chalcitis. Verùm mixtura ipsorum vbi fuerit moderata, optimum pharmacum efficit. Quemadmodũ igitur ex cerato & ærugine, incarnans effici pharmacum ostensum est, quũ tamen ambo incarnationi contraria existãt. Eadẽ ratione ex oleo & chalcitide aptũ medicamentũ efficitur. Si verò in putredinem aphtha vertatur & exulcerationes facit, neque aphtham amplius affectionem nominare conuenit, neque pharmaca eiusmodi affectiones curantia, inter ea quæ aphthis commoda sunt connumerare. Quemadmodum neq; inter erysipelata sanantia, rectè cõnumerantur ea
quæ

quæ præclarè diſcutiunt liuidas & duras partes, ex frigidorum medicamẽtorum adhibitione tales factas, & iam ad induratam in ſchirrum affectionem, ex eryſipelate delapſas. Profectò enim qui eiuſmodi ſcripturarũ indiſcriminata incertitudine decepti, eryſipelatis calida & diſcuſſoria medicamẽta, aphthis autẽ ea quæ putrefactis cõueniunt, adhibẽt, nõ parũ detrimẽti inducũt.

FINIS SEXTI LIBRI.

CAPITA SEPTIMI LIBRI.

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE COMPOSITIONE

pharmacorum secundum locos,
Liber *septimus*, *Iano* Cor-
nario medico, in-
terprete.

*

De *affectionibus circa partes respirationis contingentibus.* CAP. I.

MOS est recẽtioribus medicis arteriæ pharmaca, Arteriacas appellare, non apponentibus num antidotos dicãt, an iuxta aliud significatum. Quidã verò electa nominant ipsa, nõ apponentes pharmaca, & quidam penitus nullum discrimen ipsis adscripserunt, aliqui verò rarò addiderunt, alii ad vocẽ interceptã, alii adhuc generalius ad vocem læsam. Sunt qui & ad exasperatam arteriam, & ad exulceratam scripserunt: adeò vt rationabile sit, eos qui arteriacis appellatis pharmacis indiscriminatim

natim

natim vtuntur, aliquando feliciter eis vti, aliquando verò nihil penitus ægros iuuare, sed maximè lædere. Palã est autem quod asperam arteriam in huiusmodi affectionibus criminantur. Quondam igitur quando nondum eas quæ similiter vt cor pulsant arterias, sic nominabant, in solam eã quæ ex pulmone in laryngem emergit arteriam, ipsum arteriæ nomen inferebant, Venas appellantes in totum, velut alias quæ non pulsant, sic etiã pulsantes. Postea verò consuetudine obtinente arteriæ appellationem in pulsantibus dici, propter æquiuocationem asperæ nomen apponentes, eam quæ ex larynge in pulmonem descendit arteriam, asperam arteriam appellauerunt, vnà cum hoc quod ipsam etiam bronchum vocant, quandoquidem cartilaginosa corpuscula, quæ plurima eius pars sunt, bronchia appellant. Ambit autem ipsam arteriam intrinsecus crassa pellicula, quam ob crassitudinem aliqui tunicam vocant. Quum igitur affectio aliqua aut circa hanc, aut circa laryngis (qui summa arteriæ pars est) musculos contingit, arteriacas appellant curantes ipsam, nõ apponentes, velut dixi, antidotos. Dissimiles autẽ facultatibus sunt ab ipsis descriptæ, & ob id contingit vtentes ipsis absq; discrimine, à scopo aberrare.

Quod verò multa ſit differentia earũ quæ in medicamẽtariis libris ſcriptæ ſunt, ex tribus exemplis diſcere licet, quorum primum omnis acrimoniæ expers eſt, & exquiſitè meatus obturat, leuigans aſperitates: alterum huic contrariũ eſt, acrimoniæ mordacis non parũ habẽs, vt ſi ſanæ particulæ adhibeatur, ipſam exaſperet. Medium deinde inter ambo dicta, aliud genus arteriacorũ pharmacorum eſt, lenis & citra acrimoniã extergentis facultatis. Id igitur quod meatus obducit, ex paſſo cretico, & gummi, & tragacantha, ac radice dulci apparatur. Acre verò ex pipere, & caſsia, & cinamomo, & galbano, ac reſina terebinthina. Mediũ autem amborum ex ptiſanæ conſtat ſucco, & amygdalis, & fabis freſis elixis, & aliis huius generis. Inter mediũ autẽ & vtrũq; extremum plura pharmaca ſunt, partim magis partim minus, à medio progreſſa, De quibus deinceps determinabo, eos quidem qui diſcrimẽ aliquod addiderũt laudaturus, qui verò ſimpliciter protulerunt, neq; admiſſurus. In horũ medio locãdi ſunt, qui diſcrimina nõ tamẽ integra fecerunt, qualia ſunt eorum qui ſcripſerũt. Arteriace ad interceptã vocem, aut rurſus. Arteriace ad raucã vocẽ. Etenim vox intercepta, hoc eſt nõ poſſe loqui, ad plures cauſas ſequitur, partim quidem

dem ad destillationes à capite diuturnas, partim verò suppuratis pectore ac tabidis, & his qui ex magno & multo clamore læsi sunt, & deinde non probè curati sunt, aut etiam affectionẽ quæ adhuc generatur habent. Eodem modo etiã raucosa vox fit ob easdem causas, & amplius ob frigidi aëris inspirationem. Affectio itaq; interceptæ ac raucosæ vocis eiusdem generis est. Magnitudine tamen differunt inter se hæc mala. Quum enim vocis organa ab humiditate vehemẽtius & vt ægrè solui posit, fuerint madefacta, vox intercipitur: quando verò moderatius sunt humecta, raucedo oboritur. Organa vocis quum dico, arteriã accipite, & eius summum, ac fauces. Qui igitur ex vehementi clamore vocẽ amplius oblæsam habent, his similis quædã affectio contingit ei quæ manibus, & cruribus, & lumbis, & spinæ, & musculis vbi plurimum labo rem pertulerint, accidit. Vocant autẽ aliqui exercitiorum magistri eiusmodi affectionẽ musculorum, in quibus cõsistit, lasitudinẽ inflammatam. Itaq; iuxta arteriã intrinseca pellicula, aut tunica, aut quomodocunque quis nominare velit, à spiritu in magnis vociferationibus extra prolato perculsa, in affectionem inflãmatã deuenit: atq; hoc multo magis si ad magnitudinẽ vocis, acumen

quoddam accesserit. Iuxta arteriæ verò summum vltra hãc plagã, etiam musculorũ ipsum mouentium actio offensa, maiorem affectionem efficit. Porrò curationis ipsarum genus, in omni particula secundũ materias euariat. Etenim crura, & manus, & spinã, per oleum confricare facilè licet, quũ per cutem in adiacentes ipsi musculos, vis ipsius olei penetrare possit. Iuxta asperam verò arteriam cartilagines post cutem sitæ, prohibẽt in subiectã pelliculã trãsitũ facultatis emollientium vngentorũ. Quemadmodum enim oleum, sic etiã alia multa cõposita pharmaca eandẽ vtilitatem præbent, Quin & ea quæ in principio Acopa tantum appellata sunt, hoc est lassitudines emendantia, paulatim appellationem suã à seipsis extenderunt ad similia cõpage medicamenta, etiam si gratia vehementer calfaciendi assumantur. Cæterũ cõmunis materia auxiliorum ad vocis organa, præter reliqua, est quæ ex balneis cõtingit. Manifestũ est autem quod dulciũ aquarũ dico. Marina enim balnea, & sulphurulenta, & aluminosa, & atramẽtum sutoriũ olentia, ac bituminosa, propterea quod fortiter resiccant, inepta sunt. Et sanè ita faciunt phonasci, qui magno vocis exercitio vtuntur, quum cõtendendo oblæserint vocẽ. Sunt autẽ hi citharœdi,

rœdi,& præcones, & tragœdiã ac comœdiam perſonati repræſentãtes: balneis enim multis vtuntur, & cibos lenes ac laxantes edunt. Si verò etiã aſpretudinem percipiãt, cibos qui infarciuntur particulis quas contingunt aſſumunt. Vna enim eſt tunica ſibiipſi cohærens & continua, quæ ſummo gulæ, ſummo aſperæ arteriæ, gulæ etiam, atq; ipſi aſperæ arteriæ, intrinſecus prætenditur. Quod ſi ex victu ac balneis oborta affectio non ſedetur in organis vocis, ad arteriacas tranſeunt, per totũ hoc tempus cibis vtẽtes qui ex lacte, amylo, alica, ouis, & dulciariis libis componuntur. Si verò per hæc nõ curentur, inuenta ſunt à Medicis pharmaca ſub lingua tenenda, inde etiã hypoglottides appellata. Sunt autem ea eiuſdẽ cũ arteriacis inflammationem arcẽtibus facultatis, ex vino Thæreo & gummi, ac tragacãtha, & glycyrhiza cõpoſita, quæ vt dixi, leuigãt ſimulq; reprimũt aſperitates, quicquid verò reliqui eſt in partibus inflãmationis, hoc concoquunt & citò perſanant. Induſtrium porrò eſſe oportet qui pharmacum linguæ ſubdit, quo eo paulatim liqueſcente, aſperæ arteriæ ſummum id quod in ipſum defluit ſuſcipiat, renitẽdo oborienti tuſsi, Obluctãtes enim vt ne tuſsiãt, permittẽt quippiã ex pharmaco in arteriæ ſummũ ipſamq; adeò

arteriam demanare. At verò ſic curatos claram vocẽ habere impoſsibile eſt, citra vſum pharmacorum abſq; acrimonia extergentium, quale eſt faba freſa elixa, & ptiſana, & ſemen lini torrefactũ: huiuſmodi enim medium obtinẽt, inter ea quæ* mordaci facultate prædita ſunt, & ea quæ meatus obducunt pharmaca. His verò magis detergunt reſina terebinthina, thusq́ue, ac deſpumatũ mel, & amigdalæ amaræ, quẽadmodũ iſtis rurſum fortiora ſunt farina erui, ſemen ormini, radix iridis panacisq́ue. Cæterùm his omnibus vina mollia, & paſſum creticũ, & theræum, ac ſcybelites apta ſunt, & ad hæc haud ſcio quomodo neglectum, id quod à Græcis in noſtra Aſia hepſema appellatur, Latini ſapam dicunt. Verùm Atticiſſantes ipſum Siræum vocãt, quẽadmodũ alii caricarum decoctũ Siræum appellandũ cẽſent, pugnantq́; inter ſe vtrũ ipſorũ Siræum vocare oporteat. Eſt ſanè & hoc ipſum Siræũ, quod pinguibus caricis in aqua decoctis fit, mediæ facultatis, quã lenẽ & citra acrimoniam extergentẽ appellauimus. Muſtũ quidem igitur coctũ, hoc eſt ſapa ipſa, leniſsimum pharmacum eſt & maximè meatus oblinens. Caricarũ autẽ decoctũ magis diſcutit & extergit. Quemadmodũ igitur in præcedentibus dixi, Omniũ ſimpliciũ medica

** Quæ media ſunt facultate prædita, legũt omnes cod. græci, quos ego viderim.*

dicamentorum vires exquisitè nosse oportet eũ qui cõpositum quoddã sit facturus, atq; hic ipse etiam ab aliis compositis rectè vtetur, & maximè vbi indiscriminatim fuerint conscripta, quemadmodũ plures arteriacæ habentur. Palã est etiã quod hic ipse his quæ cũ discrimine prodita sunt rectius vtetur. Etenim iuxta exactam rationem, in quantũ apparatus affectionũ transmutatur, tantũ etiam cõmodũ ipsi pharmacũ permutare oportet. Hoc ipsum verò solus is qui singulorum simpliciũ pharmacorũ vim nouit, exactè præstabit, ad primũ pharmacum parum quiddã ex sequenti ordine apponendo. Velut exempli gratia, In lassitudinibus tensiuis, quum in summi ipsius asperæ arteriæ musculis fiunt, in principio lenissima edulia conueniunt, pharmaca verò meatus obducẽtia. Cõsistente autẽ inflammatione parum quid extergentiũ addendũ est. Deinde consequenter amplius. Deinde rursus aliud illo præstãtius, quo paulatim cõpositio ad medium exterforium perueniat, & rursus secundũ eundẽ modũ ab hoc magis discussorium ac extersorium, ita progressu ad vehementissimũ facto, vbi diutius velut in scirrhum indurata affectio in vocis organis præstiterit. Primi itaq; ordinis est tragacãtha, & gummi, & samius aster, amylumq́;

lumque & ex alica ac trago probè coctis sorbitio. Quin & lac aptum est, & dulciarii panes, & oua sorbilia, ac nuces pineæ, quas nunc omnes Græci strobilos vocant: quondam autẽ apud Atticos Coni vocabantur. Sesama etiã ex hoc genere sunt. Ab his autem deinceps est butyrũ, quod etiã butyros masculino genere Græcis appellatur, & decoctum radicis dulcis ad crassitudinem Attici mellis liquidi redactũ. Atqui radicẽ dulcem quã glycyrhizã vocant, præstat in primo tẽpore in aqua, velut dixi, coctam, ad sireum siue sapam ex musto paratã ammiscere, ad passum item Creticum idẽ decoctum misceri potest: siue autem cũ sapa, siue cum passo Cretico fuerit permixtũ, rursus post mixturã decoquendũ est. Hæc igitur in affectionibus inflãmatis iuxta arteriã eiusq; summum, cõmoda in principio sunt, donec inflammatio moderata fiat, & præ omnibus à vini potu hoc tẽpore abstinendũ. Quum verò moderatior facta est inflãmatio, Vinũ dulce Theræum aut scybelite bibere licet, aut ex nostra Asia carynum, & deinde Therinum appellatum, deinde etiam dulce Tmolite. Eo tempore etiã butyrũ aptum est, & sorbitio ex amygdalis, sorbitio itẽ ex lacte & melle diutius coctis, amylo iniecto, & si amylum nõ adsit, siligine Romanis appel

pellata iniecta. Manifestum est autẽ quod per huiusmodi victũ, inflammatio tum pellicularum, tum musculorũ, circa arteriam eiusq; summum sedatur. Relinquitur autẽ humiditas multa, ob quam impossibile est claram vocẽ proferri. Quare transire tunc conuenit ab his eduliis, ad omnia ex melle cocta, & ad fabam fresam elixatã, & ptisanam, ac brassicam, & porrũ probè coctum. Pharmacorum porrò vsus idoneus est, quo tempore aut inflãmatio, aut aspretudo præualescunt, eorũ quæ sub lingua detinentur, de quorũ cõpositione dicam: post hæc magis extersoria & resiccantia damus, & deinde rursus his ipsis magis extersoria, & adhuc magis resiccantia, vsquequo ad ea quæ aliquid acredinis habent perueniamus, ita vt etiã in his à moderatioribus initio facto, ad vehemẽtiora paulatim trãseamus. Itaq; qualẽ formam esse conueniat victus, antea dictum est, quemadmodũ etiam simplicium pharmacorum species est relata. Cæterùm composita ex ipsis pharmaca multiformiter alii iuxta aliam symmetriã & cõmensurationem cõscripserunt. Et quibusdã sanè ex tribus aut quatuor simplicibus cõpositum pharmacum suffecit. Quidã verò in maiorem numerum extenderunt. Et quidam velut dictum est, ex mollissima & lenissima

ma

materia, arteriacas cõfectiones composuerunt. Alii vice versa ex acri, calida, extergẽte, ac multum resiccante. Sunt & qui tertiũ genus medium inter ambo ista fecerunt. Post hos verò, alii medii generis inter medium & mollissimum, alii medii generis inter medium & acerrimum, & iuxta eandem rursus rationem, quidã magis, quidã minus, à mediis facultate pharmacis digressi, diuersas cõpositiones fecerunt, quibus omnibus solus is rectè vtetur, qui singulorum simplicium pharmacorum vires nouit. Ipse enim sciet & ordinẽ pharmaci, & quanta distantia sit à mediis digressum. Porrò eiusmodi pharmaca scripserunt etiam qui ante Mantian & Heraclidem vixerũt. * & qui his fuere posteriores] Verùm multo præstantiora à prædictis viris tradita sunt, per libros quos nobis reliquerunt, & in quibus medicamentariã artis partem auxerũt, partim ipsi componentes, partim ab aliis composita transcribentes. Progressu verò temporis tum hæc, tum etiam priora, exacta & longa experientia cognita, à viris electa & coaceruata sunt, quorum iam sæpe in hoc opere mentionem fecimus. Sunt autem hi: Asclepiades, Musa, Andromachus, Heras, Crito, & Menecrates. Quin & multa alia pharmaca Archigenes & Philippus scripserunt,

* Hæc ex vet. cod.

runt, vt nullo ex veteribus opus habeamus. Hii enim omnia ab antiquioribus inuenta optimè velut dixi, tradiderunt.

De Arteriacis ab Andromacho descriptis.

CAPVT II.

PLurimas arteriacas cõfectiones scripsit Andromachus, vt promptum sit à debilissimis ad fortissima paulatim per media trãsitu facto progredi, si quis ipsorũ differentiam nouit. Ipse enim Andromachus indiscriminatius ipsas prodidit, Verùm ego discrimina apponam, in memoriã reuocatis his quæ paulò antè dixi. Quod enim circa simpliciũ pharmacorum tractatũ præexercitatũ esse oporteat eum qui dicẽda assequi velit, sæpe à me dictum est. Citra enim singulorũ simplicium exactam ac certam cognitionẽ, impossibile est cognoscere ex quo ordine eiusdem generis medicamentorum cõpositum sit, Num ex mollissimo, an vehemẽtissimo, aut medio, aut alio aliquo inter hũc & alios intermedio. Primã itaque arteriacã confectionẽ, nõ longe à principio libri, in quo affectionum corporis internarum curationem tradit, hoc modo in hæc verba scripsit. Arteriaca qua vtor. Thuris drach. 1. alii quatuor, myrrhæ drac. 1. alii quatuor, croci drac. 1. alii 4. scyllæ drac. 2. passi cretici sext.

3. Scylla in paſſo coquitur donec paſſum ſpiſſetur, deinde ſcylla abiecta, reliqua inſperguntur. Hoc pharmacũ ſi ſcyllã nõ reciperet, inter exactè mollißima numerãdũ eſſet, vtpote in tres paſsi cretici ſexta. paucißimo thure, ac myrrha, & croco cõiectis, vt parũ abſit quo minus totũ paſſum creticũ exiſtat. Manifeſtũ eſt autẽ quod pharmacũ hoc, eclectõ hoc eſt delingibile efficitur. Vocãt autẽ huiuſmodi etiã fœminino genere eclectas, hoc eſt, delingibiles cõfectiones. Cõſequenter ad præſcriptã alterã addidit Andromachus hoc modo. Arteriace diacodyon ex capitibus papaueris. Capita papaueris viridia mille & ducenta, mellis Attici lib.* 4. croci cilicii drac. 5. alii 10. ſucci hypocyſthidis drach. 10. acaciæ drac. 10. aquã pluuiã ad capita papaueris. Aqua quidẽ pluuia additur, quo minus putredini obnoxiũ ſit pharmacũ, habet aũt & adſtringẽs quippiã in ſe hæc aqua. Scopus eſt prædicto pharmaco cõcoquere affectionẽ circa arteriam, * quod ſanè continget per ſomnũ, & concoctoria, cum adſtringendi vi non adeò multa. Cæterùm ſimplex pharmacũ ex papaueris capitibus, vt ego facere, ſum ſolitus ſola capita habet in aquã coniecta, atq; vbi flaccida reddita fuerint, ipſa quidẽ proiicimus, aquã verò ipſorũ ad ſolũ mel Atticũ am

Aliàs 5.

Quæcũque illa fuerit aiunt cod. græci omnes vetus tamen interpres videtur legiſſe vt hîc.

ammiſcemus, vſque ad cõpagem delingibilis pharmaci facta coctura, quomodo ſanè ego apparare cõſueui. Quantã autem copiã aquæ itẽq; mellis miſcere oportet, in huiuſmodi pharmacorũ præparatione, in ſequentibus dicã eo loco, quo talia verba ſcripturus ſum, Cõfectio ex capitibus papaueris. Tertiam deinceps confectionem Arteriacã Andromachus hanc prodidit. Arteriace qua vtor. Blaſti, ad tabeſcentes valdè bona. Nardi celticæ drach. 4. amomi drac. 8. cinamomi drach. 10. malabathri drach. 4. nardi indici drach. 3. floris iunci rotũdi odorati drach. 2. caſiæ drac. octo, thuris drac. 3. myrrhæ drac. 1. coſti drach. 4. fecis vngenti malabathrini drach. ſex, ſucci glycyrhizæ drach. 3. ſucci mãdragoræ drac. 5. maſtiches chiæ drach. tres, croci drac. ſex. Palmulas in vino mulſo aut protropo coquito: deinde in ipſum decoctum nuces pineas 20. coniicito ac terito. Poſtea ex pharmaco ad nucis ponticæ magnitudinem, aut paulò minus accipito, & ad aliquot dies cũ hoc decocto vtitor, deinde etiã ſimplici pharmaco vtaris. Poſtea autem ad duos vel tres dies hiera ex aloë veteris, cochlearii mẽſura ex aqua in diem data. Vtere pharmaco etiam cum lacte, in his qui arteria affecti ſunt ad gargariſſandum, & rurſus facto interſtitio,

vtere pharmaco fabæ Aegyptiæ magnitudine. Quum verò fortis fuerit fluxio, opiũ & castorium in antidotũ miscemus, vtriusque parum quid. In his autem qui stomacho malè affecti sunt, ea ipsa vitamus. Manifestum igitur ex ipsis verbis, quæ scripsit Andromachus, quod influxionibus partiũ thoracis, & pulmonis, ac arteriæ, præscripta cõfectio aptè componitur. Dixit enim ipse, quum fortis fuerit fluxio, opium & castorium in antidotum miscemus vtriusque mordicam partem, resiccare nimirum fluxionẽ & sanam reddere volentes. Varium autem est pharmacum, & ex multorum mixtura constans, vt ad omnes conueniat affectiones, quæ etiam diuturnæ & malignæ existunt ac ægrè curabiles, etiã si vlcus sit circa arteriam aut eius summam extremitatẽ, Laringem Græcis dictã, & multo magis si iuxta pulmonẽ. Talia enim fortibus adeò opus habẽt pharmacis, quo ad longius tempus sufficere queãt tabidã affectionẽ habentes. Quũ enim obtigerit eis regio sicca, & incõuenientis victus ac pharmacorum vsu perseuerarint, quàm diutissimè renitentur cõsuetas actiones moderatè obeũtes. Hanc igitur cõfectionẽ nõ censuerim ammiscẽdã esse his quæ priuatim Arteriacæ appellantur. 4. deinceps cõfectionẽ Andromachus

sic

ſic ſcripſit. Altera eiuſdem, Blaſti videlicet dicit, de quo circa præcedētē arteriacā ſcriptū eſt, Arteriaca Blaſti qua vtor, cōpoſitionē autē eius talē facit. Aloës ſextantē, croci vnc. 1. maſtiches vnci. 1. Palā eſt hoc pharmacū ex eorū numero eſſe, quæ priuatim ſtercorū eductiua appellantur, vnà cū hoc quod cōcoctoriū quiddā habet crocus. At verò quū concoctoriū dico, intelligere oportet eius affectionis cuius gratia exhibetur. 5. ex ordine cōpoſitionē Andromachus talē prodidit. Confectio ſedās dolorē eiuſdē. Opii quadrantē, croci vnci. 1. myrrrhæ ſextātē, acaciæ vnc. dimid. ſucci radicis dulcis drac. 4. Excipe melle. Hæc Andromachus. Verū ego nō auidè recipio eiuſmodi cōpoſitionē pharmacorū, vbi nō oſtēditur affectio, in qua ea ſit vtēdū. Scimus etenim cōponendi ſedātia dolorū ſcopū, quū ſomnū videlicet inducere voluerimus, & vehementē dolorē ſtupefacere. Acaciæ autē mixtura velut ad vlcus eſt, quemadmodū radicis dulcis ſuccus ad lenienda exaſperata. Crocum autem & myrrhā in cōpoſitiones dolorem leuantes miſcere plurimis placuit. Videntur enim ipſis omnes affectiones ſufficienter cōcoquere poſſe. 6. conſequēter confectionē Andromachus hoc modo ſcripſit. Arteriacæ eiuſdem. Thuris vnci. vnā,

ſucci radicis dulcis vnc. vnã, myrrhæ drac. 4. tragacanthæ drac. ſex, nardi drac. 1. amomi drac. 4. croci drac. quatuor, mellis Attici quod ſatis eſt. Non obſcurum eſt etiam hanc ad reſpirationis organorum affectiones cõpoſitam eſſe, ex concoctoriis, mitigatoriis, adſtringentibus & extergentibus. Myrrha enim & thus, & crocus, affectiones cõcoquunt. Radicis dulcis ſuccus exaſperata mitigat, idem etiam tragacantha facit. Amomũ fortiter reſiccat cum modica adſtringendi facultate. Mel autẽ calfactoriã & exterſoriam vim habet. 7. poſt relatas cõpoſitiones Andromachus ſcripſit ex multis valde medicamentis cõſtantem, quæ omnes fermè facultates habent. Nam & adſtringentia, & mordentia, & attenuantia, & mitigantia, & leuigantia, in ea continentur. Quin & ſoporifera vis & diſcuſſoria ac exterſoria in ipſa habẽtur, In quibus omnibus multifariam mixtis facultatibus cõmunis ratio eſt, quẽadmodũ etiã antea dixi, quod videlicet quiſpiam ex omnibus pharmacum quoddam cõponere voluit, ſpe faciẽdi vnũ medicamentũ ad omnes eiuſdẽ generis affectiones cõmodum. Verùm ex ipſis aliqua quidem per experientiam cognita ſunt maligna, & propterea relicta. Aliqua verò feliciter pro ipſius componentis coniectura,
effi

efficacia euaſerunt, & ob id recepta: Quin & præparandi ipſam modũ Andromachus adſcripſit, quanquam hoc facere alias nõ ſoleat. Quod verò ex pharmacis cõpoſita ſit eas quas dixi facultates complectentibus, præſtat meminiſſe eos qui hos libros in manus ſument: ſi tamen nõ promptam habeãt memoriam, eo ſanè tempore quo huiuſmodi pharmaca diſcunt, ſextum & ſeptimũ ac octauum de ſimplicium pharmacorũ facultate librum legãt: in illis enim omnẽ pharmacorum materiam conſcripſi, qua radices & folia, & flores, & ſemina, & fructus, & liquores, & ſucci, omnium ex terra naſcentiũ plantarum exiſtunt. His itaque præmiſsis, iam animũ ad ea quæ Andromachus de hoc medicamento ſcripſit aduerte. Arteriaca qua vtor. Radices filicis craſsiſsimæ lauantur donec puriſsimæ fiant, & omne terreum deponant, deinde per diem vnũ perfrigerantur, & in fruſta magnitudinis trium digitorum ſecta cõquaſſantur, atque ex eis lib. 10. in ollam nouã picatam aquæ dulcis ſextarios decem, cõplectentem iniiciuntur, & ad dimidias, hoc eſt vt ſextarii 5. reliqui fiant, coquuntur, exprimuntur: & liquor quidem in duplum vas diffunditur, & aromata craſſa ac integris partibus adduntur, Nardi indicæ drach. quatuor, cinamomi drach. ſex,

radicis dulcis drach. 6. casiæ drach. 4. Rhei pontici drach. 4. balaustii drach. 6. rosarum siccarum drach. 4. alii sex. Hæc similiter ad dimidias coquuntur, ac exprimuntur, & ad decoctum mellis Attici sextarius vnus additur: sit autem mel præcoctum & in duplici vase priuatim spissatum vsquequo manus nō inquinet, adiiciūtur & terebinthinæ pellucidæ drac. 3. galbani drac. 2. croci drac. 5. succi hyoscyami drac. vnam, succi hypocysthidis drac. vnã, mandragorę succi obol. 3.
*Vet. cod. *vnam.* piperis albi drac.* octo. 8. deinceps confectionem scripsit, summa facultatis ipsius indicata, quod ipsum in omnibus fecisse oportuit. Habet autem sic. Arteriace laudata Mithridatis, ad thoracis collectiones, subpurgat & leuigat. Irionis torrefacti
* *Aliàs* 20. drac. * 1. in quibusdam exemplaribus fabæ fresæ scriptũ est, Sunt autē ambo extersoriæ potentiæ, seminis lini tosti drach. 20. & hoc extersoriã vim habet, nucis pineę drac.
* *Aliàs* 20. *octo, hæc leuigandi vim habent. Vuæ passæ exacinatæ drac. 4. & hæc ob id quod modicè subadstringat, simulq; cōmodus corpori cibus sit, meritò ammixta est, habet autē & passi facultatē, qualē in quarto de simpliciũ pharmacorum viribus indicauimus, croci obol. 2. Minimũ quid ex croco cōiecit qui pharmacũ cōposuit, vt prope nihil
sit

ſit aliorũ proportione. Diximus de croco eũ cõcoquendi vim habere, vnà cũ adſtri-ctione, Dictum eſt etiam quod adſtrictio, corpora cogit, conſtringit & corroborat. Adiecit autẽ etiã mellis heminas * 4. à vino dulci, ac ſapa digreſſus. Vult enim hoc mo-do præparatũ pharmacũ velut pręfatus eſt, in pectore hærentes collectiones depurga-re. Cæterùm in huiuſmodi pharmacis ea quæ craſſos ſuccos habent, impediũt repur-gationẽ. His ammiſcuit tragacanthæ drac. 4. quod pharmacũ leuigat exaſperata: præ-dictum eſt autẽ quod vult hoc propoſitum medicamẽtũ repurgare, & leuigare ea quæ iuxta thoracem hærẽt. Scopus enim huiuſ-modi eſt, attenuare & abſtergere, ac ad edu ctionem ſupernè aptas facere collectiões in thorace. Verùm ſedandi doloris gratia, & ne nimium extergantur ac emungãtur par-tes exaſperatę, leuigantia apponuntur. Ma-ximum hoc eſt, atq; ipſius per omnia memi-niſſe oportet, Nimirũ quod ſæpe vnus ſco-pus ſit, in quẽ pharmacũ cõponitur, Ne ve-rò hoc ipſum aliquo modo offendat, vtraq; miſcentur primũ vtilitatis ſcopum minimè habentia. Nonam arteriacen poſt has An-dromachus his verbis tradidit. Arteriacæ Marini. Croci vnc. 1. gũmi ſextantẽ, traga-cãthæ vnc. 1. mellis Attici ſexta. 1. Coquito

Margin: * *Videntur tamẽ omnes cod. græci habere mellis quartam partẽ heminæ.*

donec quum diffunditur nõ inquinet. Hoc pharmacum mediũ eſt facultate, eſſetq; exactè mitigatorium ac dolorem ſedans, ſi nõ crocum haberet, neque mellis ſextariũ, ſed pro ipſo Theræũ vinum Creticum, aut ſapam ex muſto cocto factam, quam nos Aſiani, vt dixi, hepſema appellamus. Verùm hoc loco importunè inter relata fortia pharmaca locatum eſt, vtpote quæ ſuppuratis & tabeſcentibus conueniunt. Decimam conſequenter recenſet, quæ inter exactè leniſsimam ac mediam, qualem ſanè eſſe dixi præcedentem, intermedia eſt. Ex gummi igitur hanc, & paſſo cretico, ac aqua cõponit, melle etiam ammixto, & gummi quidem iniicit beſſem, paſsi ſextarium vnũ, mellis lib. vnã, diſſoluere cum aqua iubens ipſum gummi, copia eius non expreſſa. Itaque ob gummi, & paſſum, & aquam penitus nihil exterſorium habet, ob mel verò, à leniſsimo & leui gante eſt digreſſa. Scimus enim exterſoriũ eſſe mel. Coqui autem ſuper prunas oportere ipſum dixit, hoc eſt ad mollem & non fumantem ignẽ. Melius verò feciſſet ſi etiã ad alias omnes hoc adſcripſiſſet. Ego itaq; ſic ipſum præparo, & neq; ad prunas adhuc ardentes coctur am facio, ne videlicet inde quid acre & fumoſum ſublatũ, acrimoniam nõ neceſſariam medicamento ipſi affricet.

Mellis equidē acredinē toleramus, quāquā ea nō sit vehemens,propter aliā ipsius vtilitatē,Verū fumi nulla est vtilitas. Quare fugiēdus est fumus in quantū possibile est, circa omniū huiusmodi pharmacorū præparationē. Præstat autē & in his quæ meatus obducunt,lignis fumum nō edentibus vti.

11.cōfectionē sic prodidit. Arteriaca alia bona. Cinamomi,thuris vtriusq; vnc.1.succi radicis dulcis vnc.1.myrrhæ drach.4.tragacanthæ drac. * 6.nardi indicæ drach.4. amomi drach.4.croci drac.1.melle Attico excipe. Rectè dixit bonā hanc Arteriacen esse,verū deest sermoni,ad quas affectiōes bona sit. Dictū enim in principio est & per vociferationē,& per distillationē lædi arteriā,ampliusq; propter vlcus & inflammationē obduratā. Hæc autē cōfectio quā nūc Andromachus descripsit, etiam ad tabidos aptū pharmacū est,& simpliciter omnes inueteratas thoracis ac pulmonis affectiōes. Cinamomi etenim natura tenuiū partiū & resiccatoria,etiā induratas affectiōes sanare potest,Ab eo proximū locum amomi facultas habet, simulq; adstringens quippiā habet. Verùm ob horū actionem vehementē rationabiliter ammixta sunt, thus & radicis dulcis succus & tragacantha, pharmaca exasperata lenire à natura apta. De croco

* *Aliàs 3.*

&

& myrrha sæpe diximus, esse videlicet cõcoctoria & modicè resiccatoria huiusmodi affectionum. 12. arteriacã Andromachus hoc modo scripsit. Alia ex libris Galli ad arteriam affectam, vlcera pulmonis, puris & sanguinis reiectiones, & fluxiones in thoracem, & ad ea quæ ægrè educi possunt, vehemẽter efficax. Resinæ terebinthinę drac. 4. croci cilicii drac. 4. thuris drac. 4. myrrhę troglodyticæ drach. 4. cinamomi drach. 4. amomi drac. quatuor, nucis pineæ drach. 4. radicis dulcis eiecta medulla drac. quatuor, nardi Syriacæ drac. duas, & dimidiã, casiæ nigræ drac. duas, tragacãthæ drac. tres, palmularum Syriacarum carnis drac. tres, asteris Samii drac. 4. galbani puri obol. 4. costi drac. 4. alii drac. vnã, mellis Attici heminas quatuor. Mel & resina in duplo vase coquũtur, atque vbi spissari cœperint galbanum miscetur, donec nõ inquinent. Deinde refrigeratis reliqua trita ammisce, & sic vtere. Rectè fecit in hoc pharmaco, tum quod ad quas affectiones cõueniat, tum quod quomodo pręparare ipsum oporteat, adscripsit. Ratio autem cõpositionis ex superioribus constat. 13. arteriacen Andromachus his verbis tradidit, Arteriaca Galli, eadẽ etiam antidotus est ad eadem efficax. Nardi Syriacæ drac. quatuor, myrrhæ drac. quatuor,

cro

croci drach.*4.costi drach. 4. alii drach.1. *Aliàs.2.
piperis albi grana.30.radicis dulcis drac.1.
nuces pineas centum, styracis drach .1. tragacanthæ drachmam vnam,cinamomi drachmam vnam, amomi drach.1. thuris drachmam vnam,obolos.4.casſiæ fiſtulæ drachmam vnam, balauſtii drach.3.obolos.3.
mellis Attici aut paſsi cretici hemin.duas.
Paſſum in duplo vaſculo coquitur ad ſpiſſitudinem mellis,atque ita ad arida trita affunditur. Tragacantha autem & ſtyrax per diem antea in ſufficiẽte protropo macerantur,& ita ad reliqua ammiſcetur, Reponitur pyxide argentea aut vitrea. Rectè fecit & hic quod tum ea quæ promittit hoc pharmacum,tum quomodo præparatur adſcripſit. Ego verò propterea omnes ab ipſo deſcriptas Arteriacas appoſui, ne quis alium ſcriptorem requirere cogatur. Omne enim facultatum genus in ipſis cõtinetur,molliũ, fortium,ac mediorũ. 14. Arteriaca eius eſt de qua ſic prodit. Arteriaca ex *vehementibus,Moſchionis. Eſt eius facultas nõ modicè medias tranſgreſſa ad fortiſsima. Habet vim ſecandi & attenuandi ac calfaciẽdi ex multis pharmacis,quibus etiã lenia quędam ammixta ſunt ob eã quã dixi cauſam.
Compoſitio eius hæc eſt. Rubricæ lemniæ, thuris,myrrhæ,nardi,amomi, caſsiæ rufæ,

*Ex commentarijs aphrode aiunt cod. vetu.

croci iridis illyricę, floris iunci odorati, singulorum drach. 2. cinamomi drach. 4. resinæ terebinthinæ drach. 4. floris rosarum drach. 4. opobalsami drac. 2. mellis heminã vnam, aut passi cretici heminæ dimidium ampliusq; quartam eius partẽ. Liquorem & resinam donec fulua reddãtur coquito, deinde ab igne ablatis reliqua addito ac conquassato. Datur in thoracis & arteriæ affectionibus fabæ græcæ magnitudine, cum aqua quarta heminæ parte. Reliquis forma eclegmatis delingẽdũ. 15. Arteriacã sic scripsit. Arteriace ad gutturis siue arterię aspretudinem, vocẽ interceptã, & sanguinẽ reiectãtes, qua vtor. Ex libris Apollonii & Alcimionis, Tragacãthæ drac. 6. gũmi drac. 6. thuris drac. 1. obol. 1. myrrhæ drac. 1. obol. 2. croci drac. 1. obolos. 2. succi radicis dulcis drach. 1. obol. 3. aut radicis* sesquidrachmã, piperis albi grana. 25. palmularũ pinguium carnis drach. 3. alii palmulas. 5. aut tres habent. Tragacanthã passo maceratã ac tritã, reliquis aridis tritis cõmitte, ex eisq; omnibus catapotia fabæ magnitudine effice, sub linguaque tenenda exhibe. Huiusmodi confectiones hypoglottidas medici, ab eo quod sub linguã dantur, appellãt, iubentq; id quod à dissoluto pharmaco defluit, sensim in asperæ arteriæ summũ excipere, ob-

** Aliàs drach. 2. semis.*

niten

nitendo simul ne tussis excitetur. 16. ex ordine sic scripta est. Arteriace delingibilis ad omnes internas affectiones, maximè tabescentes, & suppuratos, ad hydropas incipientes, tusses veteres. Datur per diē & noctem, cochlearii mēsura. Succi scyllæ sextarios. 4. passi cretici sextarios. 3. vini falerni sextarios. 8. mellis Attici sextar. 3. myrrhæ trientem, croci sextantē, thuris sextantem. Aristolochiæ dactylitidis minam vnā & dimidiam, glycyrhizæ minam vnam, radicis eryngii sextantē, cassiæ vnc. 1. nardi celticæ vnc. 1. xylobalsami bessem. Aristolochiam, eryngium, glycyrhizam, xylobalsamū, cassiam, nardū, in crassas partes contusa in vini sextariis. 8. macerato ad triduum, deinde ad lentum ignē ad tertias coquito, atq; ita exprimito, & retrimentis abiectis passum, mel, & scillæ succū cōmittito, & ad mellis crassitudinem coquito. Crocum verò thus & myrrham cum vino terito, atq; vbi optimè habuerit pharmacum addito, & vbi modicè fuerint liquata ab igne tollito, & repositis vtitor. Rectè fecit & hic Andromachus quod quæ promittit, & quomodo præparetur adscripsit. 17. Confectio talis ab eo traditur. Arteriaca alia vt Heraclides Tarentinus. Succi scillæ sextarios. 3. passi cretici sextarios. 3. mellis Attici heminā vnam

cro

croci trientem, alii sextantem, myrrhæ quadrantem, tragacanthæ vnc. 1. succi radicis dulcis sextantem, thuris vnc. 1. opobalsami sexuncem vtere præparato. Iuxta hanc confectionem neque quæ promittat, neq; quomodo præparetur tradidit, tanquã iam ante sententiam ipsius legentes intelligere queant. Ex eo enim quod dicit. Alia Arteriaca, similia præscriptæ ipsam promittere, nos intelligere conuenit, præparationẽ autem ex antea relatis cõputare oportet. 18. Cõfectio sic tradita est. Arteriaca ex libris Perigenis, ad omnes arteriæ affectus. Croci drach. 1. vuæ passæ exacinatæ drachm. 1. amygdalarum drach. 8. myrrhæ obolos. 4. tragacanthæ drach. 4. piperis albi obol. 4. mel coctum. Vua passa torretur, amygdalæ excorticantur. Tragacantha in aqua maceratur per diem vnam, & teritur, ac reliquis ammiscetur. Et hic rectè ab eo factum est quod tum promissionẽ, tum compositionẽ eius adiecit. Cæterũ mediæ facultatis pharmacum existit, quare ad omnes affectus ipsum cõmodum esse ait. Est enim mediorum pharmacorum natura talis, vnde etiam ipsis mediis affectionibus propriè & primario conuenit: his verò qui mollibus aut fortibus opus habent, neque emolumentũ neq; detrimentum magnum affert. Vltimam

omnium

omnium Arteriacam hoc modo descripsit. Vini mulsi veteris sextarios.3.ad vnũ decoquito, deinde nucum pinearum tostarũ heminam adiicito, piperis albi sextantem, ac vtitor. Esset sanè hoc pharmacum ex mollissimis, si non piper accessisset. Hoc verò addito, ad mediam facultatẽ peruenit: quapropter etiã eiusdem generis cum præscripto esse ratus subscripsit.

Arteriacæ à Critone conscriptæ quatuor numero.

Ex arteriacis à Critone conscriptis quatuor produxisse suffecerit. De prima scribit in hæc verba. Ad vocem interceptã ob contentionem. Ficum & eryngium probè coquito, & ad decoctum gummi misceto, vt melle durior confectio fiat, Dato ad noctem. Facit & ammoniacum. Ob id sanè pharmaci huius mentionem feci, quod in principio apta est hæc præscripta confectio si per eryngium præparetur. Ammoniacum autem inueteratis commodum: forte enim pharmacum existit, non rectè igitur Crito fecit, quod cũ moderato fortissimũ pharmacum indiscriminatim tradidit. Si enim duro pro moderato permutatis vicibus vteris, non solũ nihil iuueris, sed etiã lædes hominem. Alteram arteriacã scripsit Crito mediam facultate, cõcoctoriam & lenem

his verbis. Alia faciens maximè ad phonascos, & asperam arteriam & tussis irritationes, dolorem auriū, vlcera in auribus, ac pudendo. Concoquit etiā destillationes. Thuris obol. 4. myrrhæ drac. 2. passi cyathos. 3. passum ad mellis spissitudinem decoquito, Deinde myrrham & thus trita cū passo semicocto ablato adiicito. Facit etiam ad dysentericos, & cœliacos. Quidam croci etiā drachmam addunt, & fit auribus commoda atque oculis inflammatis. Hæc Crito perspicuè & probè scripsit, Neque opus est me eiusmodi pharmacorum expositionē apponere, vt qui sæpe iam de his dixerim. Porrò alias duas prædictæ quidem similes, verùm moderatiori facultate & simplicissimas sic scripsit. Eclegma Faustianum appellatum. Vini falerni sextarium. 1. mellis attici lib. 1. In duplici vase coquito, rutæ ramulo agitādo. Alterum pharmacū tale est. Eclegma ex vino scybelite quo vtimur. Vini scybelitæ sextarium. 1. gummi quadrantē, mellis dodrantem. Coquito in duplici vasculo, gūmi prius macerato ac dissoluto. Hoc solū loco apposuit, in duplici vasculo, hoc est diplomate, cocturā fieri debere. Rectissimè autem fecerit, qui omnes arteriacas quæ mitigatoriam, cōcoctoriā, & lenitoriā vim habere prædicantur, in duplo vase coxerit, quod

quod Diploma Græcis vocatur, quomodo ſanè vngentarii vngenta præparant, Nimirum calidam aquam in magnum quendam lebetem infundentes, ac poſtea vaſculum quod pharmacum coquendum in ſe habet, imponẽtes, & ſic præuſtas prunas, aut ligna fumum non edentia ſuccedentes.

Confectio Diacodyon ex capitibus papaueris, iuxta veterum traditionem.

QVin & circa huius cõpoſitionem veteribus indiſcreta diſcordia fuit, Quidam enim ex ipſis ad capita papaueris.120.aquæ ſextarios.20.infundẽdos cenſent, vt quælibet ſextarii menſura, ſex papaueris capita recipiat. Quidã verò in.80. ſextarios octingenta papaueris capita iniiciunt, vt ſinguli ſextarii capita.x. accipiãt. Quidam ita temperauerunt vt ſextario vno.8. capita tribuerentur. Quidam autem haud ſcio qua ratione, in aquæ ſextarios tres capita papaueris.80. coniiciunt, alii capita.120. in eoſdem tres ſextarios addunt. Verùm mihi videtur valde pauca aqua eſſe, ad tantam copiam capitum.

Confectio ex capitibus papaueris, Andromachi.

ANdromachus igitur, velut ſuprà in arteriacis præſcriptũ eſt, alterã ex ipſis ꝑparãs ſic ſcripſit. Capita papaueris viridia

mille ducenta, deinde ad finē, Aquam pluuiam, non apponens aquæ quantitatem.

Confectio ex capitibus papaueris, Critonis.

CRito verò ſic, Confectio ex capitibus papaueris ſimplex, Capita papaueris agreſtis octingenta, aquæ ſextarios. 80. coquito ad tertias, atq; expreſsis addito mellis lib. 10. Si verò variam efficere velis, adde croci, myrrhæ, ſucci hypocyſthidis, ſingulorum drach. 12. thuris drach. 6. acaciæ drachmas. 12. Rectè videtur mihi ad ſingulos ſextarios capita. 10. coniicere: ita enim contingit, quum ſcribat ipſe, capita octingenta in aquæ ſextarios. 80. indendos eſſe. Et ego ſanè hoc modo præparo non apponens, neq; crocum, neque myrrham, neque aliud quicquam. Optima eſt enim ſimplicißima.

Confectio ex capitibus papaueris, Heræ.

AT verò Heras ad capita. 120. aquæ pluuiæ ſextarios. 3. infundit, modicā omnino quantitatem, tametſi in quibuſdā exemplaribus, non numerus capitum papaueris. 120. ſcriptus ſit, ſed pondus totidem drachmarum. Adſcribam autem totā ipſius dictionem ſic habentem. Capita papaueris viridia. 120. in vas coniicito, & affuſis aquæ pluuiæ ſextariis tribus ad triduū madeſcere finito, deinde ad tertias coquito, & ablata ab igne exprimito ac colato, ammixtoq; mel

mellis ſextario in duplici vaſe coquito,atq; vbi ſpiſſari cœperit,acaciæ rufæ drach. vnã, ſucci hypocyſthidis drach. I. adiicito. Cæterùm quum ipſa capita coxeris in aqua, croci drach. I. linteolo illigatam ſimul coqui permittito. Quidam etiã myrrhæ drachmam vnam,addunt, ipſaq; cum modico paſſo terunt, atque ita indunt ac ſimul coquunt,donec aliquantulum fuerit cõfectio inſpiſſata. Quod ſi tamen non medicamentariam confectionem facere velis, cum capitum decocto ad tertias redacto, mel coques,reliquis non adiectis.

Confectio ex capitibus papaueris, Damocratis.

HOc pharmacum primùm à Themiſone præparatum eſt, inquit Damocrates,in libro Damocratis Philiatrus, hoc eſt rerum medicarum ſtudioſus,inſcripto. Scimus autem ex verſibus eum conſtare. Aiunt Themiſonem hoc pharmacũ primùm præparaſſe ad tuſſes humidas,dolorem arteriæ, & gulæ,ſpecies fluxionũ ſimpliciter omniũ quæ circa thoracem conſiſtunt, & ad vigilias,quarum ſanè illæ exiſtunt cauſæ.

Papaueris quod nominant ipſi agricolæ
Agreſte,nam ſpontaneum eſt,nec conſeritur,
Capita virentia & recentia,integra,

Semen rubens nondum nigrum gerentia.
Centena bisq; dena magnitudinis
Mediocris, in nouam ollulam atque amplã indito,
Infunde tres pluuia de aqua sextarios;
Macerato in his totam diem noctem simul,
Dein coquito lento igne, ac diutiuscule, &
Omnem liquorem expressum in ollam excipito.
Et mellis Attici libras tres addito,
Rursusq; lenem ad flammulam decoquito.
Dum mellis haud fiat liquidi bona compages,
Mox frigefacta in vitreum vas condito.
Sic nos quidem, at Themison primus qui prodidit
Vsum, addidit myrrham, acaciam, & rubens
crocum, &
Hypocysthidis succum, ast ea obsoleta iam,
Simplex enim parata commodissima est,
Iucunda valde, lenis atque viribus.
Ex hac datur mystri minuti quantitas,
In noctem aliquando plus, minus rursus diem,
Vt tempore pauco in ore quis hanc sic detineat,
Iussus liquentem sensim ita post vt deuoret.
Quod si voles aluum morandi gratia, &
Sistatur vt pulmonis & stomachi fluor,
Eruptioq; sanguinis septum supra:
Facere, Eupatoricæ aut tu potius hinc Ponticæ
Addes Rhois succi simul drachmas duas,
Tantundem & Acaciæ bonæ, non veteris, &
Auferre iam volens ab igne pharmacum,
Diluta passo ambo hæc simul confundito
Pan

Paulatim, adhuc feruentibus in ollula,
Quo ferueant parum simul, mox vasculo
Refrigerata indantur inde vitreo.

Confectio ex capitibus papaueris Sorani.

SOranus porrò ita præparandam censet. Capitum papaueris numero. 150. aquæ sextarios. 20. in lebetem nouum cõiecta ad dimidias coquito, & reiectis capitibus mellis sextarium vnũ addito, postea verò myrrhæ, croci, hypocisthidis & acaciæ succi singulorum drach. 1. obolos. 3. linteolo illigato, & in ollam siue lebetem suspendito, quo simul cum melle coquantur: postquàm verò crassescere inceperit, fasciculum colligatũ tollito, & in mortarium coniectum cũ passi cyathis. 3. terito, indeque in lebetem coniectum, lente simul donec spissetur coquito. Verùm mitior est confectio quæ ex solo melle & capitum papaueris cremore cõstat. Efficacior autem redditur, si in fasciculum linteoli, pro adstringentibus, melilotum & radicem dulcem addideris.

Confectio ex papaueris capitibus, Galeni.

CAeterùm velut ego compono confectionem ex papaueris capitibus, ita ea vtendum censeo. Etenim quum de prædictis confectionibus experimentũ sumpserim, præstantior ea visa est, in qua ad vnum aquæ sextarium capita decem iniiciuntur,

quemadmodum Crito ſcripſit, aut ad duos ſextarios quindecim capita, velut Soranus. In medio autẽ horum amborũ terminorũ eſt, vbi. 8. aut. 9. capita in vnum ſextarium coniiciamus. Præmacero autem ea non ad triduum, velut Heras, ſed neque ſtatim ablatas coquo, ſed ſi quidẽ humidiora & molliora fuerint, ad vnum diem, Accipienda eſt autem in omnibus huiuſmodi ſermonibus etiam nox, Quemadmodũ etiam annũ dierum. 365. eſſe, ſolemus dicere. Si verò duriora & ſicciora ſint, etiam longiori tẽpore ipſa macero, præſtat autem accipere nondũ indurata. Manifeſtum verò quod etiã valde mollia abiiciẽda ſint. Sicciora enim modicum ſuccum habent, Humectiora verò* craſſum quidem ſed crudũ adhuc & aquoſum ac debilem: quapropter ex humidis ac paluſtribus locis accepta fugienda ſunt. At verò numerum quẽ dixi iniici oportere iuxta proportionẽ aquæ, de mediocribus intelligere oportet. Quum enim quædã maiora moderatis, quædam minora exiſtant, Quædam verò inter hæc media, quemadmodum vt plurimũ eſſe ſolent, ex his prædictum numerũ ad ſextariũ coniicere oportet. Terminus autem coctur æ ſit nõ vt tertia, aut quarta, aut aliqua talis pars aquæ fiat reliqua, verùm vbi primùm in totum

*Multum quidẽ vet. cod.

flac

flaccida fuerint facta. Succum enim ipsorũ exprimere volumus, hoc verò sufficienter continget, ipsis flaccidis factis. Superuacuũ igitur diutius coquere. Cæterùm mellis dimidiam mensuram huic succo ammiscendã censeo, & coquendo simul ad lentũ ignem ad compagem Attici mellis. Verùm in aqua pluuia quidam capitũ cocturam fecerunt, ne videlicet ipsa ad aliã putredinosam qualitatem transmutetur. Tibi verò etiam fontana sufficiet, pluuia non præsente. Satis est & ipsam mundam esse, & omnis mixturæ exortem, ob quam rem ea quæ per plũbeos canales deriuatur fugienda erit: limus enim quidam ex plumbo in ea continetur. Vnde etiam qui aquæ eiusmodi fecem combibũt, dysenterici euadunt.

De vsu confectionis ex papaueris capitibus.

VSus eius est in his qui somno opus habent, quibus etiam ex opio cõstantia sæpe exhibere congimur. Opus habẽt maximè huiusmodi pharmacis hi quibus tenuis fluxus à capite ad asperam arteriã destillat, non permittẽs dormire, ob consequẽtem tussim, In talibus ego etiam ex sapa pharmaci confectionem parare soleo. Dictũ autẽ à me antea est Sapam, Hepsema à nobis appellari mustum coctum, quod etiam

ſiræum quidam Medici vocant. Sufficiens coctura eius ad huiuſmodi eſt, vbi capita papaueris ad medietatem aquæ fuerint decocta, Quin & per paſſum, aut Theræum Creticum, melius eſt quàm per mel cocturam fieri, vbi fluxus valde tenuis extiterit. Scimus enim attenuātis facultatis mel eſſe, fugiendum igitur tunc, tenues enim fluxiones auget. Ammiſcetur etiam huiuſmodi pharmaco dum coquitur, radix dulcis quo ſimul coquatur. Vbi verò hæc non adſit; ſuccus qui ex Creta aſportatur. Si verò circa pulmonem conſiſtat copia fluoris à capite delati, cõfectio ex melle melior eſt. Quẽ admodum enim ſomno opus habentibus, ea quæ ex ſapa conſtat, Sic reiectione per ſputum indigentibus, ea quæ ex melle fit, commodior exiſtit. Cõtra vrgẽti igitur renitendo, vbi ſomnum capere vult æger, aut quod ex melle conſtat, aut quod citra hoc apparatum eſt, pharmacum exhibebis: aliquando etiã ambobus permixtis, ſcopum habens ipſum vrgens, circa mixturam, ex vtro amplius coniicere oporteat. Appello autem vrgens, id quod maiori auxilio opus habet. Datur commoderata menſura, duorum cochleariorum ſatis magnorũ copia, Augebis autem & minues, hanc copiam ad magnitudinem corporis cui exhibiturus es

reſpiciẽs,item ad ætatem,& anni horam,ac regionem, In omnibus enim his, frigidioribus minimum dabis, calidioribus amplius. Quod verò etiam multitudinis ac qualitatis ipſius deſtillationis reſpectu, aut plus aut minus dabis, manifeſtum exiſtit. Commune enim hoc in omnibus auxiliis eſt. Suffecerant equidem præſcriptæ arteriacæ, verùm apponere amplius mihi viſum etiam eas quæ Aſclepiades in ſecundo interiorum ſcripſit. Aliquæ enim ex eis penitus eædem ſunt, quædam præſcriptis valde vicinæ, vt & ex eo certitudo deſcriptionum cõfirmetur. Quin vltra hæc præparandi & vtendi modus diligentius ab ipſo Aſclepiade traditus eſt.

Arteriacæ ab Aſclepiade in.2.internorum conſcriptæ, Quæ Mnaſoni inſcribit.

Antonij Muſæ, ad vocem interceptam.

BRaſsicæ viridis cauliculos depuratos manducandos præbe, & quod inſtar palearum exuccum eſt expuere iube, ſuccũ verò delingere. Alia, Braſsicæ ſuccum cum melle coctum delingendũ exhibe. auxiliatur confeſtim. Alia, Succi eryngii in aqua cocti heminas duas excipito, & ſucci ficuum in aqua coctarũ tantundem, his adde gummi ſubtiliſsimè diſſoluti drach.8.

coqui

coquito diligenter ad arteriacæ ſpiſsitudinem,& inde cubitum ituris ad cyathi menſuram delingendum præbe. Alia arteriaca Charixenis. Facit ad ſonum vocis fractum,deſtillationes in arteriam,vocē interceptam & raucoſam,ad interceptiones vocis ex diſtenſione. Croci drach.2.ſucci cyrenaici drach.1.mellis Attici cyath. 6. Mel coquito & vbi ſpiſſatū fuerit,reliquis ammiſceto,ac vtitor velut dictum eſt pilulis inde formatis,quæ ſub lingua detineantur.

Alia,Galbani drach.6.piperis drac.1.nitri drach.1.mellis Attici cyath. 6. Galbanū & mel coquito, & denſata reliquis vnito, vtitor vt dictum eſt. Alia ad exulceratā arteriam, Charixenis. Facit phonaſcis ante & poſt certamē data. Facit ad oculorū dolores, forinſecus impoſita. Lana ex ea madefacta facit & ad internas affectiones delinita. Gummi,tragacanthæ vtriuſque drachmas.6.thuris,myrrhæ, vtriuſque drach.1. obol.3.croci,hypocyſthidis ſucci, vtriuſq; drach.1. paſsi ſcybelitæ aut Theræi ſextarios.6. Gūmi, tragacāthā, myrrhā,thus, vnà cum hypocyſthidis ſucco macerato, affuſa ipſis paſsi portione,atq; vbi diſſoluta fuerint, diligenter terito, & ad paſſum miſceto,aſsidueque mouēdo coquito. Crocum verò laneo pāniculo inditum,& in ollā

ſuſpen

suspēsum, vnà cum pharmaco coquito, Deinde exemptum, passo dilutum ac tritum ad pharmacum coniicito, & repositis vtitor.

Alia. Succi radicis dulcis, tragacāthæ vtriusque drach. 3. croci, myrrhæ, vtriusque drach. 1. thuris, spicæ nardi vtriusq; obol. 3. protropi sextarios. 3. Vtere. Alia Lysiæ ad easdem affectiones. Croci, myrrhæ succi radicis dulcis, thuris, casiæ, singulorū drachmas. 1. piperis grana. 24. passi cretici sextarios. 3. mellis Attici cyathos. 6. Vtere.

Alia Charixenis. Croci drach. 3. myrrhæ drach. 1. & dimidiam, thuris, glycyrhizæ* vtriusque drach. 1. passi cretici sextarios. 3. Facit ad sonum fractum, destillationes in arteriam, interceptā vocem, tonsillas inflāmatas, facit etiā ad phonascos ante & post certamen data. Iuuat perfrigeratos, facit ad recentem & veterē tussim, ad spuentes sanguinem, eundemque sursum reiectantibus prodest, & cœliacis. Conducit itē ad spiritus fœtorem. Alia hypoglossis, sub lingua tenenda. Facit ad arteriā exasperatam, & vocē interceptā, itemq; reliquas affectiones. Tragacanthæ, gummi thebaici, vtriusque drach. 3. myrrhæ, thuris non secti, vtriusque drachmam. 1. obol. 3. croci drachmam vnam, succi glycyrhizæ obolos. 3. Phœnicobalanorum trium carnē, passi pro-

*Succi addunt vet. cod.

tro

tropi aut Theræi quod ſatis eſt his excipiendis. Decoquatur ad craſsitudinē mellis, Datur fabæ Aegyptiæ magnitudine ſub lingua tenenda, & diſſoluta tranſglutiēda. Alia hypogloſsis Dioſcoridis. Croci, myrrhæ, tragacanthæ, radicis dulcis ſucci, ſingulorum drach. 1. nuces pineas* cōtuſas numero ſexaginta, amygdalas mundatas totidem. Excipe melle cocto. Datur nucis ponticæ magnitudine ſub lingua tenēda.* Alia hypogloſsis Scribonii largi. Facit ad vocem interceptam. Glycyrhizæ, myrrhæ, terebinthinæ, ſingulorum drac. 18. iridis illyricæ drach. 16. tragacanthæ drach. 8. piperis grana. 360. excipe melle cocto, & terebinthina vnà cocta, vtere ſub lingua nucis ponticæ magnitudine.] Alia Scribonii Largi hypogloſsis. Facit ad vocem interceptam, glycyrhizæ drach. 8. myrrhæ drach. 24. terebinthinæ drach. 32. tragacanthæ drach. 38. Arida ſingula per ſe tundito ac cribrato, Reſinam autē in pilā coniectam tundito, arida ad ipſam inſpergendo, deinde ex vnitis omnibus paſtillos formato, fabæ Aegyptiæ magnitudinis, quos in vmbra ſiccato, atque vſus tēpore vnū aut duos ſub lingua tenendos dato, ac liqueſcētes deuorandos. Oportet autē hoc pharmacū confeſtim in paſtillos cōformare. Quo tēpore igi

** Aliàs depurgatas aliàs vſtas legitur in vet. cod.*

** Compoſitio hæc in altero ex vet. codic. reperta eſt.*

igitur paſtillos cogis,eodẽ etiã tundes,Reſiccantur enim cito,& ob id paſtillos ex eo formantẽ ad manũ ſimul tundere oportet.

Alia aromatica Mithridatis. Facit ad Arteriæ affectiones, pulmonis vlcerationes, ſpuentes ſanguinẽ,tabeſcentes, ſuppuratos, & peripneumonicos. Croci drach. 2. & dimidiam,myrrhæ,reſinæ terebinthinæ vtriuſque drach. 2. thuris ſeſquidrachmã,nardi, cinamomi,caſsiæ,tragacanthæ,ſingulorum drach. 1. mellis Attici heminã. 1. Mel & reſinam coquito, vt tractilia fiant ac fibroſa, & nõ inquinent in frigidã aquã inſtillata,dein cũ aridis cõmittito,ac probè contundito, & reponito. Vtere nucis põticæ magnitudine ſub lingua detenta. Vt prædictum eſt. Alia Mithridatis. Myrrhæ, croci, vtriuſque drachmas. 4. nardi Indicæ, terebinthinæ vtriuſque drach. 2. thuris,caſsiæ, cinamomi ſingulorum drach. 1. paſsi cretici heminas. 3. Paſſum & terebinthinam ad perfectam cõpagem coquito,& cum ſiccis committito, Indeque ad nucis ponticæ magnitudinem ſub lingua tenendum dato. Alia ex filice Andromachi aromatica. Prodeſt hæmoptoicis,pleuriticis, tabeſcentibus, ſplenicis, hepaticis, ictericis. Facit & ad affectiones circa vterũ & veſicam. Radices filicis quàm craſsiſsimæ lauantur diligenter donec

omne terreum ab eis decedat, deinde perfrigerantur ad diem vnam, & ex ipsis libræ decem, in frusta digitalis magnitudinis secantur & cõquassantur, ac in vas figulinum cõiiciũtur. Infundũtur deinde aquæ dulcis sextarii decẽ, & ad ignem positæ coquũtur, Quum verò ad dimidias deuenerint per coctu ram, eas tollimus & in duplum vas vngẽtarium excolamus, & radices quidẽ expressas proiicimus, In aquam verò crasso modo contusa coniicimus, balaustii drac. sex, nardi Indicæ, rosarum siccarum vtriusq; drac. quatuor, cinamomi drach. tres, glycyrhizæ drac. sex, casiæ drac. quatuor. Rhei pontici drach. quatuor. Deinde rursus ad ignẽ admota coquimus, & vbi ad dimidias peruenerint, rursus in aliud paruum vas vngentarium excolamus, & arida quidem expressa reiicimus, ad aquam verò mellis Attici hemi. 4. addimus, probeq; mixta & igni adhibita, rursus coquimus, & quum instillata in frigidam non inquinarint eam, his resinæ terebinthinæ drac. tres, galbani nõ lignosi tantundem, ammiscemus. Hæc verò liquefacta ad subscripta deplemus. Sunt autem hæc, croci, succi hyoscyami, succi mandragoræ, piperis albi, succi hypocysthidis singulo. drac. vnam, omnia hæc tenuissimè trita, & cum primo filicis succo vnita habeto,

vt ſtrigmentitiam craſsitudinem habeant. Poſtquam igitur inuicem permixta ac probè conquaſſata fuerint, in vitreum aut argẽteum vas reponimus. Datur ex pharmaco cochlearium, maximè iuuat vocem interceptam. Alia panacea Mithridatis, ad phonaſcos ante & poſt certamen. Facit & ad glandularũ inflãmationes, laxatas columellas. Facit ad gingiuas humore prægnãtes, & nomas in ore, & motos dentes. Prodeſt deſtillationibus, recenti ac veteri tuſſi, hæmoptoicis, & ſanguinẽ reiicientibus. Vtor pharmaco hoc quãdoque puro, quandoq; paſſo diſſoluto, aut vino ſcybelite, & aqua calida. Etenim ad tonſillarũ inflammationes diſſoluto pharmaco vtẽdum eſt. Ad affectiões verò in profundo, puro. Cõpoſitio ſic habet. Capita papaueris agreſtis, nume. C L. filicis lotæ * drach. 3. ſymphyti depurgati, corticis mãdragoræ, Rhei pontici, roſarũ ſiccarũ, iridis chalcidoniæ, glycyrhizæ ponticæ, balauſtii, ſingulo. trientẽ, cinamomi, drac. 2. nardi celticæ ſeſquidrachmam, aquæ pluuiæ ſextarios. 15. Prædicta in craſſas partes contuſa in vaſe duplici vngentario ad triduum macerantur, ſequenti deinde die ad tertias coquũtur, & poſtea in quallum coniecta exprimimus ab ipſis in aliud vas vngẽtariũ liquorẽ, & res decoctas

* *Græci cod. habẽt lib. 3.*

abiicimus quidem, verũ de expreſſo liquore quantũ ſufficit accipiẽtes, ſubſcriptas res in ipſo diſſoluimus. Sunt autem hæ, gũmi, tragacanthæ albæ, vtriuſque lib. 1. myrrhæ, ſucci radicis dulcis, ſucci hypocyſthidis, ſingulo. ſextantẽ, croci, maſtiches vtriuſque vnc. vnã. Hæc diſſoluta diligẽter terimus, paulatim de expreſſo liquore adſtillantes. Poſtea ad pharmaci confectionẽ vino ſcybelite, aut therço, aut pramnio vtimur. Sint autem eius ſextarii 24. Paſſum in vas fictile diffuſum coquimus, atque vbi mellis ſpiſsitudinẽ acceperit, ipſi diſſoluta & trita pharmaca adiicimus, rurſusq; coquimus ad cõpagem, & ſublato in vas vitreũ aut argenteum vtimur, quemadmodũ dictum eſt antea. Aliam ad deſtillationes, & omnes tuſſiculoſas affectiones, Aſclepiades in ſecũdo internorum ſic tradidit. Ad deſtillationes pharmacum quo vſus eſt Comon philoſophus, auxiliatur ſtatim. Pyrethri, coſti, vtriuſque drach. 2. piperis albi drach. 1. tuſa & cribrata reponito. Vſu verò expetente, naribus admouere, & pharmacũ attrahere iubeto. Alia. Piperis albi drac. 1. ſeminis vrticæ tantundẽ, coſti, myrrhæ, croci, ſingulo. obol. 3. præparato ac vtitor vt dictũ eſt.

Alia dolorem ſedans, Antonii Muſæ. Facit ad deſtillationem, & vocem interceptã,

Opii,myrrhæ,ſeminis hyoſcyami ſingulo. drac.2.ſingula in cicutæ decocto macerato ac diligenter terito, & ex mixtis catapotia erui magnitudine formato, & duo ex ipſis ante ſomnum dato. Alia facit ad hæmoptoicos, Seminis hyoſcyami albi drach. 8. nardi Indicæ drach. 6. croci drachm. 4. opii, amyli,aniſi ſingulo.drac.2.rubricæ lemniæ drach. 1.cum aqua catapotia erui magnitudine formato,ac vtitor vt dictum eſt. Alia delingibilis,ad tuſſes extremas & inueteratas. Vini falerni ſexta.1.mellis Attici lib.1. coquito aſsiduè agitando cũ ramulis rutæ, Dato inde myſtrum. Facit & ad ſtomachicos. Alia Petini,ad vlcerationes & ſuppurationes in profundo. Vini mulſi veteris ſextar. * 1.axungiæ veteris ſextantem,alii vnc.1. Axungiã probè cum vino mulſo terito ac diſſoluito,indeq; in vas fictile tranſferto,& ad prunas ramulis rutę agitãdo coquito,& vbi denſata fuerint, in vaſe vitreo reponito,ac myſtrũ delingendũ vt prædictum eſt exhibeto. Alia Origeniæ. Glycyrhizæ ponticæ drac.2.ſeminis vrticæ toſti,ſeminis lini toſti,vtriuſque drach. vnam, myrrhæ,croci, vtriuſq; obol. vnum, mellis Attici,aquæ,vtriuſque cyath. 6. Glycyrhizam aqua coquito,deinde expreſſo liquore,reliqua terito, & melle cocto excipito,

*Aliàs 2.

ac delingenda præbeto. Alia, Ari tosti drac. vnam, ammii torrefacti, nucum pinearum tostarum, Irionis tosti, singulo. drac. 1. excipe melle cocto. Alia placentula, hoc est, Coptarium ad tussientes. Seminis lini torrefacti, contusi, & cribrati. Vuæ passæ pinguis citra acinos, vtriusque sextar. vnũ, nucum pinearum tostarum, nucum ponticarum depurgatarum, vtrarumq; heminã 1. piperis albi sextantẽ, myrrhæ, croci, vtriusque vnc. 1. mellis Attici lib. 4. contusa vt oportet tritaq; reponito. Semen lini cũ melle coquito, & densata reliquis addito, misce to ac contundito. Datur nucis ponticæ magnitudine. Alia. Facit & ad Thoracis affectiones. Farinæ fabaceæ tenuissimæ tostæ heminam 1. iridis Illyricæ quadrantem, nucum pinearum tostarum sextantem, pulegii aridi contusi sesquidrachmam, seminis vrticæ drach. 1. piperis vnci. dimidiam. Mellis boni sextar. 2. farinam cum melle ad dẽsitatem coquito. Seminis lini etiam tusi, tosti, & cribrati heminam vnam, in prõptu habeto & adiicito. Alia ad tussim, & spiritus prolationem, valde probè expurgans.

Hyssopi, pulegii, vtriusq; sextantẽ, iridis, seminis sinapis, nasturtii, singulo. vnci. vnã, anisi, piperis, vtriusq; vnc. 1. tusa & cribrata melle cocto excipito. Datur cochlearii boni

ni menſura. Si verò hyems ſit, & accepturus nõ febriat, piperis ſextãtẽ, & pro aniſo, fœniculum aut cuminũ, & pro naſturtio, ſinapi duplũ coniicito. Catapotium ad tuſsim recentem, Panacea pharmacum dolorem leuans, inducens ſomnũ, facit ad hæmoptoicos. Styracis drac. 8. opii, myrrhæ vtriuſq; drach. 4. diluta paſſo in catapotia cogito, & erui magnitudine cubitum euntibus dato. Alia exemplaria par pondus omniũ habẽt.

Aliud Platoni inſcriptũ, eueſtigio auxiliatur. Styracis, myrrhæ, opii, galbani, ſingulorũ par pondus, paſſo diluta in catapotia redige. Aliud Baſſo inſcriptũ pharmacum accõmodatũ auxiliatur ſtatim. Facit hæmoptoicis, ſanguinẽ reiiciẽtibus, ſuppuratis. Galbani, ſtyracis, iridis illyricæ, corticis pinus, ſingulo. drach. 2. enulæ, opii, vtriuſq; drac. 1. Excipe melle cocto, & præbe ciceris magnitudine ex aquę mulſæ cyathis. 4. Confectio ex marrubio Platonis.

Myrrhæ, ſtyracis, opii, ſucci marrubii, galbani, croci, æquales partes, præpara ac vtere, melle exceptis cocto. Catapotium dolorem ſedans, pharmacum accommodatum ad inueteratas affectiões. Facit ad deſtillationem, dolorem capitis, ægrè ſpirantes, peripneumonicos, ad veſicæ & vteri affectiones. Inſcribitur panacea accommo-

data, ab aliquibus Stichus, myrrhæ, piperis, opii, ſtyracis, caſtorii, galbani, æquas partes excipe paſſo, fac catapotia, & vtere. Aliud pharmacũ valde bonũ, Inſcribitur Harmonia, Facit ad deſtillationes, & inexuperabilem defluxum, Styracis, caſtorii, piperis, cardamomi, ſingulo. drach. tres, opii, myrrhæ, ſeminis hyoſcyami albi, ſingulorum drach. quatuor. Excipe paſſo, reduc in catapotia, Dato ciceris magnitudine ad ſomnum. Aliud, Croci, ſulphuris viui, myrrhæ, opii ſingulo. drach. quatuor, ſeminis hyoſcyami albi, cardamomi, piperis albi ſingulorũ drachm. octo, mellis cocti quincuncem, aut quod ſatis eſt. Vſus prædictus eſt, Datur cubitum euntibus. Confectio Proxeni, ad tuſſes inueteratas, & valde diu durantes humectas affectiones, appellatur Symphonos Lexopyretos, id eſt optimè ſedans febrem. Hac vſus eſt Antonius Muſa. Piperis albi, opii, cardamomi, ſingulorum drach. octo, croci, ſulphuris viui, myrrhæ, ſeminis hyoſcyami albi, ſingulorum drach. quatuor, mellis cocti ſexuncem. Datur nucis ponticæ magnitudine cum aquæ mulſæ cyathis tribus.

Cõfectiones ad tuſſim ab Andromacho libro ſecundo, de confectionibus internis conſcriptæ. CAPVT III.

Poſt

Ostquam multas ad tussim Andromachus scripsit cõfectiones, deinceps omnes soporẽ inducentes, & ob id soporiferas appellatas tradidit. Cæterũ hæ omnes tenues fluxiones inspissare possunt, resiccãtes simulq; refrigerantes, & propterea aliquæ nõ tãtũ opiũ, sed & mandragoræ succũ, aut radicis corticẽ, aut hyoscyami semen, aliquæ etiam duo aut tria, aut etiã omnia huiusmodi habent. Quemadmodũ aliæ styracẽ, & crocũ. Rationabiliter autẽ his alii partim calfaciẽtia ammiscuerũt, partim cũ modica adstringendi vi aromatica & resiccãtia, itemq; semina quædã familiaria. Velut anisi, fœniculi, apii dauci, seselis, vtpote quæ tum pharmacorũ iniucunditatẽ ac vim obtundunt, tum vrinã etiam prolectant. Quædã verò etiã aspretudines leuigant, velut sunt, tragacantha, glycyrhiza, & vina dulcia. At verò ex his, quæ minus de * soporẽ inducentibus cõplectũtur, eas etiã tabescẽtibus præbent. *Aliàs de aromaticis.*

Cõfectio ad tussim ex duobus piperis generibus. Cinamomi drach. 1. succi papaueris drach. 1. myrrhæ obol. 3. piperis nigri obol. 3. castorii obol. 3. piperis albi obolos. 3. galbani obol. 3. croci dimidium, Redigito in pastillos, Dato cum melle aut passo.

Alia ad tussim excellenter efficax.

Eadem febres ſedat. Seminis hyoſcyami vnc. dimidiam. Vnũ exemplar vnc. 1. habet, cardamomi drach. 1. ſucci papaueris vnci. 1. myrrhæ, ſulphuris viui, croci, ſingulo. vnci. dimidiam, piperis albi iuxta Heram ſeſquũciam. Mellis Attici quod ſatis eſt. Alia ad tuſsim ſiccam. Styracis partem vnam, ſucci papaueris tantũdem, croci partem dimidiã. cõtundito ſimul & catapotia inde exhibeto. Confectio ad tuſsim qua vtor, Sacrificuli bona. Succi papaueris drac. 10. ſeminis lactucæ drach. 20. caſtorii drach. 18. alii 16. rutæ hortenſis aridæ drach. 14. * ſeminis lini drach. 16. panacis drach. 36. myrrhæ drach. 14.] croci drach. 8. alii vnciam vnam. Excipe melle. Datur pro viribus ægyptiæ fabæ magnitudine, febrientibus ex aqua, febre carentibus ex vino, ad noctem. Catapotium ad tuſsim quo vtor. Styracis, myrrhæ, opii, ſingulorum drach. 4. opobalſami, croci, vtriuſque drach. duas, ſimul trita excipe, ac vtere. Ad tuſsim ſiccam. Succi radicis dulcis drach. duas, ſtyracis drachm. vnam, opii, croci, myrrhæ ſingulorum obolos tres, excipe paſſo aut aqua, & ad fabæ græcæ magnitudinem redigito ac vtitor.

Margin: * *Hæc ex vet. cod. addita ſunt.*

Potio qua vtor ad phthiſicos, Rhipali multis commoda appellatur Menodorios, & Ambroſia. Facit ad febres per circuitum

rep

repetentes. Nardi,croci,myrrhæ,costi,cassiæ,cinamomi,iunci rotundi odorati, piperis nigri & albi,castorii,galbani, terebinthinæ,styracis, succi papaueris, seminis hyoscyami,singulo.drac. * 1.tragacāthæ drac. sex,* anisi drach.vnā,seminis lini drach.1.] mellis quod satis est. Vini falerni heminam vnam. Tragacantham vino sufficienti macerato,& reliqua simul cum melle committito. Datur febrientibus sesquidrachma, ex aqua mulsa. Febre carētibus vncia dimidia, cum melle,& aceti cochleario 1. & vini Falerni cyath.2. Apollonii confectio,facit ad multa præsertim ad tusses egregiè. Cardamomi drach.18.myrrhæ, drach.12.hyoscyami drach.12.opii drach.10.alii 12.seminis petroselini drac.duodecim,croci drach. 15.malorum mandragoræ drac.decem,zingiberis drac.octo,sulphuris viui drach.sex, ari drac.sex,thuris drac.sex,costi drac.6.piperis albi drach.6.mellis Attici. Alia ad internos abscessus,probè repurgans. Sagapeni drac.duas,myrrhæ drach.duas,cardamomi drac.quatuor,alii drach. vnam,castorii drac. vnam,piperis albi obol.tres,opii drach.duas,cum aqua in pastillos formato duorum obolorum ponderis. Dantur cum aqua. Isotheos ad tussim, ad tabem, ad omnes internas & per circuitum repetentes

* *Aliàs 3.*
* *Ex vet. cod.*

affectiones. Nardi drac.2.myrrhæ drac. 1.croci drach.1.& dimidiam, costi drach.1. piperis albi drach.1.fecis opobalsami drac. 2.cinamomi drachm.2. succi mandragoræ drach.2.castorii drac.2.seminis dauci drac. 1.& dimidiam, opii drach.2.amomi sesquidrachmam, casiæ nigræ sesquidrachmam, mel coctum. Facit ad dolores stomachi, hepatis, pulmonis, oculorum, sanguinis reiectionem, abscessus. Prodest dysentericis, voluulosis, nephriticis, ischiadicis, ægrè spirantibus. Vrinæ suppressæ, doloribus laterum, præcordiorũ, ad fluxum muliebrem, & vteri strangulationem. Admiranda est Antidotus ad lethalia venena, ante & post cibum sumpta, ad omnem sanguinis eruptionem cum frigida, & ad morsos à vipera, & percussos à phalangiis, in vini cyathis tribus. Quartanariis prælotis dantur ante horam accessionis obol.2.ex vini cyathis tribus. Potio ad tussim, Dyspnœeam, & alia multa Antipatri, qua vtor. Styracis drac. sex, terebinthinæ drac.4.opopanacis drach. 2.galbani drach.2.iridis Illyricæ drach.2. myrrhæ drac.duas, seminis hyoscyami albi obol.quatuor, spumæ nitri obol.4.piperis albi obolos 4.opii obol.5. * Datur quantitate fabæ Aegyptię ad somnum. Quidam opii obolos tres, alii drach.vnam coniiciũt.

* *Piperis obol.4.addit vetu. cod.*

Ec

Eclegma ad tuſsim. Nucleorum nucũ pinearum drac. duodecim, ſeminis lini toſti drach. octo, tragacanthæ drach. duodecim, carnis palmularum drach. decemocto, iridis Illyricæ drac. duodecim, amygdalarum dulcium drach. ſexdecim. Mel coctum. Dato delingendum bis per diem, mane & veſperi. In quibuſdam tragacantham aqua pluuia diſſolutam primum cum melle coquito.

Catapotion ad tuſsim, Criſpi Liberti. Myrrhæ piperis albi, galbani, caſtorii, ſtyracis, croci, opii, ſingulorum par pondus, ſtyracis dimidium. Dato inde catapotia duo, ad noctem. Scribonii, ad tuſsim.

Seminis apii drac. duas, floris iunci odorati, nardi celticæ, ſtyracis, croci ſingulorum drachmam vnam, balauſtii obol. tres, ſucci papaueris drach. quatuor, mellis quod ſatis eſt. Datur magnitudo fabæ nõ febrientibus ex aceto mulſo, febricitantibus cum aqua. Aſclepiadæ ad tuſsim. Rhei pontici, croci Cilicii, ſucci papaueris, ſpicæ nardi, thuris, myrrhæ, ſingulorum drachmam vnam, radicis nardi Celticæ ſextantem, ſtyracis ſexuncem. Datur drachmam vnam cum vino mulſo. Theſpiana Apollonii ad internos abſceſſus. Seminis apii drachmas tres, ſucci papaueris drachmas tres, melanthii drachm. tres, iridis Illyricæ

dra

drach.7.castorii drach.duas, seminis dauci drac.septē, sinopidis rubricæ drac.7.excipe melle cocto,& dato nucis ponticæ magnitudine ex aqua. Catapotium resiccatorium,ad fluxiones Thoracis,ad molæ dolorem,affectiones per circuitum repetentes,& percussos à scorpio. Succi papaueris,seminis hyoscyami,vtriusque par pondus cum passo aut melle ad fabæ græcæ magnitudinem formato,Dato ad noctē, somnum inducendo prodest. Confectio finiens febrem Pamphili pharmacopolæ bona. Seminis hyoscyami vnc.vnā, cardamomi exenterati vnci.vnā,succi papaueris vnc.vnā,sulphuris viui vnci.dimidiā, croci vnc.dimidiā,myrrhę vnc.dimidiā,euphorbii drac.2.costi drac.3.iridis illyricæ drac. 3.piperis albi drach.4.& dimidiam. Mellis quod satis est.Vtere. Catapotiū ad tussim & alia multa commodum,& præsertim ad tussim humidam.Iunci odorati drach.6. opii drac.4.galbani drac.6.styracis drach. 4.fiant Catapotia araci magnitudine, dentur ad somnum. Alia sedans febrem, Darii.Hac antidoto vsus est ad omnia,ad tonsillas,tusses,& anginas. Croci vnc.* vnā, piperis quincūcē,myrrhæ vnc.1.succi papaueris vnc.1.thuris tantundem,seminis hyoscyami tantundem,cardamomi tantundem

*Aliàs 2.

co

costi drach.4.iridis Illyricæ drac.3.aristolochiæ drac.2.melle Attico excipito. Aliud ad omnem tussim expertũ. Anisi drac. 2.costi obol.tres,myrrhæ drach.1.castorii, galbani, piperis albi, seminis hyoscyami, opii,succi radicis dulcis, singulo.drac.vnã, excipe passo,redige in catapotia ciceris magnitudine. Dato in noctem. Catapotium cõcoctorium ex libris Perigenis, ad tussim & destillationem. Styracis obol.2. piperis grana.20.myrrhæ drac.2.& dimidiam, seminis hyoscyami obol.4.euphorbii drac.2. iridis Illyricæ drach.2.opopanacis drach.2. croci obol.3.opii obol.3.terebinthinę drac. 1.piperis albi obol.3.galbani drach.2.trita excipe galbano ac resina,opioq; & styrace. Datur prout sunt vires. Apollonii confectio ad tussim commoda. Foliorum malabathri drac.octo,croci drac.sex,opobalsami drac.1.spicæ nardi drac.1.rosarum siccarum,floris iunci odorati,singulo.drac.vnã, costi,casiæ, styracis, myrrhæ, mei, singulorum drach.3.vuæ passæ mundæ drac.16. succi mandragoræ drach.sex,mellis quod satis est. Vuam passam in Cretico passo per noctem & diẽ macerato, deinde ammixtis aridis terito, & mel misceto, ac reposito vtitor. Potio ad tussim ex libris Apollonii,item ad muliebrem fluxum. Seminis hyo

hyoſcyami drach.3.myrrhæ drach.3.croci,
* ſucci mandragoræ,thuris,ſingulo.drach.
3.piperis albi & nigri vtriuſque drach.4.vi-
ticis drach.3.opii drach.3.mellis & vini chii
quod ſatis eſt. Datur magnitudo fabæ. Ad
tuſsim,incipiētem phthiſim, hæmoptoicos,
ad fluxiones. Seminis hyoſcyami drac.4.
radicis nigræ mandragoræ drach.quatuor.
Rhei drac.3.corallii drach.3. opii drach.3.
lycii drac.2.balauſtii drach.3.thuris drach.
5.tragacanthæ drach.2.croci drach.3. Cum
aqua paſtillos triobolares formato. Datur
hæmoptoicis ex poſca, Reliquis in aqua.

** Græci cod. habēt corticis mandragoræ.*

Potio prodita à Cletio Abaſcanto,ad ta-
beſcentes,qua vtor abunde, Verum inepta
eſt ad ſanguinis reiectationem. Ariſtolo-
chiæ dactylitidis drach. 20. ſulphuris viui
drach.20. corticis mandragoræ drach.20.
thuris drach.40. gentianæ drach.30. ſeſelis
drach.30. opii drach.40. ſeminis hyoſcya-
mi albi drach.40. myrrhæ drach.40. croci
drach.octo,piperis albi grana 100.euphor-
bii drac.decem,baccarum lauri drach.ſeptē,
& dimidiam,coſti drac.ſeptem, & dimidiā,
Cardamomi drach. ſeptem. Euphorbium,
& myrrham in vino tundito,opium verò &
hyoſcyamum in vino mulſo. Reliqua priua
tim tundito,ac ſimul miſceto ad mel co-
ctum. Vtere pharmaco non recenti. Rectè

appoſuit Andromachus ad hoc pharmacū, quod ſit ad ſanguinis reiectationē ineptū, ob ſulphur videlicet viuum, & euphorbiū, partim etiam ob lauri baccas. Catapotiū ad tuſsim ſtatim auxilians. Iridis obol. 4. croci Cilicii ſeſquiobolum, myrrhæ obol. 2. cinamomi obol. 4. caſsiæ obol. 4. ſeminis hyoſcyami albi obol. 2. ſeminis papaueris nigri obo. 2. ſeminis cicutę obol. 2. *redige in paſtillos obolares aut ſemiobolares cum paſſo, & præbe in paſsi quarta heminæ parte. Aliud, Ad omnem tuſsim, & fluxionem, & abſceſſus internos, vt Apollonius.

*Vet. cod. addit hîc lactucæ nigræ ſeminis obol. 2.

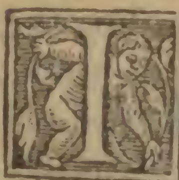
Sagapeni, gentianæ, myrrhæ, opopanacis, piperis albi, ſingulo. drach. duas, baccarum lauri mundarum drach. quatuor, trita cum aqua reduc ad magnitudinē fabæ græcæ, Dato autem iſchiadicis paulò plus ex vini diluti cyathis tribus. Ad Phthiſicos aliud, Cuius vtilitatem expertus ſum, Fabiani Cretenſis. Succi hypocyſthidis drac. octo, myrrhæ drac. octo, caſtorii drach. ſex, thuris drach. octo, ſucci Rhois drac. nouē, ſagapeni drach. ſex, ſucci papaueris drach. octo, aniſi drachmas nouem, ſeminis apii drach. octo, * Liquoris panacis drac. quinque, ſeminis hyoſcyami drac. octo, ſtyracis drac. octo, croci drac. decem, liquoris cirenaici drac. vnam, ſeminis dauci drac. vnā, 1

* Ex vet. cod.

mar

marrubii drac.1.corticis mandragoræ drac. 10.piperis longi drac.8.& albi drac.5.& dimidiam, verbenacæ ſupinæ drachm. vnam, mel coctum. Catapotium album, vt Prytanis & Apollo. Myrrhæ ſeminis hyoſcyami albi, opii, ſtyracis, ſingulo. æquale pondus, formato catapotia quãta deuorari poſſunt, his ipſis vua paſſa, aut paſſo, aut palmularum carne exceptis. Catapotium ex libris Perigenis. Ad tuſsim Seminis hyoſcyami, caſtorii, myrrhæ, ſtyracis, opii ſing. par põdus. Dato magnitudinem fabæ cum paſſo, aut aqua mulſa. Catapotia ad tuſſim humidam ex libris Perigenis. Styracis, galbani, ammoniaci thymiamatis, caſtorii, opii, ſingulorum æquales partes in catapotia erui magnitudinis redigito, ex eiſque duo exhibeto.

De reiectatione ſanguinis. CAP. IIII.

IN reiectatione ſanguinis primũ periculum eſt, ne immoderata eius euacuatio fiat. Verùm poſt ſuppreſſum ſanguinem, Curatio eius quidem quæ ex apertione oſculi alicuius vaſis contigit, per obturationem fit oris dilatati. Eius verò quæ ex vaſis ruptura, per eiuſdem cõglutinationẽ. Quẽadmodũ eius quæ ex eroſione, per renutritionẽ eroſorum. Obturatur igitur oſculũ dilatatũ,

per

per adſtringentia: conglutinatur autẽ ruptum, per eadem, & quæcunq; ipſis in cõpoſitione miſcentur citra mordacitatẽ reſiccãtia, & glutinoſum quiddã habentia. Velut eſt lemnia terra ſphragis appellata, & Samius aſter. Renutriuntur autem corroſa, per cibos boni ſucci, & pharmaca carnem gignentia, ſarcotica Græcis appellata, de quorum facultate dictũ eſt in ſecũdo opere huiuſmodi tractationis. Iuxta primam quidem igitur rationẽ, ex talibus pharmaca componuntur ad reiectationem ſanguinis curandam cõuenientia. Iuxta ſecundã verò, in his qui ex pulmone, aut thorace, aut arteria, aut ſumma arteriæ parte ſanguinem reiectant. Miſcentur enim prædictis cõgruenti menſura tum calida, tum tenuium partiũ exiſtentia, quæ infeſtiſsima ſunt prædictis tribus affectionibus, apertioni videlicet orarum, rupturæ, & corroſioni. Cuius rei gratia itaq; miſcetur? Diſtributionis nimirum ipſorũ in corpus. Etenim adſtringẽtia & viſcoſa ac tenacia ſibiipſis vias præcludunt, quare opus habent facultate ipſis viã ſtruente ac præparante. Porrò quũ ex locis circa ſtomachũ, aut aluum, aut aliquod inteſtinum, ſanguis educitur, huiuſmodi pharmacorum mixtura non eſt opus. Verũ rurſus infeſtiſsimum his eſt hoc genus phar-

macorum, quod in tantũ refrigerat, vt affe-ctio stupefiat: & tamẽ etiam hæc ammiscen-tur medicamentis ad hæmoptoicos conue-nienter paratis, vt quæ altiorem somnũ ac soporem inducant, & cõmodissima sunt his qui à tussi lancinantur, sistentia nimirũ san-guinem qui ad affectum vas defertur, atq; hoc per suam frigiditatem. Atq; hi quidem sunt cõponendi scopi. Copia autem mate-riæ pharmacorum, quæ sufficientem expe-rientiam prioribus medicis, qui circa cura-tiuam artis partem diligenter versati sunt, exhibuerunt, deinceps referetur.

Quæ Andromacho ad sanguinis reiecta-tionem scripta sunt.

PRimùm ex his quæ sanguinẽ reiicien-tibus conueniunt pharmacis, Androma-chus sic tradidit. Ad sanguinis reiectatio-nem, quo ego vtor. Acaciæ drach. 4. rosarũ siccarum drach. 8. balaustii drach. 8. gummi drach. 2. tragacanthæ drach. 1. cum aqua pa-stillos facito drachmæ vnius. Dato ex aqua pluuia. Aliud Apollonii. Seminis hyoscya-mi drach. 8. opii drach. 4. thuris drach. 8. terræ Samiæ drach. 4. amyli drach. 2. ru-bricæ lemniæ drach. 2. aut si hæc non sit, si-nopicæ drach. 3. coralli drach. 4. costi dra-chmas quatuor, floris balaustii obol. 3. alii drach. 2. excipe succo polygoni, ac redige

in

in paſtillos triobolares, quos ex frigida præbeto. Quidam cicutæ ſeminis drach. 3. adiiciunt. Aliud quo vtor. Cytinorum drach. 6. ſpinæ Aegyptiæ drach. 6. ſucci papaueris drach. 4. hypocyſthidis drach. 6. balauſtii drach. 6. acaciæ drach. 6. lycii Indici drach. 4. myrrhæ drachm. 2. excipe myrti baccarum decocto, & fac paſtillos drachmę vnius. Ex eodem decocto præbe bibendos.

Aliud ſiſtens ſanguinem. Croci Cilicii, myrrhæ, iridis, nardi Indicæ, thuris, acaciæ, ſingulorum vnc. 1. ſucci papaueris, coſti, piperis, ſingulorum vnciam dimidiam, roſarum ſiccarum trientem, melle excipito. Datur fabæ Aegyptiæ magnitudo. Aliud fluxiones ſiſtẽs. Prodeſt fluxionibus internis, tonſillarum, & vuæ, & ad exulceratam arteriam gargariſſatum, & ad ſanguinis fluxum ex aqua frigida. Pluribus ex poſca magnitudine ponticæ nucis. Congruit etiam mingentibus ſanguinem, & fluxui muliebri, potum & appoſitũ. Myrrhæ vnc. 1. nardi Indicæ vnc. 1. cinamomi vnc. 1. thuris vnc. 1. croci vnciã dimidiam. piperis drac. 4. ſucci acaciæ drach. 4. coſti drach. 4. ſtyracis drach. 4. iridis Illyricæ ſextantem, roſarum ſiccarum ſextantẽ. Excipe melle cocto. Aliud ſiſtens fluxiones, ex libris Galli. Facit probè & ad ſanguinis reiectationem.

Croci,myrrhæ,iridis,nardi Syriacæ,casſiæ, nigræ, Rhei pontici, ſingulorum drach.1. ſtyracis,piperis albi vtriuſq; vnc.dimidiam. roſarum ſiccarum quincuncem,tritis mellis Attici quod ſatis eſt affunde. Datur nucis ponticæ magnitudine ex aquæ cyathis tribus. Aliud ad hæmoptoicos,ex libris Apollonii. Succi hypocyſthidis drach.12. balauſtii,acaciæ,cytinorum ſingulorum drac.12. gallæ drach.12.ſucci papaueris drac.6.croci drach.6.Redigito in paſtillos triobolares. Aliud ad hæmoptoicos. Succi papaueris* obol.1. Gummi] obol.2.amyli.obolos.3. Dato ex aqua. Aliud ad ſanguinis eductionem,& omnẽ ſanguinis eruptionẽ, ex aqua potum. Succi papaueris drach.1. cinamomi drach.1. caſtorii drach.1.coſti, piperis longi & rotundi,myrrhæ, ſingulorũ, obolos.3.croci ſeſquiobolum.corallii obolos. 2. balauſtii drach. vnam, aniſi drach.2. gummi drach.1.Ex tritis paſtillos formato ac vtitor. Aliud ad ſanguinis reiectationem. Rubricæ ſinopicæ drach. 4. thuris drach.8. aniſi drach. 1. ſeminis cicutæ drachmas. 4 . ſucci papaueris drach. 4. lapidis hæmatitæ drach. 4.ſeminis hyoſcyami drachmas.8.terræ ſamiæ drach.3.dato pharmacum ieiunis ex aqua. Aliud. Succi hypocyſthidis drach.1.opii obolos.3. balauſtii

* Ex vet. cod.

dra

drach.1.acaciæ drach.1. Ex aqua. Aliud ad sanguinis eductionem, vt Herophilus. Radicis symphyti quadrantē, terræ asteris vnc.1.thuris sextantem.balaustii vnc.1.hypocysthidis vnc.1.croci obolos.3. myrrhæ drach.2.opii drach.1. rubricæ lemniæ quadrantem,& obol.3.gummi drach.1. Excipe succo polygoni aut plantaginis. Aliud ad hæmoptoicos, Boni præceptoris. Balaustii drach.2.acaciæ drach.2.tragacanthæ drach.4.succi hypocysthidis drach.4.florū rosarum drach. 4. opii drach.2. thuris drachmas.3.myrrhæ drach.2.seminis hyoscyami obol.4. Excipe succo sanguinariæ quæ Græcis est polygonum. Aliud sanguinē reiicientibus vt Acacius. Terræ Samiæ drach.4.corallii.drach.4.rubricæ sinopicæ drach.2.balaustii obol.3.opii drac.4. amyli drach.12.thuris drac.8.seminis,hyoscyami,drach.8.Cum polygoni succo pastillos triobolares formato. Dato in posca,si fluxio sit multa cum vitello oui assato & aqua plantaginis. Aliud ad hæmoptoicos & dysentericos. Floris rosarum,opii,acaciæ, gummi,balaustii,hypocysthidis singulorū quadrantem.gallæ vnc.1.seminis plantaginis eiusdemque succi vtriusque sextantem, lycii Indici vnc.1.succi rosarum vnc.1. Redigito in pastillos drachmales. Quidam

etiam omphacii vnciæ dimidium addunt. Dysentericis etiam infunditur. Aliud ad hæmoptoicos, Carteri robustius Seminis cicutæ drach.2.seminis hyoscyami drach.1. amyli drac.1.nardi obol.3.rubricæ lemniæ obol.3.alii.4.anisi obol.4.alii.3.croci obolos.3. Dato cum vitello oui assati,ex aquæ lactosæ cyathis tribus. Facit & ad destillationes. Aliud ad Hæmoptoicos, Magni Philadelphi. Corallii obol.2.asteris Samii obolos.4.succi sanguinariæ cyathos.6. Dato hoc totũ pro duabus vicibus in potu.

Vsus prædictorum Andromachi pharmacorum.

IAm ante quidẽ palàm est,ex his quæ in principio sermonis de reiectatione sanguinis dixi,qui sit vsus præscriptorum pharmacorum. Verùm maioris lucis gratia,repetam etiã nunc id quod primùm omnium ex acacia,rosis siccis,balaustio, gummi,tragacanthaque est cõpositum. Manifestũ autem est acaciam quidem,& rosam,& balaustium,adstringentia habere,gummi verò & tragacantham viscosa & glutinatoria. Igitur impossibile est ipsum vsque ad thoracẽ & pulmonem per se deferri, si non habeat quæ adstringentia & viscosa ac tenacia deducant. Et quod his amplius accedit,neque mel

mellis quicquam eius compositor addidit. Sed per aquam pluuiã, quæ & ipsa adstringentem vim habet, tum compositio ipsius, tum exhibitio tradita est, vt ad sanguinis ex stomacho & ventre eductiones conuenire posſit. Quin & si posſibile sit ex intestino ieiuno aliquid per nauseam efferri, ad hoc etiam commodum pharmacũ fiet. Cõtrariam autem vicisſim ad præscriptũ pharmacum compositionem habet quintum ex ordine scriptum, itemque nonum. Nimirũ quum cinamomũ, & piper, & costus, & myrrha eis sint ammixta. Reliqua verò omnia media quodammodo inter hæc sunt, neque exactè adstringentia per totam sui compositionem, neque fortiter calfacientibus permixta. Cæterùm opium, & hyoscyamus, & cicutæ semen, maximè quidem his qui à tusſi, aut etiam aliàs lancinantur, apta sunt: quanquam omnibus quomodocunque sanguinem reiicientibus conueniant. Quare ipsa miscere licet, tum in his qui ex nutritiuis organis sanguinem sursum educũt, tum quibus ex spiritualibus organis idem contingit.

Quæ Asclepiades ad Hæmoptoicos scripsit.

AD sanguinis reiectationem. Radicis symphyti sexuncem, balaustii drac. 2.

aut.1.aquæ ſextarium.1.Coquito ad tertias, & expreſſo liquori hæc addito,amyli drachmas.1.gummi Thebaici tantundē. Dato in potu. Aliud, Cucumerū ſatiuorum lib.1.in tenuia fruſta diſſecato,& aquæ potabilis ſextarium.1. affundito,ac ad tertias coquito. Expreſſo deinde liquori terræ ſamiæ ſeſquidrachmam inſpergito, ac bibendum exhibeto. Charixenis pharmacum accommodatū. Radicis polygoni manipulum,radicis ſymphyti tantundem,Rhois rubri acetabulū, aquæ ſextarios.3. coquito ad tertias,& expreſsi liquoris cyathū vnū dato,cum gummi tenuiſsimè triti ac diſſoluti drach vna. Pharmacum Arrhabiani quod ponticum dicitur,Vuæ vrſi libras.16. aquæ pluuiæ ſextarios. 16. Coquito ad tertias,& expreſſum liquorū reponito. Aliud,

Mororum rubrorū nondum maturorum libras.16.aquæ pluuiæ ſextarios.16. Coquito ad tertias,& expreſſum liquorem reponito. Aliud, Fructus corni libras.16.aquę pluuialis ſextarios. 16. fac eodem modo.

Aliud, Palmularum Thebaicarū lib.16. aquæ pluuiæ ſextarios. 16. coquito ad tertias,& poſtquam expreſſeris liquorem , ad prius expreſſos liquores infundito, omnesq́ue probè mixtos ad tertias coquito , & in fictili vaſe reponito. Et inde cyathum vnū

ante

ante cibum dato. Pharmacum hoc eſt valde bonum, & regenerationē prohibens. Oportet autem ſingula ſuo proprio tēpore præparare, & ad pharmaci confectionem reponere. De vrſi vua. Quæ vrſi vua appellatur in ponto naſcitur. Planta eſt humilis & fruticoſa, folio memæcyli, fructum ferens rubrum & rotundū, guſtu auſterū, quē vrſi vuam appellant. * Catapotium ad hæmoptoicos. Corticis thuris, terræ ſamiæ, amyli, ſingulorum drach. 4. tuſa & cribrata reponito. Vſu verò expetente, cochleariū vnū in aquæ frigidæ cyatho dato. Aliud, Balauſtii, terræ ſamiæ, corticis thuris, gummi, ſingulorum æquale pondus tuſa & cribrata exhibe vt prædictum eſt. Ad ſanguinis reiectationem eclegma Amaranti, pharmacum accommodatum. Vini falerni ſextarium. 1. mellis Attici lib. 1. in vas fictile coniecta & conquaſſata ſuper prunas ponito, & vbi arteriacæ acceperint ſpiſsitudinē, ab igne ablata refrigerari ſinito, eisq́; contuſa & cribrata addito, gūmi cochlearia. 4. balauſtii, thuris, terræ ſamiæ, ſingulorum drach. 2. & rurſus ad ignem admota & calfacta reponito. Dato vt prædictum eſt. Aliud Origeniæ. Succi gentianæ, ſucci ſymphyti, balauſtii, ſingulorum drach. 8. croci, myrrhæ, ſucci radicis dulcis, ſingulorum dra.

** Aliàs catapaſtum hoc eſt medicamētū quod inſpergitur.*

chmas quatuor, protropi, aut Theræi, aut Scybelitæ ſextarios. 6. præpara ac exhibe, vt dictum eſt. Catapotia ad ſanguinis reiectionem dolorem ſedantia. Vſus eſt Charixenes. Succi hypocyſthidis, balauſtiorum, opii, ſingulorum drach. 4. excipe vino Myrtite, & fac catapotia. Dato ex his triobolipondus. In aliis exemplaribus opii drachmæ duæ habentur. Aliud, Succi hypocyſthidis, ſucci acaciæ, ſucci Rhois Syriacæ, ſingulorum drachmas quatuor, balauſtii, opii, gummi, ſingulorum drach. 4. vini Myrtitæ quod ſatis eſt. Vſus oſtenſus eſt. Paſtillus hæmoptoicos, pharmacum accommodatum, Inſcribitur Trypherum, hoc eſt, Delicatum. Amyli, balauſtii, terræ Samiæ, ſucci hypocyſthidis, gummi, croci, opii, ſingulorum drachmas duas, Excipe ſucco plantaginis, & exhibe drach. vnā. Verùm liquor ipſe affectioni ſit conueniens. Aliud, *Amyli, terræ Samiæ, hypocyſthidis ſingulorum drachmas duas, opii, croci, balauſtii, tragacanthæ, ſingulorum drachmam vnam, excipe ſucco plantaginis. Paſtillus ex ſuccino. Facit hæmoptoicis, diuturnæ & recenti tuſsi, Phthiſicis ſanguinem reiicientibus, ſuppuratis, cœliacis, dyſentericis, & inflatis. Eſt etiam Auricularis bona. Pſyllii mundi drach. 45.

** Alias amyli drachmas. 4.*

iridis Illyricæ,mastiches,ramentorū succini,croci,singulorum drach.30.opii drac.15. Psillium in aquam calidam coniectum macerari finito,atque vbi viscosum ac glutinosum de se in aquam deposuerit, liquorem exprimito,& cum eo pharmacum præparato,in pastillos ipsum cogendo, ex quibus obolos tres,ad somnum dato. Sint autem aquæ sextarii tres, In aliis exemplaribus psyllium ad triduum madescit, deinde ebulliat ter donec coquitur,& ab igne adéptum rursus ad triduum finitur, atque tunc liquor ad pharmaci confectionem segregatur. Pastillus Neapolitæ. Facit hæmoptoicis, suppuratis, phthisicis, affectionibus fluidis. Seminis hyoscyami albi, succi mandragoræ, vtriusq; drachmas quinque, thuris masculi,opii hispani,styracis,coaguli hinuli, singulorum drachm. 10. mastices drach. 20. ramentorum succini,iridis Illyricæ,croci,singulorum drach. 30. psillii drachmas. 45. aquæ sextarios tres, præpara ac vtere vt prædictum est. Pastillus ex corallio, vt Niceratus, Corallii, terræ Samiæ, vtriusque drach. 8. balaustiorum,amyli,terræ lemniæ,singulorum drach. 4. seminis hyoscyami albi opii,hypocysthidis,singulorum drach. 2. Excipe succo arnoglossæ,coge pastillos ac exhibe. Aliter Dioclis

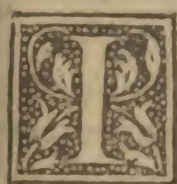
Chal

Chalcedonii. Corallii drachmas octo, ſucci hypocyſthidis, balauſtii, ſucci acaciæ, Rhei pontici, terræ Samiæ, opii, thuris, ſucci ſymphyti, ſingulorum drachmas duas, excipe ſucco plantaginis. Aphrodiſiacum Clidion, pharmacum accommodatum. Facit hæmoptoicis, cœliacis, dyſentericis, & qui ſtomachi fluxionibus laborant. Cytinorum, ſpinæ Aegyptiæ, balauſtiorũ, ſucci hypocyſthidis, ſucci acaciæ, ſingulorũ drachmas. 6. lycii, Rhei pontici, opii, ſingulorum drach. 4. myrrhæ drach. 2. contuſa & cribrata diligenter baccarum myrti decocto excipe, & paſtillos coge. Exhibe pro viribus cum roſarum decocto, aut baccarum myrti, aut aqua frigida. Forinſecus ſpongiam aceto imbutam imponito. Poſtquam verò fluxus conſtiterit, pectus & fluxione infeſtatos locos omphacio cum aceto diſſoluto illinito. Tepefiat autem ad cinerem calidam, donec aliquantulum ſpiſſetur. Philippi pharmacum accommodatum dyſentericis, & hæmoptoicis, Balauſtii, acaciæ, hypocyſthidis ſucci, opii, * thuris, myrrhæ, croci, gallæ, lycii, aloës, Rhei pontici, baccarum myrti nigrarum, malicorii, ſingulorum drach. 4. excipe vino Italico, & redige in paſtillos triobolares. Dato febriẽtibus ex aqua, nõ febrientibus cũ vino.

** Hic cod. vet. habẽt rhois.*

Con

Confectiones dolorem sedantes, tabescentibus, & sanguinem reiectantibus commodæ, itemq; alijs quibusdam accommodatæ, preterquàm colicis. CAP. V.

N his equidem qui sanguinẽ reiectant, nondum tamẽ exactè tabe apprehensi sunt, hoc genus pharmacorum dolorẽ sedantiũ priores medici cõposuerunt, ipsumq; anody non appellauerunt, cõueniens & his qui sanguinem reiiciunt, & qui tum hoc perpetiuntur, tum etiam iam tabescũt, itemq; ad alios dolores & affectus, qui circa pulmones, & arteriam, & Thoracem, atq; alias quasdam partes cõsistunt, colicis tantũ exceptis. Differunt enim hæc pharmaca ab his quæ priuatim colica appellantur, aromatũ, & odoratorum ac vrinã cientium seminũ mistura. Colicæ enim confectiones his vehementiores sunt, stupefactoriam vim prædominantem habẽtes ex multitudine refrigerantiũ pharmacorum. Quale est, hyoscyami semẽ, & cicuta, & papaueris succus, & cortex radicis mandragoræ, His namq; in colicis vti cogimur ob magnitudinem doloris.

Quæ Andromachus scripsit ad prædictas affectiones.

COnfectio sedans dolorẽ, ad omnes internos affectus & pleuritidas, qua

vtor.

vtor. Radicis panacis, feminis dauci, vtriusque drach.4. castorii drach.4. alii drac.2. seminis hyoscyami, opii, vtriusq; drach.4. alii drach. 2. Mellis quod sufficit. Dantur obol.4. cum aquæ cyathis tribus. Alia sedans dolorẽ, Marcellini. Anisi drac.2. seminis hyoscyami drac.2. succi papaueris drac. 1. seminis apii drac.2. croci obol.4. rosarum siccarũ drac.1. myrrhę drac.1. amomi dra.1. Trita cum aqua in pastillos triginta duos redige. Dato insomni tẽpus cum aquæ cyathis duobus aut tribus. Alia sedãs dolorẽ, Ex seminibus. Seminis apii drach.S. opii drach.2. ammii drac.8. anisi drac.4. fœniculi drac.4. casiæ nigræ drach.2. Cum aqua fac pastillos triobolares. Dato ex passo, sexta & decima heminæ parte, aut ex aqua. Alia Achillæ Aurigæ. Anisi drach. 8. ammii drac.8. seminis fœniculi. seminis apii drach. 4. opii drac.2 nardi Indicæ drac.2. myrrhæ drach. duas, piperis drach. 1. casiæ nigræ drach. 2. Fac pastillos triobolares qui reficcati ponderent obol.2. Dato vt reliquos.

Alia dolorem sedans vt Xenocrates, qua vtor maximè ad tormina & dysentericos. Seminis apii drachmas duas, anisi drachmã vnam, piperis albi drachmam vnam, myrrhæ obolos quatuor castorii obol.4.* opii obolos duos, gentianæ drachmas duas. Fac pa-

* Vet. cod. habet opij obol.3. croci. obol. 3.

paſtillos triobolares,& variè exhibe. Alia Sphragis dicta ſedans dolorem, reſiccans fluxiones, & tormina ac tuſſes, qua vtor.

Myrrhæ obolos quinque, alii ſex, corticis mandragoræ drachmas quatuor, ſucci papaueris drach. 5. ſeminis hyoſcyami drachmas quatuor, alii drachmas duas, thuris drach. 5. croci drach. 5. Excipe vino, exhibe pro viribus, aliquibus fabæ Aegyptiæ magnitudine, aliquibus obolos düos, Alia, Aſter appellata, ſiſtens dolorem, Qua vtor ad omnem fluxum, dolorem, & omnes internos affectus & deſtillationes, ad veſicã, ad ſuffocationes, fluxum muliebrem, ſtomachi fluxionem, dyſentericos, ſanguinem reiicientes. Facit & ad paralyſi reſolutos. Croci obolos. 3. ſeminis hyoſcyami drac. 6. ſeminis apii drach. 6. aniſi drach. 4. ſtyracis drach. quatuor, ſeminis dauci drach. 4. caſtorii drach. duas, opii drachm. 3. myrrhæ drach. 2. Quidam etiam mandragoræ ſucci drach. 4. vt verò Xenocrates, etiam piperis albi drach. 6. cum aqua fac paſtillos triobolares. Dato ex aqua. Alia ſedans dolorẽ Lycomedis. Reſiccat deſtillationes arteriæ, & fluxiones oculorũ. Seminis hyoſcyami drac. 2. ſeminis apii drach. 2. opii drac. 2. aniſi drach. 1. croci obol. 4. roſarum ſiccarum drach. 2. myrrhæ drach. 1. alii drach. 2.

Cum

Cum aqua redigito in paſtillos triobolares. Vtere quemadmodū Trigono appellato. Alia ſedans dolorē, reſiccatoria. Facit & ad hæmoptoicos, cœliacos dyſentericos rupta & conuulſa. Aniſi drach. 4. ſeminis apii drach. 4. opii drach. 4. croci drach. 1. ſeminis hyoſcyami drach. 4. ſtyracis drach. 1. iunci odorati drac. 1. balauſtii obol. 4. * alii drach. 7. foliorum roſarū drach. 1. nardi indicæ obol. 3.] cum aqua formato paſtillos diobolares. Dato ex vino, aut aqua, aut protropo. Alia dolorem ſedans potio, Rufi qua vtor. Corticis mandragoræ drach. 4 thuris drach. 5. piperis albi drach. 2. & dimidiam. croci drach. 5. ſeminis hyoſcyami drachmas. 4. ſucci papaueris drach. 5. myrrhæ drach. 5. nardi obol. 3. caſsiæ nigræ drach. 2. Trita cum paſſo in paſtillos drachmales cogito, ac reponito ne humecti fiant. Dantur ex aquæ calidæ cyathis duobus, cholericis, hoc eſt, bilioſa ſupernè & infernè reddentibus, ex frigida. Alia ſedans dolorem ad omnes internas affectiones, qua vtor. Caſſiæ nigræ, myrrhæ, opii, ſtyracis, croci, ſingulorum drach. 1. quidam drac. 1. & obol. 3. Cogito in paſtillos trium aut duorū obolorum. Præbe febrientibus ex aqua, non febricitantibus in vino. Hepaticis in aqua mulſa, itidem & pleuriticis. Efficax eſt &

*Hæc vetu. cod.

ad

ad tuſsim. Alia Trigonos vocata, reſic-catoria & ſedans dolorem. Seminis hyoſcyami drach. 4. ſeminis apii drachm. 4. aniſi drac. 2. opii drac. * 2. cum aqua paſtillos formato. Dantur cum frigida, mane & veſperi, vnus pro vice. Alia ſedans dolorẽ, Aſclepiadæ ad omnes internos affectus. Seſelis, chamæpityos, herbæ ſaluiæ, ſeminis rutæ ſyl-ueſtris, ſeminis dauci. ſingulo. drac. 6. ſeminis hyoſcyami, opii, vtriuſque drach. 8. caſtorii drach. 25. Rhei pontici drachm. 14. Excipe melle. Alia vt Charicles. Tordilii drach. 8. chamæpityos drach. 8. Rhei pontici drach. ſex, caſtorii drach. 12. & dimidiam, herbæ ſaluiæ drachm. 8. ſeminis rutæ ſylueſtris drac. 8. ſeminis dauci drac. 8. opii drach. 4. ſeminis hyoſcyami drach. 4. croci drach. 5. Quidam addunt mel Atticum reliqua ipſo excipientes. Alia dolorẽ ſedans, iucunda appellata. Facit & ad tabeſcẽtes, & inflatos. Iridis Illyricę drac. 30. ſuccini, croci, maſtiches chiæ ſingulorum drachm. 30. pſyllii drachm. 45. aut 30. ſucci papaueris drach. 15. cum aqua pluuia paſtillos drac. 1. & obol. 3. ponderantes formato, ac exhibeto. Pſyllium per diem & noctem aqua pluuiali macerato, deinde coquito & exprimito, atque ſic cum reliquis committito. Alia potio ſedans dolorem, ex libris Aphrodæ.

* Aliàs 1.

Ad omnem dolorē, in neruis, vtero, coxendicibus. Succi papaueris drach. 1. opobalsami drac. 1. aut carpobalsami drach. 1. obolos 2. myrrhæ, seminis hyoscyami, castorii, styracis, singulo. drac. 1. Excipe passo, & fac pastillos oboli vnius & dimidii, Dato ex aquæ calidæ cyathis duobus aut tribus.
Aliud sedās dolorem Catapotiū. Ex libris Aphrodæ, ad omnes internos affectus, & ad quartanarios, qui interualli tempore inediā ferunt, & deinde accipiunt. Facit & ad calculosos, dysentericos, stomachicos, & iam desperatos atq; anxios. Est & oculis valde commoda. Seminis hyoscyami, anisi, styracis, singul. drac. 4. croci, opii vtriusq; drach. 3. castorii drac. 2. fac catapotia Aegyptiæ fabæ magnitudine. Præbe ex aquæ cyathis duobus. Aliud dolorem sedans, ad omnes internos affectus, & sanguinis reiectationē vndecunq; feratur, etiam si ex vulnere prodeat quibusdam prodest, facit & ad nephriticos & hepaticos. Hanc ne prius dederis quàm mercedem acceperis. Cinamomi, casiæ vtriusque drac. duas, myrrhæ drac. 1. piperis albi drach. 1. & longi drach. vnam, galbani drach vnam. opii drac. 2. Trita cum melle pauco in catapotia redige, partim magnitudine fabæ, partim quantitate araci. Dato pro viribus cum aqua, aut pro iudicio tuo.

tuo. Alia dolorem ſedans ad omnia interna. Seminis apii drac. 2. aniſi drac. duas, piperis longi drac. 2. & nigri drac. 1. caſtorii obol. 4. myrrhæ, opii, vtriuſque obol. 4. panacis, gentianæ vtriuſque obol. 4. * ſucci radicis dulcis obol. 3. fac paſtillos triobolares, dyſentericis drac. vnius. Alia ſedãs dolorem, Crateri, ad tabeſcentes, & ſanguinem reiicientes. Myrrhæ drach. ſex, mandragorę drac. 4. ſeminis hyoſcyami drac. 4. opii drach. 5. croci, thuris, vtriuſque drach. 5. Rhei drachm. 5. ſeminis cicutæ, ſtyracis, vtriuſque drac. 5. Excipe vino mulſo. Alia ſedatiua doloris, Myſterium appellata, vt Niceratus. Ad phthiſicos, tuſsiẽtes, cœliacos, dyſentericos, deſtillationes, confeſtim auxiliatur. Croci, coſti, caſtorii, aſari, ſeminis hyoſcyami, opii, ſtyracis, ſingulorum drachm. vnam, quidam hyoſcyami ſeminis drachm. dimidiam. Excipe melle ac vtere. Alia doloris ſedatiua ad deſtillationẽ conueniens. Seminis hyoſcyami, ſucci papaueris, amyli, ſingulo. drach. duas, aniſi drac. vnam, ſpicæ nardi drach. vnam, croci drach. vnam, rubricæ ſinopicæ obol. 3. aut lemniæ drac. vnã, formato paſtillos 30. Dato duos in noctem cum aqua.

** Addit hîc vetu. cod. cinamomi obol. 3.*

Quæ ab Aſclepiade ſcripta ſunt ad eaſdem affectiones.

EClegma. Farris Clusini appellati sextarii dimidium, decocti marrubii viridis sexta. vnũ, hæc in vas vitreum coniecta per diem & noctem macerari sinito. Sequẽti die pharmacum mollito, quemadmodũ alicam maceramus, atque vbi penitus dissolutum fuerit, exprimito liquorem, eiq́; pinguedinem aliquã addito, & igni admota assiduè mouens coquito, donec spissata mellis crassitudinem acceperint. Ex hoc myſtrũ datur ante cibum, & poſt cibũ tantundẽ. Aliud,

Foliorum marrubii tenerrimorũ manipulum cum sufficienti aqua in fictili coquito, & vbi exoluta fuerint eximito ac terito, & decocto diluta rursus coquito, pollinis acetabulum inspergens, & pinguedinis arietinæ probè subactæ quadrantẽ addens. Et vbi coctura rectè habuerit, veluti reliquæ sorbitiones præparantur, ablata ab igne, & modico sale cõspersa, sorbenda exhibe. Amplius absorptũ amplius iuuat. Aliud Nicerati. Facit suppuratis, dyspnoicis, veteri tussi, viscosum ac glutinosum reiectãtibus, & his quæ à partu nõ purgantur, secundas deducit. Prodeſt etiam infantibus alimentũ non sentientibus, si nutricibus præbeatur.

Succi marrubii sexta. sex. Verũ probè hũc succũ colligere oportet à recenti marrubio tuso expressum. Vini falerni sexta. I. mellis

Att

Attici tantundem, piperis albi, myrrhæ, thuris, ſingulo. drac. 8. Vinum & ſuccũ ad tertias coquito. deinde mel addito, quibus inſpiſſatis arida inſpergito & diligẽter mixta in vitreum vaſculum transferto. Dato myſtrum ante cibum. Aliud, Scribonii Largi. Succi marrubii ſexta. 6. ſucci ſemperuiui tantundem, mellis Attici ſextar. 4. alii ſextar. 1. Vini Italici ſextar. 1. picis liquidæ brutiæ tantundẽ, nardi indicæ, croci, myrrhæ, thuris, piperis albi, ſingul. drac. 8. præpara ac vtere vt prædictũ eſt. Aliud phthiſicis & ad fluxiões Thoracis. Seminis cucumeris hortenſis decorticati drac. 8. amyli drac. 4. ſeminis lini, ſeminis papaueris albi, vtriuſque drac. 2. tuſa & cribrata excipe tragacanthæ cremore, & in drachmales paſtillos redige, Dantur obol. 3. non febrientibus ex vino & myrti cremore, febrientibus cũ Rhois ſucco. Aliud, Amyli drac. 4. ſeminis cucumeris ſatiui toſti, ſeminis papaueris albi toſti, amygdalarum depurgatarum, ſingulo. drach. 2. tragacanthæ drach. 1. obol. 3. croci drach. 1. excipe tragacanthæ cremore, & poſtea etiam vino ſcybelite cocto. Vtere eodem modo. Aliud Scribonii Largi catapotium, phthiſicis, ſanguinem reiectantibus ſuppuratis, educit pelliculas, repurgat, ſufficienter. Verùm immorari

pharmaco oportet. Sagapeni, myrrhæ vtriusq; drac. 2. opii, cardamomi, vtriusq; drac. 4. castorii drach. 4. piperis albi obol. 3. excipe passo, fac catapotia, Da ex aquæ calidæ cyathis 3. Alia cõfectio Thespesiana. Facit suppuratis, & ad abscessus occultos. Seminis apii, opii, melanthii, singulo. drach. 3. castorii drach. 2. seminis dauci, sinonis, iridis, singulo. drach. sex, excipe melle cocto, præbe nucis ponticæ magnitudine ex calidæ cyath. 3. Alia Cosi. ad humores ægrè eductiles, suppuratos, peripneumonicos. Maximè autem his qui crassa & glutinosa educunt vtilis est. Mellis Attici coctiad glutinis compagem libram 1. piperis cõtusi & cribrati, myrrhæ, vtriusque vnci. vnam. Myrrhã & piper trita melle cocto excipe, & nucis ponticæ magnitudine deuoranda præbe. In aliis exemplaribus habetur. Mellis lib. 1. piperis vnc. 1. myrrhæ, opopanacis, vtriusque drac. sex, præpata ac exhibe similiter vt prædictum est. Pastillus ex mandragora, inscribitur Sphragis. Facit ad hæmoptoicos & suppuratos. Resiccat omnem fluxionem. Radicis mandragoræ corticis drach. quatuor, seminis hyoscyami drac. 4. thuris masculi, succi papaueris, croci, myrrhæ, singulorum drac. quinque. Trita redige in pastillos obolares, & præbe conue-

nien-

nienter iuxta affectiones. Aliud Ptolemæi familiaris. Styracis, opii, thuris, croci, ſingulorum drach. 5. corticis mandragoræ, ſeminis hyoſcyami albi, dauci cretici, ſingulorum drac. quatuor, caſsiæ drach. 2. excipe vino Aminæo, ac præbe obolum cum aquæ calidæ cyathis duobus. Aliud, ad eaſdem affectiones. Styracis drach. ſex, myrrhæ, opii, ſeminis hyoſcyami, irionis torrefacti, ſingul. drac. quatuor, corticis mandragoræ, opopanacis, vtriuſque drach. 2. piperis albi, ſpumæ nitri vtriuſque drach. vnam, excipe melle cocto. Dato magnitudine ciceris.

Alia confectio Panchreſtus ab omnimoda commoditate dicta. Facit ad tuſsim antiquam, ſuppuratos, orthopnoicos, tabeſcentes. Prodeſt hypochōdriorum, hoc eſt, præcordiorum diſtentionibus & ad omnem inflationem. Mulieribus menſes, & quæ à fœtu corrupto, aut à partu relinquuntur ſecundas deducit. Liberat etiam ab affectionibus circa veſicam. Terebinthinæ drach. octo, ſtyracis drachm. ſex, myrrhæ drach. quinque, croci, iridis, galbani, ſingulorum drachm. quatuor, ſeminis hyoſcyami, corticis mandragoræ, irionis torrefacti, opopanacis, ſingulorum drachmas duas, piperis, ſpumæ nitri, vtriuſque drachm. vnam, excipe paſſo. Charixenis. Facit peripneumo-

nicis tabidis, ſanguinem reiectantibus ſuppuratis, ac veteri tuſsi. Myrrhę, corticis thuris. In alio exemplari opii, mandragoræ, ſagapeni, ſeminis hyoſcyami albi, opopanacis, dictamni cretici, pilularũ marrubii, ſingulo. drach. 4. Subigito cum aqua & in paſtillos cogito, Dato ex his obol. 3. ex aquæ mulſæ cyathis tribus. Alia Aſclepiadæ qui Philophyſicus, à naturalium rerum ſtudio, appellatus eſt, pharmacum accommodatũ. Corticis mandragoræ, ſeminis apii, vtriuſque drac. 4. myrrhæ, croci, aniſi, ſeminis dauci, ſucci rhois rubri, ſeminis hyoſcyami, piperis albi, caſtorii, ſagapeni, opopanacis, ſingulo. drac. 2. excipe melle cocto. Dato pro viribus. Liquor verò ex quo exhibetur ſit conueniens affectioni. Antidotus Theſpeſiana, phthiſicis, ſanguinẽ reiectantibus, ſuppuratis. Facit & ad alias internas affectiones, & præ omnibus cibi appetentiã excitat. Seminis apii drac. 12. myrrhæ, aniſi, opii, ſingulo. drac. 6. piperis albi drac. 5. petroſelini, nardi, piperis longi, ſingulo. drac. 4. caſtorii, floris iunci odorati, croci, ſingulo. drach. 3. cinamomi drac. 2. caſsiæ aromaticæ drach. 4. excipe melle cocto. Dato nucis ponticæ magnitudine ad noctem, cum aquæ cyathis tribus. Antidotus Ariſtarchi. Compoſitio admiranda hanc Pauli-

nam

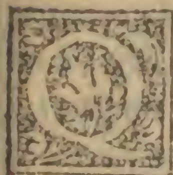
nam appellamus. Facit hæmoptoicis,tuſsiẽtibus,phthiſicis,ſuppuratis, peripneumonicis ad conuulſa rupta, ad ſtomachi ſubuerſionem,& bilem vomentes ac ſecernentes, cœliacos,dyſentericos. Facit ad affectiones circa veſicam,ſuffocatiões vteri,febres per circuitum repetentes,vna hora ante exacerbationem exhibita:facit in malum habitum delapſis,cibum non ſentientibus, & ad lethalia pharmaca,ac plagas venenũ iaculantium beſtiarum. Cinamomi,coſti,galbani, caſtorii,ſucci papaueris,piperis nigri & longi,ſtyracis ſingu.vnc.1.mellis ſexta.1. Arida tunduntur & cribrantur per anguſtiſsimum cribrum. Galbanum coquitur cũ melle,& vbi diſſolutum fuerit, mel excolatur, ipſiq; reliqua adduntur & tunduntur. Deinde in pyxidem vitream aut argenteam reponuntur. Vſus eſt ad prędictas affectiones. Datur fabæ Aegyptiacæ magnitudine, cũ aquæ mulſæ cyathis duobus, irroratis de digito guttis aceti nouem. Alia Antonii Muſæ Panacea. Vſus eſt ea Diotas Iatraliptes. Facit ad eos qui per circuitum à rigore infeſtantur,delet febres antiquas,ac reliquos morbos. Facit ad tuſsim veterẽ, phthiſicos, ſanguinem reiectantes, ſuppuratos, dyſpnoicos,conuulſa,rupta,inueteratas inflammationes, ſplenicos, hydropicos inue-

teratos, cœliacos. Extrahit lapides è renibus. Probe cit vrinam, Prodest omnium reptilium plagæ, & ad lethalia venena, & ad omnem materiam venenosam ac corrupto iam vim habentem. Piperis albi aut longi drach. 8. seminis hyoscyami albi, cardamomi, myrrhæ, thuris, singu. drac. 12. opii, croci, vtriusque drac. decē, sulphuris viui drac. sex, costi, aristolochiæ longæ, corticis mandragoræ aut ipsorum malorum, euphorbii, singu. drach. tres. Mellis Attici cocti quod satis est. Datur his qui per circuitum infestantur magnitudine nucis pōticæ, reliquis pro viribus. Alia Cerusiana, Data est à Philippo Trallianis. Huius vsu phthisicos & suppuratos liberabat. Piperis albi, succi cyrenaici, syriaci, succi papaueris, singulorū quadrantem, myrrhæ, croci, sulphuris viui, seminis hyoscyami albi, singulorum vnciā dimidiam, malorum mandragoræ drach. 2. cardamomi vnci. 1. mellis Attici lib. vnam. Datur pro viribus vt dictum est. Porrò alterum exemplar sic scriptum habebat. Piperis quadrantem, succi cyrenaici vnci. 1. succi papaueris vnc. dimidiam. succi Syriaci vnc. dimidiā, *croci vnc. vnā sulphuris viui vnc. dimidiam myrrhæ vnc. dimidiam.] seminis hyoscyami albi, malorū mandragoræ vtriusque drach. 2. cardamomi vnc. vnā. Mellis, Atti-

*Hæc vetu. cod.

Attici lib. 1. Datur pro viribus, vt dictũ est.

De Orthopnœa. CAP. VI.

Vi citra febrẽ dẽſe reſpirãt, qualiter faciũt qui velociter cucurrerũt, ab acceſsione hac Medicis Græcis aſthmatici, Latinis anheloſi appellantur. Eoſdẽ etiam ab alia acceſſione orthopnoicos vocãt, propterea quod thoracis corpus penitus rectum habere coguntur, ob timorem ſuffocationis. Quin & ſtratũ circa ſupernas partes ad quas thorax reclinatur, ſibiipſis erectius faciunt, ne dormientes ſtrãgulentur. Minus eſt enim quod inſpirant, quàm pro vſu reſpirationis, quãuis thorax plurimũ ipſis dilatetur. Ex quo manifeſtũ fit, intrinſecus ipſis coarctationẽ locorũ factã eſſe præter naturã, quã etiam ægri ipſi non obſcuro ſenſu percepıant. Fit equidem & ſuppuratis locorum coartatio, ob coaceruatum inter thoracem & pulmonẽ humorem. Fit etiã peripneumonicis, ob pulmonis inflammationẽ. Reſtãt aũt adhuc duæ affectiões, quę locorũ coarctationẽ efficiunt in viis, per quas aër inſpiratur, Quũ ſanè aut humorũ craſſorũ ac viſcoſorũ multitudo pulmonis bronchiis fuerit infarcta, aut tumor abſceſſui ſimilis in ipſo cõſtiterit. Cæterũ curatio ambarũ affectionũ aliquid cõmune habet, aliqd priuatũ & alteri

tan

tantum propriũ. Cõmune quidẽ vtriſq; eſt, vt redundantia humoris affectiones generantis expendatur & cõſumatur. Proprium autem affectioni viſcoſorũ ac craſſorũ humorum, vt per attenuantia & extergentia pharmaca cõſumantur: ei verò quæ propter tumorem abſceſſui ſimilẽ contingit, vt per attenuantia & reſiccantia eadem conſumptio fiat: quæ curatio rurſus omnibus in profundo corporis abſceſsibus communis exiſtit. Vini itaq; potus ambabus conuenit tenuis ſubſtantia. Omnis autẽ potus modicus ſit in his qui alicubi abſceſſum habent. Multus contra, in his quibus brõchia viſcoſis ac craſsis humoribus ſunt obturata. Etenim pharmaca quæ eiuſmodi humores repurgãt, neceſſariò quidẽ tuſſes mouent, nõ verò facilè per ſputũ reiicitur quod expurgatũ eſt, ob craſsitudinem videlicet. Quapropter humectatione multa opus habent, quo facilè efferatur. Porrò quemadmodũ in aliis pharmacis plurimi medici, ſic etiam in his quæ ad ambas has affectiones cõmoda ſunt, delinquũt, indiſcriminatim ipſa tradentes, quũ tamen compoſita ſint quædam pharmaca alteri affectioni cõmoda, quædã rurſus alteri, quædam verò ſic vt ad ambas quidem moderatè conueniant, verùm nihil operæpretium efficiant. Quare recenſendo phar

pharmaca alicuius pretii à prioribus medicis prodita, indicabo iuxta singula quali facultate prædita sunt, Initio ab his quę Asclepiades scripsit in 2. internorum, facto.

Asclepiadæ pharmaca ad dyspnoicos conscripta.

ECclegma ad dyspnoicos, Antonii Musæ. Asellorum sub hydriis nascentiū sexta. 1. in vas fictile coniicito, & ad prunas torreto, inalbatos autē terito, ac melle cocto excipito, & ante cibum mystrum delingendum dato. Aliud, Scillæ crudæ succum exprimito, eique parem mellis Attici mensuram addito, & ad prunas admota coquito. Dato inde ante & post cibum mystri mensuram. Aliud Charixenis. Origani drach. 8. comæ thymi, iridis Illyricæ, calaminthæ siccæ, piperis albi, anisi torrefacti, singulorum tantundem, tundito & per angustissimum cribrum concernito, ac melle cocto excipito. Dato nucis ponticæ magnitudinem. Aliud. Piperis albi lib. 1. libystici trientem, calaminthæ siccæ, anisi tosti, pulegii semen non gerentis, singulo. quadrantem, seminis apii, comæ thymi, vtriusq; vnciam vnam, excipe melle, & præparato vtere vt prædictū est. Potio ad dyspnoicos, Chariclis, pharmacum accommodatum, auxiliatur confestim. Vuæ passæ Rhodiæ exacinatæ acetabulum, fœni græci loti

tan

tantundē, aquæ pluuiæ ſexta. vnū. Coquito donec diſſoluantur, & liquorē excolatū reponito. Ex hoc præbeto aſsiduè & iuxta ſingulas irritationes, cyathi menſuram calefactam. Alia potio. Abrotoni partes duas, vuæ paſſæ pinguis tātundem, ſummitatum rutæ partē vnā, aquæ pluuialis ſexta. tres. Coquito ad tertias, & exprimito liquorē, eiq; mellis vnc. 1. addito, rurſusq; coquito ac dato vt prædictum eſt. Catapotium dyſpnoicis, aſthmaticis. Abrotoni, virgultorum rutæ, comæ abſinthii, ſingu. drach. 4. tuſa & cribrata aceto ſubigito, & catapotia 12. formato: Dato ex aceto mulſo. Aliud Nicerati. Caſtorii, ammoniaci thymiamatis, abrotoni, ſingulo. ſextantem, abſinthii, cumini Aethiopici, vtriuſque drac. 1. aceto ſubigito, ac catapotia formato, ac dato ad ciceris magnitudinē. Pharmacum ex ſulphure viuo diſpnoicis. Aniſi, ſulphuris viui, vtriuſque quadrantem, ammoniaci thymiamatis, caſtorii, melanthii ſingu. drach. 4. Aqua diluta in catapotia cogito, vnumq́ue in aceti mulſi cyath. 3. dato.

Aliud, Seminis rutæ ſylueſtris drach. quatuor, ariſtolochiæ, abrotoni, abſinthii, ammoniaci thymiamatis, ſulphuris viui, ſingulorum tantundem. Aceto ſubigito & catapotia cicernæ magnitudinis formato, ex

quibus duo cum aceti mulsi calidi cyathis tribus exhibeto. Hæc omnia pharmaca ab Asclepiade conscripta, his qui propriè dyspnoici, hoc est, ægrè spirantes appellantur, conueniunt. Vocant autem sic eos quibus bronchia pulmonis crassis & viscosis humoribus sunt obfarcta, in quibus velut dixi, vltra hoc quod crassitudinē & viscositatem humorū necessariò secamus atq; attenuamus, humiditatem quandā cum pharmacis, tum victui adesse oportet. At verò abscessus qui attenuantibus & resiccātibus opus habent, maximè gaudent aromatum facultatibus, quas omnes ostēdimus tenuiū partium esse, & resiccatorias, vnà cum hoc quod calfaciant, quare his qui propriè orthopnoici & asthmatici appellantur, pharmaca conuenient secantia citra calfactionem, & ob id maximè eos iuuat acetum scilliticum appellatum, atque ipsa adeò scilla, & acetum mulsum ex eiusmodi aceto confectum. Cæterùm asellorum sub hydriis nascentium meminit inter ea, vt qui attenuatoriam & discussoriam vim habeant. Verùm quo consilio ad vsum ipsorum peruenerit, nō habeo quod dicā. Quemadmodum autē in hac affectione vehementer cauendum est ne calfaciamus, propterea quod viscosi & crassi humores non solum nihil,

ab

ab his auxilii ſentiũt, ſed etiã offenduntur: Eodẽ modo etiã quæ valde refrigerãt vitãda ſunt. Omnia enim craſſefaciũt, & cogunt, ac coagmentant humores, eosq́; ægrè eluibiles reddũt: & ob hanc rem ſanè rectè fecerunt, qui eiuſmodi pharmaca cõpoſuerunt, quod neque papaueris ſuccũ, neq; mandragoræ ſuccũ, aut radicis corticẽ, aut hyoſcyami ſemẽ, aut cicutę, aut pſyllii, aut ſemẽ lini ammiſcuerunt. Et multo magis quod neq; ex adſtringentibus quippiã pharmacis addiderunt. Maximè enim contraria ſunt eiuſmodi affectionibus, vt palàm videtis.

Quæ pharmaca Andromachus ad huiuſcemodi affectiones conſcripſit.

AD dyſpnœam. Sulphuris viui drac. ſeminis rutæ ſylueſtris drach. 1. ariſtolochiæ, abſinthii, ammoniaci thymiamatis, abrotoni, ſingulorum drach. 4. Trita cum aceto ad catapotia magnitudine fabæ redige. Dato mane tria & veſperi totidem.

Aliud ad dyſpnœam, vt Alcimius. Colocynthidis carnis obolos 3. panacis obol. 3. aniſi obolum 1. fac cum aqua catapotia 4. & reſiccatorum obol. 1. præbeto. Præcedente autem die æger ſimplici euacuatorio euacuetur. Aliud, Colocynthidis ſeſquidrachmam. iridis Illyricæ drachm. 2. radicis opopanacis drach. 2. abrotoni drach. vnam,

nit

nitri drac.1.alii obol.3.excipe aqua & redige ad fabę magnitudinem. Dantur catapotia.4.& post semihoræ spatium, datur aquæ mulsæ hemina dimidia. Aliud, Sinapis drac.1.salis cõmunis obol.3.elaterii obol.3. alii obol.1.& dimidium. Terito cũ aqua, fac pastillos.8. Dato alternis diebus cũ hydromelite. Aliud, Ammoniaci thymiamatis drac.1.abrotoni drac.2.sulphuris viui dra.1. formato cũ aqua pastillos, & cũ aquæ mulsæ cyathis tribus præbeto. Aliud ad orthopnoicos. Elaterii obol.dimidium, asellos ex sterquiliniis.3.terito simul, & dimidium ex aquæ cyatho vno dato. Aliud vt Philinus ad anhelos & dyspnœam. Cardamomi drac.3.iridis sesquidrach.panacis sesquidrach.casiæ sesquidrachm.struthii sesquidrach.styracis drac.2.thymi drac.8.seminis rutæ syluestris drac.8.abrotoni drac.8.aristolochiæ clematitidis, sulphuris viui, ammoniaci thymiamatis singulorũ drac.8.cũ acri aceto ad cerati crassitudinem redige, præbe fabæ Aegyptiæ magnitudine ex aquæ cyath.3. Ad orthopnœas, vt Apollonius. Scyllæ partẽ vnã.sulphuris viui, bituminis, singulorum partẽ.1. Dantur oboli tres in aceto mulso. Ad orthopnœam, Sosicratis. Opopanacis drac.1.myrrhæ drac.1. piperis grana.40.rutæ fasciculum quantus

duobus digitis apprehendi poteſt,ex tritis catapotia.20.formato.dato mane itemque veſperi vnum,febricitantibus in aquæ cyathis duobus,aliis ex vino. Ad orthopnœã, Andronici.ſulphuris viui obol.3.ammoniaci thymiamatis drac.1.aniſi,myrrhæ,caſtorii,ſingulorum drach.1.cumini Aethiopici drach.1.cum aqua paſtillos cogito, ſcrupulorũ trium aut quatuor. Dato ad noctẽ ex aquæ cyathis duobus. Ad orthopnoicos, tuſsientes, peripneumonicos, tabeſcentes, ægrè ſpirantes, hepaticos, Vt Eugenius. Croci,drach.8.miſios drach.4.baccarũ lauri drachm.2.piperis albi & longi vtriuſque drac.1.opii.drac.3.coſti obol.3.terebinthinæ obol.5.galbani obol.3.ſucci radicis dulcis obol.2.gummi obol.1. mellis lib.dimidiam. Dato cochlearium.1.cũ aquæ cyath. duobus aut tribus. Si res vrgeat ante & poſt cibum. Ad orthopnoicos, Valentis. Opopanacis drach.2. carnis colocynthidis drach.1.Tantum datur ad ſummum. Aliud Onetri. Caſtorii drac.1.ammoniaci thymiamatis drach.2. Detur dimidium ex aqua mulſa. Ad dyſpnœam, Podanithæ. Sinapis drach.1.ſalis drach.1.nitri obol.3.Redigito in catapotia.8. Dato ex his duo ad noctem alternis diebus.

FINIS SEPTIMI LIBRI.

CAPITA SEPTIMI LIBRI.

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE COMPOSITIONE

pharmacorum secundum locos, Liber *octauus,* Iano Cor*nario medico,interprete.*

*

De pharmacis stomacho congruis. CAPVT I.

QVOD semper dico, etiã nunc proloquar, Nimirũ persuasum me habere, quod difficillimum sit ad veritatẽ reuocare eos qui sectæ alicuius seruituti se addixerunt. Verùm qui prudentes sunt, simulque veritatem sincere amant, eos spero custodituros esse ea quæ veluti iudicandi instrumenta nobis à natura data sunt, ad actionum vitæ cognitionem, Experiẽtiam dico, & rationem, quæ quidem vtraque ex æquo quibusdam conferunt ad artem, quibusdam verò alterum altero amplius: & tamen

men tanquam semper ad perfectioné altesum altero opus habeat, Sic sanè ad residuũ sermonis & doctrinæ huius absoluendum progrediar. Falsæ etenim opiniones animas hominum præoccupantes, non solũ surdos, sed & cæcos faciunt, ita vt videre nequeant quæ aliis conspicue apparent. Quod ipsum vel maximè circa affectiones oris ventris videre contingit, præsertim quum fuerit inflammatum. Eius enim itemq; iocineris inflammationes, adstringẽtium cõplexu opus habẽt. Si namq; per laxatorium medicationis ductum, citra ammixtionem facultatis robur addentis, curentur, periculum incurrunt de ipsa vita, atque hoc ipsum quum omnes Empirici medici per experientiam edocti sint, & omnes dogmatici in artis operibus obseruent, Non pauci tamen huius temporis Methodici (neq; enim de omnibus dico) innumeros quidem stomachicos ipsi in animi deliquium inducũt, omnes verò hepaticos occidunt: nullũ enim ego vidi seruatum ex his qui in eiusmodi medicũ inciderunt. Quidam tamẽ ex ipsis quanquam pauci, oleò eos fouent in quo absinthii coma est feruefacta, & lanam nardino vngento imbutam obligant. Quidam verò etiam mastichen chian, aut aloën ammiscent: aut etiam pro nardino melinum adhibẽt. In di-

uitibus verò mulierculis foliatum & ſpicatum ab eiſdē appellata vngenta admouent, atq; equum hæc faciunt, laxatoriū ductum ſe ſeruare putant, Tantū ſcilicet habent experimenti facultatis pharmacorum. Malim autem ego omnes ſic indoctos eſſe, quàm quod adſtringentia quæ ſint ſciant, vſum tamen ipſorum vitēt. Quæcunq; igitur adſtringentia in fomenta & cataplaſmata miſceantur, in hepatis aut oris ventris, quod ſanè & ſtomachum vocāt, affectionibus, nō eſt præſentis ſermonis explicare. Quæcūq; verò in emplaſtra & ceratiformia medicamenta, quæ forinſecus imponuntur, cōmoda ſunt, & quæcunque vtiliter deuorantur, hæc ipſa indicabo, ea quæ inflammatis proſunt primū tradendo quando quidē etiā in ipſis ægri maximè periclitantur. Ceratum igitur quo aſsiduè vtor, ex aloë, & maſtiche, & cera pontica amara, atque vngento nardino conſtat. Cōponitur autem hyeme, ad. 8. drac. ceræ, vncia vna mēſurali Romana vngenti nardini cōiecta: Aeſtate autem ad. 7. eadem vngenti proportione. Optimum autē vngentū eſſe oportet, quale antea qui in ſola Laodicea Aſiæ præparabatur. Nūc verò etiam in aliis multis Aſianis vrbibus componitur. Cera ſi non pontica amara tibi in promptu ſit, aliam ponticam

conii

coniice, & neque illa præsente, eam quæ Tyrrhenica appellatur. Si verò neque hæc adsit, aliam aliquam odoratã & pinguem, si neque talem habeas, eã quam habere potes lotam adde. Liquefiat autẽ in duplici vase, atque ita refrigeratum & erasum ceratum, cum tritis reliquis probè permisce, cũ aloë videlicet & mastiche. Sit autem vtriusque drach. I. & quandoque plus, non tamen vt sesquidrachmam transgrediaris. Quod si ampliori opus sit adstrictione, nimirum debilitate tanta existente, vt cibum retinere non possint, omphacium pari põdere addatur, vt trium singulorum drachma sit vna, aloës vna, mastiches vna, & tertia omphacii. Cæterùm in cerati præparatione primũ omphacium misceatur, deinde etiã alia his vniãtur. At verò quemadmodũ omphaciũ, sic etiã absinthii succũ ammisceto, quãdoq; etiam ambo, & tertiũ insuper hypocysthidis, & quartũ œnanthes. Sic autem appello vitium syluestrium germẽ vnà cũ floribus, ex quo succedentibus diebus vua fit. Quin & Rhois succũ non rarò ammiscui. Sed & cerati nardini copiã augere oportet, iuxta proportionẽ numeri reliquorũ pharmacorũ, ita vt si. 4. drach. aliarum rerũ accumulẽtur, triens sit nardini cerati, sextãs quidẽ ceræ, sextãs itẽ nardini vngẽti, hoc est vtriusq;

drachmæ.16.Porrò si inueterata fuerit inflammatio & iam obdurata, magis varia pharmaca adhibere oportet,& quæ ex aromaticis quippiam habeant,ac mollientibus, & discussoriis.Quale est quod fit ex meliloto.Est autem cōpositio ipsius multiformis, propterea quod omnibus iuxta præcordia inflammatis conuenit, non magnis adeò differētiis euariās,Ita vt aliqua ipsius præparatio inflammato hepati sit commodior,alia stomacho,aut aluo,aut spleni, aut quibusdam istius loci musculis,quæ omnes communi descriptione cōprehensæ sunt in malagmatum compositionibus. Verùm in præsenti loco ea quæ prioribus medicis ad omnes stomachi affectiones scripta sunt,& non solùm forinsecus imposita,sed etiam in potu accepta auxiliantur,omnia cōscribentur.Quædam verò ex ipsis communia sunt etiam affectionibus ventris. Sæpenumero iam dictū est,quod medici in more habēt os ventris, veluti cardian, hoc est, cor:sic etiam stomachū appellare. Verùm quondā frequentior cardiæ appellatio erat, Nunc autem ab ea adhuc restāt,cardiossin, & cardialgia, quibus vocibus non cordis,sed oris ventris dolores significantur. Particulā autem ipsam stomachū vocant æquiuoce cum illa particula quæ cibum ex ore in ipsam defert.

desert. Scripserunt igitur priores medici pharmaca ad affectiones in ipso cum alias, tum subuersiones ab ipsis appellatas. Videntur autem sic vocare tum appetitus perditionē, tum nauseosas dispositiones, in quibus aliquando quidē vomitus contingunt. Fiunt autem & morsus quidā in ipso, quemadmodum etiam magnæ famis & anxiosæ affectiones. In quibus omnibus communis quidam adstringentium pharmacorū vsus inuentus est. Ammixta autem sunt plerisq; ipsorum calfacientia & resiccantia. Fiunt & aliæ affectiones rariores, humectantibus, aut refrigerantibus aut vtriusq; simul opus habentes. Cæterùm qui ab experientia citra rationalem methodū, auxilia inueniunt, meritò ea quæ sæpe iuuerunt in memoriam reuocant, & in vsum conuertunt. Eorum enim quæ sæpe eodē modo facere visa sunt, obseruationem & memoriam, suam ipsorū experientiam esse aiunt. Quemadmodum autem in ore ventris, sic etiam circa ipsum totum, singulaque intestina, & vt comprehensim dicam, circa omnem corporis particulam, eædē intemperaturæ obortæ, actiones similarium partium offendunt, quas si quis non esse morbos ipsarum credet, nihil circa cognitionem efficiet, qua ignorata neq; curationem inueniet. Habēt autem

non modicam coniecturã cognitiones ipsæ affectuum in profundo corporis consistentium, & ob id vtilißima medicæ artis pars est quæ cognitionem docet eiusmodi affectionum, quas neque quod primæ & maximè sunt, plerique ex vulgo medici sciunt. Quare meritò neque cognitionẽ ipsarum, neque curationẽ inuestigarunt. Coguntur igitur etiam si dogmatici sint in rationalibus methodis, ad solam experientiã peruenire: vt iustè miremur quod quum absq; febre & inflammatione, abscessuq; & vlceratione, quispiã debiliter concoquat, aut penitus non concoquat, promißione facta se inuenturos curationẽ, quærant an cõtritione ciborũ concoctio fiat: & deinde vbi hoc vt maximum inuenerint, edulia quæ facilè conterantur exhibent, neq; quod promptißimum est intelligentes, quod etiã quispiã rei medicæ rudis, alias autẽ prudens vir me interrogauit, Quomodo prodest scire per contritionem ciborũ fieri cõcoctionem, ad hoc vt quis affectionẽ ventris sanet, in qua debilitatur ad cõcoctionem ciborum, quũ non per exhibitionem alimentorũ quæ facilè conterantur curatio fiat, sed læsio tantũ euitetur. velut etiam per paucum alimẽtum ac inediam. Quemadmodũ enim qui inediã perfert, in cõcoctionis quidem debilitatem

non

non incurrit, non tamen ab affectione hoc modo curatur: Sic neque qui in cibo accipit ea quæ in totum nulla contritione opus habent, Quale est lac, ptisanæ succus, & sorbitiones ex alica. Hæc quidẽ igitur in libris de curandi methodo sufficienter tradita sunt, & non obscurũ est præsentem doctrinam vtilem esse his qui se in illis præexercuerunt. Quemadmodũ autem in aliis quæ prius tradidi, reuocatis in memoriam singulis de illis mihi præmonstratis capitibus, ad pharmacorum compositionem progressus sum, Sic etiam nunc faciã. Quum octo sint in singulis partibus corporis intemperaturæ, atque hæ omnes aut circa solas nudas qualitates, aut cũ alicuius humoris complexu fiant, Intemperiem quidẽ siccam humectare oportet, Humidam autem siccare: sic & calidam refrigerare, frigidam calfacere. Similiter verò etiam compositas intemperaturas, aut calfacere & siccare, aut humectare & calfacere, aut refrigerare & humectare, aut siccare & refrigerare oportet. Quando verò veluti dixi, plurimæ intemperaturæ hominibus ex redundãtia humorum, magis quàm ex inopia fiunt pharmaca resiccantia plerosq; magis iuuant. At verò quum resiccantia partim quidem adstringant, cogẽdo ac adstringendo substantiam

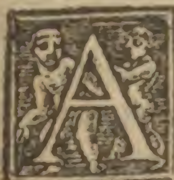
eo

eorum quæ contingunt,partim verò discutiant & in hoc substantiam ipsorum dissoluant,ob hoc ipsum sanè plures sunt qui adstringentibus indigēt. Verùm si humida intemperies cũ frigiditate fiat, læduntur qui per sola adstringentia curantur quæ frigidæ facultatis existunt. Quapropter meritò plurima pharmaca per experientiam inuenta,ex mixta materia componuntur,adstringente videlicet & calfaciente. Verũ ipsorum differentiam cognosces, si simplicium pharmacorum facultatem memoria tenueris. Dictum enim mihi iam sæpe est, Neminem posse rationabiliter & secundum methodum vti his quæ in hoc opere cõscripta sunt, si non memoria teneat quæ in duobus operibus ante hoc opus editis prodita sunt, de simplicium pharmacorum facultate, & curandi methodo dico, Quidã enim absq; discrimine pharmaca ad eiusmodi affectiones stomachi & ventris cõscripserunt. Quidam verò aliqua discrimina attigerunt ab accessionibus omnibus apparentibus. Quo igitur & vos cognoscere sciatis facultates vniuscuiusque pharmaci per experientiam approbati,etiam si non inueneritis differentias affectionum in quibus conueniunt adscriptas,primùm quidem ea quæ Andromachus prodidit adscribã. Deinde quæ Asclepia

piades, & poſt hæc ſi ita videbitur etiam alia quædam.

Confectiones Stomachicæ Andromachi.

CAPVT II.

Ndromachus poſtquàm præſcripſit, Stomachicæ, poſt hãc præſcriptionem, ſic auſpicatur. Ad Stomachicos hiera qua vtor, & deinceps totã eius compoſitioné adſcribit in hunc modũ. Floris iunci odorati, xylobalſami, maſtiches, croci, nardi Indicæ, aſari, cinamomi, ſingulorum drach. 6. aloës lotæ drach. 100. ſimul trita repone, præbe ieiunis cochlearia duo, alii vinum præbẽt cũ aquæ frigidæ cyathis. 4. aut calidæ. Hæc quidem Andromachus ſcripſit, neq; quos ſtomachicos nominet oſtendens ac declarans, neque an omnibus ipſis hoc pharmacũ conueniat, an pluribus. Itaq; mihi neceſſarium eſt dicere, quum ex his qui ſtomachici dicuntur aliqui quidem ſtatim magnopere ex prædictæ hieræ vſu iuuantur: aliqui verò lædantur. Plerique equidem vulgo homines eos qui appetentiam perdiderunt ita vocant, & quibus poſt acceptũ cibum vẽtris os grauatur, & præmitur, & quandã ægrè tolerabilẽ anxietatem habet. Appellant eodẽ modo etiã illos quibus nauſea contingit, & maximè ſi ad vomitum impellat, & adhuc magis ſi ſi-

mul

mul cibi corrumpantur, quandoque accidi, quandoq; nidorosi facti, quãdoq; etiã aliam vitiatam qualitaté adepti. Et præ his omnibus adhuc magis illos stomachicos nominant, quibus ructus eiusmodi, cum molestia quadam, & anxietate ac subuersione cõtingunt, sæpe quum nondũ cibum acceperunt. Quinetiam si per plurimũ tẽpus cibi in ore ventris morentur, grauantes & vix descendentes, hos itidem stomachicos appellant. Alios item appetitũ caninum appellatũ habentes, vt & plurima edant, & maximè grauati paulò post reuomant, similiter vocant. Alios rursus qui fortiter exoluuntur, vbi diutius inediam pertulerint, & si non citius cibum accipiãt, in ore vẽtris morsus percipiunt, eodẽ modo stomachicos vocãt. Horum ipsorũ verò aliqui facilè nauseosi fiunt *si citius potum ac cibũ acceptent. Itaque qui secundũ rationalẽ methodũ auxilia inuestigat, ad affectionis inquisitionẽ procedit, qua inuenta, abundaturũ se sperat propriis ipsi auxiliis. Qui verò per solam experientiã auxilia accumulat, ipse suam fortuitam occasionẽ expectat, & à prioribus tradita relegit. Quum verò plurima ab ipsis indiscriminatim prodita sint, & in plerisque etiam inter se differãt ac dissentiãt, meritò etiam ipse alias aliud sentit, maximè vbi ab ipsis

*Nisi, habet codex vetustus.

ipsis auxiliis aliquando quidē iuuari stomachicos videt, aliquando verò lædi: Quēadmodum in proposita hiera cōtingere solet. Quam equidē omnes qui nunc Romæ medicantur, picrā, hoc est amarā nomināt, quādoquidem hieræ appellatio, pharmaco ex colocynthide ritè ab ipsis indita esse videtur. Verùm qui ante nos Romæ medicinam exercuerunt, ambo ea pharmaca hieras appellarunt, & distinctionis gratia alteri ex colocynthide, alteri ex aloë, appositione addiderunt, Sic scribētes. Hiera ex colocynthide. Hiera ex aloë. Hiera itaq; ex aloē dupliciter præparatur, ab aliquibus velut Andromachus describit, ad centū aloës drach. singulorum aliorum drach. 6. ammixtis, ab aliquibus verò non sex sed. 8. Quidā verò in. 80. aloës drachmas, sex aliorum addunt. Plurimi autē ad pharmaca quæ aloē miscentur, & sex numero sunt, etiam florem iunci odorati apponunt. At verò ipsam aloën Andromachus quidē lotam, Aliqui verò ex aliis etiam sic, aliqui verò illotā addiiciunt. Verùm nosse operæpretium est, ad ventris subductionē illotam aloën aptiorem esse, multū verò de medicamētaria vi deponere lotam, quam etiam febricitantibus dare aliquis audeat, si non vehemens, sed valde debilis sit febris. Quidam verò etiam ex

illo

illota aloë pharmacum multis sic febricitan tibus exhibuerunt, deindeq; quũ nihil manifestè lesissent, in aliis rursus magnam experti sunt cladẽ. Infestissima est enim aloë, etiam lota, his qui citra vitiatos humores ex intemperie calida & sicca affliguntur. Proximam ab his cladẽ percipiũt, qui siccã intẽperiẽ habẽt vel frigiditate etiã implicatam. Et in vniuersum qui ex sola qualitate particulam aliquã affectam ac læsam habẽt. Etenim in humoribus intemperaturæ, pharmacis ipsas euacuantibus egent, Quæ verò absq; his consistunt, penitus in tabem deueniunt ex pharmaci huius ex aloë cõstantis vsu. Itaque vbi humiditas vitiata tunicas ventris perrigat, Hiera ex aloë vtilis est, expurgans humiditatem. Omnino autẽ sic affectis accessio nausæ plus aut minus adest. Euacuatio igitur affligentis humoris per solam aloën cõtingit, quæ purgatoriam vim non fortem habet, sed vt ea quæ circa aluum sunt, quæ etiam contingit, purgare possit. Et si aliquando ampliori pondere exhibeatur, vsque ad locos circa hepar conscendit. Non tamen totius corporis purgatoria aloë existit. Cæterùm ex his quæ ei ammiscentur, Mastiche vt stomacho commoda & odora, & quæ medicamentariam aloës vim frãgere queat, ammiscetur.

Cina

Cinamomum verò eadē gratia, & præterea quod tenuiſsimarum partiū eſt, vt aperire ventris meatus poſsit, extergereque ac attenuare ſi quid viſcoſum aut craſſum in humoribus feratur. Craſſos enim humores ob purgatoriæ facultatis imbecillitatē, aloë trahere non poteſt. Quapropter bilioſarū ventris affectionum optimum pharmacum eſt, adeò vt in vno die ſæpe multos ſtomachicos creditos perſanet. Iuuat autē & hos & alios omnes affectus ex vitiatis humoribus ortos cinamomum ammixtum, vtpote quod alterantem habet facultatem vitioſarum qualitatum in id quod ſecundū naturā habet. Quare ſcire oportet affectiones in humoribus vitiatis circa ventrē & ſtomachum, maximè per medicamēta ex aloë iuuari, in maximum verò detrimentū peruenire ex adſtringentiū eduliorū, potuum, ac pharmacorū vſu. Quēadmodū vice verſa, in quibus humiditas multa, & velut mador quiſpiam eſt circa affectam partem, citra vitiatos humores, qui ipſe ſola quantitate & copia affligat, & velut irriguum ventris os reddat, Vtiliſsimus adſtringentium eduliorum, potuum ac pharmacorum vſus exiſtit, languida nimirum & exoluta tunc reddita affecta particula ad modum laxatorum articulorum, In quibus ipſis etiam adſtringē-

tium vsus corrigit affectionem. Cæterùm picra confectio (de hac enim nobis sermo est) velut cinamomũ, sic etiam alia partim vt stomacho commoda, partim vt tenuium partium & extergentia assumit, quæ robore quidem multum à cinamomo deficiunt, idem verò facultatis genus habent. Secundam à præscripta compositione Andromachus sic ad verbum tradidit, vt Lampon Pelusiota. Cinamomi, calami aromatici, casisiæ nigræ, xylobalsami, floris iunci odorati, palmæ elates, singulorum quadrãtem, alii vnc. I. Omnia in crassas partes tusa in ollam nouam coniice, & aquę pluuiæ sextariis tribus infusis, donec dimidium supersit coque, & excola, & accepta aloës Indicæ libr. vnam, aquam pluuiam sufficiẽtem superfundito, & sub caniculæ æstus donec resiccetur terito, atq; vbi primũ per hanc aquã aloën ipsam edulcaris, postea eam quæ ab aromatis excolata est aquam affundito, & in sole donec resiccetur terito, indeque trita hæc quæ sequuntur ammisceto. Croci, myrrhæ, mastiches, singulo. quadrantem, alii vnci. I. Conterito simul omnia & sicca reponito, atque in potionibus ad conuulsa, rupta, plagas internarum partiũ, incipientes laterum dolores vtitor. Item ad inflatos, dolentes stomachũ, tardè concoquentes, reiectantes

san

ſanguinem,& iſchiadicos. Datur ad ſummũ obolus vnus,aut duo,ex aquæ cyatho vno. Reliquis pro viribus præbeto. In vulneribus & inflammationibus dilutũ aceto mulſo imponitur. In oculorum inflammationibus ſucco mentæ,aut calaminthæ, aut ſolani,aut alicuius conſimilis. In podicis inflammationibus cũ roſaceo aut vino Aminæo. Vtere etiam in vnguium abſceſsibus, paronychias Græci vocant, ſicco, ſuperne linamento cum roſaceo impoſito. Et ad ſanguinis eruptiones ſiccum cum aceto, & ad cruſtas in ore ex paſſo, gargariſſandum dato. Hoc pharmacum quod Peluſiotæ Lamponis eſſe ait, ad multas affectiones commodum eſt,polychreſta ob id talia Græci appellant,de quibus etiam ante aliquid dictũ eſt, quod videlicet deficiãt ab his quæ vnũ quoddam optimè faciunt, ob multitudinẽ eorum quæ promittunt. Apparantur autem quum vnum habere viginti affectionibus cõgruum malumus,quàm tot numero alia, quum tamen ad ſingulas affectiones vnum aliquod deſtinatum,eo quod ad plures paratum eſt, melius exiſtat. Facultas autem ipſius per quam in prædictis efficax eſt,tenuium partium exiſtit & calfactoria, ſiccans,extergens & aperiens, & ob id diſcuſſoria redundantium in quibuſdam partibus

ſeroſorum ſuccorum ac humorum. Et propterea etiam prædictis in ſermone affectibus conuenit, diſcutiens vt dixi, vitioſos & ſeroſos ſuccos ac humores affectarum partium. Quare etiam prædictas alui affectiones, in quibus picra confectio moderatam purgationem operatur, curauerit per modicam reſiccationem, nõ per coaceruatã euacuationem. Præſtantior igitur eſt ad huiuſmodi affectus picra compoſitio prima deſcripta. Tertium poſt prædicta pharmacũ Andromachus ſic deſcripſit. Ad ſtomachicos & cœliacos paſtillus amarus, mollit aluum. Facit ad ſomnum. Eſt autem ex libris Aphrodæ. Facit & ad veſicam, & coli affectus. Seminis apii drac. 6. aniſi drach. 6. piperis albi ſeſquidrachmam, caſtorii drac. 2. myrrhæ ſeſquidrachmam, nardi celticæ floris ſeſquidrachmam, opii ſeſquidrachmam, cinamomi ſeſquidrachmã, comæ abſinthii drac. 4. aloës obol. 3. maſtiches drach. vnã, cũ aqua paſtillos formato triobalares aut drachmales & dato cum aquæ cyathis tribus. Neque in hoc pharmaco adſcripſit Andromachus, quos nam ſtomachicos dicat, & quid patiantur. Verùm ex eo quod compoſitioni additum eſt opium, manifeſtum fit compoſitorem huius pharmaci intentionẽ ſuam eò direxiſſe, vt reſiccatorium ſimul

&

& doloris ſedatorium pharmacum efficeret, ſomnumq; aliquem induceret, non tamẽ contentioſè contra vnam aliquam ex prædictis affectionibus inſtando, quo videlicet breui ipſam excinderet. Quartũ deinde pharmacum Andromachus ſcripſit, neq; ad vnam aliquam affectionẽ contentioſè compoſitum, neq; ad multas moderatè. Habet deſcriptio hoc modo. Ad ſtomachicos hiera Antipatri. Aloës bonæ drach. 4. maſtiches drach. 2. aſari drach. 4. roſarum ſiccarum, iunci odorati, Mei, phu, caſsiæ, ſingulorum ſemiunciam. Vtere arido trito quẽadmodum aliis. Quintum poſt hæc pharmacum, quod ex plantaginis ſucco præparatur, & ipſum Apollonii eſſe ait, tale eſt. Succi plantaginis aridi drach. 3. maſtiches drach. 2. myrrhæ drach. 1. mentæ drach. 1. zingiberis drach. 1. Videtur mihi Apollonius hanc cõpoſitionem experimento cognouiſſe, in ſtomacho calidiorem affectionẽ habente, atq; ita ipſam indiſcriminatim extuliſſe non potentem frigidis affectionibus conuenire. Refrigeratorius enim eſt plantaginis ſuccus. Porrò quæ ſequitur videtur mihi compoſita eſſe ab eodem autore, in prioris vſu ſucceſſum non ſentiente, & recognoſcente pharmacum refrigeratorium ſe effeciſſe, & ob id caſtorii modicum,

& aloës quippiam apponente quæ euacuare potest, & masticben vt stomacho cõmodã, ac crocum & myrrham, vt quæ concoquere queant. Quapropter neque hoc, neq; præcedens pharmacum adhibuerim in stomachica affectione, quũ nullam probè curare possint, preterquàm satis multũ calidã. Scripsit de ea hoc modo. Succi plantaginis sicci drac. decẽ, aloës Indicæ drach. 1. mastiches drach. 1. croci obolos 2. opii obolos 3. castorii obolos 3. myrrhæ drach. vnã, formato ad magnitudinem ciceris. Similiter autem neque consequenter scriptum citra discrimen, rectè quis adhibuerit in alia affectione, quàm quæ moderata siccatione & adstrictiõe opus habeat, in humoribus, quidem modicis, qualitate verò * vitiatis. Cõponitur enim ex succino & mastiche, sic ipso Andromacho prudente. Succini, mastiches chiæ. Succini plus coniice. Dato cochlearium vnum ex aqua tritum. Cæterùm quod sequitur pharmacũ, hac descriptione, Stomachica Galli, affectioni quæ calfieri & secari postulat, vtilis existit, ex fœniculo, aceto, & melle constans, quod ipsum Andromachus his verbis tradidit. Stomachica Galli. Corticis radicis fœniculi, libræ dimidiũ, aceti acris sextarium vnum, eiusque dimidium, aloës quadrãtem, mellis Attici lib. 1.

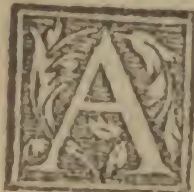
*Aliàs nõ vitiatis.

Rad

Radices lotas ad triduum aceto macerato, deinde coquito,atq; vbi coctæ fuerint expressas proiicito,& affuso ad acetum melle simul coquito, deinde aloën inspergito, & coclearia tria cum aqua dato. Alcetius sophista ad hanc descriptionem addidit rutæ,& apii,semina,gerentium,vtriusque manipulum,iubens cum radicibus macerari ac coqui, Verùm aceti * sextarios sex, & mellis lib. duas coniicit, atque hanc laudat. *Vet.cod. habēt sextarij dimidium.*
Post præscripta pharmaca, Andromachus sic ait. Stomachica vt Nicostratus. Succini,masticheschiæ puræ,iridis Illyricæ, singulorum trientem,floris rosarum sextantē. Dato aridi triti cochlearia 2.cum aqua lactosa. Statim enim dolorem leuat. Reponatur in corneo vase. Et hoc pharmacū palàm est adstringentius quodammodo esse, optatq; affectionem humidiorem in humoribus non multis,neque valde mordacibus. In quibus sanè experimentum pharmaci fecisse eius autorem opinor,aut certè assiduo eius vsu ægrum à dolore leuasse, atque inde vniuersalem pronuntiationē ipsi apposuisse,quod videlicet statim ægrum dolore leuet,quum nōn possit id in multis præstare. Postremum deinceps pharmacum ab Andromacho scriptum hoc modo est.
Ad stomachicos. Corticis radicis fœni-

culi drach.duas, vini cyath.3. coquito ad tertias, vt vnus cyathus supersit, ac totum præbeto. Et hoc ex calfaciẽtibus est, opusque habet affectione quæ calfieri exoptat.

Stomachica pharmaca ab Asclepiade in primo internorum conscripta. CAP. III.

Sclepiades porrò de stomachicis scripturus, de ipsis sic orditur. Ad Stomachi subuersiones. Quas verò subuersiones dicat non manifestè indicauit. Potest enim & appetitus perditionẽ ita appellare, potest etiã nauseosas affectiones ab accepto cibo fientes. Aliquando enim hoc vnum solũ symptoma accedit accepto cibo, vt si paulo fortiori motu moueantur, statim vomãt. Appellant igitur aliqui etiam tales stomachicos, & stomachum ipsis supinũ reddi aiũt. Sequitur autem hæc accessio quandoq; ad solam oris ventris debilitatem, quod cibos amplecti eisq; obuolui non potest, velut tota ventris amplitudo solet. Quandoq; verò & cum vitiatæ alicuius, modicæ tamen humiditatis complexu. Etenim multa quẽadmodum etiam valde vitiata, etiam citra cibum, nauseã efficit. Cæterùm quæ à multis vulgò Supinitas stomachi appellatur, contingit quidem iuxta intemperiẽ quamcunque tandem citra vitiatos humores. Fit

etiam per humiditatem, multā quidem, non tamē malignæ qualitatis, Irriguus enim stomachus per largam humectationem, similiter vt ligamenta neruorum laxatur. Facilimè itaque curabilis est hæc affectio ex omnibus ferè aliis, pharmacis indigens, quæ siccare humiditatē, & coagmentare & constringere laxatum corpus valent. Vbi igitur per profundum fuerit extenta humiditas, crassaque sit & viscosa, opus est mixtura pharmaci attenuatorii, & si ita dicere libeat, perrosiui quale est acetum, & acetum mulsum. Si verò neque talis sit humiditas, neque in altum extensa, adstringentia sola suffecerint ad curationem. Propositum igitur in sermone pharmacum, non moderatarum supinitatum, sed fortiorum est curatiuum: esset autem & moderatarū sanatiuū, si adstringentia sola quis misceret, aut etiā ex calfacientibus quippiam, si frigidam esse affectionē sentiret. Sufficiens autē signū est frigidæ affectionis, Si æger se non sitire percipiat. Vbi enim neq; siticulosus fuerit, neq; ardorem senserit in ore ventris, palam est affectionem non calidam esse. Idonea itaq; sunt ad huiusmodi vētris affectus, quatuor pharmaca ab Asclepiade cōscripta, quę etiam ego nunc scribam, ipsius Asclepiadæ & verbis & ordine seruatis. Ad stomachi

subuersiones. Nucleorum mali punici tusorum succi sextarios. 3. succi mentæ sexta. 1. mellis Attici sexta. vnũ, in vas fictile conii-cito, ac coquito assiduè agitãdo, & vbi densata fuerint, ab igne ablata reponito. Tempore vsus dato mystrum 1. aut 2. ante cibũ.

Aliud, facit ad dysentericos, & vomẽtes cibum. Radicis mali cotoneæ libr. vnam, vini myrtei sexta. tres, coquito ad tertias, deinde exprimito liquorem, & mellis Attici sesquilibram addito rursusque coquito, assiduè mouendo. Dato ex reposito velut dictum est. Confectio ex fructibus. Facit ad stomachi subuersionem, cœliacos & dysentericos. Mala cotonea nume. x. sorba numero quinquaginta, mespila quinquaginta, Rhois rubri sexta. vnum, aquæ congios septẽ. Fructus tusos & in aquam coniectos diligenter coquito, & vbi dissoluti fuerint, liquorem exprimito ac rursus coquito, eiecto eo quod ex fructibus instar palearũ exsuccum reliquum est, quum verò tertia pars liquoris superfuerit, mellis Attici libras. 4. addito, & ad prunas assiduè agitando coquito, ac spissata reponito. Vsus ostensus est. Aliud pharmacũ, Sorborũ maturorũ sexta. vnũ, baccarũ myrti nigrarũ sexta. vnũ. Rhois syriaci sexta. vnũ, prunorũ syluestriũ sexta. vnũ, mespilorũ sexta. vnum,

phœnicobalanorũ Thebaicorũ lib.2.mala
cotonea decẽ,mala punica integra vnà cum
nucleis.10. Musti aminæi sextar.48.præpa-
ra pro consuetudine, & expressum liquorẽ
rursus diligenter coque donec spissetur.
Vtere vt dictũ est. Porrò post præscriptas
confectiones, Quintam scripsit Asclepiades
hoc modo. Catapotia ad stomachi subuer-
siones, Origeniæ, bona & valde probata.
Florũ rosarũ drach.8.baccarũ myrti nigræ
exacinatarũ acetabulũ, seminis hyoscyami
acetabuli dimidiũ. Terito simul diligẽter,
sufficiẽte protropo paulatim instillato, de-
inde his palmularũ passarũ, patetos Græci
vocãt, nu.x.carnẽ addito,& ex cõtritis cata
potia ciceris magnitudine formato,& 3.aut
4.cũ aquæ mulsæ veteris dilutæ cyath.2.
exhibeto. Et hoc pharmacũ in iisdẽ affe-
ctionibus commodũ est, in quibus quatuor
prę́scripta. Voluit aũt autor huius pharma-
ci per seminis hyoscyami mixturã, doloris
sedationẽ & somnũ inducere, vnà cũ refic-
catione. Manifestũ est autẽ refrigeratoriũ
quippiã hyoscyami semẽ habere, velut etiã
papaueris semen habet, quare ad calidos af-
fectus facit. Simile præscripto pharmacũ
deinceps proditum ab ipso est, his verbis.
Rosarum recentiũ desectis vnguibus drac.
octo, seminis papaueris albi drach.quatuor,
se

seminis hyoscyami drachm.2.aloës obol.3. asari obol.3. Cum aqua diluta in pilulas redigito,& ciceris magnitudinem præbeto.

Septimũ post prædicta pharmacũ Asclepiades scripsit apposito discrimine ab accessione palàm apparente. Ait enim ardori stomachi ipsum conuenire, & propterea sitim extinguere testatur, vnde etiã adipson Græci appellant, compositionem ipsius sic tradens. Ad ardorem stomachi Adipson catapotium sitim extinguens. Seminis cucumeris satiui drac.8.seminis portulacæ drac. 8.tragacãthæ drac.4. Tragacantham ouorum crudorum recẽtium candido dissolue, & probe tritis aliis adde,& ex mixtis catapotia forma, eaq; in vmbra resicca, atq; vnũ sub lingua tenendum præbe, ac liquorẽ inde solutum deuorare iube. Quin & quod postea sequitur refrigerat ac corroborat stomachum madore prægnantem,& qui humidam ac calidam affectionem habet. Scribit autem de ipso Asclepiades hæc verba.

Aliud facit ad stomachi subuersionem, maximè commodum est ardorem multum perferentibus,& qui stomacho exuruntur, Foliorum rosarũ viridium drach.6.glycyrhizæ drach.4.nardi Indicæ drach.4. Excipe vino dulci aut protropo,& redige in catapotia, ex quibus vnum sub lingua tenendum

dum præbe, aut ciceris magnitudinem cum frigida aqua diſſolue, & in potu exhibe.

Nonum deinceps pharmacum Aſclepiades ſcripſit, hoc modo. Ad ſingultũ & ſtomachi debilitatem & cibi reiectionẽ. Reiectio itaq; hoc eſt vomitus, ex genere eſt Supinitatũ. Quando enim os ventris fortiter afficitur, hoc autẽ velut dixi, ob vitioſos humores, quos venter abrũpere conatus, propter debilitatem nauſeæ acceſsionem perpetitur, atque hanc etiam tum ante acceptionẽ cibi, tum poſt ingeſtũ cibum, ob extremã debilitatem perfert. Supinitates igitur ex vitiatis humoribus obortas, picra cõfectio quàm celerrime curat, nempe vitiatos humores expurgans. Vomitus verò ob imbecillitatem grauati ſtomachi oborti, curãtur per intemperaturæ correctionem. Nõ parũ ſæpe contingit etiam, nõ ſolum ſtomachũ, ſed & ventrem ob debilitatẽ ferre nõ poſſe ciborũ onus, atque ideo reiicere aliquãdo quidem ad infernã partẽ, vbi illis robuſtior ſit ſtomachus, aliquãdo verò ſurſum, ob ſtomachi imbecillitatẽ, quãdo ſanè hic debilior fuerit infernis partibus. Hoc itaq; vomitus ſymptoma vnũ quidẽ eſt, ſequitur aũt ad affectiones multas diuerſam medelã exigentes. Similiter & ſingultus, ſtomacho interdũ ob frigiditatẽ aut repletionẽ accedit,

dit, interdũ ob mordacitatẽ humorũ acriũ & medicamentaria qualitate præditorum.

Impoſsibile itaque eſt pharmacũ inuenire omnibus dictis affectionibus aptũ. Cæterùm quæ deinceps ſcripſit Aſclepiades duo pharmaca, oſtenſa ſunt ſubſtantiam habere multum ab humana natura diuerſam, quæ ipſa maximè omniũ inter reliquas corporis partes ſtomachus nõ fert, ob excellentiam ſenſus qua præditus exiſtit. Magnopere igitur affligitur ſtomachus etiã vbi ex ſtomaticis pharmacis quippiã in ipſum fuerit præter lapſum, maximè quæ atramentũ ſutorium, aut tale quid in ſe habent. Quod enim ex fructibus cõſtat, ex comeſtili materia cõpoſitum eſt. Verùm atramentũ ſutorium contrariæ penitus homini naturæ eſt. Quemadmodum etiam mandragoras. Fugienda itaque ſunt hæc duo pharmaca ex chryſobalano & radicis mandragoræ cortice cõpoſita. Apponam tamen etiã ipſorum cõpoſitionem. Et prioris quidem deſcriptio hæc eſt. Chryſobalani lib. I. maſtichis chiæ libræ dimidiũ. corticis radicis mandragoræ quadrantem. Tuſa & cribrata excipe mentæ ſucco, & redige in catapotia. Da inde obol. 3. cum aquæ frigidæ cyathis tribus. Poſterioris autẽ deſcriptio hæc eſt.

Maſtiches chiæ lib. * vnã, corticis radicis man

** Tragacanthæ al bæ lib. I. habeant cod. vet.*

mandragoræ ſextantē. tuſa & cribrata reponito. Vſu exigente dato cochleariū inſperſum aquæ frigidæ cyatho vni. Poſt præſcriptas cōfectiones, Aſclepiades ſic ſcripſit. Ad voluulоſas ſtomachi ſubuerſiones. Cōiectarit quiſpiā ipſum voluuloſas appellare fortes, quemadmodū enim in voluulis ſubuerſiones fiunt cum magna contentione & violentia, adeò vt ſtercus etiā reuomant: Sic etiā alios vomitus concitatos, quis appellare voluuloſos poſsit. Sequūtur autem huiuſmodi vomitus, vbi affectæ partes à medicatis ſeroſis humoribus magnopere fuerint afflictæ: ſi verò etiam imbecilliores fuerint, duplicatur malū. Erit itaque ob id curationis ſcopus, vt ſimul ad affectas partes odoratas qualitates imponamus, quales aromatū ſunt, & quorundā ſeminū in ciborum vſum venientiū, velut eſt aniſum, apiū, daucus, cuminū & ſeſeli. Iuxta hāc itaque rationē Hippocrates in pleuriticis purgatiuū exhibēs medicamentū, miſceri aliquid ex his iuſsit, ſic ſcribens. Si verò ſub ſepto trāſuerſo ſit dolor, & ad clauiculā nō ſe extendat, mollire ventrē oportet veratro nigro, aut peplio, ad veratrū quidem dauco, aut ſeſelide, aut cumino, aut aniſo, aut alio quopiam odorato addito. Apparet enim quod in his miſcēdis maximè odorē ipſorū

 reſpi

respiciat, quo medicamentariam vim, quæ hominis naturæ cõtraria est, mitiget & obtundat. Quemadmodum enim graueolentia omnia stomachũ subuertere solent, sic odorata corroborare. Si verò vltra hoc etiam in ciborum vsum veniant, multipliciter auxiliantur stomacho ob vitiatos serosos humores subuerso. Atq; iuxta hanc ratiocinationẽ autor propositi pharmaci anisum & apium ammiscuit: absinthium verò propterea quod à natura vim habet extergendi, ac repurgandi, & subducendi vitiatos stomachi humores, ampliusq; densat & constringit ac robur addit parti affectæ. Cinamomum autem addidit, vt quod omnibus fœtidis & putredinosis serosis humoribus se opponat, iuxta vtramque facultatẽ suam, alteratiuam & discussoriam. Nõ paruam enim ex odore suo exhibet vtilitatem omnibus malis affectionibus. Opii verò parũ pharmaco immiscuit, sensum stomachi hebetare volẽs, qua ratione etiam cœliacis ipsum damus, vt quod profundũ quẽdã soporẽ inducere possit. Quo verò vehemẽtẽ opii frigiditatẽ cõpositor ipse corrigeret, castoriũ ipsi adiecit oppositũ fermè ipsi in facultate. Eadẽ ratione etiã piper ammixtũ est. De myrrha verò operæpretiũ est scire quod in quantũ facultas ipsius est cõcocto-

ria

ria humorum præter naturã & vitiosorum, in tantũ cõuenienter ammiscetur. In quantum autẽ medicamentaria est, nõ cõuenienter. Verùm paucitas eius ad concoctionem quippiam cõfert, qualitatis autem peregrinitas non apparet, vt pote victa ab odoratis. Ego itaque hoc pharmacum etiam sine myrrha præparare cõsueui, ad securitatem perducere semper tentans vsum omnium pharmacorum, præsertim vbi in acuta febri tale quid exhibetur. Quum igitur cinamomum habeat hoc pharmacum, & semina calida vrinam cientia, ac piper, & præterea castorium ac apium, meritò multis affectionibus cõmodum est, quãdoq; cum vino stomacho grato datum, quale protropum est, quandoq; cum myrti baccarũ decocto, velut in dysentericis, aut cũ aceto mulso, velut in splenicis. In cholera verò & bilis vomitu ac effluxu, cum frigida, velut Asclepiades scripsit, sed addito discrimine, si siticulosior est nunc quàm antea, aut nauseæ calidæ sensus circa os ventris ipsi cõtingat, aut frigidam bibere sanus consueuit. Ego sanè hoc medicamentũ ad securiorẽ vsum perduxi, myrrhamq; dimisi, & piperis quantitatem auxi. Quum verò plurimũ cinamomum accipiat, necessariũ nobis est vbi cinamomo caremus, cassiã optimã coniiciamus,

aut plus quàm duplo cinamomi pondere, aut omnino non minus. Cæterùm cõmensuratio ac apponderatio pharmacorũ quæ ipsum constituunt, ab Asclepiade his verbis proditur. Ad voluulosas stomachi subuersiones pastillus Amazonum. Facit ad inflatos, ardorem stomachi, & vomentes cibum. Facit & ad internas affectiones. Seminis apii drach. 6. anisi drach. 6. absinthii drach. 4. piperis drach. 2. myrrhæ drach. 2. cinamomi drachm. 6. opii drach. 2. castorii drac. 2. Cum aqua pastillos formato, & summum drach. 1. dato, stomachicis cũ protropi diluti cyathis tribus, cholericis & vomẽtibus cibum cum frigida. Cœliacis & dysentericis cum baccarũ myrti decocto, spleniticis cum aceti mulsi cyathis. 3. Aliud pharmacum deinceps scripsit Asclepiades, non solum ad voluulosas stomachi subuersiones ipsum conuenire promittens, sed & ad intensos singultus, & stomachicos qui ardorem, hoc est, multam caliditatẽ percipiunt. Dictum autẽ iam sæpe à me est, Impossibile esse inuenire pharmacum ad multas affectiones optimum, Inuenitur enim in vnaquaque ipsarũ id quod propriè ipsis destinatum est præstãtius esse. Verùm his qui vnum pharmacũ ad multos affectus habere volunt, etiam horũ præparatio ac compositio

tio vtilis existit. Continetur tamen ambiguitas quædam in huiusmodi pharmacorũ promissionibus, qualẽ Asclepiades nunc de proposito pharmaco fecit. Putabunt enim fortassis aliqui ex ignaris, tum singulorum trium symptomatũ curationem promitti, tum duorũ simul coincidentiũ, aut omniũ simul. Velut quum lancinatur vehementer nauseans æger, & singultit, & multæ anxiosæ caliditatis sensum circa stomachum percipit. Et de tali sanè affectione primò dicã in qua tria hæc mala simul hominẽ infestãt, nimirum ardoris sensus, & singultus, & affectio voluulosa. Hippocrates quidẽ igitur conuulsionẽ fieri dixi ex repletione & euacuatione, & additum est ad aphorismũ fermè in omnibus exemplaribus, Sic autem & singultus. Ego verò in conuulsione tertiam aliquã causam supra euacuationẽ & repletionem nondũ reperi. Singultũ etiã sine his fieri video, acribus humoribus, aut serosis & medicatis stomachum mordentibus, quos vbi vomitu reiecerint statim singultu liberãtur. Quin & multi deuorato pharmaco ex tribus piperis generibus cõstãte, si statim vinũ insuper bibãt, omnino singultiũt, ex quorũ numero etiã ego sum. Amplius autem & cibo in mordacẽ qualitatẽ corrupto, aliqui singultiunt, & quod à vomitu statim

liberãtur omnibus notũ est. Quidã etiã ex rigore oris vẽtris singultiunt. Verũ pueros maximè frequẽter singultire cõtingit, tum ob corruptionem alimẽti in ventre, tum ob partis frigiditatem. An verò & ob nimiam euacuationem fiat singultus, veluti etiam conuulsio, dignum consideratione est. Verùm si in præsens hàc cõsideratione relicta, eos qui ob frigiditatem, aut ciborum copiam, aut mordacem acredinem grauantur, intueamur, vomitum reperiemus sufficientem medelã eorum qui ob copiam aut morsum simgultiunt, caliditatem verò eorum qui ob frigiditatem. Alio autem modo reperiemus etiam sensus stupefactionem per refrigerantia, & permutationẽ ac discussionem mordaciũ per attenuantia & resiccantia. Componitur autẽ ex huiusmodi ipsum pharmacum. Opium enim & rosæ, & psyllii succus, ex refrigerantibus sunt, Spica nardi verò & chrysobalanos ex discutientibus & corroborantibus. Asarum autẽ per vrinam deducit vitiosos humores. Aloë verò vitiatos humores expurgat & infernè per ventrem euacuat. Crocus autem concoquit & roborat partes, per temperamentũ quidem caliditatis concoctionem efficiens, per adstringendi verò vim, quæ ipsi adest, robur addens. Costus autem sufficienter calfacit,
mode

moderatè verò adſtringit,quod & ex guſtu eius percipitur. Ex his porrò cõpoſitum pharmacum aptũ eſt ſingultientibus aptũ eſt & his qui ad vomendum lancinantur,& qui circa præcedens pharmacum dicti ſunt, verùm nõ ſimiliter vt illud,aliquid ex odoratis habet,aut cinamomum. Refrigerãtiũ autem in ipſo mixtura ſtupefacere ſenſum potens,mitigando moleſtiã ex mordacitate ſeroſorum & aliorũ etiã humorũ obortam, vere aptum pharmacum efficit,ad nauſeoſæ affectionis imminutionem. Quandoquidem verò etiam ad ſtomachi ardorẽ cõuenire pharmacum dixit, Repugnet autem huic ſermoni calefaciẽs Coſtus, operæpretium fuerit & de eo dicere. Quemadmodum in antidotis colicis appellatis,& à quibuſdam,dolorum ſedatoriis,qualis eſt Philonis antidotus,Scopus componendi pharmacum eſt ſtupefacere ſenſum dolentium. Quo verò non cum magno detrimento id fiat,& vt per altum dolentiũ corporum frigiditas citò penetret,calfacientia miſcẽtur, quæ refrigerantium ſtupefactionẽ deducere poſſunt,quum illa ipſa per ſe tardi tranſitus exiſtant. Hæc igitur vbi quis inaudiuerit,quantitatem conſideret ſimpliciũ pharmacorum quæ in compoſitiones miſcentur. Ex hac enim ſciet num magis,an minus

efficere poſsit compoſitum pharmacum ea quæ promittit. Si namq; refrigerãtia plura apparuerint, ſenſum affectorũ magis obtundit, & quantum caloris in ipſa particula fuerit etiã hunc extinguit. Vbi verò calfacientia fuerint aucta, minus quidem hæc efficiet ipſum pharmacum, innocentius autẽ reddetur. Noſſe enim oportet, corpora viuentium mortificationi ſimile quippiam perpeti, ab omniũ ex opio, & hyoſcyamo, & mandragora compoſitorũ pharmacorum vſu, nimirum cauſis dolorem infligẽtibus inſenſibilibus factis, & multi ſanè qui aſsiduè talia accipiunt, ad immedicabilem frigiditatẽ particulas perducunt. Quemadmodũ autẽ in refrigerãtium & calfacientiũ oppoſitione, vtrorumq; quãtitas oſtendit prædominantem pharmaci actionem, Eodem modo etiam in aliis cõſiderationẽ facere oportet: velut denſantibus & rarefacientibus, coagmentantibus & diffundentibus odoratis & graueolentibus, humectãtibus & ſiccantibus, diſcutientibus & cohibentibus. Itaq; vbi ſubſcripſero his mixtorum in compoſitione quantitatem, ad cohærentia tranſibo. Scripſit autem ipſam Aſclepiades in hæc verba. Stomachicis, ardorẽ ſentientibus, & ad intenſos ſingultus, & voluulosas ſtomachi affectiones. Coſti drach. quatuor,

ſpi

ſpicæ nardi drach. quatuor, chryſobalanorum drach. quatuor, roſarum viridiũ drachmas quatuor, maſtiches drac. 4. aloës drachmas duas, aſari drach. 2. opii drach. 1. excipe ſucco pſyllii, & reduc ad paſtillorum formam, exhibe obolos. 3. Liquor ſit affectioni conueniens. Poſt præſcripta pharmaca, Antidotum Hierã iam antea in Andromachi pharmacis conſcriptã, ex aloë & cinamomo compoſitã, etiam ipſe tradidit nõ iuxta eandem cõmenſurationem & ſymmetriam. Habent autem verba eius in hunc modum.

Antidotus Hiera, hoc eſt, Sacra, Themiſonis. Ad ſtomachi ſubuerſiones. Facit & ad ſentientes ardorem, & omnem inflationem, tardam concoctionem & affectiones vteri. Probè cit vrinam, & omnino admiranda confectio eſt hydropicis, hepaticis & nephriticis. Deducit & fœminis menſes. Aloës drachmas. 100. maſtiches vnc. vnam, croci vnc. vnam, nardi Indicæ vnc. vnam, cinamomi vnc. vnam, carpobalſami vnc. vnam, aſari vnc. vnam, tundito & anguſtiſsimo cribro excernito atque aridum vt ne tranſpiret ſeruato. Vſus eius eſt ad tardè concoquentes, atque ita ſanos drachmam vnam, cũ frigidæ cyathis quatuor, Vomentibus bilem, aut alias fluxione laborãtibus drachmæ dimidiũ. Ad

inflãmationes internas conuenit cum aqua mulſa. Verùm quibus vrinam ciere volumus, aut menſes deducere, pharmacum cũ vino damus. Eſt autem medicamentum inſperſile in pulueris ac farinæ formam redactum. Hæc quidem ſcripſit Aſclepiades de prædicto pharmaco. Videamus autẽ primũ in his de quantitate pharmacorũ ipſum conſtituẽtium quatenus conſenſit, & diſſenſit cum Andromacho. Deinde conſequenter de promiſsione & vſu. Equidem in mixtura pharmacorum conſenſerunt inter ſe Andromachus & Aſclepiades, in hoc quod aloës drac. 100. coniiciunt. Diſſentiunt autem in eo quod Aſclepiades ſimpliciter aloës ſcripſit, Andromachus autẽ lotæ appoſuit, & quod Aſclepiades reliquorũ ſingulorũ ſingulas vncias ammiſcuit, hoc eſt drachmas argenteas. 8. aut ſeptem & dimidiam. Andromachus verò ſex. Amplius etiã in eo quod Aſclepiades carpobalſamum. Andromachus xylobalſamũ iniicit, & præterea quod Aſclepiades florem iunci odorati penitus relinquit. Cæterùm circa promiſsionẽ operum Andromachus nihil amplius ſcripſit, quàm quibuſdam vnum cochlearium, quibuſdã duo, cum aquæ frigidæ aut calidæ cyathis. 3. exhibere, Verùm Aſclepiades plura de vſu propoſitæ antidoti

doti

doti prodidit. Ad tardas enim concoctiones sanorum drachmam vnam dari iubet, cum aquæ frigidæ cyathos. 4. Opinor autem ipsum dicere drachmam argenteam, etnim sic ferè omnes recentiores medici appellare in more habent: neque ipsa rei natura aliud nos intelligere cogit. Manifestũ est autem quod drachmam dicimus nunc in huiusmodi omnes, quod Romani Denariũ appellant. Verùm non omnibus tardè concoquẽtibus expedit prębere hoc pharmacũ, sed his solum quibus ob vitiosos humores tarda concoctio cõtingit, & maximè quum tenues fuerint & biliosi, fecerit & quietem in his quibus citra vitiatos humores, humida intemperies intantum affectam partem perrigauit, vt exoluatur & laxetur ad modum ligamentorũ neruorum circa laxatos articulos. At verò qui bilem in ventre habent, quæ præsertim ipsis in tunicis in alto continetur, præstantius pharmacum nõ repererint. Verùm haud scio qua ratione parum de ipso exhibeat Asclepiades, quũ moderata exhibitio ipsius ad* drach. 6. progrediatur. Porrò ad inflammationẽ habentes non simpliciter in omni inflammationis tempore dandum est, sed vbi concocta fuerit & declinarit. Concocta enim medicanda rectè censet Hippocrates, non cru-

** Omnes vetu. cod. habẽt hic drach. 4.*

da,neque in principiis,nisi sua sponte cócitata id expetant,hoc est, nisi motus ad excretionem nos adducat,qui nondũ firmam aliquam inclinationẽ ac stationem ad vnam partem habeat. Rectè autẽ hoc pharmacum tardè cócoquentibus,aut bilẽ vomentibus, aut alias stomachi fluxione laborantibus, aquæ cyathis. 4. inspergens præbet,nimirũ subuersionem stomacho ex melle oborientem formidans. Ad declinationẽ autẽ internarum inflammationũ cũ aqua mulsa tempestiuè quis exhibuerit. Quemadmodum etiam vrinã ciere volens,aut mẽses euacuare, Asclepiades quidem ex vino dandũ ait: præstiterit autem, vt ego sentio, cum vino mulso pharmacum præberi. Ita enim simul & quæ circa distributionẽ & delationem ex ventre in vrinam, & quæ circa vterũ instãt, secat ac dissoluit, & robur partibus addit per quas transitum facit. Ampliusq; & locorum per quos fertur caliditatem auget, quæ & ipsa non parum confert ad instantes humores fundendos ac euacuandos. Post præscriptam sacram Themisonis Antidotum, Asclepiades sic scripsit. Alia ex Mantiæ compositionibus Attalica. Facit ad stomachicos & reiicientes cibum, cholericos, cœliacos, dysentericos. Compositio sic habet. Croci drach. duas, nardi drach. 2. seminis

nis hyoſcyami drach. 1. aloës vnc. 1. balauſtii vnc. 1. tragacanthæ vnc. 1. piperis albi vnc. 1. acaciæ vnc. 1. Rhei pontici vnc. 1. Rhois ſyriaci culinarii vnc. 1. Excipe ſucco roſarum in vino auſtero coctarum, & redige in paſtillos drachmæ vnius. Tragacantham verò ſucco præmaceratã vnito. Hoc pharmacum nihil priori ſimile habet. Illud enim purgatorium eſt, hoc adſtringens, his qui ſtomachum aut totũ ventrem ob multam humiditatem exolutum ac laxũ habent conueniens: quemadmodũ etiam in articulis eiuſmodi laxitates contingunt, ligamentis ipſorum multa humiditate perrigatis, quæ plurimi Medici neruos ligatorios appellare ſolent. Multæ enim eiuſmodi affectiones tum in ventre, tum in ſtomacho, fiunt his qui multo potu ſe explent, aut fructus humectantes, aut etiã edulia talis temperamenti ingerunt. Quum itaq; multi ſint qui tali victu vtantur, rationabiliter etiam prædictæ facultatis pharmaca ſæpe ſucceſſu clara euadunt, vt quæ prædominantem adſtringendi vim habeant. Vbi verò aut vitiatos humores euacuare, aut affectã particulam calfacere oportet, nõ ſolũ nihil iuuat ita adſtringentiũ pharmacorũ vſus, ſed etiã nocet. Poſt præſcriptũ medicamentum, aliorum duorum Aſclepiades meminit, quæ

& ipſa

& ipſa ambo bona ſunt, & ex multis compoſita, ac propterea multi ad varios affectus vſus, & præſertim poſterius. Quod verò tale ſit quale ipſum eſſe dicit, etiam nobis ipſis facile erit iudicare, vbi in memoriã reuocarimus ſimplicia in ipſo pharmaca, qualia ſingula ſint, ampliusq́; methodum cõpoſitionis eius audiuerimus. Aſter ſtomachicus. Facit ad eos quibus cibus in ventre aceſcit, ad tormina, deſtillationes, dolorem capitis, ſpuẽtes ſanguinem, tabeſcẽtes, affectiones circa veſicam & vterum. Præparatur ſic. Succi mandragoræ drach. 4. myrrhæ drach. 4. balauſtii drach. 4. caſtorii drach. 4. croci drach. 4. opii drachm. 6. aniſi drach. 8. ſeminis apii drac. 8. ſtyracis drachmas. 8. hyſſopi cretici drachm. 12. ſeminis hyoſcyami albi drach. 12. Componito pro more & digerito in paſtillos, Dato pro viribus. Liquor ſit affectioni conueniens.

Aſter inexuperabilis, pharmacum accõmodatum, ſedans dolorẽ, inducens ſomnũ, multi vſus ad varios affectus. Nam & ſtomachi morbos mirabiliter ſanat, à ructibus acidis, ægris concoctionibus, torminibus, voluulis, inflationibus. Facit & ad capitis dolores potatum, & foris illitum fronti aceto dilutum. Facit & ad oculorũ dolorẽ paſtillus perdicii ſucco dilutus. Facit & adden

dentium dolorē cauernæ inditus, tritus ac galbano exceptus, aut fici ſucco. Prodeſt ad influxus oculorum, & tonſillarū inflammationes, vino dulci dilutus, Ita vt ad oculos lanam eo imbutā imponamus, In tonſillis verò affectis tepefactum colluamus. Facit ad omnem ſanguinis fluxum vino myrtite diſſolutus, & ad veteres ac recentes tuſſes & deſtillationes dilutus vino Theræo, aut protropo, aut ſcybelite. Facit phthiſicis, ſuppuratis, marrubii ſucco diſſolutus. Hæmoptoicis, dyſentericis, cholericis, ſanguinariæ ſucco dilutus, & ad omnis reptilis plagam cū rutæ decocto potatus. Soluit irritationes per circuitum repentes, duabus ante eius inuaſionem horis, ex vini diluti cyathis.3.acceptus. Menſes etiā fœminarum ducit artemiſiæ decocto dilutus. Facit & ad veſicæ affectiones vino mulſo diſſolutus. Similiter etiā his quæ ab vtero ſuffocantur auxiliatur. Facit arthriticis, podagricis, gentianæ decocto dilutus. Et de his quidem quæ efficit hactenus. Compoſitio verò hoc modo habet. Myrrhæ drachmas.4. ſtyracis drach.4. nardi Indicæ drachmas.4. caſiæ fiſtulæ drach.4. terræ lemniæ quæ ſphragis, hoc eſt, ſigillum appellatur drach.4. corticis mandragoræ drach.4. In alio exemplari etiam piperis drach.4. croci

drach

drach. 6. ſucci papaueris drach. 6. ſeminis dauci cretici drach. 8. aniſi drach. 8. ſeſelis maſsilienſis drach. 8. ſeminis apii drach. 8. Myrrha & ſtyrax, atque opiũ vino diſſoluuntur odorato & terũtur. Arida verò tunduntur & cribrãtur, ac deinde ſimul miſcẽtur, ſubiguntur, ac in paſtillos cogũtur ponderis drach. dimidiæ, & in vmbra reſiccantur. Vſus oſtenſus eſt. In aliis exemplaribus paſtillorum pondus drachmale proditur.

Quæ Archigenes in primo pharmacorũ ſecundum genus prodidit, De *affectionibus circa ſtomachum.* CAP. IIII.

Vum multæ & variæ ſint circa ſtomachũ affectiones, atque hæ omnes ferè in totũ ex cruditate oboriantur, hoc totis viribus conſiderandũ eſt, & ſi quidem per aquarum aut aëris malignitatẽ lædantur: quod maximè poſsibile eſt fieri, ea variando ac permutando hominẽ liberabimus. Si verò per inconſuetos cibos læſio fiat, eis interdicemus. Si verò ob copiam, cibos cõtrahemus. Et in vniuerſum ex quacunque cauſa ſuſpicati fuerimus fieri læſionẽ, eam prohibebimus. Quod ſi quis ſibi ab omnibus his bono ordine caueat, & iuxta ipſum ſtomachum tamen cõcoctio impediatur, vnctionibus

nibus & exercitiis, vociferationibusque & aliis huiusmodi per expertum artificem adhibitis stomachus corroboretur. Verùm ructu acido affectis coriandrum cochlearii mensura ante reliquum cibum edendum dato, & merum insuper bibendum. Quod si quãdoque moderata cruditas & quæ contemni posit oboriatur, longiore tempore in lecto decumbendum est, & si negotia id non permittant, quanto posibile est, omnis distentio, ac labor, ampliusque æstus ac ira vitanda sunt. Serius etiam quàm pro consueto tempore ex feruida aqua lauandum est, & in priore balnei domo aqua tepida hausta, omnia in stomachum coaceruata pituitosa reuomenda, & modico cibo itemque potu prima die vtendum. Si verò fortis ciborum corruptio fiat, stomachique morsum sentiant, ac ipsos eructent, ampliusque nausea afficiantur, aqua tepida exhibita vomere cogito, donec omne corruptum expurgetur, deinde caput mollibus linteolis ad ignem calfactis irrigato, aut huiusmodi aliquo non inani ductu locos circa stomachum foueto; & præcordia mitigato, summas item partes pingui frictione aut etiam cõstrictione lenito, atque ita in lectulo quiescere sinito, ac inediam per totam sequentem diem perferre. Nisi

absurdum quid inde consequatur, & satis firmi sint, lauãdo eos, vt prædictum est, curato. Infirmiores verò moderatè ad diem vnam refectos, in sequentem lauato, moderatis cibis ac potibus ad triduum vti iussos. Et cruditatis quidem talis quædã (vt rudi quadã forma expressi) curatio existit. Verùm de his quæ ex ipsa proueniunt, velut profluuio ventris, aut bilis per vomitum ac secessum reiectatione, aut aliis eiusmodi, in proprio loco dicetur. Cæterùm in aliis stomachi molestiis, his quidem qui stomacho exoriũtur, cum exolutione aut animi deliquio, aut appetentia perdita, ex qualicunq; tandem causa, præter febrẽ, cyath. 3. aut. 4. aquæ frigidæ absorbendos dato, bis aut ter per interualla: & si quidem inde mitius habeant, ipsos reuocatos tum cibo, tum etiam aliis refocillare tentabis: si verò permaneat malum, ligatis & * constrictis extremitatibus, eiusmodi quendam cremorem assiduè absorbendum dato, velut palmularum, malorum cotoneorum, pirorum, mespilorum, baccarum iuniperi, pampinorũ vitis, rosarũ, Mali item punici nucleum non habẽtis succum, aut nuces pineas. 20. & seminis cucumeris grana. 25. baccas myrti. 20. croci obolum dimidium, & rosarum duarum folia, ex aqua bibenda exhibeto. Aut aquã frigidam cum

* Aliàs calfactis.

cum omphacii ſucco præbeto. Aut florem roſarũ cum nardo & aqua frigida, aut etiã portulacæ ſemen ammiſceto, aut atriplicis ſemen, aut malorũ cotoneorũ decoctum. Aut cucumerũ ſatiuorum ſemina quinquaginta trita, ex frigida præbe. Aut oryzã coctam cum butyro edendam exhibe. Aut tragoriganum tritam & exſuccatã cũ aqua edẽdam præbe. Aut fabas Aegyptias decẽ, & nardi celticæ obol. 2. vtraque toſta & trita bibenda exhibe, cum mali punici acidi ac dulcis ſucco & aqua, pari vtriuſq; menſura. Aut mentæ ramulum contritum bibendum dato. Aut œnanthen ſimiliter tritam cum nardo Indica bibendum dato. Aut lentes coctos tritos ex aqua præbeto. Aut phœnicobalanos cum roſis. Aut marrubii ſuccum cum melle, & vbi paululum quieuerint vinũ cum polenta exhibeto. Aut cardamomi drac. 1. cum aceti mulſi cyathis tribus po tandã dato ac quieſcere ſinito. Porrò his qui ſaliuam multam in ſtomacho aggregarunt aridam conyzam manducãdam dato. Forinſecus verò ſtomacho imponantur vitis folia viridia trita, aut mala cotonea, aut palmulæ, aut meſpila cum cerato, aut myrti folia tenera vel rubi, vel lentiſci, trita cum polentæ flore frigida ſubacto, aut portulaca viridis ſimiliter præparata, aut caſeus re-

cens mollis cum poléta & apii foliis, aut ſe-
ridis folia cum aceto & polenta ac apii fo-
liis. Si verò multum ſint æſtuoſi, veſicam
aqua expletam imponito. Aut niuem ſu-
perdato, aut cucurbitarum ramenta impo-
nito, & omnino omnia quibus in cardiacis
vtimur. Dolores autem ſtomachi lenit,
& maximè his quibus triſtitia aut deſpera-
tio accedunt, lac aſininum, aut muliebre, aut
bubulum, ſilicibus incoctis potatum. Aut
vngentum nardinū vel aliquod pretioſum
dato ex aqua. Aut decoctū floris iunci odo
rati, roſarū flore ſimul inſperſo. Aut por
tulacæ ſuccum quandoque per ſe, quādoq;
cum nardo. Aut oui vitellum toſtum & in
farinam comminutum, cum polenta biben-
dum dato. Aut amaras nuces cum cucume-
ris ſemine & nuce pinea. Aut rumicis ſyl-
ueſtris ſeminis obol. tres, bibendos præbe-
to. Omnes verò circa ſtomachum dolores
& diſplicentias ac moleſtias ſedari aiunt, co
chlea aphricana cruda integra vorata. Exo
luto autem ſolum & nauſeabūdo facto ſto-
macho, lactucæ albæ ſemen modicum, ex a-
quæ cyathis quatuor aut vno bibendū da-
to. Aut paſſerum ſtercus aridū velut po-
lentā, ſiue aquā biberint, ſiue vinū, inſper-
gito. Aut maſtiches chiæ cochlearium ex
aqua frigida dato. Aut glaciē ieiunis quoti-
die

die exhibeto, vt ea aſsiduè manducata ſaliuam expuant. Aut conyzam aridã manducent. Si verò vnà cum humectatione etiam inflammatio aliqua adſit, œnanthen cum meliloto, aut roſam ſiccam cum cerato roſaceo parum reſinæ vſtæ habente impone. Aut acaciæ & aluminis melii pares partes dupla cerati proportione excipe, & vt malagma impone. Cæterùm quibus bilẽ atram generantibus ſtomachus inflatur, ſpongias aceto acerrimo calido imbutas ad ſtomachum imponito, atque hoc maximè tempore diſtentionum, & ſi poſtea etiamnum perſeuerarint, alumen liquidum cum atramento ſutorio trito melle exceptum imponito. Aut hæc & aloēn pari portione miſta & cerato myrteo excepta imponito. Aut hederæ foliis vino coctis pro cataplaſmate vtitor. Aut plantaginis cum ſale tritis. Aut armentariæ bouis ſtercus aridum vino coctum, aut marrubiũ cũ pane & roſaceo ſubactũ, aut bulbos rufos & alumen pari portione imponito. Poſt hæc antidotus apyretos appellata, aut hiera, aut alia quæpiam, quæ cuique per experientiam cognita eſt, in potu exhibenda eſt. In cibo ſtomachicis conueniunt, beta, lens, tragus, oryza, alica, malis cotoneis, aut palmulis, aut meſpilis, aut mali punici nucleo

carentis granis,aut melapiis ſimul incoctis, aut teneris lentiſci,aut myrti,aut rubi ramu lis ammiſtis.Panis ſit ſummè tantum fermē tatus,aut penitus abſque fermento,præpa-ratus. Ex olerib.conueniunt cruda, cicho-rium,meconides lactucæ,eryngiū,intubus, gingidiū,ſeris,lactucæ. Cocta maximè cō-moda eſt braſsica & ſiſarū. Ex reliquis autē coctis conueniunt cochleæ & bulbi. Ex car nib. venter,roſtra,pedes,turdi,perdices, at-tagenæ, turtures, palūbes, anates, lepores, dorcades. Ex piſcib. ſquillæ,gammari,nata-trices ſiue colymbenæ, locuſtæ, loligines, ſepiæ,ex his qui duras carnes habent mulli. Ex teſtaceis maximè buccina, purpuræ, pe-ctines, glauci,cerri,glandes,ſiue balani. Ve-rùm Siſarum à reliquis omnibus acceptum, vt ſtomacho gratum,& refectioni commo dum,ad pleraſq; omnes ſtomachi acceſsio-nes conueniens eſt. In potu prodeſt vinum quod vnuſquiſque libenter bibit. At verò his qui inflantur & ſtomacho diſtenduntur, polii faſciculum coquito & bibendū dato, aut calaminthæ decoctum per noctem ſub dio expoſitū,modico melle,& piperis drac. vnā,ammixtis,bibendum præbeto,aut ſpō-giam acerrimo aceto imbutam pedibus ac brachiis imponito vſq;quo bullę excitētur, maximè ſi cibos reiectent. Aut fœni græci

fari

farinā aceto ſubactam, aut ſinapi tritū cum aceto, vſquequo rubefiat locus. Aut pſylliū aceto & aqua maceratū & in mortario tuſum, pari portione carniū cochlearū ammixta, in malagmatis forma imponito. Quæ ſtomachicis dolorem eximant. Cuminum toſtum & apium, vtrūque modica portione cum aqua bibendū præbe. Aut aloës obol. 2. cum vino mulſo, aut vino, aut aqua bibēdos dato. Aut abrotoni & thymi vtriuſque obol. 2. ex vino præbe bibendos. Ligaturas inſuper extremarum partiū fortiter adhibe, & circa ipſum ſtomachum cucurbitulis & fomentis variis vtere. Quod ſi vehementer valida ſit diſtentio, etiam venæ ſectio efficax auxiliū erit, & alui ſolutio per ſuppoſititiā glandem. Deinceps poſt præſcripta Archigenes de fame ingēti, bulimo Grȩcis appellata, itemq; de ſingultu prodit quæ ſequuntur. Porrò eos qui ex ingenti fame in viis aut alio quopiam modo animo linquuntur, reuocabimus odoramentis aceti, aut pulegii, aut quæ fortè obtingit terra aceto macerata, aut malis, aut piris, aut aliis ſimilibus fructibus, qui ad manū ſunt. Panē inſuper odorandū dabimus, & ingerere cogemus. Ad hæc enim ſingula cōfeſtim excitantur, & præterea ad ſuillam carnem aſſatam ac coctam, & in vniuerſum ad omne

quod multũ alit, & præsertim ea quæ odorem nidorosum ac probè cõditum habent. Per huiusmodi enim odores vt plurimum tales reuocãtur. Nihilominus tamen etiam extremæ partes ipsorũ constringẽdæ sunt, ipsiq; excitandi tũ maxillarũ punctura, tum capillorũ ac aurium distentione. Refocillabis porrò ab exolutione & deliquio animi, panem in vino diluto, aut etiam aliud quippiã ex his quæ aceruatim reficere vires possunt, exhibẽdo: velut sunt oua sorbilia, bulbi, cochleæ. Etenim singula hæc stomachi humiditatem eximunt, & in modica mole multã vim complexa cumulatim corroborant. Singultientibus autem rutã cũ vino dato, aut nitrum in aqua mulsa, aut opium, aut castoriũ, aut abrotonum, aut aristolochiam, aut daucum creticum, aut cuminũ, aut anisum, aut zingiberis radicem, aut scillam cum aceto & oleo, aut tordilion, aut dictamnũ, aut calaminthen, aut acorum, asarũ item & nardum celticam, & pulegium, singula tum per se, tum simul mixta.

Pharmacum nostrum ex succo malorum cotoneorum constans.

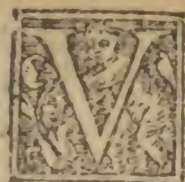
MAgnæ equidem oris vẽtris affectiones à prædictis pharmacis curantur. Moderatas verò omnes fermè, præter eas quæ ex vehementi ardore fiunt, subscriptũ

med

medicamentum iuuat. Succi malorum cotoneorum sext. 2. mellis Attici sextarios 2. aceti sesquisextarium. Si verò multum acre fuerit sextarium vnũ. Zingiberis quadrantem, piperis albi * vnci. 1. Arida insperges, vbi malorum succus cum melle & aceto coctus ad lentum ignem, Attici mellis crassitudinem acceperit. Aliud ex malorum cotoneorum carne constans. Malorum cotoneorum carnis libras tres, mellis libras tres, aceti albi lib. tres, piperis quadrãtem, zingiberis quadrantem, petroselini Macedonici vnciam vnam.

Vet. cod. habẽt vncias duas.

De pharmacis quæ forinsecus ori ventris imponuntur. CAPVT V.

VOcant quidem plurimi medici haud scio quare, velut Asclepiades & Andromachus, omnia pharmaca quæ forinsecus imponuntur, siue adstringendo condensent, siue indurent, Malagmata, quæ vox emollitionis significationem habet. Verùm nos permittemus ipsis etiam si non propriè appellent. Quæ autem conscripserunt ad stomachi affectiones commoda pharmaca, per experientiam non illorum solum, sed etiam nostram approbata, ea nũc adscribemus, ab his quæ Asclepiades prodidit initio facto.

Quæ pharmaca Asclepiades ad stomachi affe-ctiones in quarto externorum tradi-dit, quæ Marcellæ inscribit.

EVeni ad stomachi subuersiones, doloresq;, facit partim etiam ad inflammationes. Oenantes drach. 8. croci. * drach. 2. rosarum siccarum drach. 4. meliloti drac. 4. mastiches drachm. 4. ramentorum succini drach. 4. carnis phœnicobalanorũ quadrantem. Vini myrtei quod satis est. Arida tundito & per angustissimum cribrum concernito, & cum vino myrteo diluito, vt cerati spissioris crassitudinem accipiant, his carnẽ phœnicobalanorum addito, & conquassata cerato ex rosaceo apparato excipito, & linteolo infarta ori ventris imponito. Facit & ad oculos inflammatos. Aliud Oenãthes drach. sex, croci drach. 4. myrrhæ drach. 4. floris rosarum drach. quatuor, meliloti, mastiches, vtriusque drach. 4. aloës drac. quatuor, corticis mandragoræ drach. quatuor. Carnis palmularum quadrãtem. Excipe cerato ex rosaceo apparato. Asclepiadæ qui philophysicus dictus est, hoc est naturę studiosus, ad stomachi subuersiones, facit & cœliacis & dysentericis. Seminis hyoscyami drach. quatuor, seminis apii drach. quatuor, floris rosarum drachm. 2. seminis anisi drach. duas, succi hypocysthidis drac. duas, myr

*Vet. cod. drach. 4.

myrrhæ drachm. 2. croci sesquidrachmam, opii sesquidrachmam. Arida tundito & per augustissimum cribrum excernito. Hypocysthidem verò & myrrham, & papaueris succum, vino myrteo dissoluta aridis adiicito, & pastillos formato, eosque in vmbra resiccato. Vsus tempore quantum opus est tusum, melle cocto excipito, & deinde linteolo infarta locis affectis imponito. Si fortis fuerit fluxio, succi hypocysthidis aliam adhuc drachmam addito, & floris rosarum tantundem. Aliud Galli Marci Asclepiadei, ad easdem affectiones. Seminis hyoscyami drach. tres, florum rosarum drachm. 2. anisi drac. duas, seminis apii drach. 4. opii drac. 1. succi hypocysthidis drac. 2. myrrhę troglodytidis drac. 2. croci sesquidrachmam, vini myrtei quod satis est, mellis cocti quod sufficit, præpara ac vtere vt dictum est. Eiusmodi pharmaca etiam bibũtur, & valde auxiliantur. Cohibito autem fluxu & sequẽte dolore, tantum pondus cerati rosacei ad pharmaci confectionem addere oportet. Si verò multa fluxio contingit, ad pharmacum succi hypocysthidis drach. tres, coniicio, & flores rosarum aliam drachmam. Vigiliis infestantibus, etiam succi papaueris aliam drachmam addo. Aliud Nicerati, cœliacis, dysentericis valde generosum.

Oenanthes * drach. duas, rosarum siccarũ vnc.1. mastiches vnc.1. aloës vnc.1. gallarũ omphacitidũ vnc.1. aluminis rotũdi vnc.1. acaciæ vnc.1. ceræ lib.1. picis brutiæ quadrantem, olei myrtei lib.1. arida cũ liquidis committito. Aliud valde præclarũ. Oenanthes vnci.1. omphacii vnci.1. gallæ omphacitidis vnc.1. aluminis scissi vnci.1. acaciæ vnc.1. cytinorum mali punici, balaustii, mastiches, singulorum vnci.1. vini myrtitæ quantum satis est his subigẽdis, carnis phœnicobalanorum sexuncẽ, excipe cerato lentiscino prępara ac vtere vt dictũ est. Hæc quidem igitur præscripta pharmaca facultatis sunt adstringentioris. Quæ verò deinceps ab Asclepiade prodita sunt, mixtam facultatem habent, adeo vt etiam induratas inflammationes curẽt, & propterea etiã hepaticis vtilia sunt. Opus enim habẽt etiã illi adstringentium ad laxantia mixtura, nõ tamen æque vt stomachici. In stomachicis enim medicamẽtis qualitas adstrictoria prædominatur. Malagma Nilo inscriptum. Facit ad præcordiorum * distentiones & articulorum] dolores, dissoluit omnem duritiẽ, facit & ad exarticulata & luxata post declinationem inflammationum impositũ, facit spleneticis & hepaticis. Ceræ librã vnam, ammoniaci thymiamatis libram vnã olei

* *Omnes vet. cod. habẽt vncias duas.*

* *Hæc vetu. cod.*

olei cyprini libram vnam, croci semunciã, aceti quod satis est. Ammoniacum dissoluito, deinde sic arida adiicito. Aliud ex libris Arii Asclepiadei. Ammoniaci thymiamatis lib. duas, diligenter tritas in vas fictile coniice, eiq; floris salis libram vnam, adde, & olei cyprini sesquilibram. Coque ad lentum ignem assiduè agitando, atque vbi emplastri formam acceperint, adiice ceræ lib. duas, qua eliquata & pharmaco amplius non inquinante, eximito ipsum & in mortarium transferto, conquassatumq; diligenter reponito ac vtitor. Malagma Nilei crocerum, pharmacum accommodatum ad prædictas affectiones, facit & ad erysipelata. Hoc vsus est Licinius Atticus. Ammoniaci thymiamatis lib. vnam, ceræ lib. vnã, rosacei lib. vnã, croci vnci. vnã, aceti quantum sufficit, præparato pro more. Aliud Melinum inscriptum aromaticum, hepaticis, stomachicis, & ad præcordia distenta, & omnem neruorum per consensum affectionem. Ammoniaci thymiamatis drachm. 100. ceræ ponticæ drach. centum, melilotorum drach. duodecim, croci, myrrhæ, bdellii singulorum drachm. octo, olei cyprini libram vnam. Aliud facit stomachicis, hepaticis, ad præcordia inflammata, & omnem neruorum per consensum affectionem.

nē. Ceræ drach. 100. croci drach. duodecim ammoniaci thymiamatis drach. 100. myrrhæ drach. 12. bdellii drach. 8. confectionis hedychroi quadrantē, vini dulcis quantum sufficit, olei cyprini lib. 1. præpara pro more. Aliud Neapolitæ Aromaticum inscriptum, pharmacum accōmodatum ad internas affectiones. Ammoniaci thymiamatis lib. 3. ceræ lib. 2. rosacei lib. 3. confectionis hedychroi libræ dimidium, *mellis libræ dimidium, nardi celticæ libræ dimidiū, floris iunci odorati libræ dimidiū. Vini dulcis quod satis est. Arida cum liquidis subacta cōmittito. Malagmata bona inflammationum citra debilitatem inueteratarum, quæ ad hepatis inflāmationes similiter conueniunt. Malagma Asclepiadæ ex meliloto, Hieraticon, hoc est pōtificium inscriptum. Stomachicis, hepaticis, & ad viscerū dolores. Nardi celticæ drach. decem, cyperi drach. 10. myrrhæ drach. 10. cardamomi ʒ. 8. meliloti drach. 40. croci ʒ. 8. amomi ʒ. 8. cypheos hieratici hoc est, sacrificulorū drach. 16. ammoniaci thymiamatis drach. quadraginta, resinæ terebinthinæ drachm. octuaginta, ceræ minam vnam, olei cyprini drachm. 120. Vini odorati Italici heminam vnam. Præpara vt dictum est ac vtere.

*Pro melle vet. cod. habet meliloti libræ dimidium deinde etiā addit cyperi lib. dimidiū.

Aliud Basilicum, hoc est, Regium inscriptum,

ptum, faciens ad prædictas affectiones, omnemque per consensum neruorum affectionem, ceræ minas tres, ammoniaci thymiamatis minas. 2. resinæ frictæ minã vnã, meliloti minæ dimidium, propolis drach. vigintiquinque, myrrhæ drac. 25. nardi celticæ drachm. 25. styracis drachm. 25. cyperi drach. 25. iridis illyricæ drach. 25. cardamomi, panacis, vtriusque drachm. 25. croci, cassiæ, masticḥes, opobalsami, amomi, floris iunci odorati singulorum drachm. 16. Vini Italici odorati quantum sufficit. Arida cum nardini Asiani aromatici libris quatuor subacta pro more præparata. Malagma polyarchion. Facit peripneumonicis, stomachicis, splenicis, hydropicis, facit ad affectiones circa vesicam aut vterũ, ad omnem neruorum per consensum affectionem. Ceræ minam vnã, terebinthinæ minam vnam, bdellii minã vnam, ammoniaci thymiamatis, cardamomi, cyperi, singulorum minam vnam, meliloti, amomi, nardi indicæ, croci, myrrhæ, thuris, xylocinamomi, singulorum drach. 25. olei cyprini heminam vnam. Vini Italici quod satis est, præpará pro more ac vtere quandoque immixtio, quãdoque dissoluto cum cerato cyprino. Polyarchi pharmacum accõmodatum. Facit ad prædictas affectiones, & omnem neruorum per

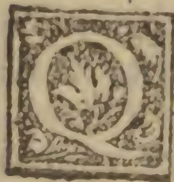
con

consensum affectionem. Facit etiam ad asſi duas cruditates, & corrumpentes cibum, & vomentes bilem, ac omnes inueteratas affectiones. Vſus eſt eo Iulius Agrippa, compoſitio hoc modo habet. Caſtorii amomi, vtriuſque ſeſcunciam, piperis albi ſeſcunciam & longi ſeſcunciam, myrrhæ quadrantem, confectionis hedychroi quadrantem, carpobalſami quadrantem, croci quadrantem, foliorum malabathri, caſsiæ roſas referentis, panacis, opobalſami, nardi indicæ ſingulorũ quadrantem. floris iunci odorati, cinamomi, vtriuſque trientẽ, pyretri, croci, cardamomi, ſingulorũ trientẽ, ciperi ſemiſſem, iridis illyricæ ariſtolochiæ longæ & rotundæ, ſingulorum ſemiſſem, ceræ lib. 4. terebinthinæ. lib. 2. reſinæ laricis quadrantem. In alio exẽplari, etiã bdellii trientem, ammoniaci thymiamatis triẽtem. Vnguenti nardini Aſiani lib. 3. Vini falerni quod ſatis eſt, præpara pro more. Ego autem adiicio maſtiches, cinamomi ammoniaci thymiamatis ſtyracis, aloës, opobalſami ſingulorum quadrantem. Malagma Andromachi ex meliloto. Nardi celticæ drach. * octo, cyperi drach. 8. iridis illyricæ drach. 8. myrrhæ drach. 8. croci drach. 4. meliloti drach. 25. ammoniaci thymiamatis drach. 50. terebinthinæ drachm. 50. ceræ,
dra

* *Vet. cod. habẽt drachmas* 10.

drach. 100. cyprini heminæ dimidiũ, aceti quod satis est. Quidã ammoniaci drac. 100. cõiiciunt, facit ad omnia interna. Malagma polyarchi ex epistola ad omnia interna. Cyperi minam vnam, cardamomi minam vnam, mannæ tantundem, ceræ tantundem, terebinthinæ frictæ sesquiminã, aut liquidæ minas. 3. cyprini quantum sufficit. Ego etiam bdellii appono minã vnam. Aliud, altera descriptio. Cyperi, cardamomi, amomi, bdellii, thuris, balsami, singulorum minam vnam ceræ sesquiminam, resinæ frictæ minas 4. cyprini heminæ dimidium. Vini odorati sesquiheminam. Præpara vt moris est, ac vtere velut præscriptis. Vt ego componere soleo. Cyperi, cardamomi, amomi, bdellii, thuris, singulorum minam vnam, ceræ minæ dimidium, resinæ frictæ aut tenebinthinæ minas quatuor cyprini heminam 1. casiæ minæ quartam partem, ammoniaci thymiamatis minæ quartam partem nardi indicæ, croci, myrrhæ, singulorum minæ quartam partem. Vinum odoratum.

De Hepate & eius affectionibus. CAP. VI.

Vum hæc tractatio postrema omniũ à me cõscribatur, omnibus sanè manifestum esse opinor, quod ex duobus his alterum

rum verum ſit. Aut alias omnes inutiles eſſe & ſuperuacaneas, ſi quis ex hac ſola ſufficiens ſit omnes affectiones curare, quæ medelam per pharmaca requirant. Aut ſi quidem illæ vtiles exiſtant, primùm ipſas legendas eſſe, & in memoriã reuocandas ab his qui hinc aliquid cõmodi auferre velint. Ipſas etenim methodos curandi prædictas affectiones, in 14. libris de curandi methodo inſcriptis prodidi: nunc verò tanquam his ipſis cognitis, citra prædictas demõſtrationes in memoriã reuoco, oſtẽdens omnino quomodo nos pharmaca cõponamus, & quæ à prioribus ſcripta ſunt iudicemus, indeque in vſum agere ac aſſumere confidamus, & ſanè vtilis hæc ſpeculatio exiſtit. Nam empirici qui ſuã artem rationis expertem eſſe volunt, omnia quidem legẽda eſſe cẽſent, quæ à probatis medicis ſunt cõſcripta, non autẽ ſtatim in vſum aſſumẽda eſſe, ſed prius iudicanda, an ſingula ex ipſis ea quæ promittunt opere etiam demonſtrare poſsint. Nos autẽ experientiã in omni arte magnum quid poſſe perſuaſi, ſpeculationes tum per rationalem methodũ, tum per rationalem indicationẽ inuẽtas, ad ea quæ ab ipſis de iudicationis hiſtoria tradita ſunt, apponimus, demonſtrantes qualem facultatem ad ambulandum vtrunque crus exhibet,

bet, talem in medicina experientiã & rationem habere. Itaque in tractatione de simplicibus pharmacis per vndecim libros cõscripta, singulorũ sponte naturæ productorum pharmacorũ facultatem qua methodo quis inueniat recensuimus, atque etiam ad particularem ipsorum materiam progreſsi, vtiliſsimã ad artis opera facultatẽ omnem secundum species prodidimus. Consequenter autem ab illo opere, etiam curatiuã tractationem, quomodo quis optimè non solum simplicibus, sed etiam cõpositis vtatur, exposuimus: simulq́ue vias compositionis ipsorum omnes indicauimus. Cæterùm in proposito iam opere, quomodo varietas cõpositorum medicamentorum inducta sit ostendimus, in certos iuxta speciem scopos tum cõpositionem, tum vsum ipsorũ deducentes, ampliusq́; iudicationem eorũ quæ iam ante scripta sunt docentes. Quum igitur consequenter post prædicta, ad affectionum hepatis doctrinam progredi velimus, affectus circa ipsum consistentes non nuda doctrina, sed ratione exquisitos referemus, & ab vniuersalibus scopis curationis ipsorum: quos in curandi methodo tradidimus: ad compositorũ doctrinam perueniemus. Primùm igitur omnium discernendum est. Num debilitas quædam visceris

adsit, quemadmodum etiam de ventre diximus, aut etiam alia quædā affectio ipsum apprehenderit, aut citra debilitatem affectum sit, inflammatione aut induratione, aut abscessu laborans, aut obturatione. Quemadmodum etiam an erysipelatosam habeat affectionem, aut vlcus, aut aliquam putrefactionem. Nam & in hoc hepaticam affectionem dicunt, quemadmodum etiam ore ventris affecto pleriq; medici ac idiotæ stomachicam affectionem vocant, in multis symptomatibus, non tamen omnibus circa vnam affectionem accedentibus contingentem, sed circa multas, vna quadam generali communitate comprehensas, & tamen inter se in tantū differentes, vt aliquæ ipsarum maximè contrariæ existant. Quomodo enim non maximè contrariam quis dixerit frigidam intemperaturam calidæ, humidam siccæ? quanquam secundum genus eædem sint: fermè autem omnia contraria eadem genere si quis dixerit, non peccabit. Contrariorum enim notio contingit, vbi plurimum inter se distarint. Plurimum autem distant à mediis in quocunque genere, ea quæ extrema sunt, adeò vt contraria sæpe quidem eadem videantur iuxta communis generis fines, sæpe verò generalioribus contrariis supra ipsa ascendentibus, ab illis

cõprehendantur. Illa ipſa verò ob id omnino contraria ſunt, quod quum vnius generis ſint, plurimum inter ſe diſtent, adeò vt quæ his ſubiacent primum & ſupremum genus commune habeant. Atque hoc quidem hoc loco ſemel à nobis obiter & acceſsionis loco dictum, ſemper in memoria teneatur, ne videlicet cuipiam videri poſsit à ſeipſo diſſentire, qui aliquando vnã affectionem in duobus hominibus eandem eſſe dixerit, aliquando non vnam, neque eandem, ſed duas contrarias. Intemperiẽ enim vnam quandam affectionẽ generaliter appellant, ſed quæ in contrarias differentias ſecetur. Licet enim ſecundum hoc quod diximus, duo & tria & plura, iuxta particulares differentias inter ſe contrariiſsima eſſe, & ſecũdum hoc debilitatis hepatis affectionem vnam eſſe: quam intemperiem vocant: præfatus, non malè rurſus dixero, non vnam, ſed octo affectiones eſſe, propterea quod tot differẽtiæ intemperierum exiſtant. Etenim rurſus iuxta aliam ſectionem, duæ intemperierum differentiæ fiunt, & rurſus iuxta aliam tres, hæ quidem in qualitatibus ſolis, affectis partibus alteratis, hæ verò cũ humoribus quibuſdã, aut in ſpaciis affectarum partiũ cõtentis, aut in ipſis corporibus irriguis ab illis factis. Circa ventrem igitur

& intestina, vna in singulis est cauitas, quæ vitiatã humiditatẽ suscipere potest. Verùm circa hepar tot numero sunt, quot sunt arteriæ & venæ. Quum verò hæ omnes angusta oscula habeant, qua parte sima huius visceris cum gibbis coëunt ac cõmittuntur, obturatio & oppilatio vitiosorũ humorũ aliquando contingunt, ad quas putrefactio consequitur, breui in frigidis intemperaturis, in calidis verò non citò, sed temporis progressu accedens. Fit autẽ intemperatura iuxta propriã hepatis substantiã, quam Erasistratus putat præterfusionẽ quãdam: parenchyma Græcè appellat, & non principalissimã visceris partem esse. Fit etiã intẽperatura circa contentas in ipso venas & arterias, & iuxta materias in spaciis ipsarum contentas. Quum autẽ habeat hoc viscus non vnam sed plures facultates actionum, quas vitæ tempore operatur, easq́; tot numero, quot sunt actionũ species, Contingit sæpe vnam ipsarũ præcipuè lædi, sæpe duas & tres, atque omnes quatuor simul. Actio nanque ipsius vna quidem attrahere cibum & alimentũ in sese. Altera verò obuoluere & continere, donec permutans ipsum sui ipsius faciat partem. Est igitur hæc ipsius facultas principalissima & ferè prima, concoquere videlicet & permutare ac alterare atque

atque afsimilare sibiipsi alimentum, quam alteratiuam vocamus: quæ verò iuxta hanc alterationem remanent recrementa, ea per aliam facultatem, quam excretiuam & expulsoriam nominamus, expellũtur. Ostensum autẽ est quod hæ facultates omnes in omnibus sunt corporis partibus per omne vitæ tempus. Omnes enim familiare sibi attrahunt, & alienũ excernunt, attractumq; temporis progressu alterant, quo tempore etiam retinent & cõstringunt. Vocatur autem alteratio ipsa vsque quo in similitudinem partis quæ nutritur transmutatur, concoctio. Vbi verò iam parti apponitur, nutritio. Quum igitur hepar præ imbecillitate ex ventre & intestinis alimentum trahere non potest, liquida & nondum iusto modo exsuccata, per sedem excernuntur, & si quidem venter simul cum hoc viscere fuerit imbecillis ac non probè cõcoquens, cruda. Si verò validus fuerit, concocta quidem, sed liquida, propterea quod nulla, aut omnino modica digestio ac distributio ad hepar est facta. Si verò traxerit quidem hepar in seipsum ex ventre & intestinis alimentum, sanguificare autẽ ipsum præ debilitate nequit, quemadmodũ in ventre multiformis corruptio cõtingit eorũ quæ cruda remanẽt, sic etiam circa hepar. Dico au-

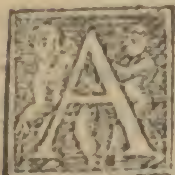
tem nunc cruditatem ſolam, non compre-
hendens hoc ſermone tardam concoctio-
nem. quod ſi velis alimentum crudum per-
manens, & alterationem quæ fit à particula
iuxta naturam non aſſumens, itidem cru-
dum appellare, neq; ego fugio appellatio-
nem, ſi mihi ſaltem differentia rerum con-
ſeruetur. Peior enim eſt tranſmutatio in pe
regrinam qualitatem iuxta cruditatem fa-
cta, moderatior verò ea eſt in qua alimen-
tum ſuam naturam quam diutiſsimè ſeruat,
nulla alteratione ex particula quæ ad ipſum
cõcoquendum à natura deſtinata eſt, ſuſce-
pta, Atqui & tertia præter has, ſpecies eſt
fruſtratæ concoctionis quum ſemicoctum
ſit alimentum. Et ex hac ſanè exacta con-
coctione fruſtrata hepaticis ſanguinolen-
tus humor per aluum excernitur, talis conſi
ſtentiæ veluti ſi quis ſanguinem cum aqua
confudiſſet, & pleriq; ſanè medici imagi-
nem eius depingẽtes ſcripſerunt talem eius
compagem eſſe, velut ſi quis victimæ recẽs
mactatæ carnes aqua lauaſſet. Et plurimæ
hepaticę affectiones ab eiuſmodi excretio-
nibus initium capiunt, nondum magnam
debilitatem hepate habente, ſed adhuc cõ-
coquere, & alimentum alterare velut in
formam ſanguinis potente: aucta autem af-
fectione, nihil amplius tale excernitur ſed
mul

multiformes aliæ qualitates & compages, velut à ventre ex cruditate laborante. Verùm in ventre ciborum ipsorum corruptiones manifestè apparẽt, circa hepar verò distributum alimentũ ad sanguinem prius in viscere existẽtẽ ammiscetur, corrumpiturq́; temporis progressu etiam hic, vnà cum alimento circa ipsum non concocto. Calida igitur intemperie circa viscus existẽte colliquationes fiunt, primùm humorũ, deinde etiam carnis ipsius hepatis, & euacuatur per ventrem bilis crassa, graueolens, & abundè colorata, quemadmodũ in pestilentibus febribus contingit. Frigida verò intemperie existente, neq; assiduæ excretiones, neque multæ fiunt, Durat tamen affectus diutius, & per aliquos dies profluet ipsis vẽter maiori copia, cuius neque fœtor similis est his quæ ex calore sunt liquefacta, neque color similis, aut compages, verũ minus graueolentia ab his excernuntur speciem putrefacti sanguinis, non colliquatæ carnis habentia, aliquãdo verò id quod excernitur velut sanguis niger apparebit, Verùm diligenter consideranti neque sanguis niger est, neque grumus, sed velut limus quidam sanguinis crassi, qui prope ad atrã bilẽ accedat, & plures ac ægrè iudicabiles colores circa eiusmodi affectionem in egestionibus apparẽt.

In vtraque autẽ intemperie tum calida, tum frigida, quando intemperatura humida & ſicca fuerint ammixtæ, liquidiora in humiditatis complexu, ſicciora verò ex ſiccitatis copula, fient recrementa. Scopus igitur curationi in eiuſmodi affectionibus ſit cõmunis quidem, iuxta intemperiei contrarietatem, peculiaris autem vnicuiq; per cuiuſque contrarietatem. Affectio igitur Hepatica peculiariter appellata, veluti etiam cœliaca & ſtomachica, citra tumores præter naturã circa ipſas partes contingit. Inflãmatũ enim eſſe hepar, aut abſceſſu laborare, aut induratum eſſe, medici dicunt, aut aliud quippiã tale, Non tamen hepaticum vocant hominem ipſum cui tale quippiã accidit: Verùm quando citra manifeſtum aliquod in viſcere malum, in propriis actionibus debilitatur, tunc ægrum hepaticum appellant. Videamus igitur primùm ea quæ ſcripſerunt hi qui ante nos de pharmacis optimè & ſtudioſiſsimè tradere ſategerunt, initio ab his quæ Andromachus prodidit facto. Hic enim vir in libro internarum affectionum curationes cõtinente multas hepaticas confectiones conſcripſit, quarum omnium faciam mentionem hoc loco, ipſius verbis in medium adductis, & primùm ſanè Antidotos adſcribam.

Quæ

Quæ pharmaca ad Hæpaticos ab Andromacho sunt conscripta. CAP. VII.

Ndromachi antidotus Cyphoides ad hepaticos,& omnia thoracis vitia. Vuæ passæ carnis drach.25. alii drachm.100.croci drachmam vnam, alii obolos tres, calami drach.2.& dimidiam, bdellii drach.duas,& dimidiam,casiæ sesquidrachmam,cinamomi obolos tres, spicænardi drach.3.floris iunci odcrati drac.2.& dimidiam, myrrhæ drach.4.terebinthinæ drach.4.alii drac.16. ramentorum aspalathi drac.2.mellis drachmas.16.vini quod satis est. Hæc quidem est Antidoti descriptio: Appellauit autem hãc cyphoidem,hoc est,cypheoformem,ob similitudinem.Nam & odore & gustu similis est cyphi ab Aegyptiis appellato,qui sanè primi hoc pharmacum composuerunt,& vtuntur eo quotidie ad vaporem edendum accenso in deorum honorem. Plurima autem eorum quæ in illo thymiamate & suffumigio scripta sunt,eadem sunt cũ his quæ in hoc pharmaco habentur,quin & suffumigari hoc ipsum similiter vt cyphi potest. Compositum est autem ex moderate adstringentibus,& reficcantibus ac discutientibus vitiosos serosos humores, & corrigentibus humorum maliciam, & contra-

riam vim habẽtibus aduerſum putrefactiones, quorum plurima ex aromatũ ſylua exiſtunt. Habet itaq; pharmacum hoc cinamomum omnes putredinoſas & venenoſas facultates corrigens, non ſolùm ſeroſorum & aliorum humorum, ſed etiam lethalium pharmacorum. Quemadmodum & feris virus eiaculantibus contrariũ exiſtit. Conſequenter autem poſt cinamomum, caſsia eandem vim habet, optima videlicet & cognata ipſi cinamomo, & poſt hanc omne aromatum genus velut hic eſt nardus, & iuncus odoratus, calamusq́ue & myrrha. Hæc enim ad propoſitum pharmacum iniecta ſunt, iuxta iam dictam ratiocinationem & modum. Quemadmodum etiam ex his quæ apud nos gignuntur, aſpalathus & crocus, adſtringens & concoctorium pharmacum, & quod corrigit putrefactiones. Cæterùm vua paſſa contemptilis videri poſsit, ob familiarem eius vſum, at verò hoc ipſum eam facit vtiliorem: nã quum familiaris nobis ſit, in tantum adſtringens eſt, quantum opus habet viſcus affectum. Habet autem & vim aliquam concoctoriam crudorum humorum, & vim coercendi maligna, fitq́ue ipſa haud facile putredini obnoxia, & vltra hæc ſecundum totam ſubſtantiam viſceri ipſi familiaris eſt &

pro

propria. Didicimus enim quod alimenta ſecundum totam ſuam ſubſtantiam proprietatem ac familiaritatem habent ad ea quæ aluntur, quod maximum eſt in huiuſmodi affectionibus curandis quæ iuxta intemperiem fiunt. Optimè enim in ipſis faciunt quæ vnà cum hoc quod intemperiem curant, etiam alere poſſunt, & ob id etiam vinum conuenientiſsimum eſt, citra inflammationem, aut eryſipelas, autem abſceſſum, aut calidã intemperaturam, ægrotantibus. Nam & nutrit, & concoquit, & roborat, & putrefactioni reſiſtit, & ſi intemperies ex humiditate facta ſit & frigiditate, eam citra omnem moleſtiam ac ſecurè perſanat. Eadem eſt & mellis facultas præterquam quod non condenſat ſubſtantiam corporum quæ contingit, ſed pro hoc vim extergendi, & aperiendi, ac puros reddendi meatus, & vrinam ciendi, non parua ſanè auxilia poſsidet. Porrò ammixtum eſt à compoſitore pharmaci bdellium, ſufficienter emolliens & concoquens, velut didicimus, ampliusque moderatè diſcutiens. Conſimilem fermè vim terebinthina reſina habet, ſupra hoc quod anguſtos meatus extergit & expurgat, quibus auxiliis viſcus curandum opus habet, quo oſculorum venarum in ipſo com-

miſ

missuræ laxæ & ab obturatione liberę permaneant. Didicimus nanque quomodo obturatio efficiat putrefactiones. Aliqui tamē huiusmodi confectionum compositores, quemadmodum etiam prius in stomachicis dictum est, opium aut hyoscyamum, aut quippiam aliud ex refrigerantibus miscendo, ad calidas intemperies vtile pharmacũ effecerunt. Et ob id etiam Philonis Antidotus mirifice semel tantum exhibita, hepaticam intemperiem sanauit, id quod & compositor eius testatum reliquit. Verùm ex pharmacis hepaticis ab Andromacho conscriptis nullum est huiusmodi. Et sanè vehementer refrigerans nullum esse debet, sed qualia tum ab aliis, tum ab Asclepiade sunt scripta. Nunc igitur hepaticas antidotos consequenter ab Andromacho proditas subscribam, modo memoria nos teneamus, nullam ipsarum calidis intemperaturis conuenire, sed aut humidis aut frigidis, aut ex vtriusque compositis, aut certe humidis quidem fortiter, calidis verò moderate. Conscribentur autem omnes iuxta ipsius Andromachi dictionem. Alia Cyphoides ad hepaticos, ex libris Galli, ad tusses item & reiectationes. Croci drach. 1. myrrhæ drachmam vnam, bdellii drach. 4. aspalathi obolos. 4. iunci odorati drach. 3.

cala

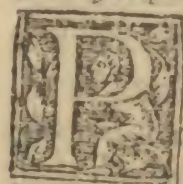
calami drach.2.cassiæ drac.vnam, nardi indicæ drachm.vnam,terebinthinæ drach.6. carnis passarum vuarum drach. 160. mellis heminam dimidiam. Vini chii quod satis est ad macerandam vuã passam,bdelliumq; ac myrrham. Resinam verò melle liquefacito,& deinde omnia mixta ac trita reponito. *Alia ad Hepaticos & Ictericos.* Amygdalarum amararum drach.2.anisi drach.1. absinthii,cumini, seminis apii, singulorum drach. vnam,cornu cerui obol.3.trita cum aqua in pastillos triobolares redigito, ex eisq́ue vnum mane ac vesperi, cum vino mulso dato. Nectarea Antidotus ad hepaticos & arquato laborãtes,helenii sesqui libram, crocomagmatis lib. 2. aristolochiæ vnc.1.petroselini vnc.1.piperis nigri vnciã dimidiam,myrrhæ vnc.vnam,mel.quod satis est. Antidotus hepatica Athanasia appellata. Facit & ad nephriticos & ictericos, multum mouet sudorem. Croci drach.2.cinamomi drach.1.nardi drach.2.cassiæ,myrrhæ,iunci odorati, singulorum drach.vnã, melle Attico excipe. Datur fabæ græcæ magnitudine,febricitantibus ex aqua mulsa. Hepatica admiranda, qua Pharnaces herbarius ægrotus vsus est. Croci drach.2. mei, asari, phu pontici, dauci, petroselini, myrrhæ,singulorũ drac.4. nardi Indicæ &

celti

celticæ vtriusque drach.6.costi,casiæ iunci odorati,singulorum obol.3. carpobalsami drach.3.& dimidiam,rubiæ drac.8.succi radicis dulcis drach.3. hemionitidis herbæ drach.3.polii drach.3.succi balsami drac.6. confectionis hedychroi drac.5.mellis quod satis est. Vtere,ad omnia vitia efficax est, nucis ponticæ magnitudine,cum vino mulso. Antidotus Hepatica à Nearcho laudata. Radicis panacis,rubiæ, eryngii, eupatorii, helenii radicis, polii, costi, aristolochiæ, piperis, scolopendrii herbæ, seminis cucumeris,chamæpityos,radicis gentianæ, milti siue rubricæ sinopidis, fellis vrsini, spicænardi,baccarum iuniperi,seminis brassicæ,seminis eruce,singulorum par pondus, melle Attico cocto excipe ac vtere. Antidotus Hepatica Dioscori. Cinamomi, casiæ,vtriusque drach.4.croci,nardi, costi, seminis balsami, hyperici,glycyrhizæ, singulorum drach.8. Excipe melle Attico,ac exhibe nucis ponticæ magnitudine. Alia ad Hepaticos,& reliquos internos affectus, vt Aristocles. Piperis grana. 40. myrrhæ drac.8.croci,costi,mei,acori,nardi,dauci seminis,petroselini,scordii,singulo.drach.4. cinamomi drach.12.casiæ drach.12. Mellis quod sufficit. Datur nucis ponticæ magnitudine. Potio ad hepaticos spleniticos,
neph

nephriticos, hydropicos, auxiliatur & stomachicis, & molestiis ex partu, & cõuulsis. Prodest cõualescentibus & se reficientibus ex infirmitate, facit ad viciosos humores, ictericos & tusses, ac pleuriticos. Est etiam antidotus ad letalia pharmaca, & ad ferarũ plagas. Nardi indicæ drach. 2. costi drach. 7. casiæ drachm. 1. croci drach. 1. piperis albi obol. 5. alii drach. 2. seminis apii drach. vnã, obolos. 3. iridis Illyricæ tantundem, acori drach. 1. obol. 1. opobalsami drac. 1. succi ari masculi drac. 3. Vuæ passæ exacinatæ drachmas. 6. Terito cũ passo, ant melle excipito & drach. 1. cũ vino dulci diluto dato, aut cũ aquæ mulsæ cyathis. 4. aut vt cõueniẽs fuerit. Hæ quidem sunt Hepaticæ cõfectiones ab Andromacho proditæ. Transibo autem iam inde ad eas quas Asclepiades tradidit in tertio internorum, Quæ Mnasoni inscribit.

Confectiones Hepaticæ ab Asclepiade conscriptæ. CAP. VIII.

PRimã equidẽ cõfectionẽ Asclepiades Antonii Musæ esse dicit hoc modo cõpositam. Succi cichorii cyathum vnũ cũ aquæ calidæ cyathis. 3. dato, mellis Attici cochleario addito. Aut filicis vel anethi succi cyathum vnum cum aquæ mulsæ cyath. 3. dato. Aut picridis recentis, aut seridis recẽtis

sue

ſucci cyathum vnum cum aquæ mulſæ calidæ cyathis tribus. Hæc prima eſt deſcriptio trium pharmacorum in Aſclepiadæ libro. Cichoria itaq; & ſeris cibarii generis exiſtunt, Apud nos nanque rurales ambo hæc edunt & cruda & cocta. Vtitur eis etiam Eraſiſtratus abunde in affectionum circa aluum cura. Facultas horũ olerum ſubfrigida eſt & ſubamara ac moderatè adſtringens, & propter has qualitates, optima pharmaca calidis intemperaturis ipſius hepatis exiſtũt. Vltra hoc enim quod moderatè refrigerant, amplius & robur viſceri addunt per adſtrictoriam facultatem. Inſuperque commiſſuras oſculorum venarum in ſima viſceris parte ad eas quæ in gibba ſunt, extergent. Neque verò frigidas intemperies magnopere lædunt, quemadmodum quæ frigidam humiditatẽ abſq; adſtrictione aut amaritudine poſsident, facere ſolent. Iuuare etiã viſcus talium olerum ſubſtantia poteſt, etiam ſi citra feroſorum aut aliorũ humorum vitiationem intemperies fiat per ſe, & cum humiditatis cuiuſcunq; complexu, ex mixtura enim mellis, humiditatẽ per vrinam educunt. Quapropter etiam ſi ſiccata tuſa quis portioni inſpergat, itidem iuuant. Quin & decoctorum decoctum potatum multum commodi affert. Si verò non calida

da aliqua intẽperies infeſtet, aut ſi obturatio quædam ſit circa viſcus, magnopere auxiliantur ex vino albo tenui potata, cũ his quæ vrinam ciunt. Vtilis autem non ſolùm ſuccus ipſorum eſt tum recens, tum exſiccatus, ſed & ipſa olera exſiccata tuſaq; ac trita potui inſperſa, & eorum decoctum in potu acceptum, auxiliantur. Cæterùm ad viſceris expurgationem & meatuum apertionẽ, citra manifeſtam calfactionem aut refrigerationem, optimũ pharmacũ filix eſt, prædominantem habens amaram qualitatem Anethum verò nihil forte habet ad huiuſmodi affectiones, ſed modicè refrigerati ac condenſati viſceris curatiuum exiſtit. At verò catapotium ex chamæpity, cuius itidẽ meminit, eiuſdem cum prædictis facultatis eſt. Amarum enim & hoc pharmacum eſt. Nihil igitur mirum eſt, ipſam chamæpityn tum per ſe, tum cum cichorio potatam, hepaticas intemperaturas iuuare. Quemadmodum Aſclepiades ſcripſit in hæc verba.

Catapotium hepaticis. Radicis chamæpityos drach. octo, radicis cichorii drachm. quatuor, contunde & excipe melle cocto, ac præbe nucis ponticæ magnitudinem, & aquæ calidæ cyathos tres inſuper bibẽdos. Hæc Aſclepiades ſcripſit. Iuuant autẽ prædictæ herbæ hepaticos, nõ ſolum radicibus

ipsarum acceptis & præparatis velut Ascle-
piades prodidit, sed & succo, & decocto, &
arida comma vna cum semine tusa ac trita,
assumptis. Quin & Sphendamni, id est, ace-
ris radix tusa trita, nam & huius meminit,
eiusdem est cum prædictis facultatis. Exhi-
bet autem ex ea drac. 1. cum vini mulsi dilu
ti cyathis tribus. Insuper & ex nardo celti-
ca pharmacum: cuius item meminit: his con-
simile est. Scripsit autẽ ipsum sic. Nardi cel-
ticæ partes tres, absinthii partem vnam, tusa
& cribrata melle cocto excipito, & mystrũ
delingendum dato, Et quod post hoc scri-
ptum est consimile ipsi existens in reliquis,
plus habet de vi expurgandi ipsum viscus
per vrinas. Scripsit autem sic Asclepiades de
ipso. Pastillus hepaticus. Anisi, seminis a-
pii, asari, amygdalarum amararum munda-
tarum absinthii, singulo. drach. 4. præpara
cum aqua & reduc in pastillos, ac exhibe
drach. 1. cũ vini diluti cyathis 4. febrienti-
bus cum aqua mulsa. Hoc pharmacum le-
niter quodammodo est calidum, propter
vrinam cientium mixturam. Reliqua verò
omnia superiora, aut prædominantem ha-
bent frigiditatem, aut omnino neque hanc,
neque caliditatem. Verùm vim extergendi.
& vias digestionis ab obturatione vindi-
candi, omnia habent. Alia insuper medi-
ca

caměta Asclepiadæ scripta sunt, partim extergendi ac aperiendi & secandi vim habentia, partim verò calidiora paululum quàm sunt media, media autē dico quę neq; calfaciunt, neque refrigerant manifestè. Vnum verò inter ipsa calfactorium est, vbi ait, costi triti cochlearium præbe cum aquæ mulsæ calidæ cyath. 3. Reliqua verò quæ prope ad medium temperamentum accedunt, ad caliditatem vergūt, hæc sunt. Helenii drac. duodecim, crocomagmatis drac. octo, excipe cichorii succo & fac catapotia, eaque pro viribus exhibe, datur ad summum drachma ex vini mulsi diluti calidi cyathis tribus.

Hoc pharmacum poterat absque helenio etiam calidis intemperaturis conuenire. " Quando verò helenium extergētibus ammixtum est, ad caliditatem vergit, nisi quis omnino modicum de eo cum multa frigida permisceat. Quin & id quod ex fœniculo constat calfactorium est, sic habēs, fœniculi drach. 1. petroselini drach. 2. anisi, amygdalarum amararum, absinthii, singulorū drac. vnam, croci, myrrhæ, vtriusque obol. tres, excipe aqua ac redige in pastillos, & dato drac. vnam, vt supra prædictum est. Etenim hoc loco fœniculum quidem & petroselinum, multum calfaciunt: reliqua verò moderatè, amygdalæ verò attenuatoriæ sunt

facultatis,& præſertim ſi fuerint amaræ. Medium autem quodam modo inter calfacientia & refrigerantia eſt hoc pharmacũ, quod Aſclepiades ſcripſit hoc modo. Eclegma hepaticum Paulini, auxiliatur confeſtim, chamæpityos ſiccæ lib. 1. myrrhæ vnci. vnã, paſsi protropi ſexta. 3. Chamæpityn & vinum dulce coquito, & vbi ſuperfuerit tertia pars, liquorem exprimito, eiq́; mellis Attici libram dimidiam adiicito ac rurſus coquito. Poſtea verò myrrham addito aſsiduè agitando, atque vbi diſſoluta fuerit, ab igne ablata reponito, & ante cibum myſtrũ exhibeto. Scripſit & ex cochleis pharmacum hepaticum Aſclepiades huiuſmodi. Cochlearum trium carnem valde probe terito, & affuſis vini nigri cyathis tribus calfacito, ac bibendum dato. Videntur autẽ hæc iuxta totam ſubſtantiam efficacia eſſe, non ſecundum vnam aut alteram qualitatẽ. Quale eſt & Lupinum hepar, cuius abunde experimentum habemus. Vſus autem ipſius conſimilis cochleis eſt, teritur enim exactè hepar lupinum, & datur drach. 1. cum vino aliquo dulci, qualia ſunt theræum creticum, & ſcybelites, ac dulce protropum. Benigna enim hæc ſunt viſceri, ipſum nutrire potentia, & media iuxta calidi & frigidi oppoſitionem, & ob id talia pharmaca omnib

nibus intemperaturis conuenire videntur, vt quæ ex ſubſtantiæ proprietate commoditatem de ſe exhibent, & neque calidas, neque frigidas intemperies lædant. Atqui in febricitantibus manifeſta febri, aut nō obſcure, velut ſolet aliquibus hepaticis accidere, melius eſt ex aqua calida pharmacum præbere, aut ex aliquo prædictorum ſuccorum, velut eſt ſeridis ſuccus. Ad induratas hepatis affectiones. Et ad has Aſclepiades quatuor pharmaca his verbis ſcripſit. Confectio ciens vrinam, facit ad induratas hepatis affectiones, ad ſplenicos, & ægrè ſe à morbo recolligentes, ac hydropicos, & in vniuerſum bonum colorem inducit. Croci, nardi, caſsiæ, ſingulorum drach. 2. coſti, floris, iunci odorati, cinamomi, myrrhæ ſtactę, ſingulorum drach. 1. mellis cocti drach. 25. Datur fabæ Aegyptiæ magnitudine cum vini mulſi cyath. 4. Alia qua vſus eſt Paſicrates. Vrinam multam ducit. Seminis dauci ſeſquidrachmam, radicis rhei ponticæ, floris iunci odorati, ſeminis balſami, cedridum, aniſi, nardi indicæ, croci, cinamomi, caſsiæ, phu, aſari, petroſelini, chamæpityos, ſingulorum * drachmam vnam, mentæ ſiccæ obolos tres, nucleorum pinearum nucum repurgatarum numero L. Excipe melle cocto & dato nucis ponticæ magni-

* *Aliàs ſeſquidrach.*

tudinem,cũ vini mulſi diluti cyathis tribus.

Alia antidotus ex felle vrſino, pharmacum accommodatum ad induratas hepatis affectiones. Chamæpityos, marrubii, ſeminis petroſelini, gentianæ, ſeminis viticis, fellis vrſi, ſinapis, ſeminis cucumeris, ſcolopendrii, panacis, rubricæ lemniæ, rubiæ, ſeminis braſsicæ, ariſtolochiæ, piperis, nardi indicæ, coſti, ſeminis apii, ſeminis erucæ, eryngii, polii, echii, eupatorii, baccarum iuniperi, ſingulorum drachmam vnam, tuſa, cribrata, melle excipe. Datur nucis auellanæ magnitudo in vini mulſi cyathis duobus.

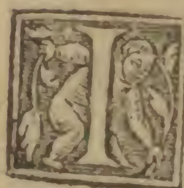
Alia accommodata, facit & ad alias internas affectiones citra tuſsim. Radicis gentianæ, chamæpityos, marrubii ſeminis petroſelini, fellis vrſi, ſinapis, ſeminis cucumeris ſcolopendrii, panacis, rubricæ ſinopicæ, rubiæ, ſeminis braſsicæ, ariſtolochiæ longæ, piperis albi, ſpicæ nardi, coſti, ſeminis erucæ, eryngii, baccarum iuniperi, ſeminis fraxini, chamædryos, dictamni cretici, ſeminis ceſtri, ſeminis dauci, ſingulorum vnciam vnam, mellis Attici quod ſatis eſt. Datur nucis ponticæ magnitudo, liquor ſit paſsi cretici cyathi duo. Hoc pharmacum vſu & experimento approbatum eſt. In alio exemplari etiam pelecini tantundem habetur. Circa prædicta quatuor pharmaca

recte fecit Asclepiades quod non simpliciter adscripsit, velut in aliis, quod ad hepaticos ipsis sit vtendum, sed cum appositione, ad induratas videlicet affectiones. Humidæ etenim visceris affectiones, exolutum & imbecille ipsum facere solent, veluti sunt articuli laxati: siue autem cum frigiditate, siue cum caliditate, siue sine his, laxitas ipsius sola constiterit, penitus adstringentibus pharmacis opus habēt: verùm hoc aut cum calfacientium mixtura, si frigida qualitas prædominetur, aut cum refrigerantium, si calida. Quæ verò ob frigidos & crassos ac viscosos humores in solidis corporibus imbibitos indurantur: ex necessitate frigidam habent affectionem. Quare & calfacientibus simulque tenuium partium pharmacis opus habent. Hæc enim sufficientia sunt, & ad viscositatem humorum induratis partibus infarctorum extergendam, & ad secandam crassitudinem, & discutiendos ita extenuatos. Verùm in quinto de simplicium pharmacorum facultate, vbi de eiusmodi affectionibus sermo mihi habitus est, emollientium medicamentorum mixturam laudaui, nimirum vt præparantem indurata corpora, & prædictis pharmacis idonea facientem: citra verò præmollitionem, diffunduntur quodammodo

ea ipſa corpora,& eueſtigio manifeſtã imminutionem habent, ſed in immedicabiles reliquias terminatur res vbi fuerint ſuperreſiccata. Hæc eadem & in 14. methodi curatorii nobis ſunt dicta. Igitur & circa hepar coniectare oportet emollientium mixturã, nam quum cõpagis humectæ ſit hepatis corpus, valde moderatis opus habet emollientibus: prædominatur itaq; in ipſo, præter aliarum partium induratarum morem, calfacientium & attenuantium mixtura. Meritò itaque ex præſcriptis quatuor pharmacis Aſclepiades poſtremum maximè laudat, vt quod multam de ſe experientiam præbuit: ex aromatis enim componitur attenuare ac diſcutere valẽtibus: aliaq; pharmaca adſumpſit, acria ſecantiaq; ac diſcuſſoria: mitigatoria autem his ammiſta ſunt, cucumeris ſemen ac iuniperi baccæ. Deinde verò mel & eryngium, velut vrinam cientia his addita ſunt, quo exterſæ viſceris affectionis per vrinas deductio fiat.

Quæ Archigenes ad Hepaticos in ſecundo pharmacorum ſecundum genus ſcripſit.

CAPVT IX.

IN hepaticis cõueniente prægreſſo ductu per alimẽta, vnctiones, communia cataplaſmata, venæ ſectionẽ, cucurbitas, ſinapiſmos,

dro

dropaces, & consimilem diætam, amplius cõscribendis compositis potionibus & malagmatis optime ipsis conuenientibus vtaris. Et potionibus quidem his. Senecionis decoctum vt valde commodum exhibeto. Nascitur autẽ huius caulis maximè in tegulis. Aut vngẽti nardini cochlearia. 4. quotidie bibenda dato, & maximè in induratis.

Aut aristolochiæ obol. 3. propinato febriẽtibus ex aqua, febre carẽtibus ex vino, valde benefacit. Aut trifolium acidum in aqua coquito ad tertias, & per triduum bibendũ dato pro vice cyathum vnũ. Aut fel vrsinũ in vase leniter feruefacito, & in sole resiccato, atque ex eo hepaticis cochlearium vnum dato. Aut radicis rubi corticis minã vnam, cum aquæ congio vno, in nouo vasculo ad residuum quartæ partis coquito, & ad succum per noctem sub dio expositũ mellis cyathos sex, ammisceto, & ieiunis ad triduum bibendum dato. Aut pseudobunii obolum vnũ dato cum * melle ieiunis. Aut dauci & fœniculi radicis vtriusque minam dimidiam cum aceto mulso ad tertias coquito, & ieiunis cyathum vnum exhibeto. Aut glycyrrhizæ succi obolũ vnum aut duos ieiunis dato, & aluum subducit, & vrinam mouet. In magna duritia abrotoni succum quàm crassissimum præbe bi-

* Aceto mulso vetu. cod.

bendum. Aut acori obolum I. panacis tantundem, cum aqua propinato. Aut ſpicæ nardi decoctum aſsiduè exhibeto. De Cataplaſmatis. Cataplaſma porrò Hepaticum fit, malis cotoneis cum farina ordeacea & fœno græco coctis. Aut ſemine lini trito cum polenta in vino cocta. Aut ipſo lini ſemine cocto in paſſo, aut crudo trito cũ melle ſubacto. Aut capparis radice in aceto mulſo cocta. Aut farina ordeacea cum ficubus. Aut oleæ radice in vino cocta. Aut myrobalano tuſa cum vino. Aut cerato ex phœnicobalanis facto. Summe enim ad hepatis inflammationes facit, maximè in quibus etiam ſtomachus affectus eſt, & coſtæ diſtentæ ſunt. Aut palmulã reiecto interno nucleo diligenter tũdito, & cum æquali parte cerati roſacei in mortario probè vnito, roſaceũ adſtillando atq; ita imponito. Aut myrrham amineo vino macerato, & palmulis ammiſceto, & linteolo infarta imponito. Cæterùm malagmata quibus quis vti poſsit in inflammatione hepatis citra manifeſtã cauſſam, poſt irrigationes & cataplaſmata, iã ante ſcripra ſunt in ſermone de oris ventris inflammatione, nimirum communia illi & hepati exiſtẽtia, in quibus ſunt etiam quæ ex meliloto præparantur, & polyarchium. Verùm etiam nunc apponen

nentur quædã ex ipso Andromacho. Malagma Andromachi ad hepaticos. Ammoniaci Thymiamatis, drach. 144. alii drach. centum habent bdellii drach. 24. alii centum, aceti heminas quatuor, cyprini heminam vnam, ego verò heminæ dimidium.

Malagma Apollophanis. Ceræ drac. 80. ammoniaci thymiamatis drachm. 80. terebinthinæ drach. 40. mannæ thuris drac. 40. cum irino contundito.

Malagmata à Damocrate conscripta ad hepar & præcordia. Quædam ex eis etiam ad totum ventrem & splenem.

CAPVT X.

Affecta si quis per stomachum præcordia,
Et per iecur, intestina per, dein per colum,
Per ventriculum, aut viscus aliud sic proprie
Dictum, volet inquam læsa quis præcordia
Malagmate integere bono, & percommodo.
Primum paratum habebit hoc longe antea,
Infirmũ enim atque inualidũ est factum recens.
Ceræ capit quod ponticæ libras duas,
Ammoniaci Thymiamatis solam libram,
Terebinthinæ frictæ pariter solam libram,
Vstæq; resinæ piceæ simul, libram,
Et post trientem cardamomi seminis,
Aridæ cyperi tantundem, item myrrhæ bonæ,
Pondusq; par vni horum, iridis mox candidæ,
Sextantem & inde celticæ spicæ integræ,

His vnciam vnam & dimidiam croci boni
Et sex meliloti, item duas, bessem puto.
Verum melilotum præstiterit hic Atticum,
Recentis & cyprini libras olei duas.
Oleum cyprinum tu cum reliquis liquoribus
Et decoque lenta flammula, & derادito.
Dein tusa cribrata & reliqua, vino bono
Rigata per noctem integram & totam diem
Vinum omne donec combibant seponito.
Vnctisq; post cyprino manibus, hæc pharmaca
Mortario amplo vni, & simul committito.
Molliq; pelle tecta sic reponito.

Aliud Malagma eiusdem.

Aliud valens ætas itidem si accesserit.
Verum hoc mage affectus vitiantes mox habitũ,
Quicunque non cum flatibus, feruentibus
Et phlegmonis lædunt diutioribus,
Et viscera irritant grauibus doloribus,
Iuuat: solubiles male & iam duritias
Dissoluit, exoluta earum compage,
Paratur hoc modo, vt bonæ terebinthinæ
Libram mediam, tantumq; ceræ ponticæ,
Fœniq; græci vnam capias puri libram.
Et de nitro, & de panace vnicam libram,
Rursus anisi seminis vnicam libram,
Pinguedinis puræ vituli simul libram,
Pondusq; par contusæ & albidæ iridis,
Parum de aceto, tres cyathos sine dimidio,
Mellis duas libras recentis Attici,

Am

Ammoniaci thymiamatis solam libram
Quidam addidere, verum alij libras duas.
Sic tusa, cribrata, & cataplasmatis modo
Cum melle mixta, & pauca aceti stillula,
Donec fuerint mollita tactui coquito:
Atque hinc liquatã ad cerulam, & pinguedinẽ,
Terebinthinam & calentem adhuc adijcito.
Et vasculo maiore derasa excipito,
Manibus subacta dein simul committito.
Nec vtere mox, inualidum est factum recens.

Aliud Damocratis malagma.

Odorum & hoc, tollensq; mox vitia hepatis,
Affectiones renibus, colo & graues,
Stomacho simul & vuluæ diutiusculas.
Idemq; iam corrupto habitu super datur,
Morboq; longo pallidis, hydropicis,
Et qui male concoquunt cibum, & fastidiunt.
Habet hoc amomi Scythici, xylobalsami,
Et cardamomi, bdellijq; lucidi,
Aridæ Cyperi, thuris boni omnium parem
Modum, libram, post caßiæ daphnitidis,
Myrrhæ bonæ, pariter croci, de singulis
Libræ trientem, aut amplius quid paululum.
Nardi bonæ post Syriacæ vncias duas,
Terebinthinæ puræ bonæ libras duas,
Albeq; ceræ perpolitæ vnam libram,
Recentis vngenti cyprini libram vnicam,
Vini falerni hinc optimi sextarium.
Contusa alia cribro tenui concernito.

Thus,

Thus, bdellium, in mortarium coniicito.
Myrrham bonam, simul crocumq́; his addito,
Fractisq́; pauco cyprinum vino indito,
Dein tundito, mellisq́; craßitudinem
Formato, & his aromata mox trita addito.
Et quod superest vinum addito, committito
Totam diem noctem simul quo combibant.
Terebinthinam vero, cyprinum, ceram & simul
Igni liquata lentulo, his affundito.
Vnctisq́; post manibus per vnguen quodpiam,
Subacta sic committito, & reponito.
Nec mox parato vti velis tu pharmaco,
Sed tempore interiecto, & hoc ceratulo
Partim polito, vt mollius sit, addito,
Quanquam potes solo vti etiam, raro tamen.

Aliud Damocratis malagma.

Aliud malagma ad iam relatas commodum
Affectiones, si fuerint diutinæ,
Confert lienosis vel omnium optime,
Si palluerint, & si febricitauerint,
Aquamq́; habeant præcordia his si pauculam,
Mu tam nequeunt curare enim malagmata.
Ficus cape pingues sicciores, sed nouas.
Et semine eiecto, simul vmbiliculo,
Appende drachmas quinquies tres ac decem.
Albæq́; ceræ ponticæ parem modum,
Myrobalani pinguis libram post integram,
Nitri marini sed libram modo dimidiam,
Aluminis scißi duas supra & decem

Drac

Drachm.is,superq; dimidiam,triobolon.
Et mox onychis,quod sic vocatur,bdellij
Addes parem tu aluminis dictum modum.
Nitro parem florem lapidis sed Asij,
Ammoniaci tantumq; thymiamatis.
Et seminis post filiculæ,& nasturtij,
Et cardamomi,quàm optimiq; origani,
De singulis sextarij quartam modo.
Viniq; post,irini vnguinis,quod sufficit.
Paratur at tandem malagma in hunc modum,
Vino rigatum suaueolenti bdellium;
Mortario emollito,& hinc adiicito
Ficus,simul rursusq; rite tundito,
Quo trita vini stillulis fiant probe,
Mixtura mox addatur inde inspersilis.
At post rigatam feruida ceram ex aqua
Mollem manibus factamq; latam adiicito,
Et tusa mox ligni radio compingito,
Guttis & vnguinis frequens madefacito.
Vsus malagmatum omnium,quæ ventriculo
Induntur,& stomacho,simul interaneis,
Est tempus,in quo quicibus congestus est,
Non amplius residet,sed aluum iam subiit.

FINIS OCTAVI
LIBRI.

CA

CAPITA NONI LIBRI.

CLAV

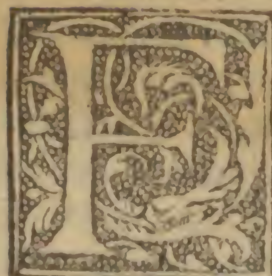

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE COMPOSITIONE

pharmacorum ſecundum locos, Liber nonus, Iano Cornario medico, interprete.

*

De Ictericis. CAP. I.

IVNT quidem Icterici ratione bonę iudicationis in febribus, proruente nimirum ad cutem bilioſo humore, & facilè ſanè hi curantur balneis aquarũ potabiliũ, & olei diſcuſſorii affrictu, omniũq; rarefacientiũ cutem, Quale eſt anethinum oleum, & chamæmelinum ac cicinum. Poſt hæc etiã vngenta faciunt, gleucinum, *crocinum, deinde irinum & amaracinũ. Verùm alias confectiones priuatim Ictericas appellatas ſuis autoribus, ne putes ad huiuſmodi ictericos conuenire, neque enim hoc illi ipſi de his prodiderunt, ſed ad eos

* *Aliàs comaginum.*

ictericos qui vasorum circa hepar obturationem habẽt. Imò etiam eos qui ex inflammatione icterici fiunt. Itaque qui icterum seu Regium morbum ex obturatione incurrunt, sine febre permanent, Qui verò ex inflammatione, omnino febricitant. Quicunque igitur in pharmacis ictericis adscripserunt, in quibus ea ipsa conuenire dicant, hi recte fecerũt. Qui verò indiscriminatim & simpliciter protulerunt, non parum peccauerunt. Etenim quæ multum medicamentaria sunt, itidemque facultate calida, magnopere febricitantes lædunt. Talia sunt gentiana, struthion, helenium, costus, aristolochia, polium, centaurea. Conueniũt autẽ ictericis ex inflammato hepate, quæcunque inflammationes sanant. Quemadmodum etiã his qui ex obturatione omnia quæcunque strenue extergent, etiamsi medicamentariam substantiam habeant, & calidæ sint facultatis. Si verò coincidant simul obturatio & inflammatio, laxantibus simulque extergentibus opus erit. Fugienda autem quæcũque medicamentariæ substantiæ, & calidæ facultatis existũt. Quum igitur & plerique ante me Icterica pharmaca indiscriminatim conscripserint, ego propria discrimina singulis ipsorum adiiciam, quo sciatis quibus nã in febribus citra pe-

ricu

riculum vti queatis, & quibus maius exacerbatione febris & inflammationis detrimentum ſubſequatur, quam ex exterſione emolumentum reſultet.

De pharmacis Ictericis ab Andromaco ſcriptis.

ANdromacus quatuor pharmaca ad Ictericos indiſcriminatim tradidit, minimè quidẽ periculoſi vſus in his qui nõ febricitant, verùm nõ ſecuri in febricitantibus, & maximè ſi cum vino aut vino mulſo ea exhibeat, quẽadmodũ aliquando damus in febribus moderatis, & viſceris obturatione. Quare ex aceto mulſo nõ valde acido ſecurius tunc ea pharmaca propinantur, ſunt autẽ quæ ab Andromacho deſcribuntur pharmaca quatuor, quæ iuxta illius dictionẽ ſic habent. Ad Ictericos. Incolocynthidis calicẽ vinũ fundito, calfacito, ac bibendũ dato ſubducit aluũ. Idẽ & thus facit. Aliud ad Ictericos. Adianti obol. 3. nardi obol. 2. abſynthii drach. vnã, myrrhæ obol. 3. Excipe paſſo, ac dato nucis auellanæ magnitudine, ex aquæ cyathis. 2. Aliud ad Ictericos quo vtor. Struthion cũ croco coloratũ, nucis põticæ magnitudine ex aqua aut aqua mulſa dato. Datur & Anchuſa cochlearii menſura. Aliud ad Ictericos, vt Apollonius. Erui drach. 24. cornu cerui

vsti drach.8.thuris drach. tres, nardi Celticæ drach.* duas, nardi Syriacæ drach.1. piperis sesquidrachmam, floris iunci odorati drach. vnam myrrhæ obol.2.* casſiæ obol.1.cinamomi obol.1.Vtere ſicco cum vini mulſi ciathis tribus.

*Alias 1.

*Cod.vet. addit hîc costi obol. duos.

De pharmacis Ictericis ab Aſclepiade ſcriptis in tertio internorum.

EX his quæ antea dixi cognobile fit, etiam ſi citra diſcrimẽ pharmaca prodantur, quæ fugienda ſint febricitantibus. Conſueuit autem Aſclepiades aliquando diſtinguere apponendo, febrientibus hoc modo exhibere oportere medicamentum, Non febrientibus hoc modo, vbi vero omnino nihil apponit, his in non febrientibus magis eſt vtendum, quemadmodum ſanè etiam, quando ex vino ſolo, aut vino mulſo vſum fieri debere cenſemus. Talia enim non febrientibus conueniunt. Verum ſcripta ab ipſo pharmaca hæc ſunt. Potio ad Ictericos. Cichorii ſucci ciath.6.febrientibus per ſe dato. Non febrientibus autem cum vini cyath.3. Aliud, Solani ſucci cyath.1. Vini mulſi diluti dimidium, Aliud inſperſile. Anchuſæ tenuiſsimè tritæ cochlearia 2.cum aqua potabili exhibe. Aliud, Struthii cochleariũ 1.dato cum vini mulſi diluti ciathis 3.Aliud Nicerati ciẽs vrinam.

nam. Cicerum ſiccorũ ſextariũ.1.roſmarini manipulum,aquæ ſextar. 6.fœniculi manipulum,aſparagorũ paluſtrium radicum manipulum,præparato ac dato,vt dictum eſt, coctum ac excolatũ liquorem, febrientibus ſimpliciter & aſsiduè bibendũ. Nõ febrientibus cum vino diluto. Aliud, Cicerum ſextar. 1. adianti manipulum, aquæ ſextar. ſex aſparagorum paluſtrium radicum manipulum, præparato & exhibeto velut dictum eſt. Paſtillus ad Ictericós, facit & Hepaticis. Amygdalarum amararum mundatarum drach. 4.aniſi,abſinthii,vtriuſque drach.1.nardi Indicæ,aſari vtriuſq; drach.1. tuſa & cribrata aqua ſubigito,ac formatis paſtillis drach.1.cum vini mulſi cyathis tribus nõ febrientibus dato. Aliud quo vſus eſt Charixenes. Aſari, abſinthii, vtriuſq; drach.8. ſeminis aniſi,fœniculi,apii,amygdalarum amararum repurgatarũ,ſingulorũ drach.4.Aqua ſubige ac forma paſtillos,& exhibe vt dictum eſt. Nicerati errhinum Medicamentum quod naribus attractum, morbum regium expurgat. Quando reliquum corpus iuxta naturam habuerit,oculi verò pallidi permanſerint,aceti acerrimi cochlearium vnum in balneo naribus attrahendum exhibe, detrahit multæ bilis fluxionem. Eiuſdem aliud. Naſturtii vi-

ridis folia tenera, aut roſmarini viridis folia tenerrima terito, & expreſſo inde liquore vt prædictum eſt vtitor. Aliud eiuſdem. Elaterium cum lacte muliebri tritum naribus infundito, & attrahere iubeto. *Aliud cyclamini ſuccum ex aqua tritum, vtitor vt prædictum eſt.]

*Hæc ex vet. cod. ſunt addita.

Quæ pharmaca Archigenes ad Ictericos conſcripſit, in ſecundo pharmacorum ſecundum genus.

AD Ictericos conueniēti diæta & ductu per frequentes deambulationes & multam vngentorum frictionem vtaris, ampliusq́ue fomentis ſiccis & ſubſcriptis medicamentis. Aiunt eos qui * in febribus morbum regium incidunt, rubi canini fuluo fructu comeſto, ſtatim probè iuuari, Auxiliatur & chelidoniæ herbæ ſuccus cum vino aut aqua mulſa potatus. Aut adianti vel rubiæ radicis obol. tres, cum aqua mulſa exhibe. Aut ſtruthion cum melle delingant. Aut fellis vrſini cyathum bibendum dato. Aut hyperici drachmam vnam ex vino mulſo propinato, vel aquæ mulſæ cyatho vno. Aut helxinæ decoctum ad dies quinq; vel ſex cum vino mulſo. Aut ſtercoris canini albi ſextantem, cum mellis quadrante ad triduum bibēdum dato. Aut lichenas in petris naſcen

Alter ex vet. cod. habet qui citra febrē & ſic videtur habuiſſe vet. interpres.

ſcentes cum aqua mulſa propina. Aut lichenis in tegulis vel lapidibus naſcentis drac. 1. ex meraco propina. Aut naſturtium cũ olei cyatho vno bibendũ præbeto, radicē verò eius in nares indito. Aut abſinthii cochlearia. 4. aniſi cochlearia. 3. exhibeto ex aceto mulſo. Aut oxylapathi ſiue lapathi radicis tritæ acetabulum, dato ex aqua mulſa: ſi nō febriat cũ vino, aut vino mulſo. Aut adianti & mentæ & rubiæ parem menſuram in aqua feruefacito, & heminã inde bibēdã exhibeto diutius ad ſolem inſolato, ac ſitienti & anheloſo, quo poſt acceptum potũ exudet. Statim tranſmutat colorē. Aut adianti & myrrhæ eius dimidiũ, ieiuno à balneo exhibeto in vini hemina dimidia. Aut leporis coagulum cũ meraco ad dies. 5. vel. 6. præbeto. Aut Scolopendrii drac. 4. ieiunis ex vino ad dies. 5. vel. 6. dato. Aut mētæ & rubiæ ac adianti æquas portiones cum aquæ cyathis duobus propinato. Aut betæ foliorum crudorum drac. 6. myrrhæ obol. 2. cum aqua mulſa ieiunis exhibeto, aut prælotis ac ieiunis cũ vini hemina dimidia dato. Aut adianti drach. 1. myrrhæ drach. 2. mentæ drach. 1. in aquæ heminis duabus coquito donec medietas ſuperſit, deinde vbi plurimum deambulauerit probè fricato, & ſpiritu adhuc ſublimiore exiſtente bibendã

dato. Hoc ad biduum facito. Aut cicer eruinum in aqua ſub dio per noctem exponito, aquamq; bibendã dato, & cicer inſuper comedendum mane ac veſperi. Inde verò per triduum abſinthium ex aqua mulſa bibant. Aut cum cyclamini ſucco purgatis naribus lauato. Aut herbam Orontium appellatam coquito, & cũ decocto lauato, & decoctum confeſtim viride reddes. Aut venã ſub lingua ſecato. Quod ſi ad nullum horũ auxiliorum malũ cedat, expurgatione per ſcammoniam & exquiſita diæta vtantur, atq; ita ad exercitia progrediantur.

De ſplenis affectionibus. CAP. II.

Vòd omnes corporis particulæ familiarẽ ſibiipſis ex venis trahant humorem, in cõmentariis de naturalibus facultatibus edocti, in iiſdemq; etiam quòd velut fecẽ ſanguinis, ex qua atra gignitur bilis, hoc viſcus alimentum habet inſtituti, & vltra hæc memoria tenentes ea quæ in curãdi methodo de Splene ſunt dicta, facilè aſſequemini ea quæ nũc referẽtur. Quorum primũ & principaliſsimum hoc eſt, Quod hoc viſcus à natura celerrimè indurari ſoleat, ſanguine nimirũ in venis ipſius obturato, & ob craſſitudinem neque excerni, neque diſcuti facilè potente. Attenuantibus igitur opus habet

bet pharmacis citra manifestam caliditatẽ, vt ne vehementius incrassescat succus crassus in ipso obturatus. Quo verò actiones ipsius conseruentur, ex austeriis aliquid his ammiscetur, quale est etiam adstringentiũ genus. Didicistis enim in naturalium facultatum commentariis, Quòd quum omnes particulæ suæ conseruationis gratia habeãt facultates, tum familiarium attractoriam, tum alienorum expulsoriã, itemq; assimilatricem sibiipsis eorũ quæ attraxerint, Aliquibus ipsarum insuper inest, per accidens magnopere iuuare totum corpus. Ex horũ genere est & lien, qui ex hepate in seipsum velut fecem sanguinis trahit, quemadmodũ vesica in hepate bilem, & renes vrinam. Si igitur præ imbecillitate eiusmodi sanguinem ad sese trahere non potest, vitiosus humor vniuerso corpori affricatur, Ob id itaq; naturalem ipsius firmitatẽ custodire oportet, quo cõueniens ipsi alimentũ attrahat, per quam actionẽ vniuerso corpori ad humorum bonitatem confert, & generata in ipso recrementa in ventrẽ demittere potest, vnà cum ciborum recrementis excernenda. Ea gratia igitur valde amara medicamenta ipsi offerimus, quædamque ipsis ex austeris miscemus. Quædam verò ad materiam cõmoda, ad ceratorum videlicet

& malagmatum præparationẽ, apponimus, quale pharmacũ est cera, & resina, & pix, & bitumẽ, & quęcũq; alia huiuscemodi. Iuxta primã autẽ rationẽ acetũ & acetũ mulsum, visceri commoda sunt, vtpote secare & attenuare crassos humores potentia, citra calfactionem. Quemadmodũ igitur in aliis particulis ea quæ per cataplasmata, aut liquida pharmaca imposita, aut affusa fotu auxiliantur, in alio opere relata sunt: Ita & nunc relictis his quæ inflammato spleni cõmodant, eorum solũ mentionẽ faciam quæ indurato visceri opitulantur, quod ipsum etiã in medicamentariis libris fecerunt qui ante me scripserunt, propriè eos splenicos appellantes, qui induratã splenis affectionẽ habent.

Pharmaca potabilia ab Andromacho ad splenicos conscripta.

POtio ad splenicos Antipatri, vt Nilus. Carnis myrobalani drach. 3. hemionitidis herbæ, quam quidã asplenũ, quidam scolopendrã dicunt drach. 6. corticis radicis capparis drach. 4. costi drac. 4. chamædryos drach. 6. polii drach. 3. radicis cotyledonis drachm. 2. corymborum hederæ nigræ grana. 25. ammoniaci thymiamatis drach. 4. seminis hyperici drach. 2. galbani drach. 2. seminis periclymeni drach. vnam, aut radicis

drach

drachm.3.nasturtii nigri sesquidrachmam, succi fructus scillæ drach.16. Dantur oboli duo in aceto mulso. Aliud splenicis potabile. Glandis vngentariæ drach.4. hederæ albæ grana.24.costi drach.2. seminis periclymeni drach.2.hyperici drach.vnam, alii drach.4.galbani drachm.vnam,obol.2. nasturtii drac.4. Excipe succo scillæ cocto. Dato fabam græcã in aceto mulso. Aliud,

Carnis myrobalani drachm.3. hyperici drach.6.seminis periclymeni drach.6. radicis dauci drach.6.rubiæ,acori,phu pontici, croci,singulorum drachm.6.iunci odorati drach.tres,Mei drach.6. nasturtii, chamæpityos,radicis capparis,singulorum drac.6. polii drachmas.6.alii drach.tres,ammoniaci thymiamatis drach.tres, cum aceto mulso pastillos duorum obolorum ponderis formato,& vnum in aceto mulso dato. Facit & ad hepaticos,& hydropicos. Aliud facit ad splenicos. Trixaginis drach.quatuor,polii drach.5.chamæpityos drac.quatuor,rubiæ drach.5.ammoniaci thymiamatis drach.tres, artemisiæ drach.tres,myrobalani drach.quatuor,corticis radicis capparis drachmas tres,aristolochiæ drach.6. tragacanthæ drachmas duas, cum aqua in pastillos triobolares redigito, ac dato ex aceto mulso. Aliud Stomacho cõmodum.

Vtere

Vtere etiam ad omnem affectionẽ ſplenis, facit & ad conuulſa, inflata, & vitia muliebria. Myrrhæ drach. 4. nardi Indicæ drac. 4. corticis radicis capparis drachmas. 4. coſti drach. 5. radicis panacis drac. 4. radicis peucedani drach. 4. dictamni drachmas. 4. polii drac. 2. corticis radicis periclymeni drachmas. 4. rubiæ drach. 3. & dimidiam, ammoniaci thymiamatis drach. 4. & dimidiã, aliqui etiam iridis drac. 4. & dimidiam. Excipe aceto mulſo, præbe obol. 2. in aceto mulſo. Aliud Splenicis, orthopnoicis. Struthii, ſcillæ aſſatæ, panacis, radicis capparis, ſingulorum drac. 5. crocomagmatis drac. 2. & dimidiam, excipe aceto & præbe in aceto ſcillitico. Aliud, Struthii, corticis radicis capparis, trixaginis, panacis, ſingulorum drach. 10. fructus myricæ drach. 3. Excipe aceto ſcillitico, & drachmã. 1. ex aceto ſcillitico exhibeto.

Pharmaca potabilia ab Aſclepiade, ad Splenem conſcripta.

CYnogloſsi manipulum cum vini cyathis. 3. terito, & expreſſum liquorẽ ante cibum bibendum dato, facit & ſuccus per ſe. Colligere autem oportet herbã ſiniſtra manu ante ſolis exortum. Aliud. Trixaginis manipulum cum vini ſextario vno

co

coquito,&· expressum liquorem reponito, atque ex eo cyathos. 2. ante cibum dato.

Pharmacum insperfile Splenicis. Myricæ fructum tusum & cribratum reponito. Vsus verò tempore cochlearia. 2. cum aceti mulsi diluti cyathis. 3. dato. Aut herbam pelargitin appellatam tusam ac cribratam dato vt prædictum est. Aliud, Asini aut equi syluestrium lienem siccatum tundito ac reponito,& cochlearia. 2. cum vini diluti cyathis. 3. exhibeto. Catapotium Splenicis. Corymborũ hederæ albæ grana*. 3. *Aliàs. 6. deuoranda præbe,& aceti mulsi cyathos. 3. insuper bibendos. Catapotium Andreæ pæonium dictum. Myricæ fructum tusum & cribratum galbano excipe,& in catapotia redige,eaque pro viribus exhibe. Pastillus splenicus tumorem eliquat. Fructus ericæ drach. 4. piperis albi,nardi Syriacæ, ammoniaci thymiamatis, singulorũ drachm. 2. Arida tunduntur & cribrantur, ammoniacum aceto scillitico dissoluitur, & aridis additum in pastillos cogitur,fiunt autem pastilli drachmæ pondere, daturque drach. 1. ex aceti mulsi cyathis. 2. Qui pharmacum hoc tradidit,dixit porcellum ad triduum hoc bibisse,& postea resectum, sine liene inuentũ esse. Alius splenem tumentem eliquans & consumens. Ammoniaci

thymiamatis, foliorum rubi tenerrimorum, vtrorumq; drac. 8. corticis capparis drac. 4. myricæ fructus, herbæ aspleni quæ & scolopendrium & hemionitis dicitur, vtriusq; drach. 2. nuclei scillæ assatæ & purgatæ, piperis albi, vtriusq; drach. 2. Excipe aqua & redige in pastillos, atq; exhibe drach. 1. cum aceti mulsi cyathis. 3. Chrysermi pastillus, splenicis, hydropicis, Cit vrinam, mollit aluum. Scillam magnam luto oblitã assato, & corticem detrahito ac quod ad fundũ est durum, ex nucleo verò libras. 2. accipito, seminis dauci* drach. 8. hoc est vnciam vnã, anisi, seselis, radicis panacis, iridis, singulorum tantundẽ, seminis vrticæ, baccarum cedri, vtrorumq; drach. 12. myrrhæ drach. 4. erui moliti chœnicem. Vini odorati quod satis est. Subacta in pastillos redigito. Datur drach. vnam, cum aceti mulsi cyathis. 3.

** Græcico di. habent ὁ ξύβαφον.*

Alius Eugerasiæ. Scillæ assatæ depuratæ minas. 2. radicis bryoniæ minas. 8. piperis albi tantundem, petroselini tantundẽ, seminis dauci cretici tantundẽ, erui moliti tantundem, cedridũ, hoc est, cedri baccarũ sextarios. 6. aceti bessem, iridis, radicis panacis, myrrhæ, singulorum quadrantẽ. Vini falerni quantum satis est his in pastillos cogendis, formatos autem pastillos in vmbra resicca, &* vnciam 1. cum vini diluti cyathis

** Drac. 1. habẽt vet. cod.*

this tribus exhibe.

Epithemata & emplastra eiusdem Asclepiadæ ad recentes splenis inflãmationes.

FOliorum tenerrimorũ arboris sambuci lib.3. aloës lib.1. cum aceto subigito, & linteolo infarcta imponito. Aliud, Ericæ fructus semissem, galbani lib.1. alii semissem, fructum tundito ac cribrato, atque ita galbanũ addito, ac diligenter misceto, atq; in linteolum impacta imponito. Pharmacum Idiotæ accommodatum. Visci quercini lib.*1. calcis viuæ lib.1. viscum in vas fictile coniectũ ac prunis appositũ dissoluito, & dissoluto calcem viuã inspergito, misceto, & calidum albæ pelli infarctum imponito. Oportet autem cum adhærente adhuc pharmaco lauari, atque ita sinere donec sua sponte cadat. Curam item habere oportet vt disparatæ splenii partes resecentur. Aliud, Visci quercini lib.1. calcis vnc. *1. floris lapidis Asii trientẽ, cedriæ vnc.1. præparato pro more, ac vtere quotidie auferens pharmacũ, & spongiis calidis fouens locos, rursusq; imponens. Hoc pharmacum vrinã mouet. Malagma auri colorẽ referens, valde cõmodũ. Ceræ, resinæ pinus & frictæ singulorũ libras.2. arsenici, aluminis scissi, calcis viuæ, singulorũ sextantẽ. aceti, olei, vtriusq; cyath. 8. Apparato pro more.

*Vet. cod. habent libras.2.

* *Aliàs semissem.*

Aliud

Aliud valde generoſum, quo vſus eſt Andromachus. Ceræ, reſinæ pinus, picis Brutiæ aridæ, ſingulorum lib. 2. arſenici, aluminis ſciſsi, calcis viuæ, ſingulorum ſextantē, acethi cyath. 8. præpara pro conſuetudine. Facit ad ſplenicos, hydropicos, & ad præcordia diſtenta. Facit & ad Iſchiadicos, arthriticos. Nos ad pharmacum hoc appoſuimus myrrhæ ſextantem & vnciam dimidiā, viſci trientem.

Ad induratas ſplenis affectiones, Vſus eſt Tryphon Gortyniates.

FOeni græci moliti, ſinapis, mānæ thuris, ſingulorum ſextarium vnum, retrimentorū à myrobalano expreſſa reliquorum ſextarium dimidiū, ſpumæ nitri quadrantem, tenuiſsime trita ac mixta, cedria cocta excipe, vt emplaſtri liquidi habeant ſpiſsitudinem. Vſus eius eſt per interualla, pharmacum autē impoſitum faſciolis complecte & obliga. Tēpus imponendi eſt ante balneum, quantū poſsibile eſt ægrum ferre, poſtea verò obligatum adhuc in balneum inducito, & pro reliqui corporis curatione in ſolium demittito, atq; ita in aqua faſciam reſoluito. Aliud ad ſplenicos per vnam diem ſanans. Verùm ſupra pharmaci impoſitionem per tres dies certo viuendi modo vtimur. Myrrhæ, mannæ thuris, vtriuſque

qua

quadrantem, ſinapis Alexandrini, naſturtii, vtriuſque ſextantem, aceti ſcillitici quod ſatis eſt. Sinapi & naſturtium tundito ac cribrato, mannam verò & myrrham diſſoluito, eiſque arida addito, & ſimul aceto ſubacta ad malagmatis formam reducito, & à ſecunda hora vſque ad nonam imponito. Poſtea verò duabus faſciis obligatum in balneum inducimus, atque vbi laxatæ fuerint in calidæ ſolium demittimus. In ſolio verò longiori temporis ſpacio moretur, cruribus extra aquam emotis. Ne verò in animi deliquium delabatur, acetum & pulegium odoret, & faſcias paulatim reſoluat. Egreſſo porrò è balneo ſalſamentum citra panem exhibendum eſt, & vinum mari mixtum. Sequenti die eadem offerenda ſunt. Tertia verò gymnaſijs vtendum quæ ſpiritum acutum reddere valent.

Aliud Arii Tarſenſis. Vſus eſt per interualla. Ficuum pinguiſsimarum, ſinapis radicis capparis corticis, ſingulorũ lib. vnam, aceti quantum ſatis eſt. Aliud Diodori. Sinapis, naſturtii, fœni græci, ſeminis lini, retrimẽtorum ab expreſſa myrobalano reliquorum, ſingulorum drach. octo. Excipe cedria cocta aceto ſcillitico ammixto. Vſus eſt ante balneum, pharmacum bonum eſt, & poſt vſum ſanguinem mingunt.

Pharmaca ab Asclepiade in quarto externorum conscripta, ad splenicos, & hydropicos. Quæ iuxta dictionẽ eius sic habent.

EPithema splenicis, tumorem eliquat. Foliorum tenerorum sambuci libr.3. aloës pinguis lib.vnam, terito cum aceto, & linteolo excepta imponito. Aliud, Fructus ericæ lib.vnam, galbani lib.vnam, fructum tundito & cribrato ac galbano excipito, rursusq; tundito vngenti Irini fece admota, quo ad malagmatis formam redigantur, deinde linteolo infarcta imponito. Malagma ad splenicos. Myrobalani corticum tusorum cribratorum minam dimidiam, & retrimentorum ab expresso succo eiusdem residuorum tantundem, ceræ drac. sex, resinæ terebinthinæ drach.32. galbani drach. decem, irini parum. Arida cum liquidis committito. Aliud valde præclarum. Farinæ myrobalani quadrantem, nitri vnciam vnam, alii vncias quatuor, ceræ semissem, terebinthinæ bessem, aceti quod sufficit, splenem eliquat. Malagma ex Cedria splenicis, hydropicis, medicamentum accommodatum. Vrinã cit multam, & splenem eliquat. Oportet autem vnà cum pharmaco lauari, & quod ab eo disparatum est, à splenio videlicet de corporis cuticula, desec

secares. Sinẽdũ enim est adhærescens pharmacum, donec sua sponte dilabatur. Compositio hæc est. Visci quercini lib. 1. calcis viuæ semissem, floris lapidis Asii trientem, cedriæ quadrantẽ. Viscum ærea patina coquito, & postquam fuluum factum fuerit, cedriam adiicito, assidueq; moueto acarida trita inspergito. Deinde ab igne ablata aliqualiter frigefieri sinito, atq; in pellem albam à spina appellatam infarcta affectis locis imponito, & vnà cum pharmaco lauare iubeto, donec splenium sua sponte dilabatur. Oportet tamen vt prædictum est dispa ratas splenii partes desecare. Aliud valde præclarum. Floris lapidis Asij sextantem. lapidis gagatæ vnci. vnam, calcis viuæ bessem, visci quercini lib. vnam. Præpara ac vtere vt dictum est. Malagma Anthiochidis, ad splenicos, hydropicos, Ischiadicos, arthriticos, præparatum est Fabulæ. Ceræ lib. tres, resinæ terebinthinæ lib. tres, retrimentorum ab expressa myrobalano reliquorum lib. vnam, spumæ nitri lib. vnam, floris lapidis Asij lib. vnam, ammoniaci thymiamatis libram vnam, olei cyprini libras tres. Acetum ad ammoniacum dissoluendum. Aliud Fabullæ compositum valde præclarum, ad easdem affectiones. Myrrhæ stactæ libras duas, * bdellii onychis

* *Hæc ex vet. cod.*

lib.2. medullæ ceruinæ.libr.2. ammoniaci thymiamatis lib.2.iridis ſiccæ lib.2.]opopanacis lib.vnam,galbani lib.vnam,maſtiches lib.vnam,floris lapidis Aſii lib.vnam, ſtyracis lib.1.ſucci ſycomororum lib.vnã, canchryos lib.vnam,piperis albi ſemiſſem, ceræ lib.5. terebinthinæ lib.5. pharmacum eſt tuſile,id eſt,quod cõtunditur. Oportet autem tundentes vngenti Irini fecem admouere,donec quàm molliſsimum pharma cum reddatur. Repoſitum enim molliſsimum euadit. Malagma quod aurei coloris appellamus. Auripigmenti vnc.1.aluminis ſciſsi ſextantem,calcis viuę ſextantẽ. Arida tundimus ac cribramus,& in mortarium coniicimus,hisq; aceti cyathos octo, ſuperfundimus,& probè trita liquidis excipimus. Sunt autem liquida hæc. Ceræ lib. duas,reſinæ frictæ lib.2.pinus libr.2. * hæc frigefieri poſt eliquationem ſinimus, & ſic eraſa tritis adiicimus. Nos ad pharmaci præparationem etiam myrrhæ ſextãtem appoſuimus. Aliud,hoc eſt vſus Andromachus. Facit ſplenicis,hydropicis, & ad præcordia diſtenta.Facit item Iſchiadicis, Arthriticis, & ad inueteratas affectiones. Ceræ librã vnam,picis brutiæ lib.vnam,pro reſina fricta, picem addimus, olei cyath. octo, auripigmenti auricoloris ſextantem, aluminis ſciſ

** His addit vetu. cod.olei cõmunis cyathos octo.*

ſciſsi ſextantem, calcis viuæ ſextãtẽ, præpara vt dictũ eſt. Nos ad pharmacũ etiã myrrhæ ſextantẽ, & viſci quercini trientẽ appoſuimus. Ad inueteratas induratas ſplenis affectiones. Authemeron ab eo quod per vnam diem curat appellatum. Oportet autem cum pharmaci impoſitione ægrum ad triduum conuenienti diæta vti. Myrrhæ, mannæ thuris, vtriuſque quadrantem, ſinapis Alexandrini ſextantem, naſturtii ſextantẽ, aceti ſcillitici quod ſatis eſt. Arida tundito & cribrato, & cum aceto ad malágmatis formam ſubigito, & linteolo excepta ab hora ſecunda vſq; ad nonã imponito, ita vt complectaris & contineas incumbens malagma faſciola obligata. Deinde verò ita obligatum in balneum mittito, & vbi propè laxata fuerit, in ſolium deſidere facito, & pedes extra ſolium extendere iubeto, ac longiori tempore in ipſo immorari. Cæterùm ad reuocandos in animi deliquiũ collapſos acetũ cum pulegio naribus admouemus, & paulatim reſoluere faſcias tentamus. Sint autem duæ faſciæ malagmati incumbẽtes, quũ enim faſciæ tollũtur, auferimus etiam incumbens malagma, & poſt affectos locos ſufficiẽter fouemus. Egreſſo de balneo ſalſamẽtũ citra panẽ exhibemus, & vinũ mari mixtum. Idem etiam ſequenti die facimus.

Et tertia similiter, insuperq́; gymnasiis vtimur quæ spiritum acutum reddere possunt.

Aliud Tryphonis Gortyniatæ Cretensis pharmacum accommodatum.

FOeni græci moliti sextariũ vnum, retrimentorum ab expressa myrobalano reliquorum sextarium dimidium, spumę nitri quadrantem. Omnia trita cedria excipe. Verùm hanc prius coctam condensare oportet ad cerati spissitudinem. Vsus est ante balneum, quantum æger ferre potest. A balneo cerotarium imponimus. Aliud Authemerõ inscriptum, liberat ab affectione.

Pyrethri drach. 20. myrobalani bessem, nasturtii bessem, seminis vrticæ bessem, piperis bessem, sinapis sextariũ dimidium, omnia trita & aceto subacta per interualla imponito ad horas tres si ęger tolerare possit. Deinde ablato pharmaco lauari iube. In balneo verò cerato vtẽdum est ex rosaceo apparato. Aliud tumorem liquefacit.

Floris lapidis Asij, nitri rubri, retrimentorũ expressæ myrobalani, ammoniaci thymiamatis, singulo. drac. 24. corticis radicis capparis drach. 8. seminis raphani drach. 10. aut succi cyathũ vnum, aceti acerrimi quod satis est, visci quercini drach. 40. ammoniacũ sambuci succo, aut myricæ, aut trifolii dissolue, Arida verò tunde & angustissimo cribro

bro excute, ac aceto ſubige, indeque ammixto viſco omnia ſimul contunde, & vtere.

Pharmaca ad ſplenicos ab Archigene in primo medicamentorum ſecundum genus conſcripta.

IN ſplenicis porrò præcedente ſimiliter tota diæta, ex deſcribendis compoſitionibus his vtitor. Potus quidem ſit aqua in qua ignitum ferrum ſæpe ſit extinctum, nō febrientibus cum vino. Febricitantibus verò aqua ſola. Aut anagallidis ceruleū florem habentis obolum vnum exhibeto cum aceto mulſo. Aut ſerpillum cum aceto. Aut panacis radicem viridem cum aqua mulſa. Aut ſemen ſimiliter. Aquam mulſam verò per noctem ſub dio exponito. Aut corticis radicis periclymeni & ſeminis eius quātum tribus digitis apprehendi poteſt, in vino albo meraco calido ieiunis bibēdum ad dies 40. exhibeto. Aut vulpis hepar ſiccum cum aceto mulſo exhibe bibendum. Aut cuminum Aethiopicū ſimiliter vt hepar ex aceto mulſo. Aut radicis ari corticis drachmā dimidiam cum aceti mulſi cyathis 3. Aut polium ſimiliter cū aceto mulſo. Aut hederæ albæ grana tria cum aceti mulſi cyathis 3. Aut arida trita capparis folia propinato. Cataplaſmata autem eadem impones ſplenicis quæ hepaticis,

Ampliusq; cinerem ex ferraria officina cum aceto. Aut capparim maceratam aceto ac tritam cerato cyprino exceptam. Aut nasturtium & fœnum græcum, ac calcem viuam, & nitrum, cum melle mollita imponito. Aut fœnum græcum, & calcem, ac nitrum, item cum melle imponito. Aut lepidii folia imponito. Quũ verò iam morsum perceperint in balneũ inducito, & ablato pharmaco in feruidæ soliũ demittito ac detineto, Aegrè enim ferunt nimiam mordacitatem, verùm sani exeunt. Idem etiã in Ischiadicis facit. Aut myrobalani expressę retrimentũ aceto maceratũ, rosaceo cerato excipe ac impone. Aut fœni græci & nasturtii par pondus, mannæ duplum, calcis viuæ parum, cum melle splenia velut emplastra facito ac imponito. Aut fecem acris aceti imponito. Aut capparis radicem cum aceto. Aut spongiam acerrimo aceto imbutã. Egregiè faciũt myrobalani cortices, & nitri tertia ipsorum pars, trita aceto subigito, & resinam ac ceram cum modico oleo liquefacta affundito, & mollitis vtitor. Perseuerante malo cucurbitas cum scarificatione affigito. Amuleta autem, & per contrarietatem quandam naturalem ad hepar & splenem facere credita, hæc sunt. Venam retro sinistram aurem secato, & detracto sangui

guine affectum ſplenem confricato.

De hydrope ſiue aqua inter cutē. CAP. III.

Ydropicorum medicamenta, & alia cõmunia ad ſplenicos ipſos, itemq; quædam multiplicis vſus, ad varias affectiones, tũ iam prædictas, tum duritias & vbi quid diſcutere oportet, etiam ſi iam purulenta ſit compages, dicere aggrediar, initio ab his quæ Aſclepiades tradidit ſumpto.

Pharmaca ab Aſclepiade conſcripta ad prædictas affectiones in quarto externorum, quæ Marcellæ inſcribit.

EPithema hydropicis valde cõmodum, quod adiacentem humorem abſorbet. Farris, quod zeam vocant, moliti ſextar. 2. floris lapidis Aſij ſextar. 1. mannæ libr. vnã. Probe trita adipe ſuillo veteri probe ſubacto, & vino per integram noctem macerato, excipito. Sit autem tanta adipis copia quanta ad molle faciendum pharmacũ ſatis eſt. Aliud, Beſaſa: eſt autem ſemen rutæ ſylueſtris quod in Syria naſcitur, & vernacula lingua Harmala ab illis appellatur: huius tuſi ſexta. 1. mannæ ſextarium dimidium, adipis ſuilli veteris quantum ſufficit, præparato vt dictum eſt. Aliud, Ficuum pinguiſsimarũ lib. 3. * origani lib. 1. Quidam cumini lib. 1. ſulphuris viui qua-

** Spumæ nitri vet. cod.*

drantem, cochlearũ Affricanarũ lib. 1. Arida tundito & cribrato, & tusis ficubus vnà cũ carne cochlearũ excepta, ac in linteolum infarcta imponito, melle cocto sufficienti addito. Aliud ex Critone. Fœni græci moliti ac cribrati sext. 2. sulphuris viui lib. 2. & dimidiã. * in aliis lib. 2. nitri lib. 2. absinthii sicci contusi sextar. 2. & dimidium.] Arida tenuissimè trita melle cocto excipito, Indeq; linteolo infarcta per noctem imponito. In die vtere & gestatione, & confectione subscripta. * Ceræ lib. 1. picis aridæ lib. 1. lapidis asij lib. 1. olei veteris lib. 1. arida cũ liquidis misceto.] Malagma Ipoterium inscriptum. Resorbet humiditates ex alto, & duritias dissoluit. Ceræ, picis aridę, vtriusq; lib. 2. aluminis liquidi, sulphuris viui, mannæ, nitri rubri, sing. lib. 1. resinę frictæ li. 4. olei veteris heminã 1. aceti quãtum satis est ad arida dissoluenda. Præpara ac vtere vt probato. Aliud præclarũ Ipoteriũ pharmacũ accõmodatũ. Facit hydropicis, splenicis, & ad inueteratas affectiões. Resinæ frictæ libr. 4. ceræ libr. 2. sulphuris viui lib. 1. * picis liquidæ lib. 2. aluminis liquidi lib. vnam, nitri rubri lib. vnam, Aristolochiæ quadrantem, bdellii quadrãtẽ, amomi racemi quadrantem, radicis cucumeris syluestris quadrantem, aloës semissem pyre

Margin notes:
* *Hæc addit vetu. cod.*
* *Hæc vetu. cod. huic loco addit.*
* *Mannæ libr. vnã, addit vet. cod.*

rethri quadrantē, ammoniaci thymiamatis quadrātē, viſci quercini quadrātē, ſucci ſycomororū quadrantē, aceti ſeſquiſextariū.

Aut pro aceto vini Italici tantundem, olei heminas tres, præparato pro more. Malagma ex baccis lauri, ad ſplenicos, hydropicos. Diſſoluit omnē duritiā, abſorbet abſceſſus in profundo. Ceræ lib. 1. reſinæ pinus lib. 1. picis Brutiæ lib. 1. baccarum lauri ſiccarū lib. vnā, nitri rubri lib. vnā, ammoniaci thymiamatis lib. 1. adipis vitulini ſubacti lib. 1. arida tundito & cribrato per anguſtiſsimum cribrū. Liqueſcibilia liquantur & frigefacta aridis adiiciūtur, atque ita cōtuſis ſimul ac repoſitis vtimur. Aliud,

Baccarum lauri lib. 1. picis lib. 1. mannæ lib. 1. adipis taurini lib. 1. ammoniaci thymiamatis lib. 1. ceræ lib. vnā, præparato vt prædictum eſt. Emplaſtrū tonſoris appellatione, ad ſplenicos, & hydropicos. Hoc tonſor quidam vir Bithyniēſis vſus, iſchiadicos à coxendicum morbo penitus liberauit. Picis aridæ lib. 4. ceræ lib. 2. reſinæ pinus lib. 2. ammoniaci thymiamatis lib. 2. nitri rubri lib. 2. *adipis taurini lib. 1. In alio exēplari etiā iridis lib. 2. habētur, cāchryos vnc. 18. farinæ fœni græci ſextarius 1. pollinis ſextar. 1. radicis chamæleonis nigræ tenuiſsimè tuſæ ſextar. 1. cumini tenuiſsimè

*Baccarū lauri aridarū lib. duas addit vet. cod.

triti

triti ſeſquiſextarius, paſsi ſextar. 1. In alio exemplari aniſi triti ſextarius dimidius habetur, & pollen deeſt. Aliud Bithynum appellatum, pharmacum accommodatum ad prædictas affectiones. Picis Brutiæ lib. 4. reſinæ pinus, ceræ, ammoniaci thymiamatis, ſingul. lib. 2. medullæ ceruinæ lib. 1. adipis taurini ſubacti, lib. 1. ſucci ſycomororũ lib. 1. floris lapidis Aſii ſemiſſem, radicis chamæleonis cõtuſæ ſemiſſem, baccarum lauri ſiccarum libram dimidiam, farinæ loliaceæ lib. dimidiam, ſeminis dauci Cretici contuſi trientem, petroſelini trientem, cumini Aethiopici trientem, aniſi trientem, ſalis hiſpani ſexuncem, aphronitri ſexuncem, cyprini ſexuncem. Vini falerni quod ſatis eſt. Arida cum liquidis pro more apparato. Malagma ex ſeminibus, pharmacum accõmodatum ad prædictas affectiones, hoc vſus eſt Olympius. Ceræ drac. 100. terebinthinæ drach. 100. ammoniaci thymiamatis drach. 100. adipis taurini drac. 100. aniſi drac. 100.
*Aliàs 50 fœni græci drac. 100. petroſelini drac. *100. ammii, iridis Illyricæ, vtriuſq; drach. 50. panacis drach. 50. nitri drach. 50. glycyrhizæ drach. 50. cyperi drach. 25. ſabinæ drach. 25. ſampſuchi drach. 25. meliloti drach. 25. cardamomi drach. duodecim, & dimidiam, caſſiæ fiſtulæ drach. duodecim, & dimidiam,
nar

nardi Celticæ, radicis dauci Cretici, vtriusque drach. 12. & dimidiã. Mellis heminam & dimidiam. Vini odorati quod sufficit. Præpara pro consueto more. Aliud, Ceræ minam vnam, ammoniaci thymiamatis minam vnam, terebinthinæ minam vnam, sampsuchi* minam dimidiam, iridis Illyricæ minæ quartam partem, hoc est drach. 25. seminis lini tosti minæ quartam partem, *adipis taurini minæ quartã partem, radicis cucumeris syluestris, anisi, seminis apii, ammii, cumini, fœniculi, nitri, singulorum minæ quartam partem, piperis drach. 12. & dimidiam, mellis heminam, vini sesquiheminam, cyprini sesquiheminã, aceti sesquiheminam. Componito ac vtitor.

*Hic vet. cod. addit baccarum lauri, cyperi singulorum.

*Hic etiã fœnigræci, panacis vtriusque minæ quartam partem.

Ex *Andromacho ad hydropicos & inflationes.*

PIcis liquidæ lib. 2. ceræ lib. vnam, nitri *drac. 6. sulphuris viui sexuncem, aluminis sexuncem. Ad hydropicos Cleophanti. Ceræ, resinæ, spumæ nitri, singulorum drach. 100. galbani drach. 12. & dimidiam, propolis drach. 12. & dimidiã, ammoniaci thymiamatis drach. 12. & dimidiam, cyprini cyathos duos aceti cyathos duos.

* Aliàs vncias.

Ex *Archigenis secundo libro pharmacorum secundum genus.*

HYdropicis diætam ac viuendi modum cõuenientẽ cõstitue. Pro cataplasmate

te autem stercus bouis armētariæ impone. Resicca autem ipsum stercus diligenter, & tritū in posca velut crudam hordeaceā farinam coque, in spersa sulphuris viui quarta parte. Cataplasma verò per omnem ventris amplitudinem impone. Mulsa verò cataplasma ad ipsos præparauit ex elaterio, staphide syluestri, hyssopo, felle tauri, æqualibus partibus ipsorum ficubus contusis exceptis. Aut radicis cucumeris syluestris minam vnam in vino coquito, & ficuū minam dimidiā similiter coquito, atque hæc simul terito affuso eorum docoĉto, donec malagmatis forma euadat, Indeque altheæ radicis tritæ tantundem ammisceto; simulque coquito ac terito, atque ita imponito. Aut caprinū stercus in vrina pueris impubis veneris expertis, vel ipsius capræ vrina coctum ad strimentitiā spissitudinē redigito, ac imponito, Egregiè ipsum per aluū purgat. Aut veratrum nigrum, fel taurinum, nitrum, piper, æquis partibus cū melle aluo per dimidiæ horæ spatium imponito. Porrò per omne curationis tempus vnam aliquam ex his potionibus ipsis propinato. Cotyledonis drach. I. scyllæ aridæ mundæ drach. I. in vino mulso diluto quotidie exhibe. Aut corticis radicis Ari drach. I. Aut cneori, quam aliqui chamelæan appellant,
tene

teneras eminentias ad calamorũ radices na ſcẽtes exſuccato,ac ſucci cyathos 3.prædi-ctis ammix tis quotidie exhibeto. Optimè facit & hoc. Cancri fluuialis ſicci triti,pedibus ac eminẽtiis omnibus amputatis,drach. vnã,aſari drach.1. miſceto aqua ex ipſo flumine vnde cancri extracti ſunt accepta, & propinato. Aliquãdo verò pro aſaro,opobalſami par pondus additur. Aut coralli drach.1.aluminis ſciſsi drach.1.obol.2.cum calaminthæ cremore terito, & in paſtillos duorũ obolorũ ponderis redigito, & obolum inde ex calaminthæ aqua bibẽdũ dato. Summe facit & ad nephriticos. Aut radicem calaminthæ coctam propina. Aut ſion, quod lauer Latini dicũt itidem coctũ propina, idẽq; etiã edendum exhibe. Aut tribuli folia ſiue radicẽ cum vino dato. Aut in balneo cum ſale & oleo diligẽter, vſque quo exudent, illitos educito, & ſolis teſtibus exudantibus ablutis,primũ linteis, deinde etiã reliquis amiculis cõtectos curato, ac panẽ furnaceũ *cum ſufficiẽtibus caricis edendum dato: vinũ verò nigrũ Italicum aut Spicatũ recẽs,in quo ficuũ triens in vini ſextariis ſex, incoctus eſt, donec tertia pars ſuperfuit, bibẽdũ exhibeto purgat per vrinam. Aut vrinæ capræ cochlearium vnum cum nardi drac.1.calfactum bibendũ dato.

* *Aliqui codices hîc habẽt cum africanis caricis.*

Aut

Aut cucumim sylvestrē vino nardino vel amineo macerato, & ex cremore ter cyathum vnū bibendum præbeto, & paulatim vsq; ad cyathos tres progreditor. Aut seseli in potu vel cibo exhibe. Aut daphnoides tritum lupini magnitudine inspergens bibēdum dato, Ducit vrinam multā. Aut corticem radicis Ari ex vino. Aut squamæ æris drach.1. panis medulla excipito, & catapotia facito ac exhibeto. Fortiter aquam ducunt. Aut æris vsti drach.1. rutæ ramulos tres, stercoris colūbæ drach.1. salis cōmunis parū, cum vino Ephesio & aqua, ita vt tota mixtura * heminæ dimidiæ sit, præbeto. Summe faciunt & Theriacæ omnes vrinam cientes. Insuperq; potiones aquam ducentes, quæ vnicuique per experientiam cognitæ sunt minimè periculosæ. Similiter & catapotia. Cæterùm hydropicos diutius ad solem, cōtecto capite, inungito ex oleo multo sale ammixto, & multa salsugine calida perfundito. Inflatos verò maximè locos, vesicis magnis probè inflatis quotidie continenter pulsato, Inde enim arctantur ac cōtrahuntur. Scarificatis item ipsorū talis & vulnusculis impactis, ipsos in ferculo aut lectica gestato ac circūuehito, Multus enim humor hoc modo ipsis profluere solet. Ad easdē affectiones Cōfectio Biēnii.

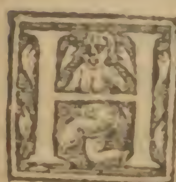
* *Aliàs cyathi dimidij.*

Cro

Croci, opii, opopanacis, myrrhæ, iridis, acori, mandragoræ, aſari, coſti, nardi Indicæ, dauci cretici, mei, ſingulorum drach. 8. piperis albi & longi, gentianæ, ſtœchadis, caſsiæ, phu ponticæ, ſingulorum drach. 8. excipe melle.

De pharmacis dolorem ſedantibus, anodynis & colicis appellatis.

CAP. IIII.

HVjuſmodi pharmacis magni doloris, aut vigiliarũ gratia, aut ne per violentam tuſsim lancinemur, velut in ſanguinis rejectatione & grauibus diſtillationibus aliquando contingit, vti ſolemus. In moderatioribus tamen prædictis affectionibus, confectiones ex ſeminibus priuatim tuſsiculares appellatæ ſufficiũt, quæ & ipſe omnino aliquid ex ſoporiferis ſeminibus habent: verum modicũ inter multa adeò ſemina, quæ odorata & tenuiũ partium ac vrinã cientia exiſtunt. Appellant autẽ hæc Medici ſæpe citra appellationis ſeminis appoſitionem, Cuminũ dicẽtes, & daucum, & ſeſeli, apiũq; & aniſum. Eiuſmodi igitur pharmacorum compoſitiones inter tuſsiculares appellatas cõfectiones ſunt relatæ. Verũ dolorẽ ſedãtes anodynæq; & colicæ dictæ, quæ eiuſdẽ quidẽ generis cum illis ſunt, multo autẽ fa-

cultatibus illas exuperant, in hoc sermone ostẽdentur. Prima itaq; ex ipsis priscis tẽporibus, vt apparet, celebris fuit quam Philo prodidit, & de qua ipse hanc Elegiam fecit.

Philonis Antidotus.

En me Tarsensis Medici prægrande Philonis
Inuentum, mala quod multa dolore leuo.
Siue colum doleas, seu tu iecur, auxiliabor.
Seu lapis infestet, difficile aut lotium.
Et medeor spleni hinc, orthopnϾq; molestæ,
Conuulsa atque tabem protinus exupero,
Pleuritimq; malam, & sputũ vomitumq; cruoris
Euinco, mortis terror & hostis ego.
Viscera tentantes omnes ego sedo dolores,
Interna & quicquid membra dolore quatit,
Tussim, Singultum, destillantesq; fluores
Sisto, etiamsi quid strangulet excipio.
Me dedit ille autor sapienti munera magna
Discipulo, stupidos nil ego curo viros.
Odorum fuluumq; pilum pueri cape, cuius
Fulget adhuc campis Mercurij ille cruor.
Pondus ad humanos sensus perpendito prudens,
Dein drachmæ pondo Nauplion Euboicum.
Inde Menœtiadæ occisoris ponito drachmam,
Qui pecoris densis ventribus excipitur.
Viginti & drachmas candentis conijce flammæ,
Et totidem fabæ post suis Arcadicæ.
Et drachmam dictæ falsò radicis, ab ipsa
Terra, pissæo quæ Ioue clara manet.

Quum

Quumq́; pion scribes, voci caput amplius addes.
Masculum Achiuorum nominis articulum.
Indeq́; post drachmas expensæ sumito lancis
Quinque bis, atque isthæc prouidus excipito
Natarum tauri textura Cecropidarum.
Sic mecum Triccæ progeniesq́; facit.

In his versibus Philo iubet croci drach. 5. coniici, pyrethri vnam, Euphorbii vnã, spicæ nardi vnam, piperis autem albi & hyoscyami par põdus, vtriusque drach. 20. opii verò drach. 10. Primi quidem igitur duo versus crocum indicãt, vt qui fuluus colore sit, & tenuis ad formam pilorum. Cruorem autem croci fulgere adhuc in campis Mercurii dicit. Adolescens enim crocus appellatus cum Mercurio disco ludens, & incuriosius consistens, illapso in caput ipsius disco, statim mortuus est: ex sanguine autem ipsius in terram acto, crocus natus est: fulgere verò cruorem dixit, hoc est sanguinem iam occisi, propter coloris croci splendorem. Scribitur autem non solùm campis, sed & herbis in versu, hoc modo, fulget adhuc herbis Mercurii ille cruor. Cæterùm põdus croci drach. quinque, esse vult, quum ad humanos sensus perpendere iussit, qui quinq; numero existũt. Quod verò drach. quinque esse velit, & neque obolos, neque libras, neque aliud quicquam tale, per se-

quentia cōmonſtrat, primum quidem quum ait, Dein drachmæ pōdo Nauplion Euboicum. Deinde verò & conſequenter quum aliis idem drachmæ nomen apponit. Nauplion itaque Euboicum, pyrethrum vocat. Propterea quod Nauplius magnis pyris incenſis, vt aiunt, circa Euboiæ portum, multos Græcorum decepit, vt perirēt tanquam ad regionem portus bonos habentē applicantes. Id ipſum vero ob Palamedis necem ipſum feciſſe tradunt. At verò & Euphorbium ſimiliter his ænigmatice vocauit, quum ait, Inde Menotiadæ occiſoris ponito drachmam. Quandoquidem poëta Patroclum ſic loquentem facit.

Sed me parca ferox, Latonæ, & filius aufert,
Atque vir Euphorbus.

Pecoris autem hoc eſt ouium ventribus excipi & adſeruari Euphorbiū ait, propterea quod hos ſolos nō corrumpit, & ob hoc in his reponi pharmacum poteſt. Eſt porrò Euphorbium plantæ cuiuſdam ſpinoſæ in Mauruſiorum terra naſcentis ſuccus, facultate calidiſsimus, & de ipſo libellus paruus ſcriptus eſt Iubæ regi Mauruſiorū. Conſequenter verò Philo ait, Viginti & drachmas candentis coniice flammæ, piper album per hoc ſignificans. Eſt autem ſtomacho cōmodius & acrius quàm nigrum. Viginti
inſu

insuper drachmas seminis hyoscyami inii-
cere iubet, * quod etiã enigmaticæ descri- * *Sic vet.*
bẽs ait, Totidẽ fabæ suis Arcadicæ,] Quan *cod.*
doquidem aprum Erymanthium Hercules
occidisse fertur, qui in Arcadum terra fuit
connutritus. Quin & nardi ipsius drach. I.
coniiciendam censet, quam radicẽ falso di-
ctam appellat, quandoquidem spica nardi
verè nominatur, Vult autẽ eam Creticam
esse, quũ ait, ab ipsa Terra pissæo quæ Ioue
clara manet. Quãdoquidem fabularũ scri-
ptores Iouem in dictæo Cretæ monte edu-
catum aiunt, occultatum ibidem à matre
Rhea, ne & ipse à patre Saturno deuorare-
tur. Apposuit autem Ioui epitheton pissæi,
quemadmodum multi etiam extra poëti-
cam, in cõmuni sermone dicere solent, per
Aesculapiũ Pergamæum, per Dianã Ephe-
siam, per Delphicũ Apollinem, per Vestam
Eleusinam. Quidam verò non Creticã ter-
ram, sed Indicam indicatã esse aiunt, ex qua
ebur affertur, ex hoc enim statuam Iouis in
Pissa factam ac formatam esse. His omni-
bus & papaueris succum ammisceri iubet,
qui recepto à medicis more priuatim opiũ
appellatur, quum nullus aliorum succorum
quantumuis multi sint in neutro genere:
opium videlicet, nominetur, Quando igi-
tur ipsum nomen opion, ex voce. o. & . pion.

componitur, ob id sanè inquit.

Quumq; pion scribes, voci caput amplius addes,
Masculum Achiuorum nominis articulum.
Indeq; post drachmas expensæ sumito lancis.
Quinque bis, &c.

Hoc est iniice & opii drach. 10. Superest postremum quo omnia hæc trita excipiuntur, ipsum Mel, itidẽ coniecturaliter ab ipso appellatum, Natarum tauri textura, quãdoquidem ex putrescentibus tauris apes generari tradunt. Quod autem Atticũ ipsum Mel esse velit, ea gratia addidit, Cecropidarum, hoc est, Atheniensium. Cæterùm per extremum versum ostendit etiã Asclepiadas hoc pharmacum sic præparare, Ex Tricca enim generis sui originẽ ducunt, ex quorũ ordine & poëta est. Hæc fermè prima antidotorũ dolores sedãtiũ celebris facta est. Iuxta hãc autẽ aliis partim ad ipsam appositis, partim detractis, aut apponderationibus permutatis, posteri magnum antidotorũ dolores sedantiũ numerũ fecerũt, quas etiam colicas vocant, denominatione ab affectione quæ maximos dolores habet deducta. Ego verò primũ quidem generales cõponendi ipsas modos referam, deinde velut consueui, etiã particularium materierum seriem quantum latissimè se expandit

sub

ſubſcribam. Opium itaq; fortiſsimũ eſt ex his quæ ſenſum ſtupefaciunt ac ſomnũ ſoporiferum inducũt. Operatur autẽ hæc etiã ſolum ſapa dilutũ, deinde tomẽto exceptũ ac ſedi inditũ, itemq; fronti ac naribus illitum. Si verò cũ alio quopiã vim ipſius moderante miſceatur, moderatius hæc facit. Verùm quæ ammiſcentur ipſi, aut cõcoquere, aut mitigare doloroſam affectionẽ oportet, aut humores affectionẽ efficientes diſcutere, aut ſecare, aut attenuare, aut iuxta totam ſubſtantiam alterare. At verò neque ignorare nos puto optimũ eſſe compoſitionis ſcopũ, qui trium cõiectationi ſit intentus: Nimirum vt & ſenſus ſtupefiat, & nullum in poſterũ inde circa particulam detrimentum permaneat, ampliusque vt affectio ipſa maximè inde iuuetur. Ad hæc igitur reſpiciens Philo mihi videtur hoc pharmacum de quo iam propoſuimus dicere, compoſuiſſe, Ex opii quidem & hyoſcyami mixtura ſomnum ſoporiferũ, & ſenſitiuæ facultatis ſtuporem inducere volẽs. Quo verò citius diſtribuerentur, & totum affectarum partium profundum penetrarent, calfacientia ammiſcuit, pyrethrum, & euphorbium, & piper, quæ nocentes humores diſcutere poſſunt, & extergere viſcoſos, ac ſecare craſſos, & ventoſos flatus attenuare

ac euacuare. Est autem non modica concoctoria vis omniũ frigidarũ affectionum in nardo sita, Verùm Creticã nardum iniicere non oportet, neque omnino eam quæ apud nos nascitur, quam montanã & herbã Narditen magis quàm nardũ appellant, Est igitur Celtica nardus optimum pharmacum, efficiens quæcunq; etiã Indica nardus solet, Verùm ab ipsa viribus deficit, velut etiam à Celtica, Montana, Quemadmodũ autẽ ex aromaticis appellatis medicamentis Philo solam nardũ iniecit, Sic posteri alius aliud apposuit, aliqui autẽ plura. Quæ verò apponuntur sunt, flos iunci odorati, & cassia, cinamomum, amomũ, & costus. Quemadmodum autem rursus crocũ addidit, crudorũ humorum concoctoriũ, itemq; affectionũ medicatarum, Sic alii myrrham & castoriũ ammiscuerunt. Plurimi autẽ ex ipsis, neque male in hoc facientes, & hæc familiaria semina, de quibus etiam antea in cõfectionibus ex seminibus cõstãtibus dictum est, addiderunt: quo videlicet amarorũ medicamentorum iniucunditatẽ mitigent, & totũ pharmacum ad distributionẽ & vrinæ propulsionem instigent. Si verò & humorum crassitudo attenuari expetat, etiam hoc ipsum faciunt, Dico autem apii semẽ, cumini, dauci, petroselini, anisi, & quæcunque

eius

eiusmodi existunt. Apponam igitur iam & copiam ac seriem particularium materierū à prioribus medicis vsu ac experientia cognitarum.

De colicis pharmacis ab Andromacho conscriptis.

PRima itaq; ipsarum in hæc verba scripta est. Colica Cassi. Anisi drach. 6. seminis apii drac. 12. nardi drac. 4. alii drac. 6. castorii drach. 3. petroselini drachm. 4. alii drach. 3. piperis albi drac. 5. & longi drac. 5. myrrhæ drach. 6. iunci odorati drach. tres, succi papaueris drach. 6. croci drach. 3. Excipe melle cocto. Quidam etiam cinamomi drach. 1. aut cassiæ drach. 2. Datur ad summum nucis regię paruæ magnitudo ex aquę calidæ cyathis. 3. minimum nucis ponticæ magnitudo. Colica secūda ab Andromacho scripta hæc est. Colica Cassii, vt Crispus. Facit & foris imposita. Anisi drac. 12. seminis apii drach. 24. nardi Indicæ tantundem, castorii drachm. 6. seminis petroselini drac. 16. myrrhæ drac. 12. piperis albi drachmas. 12. & longi drachm. 10. iunci odorati drach. 6. opii, croci, cassiæ singulorū drachmas. 12. costi, acori, vtriusque drach. 6. Excipe melle cocto. Præbe nucis ponticæ magnitudine ex aquæ calidæ cyathis. 3. Hæ igitur præscriptæ duæ confectiones ex me-

dicamentis de quibus paulò ante dixi compositæ sunt. Quæ verò deinceps sequitur, qua se vsum esse ipse ait, habet etiam alia quædam præter priora, eiusdẽ generis cum opio & hyoscyami semine existentia, velut malorum mãdragoræ succũ, aut qui ex radice ipsius expressus est, & succum cicutæ, Habet item phu poncitũ, quod partim nardo celticæ, partim petroselino & vrinã cientibus seminibus simile existit. At verò syluestris brassicæ semen ex maximè attenuatoriis est, & quæ multum siccare ac discutere possunt. Ex vrinã cientibus est & Meon, & asarum. Illyris verò quam neq; nominauit iridem Illyricã, concoctoriũ est & attenuatorium pharmacum. Stœchas autem à putrefactione vindicat & attenuat. Ipsum pharmacum autẽ sic describitur. Colica Tullii qua vtor. Succi malorum mandragoræ drachm. 8. aut succi radicis eiusdem drach. 10. phu pontici drac. 8. seminis brassicæ syluestris drac. 8. succi cicutæ drac. 16. costi, piperis albi, & longi, myrrhæ, opii, singulorum drach. 8. opopanacis drach. 6. stœcadis, seminis dauci, Mei, asari, singulorum drach. 12. cinamomi, illyridis, acori, singulorum drach. 8. Sequitur post præscriptas Colica Abascanti, quam apud me consonam reperi. Anisi drach. 10. seminis seselis,

drach.

drach. 20. petroſelini, nardi Indicæ, piperis albi & longi, ſingulorũ drac.*3.& obol.4. *Aliàs.6.
opii drach. 10. myrrhæ drachm. 10. cumini Aethiopici, caſtorii vtriuſq; drach. quinto, iunci odorati, croci, vtriuſque drach. 5. Excipe ac præpara cum melle cocto. Colica admirabilis qua vtor, & ad voluuloſos & qui ſtercus ſurſum euomunt in magnis doloribus, datur magnitudine fabæ in aquę frigidæ cyath. 3. aut. 4. Piperis albi, ſeminis hyoſcyami, vtriuſque drac. 40. opii drachmas. 20. croci drach. 10. ſpicæ nardi, euphorbii, pyrethri, ſingulorũ drachmas duas, excipe melle cocto. Alia non inefficax adiaptotos ob id dicta, ad omnem etiam inflationem. Siſonis, ſeminis hyoſcyami, piperis albi ſingulorum drach. 40. ſucci papaueris drach. 20. croci drach. 6. opobalſami drach. tres, excipe melle. Colica Terentii Valentis. Siſonis, piperis albi, ſeminis hyoſcyami, ſingulorum drach. 40. ſucci papaueris drach. 20. croci. drach. 8. alii drac. 6. corticis radicis mandragoræ drach. 3. mellis quod ſatis eſt. Quidam etiam opobalſami drach. 3. Colica Apollonii. Nardi. drach. 2. caſtorii, fœniculi, ſucci mandragoræ, coſti, ſingulorum drachm. 1. aſari, ſpicæ, vtriuſq; drach. 3. opopanacis drach. 1. dauci Cretici drach. 3. cinamomi drac. 5. piperis albi

albi & longi, iridis, myrrhæ, ſingulorum drach. 2. lemniæ ſphragidis. drac. 10. abſinthii drach. 2. excipe melle. Datur drach. 1. ex aqua. Colica vt Nicoſtratus, Iſotheos appellata, empta talentis duobus. Facit ad ſtomachicos, oculorum dolores, & vexationes, vuluæ labores, ex aqua mulſa incocta ruta. Croci ſeſquidrachmã, nardi drachmas duas myrrhæ drach. 8. coſti, piperis albi & longi, galbani, ſingulorũ drach. 1. opobalſami drach. 4. cinamomi, ſucci mandragoræ, caſtorii, ſingulorum drach. 2. ſeminis dauci drach. 4. & dimidiã, ſagapeni drach. 3. caſsiæ drach. 4. excipe melle Attico. Colica vt Scribonius. Cineris cornu cerui teneri vſti heminam, piperis albi, myrrhæ, vtriuſq; drach. 2. ex tritis cochlearium vnũ exhibeto. Et cochleam vnã crudã tritã cũ vini cyathis duobus & aqua calida. Colica qua aſsiduè vtebatur, perfectè liberans & malum extirpans.* Zingiberis drach. 3. corticis ſalicis drac. 3. rutæ ramulos tres aut quatuor, phœnicobalanorum drach. 3. aquæ cyathos. 6. coniicito in vaſculum nouum, & coquito donec tertia pars ſuperſit, & bibendum dato ad triduum poſt irritationem, & facto interſtitio idem facito, ad plures dies pharmacum in potu exhibendo. Colica Tullii bona, qua & ipſa vtor. Seminis braſ

* *Aliàs myrrhæ.*

brassicæ syluestris, phu pontici, vtriusq; semissem, piperis albi & longi, *mei] seminis dauci, singulorum drachm. 9. castorii, costi, opii, corticis mandragoræ, * nardi Indicæ, asaris, illyridis, singulorum drac. 6. stœchadis drach. 9. cinamomi drachm. 1. cassiæ daphnitidis drach. 18. excipe melle cocto. Da fabæ Aegyptiæ magnitudine. Colica quã admiratus est Ariston, vt Diophantus Lycius. Succi centaureæ, castorii, scillæ assatæ, piperis albi & longi, myrrhæ, rutæ hortensis, hyssopi, abrotoni, iridis Illyricæ, singulorum drac. 2. croci, ammoniaci thymiamatis, radicis acori, phu pontici. Zingiberis, veratri albi, singulorum drach. 1. excipe aceto mulso. Datur etiam drach. 1. ex aceto mulso. Colica vt Publius in Putiolio & Apollonio. Polii drac. 6. scordii drac. 12. gentianæ drachm. 5. seminis rutæ syluestris drach. 4. succi cyrenaici drach. 3. rubricæ lemniæ drac. 5. myrrhæ, drach. 7. opobalsami drach. 8. piperis albi drach. 2. & dimidiã, cachryos, drac. 4. verbenacæ herbæ drac. 2. pentaphylli drach. 5. excipe melle Attico. Da magnitudinem nucis ponticæ.

Vet. cod. * *Sic vet. codi. singulorum drach. 6. liquoris panacis drachmæ. 4. seminis cicutæ drac. duodecim myrrhæ, nardi Indicæ, asari, acori, illiridis &c.*

Quæ Asclepiades ad coli affectus prodidit.

PHarmacum insperſille ad coli inflationes, * Antonii pharmacopolæ, huius vsus sanus erat. Chrysobalani drach. 2. seselis,

**Vet. cod. Antonini pharmacũ valde præclarum.*

selis,aſtragali,vtriuſque ſextantem, illyricæ,* tragacanthi,vtriuſque vnc.vnam.Hæc ſimul tuſa & cribrata,cochlearii vnius plus minus mẽſura,ex aquæ calidæ cyathis quatuor,ante cibum exhibeto. Aliud, Gallinarum interanea omnia exempta & in vas fictile cõiecta aſſato,ac trita reponito, vſus verò tempore cochlearium vnum & dimidium,& ſeminis dauci cretici tuſi & cribrati tantundem, ex aquæ mulſæ calidæ cyathis tres, exhibeto. Ad coli inflationes Chariclis. Cumini Aethiopici drach.6. ſeminis apii, drach.5.ſeminis dauci Cretici drach. 2. piperis albi drach.1.tuſa & cribrata reponito. Dantur ex eo cochlearia duo,cũ aquæ mulſæ cyathis tribus. Aliud, Seminis rutæ ſyluestris aridi,ſeſelis maſsilici,vtriuſque drachm.8.petroſelini drach.4. ſinonis Syriaci drach.4.piperis albi drac.2. tuſa & cribrata exhibe vt dictum eſt. Eclegma colicis Nectareum. Facit & pleuriticis,& dyſpnoicis. Deducit mulieribus menſes.Eſt & concoctorium. Cumini hiſpani vnc.vnã,piperis albi,Zingiberis,vtriuſq; tantundem, vini dulcis aut Scybelitæ ,aut protropi ſextarios tres, vini falerni ſextarium vnum. Mellis Attici libram vnã.Arida tunduntur & cribrantur craſsiore cribro,Deinde cũ vino coquuntur donec ter-

*Vet.cod. tragoriganipro tragacanthi.

tia

tia pars superſit, deinde affunditur vinum dulce ac rurſus coquitur. Mouere autem oportet ramulis rutæ virga ſalicis exceptis, & ſalicis cortice obligatis. Habenda eſt ad manum etiam altera virga ſimiliter rutæ ramulos recentiores cõplectẽs, quo prioribus exiſiccatis recentioribus moueas. Poſtquam autẽ liquor ſemel atque iterũ ebullierit, iniice mel ac rurſus coque, & excolatum per ſaccum liquorem repone. Vſu expetente * myſtra tria ante & poſt cibum præbe. Alia Scribonii Largi ex ſalice. Liberat à tota affectione. Corticis ſalicis drach. 4. Zingiberis aridæ drach. 3. phœnicobalanos. 6. numero, aquæ ſextarium vnũ & dimidium. Coquito omnia rutæ ramulis mouens, & vbi tertia pars liquoris reſtiterit, tum excolato, & cyathos duos quotidie bibendos dato. Hoc verò per triduum facere oportet, & poſt triginta dierum interſtitium rurſus repetere, quo per annum potiones. 36. fiant. Bibitur enim hoc pharmacum per annum totum. In aliis exemplaribus hoc modo habetur. Corticis ſalicis viridis drach. 5. Zingiberis ſicci drac. 4. piperis albi drach. 4. palmularum paſſarum maximarum, quas Græci patetos appellant, numero duas, aut tres, rutæ viridis ramulos. 5. aquæ pluuiæ ſextarios. 3. coquito ad

Vet. cod. myſtrum vnum vel duo ante cibum.

ter

tertias, & dato vt prædictum est. Alia Paccii Antiochi, à tota affectione liberans. Cornu cerui recẽs enati mollissimi vsti ad albedinem cochlearia. 3. maioris magnitudinis, piperis albi grana. 10. aut. 9. myrrhæ parum odoris gratia, omnia terũtur, & cochlea Africana varii coloris vnà cum testa itidem teritur, vino falerno per saccum nõ excolato affuso. Sit autem vini mensura cyathorum trium. Hæc omnia in fictili vase permixta ad prunas calfacimus, diligẽter mouentes, ne quid ex pharmaco subsidat. Calfactũ verò in ipsis irritationibus bibendum dato, itemq; sequentibus duobus diebus. Oportet autem diem vnam ante, cibum differre, & reliquis diebus prãdio solo vti, in eoq; assumere cibum qui facilè confici potest. Alia cõfectio. Succi fœniculi sextaria. 4. mellis Attici sextar. 2. croci drachmas. 4. crocum in linteolum purum ligato, Succum verò & mel mixta in vase fictili coquito, & fasciculo croci moueto. Vbi verò densata fuerit ad arteriacæ spissitudinẽ, Crocum quidem expressum reiicito, pharmacum verò reponito. Vsus tempore mystrum vnũ aut duo ante cibum dato. Colica ex Sinone, qua vsus est Valens. Facit in summis doloribus data nucis ponticæ magnitudine, ex aquæ calidæ cyathis tribus,

& con

& confeſtim minuit dolores, & maximè ſi pruritus per totũ corpus fiat. Facit & ad inueteratos ſplenicos, & ad voluuloſas affe-ctiões. Facit hepaticis aneloſis & ad febres per circuitũ repetẽtes, ac vuluæ ſtrangulatus, & veſicæ affectus. Eſt & arteriaca bona. Sinonis ſyriaci aut hiſpani drach. 60. piperis albi drach. 40. ſeminis hyoſcyami albi drac. 40. opii, corticis mãdragoræ, vtriuſq; drach. decem, croci drach. ſex, mellis cocti quod ſatis eſt his excipiendis. Quantitas exhibitionis oſtenſa eſt. Alia exemplaria ſic habent. Sinonis hiſpani drach. 60. piperis albi, ſeminis hyoſcyami, vtriuſq; drach. 40. cornu cerui vſti, opii, vtriuſque drach. 20. corticis mandragoræ drach. decem, croci drach. ſex, mellis quod ſufficit. Confectio Lingonis colica, data ex frigida ſtatim ſoluit dolores. Seminis hyoſcyami albi drac. 20. opii, ſeminis dauci cretici, vtriuſq; drach. 10. petroſelini drach. ſex, croci, ſpicæ nardi, pyrethri, ſingulo. drach. 4. euphorbii, obobalſami, cinamomi, ſingulo. drac. 2. Excipe melle cocto, & exhibe fabæ Aegyptiæ magnitudine cum aquæ tepidæ aut frigidæ cyath. 3. in irritationibus. Colica ſedans dolorem, qua vſus eſt Caſsius. Facit & ad internorum affectiones, pharmacum eſt valde bonum. Aniſi, nardi Syriacæ, myrrhę,

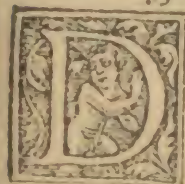
ſingulo.drac.8.piperis albi & longi, vtriuſque drac.12.ſeminis ſeſelis drac.6.opii tantundē, croci, caſtorii, petroſelini, iunci odorati, ſingu.drac.4.mellis Attici cocti quod ſatis eſt, Datur ponticę nucis magnitudine.

Colica ſedans dolorem Lucii, confeſtim eximit dolores, inſcribitur Sicula. Myrrhæ, ſucci hyoſcyami, opii, ſingulorū drac. 8.radicis mandragoræ, piperis albi, croci, thuris, ſingulo.drach.decem. Excipe melle & præbe fabæ Aegyptię magnitudinem ex aquæ calidæ cyathis tribus ad noctē. Colica ſedans dolorē Euſchemo Spadoni inſcripta. Bibitur in dies triginta. Seminis braſsicæ ſylueſtris, phu, cinamomi, iridis Illyricæ, acori, aſari, opopanacis, myrrhæ, nardi Indicæ, opii, coſti, ſucci mandragoræ, caſtorii, ſingulo.drach.6.triū piperis generū, mei, ſeminis dauci cretici * ſtœcadis ſingul. drac.octo, ſeminis cicutę] decorticati, drac. duodecim, excipe melle cocto ac præbe fabæ Aegyptiæ magnitudinem, febre carentibus cum vini mulſi diluti cyath.4.febriētibus cū aqua mulſa. Hac etiā in infuſis vtebatur nucis pōticæ magnitudine, cum fœni græci decocto cyathorum quatuor, & oleo cui ruta incocta eſt item cyathorum quatuor. Ad eaſdem affectiones confectio Breniti. Croci, opii, opopanacis, myrrhę, iri

* *Hæc ex vet.cod.*

iridis, acori, mandragoræ, asari, costi, nardi Indicæ, dauci Cretici, Mei, singulo. drach. sex, piperis albi & longi, gentianæ, stœchadis, casiæ, phu pontici, singulorum drach. octo, excipe melle.

De *dysentericis.* CAP. V.

E dysentericis equidem quæ in vniuersum nosse oportet, iā ante dictum est, tum in curādi methodi libris, tum etiam nunc in sermone de hepaticis habito, Reliquum est igitur de vere dysentericis agere, in quibus neque hepar affectum est, neque alia aliqua affectio est, præter intestinorum vlcerationem, aut nudam, aut cum putrefactione aliqua obortam, quam Medici consueto vocabulo Nomen appellant. Quæcunque igitur ad tales affectiones cōmoda sunt, pharmaca & iam frequenti experimento cognita, ea in principio subscribentur.

Quæ ab Andromacho ad dysenteriam scripta sunt.

POtio ad dysentericos & hęmoptoicos. Floris rosarum, opii, acaciæ, gummi, singulo. drac. tres, balaustii tantundem, succi hypocisthidis tātundem, gallarum drac. duas, seminis plantaginis tātundem, & succi eius tantundem, lycii Indici drachm. i. succi rosarum drach. i. Fac pastillos drach. vnius.

Vtere varie. Ad dysentericos & cœliacos, confectio ex fructibus. Mala punica integra 20. mala cotonea 20. erui sextar. 1. prunorum syluestrium sextar. 2. Sorborum Ephesinorũ sexta. 2. Rhois Syriaci sexta. 3. pira Terentiana 20. mala Cestiana 30. siliquas 40. baccarum myrti nigrarum sexta. 3. musti aminei ad tertias decocti sextar. 48. Coquito simul ad mellis spissitudinem & in figulino reponito. Alia ex fructibus ad eadem. Stomachum subuersum restituit, Imponitur etiam forinsecus. Mala punica decem, cotonea 20. mala orbiculata 15. sorborum sextar. 2. mespilorum sextar. 1. glandium sextar. vnum. Rhois Syriaci sextar. 1. rubi fasciculum manipularem, baccarũ myrti nigrarum sextarium vnũ, palmas passas, patetos Græci dicunt triginta, acinorũ aridorum sextarium dimidium, prunorum syluestrium sext. 1. siliquas magnas decẽ, œnãthes sexuncem, cornorum sextarium vnum mala citria quinque, passi Cretici sextarios sexdecim. Coquito simul & reponito in vitro. vtere vt priore. Ad dysentericos qua vtor. Gallæ, fructus ericæ, opii, singulorũ drachm. quatuor, cum aqua redigito in pastillos duorum obolorum. Dato ex aqua aut vino. Ad dysenterios Clidion. Nardi, croci, vtriusque drach. octo, aloës drach.
qua

quatuor, ego drach. duas, thuris drac. duas, acaciæ drach. quatuor, myrrhæ drach. quatuor, ſucci hypociſthidis drac. quatuor, alii drac. ſex, roſarum ſiccarum drach. quatuor, lycii Indici drach. 4. tragacanthæ drach. 4. opii drac. 4. alii drac. 1. obol. 2. piperis drac. duas, alii etiam iridis drach. 2. Excipe aqua. Quidam etiam cinamomi drach. 2. & dimidiam gallæ drac. 2. fac paſtillos obolorum duorum ponderis. Exhibe cum vino myrteo. Ad dyſentericos & cœliacos paſtillus Beritii. Nardi, croci, vtriuſque drach. duas, myrrhæ, ſucci hypociſthidis, aloës, opii tragacanthæ, lycii Indici, gallæ, aniſi, acaciæ, piperis, rhei pontici, ſingulo. drach. vnam, tragacantham in vino macerato, & reliqua trita commiſceto, paſtilloſq; drachmæ vnius formato, atque ipſos ex vino dato. Clidion ad dyſentericos. Acaciæ * ſucci papaueris vtriuſq;.] ʒ. 25. ſeminis hyoſcyami drach. 56. baccarū myrti tuſarum ʒ. 160. rhois Syriaci drac. 70. & ſucci eius ʒ. duas, & dimidiam, thuris drach. 75. Omnia torrefacta terito & vino nigro excipito. Datur ſummum drachmam vnam. Ad dyſentericos & cœliacos. Vini falerni ſextar. ſex, mellis Attici libr. 6. coquito ſimul ad multam ſpiſsitudinem, vtere pleno cochleario ad delingendum dato. *Vet. cod.*

Ad dysentericos & omnia interna vitia, pastillus ab Eudemo seniore.

CRoci, casiæ fistulæ, vtriusque drac.2. nardi drach.1. myrrhæ, aluminis succi papaueris, singulo. drac.2. cum aqua pastillos formato, & dysentericis ex vini cyathis duobus dato, febrientibus ex aqua, hepaticis & peripneumonicis ex aqua mulsa. Ita etiam pleuriticis & tussientibus. Aliud, ad dysentericos. Seminis fœniculi, anisi, apii, malicorii, singulo. drach.4. opii drac.2. cum aqua redige in pastillos duorum obolorum. Dato vnum ex aqua. Ad dysentericos & cœliacos ex libris Antipatri. Piperis nigri drach.4. gallæ drach.4. myrrhæ drach.2. croci drach.2. nardi drachm.1. lycii drach.1. succi hypocisthidis, acaciæ, ramentorum loti, gũmi, singu. drach.2. opii, aloës, anisi, singulo. drach.1. Rhois obsoniorum, drac.2. Excipe succo rubi & vtere. Ad dysentericos, cœliacos, & hęmoptoicos, è Cornelio medico. Myrrhæ, thuris, aloës, croci, opii, rhois Syriacæ & coriariæ, lycii indici, acaciæ, malicorii, succi hypocisthidis, gallæ, balaustiorum, singulo. par pondus in pastillos cogito, & ad noctem febre carentibus ex vino, febricitantibus ex frigida dato.

Aliud ad dysentericos Valentis. Myricæ fructus, rhois Syriaci, opii, petroselini, sin

ſingulorum par pondus torreto ac terito, & cum aqua in paſtillos reducito magnitudine fabæ, Da in noctem febricitantibus ex aqua calida, non febrientibus ex vino. Ad dyſentericos ex ſcriptis Lucii. Styracis drac. 2. opii, croci, acaciæ, gallæ, fructus myricæ ſingulo. drach. 1. cum aqua paſtillos facito ac dato fabæ Aegyptiæ magnitudinē cum vino. Ad dyſentericos & hæmoptoicos, ſtatim à prima potione cohibet fluxū. Cochlearum vſtarum drach. 12. cornu cerui vſti drach. * 20. obol. 2. baccarum myrti nigrarum drac. 15. opii torrefacti drachm. 5. obol. 2. gallæ toſtæ drach. 5. obol. 2. œnanthes drach. 6. ſucci hypociſthidis drach. 5. obolos 2. radicis mandragoræ drach. duodecim, ſucci rhois, terræ aſteris, vtriuſque drach. 12. rhois culinari drac. quatuor, malicorii toſti drach. ſeptem, thuris drach. octo, corticis pinus torrefacti drach. ſex, ſeminis apii drach. 14. hyoſcyami toſti drac. decem, rhois coriarii ſexta. 2. acaciæ toſtæ drach. 5. obol. 2. Vini nigri, quo rhus coquatur vt craſsiſsimus ſuccus fiat. Coquito itaq; cū vino, atq; colato, & cum ſucco reliqua ſubacta in paſtillos drachmales, & triobalares, ac diobolares cogito, & pro habitu exhibeto, febricitantibus cū aquæ calidæ cyathis trib. Non febrientibus cum vini cyathis 2.

* *Aliàs* 5.

In aliis exemplaribus cornu cerui drac. sex, obol. 2. habentur, & gallæ drach. 7. & obol. 2. & ſucci hypociſthidis drach. 8. obol. 2. & acaciæ tantundem. Ad dyſentericos Flauii Pyctæ, id eſt, pugilis. Baccarum myrti aridarum tuſarum ſextarium vnum, roſarũ ſiccarum tuſarum ſexta. dimidium, fecis malabathrini drac. 2. baccarum iuniperi drac. 30. pirorum aridorum tuſorum ſexta. 1. corticis pinus drac. 12. myrrhæ drac. 1. gallas 5. ſiliquarum tuſarum ſextarium vnum. Dantur ad ſummum drach. octo. Dato aridũ cũ vino diluto. Quæ verò craſsiora ſunt palmulis pinguibus excepta exhibeto. Ad cœliacos. Siſtit fluorem confeſtim. Fructus myricæ drachm. quatuor, rhois cibarii drach. quatuor, baccarum myrti nigrarum drach. quatuor, acaciæ drach. 2. ſucci papaueris drach. vnam, excipe malorum ſpiſſamento & fac paſtillos drachmæ ponderis, ac vtere cum oui aſſati vitello. Vbi verò bibendum dare volueris, radicem rubi, aut myrtum, aut mala cotonea coquito, atque decoctum horum frigidum cyathorũ tres, menſura cum pharmaco dato. Facit & lientericis. Potio ad internos fluores, forinſecus etiam cum melle cocto impoſitum facit. * Apii ſeminis, hyoſcyami, vtriuſque drach. quatuor.] Aniſi drach. duas, ſucci hy

Ex vet. cod.

po

pocisthidis sesquidrachmam, seminis rosarum sesquidrachmam, succi papaueris drac. vnam, myrrhæ drach. vnam, crocomagmatis drach. vnã. Dantur cum aqua obol. 3. & duo, & vnus item. Potio ad omnem fluxionem & inflationem, Lucii Tarsensis. Anisi, seminis apii, vtriusque drac. 2. seminis anethi, dauci, tordylii, singulo. drach. quatuor, opii, seminis hyoscyami, vtriusq; sesquidrach. Excipe aqua atque ita vtere. Potio ad fluxum muliebrẽ sistendum, vt Apollonius. Coralli obol. 3. balaustii obol. 3. gummi obolum vnũm, excipe oui crudi candido, & dimidium totius cum aquæ cyath. quatuor, præbe.

Infusa Dysentericis commoda.

INfusum ad dysentericos, Isidori, ad exulcerationes factas in intestino recto. Cineris chartæ drach. 10. aluminis scissi drac. 4. auripigmenti drach. 4. sandarachæ drach. 3. squamæ æris, omphacii, vtriusque drach. 3. croci, succi papaueris, vtriusque drac. duas, calcis viuæ drachm. 5. Trita misce & excipe vino dulci, ac forma pastillos drachmarum trium, & duarum ac vnius ponderis. Vsus tempore vino austero diluuntur ad strigmẽtitiam crassitudinem, miscenturque succi ptisanæ cyathi duo. Infundito hæc simul ægroto ita vt tum de ptisanæ succo, tum

de pharmaco pro viribus ipſius ſumas.

Infuſum Fauſtinũ. Auripigmenti drach. 12. chartæ vſtæ drach. 30. ſandarachæ drac. ſex, calcis viuæ drac. decẽ, alii 12. cogito in paſtillos, quatuor drachmarum, & cũ plantaginis ſucco, in quo ſpiſſamenta incocta ſunt, infundito, aut vini diluti cyathos tres.

Infuſum quo vtor Athenæi. Concordat Harpocræ, Magno Philadelpho, Ariſtolao. Omphacii drach. ſex, aluminis ſciſsi drac. 6. calcis viuæ, ſquamæ æris, vtriuſque drach. ſex, auripigmenti drachm. octo, ſandarachæ drac. tres, chartæ vſtæ drach. 15. Cum vino myrteo paſtillos drachm. 4. aut 3. formato. Infunde cum vini diluti cyathis 4. & aquæ tepidæ cyathis duobus. Quandoque etiam cum aqua pluuiali. Infuſum quo vtor. Chartæ vſtæ drach. 30. auripigmenti drac. duodecim, gallæ drach. nouem, calcis viuæ drac. ſexdecim, bituminis drac. 16. ſulphuris viui drach. 16. ſandarachæ drach. ſexdecim.

Infuſum aliud vt Idius. Aëris vſti drac. vigintiquatuor, calcis viuæ, aluminis ſciſsi, vtriuſque tantundem, chartæ vſtæ drachm. 30. auripigmenti drach. duodecim, ſandarachæ drac. duodecim. Excipe vino myrteo, aut roſarum decocto, quæ cum vino auſtero ad dimidias coctæ ſunt & expreſſæ, forma paſtillos, eosque infunde cum aqua.

Infusum ab Eubulo. Squamæ æris drac. * viginti, chartæ vstæ drach. 16. calcis viuæ drach. sex, auripigmenti drach. octo, sandarachæ drach. 15. * acaciæ drac. 5.]omphacii drac. 3. fecis vini vstæ drach. 1. excipe vino myrteo, & infunde cum vino diluto calido. Infusum Heræ. • Chartæ vstæ vnc. vnam, calcis viuæ vnciam dimidiã, cadmiæ vnc. vnã, auripigmenti vnci. vnam. Ex hoc arido cochlearia duo cum decocto baccarũ myrti, aut vino myrteo cyathorum 4. men sura infunde. Calcem verò cum succo plantaginis extingue. Infusum aliud eiusdẽ. *Aliàs 8.* *Vet. cod.*

Sandarachæ, auripigmenti, vtriusq; drac. octo, acaciæ drac. quatuor, calcis viuę drac. quatuor, excipe vino austero, & coge pastil los drachmarum trium. In debilibus verò minus cum vino diluto infunde. Aliud,

Sandarachæ drach. octo, calcis viuæ recen tis drac. decem, chartæ vstæ drac. octo, alii drach. 30. malicorii, gallarum, acaciæ, singu lorum drach. 5. mænarum aceto cõditarum ad dies viginti vnum, ac vstarum drach. 3. auripigmenti drachm. sexdecim. Vruntur mænæ in olla cruda. Et aliqui arido medicamento vtuntur, aliqui in pastillos cum myrti baccarũ decocto cogunt. Si verò nõ moretur pharmacũ retentũ, ante eius vsum polygoni succum aut muriam infundito.

In

Infuſum quo vtor Aphtha appellatum, Rhois Syriaci, gallarũ vſtarũ vtriuſque drach. 15. chartæ vſtæ tantũdẽ, ſuberis vſti drach. 15. panis Alexãdrini ſicci vſti drac. 15. auripigmẽti drach. 8. ſandarachæ drach. 10. acaciæ drach. 5. ceruſæ drach. 8. calcis viuæ drach. 10. ſpumæ argenti drach. 3. Excipe vino veteri & forma paſtillos, alios duarũ, alios triũ, alios quatuor drachmarũ pondere. In principio quidem per plantaginis aut ſanguinariæ, aut helxines ſuccũ infundito, qui ſi nõ adſint, aquam, Si vero vigor ſit & morbus fortis cum dolore, cum fœni græci aut ſeminis lini decocto infunde. In declinatione autẽ cum decocto myrti & rubi vino coctorũ. In pueris cyathorũ duorũ copia, In fœminis trium, in viris quatuor. Infuſum quo vtor Gemelli. Auripigmenti drach. 8. ſandarachæ drach. 4. calcis viuæ drach. 8. ſquamæ æris drach. ſex, aluminis ſciſsi tantũdem, omphacii drach. 8. lycii Indici tantũdem, ſucci papaueris drach. 4. ſucci hypociſthidis tantundem, croci drach. 2. ego autẽ drach. 4. chartæ vſtæ drach. *20. alii verò drach. 16. excipe vino myrtite & fac paſtillos drach. 4. & 3.] Infunde cum vino diluto. Infuſum Agathii. Auripigmenti drach. 2. ſandarachæ drach. 5. calcis viuæ drach. 3. chartæ vſtæ drach. quatuor.

*Sic vet. cod.

Ex

Ex hoc pharmaco drach. 3. cum ſale trito infundito in aquæ frigidæ cyathis ſex.

Infuſum Nicoſtrati ad dyſentericos, quo Menander vſus eſt. Calcis viuæ drach. 1. gypſi drach. 8. acaciæ drach. duas, omphacii drach. 1. ſtibii drach. 3. thuris drac. 1. gallæ drach. 4. tragacanthæ drach. duas, cum vino myrteo cogito in paſtillos. Reponũtur reliquiis ab expreſſo vuarum ſucco reſtantibus ſtipati, ne tranſpirent. Infuſum ad dyſentericos Thamyræ. Auripigmenti drach. 2. aluminis ſciſsi drac. 2. cadmiæ tantundem, calcis viuæ nouæ drach. 1. chartæ vſtæ drach. 2. ſuberis ex dolio vini falerni vſti drach. 7. & dimidiam. Cum ſapa aut paſſo hiſpano apud te recocto, paſtillos cogito. Cæterùm paſtillis rurſus tritis cochlearia 2. infundito. Reliquis pro viribus cum lenticulæ decocto, Si lenticula nõ adſit, rubũ cũ roſis aridis decoquito, & ſeorſum myrti baccas cum vino auſtero coquito, & vtriuſq; cyathum vnũ miſceto. Quandoque verò vini cyathos 4. & rubi decocti cyathos duos. Facit item in potu acceptum pro viribus ad cochlearii plus minus mẽſuram ex frigida aqua. Infuſum vt Deletius Epagathus. Auripigmenti drach. 12. ſucci hypociſthidis drach. 3. ſandarachæ drach. 3. chartæ vſtæ drach. 30. calcis viuæ drac. 24.

balau

balauſtii drach. 48. Balauſtium in vino veteri auſtero coquitur. Deinde cũ decocto reliqua teruntur, formanturq́; paſtilli drachmarum quatuor, quidam vnciæ ponderis faciunt. Infunduntur autem ante cœnam in myrti baccarum & lenticulæ decocto.

Quæ ab Aſclepiade ad dyſentericos ſcripta ſunt, Quorum aliqua etiam cœliacis conueniunt.

VIni myrtitæ ſextarios 3. Rhois rubri heminam 1. mellis Attici cocti lib. 1. Rhoëm & vinum coquito rubi ramulis mouendo, & vbi tertia pars reſtiterit, liquorem exprimito, eiq́ue mel adiicito ac rurſus coquito donec ſpiſſetur. Datur myſtrum ante cibum. Aliud, Rhois Syriaci, farinæ polentæ, vuæ paſſæ non exacinatæ, ſingulorum drach. 2. malicori tuſi & cribrati drach. 1. excipe melle cocto, dato myſtrum ante cibum* Paſtillus cœliacis & dyſentericis. Ouum crudum recens perforato & in vaſculum euacuato, & cum teſta ſubſcripta menſurato, olei omphacini teſtam vui vnam piperis albi tenuiſsimè triti tantundem rhois ſyriaci tantundem gallarum omphacitidũ tantundem farinæ tritici tantundem. Omnia ſubacta & mollita in paſtillos redigito, & in ſartagine fricta ante cibũ dato. Aliud hoc ſcimus multos vſos à morbo

Addit hic cod. vet. et poſt cibũ.

bo liberatos esse. Gallarum subtilissime tritarum cochlearium, piperis albi, rhois rubri, malicorii tenuissimè triti, singulorum tantundem. Omnia mollita oui luteo excipe, & in vacuam mali punici testam conijce, atque obturato cum farina osculo ipsius ad prunas torre, deinde depurgata mali punici testa, coclearium vnum comedendum exhibe. Catapotia, cœliacis, dysentericis. Gallarum omphacitidum non perforatarum drach. 4. opii hispani drach. 2. petroselini drach. 1. excipe aqua, fac catapotia, & da magnitudine ciceris: viriũ tamen ratione circa mẽsurã habita. Aliud Aspasii, pharmacũ generosum. Petroselini, fructus ericæ rhois Syriaci, opii, singulorũ drac. 2. cum myrti decocto in catapotia redigito, ac dato vt dictũ est. Pastillus sedãs dolorẽ, cœliacis & disentericis. Et bibitur & infunditur. Quandoq; etiã ipso pro cataplasmate vtimur excipientes melle cocto. Seminis hyoscyami drach. 4. seminis apii tantundẽ, anisi, florum rosarũ vtriusque drach. 2. hypocisthidis, opii, vtriusque drach. 1. Cum aqua trita in pastillos reducito & obol. 3. exhibeto. Febrem nõ habentibus cum vini diluti cyathis tribus, febricitantibus cum aqua. Aliud cœliacis, dysentericis pharmacum accõmodatũ, & bibitur & infunditur,
&

& forinſecus impoſitũ auxiliatur. Seminis apii, ſeminis hyoſcyami, aniſi, fœniculi, ſingulorum drach. 4. opii, Rhois Syriaci, vtriuſque drach. 2. ſucci hypociſthidis, balauſtii, ſingulorum drach. 1. excipe aqua & coge paſtillos, dato vt prædictum eſt. Paſtillus aromaticus, cœliacis, dyſentericis, Berytii appellatus, pharmacum accõmodatum. Siſtit cõfeſtim. Croci drach. 4. nardi Indicæ, aniſi, vtriuſque tantũdem myrrhæ drach. 2. aloës Indicæ, ſucci hypociſthidis, *lycii indici, acaciæ] ſucci papaueris, gallarum omphacitidum, tragacanthæ, piperis albi, ſingulorũ tantundem. Excipe vino & forma paſtillos, dato obolos 3. Paſtillus Philippi, ad dyſentericos inueteratos, ſedãs dolorẽ, Bibitur & infunditur. Balauſtii, acaciæ, ſucci hypociſthidis, Rhois, apii, thuris, myrrhæ, baccarũ myrti nigrarũ, croci, gallarũ, lycii, aloës, Rhei põtici, malicorii, ſingulorũ drach. 4. Excipe vino Italico, & coge paſtillos pondere obolorũ trium, da non febrientibus cum vino. Febrientibus cum aqua mulſa. Paſtillus ſedans dolorẽ, præclarè inducens ſomnum. Ad inueteratos dyſentericos. Chartæ vſtæ drach. 10. ſandarachæ, auripigmenti, ſquamæ æris, aluminis ſciſſi, omphacii, calcis viuæ, ſingulorum drach. 5. croci, opii, vtriuſq; drach. 2.

*Duo hæc ex vet. cod.

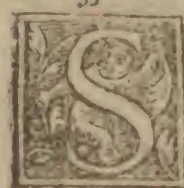
Singu

Singula diligenter trita in paſtillos drachmales cum vino myrtite coagmentato, ac vtitor. Infundũtur ad ſummũ ex eo drachmæ tres. Medium duæ, minimum vna. In cõficiendo autem omphaciũ cum opio tibi ſit in vino myrtite maceratũ. Crocus ſeorſum teratur, deinde ſimul mixta probè terito, & additis aridis vnito, animaduerſione habita ne pharmacũ à calce viua exuratur. Si tamẽ tale quid conſequatur, de myrtite ſufficienter affunde vt omnia diſſoluantur. Oportet autẽ calente adhuc pharmaco paſtillos formare. Vſus iuxta appõderationis variationẽ, fit ſecũdum quod ægri ſubtili aut hebete ſenſu præditi, id tolerare poſſunt, & ſecũdum magnitudinẽ affectionis. Infundito autẽ diligenter in non febricitantibus cum vini auſteri diluti cyathis 6. in febrientibus cum aqua, aut decocto palmularum, aut roſarũ, aut myrti. Ante infuſionẽ detur panis nõ febrientibus cum vino diluto, febriẽtibus ex aqua. Alius dyſentericis non febrientibus, facit confeſtim.

Chartæ vſtæ drach. 10. ſandarachæ, auripigmenti, ſquamæ æris, aluminis ſciſſi, omphacii, lycii Indici, acaciæ, ſucci hypociſthidis, calcis viuæ, ſingulo. drach. 5. croci, opii, vtriuſque drach. 2. excipe vino myrteo, & forma paſtillos magnitudine differentes.

Infundũtur ad ſummũ drach. quatuor. Infundere autẽ oportet quantitate pharmaci ad magnitudinem affectionis appõderata. Sitq́; liquor paſſum creticũ dilutũ, & ex eo ad ſummum cyathi 6. infundantur. Epithemata cœliacis, dyſentericis. Seminis hyoſcyami albi, apii, vtriuſq; trientẽ, aniſi, floris roſarũ, ſucci hypociſthidis, balauſtii, Rhois Syriaci, ſingulorum ſextantem, ſucci papaueris vnc. 1. croci vnc. 1. Hæc ſingula cum vino myrteo terito, deinde miſta in paſtillos cogito, eosq́; in vmbra ſiccato. Inde verò quantũ ſufficit tundens & cribrans palmis paſsis excipito, deinde linteolo infarcta vẽtri imponito. Aliud. Succi acaciæ, malicorii, ſeminis hyoſcyami, opii, gallarnm, omphacii, Rhois Syriaci culinarii, ſingulorũ quadrãtẽ, baccarũ myrti nigrarũ heminã vnã, tundito, cribrato, & vino auſtero ſubacta in paſtillos coagmẽtato, eosq́; in vmbra ſiccato. Vſus iam oſtenſus eſt.

De *affectionibus & vitijs ſedis.* CAP. VI.

Edis vitia & affectus ob multas cauſas difficilem curã accipiunt. Multo enim ſenſu particula hæc prædita eſt, dictum autẽ ſæpe eſt eiuſmodi particulas facilè per acriora & auſtera pharmaca irritari. At verò & ipſe retrimentorũ alimẽti trãſitus per ſe mordax eſt,

eſt, & hoc magis vbi eruperit ipſa bilis, & ſeroſi quidam aliquãdo humores, Quibus accedit & hoc, quod neque ſtatum tempus habeãt medici ad imponẽda pharmaca, ſed plerũq; tempore minime conuenienti ægri ad excernẽdum cõcitantur. Quin & humiditas ac caliditas ipſius loci, ſiccantibus ſimulq́; frigefacientibus opus habens, nõ parum confert ad hoc vt ægrè curabilis ani affectio exiſtat: ſi quidem mordent adſtringentia, Verùm locus ſubtili ſenſu præditus, acrimoniã ferre non poteſt. Ob id igitur aptiſsima ipſis pharmaca ſunt, quæ citra aſpretudinem adſtringũt, Qualia maximè ſunt ex metallicis, quæ neque acria, neque acerba penitus exiſtunt. Hæc enim lota citra mordacitatem id quod oportet operantur. Horum itaque in ſumma dictorũ memores, deinceps materiæ ſyluã experimento cognitam ſubſcriptam habebitis.

Medicamenta Sedis ſeu ani ab Andromacho conſcripta.

MEdicamentũ ſedis quo vtor. Ceruſſæ, ſpumæ argẽti, vtriuſq; drac. 5. thuris, aluminis ſciſsi, vtriuſque drach. tres, croci obol. 3. Vini & roſacei quod ſatis eſt.

Aliud ad ſedẽ, vt Apollonius, quo vtor. Lycii Indici, ſextantẽ, œſypi vnc. 1. ceræ Tyrrhenicæ trientẽ, alii ſextantẽ. Roſacei

quod ſatis eſt. Aliud, Butyri ſeſcunciã, ceræ ſeſcunciã, medullæ ceruinæ vnc. vnã, œſypi, vnc.1. thuris vnc. vnã, aluminis ſciſsi quadrantẽ, lycii ſextantem. Vini & roſacei quod ſatis eſt. Aliud vt Nicoſtratus. Ceræ Tyrrhenicæ vnc.1. lycii Indici ſextantẽ, balauſtii vnciam dimidiã, œſypi vnc.1. acaciæ vnc. dimidiã, roſacei trientem. Aliud vt Herophilus. Roſarum ſiccarũ aut viridium drach.2. ceruſſæ drach.2. pompholygis drach.2. croci drach.2. ſpumæ argenti lotæ drach.2. meliloti drac.2. iunci odorati drac.1. ſucci papaueris drac.1. œſypi drac.1. oui aſſati vitellum vnum. Roſacei quod ſufficit, ſucci plantaginis cyathos duos.

Aliud faciens & ad pruritus. Spumæ argenti librã dimidiã, thuris, terræ ſamiæ, vtriuſque vnc. vnam, œſypi ſextantem, roſacei ſextantem, melini libram dimidiam. Arida in vmbra cum vino falerno terito, œſypumq; infarcito, & affuſis duobus vngentis terito ac cõmiſceto. Aliud ad ſedem quo vtor, ad condylomata, inflammationes ani ac rimas. Ammoniaci thymiamatis, lapidis hæmatitæ, thuris, aluminis rotundi, ſingulorum drach.2. gallæ, croci, vtriuſq; drac.1. terebinthinæ drach.1. ceræ tyrrhenicæ drac.12. roſacei heminas 4. excipe peſſo cum Syriaco, in reliquis cum roſaceo.

ſaceo. Medicamentū ſedis ex cerebellis.
Adipis anſerini curati, ceræ, thuris, medullæ cerui, florum roſarū, pompholygis, cadmiæ, plumbi loti, ſingulorū drach. quatuor, ceruſſæ drach. 8. cerebri gruis drach. 2. ſucci papaueris ſeſquidrachmam, œſypi drach. 5. ſucci ſeridis heminā vnā, roſacei heminam dimidiam. Medicamentū ſedis à Ruſtico, quo vtor. Roſarum viridiū drach. 8. lactis muliebris heminā vnā, ſpumæ argenti drach. 40. ſucci papaueris drach. 40. oua cruda integra duo, butyri drach. 16. œſypi drach. 16. malicorii drach. 16. mellis drach. centū, in alio exemplari heminā dimidiam, ceræ drach. 40. roſacei aut myrtei heminā dimidiā. Verùm Heras pro œſypo adipē anſerinū pari pondere cōiecit, & ſpumæ argenti drach. 10. lactis heminas 4. & oui vitellum aſſatū. Aliud à Tyranno. Spumæ argenti ſextantē, ceruſſæ ſextantem & vnc. dimidiam, thuris vnc. 1. myrrhæ vnc. 1. cadmiæ ſeſcunciam, aluminis ſciſsi trientem, ceræ trientem. Vinum & roſaceum.
Aliud Samithræ ad multa commodum.
Spumæ argēti drac. 12. ceruſſæ drac. *2. *Aliàs 12.
chalcitidis drach. 2. miſyos aſſati drach. 1. terebinthinæ drac. 6. olei & aquæ heminas quatuor. Pinguis cōpoſitio ad Achoras & pſoras. Spumæ argenti, ceruſſæ vtriuſque

drach.32.atramēti sutorii drach.16.sulphuris viui drach. 8. olei myrtei & aceti quod sufficit. Alia pinguis Galli. Spumæ argenti drach.24. cerussæ drach.24. myrrhæ drach. octo, thuris drach. decem, olei myrtei drach.14. Vini austeri tantundem. Alia pinguis qua vtor, Cleophanti. Olei myrtei, lentiscini, rosacei, singulorum drach.16. cerussæ libram vnam, spumæ argenti lotæ sexuncem. Vini veteris Italici sextar. dimidium, ceræ trientē. Alia ex nouē medicamentis constans, Enneapharmacos dicta.

Mellis partem vnam, ceræ albæ partem vnam, medullæ ceruinæ, myrrhæ, vtriusque vnam, butyri partem vnam, adipis anserini, adipis vitulini, vtriusque partem vnā, terebinthinæ partem vnā, olei rosacei partem vnā, aliqui & ricinini partē vnam.

Alia Xanitæ multi vsus. Ceræ drach.16. butyri drach.10. œsypi drach.10. adipis anserini drach. octo, terebinthinæ drach. 8. medullæ ceruinæ drach. quatuor. Rosacei parū. Alia ex ruta. Spumæ argenti minam vnam, rutæ minam dimidiam, alii minam vnam, aceti drach. quatuor, olei quod satis est. Alia ad obturationes & alia sedis vitia. Plumbi vsti & loti drach. decē, cerusæ drach. quatuor, ceræ drach.12. adipis porcini vel anserini drach. quatuor, olei

quantum ſufficit. Ad obturationes & vitia ſedis compoſitio Icodoti, qua Aſtainus curatus eſt. Oeſypi drach.1.obol.3.adipis anſerini per hyemem curati drachm.6.per æſtatem drach.4.medullæ cerui aut cameli drach.2.ceræ Tyrrhenicæ drach.8.plumbi vſti & loti drach.4.ladani drach.2. adipis vitulini drach.4.terebinthinæ drach.4.ceruſſæ drach.2.ſpumæ argenti drach.1.roſacei heminæ quartam partem,hoc eſt ſeſquicyathum,hoc eſt ſextantē & vnciam dimidiam. Arida cũ liquidis committito. Quando verò temporis progreſſu fuerit induratum,diſſoluitur roſaceo, & adipe anſerino,facit & ad contractos articulos. Ad condylomata quo melius nullũ reperitur.

Aluminis ſciſsi drach.3.ceræ drac.8.croci drach. 4. Ceruſæ drach. 2. opobalſami drach.1.œſypi drach.8.thuris drac.4.aloës drach.4.liqueſcibilia liquefacito ac cũ aridi tritis committito.

Ad prolabentem podicem. Aſclepiadæ pharmaca ex.v.externorum.

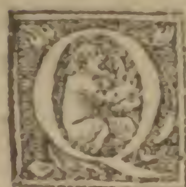
AD prolabentes podices vt Archelaus. Recrementi plumbi drach. 8. Rhois Syriaci drachm.8.floris roſarum drach.4. myrrhæ Minnææ drach.2.admoue ſiccum, vbi prælaueris vino auſtero aut lentiſci

decocto. Aliud, Gallæ omphacinæ, malicorii ſicci, rhois coriariæ, ſingulorum drach. 2. plumbi vſti drach. 4. ſpumæ argenti drach. 8. trita inſpergito. Aliud, Balauſtii drach. 1. malicorii drach. 2. ſeminis hyoſcyami drach. 2. ceruſſæ drac. 8. myrrhæ drach. 2. plumbi loti drach. 2. tritis vtitor.

Aliud, Corticis pinus, ſpumæ argenti, mannæ, ſingulorū drach. 2. pilularū cupreſſi aridarum drach. 2. plumbaginis drach. 2. trita inſperge, vbi prælaueris vino acerbo.

Pharmacum noſtrū ad procidentē ſedē. Fructus ericæ, gallarum, acaciæ, ceruſſæ, ſucci hypocyſthidis, corticis pinus, thuris, myrrhæ Minnææ, ſingulorum drac. 4. arida trita inſperge, vino auſtero prælotis locis.

De *Hæmorrhoidibus*. CAP. VII.

QVæ Aſclepiades in quinto externorum de hæmorrhoidibus ſcripſit, in ſubſcripto ſermone continentur. Quandoquidem verò plurimæ hæmorrhoides opus habent extractione ad facilem pharmacorum impoſitionem, neceſſe eſt etiam huiuſmodi compoſitiones ſubſcribere.

Eſtractorium hæmorrhoidum Magni Tarſenſis, pharmacum accommodatum. Piperis, nitri, vtriuſque drach. 1. terito & admoueto ante reliquorū pharmacorum impoſi

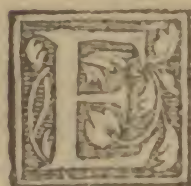
positionem. Aliud, Spumæ nitri, fellis tauri, staphidis sylvestris, singulorum drach.1. trita adhibe, modico addito melle. Aliud, Succi absinthii drach.1. fellis tauri, staphidis sylvestris, vtriusque drach.1.

Aliud vt Diogenes. Succi cyclamini, mellis, vtriusque parem mensurã coquito in vase æreo, ad cerati liquidi spissitudinem.

Aliud ex scriptis Largi, quod vix pronuentes extrahit hæmorrhoidas. Succi centaureæ drach.2. aluminis liquidi drac.2. misyos drach.1. staphidis sylvestris drac.1. excipe melle & anum obline, aut lanam ex eo madefactã in sedẽ inde. Postquàm verò hoc pharmacum promptitudinẽ induxerit ad egerendum, & tumor hæmorrhoidarum prociderit, pharmaca ad hæmorrhoidas cõscripta adhibeto. Quãdo verò aliquod huiusmodi pharmacum illitum sedẽ ac anum ipsam extrahit, necessariò tales confectiones adhibemus, qualis est & Nicodemi Romæ medicantis, quæ Euaphion à lenitudine appellatur. Cerussæ vnc.1. spumæ argenti quincuncẽ, cadmiæ bessem, aut pompholygis vnc. 1. olei myrtei bessem. Vini boni bessem, butyri vnc.1. Ad sedem inflammatam ac prolapsam. Gallã flauam coctam ac tritam imponito, cũ vino si fortiore vti velis, aut cum aqua si mitiore. Succus item

Echini facit ad inflãmationes & prolapsam sedẽ. Aliud, Corticis pinus drac.8.pilularũ cupressi aridarũ drac.2.prælotis vino austero inspergito. Cæterũ ad ardẽtes sedis dolores,oui assati vitellũ vinoalbo terito,& cerato myrteo exceptũ illinito. Verùm ad pruritus cimoliã tritã cerato myrteo excipito. Ad rimas verò tũ sedis,tum pudẽdi,rasurã linteolorum vrito,eiusque cinerem cũ pari amylo tritũ succo foliorũ oleæ ammixto,illinito. Pastillus ad eminẽtias. Aloës, croci,vtriusq; drac.2.& dimidiam,aluminis scissi vnc.1. terito vino Aminæo ac vtitor.

Ad pudendorum affectiones. CAP. VIII.

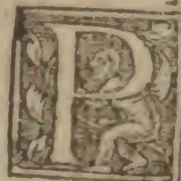

Exulcerati pudendi cognitio ex manifesto circa ipsum dolore cõtingit,vnà cum hoc quod & circa mictiones excernitur quid ex corpusculis vlceri ipsi insidentibus. Discernuntur autem hæc ab eis quæ ex vesica feruntur,quod statim circa primũ exitũ illa appareant,verũ ex vesica delata ipsis vrinis ammixta sunt. Cæterũ vlcera pudẽdorũ & circa sedẽ citra inflãmationẽ cõsistentia,resiccãtibus valde indigẽt pharmacis, qualia sunt,quod ex charta vsta cõstat,& anethũ vstum siccũ,& cucurbita vsta.Verũ siccis & recẽtibus vlceribus,etiã aloë bonũ est pharmacum,si eius aridæ puluillus inspergatur.

Omniũ autẽ maximè dolorẽ ſedat,neq; vllo minus efficax eſt pompholyx. Si verò humectiora ſint vlcera,pinus cortex per ſe, & lapis hæmatites,verum ſi profunda etiã ſint vlcera, manna prædictis addatur. Porrò quæ circa vterum aut veſicam ſunt vlcerationes,iiſdem pharmacis indigẽt,ſed inſtrumentis inſuper opus habent, quæ ipſa intromittant,quæ metrenchytæ & Catheteres Græcis appellantur. Aptiora itaq; ſunt arida qualis eſt crocus, & pompholyx, & aloë,quæ facilè plantaginis aut alteri tali ſucco miſcentur. Ad Scroti & pudendi dolores. Butyro & reſina pari menſura vtere. Aut ſemen lini cum aqua coquito,& ammixta myrrhæ fermè decima parte, & reſinæ tantundem imponito. Ad pudendum intumeſcens. Foliorum vitis tenerorum drach. I. ceruſſæ drach. 5. trita cataplaſmatis vice impone. Vtere etiã marinæ aquæ frigidæ perfuſione,& quiete,& colis religatione. Aliud. Lenticulam in aqua coquito,& cum mali punici cortice tritam imponito. Si verò à ſudoribus vlcera in ſcroto fiant, gallã tritam cum alumine inſpergito. Ad tubercula verò in pudẽdis naſcentia piri ſemẽ inſpergito, & fel hircinũ oblinito. Cæterũ fiſſuras ac rimas pudendorũ iuuat reſina fricta cũ roſaceo trita ad

ſtrig

ſtrigmentitiam craſsitudinẽ, ammixto etiã oui aſſati vitello. Aut roſacei, & amyli, ac thuris, ſingulorum vncia vna. Aut foliorum hederæ aridorum vſtorum cinis cum oleo in mortario plumbeo tritus. Ad inflammationes autem pudendorũ, vuam paſſam exacinatam, & cuminũ, trita imponito. Aut farinã hordeaceã aqua mulſa coquito, & vitis folia tenera cum polenta terito, omniaq; ſimul imponito. Aut cuminũ tritum, cum butyri & reſinæ æqualibus partibus eliquatis committito. Teſticulos porrò vlcera aphthæ non abſimili apprehenſos, ex terra cimolia cum aqua oblinito, & exſiccari ſinito, Indeq; aqua calida ablutos myrto arida trita & modico ſmyrnio item trito conſpergito. Excreſcẽtem verò teſtiũ carnem cinis ſarmentitius cũ nitro & aqua ſubactus ſanat cataplaſmatis vice impoſitus.

De *priapiſmo.* CAP. IX.

Riapiſmus eſt auctio pudendi ſtabilis in longitudinẽ ac orbẽ tumefacti, citra rei Venereæ appetentiam. Eſt autem flatus ventoſus videlicet qui membrũ ipſum tumefacit, ex humoribus viſcoſis ac craſsis generatus per moderatã caliditatem. Palàm eſt igitur non oportere membra ipſa calfacere, ſed refrigerare leniter per ceratũ roſaceum

saceum in aqua cōqua ſſatū, itemq́; per chamæmelinum ceratū tum pudēdo, tum lumbis impoſitum. Victus & pharmaca exhibeantur attenuatoriæ facultatis citra manifeſtam calfactionem. Adhibēda ſunt etiā naturali efficacia prædita per experientiam inuenta, nymphæaq́; in potu danda ac viticis ſemen, Ruta etiam viridis obſoniis ammiſceatur. Verùm hoc à principio ne fiat, multum enim calfacit, ſed poſterius poſt aliorū extenuantiū vſum. Quod ſi euacuatione vti libeat, per vomitum id fiat. Quæ enim per inferiorē ventrē fiunt euacuationes, ſæpenumero vicinas partes fluxione infeſtant. Ad eos qui ſe in ſomno permingunt. Veſicam caprinā aut ouillā vſtam ex poſca bibendā præbeto. Et ad veſperam ſiticuloſos ſomnum petere iubeto, facit & leporis teſticulus in vino odorato feruefactus, atque ita potatus. Aliud, Calaminthām & myrrham in vino ante cœnā bibenda dato. Oblinat autē & pudendū cimolia terra cum perdicii ſucco.

Ad vteri affectus. CAP. X.

N vteri ſuffocatione contingit ſenſus ac motus priuatio, & pulſus obſcurus ac paruus, & penitus interceptus. In aliquibus verò tum ſenſus, tum motus adeſt, itemq́; ratio,

tio, verùm vix respirant. Aliquibus etiam vox intercipitur. Aliis contrahuntur artus. Fiunt igitur & sensus & motus & spirationis interceptiones ob frigiditatem, quum ipsæ sola perspiratione totius corporis per arterias contingente cõtentæ sint, & respirationem per os non expetant, atq; hoc vt dictum est ob frigiditatẽ, Quando sanè in priori tempore probè purgatæ, & cõcipientes, ac viris coëuntes, his ipsis priuatæ fuerint, vt palàm sit humidum & frigidum in ipsis semen totum corpus perfrigerare. Ad vuluæ igitur strangulatus conuenit agarici drach. 1. in potu accepta ex vino, Plantaginis semen & succus cum vino. Onyx detractus ex conchylio potatus. Acetum scilliticum absorptũ. Cæterùm olfactu excitant strangulatas, bitumen, castorium, galbanũ, pix liquida, cedria, pili vsti, ruta, allium, cepa. Eandẽ in rem & cornu cerui suffitur. Et ruta cum melle lana excepta, in anũ inditur.

Finis noni Libri.

CAPITA X. LIBRI.

CLAV

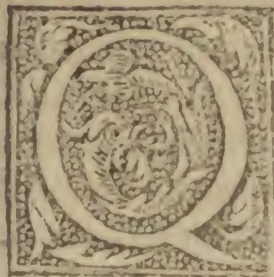
CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE

pharmacorum ſecundum locos, Liber decimus, Iano Cornario medico, interprete.

*

De *Nephriticis.* CAP. I.

VOD Nephriticas antidotos & compoſitiones appellent quæ renibus affectis cõmodãt, ex ipſa appellatione manifeſtũ eſt, Nephriticæ enim nihil aliud quàm renales ſonant. Eſt autẽ differentia ipſarũ generaliſsima duplex, Quædam enim calculoſos renes iuuant, Quædã verò inflammatos & vlceratos, quæ etiam ad veſicam ſimiliter affectã cõueniunt. Maximè verò cõtrariæ inter ſe ſunt prædictorum pharmacorum facultates. Quæ enim ad inflammatas & vlceratas affectiones cõponuntur, mitigatoriis medicamentis opus ha

habent. Quum verò impossibile sit hæc citò ad regiones renum peruenire, ob id ipsis pharmaca vrinam cientia miscemus. Quæ verò calculosis auxiliantur, vnica facultate indigent, quæ secare & extergere cum manifesta caliditate potest. Sunt autem talia ferè omnia amara. Quemadmodum igitur in aliis sic etiam in his materiã experimento cognitam deinceps subscribam, initiũ ab his quæ ad vlceratas & inflãmatas affectiones cõueniunt facturus, à quibus etiam Andromachus & Asclepiades orsi, inde ad cõpositiones calculos frangentes transierunt.

Confectiones renales ab Andromacho ad renum & vesicæ affectiones cõscriptæ.

POtio. Seminis lini, seminis papaueris albi, seminis cucumeris, tragacanthæ, singulorum drach. 2. amyli drac. 4. cũ aqua in pastillos redigito, & ad vesicam vlceratã ac vrinæ emittẽdæ difficultatem exhibeto.

Alia, Nuces pineas. 30. amygdalas. 20. palmas quindecim, tragacanthæ drachm. 4. succi radicis dulcis drach. 2. croci obolũ. 1. myrrhæ obolum. 1. vino protropo diluito ac vtitor vt accommodato. Alia. Ad vesicæ affectus & vlcerationes pastillus quo vtor. Seminis cucumeris drach. 12. seminis hyoscyami drac. 6. seminis cicutæ, opii, fœniculi, croci, singulorum drach. 3. casiæ drach.

drach.4.amygdala.10. nuces ponticas.10. ſeminis apii drac.ſex,ſeminis maluæ ſylueſtris drac.3. Excipe paſſo cretico & præbe obol.tres,non febrientibus ex paſſo. Quidam cicutæ drach.6.habent. Alia, ad eadem & veſicæ dolores. Croci,ſeminis beſaſæ,hoc eſt,rutæ ſylueſtris,ſeminis maluæ ſylueſtris,ſingu.drac.ſex,ſeminis hyoſcyami drach.duodecim,opii drach.ſex,ſeminis apii drac.12.nuces auellanas 8. amygdalas. 20.ſeminis cucumeris drach.12. Mellis Attici quod ſatis eſt. Datur magnitudo nucis ponticæ cum vini mulſi cyathis 3. Alia, ad profluuia ſanguinis ex veſica. Aluminis drach.1.tragacanthæ drachm.2.gummi obolum vnum. Dato ex paſſo quandoque obol.1.quandoque duos. Alia, ad veſicæ affectiones vrinam ciens à Macedone profecta,facit & ad hepaticos,hydropicos,ictericos,nephriticos,ac omnia veſicæ ſymptomata,frangit etiam lapides. Acori drach. 50.phu drach.25.nardi celticæ drach.24.ſeminis dauci drach.22. cinamomi drach.32. mei drach.16.aſari drachm.24.petroſelini drac.16.opobalſami drach.16.& carpobalſami tantundem,croci drachm.vigintiquatuor,drach.viginti,radicis dulci drach.ſexdecim,nardi Indicæ drach.ſexdecim,caſsiæ drach.duodecim, amomi drach.ſexdecim,

vuæ passæ drach. octo, tragacanthæ drach. 9. Arida melle excipito, & tragacanthũ vino ammineo macerato. Dato nucis ponticæ magnitudinem cum vini cyath. 4. febricitantibus cum aqua mulsa. Alia ad vesicæ vlcera & inflãmationes. Nuces pineas 20. seminis cucumeris, *syluestris grana 40. amyli obol. 3. nardi drac. vnam, seminis apii cyath. 2. Nardus & apium in aquæ sextario vno coquũtur, deinde ex decocto duo cyathi præscriptis ammiscentur. Alia ad calculosos, qua Bassa vxor Marii curata est. Frangit ita vt neq; rursus gignãtur. Cassiæ drac. 2. seminis apii drac. 3. myrrhæ minnææ drac. 4. piperis albi drac. 2. thuris drac. 3. lapidis syriaci masculi drac. 1. aut fœminæ drach. 1. seminis pastinacæ, anisi, vtriusque drac. 2. styracis drac. 3. iridis Illyricę ʒ. 3. seminis papaueris albi drac. 2. spicæ nardi tantundẽ, amygdalarũ amararũ mundarũ, asari, vtriusq; drach. 3. seminis smyrnii, cyperi, vtriusq; drac. 2. mellis Attici quod satis est. Dato quotidie. Alia ad calculosos frãgẽs & paulatim expellens, donec mundã vesicã reddat, deinde æger pellucida lotia reddet, & quod maximum est, curat vt nõ amplius renascãtur. Seminis dauci, anisi, seminis cucumeris, petroselini, myrrhæ, singulo. drac. 6. casiæ daphnitidis, cinamomi, nardi

*ἢ μέρου habent omnés codices quos legerim id est satiui.

cel

celticæ, ſingu. drach. 4. Terito & cum aqua ad parui lupini quantitatẽ coagmentato, & ieiunis quotidie per dies 30. ex aquæ cyath. tribus præbeto. Hoc verò pharmacũ quẽadmodum accepimus, cum quadam religione præparatur. Ligneo enim mortario ac piſtillo tunditur, oportetq́; eum qui tundit neque anulum habere ferreũ, neq; calciamẽta clauis ferreis transfixa. Hoc à ruſtico vt Myſterium accepimus. Alia ad nephriticos & omnem fluxionem, vt Apollonius. Corticis mãdragoræ toſti ſeſquidrachmã, aniſi toſti ſeſquidrachmã, * hyoſcyami ſeminis toſti, ſeminis papaueris nigri toſti, vtriuſq; ſeſquidrac.] tragacanthi, carnis palmarum, vtriuſque drach. 3. dato cum melle.

** Ex vet. cod.*

Nephriticæ cõpoſitiones ab Aſclepiade conſcriptæ.

Antonii Muſæ. Fructuum pini, qui pityides vocãtur, * tuſorũ & cribratorũ drac. 20. ſeminis papaueris * albi, tragacanthæ, vtriuſq; drac. 2. Nardi celticæ, croci, aniſi decorticati, radicis dauci Cretici, ſingulo. drac. 1. coſti obol. 3. præpara cũ protropo, & repone in pyxide, da nucis põticæ magnitudinem cum protropi cyatho 1. & aquæ calidæ cyathis duobus. Alia, Seminis cucumeris ſatiui toſti drach. tres, ſeminis maluæ drach. 5. nucum pinearũ drac. ſex, ſeminis apii, drach. ſeptem, ſeminis lini

** Aliàs exacinatorum.*

** Μελαί-νης habẽt cod. græci.*

drac.1.amygdalarum amararum mundatarum drac.9.excipe passo,& exhibe vt prædictum est. Alia ad Nephriticos Onesidemi. Amygdalarum amararum drach.16. seminis dauci cretici, seminis maluę, vtriusque drach.sex, radicis iridis syluestris drac. octo, cornu ceruini vsti, tragacanthæ, nardi celticæ, seminis cucumeris satiui, singulorũ drach.sex, pafsi quantum sufficit, prapara vt dictum est. Aliud pharmacum accommodatum, hoc scimus multos Nephriticos vsos esse,& à tota affectione penitus liberatos. Oportet per multos dies in pharmaci huius vsu perseuerare. Datur & calculosis,& colicis medetur, ac vesicæ affectibus. Componitur hoc modo. Nucum ponticarum purgatarum, amygdalarum amararum mundatarum, seminis cucumeris repurgati, singulo.drac.3.seminis cicutæ, croci, seminis maluæ, opii, singulo.drac.sex, seminis hyoscyami albi, seminis apii, vtriusque drach.12. Cogito in pastillos cum melle, ac dato obol.3.cum aquæ mulsæ cyathis.3. In alio exemplari & besasa, hoc est, seminis rutæ syluestris drac.6. Ad callosas in renibus concretiones, Onesidemi. Symphytum,& sion,& Artemoniũ cũ vino coquito, & expressi liquoris cyathos 2.cũ pari aqua dato.

Aliud, Maluæ syluestris radicẽ, & rutæ

syl

ſyluestris radicem,& apii montani radicem coquito,& eo qui dictus est modo exhibeto. Aliud ad calculoſos inſperſile. Seminis balſami partem vnam, lapidis qui in ſpongiis reperitur tantundem, pulegii aridi,ſeminis maluæ ſyluestris, ocymi aridi, ſingulo. tantundem, Tuſa & cribrata reponito,& dato cochlearium cum vini diluti cyathis duobus. Aliud, Struthii radicis partem vnam,iridis ſyluestris ſiccæ tantundem,oxallidis ſiccæ tantundem, fremii luteum florem habentis ſicci tantundem. Tuſis cribratis vt dictum eſt vtere. Catapotia Heraclidæ Tarentini. Diſſoluūt veſicæ tofos,commodant & ad veſicæ ſtillicidium. Piperis,galbani, vtriuſque drac. 1. ſucci lybici drac. 2. myrrhæ drac. 4. protropi quod ſatis eſt. Forma catapotia ciceris magnitudine,& 3. deuorāda dato,& * paſsi cyathos 2. inſuper bibendos. Aliud, Ammoniaci. Thymiamatis, piperis, ſpumæ nitri,ſingulo. drach. 1. carpobalſami drach. 2. myrrhæ drac. 4. excipe protropo, & forma catapotia ciceris magnitudine ac tria deuoranda dato, ita vt vini dulcis quadrantem inſuper propines. Hoc ad dies quadraginta octo,ægro prælo to facies. Paſtillus ciens vrinam. Detrahit lapillos & tofoſas concretiones. Aſari, petroſelini, phu, Mei,

* *Aliàs vini dulcis.*

ſingulo.drac.4.acori,ſeminis aniſi, ſeminis dauci,apii montani,carpobalſami,tragacanthæ ſingulo.drach.2. Tragacantham paſſo diſſolutam aridis adiicito, & paſtillos formato,Indeque obol.3.cum paſsi diluti cyathis 2.exhibeto. Alius paſtillus Chariclis. Educit arenoſas ſubſidentias. Facit ad affectiones vlceratas. Seminis apii,petroſelini,aniſi,ſingu.drac.16.floris iunci odorati, croci,tragacanthæ,ſingulo. drac.6. ſeminis dauci Cretici,piperis albi,vtriuſque drach. 4.præpara vt dictum eſt,& da drach.1.cum protropi diluti cyathis tribus. Antidotus ex lapidibus,vt Mithridates. Facit Nephriticis & ad veſicæ affectus, atterit calculos, & tofos diſſoluit. Seminis ſmyrnii, cyperi,ſpicæ nardi,ſeminis papaueris albi, cinamomi,caſsiæ fiſtulæ,piperis albi,ſeminis paſtinacæ,ſingu.vnc.1.Thuris non ſecti,ſeminis apii,croci,ſtyracis iridis, amygdalarum amararum,acori,ſingulo.ſeſquunciam, lapidis Syriaci fœminæ aut maſculi, vtriuſque ſemunciam, myrrhæ Minnææ ſextantem. Excipe melle. Datur nucis ponticæ magnitudine. Alia Antidotus Biennitæ, pharmacum accommodatum,ſedãs dolorẽ,vtile & Nephriticis,hoc eſt,renalibus affectionibus,& ad veſicæ vlcerationes.Frangit lapides, & tofos per vrinam expellit. Iridis

drac.

drac.4.mei, ſeſelis, chamædryos, hyperici, cneori,cāchryos,ſing.tātundē amomi ℥.8. cinamomi ℥.12.roſmarini mōtani,nardi Indicæ,croci cilicii, petroſelini, polii, ſeminis rutæ ſylueſtris,dictamni cretici, ſingu.tantundē.glycyrrhizæ,lapidis Syriaci maſculi, vtriuſq; ℥.16.thlaſpeos drac.24.ſeminis viticis,myrrhæ,ſphondylii, ſingul.tantundē. Cardamomi drach.48.excipe melle cocto, & præbe nucis ponticæ magnitudinem cum vini mulſi diluti cyath.quatuor.

Quæ Archigenes ad Renum affectiones ſcripſit in ſecundo pharmacorum ſecundum genus.

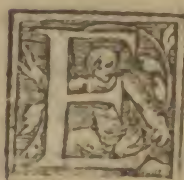
EX renibus laborantes Nephriticos appellatos, conuenienti diæta adſeruo. Et Ceratum quidem Roſaceum cū ſtyrace ad malagmatis formam redactum impono Cæterū Antiochus apud phricen Linophobum,valde iuxta naturalem contrarietatē auxilio fuiſſe ait,ad mali euerſionē,Prototomi caulis decocti cyathos duos ieiuno ad dies nouem exhibitos. Inſpergito autē ſalē modicum & magis proficies. Alia potio.

Foliorum roſarum, amygdalarum decorticatarum,thuris, æquales partes, capitum papaueris duplum. Excipe protropo, & in vas fictile repone in loco non humecto,& obolos duos cum protropo exhibe.

Quidam pro amygdalis, amylum cõiiciũt, & pro protropo aqua excipiunt, verùm cũ protropo bibendum exhibent.

De Ischiade coxẽdicum morbo, podagra, & morbo articulari siue arthritide.

CAPVT. II.

X genere Arthritidis est tum Ischias, tũ podagra. Quod enim in omnibus articulis Arthritis est, hoc in vno iuxta coxendicẽ quidem Ischiada, hoc est, coxendicum morbum appellant, Iuxta pedem autem podagram. Incipit igitur plerũque podagræ generatio ex vno articulo, & progreditur in omnes, temporis diuturnitate accedente. Communem habent hi tres affectus humoris redundantiam, quæ affectam occupat co articulationem, qua expleta in omnem partem circumsitæ neruosæ particulæ tenduntur, & ex his dolor oritur. Aliquando quidem igitur irruens humor sanguineus est, vt plurimum verò pituitosus, aut ex pituitoso & bilioso mixtus, aut etiam sanguine cum ipsis permixto. Quod si quis exactius interpretari rem velit, non pituitosum humorem, sed qui propriè crudus appellatur, vt plurimum circa arthritidas prædominari dixerit. Est autem hic crassus ad similitudinem puris crasśioris. Vbi verò in ipsis

art

articulis diutius moram traxerit, non ſolùm craſsior ſed & viſcoſior redditur. Qui igitur tofi ſeu calli appellantur, horum generatio ex his eſt, & poſtquàm fuerint producti, ne ſperaueris ad priſtinam conſtitutionem exactè redire articulũ poſſe. Cæterùm differentiæ affligentium humorum facilè deprehendi poſſunt, tum coloribus, tum ſymptomatis conincidentibus, Itemq; per experientiam pharmacorum quæ adhibentur. Cognitio igitur ipſorum ex colore omnibus expoſita eſt, ſymptomatis verò & acceſsionibus coincidentibus, tametſi non omnibus, neq; ex procinctu manifeſta ſit, tamen nõ adeò difficilis cognitu exiſtit. Bilioſus enim ſanguis multæ caliditatis ſenſum ægroto exhibet, & calfacientibus impoſitis exacerbatur, quemadmodum rurſus à frigidis relaxatur. Verùm ad humoris noxii cognitionem conferet tibi etiam prægreſſa diçta, ſiue per exercitia, ſiue per otiũ tranſmiſſa, & per balnea poſt, aut ante acceptum cibum. Quemadmodum cõferet etiã horum gymnaſiorum & eduliorum tum quantitas, tum qualitas, Item anni hora, & Regionis ac aëris conſtitutio, Inſuperq; & ætas, & habitus corporis, quorum omnium facultates ſæpe in plæriſque locis enarraui.

Porrò principiũ curationis ſit tibi euacua-

tio humoris affligere reperti. Siquidem hu moribus ex æquo redundarit corpus, Venæ sectione primum omnium assumpta, deinde purgatione, quibus accedat pharmacorum dicendorum conueniens, & tempore, & ordine vsus, Ita vt in manibus & pedibus pharmacis fluxionem repellentibus vtamur, circa coxendicum verò iuncturam id facere vitemus. Quum enim in profundo ea sita sit, sanguis ex vicinis & ambientibus vasis ac musculis ad illam cõpellitur. Mitigatoriis igitur in principio medicamentis opus est in dolore circa coxendicem hærente, quæ neque refrigerent multum, neque fortiter calfaciant, qualibus sanè postea opus habet. Exacerbantur enim per ipsa fluxiones, caliditate nimirum plus attrahente ipsas quàm impediente. Quandoquidem verò præsentis operis institutum est neque de cataplasmatis, neq; de irrigationibus quicquam dicere, sed de methodo compositorum pharmacorum, ad hanc solam progrediar, initio ab Ischiade sumpto. Rarò equidẽ fit Ischias siue coxendicum dolor ex sanguinis multitudine, & citissimè curatur, venis circa poplitem aut talos sectis. Quemadmodũ autem sæpe sola sanguinis euacuatio sufficiẽs auxilium existit, Sic contra in omni coxendicum dolore, & præsertim eo qui ex hu-

mo

morum copia exortus eſt, ſi quis ante euacuationẽ totius corporis, acribus pharmacis circa partẽ affectam vtatur, ægrè curabilem reddet affectiõnẽ, copia nimirum indiſſolubiliter ibidẽ condenſata. Præter alia enim, & craſſa & viſcoſa fit, ob calorem & ſiccitatẽ acrium pharmacorũ non diſsimile quippiam aſſationi perpetiens. Tanquam igitur maximam vim ad affectionis curationem habeat totius corporis euacuatio, ab ipſa incipiendum eſt, non ſolùm à cruribus, ſed & à cubito primùm ſanguinis detractione facta. Auxiliantur etiã vomitus ipſis Iſchiadicis, magis vtique quàm euacuationes infernè per ventrem, vt qui reuellant deorſum repentem humorẽ. faciendi itaque ſunt vomitus in principio ab accepto cibo, poſtea verò etiã per vomitoria medicamenta, initio à mediocribus facto. In quibus autem vehemens humorũ denſatio, quæ ægrè diſſolui poteſt, à medicis intempeſtiue acribus pharmacis vtentibus facta eſt, his cucurbita affixa maximè auxiliatur, & purgatio per efficaciora infuſa, quale eſt & quod ea colocynthide conſtat. Si igitur ea quæ nunc dicta ſunt præ oculis habueritis, medicamentis ſanè à prioribus medicis traditis iuxta Methodum vtemini. Verùm in ipſis recenſendis auſpicabor ab his quæ

ab

ab Andromacho ſcripta ſunt, in illa parte libri de externis pharmacis conſcripti, in qua præſcriptis malagmatis propriè appellatis, inde etiam alia omnia prodit, iuxta quemcunque tandem modum inueteratas affectiones iuuantia, in quibus eſt etiam Iſchiadicorum appellatorum cura.

Compoſitiones ab Andromacho conſcriptæ ad Iſchiadicos.

SEminis rutæ ſylueſtris drach. 4. ſilphii drach. 4. ſpumæ nitri drac. 4. baccarum lauri drach. 4. abrotoni, colocynthidis medullæ, cardamomi, ammii ſingulorũ drach. quatuor, rutæ viridis minæ octauã partem. Quidam horum ſingulorũ drach. 20. accipiunt, & picis, terebinthinæ, myrtei, ceræ, ſingulorum tantundem, adipis taurini, tantundem, galbani drach. 6. ammoniaci thymiamatis drach. 6. opopanacis drach. 4. ſulphuris viui drach. 4. Quod hoc pharmacum fortiter calfactoriũ ſit, ſi memoria tenuerimus ea quæ in libris de ſimpliciũ pharmacorũ facultate ſcripta ſunt, nihil opus recentiore aſſertione. Eſt enim vehementiſsimũ & calidiſsimũ medicamentũ ſylueſtris rutæ ſemen, & cum eo ſilphiũ, & baccæ lauri, deinde ſpuma nitri. Poſt hæc abrotonũ, indeq; colocynthis, & cardamomum, & ammium. Ruta etiã viridis minus quidem his,

non

non tamen cõtemnendam habet caliditatem, quemadmodum neq; sulphur viuum. Ex profundo itaque attrahere omnia hæc possunt humores articulum & iuncturam coxendicis vexãtes. Quo verò Emplastrũ ex ipsis fieret, picẽ & terebinthinã, ac myrteum, & ceram, ac adipem ammiscuit is qui pharmacum cõposuit. Verùm Ammoniacũ thymiama, & galbanũ, vltra hoc quod conferunt ad emplastri compositionem, etiam emolliendi ac mitigandi vim quandam habent. Opopanax verò eiusdẽ cum ipsis est generis, sed fortiori facultate præditus. Alteram porrò cõpositionẽ ad eandem affectionem Andromachus sic scripsit. Aliud Malagma ad Ischiadicos, & alia multa. Ceræ drach. 72. terebinthinæ drac. 48. ammoniaci thymiamatis drachm. 33. propolis drach. 43. galbani drach. 36. bdellii drac. 25. croci drach. 5. opopanacis drach. 12. spumæ nitri, drach. 30. vngento irino admoto tundito. Aliud Protæ pelusiotæ ad Coxendicum & capitis dolorem, & ad omnes diuturnos dolores. Ceræ drach. 24. ammoniaci thymiamatis drach. septẽ, terebinthinæ drach. 7. succi thapsiæ drac. 8. olei cyathum vnum. Quin & aliã compositionem inter malagmata Andromachus retulit hoc modo. Ad Ischiadicos ab Hera Cappadoce.

Picis

Picis liquidæ heminas tres, aut duas & dimidiam, ceræ lib. 1. resinæ pini lib. 1. nitri sesquilibram, sulphuris viui lib. 1. staphidis syluestris sextar. 1. pyrethri lib. dimidiã, fecis vini vstæ lib. 2. cardamomi sextar. 1. galbani lib. dimidiã, arida cum liquidis cõmittito. Hoc pharmacum etiam ipse Heras in proprio libro propè finem scripsit, sed non appositum est ad picem, aut duas & dimidiam, sed simpliciter scriptum est heminas tres. Præscripsit autẽ hæc verba. Ceratum ad Ischiadicos, quod eruit etiã valde inueteratas affectiones, hoc vsus sum in Frontino. Scripsit autem & alias duas Ischiadicas cõpositiones Heras, quarũ altera hoc modo habet. Ad Ischiadicos valde mitigatoria. Picis partes duas, sulphuris viui partẽ vnam, vtraque trita mixta dolenti loco imponito, verum prælauare ægrum oportet, vt agglutinetur pharmacũ & superne chartam superponere, ac sinere donec sua spõte dilabatur. Licet etiã lauare charta suprapo sita adhuc incũbente. In quibusdã exẽplaribus, picis pars vna habetur, & licet etiã sic pręparare, modò sciamus nos efficacius esse ambo pari mensura misceri, debilius verò pharmacũ, in quo duplũ picis ad simplũ sulphuris coniicitur. Porrò quæ restat adhuc tertia cõpositionũ Ischiadicarũ, hoc modo

ab

ab Hera prodita eſt. Alia Iſchiadica, hac vſus ſum in Frõtino, ſtatim in exacerbationibus. Ceræ drach. 100. viſci quercini drac. ſexdecim, myrrhæ drach. ſex, terebinthinæ drach. 25. galbani drach. ſex, iridis Illyricæ drach. 6. cedriæ heminam dimidiã, cyprini heminam dimidiã. Ceram & cedriam cum cyprino liquefacito, deinde reſinã & galbanum, atque vbi iam ab igne auferre voles iridem inſpergito, itéq; viſcũ indito. Ablata autẽ iam olla, in promptu ſit tibi myrrha trita, ad quã liquefacta diffundes, & mixtis ſimul omnibus vteris. Quidam ſupra hæc omnia etiã Nitri drach. quinq; addiderunt.

Quæ pharmaca Aſclepiades in quarto externorum prodidit, Quæ Marcellæ inſcribit.

NOminat equidem & hic omnia huiuſmodi malagmata, apponit autem aliis quod ad Iſchiada, aliis quod ad ſplenẽ, aliis ad latus, aut aliã aliquam partẽ conducant. Quædã etiã varii vſus eſſe ait. Quẽadmodum etiã hoc ſcriptũ ab ipſo in hæc verba.

Malagma Antiochidis, ſplenicis, hydropicis, Iſchiadicis, arthriticis. Præparatum eſt Fabullæ Libycæ. Ceræ lib. 3. viſci quercini lib. 3. reſinæ terebinthinæ lib. 3. retrimenti ab expreſſa myrobalano reliqui lib. 1. ſpumæ nitri lib. 1. floris lapidis Aſii li. 1. ammoniaci thymiamatis lib. 1. olei cyprini lib. 3.

Acetum ad ammoniacũ diſſoluendũ. Poſt hoc ſcribit rurſus aliud ſic. Aliud Fabullæ cõpoſitum valde præclarũ, ad eaſdem affectiones, myrrhæ ſtactæ lib. 2. bdellii onychis lib. 2. medullæ ceruinæ lib. 2. ammoniaci thymiamatis lib. 2. iridis illyricæ lib. duas, opopanacis lib. 1. galbani, ſtyracis, vtriuſque lib. 1. maſtiches lib. 1. floris lapidis Aſii lib. 1. ſucci ſycomororũ lib. 1. canchryos lib. 1. piperis albi lib. 1. ceræ terebinthinæ, vtriuſque lib. 5. tundendum eſt pharmacum, ita vt qui tundit fecem vngenti irini adhibeat, quo mollius pharmacum fiat.

Aliud deinceps Aſclepiades ſcripſit hoc modo. Malagma quod & aurei coloris appellamus. Auripigmẽti auricoloris, calcis viuæ vtriuſque ſextantẽ, aluminis liquidi & ſciſsi vtriuſque ſextantẽ. Arida tundimus & cribramus, & in pilam cõiectis, aceti cyathos. 8. affundimus, & probè trita liquefactis excipimus. Sunt autẽ hæc. Ceræ, reſinæ frictæ, & pinus, ſingulorũ lib. 2. olei cõmunis cyath. 8. hæc liquefacta frigeſieri ſinimus, & craſa tritis ammiſcemus. Nos ad pharmaci præparationẽ etiã myrrhæ ſextãtem addimus. Alii etiã ſandarachæ ſextantem apponũt, aluminis liquidi ſextãte ſublato. Nos autẽ coniectis omnibus præſcriptis conficimus, & fit efficacius. Poſt præſcri

ſcriptum aliud ſubdidit hoc modo. Hoc vſus eſt Andromachus, facit ſplenicis, hydropicis, & ad pręcordia diſtēta, facit Iſchiadicis, arthriticis, & ad inueteratos affectus, Ceræ, picis brutiæ, vtriuſq; lib. 1. Nos pro pice reſinam frictam indimus, reſinæ pinus lib. 1. olei cyath. 8. auripigmēti auricoloris, aluminis ſciſsi, calcis viuæ, ſingulorū ſextātem. Præpara vt dictum eſt. Nos appoſuimus ad pharmacum myrrhæ ſextantē, viſci quercini trientē. Poſt relata alia quædā ad hydropicos & ſplenicos recenſet, & inde rurſus multi vſus cōpoſitionē tradit, quam etiam Iſchiadicis conuenire ait, hoc modo.

Andreæ Malagma. Cōpoſitio admiranda ad ea quæ velis perforare diſſoluere, expurgare, & velut excolare, educit oſſa corrupta, aculeos, & infixa. Deſcriptū eſt etiam à Serapione Empirico. Facit & ad Iſchiadicos, cōmodum eſt ſuppuratis, facit & ad induratas viſcerū affectiones. Eſt & acopon bonum diutinis reſolutionibus, & diſtortis corporis particulis. Facit etiā ad corroſa ac corrupta, educit enim aliena, & vlcus ad cicatricē perducit. Grani Cnidii purgati, nitri rubri, ſalis ammoniaci, ariſtolochiæ creticę, radicis cucumeris ſylueſtris, terebinthinæ, ſingulorū drac. 20. piperis rotūdi & longi, ammoniaci Thymiamatis, & vt quidam vo-

ſunt, amomi & xylobalſami, ſingulorum drach. 10. thuris maſculi, myrrhæ, reſinæ ſiccæ, viſci ſubacti, ſingulorũ drac. 10. ſucci mororũ drach. 10. ceræ drach. 30. adipis caprini drach. 15. fecis vngenti Irini quantum ſatis excipiendis erit. Arida tunduntur & anguſtiſsimo cribro excernuntur. Liqueſcibilia verò ſingulatim dilig̃ter tunduntur, deinde omnia ſimul miſcẽtur, ac rurſus tunduntur admota Irini fece. Deinde vbi probè fuerint vnita emollita reponimus. Quod ſi velis acopo vti, accipe pharmaci quadrantem, adipis anſerini quadrantẽ, olei cyprini quadrantem, ac mixtis vtitor. Poſtea verò cõſequenter ſic ſcripſit. Aliud ad eaſdem affectiones. Pyrethri drach. 20. grani cnidii, ſpumæ nitri, vtriuſq; drach. 20. ſalis ammoniaci, ariſtolochiæ creticæ tenuis corticis, radicis cucumeris ſylueſtris, terebinthinæ, ſingulorũ drach. 20. piperis rotundi & longi, ammoniaci thymiamatis, bdellii, xylobalſami, thuris, myrrhę, cardamomi, amomi, adipis caprini, reſinæ ſiccæ ſingulorum drach. 10. ceræ drac. 30. Viſci probè ſubacti drach. 8. ſucci mororũ drach. 8. fecis vngenti Irini quod ſufficit his excipiendis. Vini Italici quod ſatis eſt. Maceratis his quæ diſſoluere oportet, pro more apparato. In alio exemplari neque xylobalſamũ neque

Car

Cardamomũ, neque Amomum reperi. Post hæc alia pharmaca prodidit, & deinde rursus Ischiadicorum meminit sic scribens.

Aliud eiusdem Epithema. Ischiadicis & arthriticis auxiliatur cõfestim. Fœnũ græcum in vas fictile coniicito, & ad ipsum poscam sufficiẽtem affundito, & prunis impositum donec dissoluatur coquito. Ad dissolutũ verò mellis quod satis est iniice, ac rursus coque, deinde exẽpta diligenter tere, & in linteolum infarcta locis affectis impone, fasciaq; obligatos sine. Hoc autẽ ad biduũ & triduum facimus. Cæterùm si in terendo pharmacum induretur, ex liquore quãtum sufficit addimus, liquor autem tantus sit, vt tractile cataplasma reddatur. Aliud quod cõtinenter ad prædicta sequitur, hoc modo. Symphyti sesquilibrã rasam, & minutim cõcisam, ac in mortarium testaceum coniectam, diligenter terito, & ad tritam mãnæ quadrantẽ addito, atque ouorũ crudorum recentium trium numero candidum vnà cum luteo, & rursus terito, & vbi vnita fuerint, his adipis suilli veteris lib. 1. adiicito, & cõquassata diligẽter atque in linteolum infarcta imponito. Mitigat confestim, post præscriptũ, aliud deinceps scripsit hoc modo. Aliud eiusdem Malagma, Ischiadicis statim in irritationibus imponitur,

appellatur Didymæa, facit ad attrita, & omnem neruorum per cõſenſum affectum. Diſſoluit omnẽ duritiem, facit etiã ad alias inflammationes. Delet malignas cicatrices, facit ad luxata & colliſa, facit & ad mamillarũ affectiones malignas. Ceræ, viſci quercini, terebinthinæ, iridis ſiccæ, myrrhæ, galbani, ſingulorũ drach. 48. olei cyprini aut vngẽti Aegyptiaci quod ſatis eſt. Galbanũ in oleum cyprinũ, aut vngentum Aegyptiũ cõiectum, ad ignẽ diſſoluimus, & cerã mollimus, ac reliquis mixtam probè tundimus, atq; his galbanũ liquefactum cum cyprino iniicimus, ac rurſus tundimus, malagma leniſsimũ tactui reddendo, quo vtimur. Con ſequenter etiam hoc Aſclepiades ſubdidit.

Aliud eiuſdem ex Ario. Facit ad colicos ſupra quàm dici poteſt, in ipſis vexationibus impoſitũ, & pſoras curat citra exulcerationẽ. Ceræ, picis liquidæ, vtriuſq; lib. 1. ſulphuris viui, aluminis ſciſsi, nitri rubri, ſingulorũ lib. dimidiã, liqueſcibilia liquefacito, arida verò tundito & per anguſtiſsimũ cribrũ cõcernito, & ad liquefacta adiicito paulatim ea inſpergẽdo ac aſsiduè mouẽdo, indeq; in pilã trãſlata ac tuſa reponito, & vtitor. Deinceps rurſum aliud prodidit hoc modo. Aliud eiuſdẽ Malagma ex Silphio, Iſchiadicis valde cõmodũ. Ammii drach.

drach.12.silphii,seminis rutæ syluestris,baccarum lauri purgatarum, singulorũ drach. 14.medullæ colocynthidis drachm.2.nitri drach.4.abrotoni thebaici drach.4.cardamomi drach.4.ceræ põticæ minæ octauam partem,picis,resinæ,ammoniaci thymiamatis,singulorum minæ octauam partem. Liquida cum aridis committito. Consequenter & hoc ab Asclepiade scriptum est ita.

Aliud eiusdem, quo vsus est Antipater. Silphii,rutæ syluestris siccæ,baccarum lauri siccarum,spumæ nitri,medullæ colocynthidis,abrotoni thebaici,ammii, cardamomi,singulorum drach.4. rutæ satiuæ viridis,picis siccæ,resinæ terebinthinæ, ammoniaci thymiamatis,adipis vitulini, singulorum minæ octauam partẽ,galbani drach.16. opopanacis drach.4.sulphuris viui drac.4. olei cyprini heminas.4.Vsus tẽpore oportet prius coriandrum aridum vstũ cyprino excipere,& ex eo coxendicem illinere,atq; post huius vsum malagma ipsum imponere. Post hoc rursus aliud scripsit hoc modo.

Aliud eiusdem Malagma, in Ischiadicis humores ex alto euocat ac transfert, liberatque à tota affectione. Facit & dissolutis, & tremẽtibus,& affectionibus inueteratis. Picis liquidæ Brutiæ lib.3.fecis aridæ vstæ lib. 2. nitri rubri sesquilibram, resinæ pini

lib.1.ceræ li.1.staphidis syluestris lib.1.sulphuris viui lib.1. pyrethri librã dimidiam. cardamomi sextariũ vnũ, picẽ, cerã, resinã coquito, arida tundito & cribrato, ac cum liquefactis cõmittito, & vtitor. Post præscriptũ adhuc aliud pharmacũ subdidit ita habens. Aliud eiusdem quo vsus est Philocalus. Sinapis, fœni græci moliti, vtriusq; sextariũ dimidiũ, pyrethri, staphidis syluestris, nitri rubri, singulorũ drach.4. opopanacis drach.2. galbani drach.2. resinæ terebinthinæ lib.1. ceræ lib.1. olei cyprini lib.1. arida cum liquidis committito & vtitor.

Ischiadicorum cura à Damocrate conscripta, ex Iberide.

DAmocratis extat libellus Clinicus inscriptus, in quo versibus Iambicis: (quemadmodũ solet) de tribus disserit medicamẽtis. Ac primò quidẽ de eo quod ex herba, quam ipse Iberidem appellat, cõstat. Secũdò ex semine dolores sedante cõposito. Tertiò verò purgatorio, & ab ipso Hiera appellato. De primo igitur in Ischiadicorum curatione in eo libello hæc scripsit. In Iberide inquit: medicũ quendam amicum suum per hanc herbam curatum esse, quam herbã vt dixi, ipse Damocrates Iberidem appellat, vt qui ipse visu herbam cognorit, nomen autem eius nullum audierit,

quum

quum etiam id ipsum ignorarit is qui cum vsum eius docuit. Verùm ex signis quæ scribit videtur Iberidem appellare, quæ à Græcis lepidium nominatur, à regione in qua amicus eius curatus est appellatione ducta. Describit autem ipsius signa per hos iābos.

Herba hæc vbique multaq; frequens nascitur,
Monumenta iuxta antiqua, muros & veteres,
Tritasq; quondam publice pedibus vias,
Quas iuxta aratrum duxit haud quis agricola,
Semper virescens, folijs nasturtij
Florentibus vere, attamen maioribus.
Caulem cubitalis longitudinis gerit
Paulò minorem aut rursus ampliorem, ab hoc
Aestate pendent folia, donec multa hyems
Sarmentitiam deducat hæc ad imaginem, &
Deiecta & exiccata depereant gelu.
Adnata radici tamen cernes alia.
Aestate florem fert colore lacteo
Multum tenuem variumq; valde cauliculum.
Ad quem sequitur semen penitus sic exiguum.
Visum ferè vt fallens, oculos quoque effugiat.
Odorem habet radix at inde acerrimum,
Verò similem quàm maximè nasturtio,

Per hos qdē figurā versus herbæ indicauit: Cōsequēter autē vsum ipsius p huiusmodi.

Hanc erutam larga satis cape copia
Aestate, nam tunc optima & fortissima est
Adhuc recens, siccata fit sed debilior.

Tusam hinc probè, (Nam difficulter tunditur)
Pauca subactamq; excipies axungia,
Cruriq; toti & maximè coxendici
Adhibebis, & ligabis, & sines duas
Horas mulieribus, viris sed quatuor.
Hinc balneo inductos nec vllo ex vnguine,
Nec smegmate vllo pinguiore collines,
Sudore sed modico exiliente, in solium
Merges, iubens perferre, nam mordacitas
Ingens caloris sensus atque exoritur.
Verùm hinc rigatos leniter producito.
Illati enim quamuis manibus sint plurimum.
Exibit attamen suis pedibus valens
Quicunque consilium hoc bonum susceperit.
Ad multum oleum misicebis hinc vinũ modicum.
Et conitusties, & illines lotos eo.
Ac mox madore terso & pinguitudine,
Totum teges crus mollibus tu velleribus,
Iubens obire assueta vitæ munia,
Quæcunque vult, & non grauatim suscipit.
Hoc auxilium certum atque constans integre est.
Et nullo alio adiiciendo ei simul indigum.
Quare dolore ablato adora radiculam,
Cuius beneficio tibi sanitas data est.
Quod si tamen inde affectionis vestigium
Quoddam supersit, post repetes hoc præsidium,
Diebus vt multum decem his præteritis.

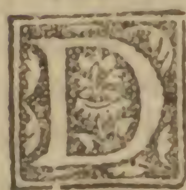
Hoc sanè vtendi modo & inueteratos capitis dolores, & alias omnes quacunque

cor

corporis parte inueteratas & ægrè solubiles affectiones ac resolutiones se curasse ait, & omnino vitia in quibus alii sinapismo appellato, & auxilio ex thapsia cõflato vtuntur, se per hanc herbam persanasse dicit. Porrò de hac iberide etiã Archigenes scribit in secundo pharmacorũ secundum genus, lepidium ipsam appellans. Dicit autem & splenicis & Ischiadicis ipsam conuenire.

Ad Ischiadas & perfrigerationes, Hygieni Hipparchi. Herbam Iberidẽ quam aliqui lepidium vocant, aut agriocardamũ, id est, nasturtium syluestre colligito, & radicẽ eius tusam ac adipe porcino commolitam emplastri vice imponito ad dolentẽ locũ ad horas tres, indeque in balneum mittito. Idẽ præsidium & veteres capitis dolores depellit, in consimili vsu adhibitum, quẽ Damocrates medicus per versus prodidit.

De podagricis & arthriticis affectionibus. CAP. III.

Ictum antea est in sermone de Ischiade ex fluxionibus generari eiusmodi affectiones, irruentibus in locos iuncturarum, quare etiam curatio ipsarũ iuxta eundẽ fit modum, nimirum vt irruentes fluxiones euacuentur. Influentibus igitur adhuc ipsis, scopum afferendorũ auxiliorũ cõmuni rationi

influentium humorũ ſubiicere oportet, ita vt repellamus ac reſtringamus. Vbi verò amplius non influant, vt diſcutiamus iam illapſos. Cæterùm materia pharmacorum per quæ hæc fiunt multiformis eſt, quẽadmodum etiã in aliis affectionibus, excogitantibus videlicet à principio prudentioribus viris iuxta quandã artificialẽ coniecturam modò hoc, modò aliud, eorũ quæ optima per experientiam ſunt iudicata. Quapropter velut in aliis affectionibus, ſic etiã in his, optima ex eis quæ priores medici experientia cognouerunt adſcribam.

Pharmaca ab Aſclepiade ad prædictas affectiones in quarto externorum prodita. Quæ Marcellæ inſcribit.

EPithema podagricis, Arthriticis ſedans dolorem. Vſus eſt in ipſis vexationibus. Succi papaueris drach. 4. croci drach. 1. cum lacte bubulo aut caprino terito, & adiecto pane interno diligenter leuigato, vt molle cataplaſma fiat, & roſaceo admoto mollito, ac vtitor leni cataplaſmate, forinſecus betæ aut lactucæ foliis, cuſtodiendi eius gratia, impoſitis. Quandoq; opium & crocum cum lacte trita cerato roſaceo excipimus, & linteolo infarcta imponimus.

Aliud. Styracis drac. 2. opii drac. 1. conficc ac vtere vt dictum eſt. Aliud. Confe-
ſtim

ſtim à dolore liberat, verùm ante pharmaci impoſitionem ægrũ lauare oportet, & tunc deterſis locis imponere. Succi abſinthii pontici, croci, opii, ſingulorum drac. 1. ceræ ponticæ drac. 4. vngenti Irini drach. 6. vini cretici quantũ ſufficit. Opiũ, abſinthiũ, crocum diſſolue, & diſſoluta liquidis excipe, & lintheolo infarta impone. Aliud, Seminis cicutæ expreſsi drac. 6. croci drac. 1. opii drac. 1. paſsi cretici quod ſatis eſt. Trita excipe roſaceo cerato. Epithema podagricorum arthriticorũ facit ad maximas affectiones. Vſus eſt eo Eraſiſtratus ſicyonius. Radicis capparis tuſæ & cribratę chœnicẽ vnã, ſeminis hyoſcyami chœnicẽ dimidiã, radicis chamæleonis nigri chœnicis quartam partem, ſeminis cicutæ chœnicis quartam partem, radicis mandragoræ chœnicẽ. 1. radicis ſolani aut vt alii dorycnii chœnicis quartã partẽ. Omnia tuſa & cribrata mixta in vaſculum figulinum reponito, & probè obturato ſeruato. Vſus verò tempore chœnicis quartam partẽ inde accipito, & paſſo tritam in vas fictile non picatũ coniicito, & addita fecis vini aridæ quarta heminæ parte, ad prunas poſita diligẽter mouendo coquito, donec bis aut ter efferueant, deinde ab igne ablata quàm calidiſsima imponito, aut quomodo perferre ægri poſſunt. Verùm

rùm ante huius cataplasmatis vsum, pedes multa aqua frigida perfundere oportet, & spongiis detergere, atque ita pharmacum imponere. Supra verò cataplasma linteola tenuissima aceto imbuta imponantur, & fascia circundata ad horas duas pharmacum incumbere sinatur. Postea verò eo ablato excitatas bullas acubus perforare oportet. Ab his enim humor mucosus multus ac glutinosus profluet post cuius excretionem multa aqua frigida pedes proluantur, & rursus pharmacum vt dictum est imponatur, ita tamen vt pro aceto aqua potabili vtamur, & ex ea rigatum lintheolum pharmaco superimponemus. Aliud eiusdem. Hoc pro cucurbitis & hirundinibus vtimur. Nam serosos sanguinis humores exugit: facit & ad tofos ac duritias vt inde dissoluantur. Farinæ fœni græci sextarium vnũ, floris lapidis Asii sextar. I. lométi fabæ nigræ molitę farinę lupinorũ vtriusq; sertar. I. Omnia mixta & aqua calida subacta, calida imponito, & fascia constringito. Oportet autem prius affectos locos perfundere, aut etiam in solio lauare. Quum verò fasciæ circundatæ madidæ accruentæ factæ fuerint pharmacum tollimus, & fotis locis pastillo ex amygdalis amaris vtimur, & malagmate quod crocum, iridem, & aristolochiam

chiam

thiam habet. Hoc ipſum verò inter malagmata ad podagrã deſcripta habetur. Paſtillus podagricis, Arthriticis. Vſus eius eſt in ipſis irritationibus. Aloës lib. 1. ſucci cẽtaurii ſexuncem, thuris* non ſecti trientem, myrrhæ trientẽ, floris lapidis Aſii ſextantẽ, opii ſextantem, ſucci mãdragoræ ſextantẽ, aluminis ſciſsi ſextantem. Excipe paſſo, & fac paſtillos. Vſu expetente lacte diſſolutos cum pẽnis illine, & ſupra illitionẽ lintheolũ paſſo imbutum impone. Aliud paſtillus Iupiter appellatus. Aloës drach. 1?. opii drach. 8. ſucci papaueris drach. 6. ſucci hyoſcyami drach. 6. aconiti drac. 4. hypociſthidis drach. 6. glaucii drach. 8. croci drach. 12. gummi drach. 24. malorum mandragoræ drach. 20. aceti heminas duas. Mala cũ aceto coquito, & expreſſa prædictis ammiſceto, & ex dilutis ac probè leuigatis paſtillos formato, eosq; in vmbra ſiccato. Vſus oſten ſus eſt. Malagma arthriticis, podagricis, ex cicuta & agarico accommodatum. Seminis cicutæ ſextar. 1. agarici ſextar. 1. fœni græci ſextar. 1. nitri vnc. 1. ceræ lib. 1. reſinæ frictæ lib. 1. olei veteris lib. 1. medullæ ceruinæ trientem, illyricæ trientem. Arida tuſa per anguſtiſsimum cribrum concernito, liqueſcibilia verò eliquato, & frigefieri ſinito, & ſic craſſa aridis committito, & contuſis

* *Aliàs maſculi.*

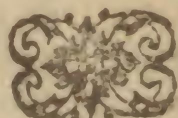
ac

ac repositis vtitor. Aliud eiusdem. Ceræ lib.1.olei veteris aut sabini sextar.1.fœni græci sexta.1.cicutæ sextarium dimidium, resinæ frictæ lib.1. nitri rubri dodrantem, floris lapidis Asii semissem, medullæ ceruinæ trientem, Illyricæ trientem. Præpara vt dictum est. Aliud Malagma eiusdem ex tedis, Titi Cęsaris, facit podagricis & arthriticis. Emollit omnẽ duritiam. Visci quercini sesquilibram, thuris lib.1.ceræ lib.1.tedarum pinguium lib.1.resinæ pinus lib. 1. Liquescibilia coquito ac pinguibus tedis moueto. Postquam verò omnis pinguitudo ab ipsis effluxerit, ab igne ablatum liquorẽ excolato, atque huic thus tenuissimè tritũ inspergito, assidueq́ue moueto donec ad compagem manus non inquinantem redigatur, & in mortarium translata reponito ac vtitor. Aliud. Tedarum pinguissimarum lib.1.thuris masculi lib.1.resinæ pinus lib.1.visci quercini libram dimidiam, præpara vt prædictum est. Malagma ex lapide Asio podagricis, Arthriticis valde præclarum. Liberat à tota affectione. Vsus est in cessationibus. Visci quercini, terebinthinæ, vtriusque lib.1.spumæ nitri, floris lapidis Asii, thuris, singulorum libram dimidiã, olei cyprini lib.1.adipis quantum satis est. Arida tunduntur & cribrantur, ac cum aqua

terum

teruntur, ad cerati liquidi ſpiſsitudinem. Liqueſcibilia verò eliquantur, & tritis adiiciuntur, quibus ſimul conquaſſatis ac repoſitis vtimur. Aliud Viſci lib. 1. terebinthinæ lib. 1. lapidis Aſii, nitri, vtriuſque trientem, mannæ quadrantem, cyprini ſextantẽ, aquæ lixiuii figulini quod ſatis eſt. Aliud, ad Arthriticos valde præclarum, auxiliatur confeſtim, humores in alto abſorbens, viſci lib. 1. terebinthinæ lib. 1. adipis taurini, floris lapidis Aſii, vtriuſque quadrãtem, calcis viuæ quadrantẽ mannæ quadrãtem, cyprini lib. 1. præpara vt dictum eſt. Aliud Diodori. Adipis taurini drach. 8. ſpumæ nitri drac. 4. floris lapidis Aſii drac. 2. In alio exẽplari drac. 4. olei cyathos. 2. arida cum liquidis committito. hoc pharmacũ valde commodũ eſt. Reſorbet etiam collectiones circa articulos conſiſtentes, & à doloribus liberat.

FINIS.

Lugduni,

Excudebant Philibertus Rolletius, & Bartholomæus Frænus.

